STIRPEA SFÂNTULUI GRAAL

FILIAȚIA SECRETĂ A LUI ISUS

LAURENCE GARDNER

Laurence Gardner
Stirpea Sfântului Graal
Filiația secretă a lui Isus

Reproduceri

Madona Magnificat
Romanii cuceresc Ierusalimul
Sposalizio della Vergine
Cina cea de Taină
Sophia
Alegoria sacră
Maria Magdalena în Provence
Hristos în casa Mariei şi a Martei
Isus spală picioarele lui Petru la Cina cea de Taină
Saltul credinței
Odihnă în timpul fugii în Egipt
Presa de vin
Maria Magdalena purtată de îngeri
Sosirea Mariei Magdalena în Provence
Fecioara Graalului de la Castelul Corbenic
Regele Clovis al francilor merovingieni
Sir Galahad
Înnobilarea
Stirpea Sfântului Graal
Ioana d'Arc şi Sabia Izbăvirii
Naşterea lui Venus
„Y gwyr erbyn y Byd"
Masa Rotundă a regelui Arthur
Galahad, Bors şi Perceval se hrănesc cu *Sanct Grael*

Hărți şi ilustrații

Hartă: Teritoriile din Vechiul Testament
Hartă: Qumran: Zona Manuscriselor de la Marea Moartă
Hartă: Locurile din evanghelii
Hartă: Noul Testament - scena extinsă
Hartă: Imperiul Roman
Port of Leith, Edinburgh - emblema *Madona Mării*
Hartă: Rutele comercianților de metale în secolul I
Hartă: Galia merovingiană
Hartă: Anglia, Irlanda şi Țara Galilor
Hartă: Scoția timpurie (Caledonia şi Dalriada)
Ioachim alungat din Templu, de Taddeo Gaddi
Naşterea, de Lorenzo din Credi
Hartă: Franța medievală
Cărți de tarot: *Lumea* şi *Turnul*
Crucea Sângerie a cavalerilor templieri
Constelația Fecioarei şi catedralele Notre Dame
Hartă: Regatul scoților
Fesse Chequey, pecetea Înalților Stewarzi ai Scoției
Crucea cu indentații a familiei St. Clair
Sabia şi Potirul Sfântului Graal
Unicornul heraldic

Mulțumiri

Pentru prețiosul ajutor pe care mi l-au oferit în pregătirea acestei lucrări, mulțumesc următoarelor instituții: Royal House of Stewart, Sacred Kindred of St. Columba, European Council of Princess, Order of Knights Templar of St. Anthony, Noble Order of the Guard of St. Germain, şi Imperial and Royal Dragon Court and Order of Hungary.

Aş vrea, de asemenea, să le mulțumesc bibliotecarilor şi arhivarilor care m-au ajutat în cercetările mele, îndeosebi celor de la British Library, de la British Museum, departamentele pentru Antichități Occidental-Asiatice şi Antichități Egiptene, Bibliothèque Naționale de France, Bibliothèque de Bordeaux, Devon County Library, Birmingham Central Library, Național Library of Scotland, Manchester City Art Galleries şi Royal Irish Academy.

Îi sunt profund recunoscător soției mele, Angela, ale cărei eforturi neobosite au făcut posibilă realizarea acestei lucrări, şi fiului meu, James, pentru încurajările sale. Îmi exprim deopotrivă gratitudinea agentului meu, Andrew Lownie, dar şi directorilor şi echipelor de la Element şi Harper&Collins Publishers.

Îmi exprim aprecierea pentru numeroşii colegi care mi-au netezit, într-un fel sau altul, calea către această lucrare. Le sunt îndatorat îndeosebi lui

Adrian şi Helen Wagner, Stephen şi Tracy Knight de la Mediaquest, pentru designul original al acestei cărți. Le mulțumesc, de asemenea, următorilor: cav. David Roy Stewart, cav. Jack Robertson, rev. David Stalker, Karen Lyster, Scarlett Nunn, John Baldock, Mathew Cory, Jenny Carradice, Tony Skiens, cav. David Wood, Gretchen Schroeder, Laura Wagner, Jaz Coleman, dr. A.R. Kittermaster, Chris Rosling, Collin Grisham şi Ian F. Brown.

Pentru generosul lor ajutor pe plan internațional, îmi exprim mulțumirile față de: Eleanor Robson şi Steve Robson de la Peter Robson Studio; Duncan Roads, Ruth Parnell, Marcus şi Robyn Allen de la *Nexus;* Adriano Forgioni de la *Hera;* JZ Knight şi tuturor celorlalți de la Ramtha's School of Enlightenment; Christina Zohs de la *The Golden Thread;* Nancy şi Mike Simms de la Entropie Fine Art; Laura Lee, Ann şi Whitley Strieber, Robert Sessions de la Penguin Books; Greg Brandenburgh de la Fair Winds Press; şi Jeanette Limordjian de la Barnes Noble.

Le sunt profund recunoscător lui Sir Peter Robson pentru desenele alegorice inspirate. Mulțumesc de asemenea Alteței Sale Regale, prințul Michael de Albany pentru că mi-a acordat un acces privilegiat la arhivele cavalereşti.

Dat fiind că această carte este în mare parte o sinteză a unor subiecte strâns împletite, le sunt îndatorat acelor autori a căror cunoaştere în

domeniul respectiv mi-a permis tratarea diverselor aspecte specifice. Cercetările, experiența şi lucrările lor de valoare mi-au fost de un enorm ajutor.

În cele din urmă, trebuie să-mi exprim recunoştința față de toți cititorii care mi-au susținut şi încurajat eforturile în decursul anilor – îndeosebi celor care mi-au scris, oferindu-mi numeroase sugestii şi contribuții valoroase.

Laurence Gardner

Credite foto

Le mulțumesc următorilor pentru dreptul de a folosi aceste ilustrații şi imagini:

1, 20 Bridgeman Art Library, Londra; 2, 15, 23, Mary Evans Picture Library, Londra; 3,8,21, E.T. Archive, Londra; 4, Kunstistorisches Museum, Viena; 6, 13, Galleria Uffizi, Muzeul Scala, Florența; 10,10,22, Entropie Fine Art, Ontario; 11, Național Gallery of Art, Washington; 14, British Library, Londra; 16, Edwin Wallace şi Mary Evans Picture Library, Londra; 17, Walker Art Gallery, Liverpool.

Deşi au fost depuse eforturi pentru a obține toate permisiunile necesare, dacă există erori sau omisiuni cu privire la materialele supuse legii dreptului de autor, ne cerem scuze şi vom menționa creditele necesare în eventualele ediții viitoare.

Cuvânt înainte

Stirpea Sfântului Graal constituie o realizare remarcabilă în domeniul cercetării genealogice. Puțini sunt istoricii familiarizați cu date atât de convingătoare precum cele prezentate în această carte. Informațiile sunt fascinante şi vor fi, cu siguranță, considerate de mulți cititori veritabile comori ale cunoaşterii. Este prezentată aici istoria esențială a acelor probleme fundamentale care au contribuit la modelarea Bisericii creştine în Europa şi a Statelor Cruciate.

Pentru unii, probabil, anumite aspecte ale acestei cărți vor părea eretice. Este dreptul fiecărui individ să privească astfel lucrurile, ținând seama că dezvăluirile inerente sunt într-un oarecare dezacord cu tradiția ortodoxă[1]. Însă Cavalerul Labhran a izbutit să pătrundă până în profunzimile arhivelor şi manuscriselor disponibile, referitoare la acest subiect, depăşind cu mult granițele oricărui domeniu convențional. Informațiile astfel dezvăluite sunt prezentate într-un stil articulat, interesant şi incitant.

---

[1] Termenul ortodox aici şi în continuare nu se referă la Biserica Creştină Răsăriteană, ci la respectarea întocmai a dogmei creştine. (n.tr.).

Cartea de față conturează o imagine incredibilă a secolelor de aliniere guvernamentală strategică, de măsluiri şi intrigi asociate. Vreme de aproximativ două mii de ani, destinele milioanelor de oameni au fost manipulate de personalități aparte, adesea capricioase, care au pervertit aspirațiile spirituale ale civilizației noastre. Cu o minuțiozitate deosebită, autorul a eliminat constrângerile intereselor de grup, dezvăluind numeroase istorii ascunse anterior, ale patrimoniului nostru. Astfel, el a readus la viață istoria suprimată politic a unei dinastii regale pe care Biserica a sperat multă vreme s-o supună, pentru a-şi urma propriile scopuri. Astăzi, în această epocă a cunoaşterii, fie ca adevărul să iasă la suprafață, iar Pasărea Phoenix să renască încă o dată.

Înălțimea Sa Regală Prințul Michael de Albany
Lider al Casei Regale Stewart

Originile stirpei regale

Cui slujeşte Graalul?

După revolta iudeilor din secolul I d.Hr., s-a crezut că romanii au distrus toate documentele referitoare la moştenirea davidică a familiei lui Isus Mesia. Distrugerea nu a fost însă nici pe departe completă; documente relevante au rămas în posesia urmaşilor lui Isus, care au adus această moştenire mesianică din Orientul Apropiat în Occident. Aşa cum confirmă *Istoria Ecleziastică* a lui Eusebius, episcopul de Cezarea[2] care a trăit în secolul al IV-lea, aceşti urmaşi erau numiți *Desposyni* (termenul din greaca veche pentru „al Învățătorului")[3], un nume sacru rezervat exclusiv pentru urmaşii familiei din care a făcut parte Isus.[4] A lor era deci moştenirea sacră a Casei

---

[2] Aşa cum este menționat în Hugh Schonfield, *The Passover Plot,* Element Books, Shaftesbury, 1985, cap. 5, p. 245.

[3] Eusebius din Cezarea, *Ecclesiastical History* (trad. În engleză de C.F. Truse), George Bell, Londra, 1874, III, p. 11.

[4] Malachi Martin, *The Decline and Fall of the Roman Church,* Secker and Warburg, Londra, 1982, p. 43.

regale a lui Iuda[5] – o stirpe care supraviețuieşte şi astăzi.

Pe parcursul acestei cărți vom studia povestea interesantă a acestei filiații prin intermediul unei detaliate analize genealogice a Sângelui Regal Mesianic *(Sangréal),* în descendență directă de la Isus şi de la fratele său, Iacov. Pentru a realiza însă acest lucru, va fi necesar să privim mai întâi relatările din Vechiul şi din Noul Testament dintr-o perspectivă diferită de cea tradițională. Nu vom încerca să rescriem istoria, ci vom restructura istoriile deja familiare, readucând istoria la bazele sale inițiale, în loc să perpetuăm miturile „remodelării"lor strategice, practicate de cei cu anumite interese.

De-a lungul secolelor, o neîntreruptă conspirație guvernamentală şi ecleziastică a pus în umbră moştenirea mesianică. Această conspirație s-a accentuat atunci când Imperiul Roman a schimbat cursul creştinismului, astfel încât să corespundă unui ideal propriu, şi continuă încă în prezent.

Multe evenimente aparent disparate din istoria lumii au fost, în realitate, elemente ale aceluiaşi efort continuu de suprimare a descendenței. De la

---

[5] Iuda, unul dintre fiii lui Iacov şi urmaş în linie directă al patriarhului Avraam. Conform *Facerii,* după moartea regelui Saul, tribul lui Iuda, inițial unul dintre cele douăsprezece triburi ale lui Israel, l-a ales ca rege pe David; Evanghelia după Matei 1:1-17 trasează genealogia lui Isus până la David şi, prin urmare, până la Iuda şi Avraam. (n.tr.).

războaiele cu iudeii din secolul I, până la revoluția americană din secolul al XV III-lea şi chiar mai târziu, maşinațiunile au fost perpetuate de guvernele europene în colaborare cu Biserica Anglicană şi cea Romano-Catolică. În încercările lor de a îngrădi drepturile regale înnăscute ale urmaşilor lui Iuda, mişcările creştine au instalat diverse regimuri de paie, printre care şi Casa de Hanovra-Saxa-Coburg-Gotha a Marii Britanii. Aceste administrații s-au simțit obligate să instituie doctrine religioase specifice, în vreme ce altele au fost detronate pentru că susțineau toleranța religioasă.

Acum, la începutul unui nou mileniu, a venit vremea unei regândiri şi a unei reformări în lumea civilizată, iar dacă dorim să le punem în practică, este necesar să analizăm succesele şi greşelile din trecut. Pentru a reuşi acest lucru, cele mai indicate documente sunt cele existente în cronicile *Sangréal.*

Definiția Sfântului Graal a apărut pentru prima dată în Evul Mediu ca un concept literar, bazat (după cum vom vedea mai târziu) pe o serie de interpretări greşite din partea celor care copiau şi transcriau documentele. A derivat în mod direct ca o traducere a sintagmei *Saint Grail* şi a formelor anterioare *San Graal* şi *Sangréal.* Ordinul Antic al Sangréal, un ordin dinastic al Casei Regale Stewart a Scoției, avea legături directe cu Ordinul

European al Tărâmului Sionului[6] de pe continent, şi cavalerii ambelor ordine erau susținători ai Sangréal-ului, care desemnează adevăratul Sânge Regal (*Sang Real*) al lui Iuda: stirpea Sfântului Graal.

Pe lângă aspectul fizic dinastic, Sfântul Graal are şi o dimensiune spirituală. În decursul timpului a fost reprezentat prin diverse simboluri, dar ca obiect material este perceput de cele mai multe ori ca o cupă, un potir – mai cu seamă unul care conține, sau a conținut odinioară, sângele lui Isus. Graalul a fost de asemenea portretizat ca o viță-de-vie ce-şi croieşte drum prin negura timpului. Fructul viței-de-vie este strugurele, iar din struguri se face vinul. Din acest punct de vedere, elementele simbolice ale potirului şi cele ale viei coincid, dat fiind că vinul este de multă vreme considerat un sinonim al sângelui lui Isus. Această tradiție se află, de fapt, la baza ritului euharistiei – împărtăşania – iar sângele din potirul Graalului nu reprezintă altceva decât stirpea mesianică încă vie.

În tradiția ezoterică a Graalului, potirul şi viță-de-vie marchează idealul de „serviciu" în sens de ajutor, slujire, iar sângele şi vinul corespund spiritului etern al „împlinirii". Căutarea spirituală

---

[6] Massue, Melville Henry, al nouălea marchiz de Ruvigny şi Raineval, *The Jacobite Peerage, Baronetage, Knightage and Grants of Honour,* 1904, introducere.

a Graalului este, prin urmare, dorința de împlinire prin dăruirea şi primirea serviciilor. Aşa-numitul Cod al Graalului este în sine o parabolă a condiției umane, prin faptul că fiecare individ tinde să atingă împlinirea prin ajutorul oferit celorlalți. Problema este aceea că preceptele codului au fost puse în umbră de o structură socială rapace, bazată pe ideea de „supraviețuire a celui mai bine adaptat". În prezent, este evident că bogăția, mai degrabă decât sănătatea este un element esențial al acestei „adaptări", altul fiind supunerea în fața legii.

Dincolo de aceste considerente, există însă o altă cerință: aceea de a „nu ieşi din rând" atunci când ne închinăm în fața semizeilor puterii. Această cerință nu are nimic de-a face cu respectarea legii sau cu comportamentul corespunzător, ci se bazează exclusiv pe ideea de a nu face valuri şi de a nu-ți exprima opiniile care nu corespund curentului general. Cei care „ies din rând" sunt declarați eretici, turbulenți sau intriganți şi, în consecință, autoritățile îi consideră inadecvați din punct de vedere social. Astfel, adecvarea socială este atinsă prin acceptarea îndoctrinării şi negarea propriei individualități, pentru a conserva situația de status-quo administrativ. Iar oricum l-am privi, acest lucru poate fi cu greu considerat un mod de viață democratic.

Idealul democratic este exprimat prin formula „Guvernare *prin* oameni, *pentru* oameni". Pentru a

facilita procesul, democrațiile sunt organizate pe baze electorale, prin intermediul cărora cei puțini îi reprezintă pe cei mulți. Reprezentanții sunt aleşi *de* oameni pentru a guverna *pentru* oameni – dar rezultatul paradoxal este acela că, în general, îi guvernează *pe* oameni. Această situație contravine tuturor principiilor comunității democratice şi nu are absolut nicio legătură cu serviciul şi slujirea. Prin urmare, se află în opoziție directă cu Codul Graalului.

La nivel național şi local, reprezentanții aleşi au izbutit de mult să răstoarne acest ideal armonios, aşezându-se ei înşişi pe un fel de piedestal, deasupra electoratului. Astfel, drepturile, bunăstarea şi libertățile individuale sunt controlate prin dictatul politic, dictat care stabileşte cine este adecvat din punct de vedere social la un moment dat. În multe cazuri, acest lucru duce chiar la decizii cu privire la cine anume va supraviețui şi cine nu. În urmărirea acestui țel, numeroşi sunt cei care caută poziții de influență doar pentru a dobândi mai multă putere asupra celorlalți. Servindu-şi propriile interese, ei devin manipulatori ai societății, ceea ce se soldează cu lipsirea de putere a majorității. Iar rezultatul este că, în loc să fie bine slujită, majoritatea este redusă la starea de înrobire.

Deloc întâmplător, încă din Evul Mediu, în Marea Britanie mottoul prinților de Wales a fost *Ich dien* – Eu servesc. Deviza a fost preluată din

Codul Graalului în vremea cavalerismului. Succesiunea la tron fiind stabilită ereditar, nu prin alegere democratică, era important ca succesorul la coroană să promoveze idealul slujirii celorlalți. Dar s-a întâmplat oare ca monarhii să slujească într-adevăr? Şi, mai important, pe cine au slujit ei? În general (şi în mod cert în epocile feudală şi imperială), suveranii au domnit în complicitate cu miniştrii lor şi cu Biserica. Domnia nu înseamnă slujire şi nu are nicio legătură cu justiția, cu egalitatea şi cu toleranța idealului democratic; prin urmare, nu concordă nici cum cu principiul Sfântului Graal.

Din acest motiv, conținutul cărții de față nu se limitează la genealogii şi intrigi politice, în paginile sale regăsindu-se cheia către Codul Graalului – nu doar cheia unui mister istoric, ci a unui mod de viață. *Stirpea Sfântului Graal* este o carte despre guvernarea bună şi cea rea, care ilustrează felul în care păstorirea patriarhală a celor mulți a fost înlocuită de tirania dogmatică şi de stăpânirea dictatorială a posesorilor de pământ; este o călătorie de descoperire prin epoci trecute, cu privirea ațintită ferm asupra viitorului.

Astăzi, în era tehnologiei computerizate, a telecomunicațiilor prin satelit şi a industriei spațiale internaționale, progresul ştiințific decurge cu o viteză alarmantă. Cum etapele dezvoltării tehnologice se succed din ce în ce mai repede, cei competenți în domeniu se vor detaşa ca

„supraviețuitori”, iar toți ceilalți vor fi considerați „inadecvati” de autoritățile care îşi slujesc propriile interese, nicidecum supuşii.

Bun, şi ce legătură au toate acestea cu Graalul? Una extrem de strânsă. Graalul are numeroase chipuri şi diverse atribute – aşa cum vom vedea. Indiferent însă de forma care i se conferă, căutarea sa este guvernată de o dorință arzătoare de reuşită cinstită. Aceasta este calea prin care toți pot supraviețui printre cei care sunt mai bine adaptați, fiindcă aceasta este cheia armoniei şi a unității la fiecare nivel natural şi social. Codul Graalului recunoaşte promovarea pe baza meritului şi acceptă structurarea comunitară, dar, mai presus de toate, este pe deplin democratic. Indiferent că este privit din punctul de vedere al caracterului său fizic sau spiritual, Graalul aparține conducătorilor şi celor conduşi deopotrivă, unindu-i în vederea unei slujiri comune, unitare.

Pentru a intra în rândul celor adaptați, informarea la cel mai înalt nivel este esențială. Numai prin conştientizare ne putem pregăti pentru viitor. Dominația dictatorială nu constituie drumul către informare, ci este o constrângere menită să împiedice accesul liber la adevăr. Şi atunci, cui anume slujeşte Graalul? Celor care continuă să caute în ciuda sorților nefavorabili, fiindcă ei sunt promotorii iluminării.

Idolii păgâni ai creştinismului

Pe parcursul călătoriei noastre vom analiza o serie de aserțiuni care pot părea la prima vedere surprinzătoare, dar aşa se întâmplă adesea atunci când istoria este readusă la bazele ei, dat fiind că cei mai mulți dintre noi am fost „condiționați" să acceptăm ca de la sine înțelese anumite interpretări ale istoriei. În mare măsură, toți am învățat istoria prin intermediul propagandei strategice, indiferent că aceasta a avut motivații religioase ori politice. Totul face parte din procesul de control; îi separă pe stăpâni de servitori şi pe cei adaptați de cei neadaptați. Istoria politică a fost de multă vreme, desigur, scrisă de stăpâni – puțini – care hotărăsc soarta celor mulți. Istoria religioasă nu este diferită din acest punct de vedere, fiindcă e menită să impună controlul prin teama de necunoscut. În acest mod, stăpânii religioşi şi-au păstrat supremația pe seama credincioşilor care caută cu adevărat iluminarea şi mântuirea. În relație cu istoria politică ori religioasă, este evident că principiile susținute de autorități frizează adesea fantasticul; şi totuşi, rareori sunt puse la îndoială. Atunci când nu sunt însă fantastice, au de multe ori un caracter atât de vag, încât la o examinare mai atentă se constată că sunt lipsite de sens.

În termeni biblici, căutarea Graalului începe odată cu Creația, aşa cum este aceasta definită în

Facere. Cu circa 222 de ani în urmă, în 1779, un consorțiu de librari din Londra a editat cele patruzeci şi două de volume ale *Istoriei universale* – o lucrare care s-a bucurat de apreciere şi care susținea cu fermitate că munca de creație a lui Dumnezeu a început pe data de 21 august 4004 î.Hr.[7] A urmat o dezbatere pe tema lunii exacte, fiindcă unii teologi au considerat data de 21 martie ca fiind mai probabilă. Toți au fost însă de acord că anul era corect şi nimeni nu s-a îndoit că au trecut doar şase zile între vidul cosmic şi crearea lui Adam.

La data publicării acestei lucrări, Anglia era în plină revoluție industrială. Era o perioadă tulbure, de schimbări extraordinare şi dezvoltare, dar – la fel ca în situația actuală a progresului în ritm accelerat – exista şi un preț social de plătit. Îndemânarea şi meşteşugurile apreciate anterior au devenit inutile în fața producției de masă, iar societatea s-a regrupat pentru a face față unei comunități structurate pe baze economice. Un nou tip de câştigători şi-a făcut apariția, în vreme ce

---

[7] Data, 4004, a fost calculată de arhiepiscopul James Ussher din Armagh în *Annales Veteris Testamenti,* din 1650. Crearea lui Adam a fost datată separat, în 5503 î.Hr. Prin intermediul textelor alexandrine şi în 5411 î.Hr. Pe baza Septuagintei în greacă (compilată de 72 de traducători ai textelor din Vechiul Testament în circa 270 î.Hr.). Data iudaică standard a Creației (pe care se bazează calendarul iudaic) este 3760 î.Hr. Data lui Ussher constituie o medie satisfăcătoare şi este utilizată frecvent în cronologiile actuale. Eroarea din *Istoria universală* a constat în confundarea datei la care a fost creat Adam (vezi nota 9) cu cea a creației Pământului.

majoritatea populației se chinuia să supraviețuiască într-un mediu nefamiliar, care nu mai avea nimic în comun cu standardele şi obiceiurile din urmă cu o generație. Pe drept sau nu, acest fenomen este numit progres, iar crudul său criteriu de evaluare este exact preceptul propus de naturalistul englez Charles Darwin: „supraviețuirea celui mai bine adaptat”. [8] Problema este însă că şansele de supraviețuire sunt adesea diminuate, deoarece oamenii sunt ignorați sau exploatați de stăpânii lor: aceiaşi pionieri care deschid calea progresului, contribuind la (dacă nu chiar garantând) propria supraviețuire.

Este uşor să considerăm acum că *Istoria universală* din 1779 era greşită. Ştim azi că lumea nu a fost creată în anul 4004 î.Hr. Ştim şi că Adam nu a fost primul om din lume. [9] Am depăşit

---

[8] Darwin nu a fost primul în domeniul cercetărilor privind evoluția. Naturalistul francez Georges de Buffon, Păstrător al Grădinilor Regelui a publicat *Epochs of Nature* în 1778; medicul scoțian James Hutton (numit uneori „fondatorul geologiei”) a publicat *Theory of the Earth* în 1785; anatomistul francez Georges Cuvier (părintele paleontologiei) a publicat *Tableau elementale de l'histoire naturelle des animaux* în 1798, urinat de *Le regne animal;* naturalistul francez Jean Baptiste de Monet Lamark, profesor de zoologie la Universitatea din Paris, a publicat *Philosophie zoologique* în 1809 şi apoi *Histoire naturelle des animaux sans vertebres,* iar scoțianul Sir Charles Lyell a publicat *Principles of Geology* la începutul anilor 1830.

[9] Data lui Ussher pentru crearea lui Adam, 4004 î.Hr. (vezi nota 5), l-ar plasa pe acesta în epoca bronzului. Sate şi comunități agrare organizate existau încă din jurul anului 6000 î.Hr. Până în 5000 Î.Hr., exista o structură municipală, cu consilii civice conduse de alafanii din Tel Halaf.

asemenea noțiuni arhaice, dar pentru oamenii de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, această impresionantă lucrare era produsul unor oameni mai învățați decât majoritatea celorlalți, fiind deci considerată corectă. Merită de aceea să ne punem şi noi o întrebare: câte dintre preceptele acceptate astăzi de ştiință şi istorie se vor dovedi greşite în lumina descoperirilor viitoare?

Dogma nu este neapărat egală cu adevărul; dimpotrivă, este pur şi simplu o interpretare a adevărului bazată pe datele disponibile şi fervent promovată. Când apar noi date, dogma ştiințifică se modifică pe parcurs, dar nu aşa se întâmplă de obicei şi cu dogmele religioase. În această carte ne vom referi îndeosebi la atitudinile şi învățăturile unei Biserici Creştine care nu acordă credit descoperirilor şi revelațiilor şi care susține încă multe dintre dogmele absurde care datează din vremurile medievale. Aşa cum observa cu acuitate H.G. Wells la începutul anilor 1900, viața religioasă a popoarelor occidentale „se desfăşoară într-un cămin al istoriei clădit pe nisip".

Teoria evoluției expusă de Charles Darwin în *Originea omului,* în 1871,[10] nu i-a făcut niciun rău

---

În Iordania, Ierihonul era un centru urban încă din 6000 î.Hr., iar în China, în bazinul fluviului Yangtze, s-au dezvoltat comunități în aceeaşi perioadă. În anul 4000 î.Hr. (presupusa perioadă a apariției lui Adam), plugul, roata şi vela de navigase erau deja în uz răspândit.

[10] Înainte de *Descent of Man.* Lucrarea *On the Origin of the Species by Means of Natural Selection* fusese publicată în 1859.

personal lui Adam, dar a discreditat toate ideile referitoare la faptul că el fusese primul om din istorie. La fel ca toate formele de viață organice de pe planetă, şi omul a evoluat prin intermediul mutațiilor genetice şi al selecției naturale, în decursul sutelor de mii de ani. Afirmarea acestei idei i-a oripilat pe acei membri ai societății cu ferme convingeri religioase. Unii au refuzat pur şi simplu să accepte noua doctrină, dar mulți au fost cuprinşi de disperare. Dacă Adam şi Eva nu au fost primii oameni, înseamnă că păcatul originar n-a existat şi însuşi motivul ispăşirii era, prin urmare, lipsit de fundament!

Majoritatea au înțeles complet greşit conceptul de selecție naturală. Ei au dedus că supraviețuirea fiind limitată la cei mai bine adaptați, înseamnă că succesul depinde de depăşirea celui de alături! Astfel s-a născut o nouă generație, sceptică şi lipsită de scrupule. Naționalismul egoist a înflorit ca niciodată înainte, iar divinitățile domestice au început să fie venerate aşa cum fuseseră zeii păgâni de odinioară. Simbolurile identității naționale (precum Britannia şi Hibernia) au devenit noii idoli ai creştinătății.

De pe aceste baze nesănătoase a apărut o molimă imperialistă, iar țările mai puternice şi mai avansate au pretins dreptul de a le exploata pe cele mai puțin dezvoltate. Noua eră a imperiilor a început cu o luptă indecentă pentru dominația teritorială. Reich-ul german a fost fondat în 1871

prin amalgamarea unor state anterior distincte. Alte țări s-au unit formând Imperiul Austro-Ungar. Imperiul Țarist s-a extins considerabil şi, în anii 1890, Imperiul Britanic ocupa nu mai puțin de o cincime din întreaga masă de uscat a Terrei. Era o eră a misionarilor creştini hotărâți, mulți dintre ei provenind din Imperiul Britanic al reginei Victoria. Fibra religioasă fiind grav destrămată acasă, Biserica a căutat o nouă justificare în exterior. Misionarii erau numeroşi mai cu seamă în locuri ca India şi Africa, unde localnicii aveau deja propriile convingeri şi nu auziseră niciodată de Adam. Mai important încă, nu auziseră nici de Charles Darwin!

În Marea Britanie a apărut o nouă pătură socială, constituită din patronii revoluției industriale. Această clasă de mijloc în formare a plasat aristocrația şi autoritățile mult prea departe de populație, creând astfel o structură de clasă – un sistem în care fiecare avea locul său prescris. Cei de sus se dedau la activități de tip pastoral, în vreme ce negustorii oportunişti concurau pentru statut social prin intermediul consumului evident. Muncitorii îşi acceptau iobăgia cu imnuri de devotament, un vis plin de speranță şi glorie, şi cu portretul preotesei tribale Britannia pe polița căminului.

Cei care studiau istoria ştiau că nu va trece mult până ce imperiile să pună ochii unele pe altele şi prevesteau o zi în care puterile vor intra într-o

intensă confruntare. Conflictul a început atunci când Franța a dorit să recupereze Alsacia şi Lorena, ocupate de germani, cele două state jinduind la rezervele de fier şi cărbune ale regiunilor. Rusia şi Austro-Ungaria şi-au încrucişat spadele în lupta pentru dominarea Balcanilor, iar dispute ca urmare a ambițiilor coloniale izbucneau în Africa şi nu numai. Pulberea s-a aprins în iunie 1914, când un naționalist sârb l-a asasinat pe arhiducele Franz Ferdinand, moştenitorul tronului Austro-Ungar. Europa a pornit la război, conflictul fiind instigat în mare parte de Germania. Ostilitățile au început împotriva Serbiei, Rusiei, Franței şi Belgiei, iar contraofensiva a fost condusă de britanici. Luptele au durat mai mult de patru ani, încheindu-se atunci când în Germania a izbucnit revolta şi kaizerul Wilhelm al II-lea a fugit din țară. În urma tuturor progreselor tehnologice ale unei epoci manufacturiere, istoria a înregistrat un avans firav în domeniul social. Dezvoltarea industrială a permis apariția unor capacități militare fără precedent, în vreme ce creştinătatea a devenit atât de fragmentată, încât abia mai era de recunoscut. Marea Britanie a scăpat cu mândria neşifonată, dar Reich-ul german nu avea de gând să-şi lângă în linişte rănile. După răsturnarea vechiului regim, la putere s-a ridicat un nou partid militant. Führerul (conducătorul) său despotic, Adolf Hitler, a anexat Austria în 1937 şi a invadat Polonia doi

ani mai târziu. Al Doilea Război Mondial – care îşi binemerita numele – începuse, fiind cea mai feroce confruntare teritorială de până în prezent. A durat şase ani şi a fost axat pe convingerile centrale ale religiei în sine: drepturile tuturor într-un mediu de viață civilizat.

Dintr-odată, Biserica şi oamenii în general şi-au dat seama că religia nu se rezuma, şi nu se rezumase niciodată, la patriarhi şi miracole. Religia însemna credința într-un mod de viață paşnic şi prietenos, o aplicare a standardelor de etică şi morală, de credință şi toleranță, împreună cu năzuința constantă către libertate. În sfârşit, toate disputele cu caracter general pe tema originilor şi evoluției omului au fost lăsate la o parte; acesta era domeniul oamenilor de ştiință, iar populația a acceptat în linişte acest lucru.

Biserica a devenit un oponent mult mai puțin înfricoşător al ştiinței, iar noul mediu era mai prietenos pentru toți cei implicați. Pentru mulți, textul Bibliei nu mai trebuia considerat o dogmă inviolabilă şi venerat necondiționat. Religia era întruchipată de preceptele şi de principiile sale, nu de hârtia pe care erau acestea tipărite.

Noua perspectivă a dat naştere unor posibilități speculative fără precedent. Dacă Eva a fost cu adevărat unica femeie din lume şi nu a avut decât trei fii, atunci cu cine s-a unit fiul ei, Set, şi a dat naştere triburilor lui Israel? Dacă Adam n-a fost primul om de pe Pământ, care a fost totuşi

semnificația lui? Cine sau ce sunt îngerii? Noul Testament are şi el partea sa de enigme. Cine erau apostolii? Miracolele chiar s-au petrecut? Şi, mai important, Imaculata Concepțiune şi învierea au avut loc aşa cum au fost descrise?

Vom discuta toate aceste întrebări înainte de a porni pe urmele Stirpei Graalului. De fapt, este absolut necesar să cunoaştem fundalul socio-cultural şi istoric al lui Isus pentru a înțelege chestiunile legate de căsătoria şi de calitatea sa de tată. Pe măsură ce vom avansa, mulți cititori vor constata că se află pe un teritoriu nou; în realitate, este acelaşi teritoriu care a existat înainte de a fi ascuns şi disimulat de cei care urmăreau să suprime adevărul pentru a-şi putea păstra capacitatea de control. Doar dând la o parte perdeaua de disimulări strategice vom putea reuşi în căutarea noastră pe urmele Sfântului Graal.

Stirpea regilor

Este acum general acceptat faptul că primele capitole ale Vechiului Testament nu înfățişează istoria timpurie a lumii, aşa cum par a sugera.[11]

---

[11] În limba ebraică din epoca în care au fost scrise cărțile Pentateuhului (primele cinci cărți ale Vechiului Testament) nu se făcea nicio deosebire între modurile timpului trecut aşa cum le cunoaştem astăzi. Exista un singur trecut şi acesta se referea deopotrivă la evenimente care „se întâmplaseră", „se întâmplară" ori „s-au întâmplat". Din punct de vedere lingvistic, nu era nicio deosebire între ceea ce se petrecuse cu o mie de ani în urmă şi cele întâmplate ieri. În plus, cuvintele pentru „zi" şi

Mai precis, ele relatează povestea unei familii, a unei familii care a devenit o populație formată din diverse triburi şi care la rândul ei a dat naştere poporului iudeu. Dacă Adam a fost primul din „tagma"sa, atunci a fost părintele iudeilor şi al triburilor lui Israel.[12] Aşa cum se precizează în volumul-pereche al acestei cărți, *Genesis of the Grail Kings,* el a fost primul dintr-o viță predestinată de preoți conducători.

Două dintre cele mai interesante personaje ale Vechiului Testament sunt Iosif şi Moise. Fiecare din ei a jucat un rol important în formarea poporului iudeu şi ambii au identități istorice documentabile independent de Biblie. În Facerea 41:39-43 aflăm cum a devenit Iosif guvernatorul Egiptului:

Apoi a zis Faraon către Iosif... „Să fii tu dar peste casa mea. De cuvântul tău se va povățui tot poporul meu şi numai prin tronul meu voi fi mai mare decât tine..." Şi aşa a fost Iosif pus peste tot pământul Egiptului.

Referitor la Moise, Ieşirea 11:3 afirmă că:

„an"erau folosite cu o mare flexibilitate, fapt care îngreunează mult traducerea noțiunilor concrete cu privire la timp. Vezi Mary Ellen Chase, *Life and Language in the Old Testament,* Collins, Londra, 1956, cap. 3, pp. 32-39.

[12] Numele Israel poate deriva de la *ysra* („conducător"), plus elementul *El* (Cel Înalt sau, mai târziu, Dumnezeu) – prezent în diverse prenume, ca Elisabeta sau Mihael – adică „El este conducător" sau „EI conduce". Vezi Ahmed Osman, *The House of the Messiah,* Harper Collins, Londra, 1992, cap. 17, p. 96. (Vezi şi nota 13).

Dar şi Moise ajunsese mare parte în pământul Egiptului, înaintea lui Faraon şi a slujitorilor lui Faraon şi a tot poporul.

Dar în ciuda statutului şi a importanței lor, nici Iosif şi nici Moise nu apar în documentele egiptene sub numele lor biblice.

Analele lui Ramses al II-lea (cca 1304-1237 î.Hr.) precizează că o populație semitică se stabilise în țara Goshen, iar mai departe adaugă că membrii acesteia veniseră din Canaan, împinşi de foamete. Dar de ce menționează scribii lui Ramses această stabilire în delta Nilului? În conformitate cu cronologia biblică standard, iudeii au intrat în Egipt cu circa trei secole înainte de domnia lui Ramses şi au ieşit de pe teritoriul lui în circa 1491, cu mult înainte de urcarea faraonului pe tron. Prin urmare, conform acestui document, cronologia biblică standard este incorectă.

Se consideră în mod tradițional că Iosif a fost vândut şi a ajuns în sclavie în Egipt în anii 1720 î.Hr., iar faraonul l-a numit guvernator aproximativ zece ani mai târziu. După aceea, tatăl său, Iacov (al cărui nume a fost schimbat în Israel)[13], însoțit de şaptezeci de membri ai familiei,

---

[13] Iacov a primit numele Israel (Facerea 32:28, 35:10) după lupta lui cu Dumnezeu. Unii spun, de aceea, că Israel înseamnă „Dumnezeu luptă”, dar afirmația nu are o bază evidentă. Urmaşii lui Iacov-Israel au fost numiți israeliți.

l-au urmat în Goshen pentru a scăpa de foametea din Canaan. Pe de altă parte, Facerea 47:11, Ieşirea 1:11 şi Numeri 33:30 se referă la „pământul lui Ramses” (în egipteană „casa lui Ramses”) [14] – dar acesta era un complex de depozite de cereale construite de israeliți pentru Ramses al II-lea în Goshen, la aproximativ 300 de ani după presupusa lor prezență acolo!

Se pare deci că datarea iudaică alternativă este mai corectă decât cronologia standard: Iosif a fost în Egipt nu la începutul secolului al XVIII-lea î.Hr., ci în primii ani ai secolului al XV-lea î.Hr. Acolo a fost numit de Tutmosis al IV-lea (cca 1413-1405 î.Hr.) prim-ministru. Pentru egipteni însă, Iosif (Yusuf Vizirul) era cunoscut mai degrabă ca Yuya, povestea sa fiind plină de semnificații – nu doar în raport cu relatarea biblică despre Iosif, ci şi în privința lui Moise. Istoricul şi lingvistul Ahmed Osman, născut la Cairo, a realizat un studiu aprofundat al celor două personalități în contextul egiptean contemporan cu ele, iar constatările sale sunt semnificative.[15]

La moartea faraonului Tutmosis, fiul lui s-a căsătorit cu propria soră, Sitamun (conform tradiției egiptene), pentru a moşteni tronul şi a deveni astfel faraonul Amenhotep al III-lea. La scurtă vreme, s-a însurat şi cu Tiye, fiica prim-

---

[14] *Oxford Concordance of the Bible,* ref. Ramses (2).
[15] Ahmed Osman, *The House of the Messiah.* P. 11.

ministrului (Iosif/Yuya). S-a decretat însă că fiii lui Tiye nu vor putea moşteni tronul şi, ca urmare a faptului că tatăl ei şi-a păstrat funcția vreme îndelungată, a apărut temerea generală că israeliții dobândiseră o putere prea mare în Egipt. De aceea, când Tiye a rămas însărcinată, s-a emis un edict conform căruia, dacă era băiat, copilul ei trebuia ucis la naştere. Rudele lui Tiye locuiau în Goshen, iar ea deținea un palat de vară ceva mai în amonte, la Zarw, unde s-a dus pentru a naşte. A adus pe lume un fiu, dar moaşele regale au conspirat împreună cu Tiye pentru a aşeza copilul într-un coş de răchită şi a-i da drumul pe apă, spre casa fratelui vitreg al tatălui ei, Levi.

Băiatul, Aminadab (născut în cca 1394 î.Hr.), a fost crescut şi educat de preoții egipteni ai zeului Ra în ținutul estic al deltei, apoi, în anii adolescenței, a plecat la Teba. Mama lui se bucura deja de o influență mai mare la curte decât Sitamun, regina de drept, care nu avusese niciun fiu şi deci nu-i oferise faraonului un moştenitor; singurul ei copil fusese o fiică, pe nume Nefertiti. La Teba, Aminadab n-a putut accepta divinitățile egiptene, cu numeroşii lor idoli, şi de aceea a introdus o nouă noțiune: aceea a unui unic zeu omnipotent, Aten, fără chip. Astfel, Aten era oarecum înrudit cu Adon al iudeilor (un nume împrumutat de la fenicieni, care însemna „Domnul”) şi care corespundea învățăturilor israelite. În acelaşi timp, Aminadab (echivalentul

iudaic al numelui Amenhotep: „Amon e mulțumit”) şi-a schimbat numele în Ahnaton, ceea ce însemna „servitorul lui Aten”.

Faraonul Amenhotep s-a îmbolnăvit şi, cum nu exista un moştenitor direct al casei regale, Ahnaton s-a căsătorit cu sora lui vitregă, Nefertiti, pentru a domni în calitate de coregent pe durata bolii faraonului. La un moment dat însă, Amenhotep al III-lea a murit, iar Ahnaton i-a succedat ca faraon, primind numele Amenhotep al IV-lea. Împreună cu Nefertiti a avut şase fiice şi un fiu pe nume Tutankhaton.

Ahnaton a închis toate templele zeilor egipteni şi a construit altele noi, închinate lui Aton. De asemenea, a renunțat la formalismul regal obişnuit în Egiptul Antic, viața în palatele sale având un caracter mai lejer. Din multe puncte de vedere a devenit nepopular, îndeosebi în rândul preoților fostei divinități naționale, Amon, şi ai zeului soare Ra. În consecință, comploturile pentru asasinarea sa au crescut la număr. Au apărut amenințări directe cu o insurecție armată, dacă nu avea să permită venerarea zeilor tradiționali în paralel cu adorarea lui Aton cel lipsit de chip. Dar Ahnaton a refuzat şi în cele din urmă a fost silit să abdice în favoarea – de scurtă durată – a vărului său, Smenkhare, căruia i-a urmat la tron Tutankhaton, fiul lui Ahnaton. La preluarea puterii, la vârsta de circa unsprezece ani, Tutankhaton a fost obligat să-şi schimbe

numele în Tutankhamon, iar după acest moment a mai trăit doar nouă sau zece ani.

Ahnaton a fost izgonit din Egipt şi a fugit, împreună cu o mână de adepți, în îndepărtatul Sinai, luând cu el sceptrul regal încununat de un şarpe din alamă. Pentru susținătorii săi, el a rămas faraonul de drept (moştenitorul tronului de pe care fusese înlăturat), fiind considerat Mose, Meses sau Mosis, termen care înseamnă „moştenitor" sau „născut din"– ca în Tutmosis (născut din Tut) sau Ramses (modelat din Ra).

Dovezile din Egipt sugerează că Moise (Ahnaton) şi-a condus poporul de la Pi-Ramses (lângă actualul Kantra) spre sud, prin Sinai, spre Lacul Timash. [16] Acesta era un teren extrem de mlăştinos şi, cu toate că putea fi străbătut pe jos cu oarecare dificultate, eventualii urmăritori cu cai şi care s-ar fi împotmolit, cu rezultate dezastruoase.

Printre cei care au fugit împreună cu Moise erau familiile lui Iacov-Israel – israeliții. Apoi, la instigarea liderului lor, au construit tabernacului [17] şi Chivotul Legământului, la poalele Muntelui Sinai. După moartea lui Moise, au invadat teritoriul lăsat moştenire de strămoşii

---

[16] Ibid., cap. 12, p. 67.

[17] Tabernacului Congregației (tradus şi „Cortul Întâlnirii") era un cort rectangular pe cadru din lemn, din pânză şi piei de animale. Era folosit ca loc portabil de venerare în vremea rătăcirilor prin pustiu. (Vezi *Oxford Concordance to the Bible).*

lor cu atât de mult timp în urmă, dar Canaanul (Palestina) se schimbase considerabil între timp, fiind cotropit de valuri de filisteni şi de fenicieni. Documentele amintesc de mari bătălii navale şi de armate numeroase în război. În linii mari, israeliții (sub conducerea noului lor lider, Iosua) au fost victorioşi şi, odată ce au trecut Iordanul, au cucerit Ierihonul din mâinile canaaniților, dobândind o poziție de forță pe Pământul Făgăduinței.

În urma morții lui Iosua, perioada în care la conducere s-au aflat Judecătorii numiți a fost marcată de o serie de dezastre, până ce triburile iudaice şi cele israelite s-au unit sub sceptrul primului lor rege, Saul, la circa 1084 î.Hr. În cele din urmă, după completa cucerire a Canaanului, David din Bethlehem s-a căsătorit cu fiica lui Saul şi a devenit regele lui Iuda (popor care ocupa jumătate din teritoriul palestinian), la aproximativ 1008 î.Hr. Mai târziu a cucerit şi triburile lui Israel (restul teritoriului), fiind încununat ca rege al tuturor iudeilor.

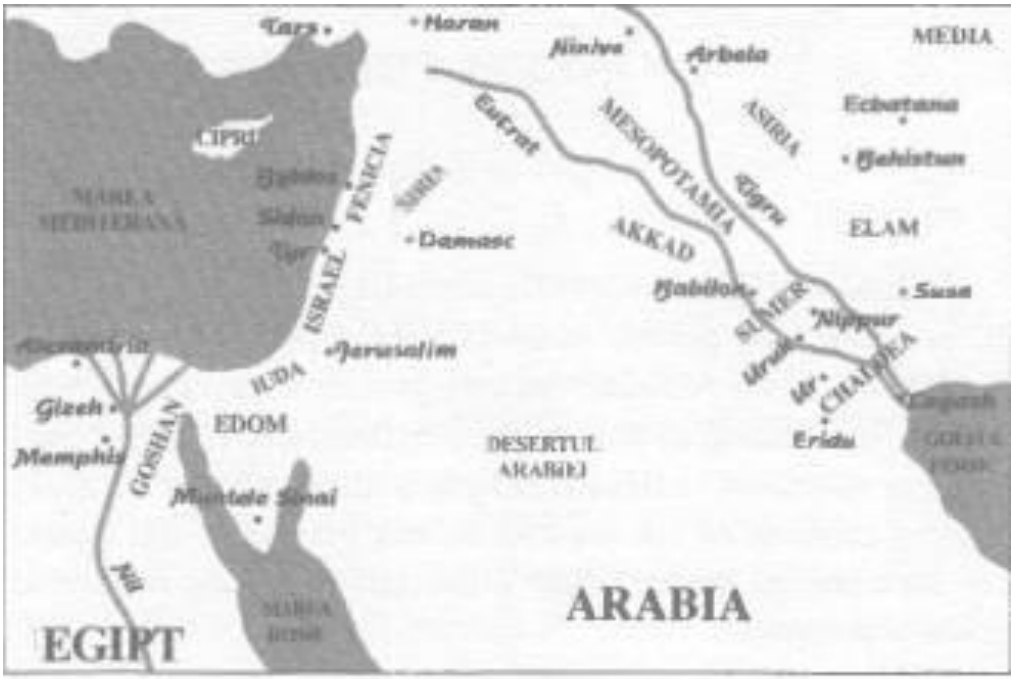

Teritoriile din Vechiul Testament

La începuturi

Iehova şi Zeița

Pe lângă faptele de arme ale israeliților, redactorii Vechiului Testament au descris şi evoluția credinței iudaice, începând cu epoca lui Avraam. Nu este povestea unui popor unit, devotat lui Iehova, ci a unei secte inflexibile, care s-a străduit din răsputeri să devină religia dominantă a israeliților. Aceştia credeau că Iehova este de sex masculin, dar acesta era un concept sectar, care a dat naştere unor probleme grave şi complexe.

Pe scena lumii din vremea respectivă se considera în general că viața şi creația trebuie să fi avut surse masculine şi feminine deopotrivă. Alte religii – din Egipt, Mesopotamia sau de oriunde altundeva – aveau de asemenea divinități de ambele sexe. Principalul zeu masculin era asociat cu soarele sau cu cerul, în vreme ce zeița principală îşi avea rădăcinile în pământ, în mare şi în fertilitate. Soarele conferea forță pământului şi apelor, din care a izvorât viața: o interpretare logică şi cât se poate de naturală.

În relație cu asemenea idei teiste, unul dintre

personajele flexibile menționate în textele biblice este fiul lui David, Solomon, celebrat nu doar pentru splendoarea şi măreția domniei sale, ci şi pentru înțelepciunea sa. Mult mai târziu, moştenirea lui Solomon avea să fie esențială pentru tradițiile în formare ale Graalului, deoarece el fusese un veritabil susținător al toleranței religioase. Solomon a domnit cu secole înainte de perioada captivității israeliților în Babilon, fiind parte integrantă a vechiului context.

În epoca lui Solomon, Iehova a dobândit o importanță considerabilă, dar ceilalți zei erau de asemenea recunoscuți. Era o perioadă incertă din punct de vedere spiritual, în care nu rareori se întâmpla ca oamenii să venereze mai multe divinități. La urma urmei, cu o asemenea pletoră de zeițe şi zei adorați în zonă, denigrarea tuturor, cu excepția unuia singur, ar fi fost lipsită de considerație, fiindcă, la urma urmei, cine putea fi sigur că alegerea iudeilor fervenți era cea bună?

Din acest punct de vedere, renumita înțelepciune a lui Solomon se baza pe o judecată atentă. Deşi îl venera pe Iehova, zeul unei secte minoritare, nu avea niciun motiv să interzică supuşilor săi să-şi adore propriile divinități (1 Regi 11:4-10). Dimpotrivă, Solomon şi-a păstrat şi credința în forțele divine ale naturii, indiferent de cine sau de ce anume se afla în fruntea lor.

Venerarea divinității feminine primare avea o veche tradiție în Canaan, unde aceasta a luat

forma zeiței Aştoreth – echivalentă cu Iştar, principala divinitate feminină a babilonienilor. La sumerieni ea era Inanna, iar templul ei se afla la Uruk (biblicul Erech, actualul Warka), în sudul Mesopotamiei, iar în Siria şi Fenicia, conform grecilor antici, numele ei era Astarte.

Sfânta Sfintelor (sanctuarul interior) din Templul lui Solomon reprezenta, se pare, pântecele lui Aştoreth (numită şi Aşerah, aşa cum este menționată de câteva ori în Vechiul Testament). Aştoreth a fost venerată de israeliți fără oprelişti până în secolul al VI-lea î.Hr. Era consoarta celestă a lui El, divinitatea masculină supremă, şi împreună formau Cuplul Divin. Fiica lor era Anath, Împărăteasa Cerurilor, iar fiul lor, He, era Împăratul Cerurilor. Pe măsura trecerii timpului, cele două personaje, El şi He, s-au contopit şi au devenit Iehova. Aşerah şi Anath au suferit un proces similar de unificare, transformându-se în consoarta lui Iehova, cunoscută sub numele de Şekinah sau Matronit.

Numele Iehova este o formă târzie a lui Yahweh, acesta fiind la rândul său o formă a rădăcinii iudaice consonantice YHWH, în care două vocale au fost interpolate în mod corect – sau greşit[18]. Inițial, aceste patru consoane (care mai târziu au

---

[18] Subiectul este tratat pe larg de dr. Raphael Patai, reputat specialist în cultura iudaică, în *The Hebrew Goddess,* Wayne State University Press, Detroit, 1967.

devenit un fel de acronim pentru Dumnezeul Unic) reprezentau cei patru membri ai familiei cereşti: Y era El, *Tatăl;* H o simboliza pe Aşerah, *Mama;* W îl reprezenta pe He, *Fiul;* iar H era Anath, *Fiica.* În conformitate cu tradițiile regale ale epocii şi locului, misterioasa mireasă a lui Dumnezeu, Şekinah, era totodată şi sora lui. În cultul iudaic al Cabalei (o disciplină ezoterică care a atins apogeul în Evul Mediu) s-a păstrat imaginea dual㠄 masculin-feminin, a lui Dumnezeu. Alte secte o considerau pe Şekinah (sau Matronit) prezența feminină a lui Dumnezeu pe Pământ. Camera nupțială divină era Sanctuarul din Templul din Ierusalim, dar, odată cu distrugerea acestuia, Şekinah a dobândit rolul de a străbate Pământul, în vreme ce aspectul masculin al lui Iehova a fost lăsat să domnească singur în ceruri.

În termeni practici, cimentarea idealului iudaic al unui zeu masculin unic nu s-a produs decât după cei cincizeci de ani de captivitate în Babilon (cca 586-536 î.Hr.). Când au fost deportați acolo de Nabucodonosor, israeliții erau de fapt triburi disparate, care făceau parte din cel puțin două filoane etnice majore (Israel şi Iuda); ei s-au întors însă pe Pământul Sfânt ca „poporul ales“al lui Iehova, cu un țel național comun.

O mare parte din ceea ce cunoaştem astăzi sub numele de Vechiul Testament (Biblia iudaică) a

fost consemnată în Babilon.[19] Nu este deci surprinzător că povestirile sumeriene şi mesopotamiene au fost grefate pe o mai veche tradiție cultural iudaică – inclusiv relatările despre Grădina Raiului (Paradisul lui Eridu[20]), Potopul[21] şi Turnul Babel[22]. Patriarhul Avraam migrase în Canaan din Ur, în Chaldeea (în Mesopotamia), astfel că grefarea culturală e justificabilă, însă trebuie să ținem seama că poveşti precum cea despre Adam şi Eva nu erau în niciun caz limitate la tradiția iudaică. Din acest punct de vedere, viața şi relevanța lor istorică sunt discutate pe larg în cartea *Genesis of the Grail Kings.*

Alte versiuni ale relatării biblice privindu-i pe

---

[19] Unele părți din Vechiul Testament derivă direct din Cartea Legii, care a fost descoperită în Templul din Ierusalim (2 Regi 22:8-13) cu circa 35 de ani înainte de exilul babilonian, în timpul regelui Iosea al lui Iuda (640-609 î.Hr.). Textul iudaic al Vechiul Testament corespunde cu cel realizat de cărturarii masoretici în circa 900 d.Hr., deşi se bazează pe manuscrise mai vechi, unele din secolul I î.Hr.

[20] Eridu (actualul Abu Shahrein) era cel mai sacru oraş mesopotamian – giuvaer cu pământuri fertile care, pentru locuitorii Canaanului, ar fi părut un veritabil paradis. Ca urmare a împrejurimilor sale bogate, oraşul a fost dedicat zeului apei Enki (sau Ea), fiind identificat cu Grădina Raiului.

[21] În conformitate cu Sir Charles Leonard Wooley (fost director al British Museum şi al expediției în Mesopotamia organizate de Universitatea din Pennsylvania) în *Ur of the Chaldees* (1, 21-32), potopul, aşa cum este descris în Facere, s-a produs în jurul anului 4000 î.Hr.

[22] Turnul Babel, un uriaş Zigurat, a fost construit pe câmpia babiloniană Shinar. Astfel de zigurate (termen care pentru babilonieni însemna „loc înalt“sau „turn”) cu mai multe niveluri, bogat decorate, erau des întâlnite în oraşele sumeriene. Deasupra lor se aflau temple dedicate principalelor divinități ale regiunii. Marele Zigurat era amplasat în oraşul Uruk (de la care derivă numele actual Irak), iar templul său era închinat zeiței Iştar.

Adam şi Eva pot fi întâlnite în scrierile grecilor, sirienilor, egiptenilor, sumerienilor şi abisinienilor (anticii etiopieni). Unele dintre ele amintesc despre prima soție a lui Adam, Lilith, înainte ca el să fie cucerit de Eva. Lilith era servitoarea lui Şekinah şi l-a părăsit pe Adam fiindcă acesta încerca s-o domine. Fugind spre Marea Roşie, ea strigă: „De ce ar trebui să stau eu sub tine? Sunt egala ta!" Un basorelief sumerian în teracotă (datând din aproximativ 2000 î.Hr.) o înfățişează pe Lilith înaripată şi goală, stând pe spinarea a doi lei şi ținând în mâini bastoanele şi inelele înțelepciunii şi dominației divine. Deşi nu era o zeiță în sensul tradițional al termenului, se considera că spiritul ei întrupat înflorise în cea mai îndrăgită amantă a lui Solomon, regina din Saba. În cartea sacră a mandeenilor din Irak, Lilith este descrisă ca Fiica Lumii Subterane[23] şi în decursul istoriei, până în prezent, a reprezentat etica fundamentală a oportunității feminine.

Când israeliții s-au întors din Babilon în Ierusalim, primele cinci cărți ale lui Moise[24] au fost unificate sub forma Torei (Legea). Restul Vechiului Testament a fost păstrat separat. Vreme

---

[23] Pentru evrei, lumea subterană era Sheol – un echivalent al tărâmului lui Hades în mitologia greacă, infernul în care sufletele, separate de trupurile pământeşti, zăceau în întuneric şi tristețe.

[24] Primele cinci cărți ale lui Moise corespund primelor cinci cărți din Vechiul Testament (numite generic Pentateuh): Facerea, Ieşirea, Leviticul, Numeri şi Deuteronomul.

de secole, a fost privit cu diverse grade de veneraţie şi suspiciune, dar în timp Cartea Profeţilor[25] a devenit semnificativă îndeosebi pentru cimentarea moştenirii iudaice[26]. Principalul motiv de ezitare era acela că, deşi iudeii erau consideraţi poporul ales al lui Dumnezeu, Iehova nu îi tratase tocmai cu blândeţe. Era Domnul lor tribal atotputernic şi îi făgăduise patriarhului, Avraam, să-i aşeze mai presus de toate celelalte popoare; cu toate acestea, se confruntaseră numai cu războaie, foamete, exiluri şi captivităţi! Pentru a domoli nemulţumirea crescândă a iudeilor, Cartea Profeţilor reitera făgăduiala lui Iehova, anunţând venirea unui Mesia, un preot sau un împărat uns, care avea să slujească poporul, ducându-l spre mântuire.[27]

Profeţia a fost suficientă pentru a asigura

---

[25] Cărţile Profeţilor sunt cele scrise de sau despre profeţii iudei, spre deosebire de cele care redau naraţiuni istorice, deşi definiţia generală include şi unele cărţi cu caracter istoric precum Judecătorii, Samuel şi Regii. Restul Vechiului Testament poartă numele Hagiographa (Scrieri Sfinte).

[26] Celelalte scrieri sfinte iudaice sunt Mishnah şi Talmudul. Mishna (Repetiţia) este o codificare timpurie a legilor iudaice, bazată pe compilaţii străvechi şi editată în Palestina de Iuda I la începutul secolului al III-lea d.Hr. Cuprinde legea tradiţională (Halakah) pe o diversitate de subiecte, derivată parţial din vechile obiceiuri şi parţial din legea biblică (Tannaim), interpretată de rabini (învăţători). Talmudul este un comentariu despre Mishnah, compilat iniţial în ebraică şi aramaică. Derivă din două curente independente ale tradiţiei iudaice – babilonian şi palestinian.

[27] Rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* William Mackenzie, Glasgow, cca 1900, cap. I, p. 3: articolul de dr. G. Redford.

reconstruirea Templului lui Solomon şi a Zidului Ierusalimului, dar nu a apărut niciun salvator mesianic. Vechiul Testament se încheie în acest punct, în secolul al IV-lea î.Hr. Stirpea lui David a continuat, fără a domni însă. Apoi, 300 de ani mai târziu, a început un nou capitol al istoriei sale suverane, când urmaşul revoluționar al lui Iuda a păşit cu îndrăzneală în prim-plan. Era Isus Nazarineanul, regele de jure al Ierusalimului.

Moştenirea lui Mesia

Noul Testament reia firul povestirii începând din ultimii ani înainte de Hristos. Dar perioada intermediară, dintre cele două mari cărți ale Bibliei, a avut o importanță uriaşă, fiindcă a conturat scena politică pe care urma să-şi facă intrarea aşteptatul Mesia.

Noua eră a început odată cu accederea la putere a lui Alexandru cel Mare, care l-a înfrânt pe împăratul perşilor, Darius, în anul 333 î.Hr. Distrugând oraşul Tyr din Fenicia, Alexandru a înaintat pe teritoriul egiptean şi a pus bazele Alexandriei. Controlul deplin asupra imensului Imperiu Persan i-a permis să înainteze spre Babilon şi mai departe spre răsărit, până ce a cucerit în final Punjabul. După moartea sa prematură, în 323 î.Hr., generalii săi au preluat conducerea. Ptolemeu Soter a devenit guvernatorul Egiptului, lui Seleucos i-a revenit

Babilonul, iar Antigonus a venit la putere în Grecia şi Macedonia. Înainte de sfârşitul secolului, Palestina era şi ea inclusă în Imperiul Alexandrin.

O nouă forță prindea contur în acea vreme în Europa: Roma republicană. În anul 2b4 î.Hr., romanii i-au detronat pe conducătorii cartaginezi ai Siciliei, cucerind totodată Corsica şi Sardinia. Marele general cartaginez Hannibal a ripostat capturând Saguntum (în Spania actuală) şi a trecut cu trupele sale Alpii, dar a fost oprit de romani la Zama. În acelaşi timp, Antioh al III-lea (descendent al generalului macedonean Seleucos) a devenit regele Siriei. În 198 î.Hr., Antioh se eliberase de influența egipteană şi devenise „stăpânul" Palestinei. Fiul său, Antioh al IV-lea Epifanos, a ocupat Ierusalimul – fapt care a iscat imediat revolta iudeilor, sub conducerea preotului asmoneu[28], Iuda Macabeul. Acesta a fost ucis în luptă, dar macabeii au obținut independența israeliților în 142 î.Hr.

În continuare, armatele romane au distrus Cartagina şi au format o nouă provincie: Africa de Nord Romană. Campanii armate ulterioare au adus sub stăpânirea romană Macedonia, Grecia şi

---

[28] Asmoneii erau o distinsă familie preoțească, renumită în secolul al II-lea î.Hr. În vremea lui Antioh al IV-lea, capul familiei era Marele Preot Matia, care a inițiat revolta iudeilor. Înainte de a muri, el l-a desemnat pe cel de-al treilea fiu al său, Iuda (Macabeul – „cel numit") drept comandant militar al mişcării. Lui Iuda i-au urmat frații săi, Ionatan şi Simeon, care alături de adepții lor au rămas cunoscuți în istorie ca macabei.

Asia Mică. Dar Roma era frământată de dispute, deoarece războaiele cartagineze (sau punice) îi ruinaseră pe țărani, îmbogățindu-i pe nobili, care îşi construiseră proprietăți impunătoare folosind munca sclavilor. Liderul democrat Tiberius Graccus a propus în 133 î.Hr. Unele reforme agrare, dar a fost asasinat de reprezentanții Senatului. Fratele lui a preluat cauza țăranilor, fiind şi el ucis, iar conducerea taberei democrate i-a revenit comandantului militar Gaius Marius.

În 107 î.Hr., Gaius Marius era deja consul. Senatul îşi găsise însă susținătorul în persoana lui Lucius Cornelius Sulla, care în cele din urmă i-a luat locul lui Marius şi a devenit dictator în anul 82 î.Hr. A urmat un teribil regim al terorii, până ce generalul şi politicianul democrat Caius Iulius Caesar, care se bucura de popularitate, a fost ales consul în 63 î.Hr.

În acelaşi an, legiunile romane au intrat pe Pământul Sfânt, frământat deja de lupte sectare. Fariseii, care respectau străvechile legi iudaice stricte, protestau împotriva culturii elene, mai liberale. Astfel însă, se ridicau totodată împotriva castei preoțeşti a saducheilor, iar ca urmare a acestui mediu lipsit de stabilitate politică, regiunea devenise vulnerabilă la invazii. Sesizând acest prilej, sub conducerea lui Gnaeus Pompeius Magnus (Pompei cel Mare), romanii au cucerit Iudeea şi au pus stăpânire pe Ierusalim, după ce anexaseră Siria şi restul Palestinei.

Între timp, ierarhia la Roma trecea prin propriile tulburări. Iulius Caesar, Pompei şi Crasus au format primul triumvirat care a preluat puterea, dar acesta a avut de suferit când Caesar a fost trimis în Galia, iar Crasus a plecat să supravegheze situația din Ierusalim. În absența lor, Pompei a schimbat tabăra politică, părăsindu-i pe democrați în favoarea aristocraților republicani. În consecință, la întoarcerea lui Caesar, a izbucnit războiul civil. Caesar a învins la Pharsalos, în Grecia, şi a dobândit controlul total asupra provinciilor imperiale atunci când Pompei a fugit în Egipt.

Până în acel moment, Cleopatra a VII-a deținuse puterea în Egipt împreună cu fratele ei, Ptolemeu al XIII-lea. Dar Caesar a plecat spre Alexandria, unde a conspirat cu Cleopatra, iar aceasta a aranjat asasinarea fratelui ei, astfel că a rămas singură la putere. Caesar şi-a continuat campaniile militare în Asia Mică şi în nordul Africii, însă la revenirea în Roma, în anul 44 î.Hr., a fost ucis de republicani, de Idele lui martie. Nepotul său, Caius Octavianus, a format un al doilea triumvirat cu generalul Marcus Antonius şi omul politic Marcus Lepidus. Octavianus şi Marcus Antonius i-au învins pe principalii asasini ai lui Caesar, Brutus şi Cassius, la Philippi, în Macedonia. Antonius şi-a părăsit soția, pe Octavia, sora lui Octavianus, şi s-a căsătorit cu Cleopatra, drept care Octavianus a declarat război

Egiptului şi a ieşit victorios în bătălia de la Actium. În urma înfrângerii, Antonius şi Cleopatra s-au sinucis.

Palestina era formată în acea vreme din trei provincii distincte: Galileea în nord, Iudeea în sud şi Samaria între ele. Caesar îl instalase pe Antipater din Idumaea în funcția de procurator al Iudeii, fiul acestuia, Irod, fiind guvernatorul Galileii. La scurt timp Antipater a fost ucis, iar Irod s-a văzut chemat la Roma pentru a fi numit rege al Iudeii.

Pentru majoritatea supuşilor săi, Irod era un uzurpator arab. Se convertise la o formă de iudaism, însă nu era urmaş al lui David. În practică, autoritatea lui se limita la Galileea, dat fiind că Iudeea era guvernată de fapt de procuratorul roman al Cezareei. În consecință, regimul politic era unul extrem de dur şi, pentru a sili populația să se supună, 3000 de oameni au fost crucificați în urma unor procese sumare.[29] Taxele impuse erau uriaşe, tortura devenise ceva obişnuit, iar rata sinuciderilor în rândul iudeilor crescuse alarmant.

Acesta era mediul social şi politic în care s-a născut Isus – un climat de opresiune, controlat de o monarhie de paie susținută de o forță de

---

[29] Vezi Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* Jonathan Cape, Londra, 1982, cap. 12, p. 285. (Cartea a apărut la editura RAO în 2005 cu titlul *Sângele sfânt şi Sfântul Graal).*

ocupație extrem de bine organizată. Evreii îl aşteptau cu disperare pe făgăduitul Mesia („Cel Uns", de la verbul iudaic *maisach,* a unge), dar nimeni nu se gândea la el ca la o ființă de origine divină. Oamenii voiau un eliberator, care să-i scoată de sub dominația stăpânitorilor romani. Printre celebrele Manuscrise de la Marea Moartă, textul intitulat *Legea războiului* prezintă strategia bătăliei finale, numindu-l pe Mesia comandant militar suprem al lui Israel.[30]

Manuscrise şi tratate

Manuscrisele de la Marea Moartă sunt astăzi cele mai utile instrumente în încercarea de a înțelege cultura iudaică din epoca anterioară evangheliilor[31]; pergamentele au fost descoperite întâmplător în 1947. Un păstor beduin, Mohammed ed-Di'b, îşi căuta o capră pierdută în

---

[30] Vezi Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Dead See Scrolls Deception,* cap. 9, p. 141.

[31] Alte douăsprezece lucrări datând din ultima parte a epocii Vechiului Testament constituie Apocrifele (lucruri ascunse). Deşi incluse în Septuaginta greacă, nu erau cuprinse în canonul iudaic. Îşi au originile în iudaismul elenist din Alexandria, dar nu sunt acceptate de evreii ortodocşi. Cărțile sunt incluse însă în *Vulgata* latină a Sfântului Ieronim (cca 385 d.Hr.) ca o extensie a Vechiului Testament şi sunt recunoscute de Biserica romano-catolică. Au fost eliminate din aproape toate Bibliile protestante, fiind înlăturate de Martin Luther (1483-1546) şi ignorate de traducători. Cele douăsprezece cărți sunt: Esdras, Tobit, Judith, Odihna lui Esther, Înțelepciunea lui Solomon, Eclesiasticul (lui Ieremia), Baruch cu Epistola lui Ieremia, Cântarea celor Trei Sfinți Copii, Istoria Suzanei, Bel şi balaurul, Rugăciunea lui Manasse şi Macabeii.

grotele de la Qumran, nu departe de Ierihon, când a găsit o serie de vase înalte din lut. Arheologii chemați la fața locului au început excavațiile, nu numai la Qumran, ci şi în apropiere, la Murabba'at şi Mird, în Iudeea[32]. Astfel au fost descoperite multe alte vase din lut, în unsprezece grote. Împreună, vasele adăposteau circa 500 de manuscrise în ebraică şi aramaică, iar printre ele se aflau scrieri din Vechiul Testament şi documente cu date comunitare, unele dintre tradiții datând din 250 î.Hr. Manuscrisele fuseseră ascunse în cursul revoltei iudeilor împotriva Romei (între anii 66 şi 70 d.Hr.) şi de atunci rămăseseră neştiute. În cartea lui Ieremia din Vechiul Testament (32:14) se menționează, profetic: „Aşa vorbeşte Domnul Savaot... Ia zapisele acestea... şi pune într-un vas de lut, ca să stea acolo multe zile".[33]

Printre cele mai importante texte, *Manuscrisul aramei* constituie o listă de inventar şi specifică locul cimitirului din Valea Kedron şi al tezaurelor din Ierusalim. Manuscrisul *Legea războiului* prezintă o descriere amănunțită a tacticii şi strategiei militare. Manualul disciplinei detaliază practica legală şi juridică, dar şi ritualurile

---

[32] J.T. Milik, *Ten Years of Discovery in the Wilderness of Judaea* (trad. De J. Strugnell), SCM Press, Londra, 1959, cap. I, pp. 11-19.

[33] În Noul Testament, 2 Corinteni 4:3-7 precizează în mod similar: „Iar dacă Evanghelia noastră este încă acoperită, este pentru cei pierduți... Avem comoara ta în vase de lut".

obişnuite, menționând importanța unui Consiliu al celor Doisprezece numit pentru a păstra credința în regiune. Fascinantul manuscris *Habacuc Pesher* oferă un comentariu asupra personalităților vremii şi a evenimentelor care au marcat epoca. O altă lucrare este o carte completă a lui Isaia care, măsurând circa nouă metri, este cel mai lung manuscris, fiind cu secole mai vechi decât orice exemplar cunoscut al unei cărți din Vechiul Testament.

O altă descoperire importantă din vremea postevanghelică fusese făcută în Egipt cu doi ani înaintea celei de la Qumran. În decembrie 1945, doi frați, Mohammed şi Khalifah Ali, săpau în căutare de îngrăşăminte într-un cimitir din apropierea oraşului Nag Hammadi, când au găsit un vas mare, sigilat, în care se aflau treisprezece cărți legate în piele. Foile de papirus conțineau texte scrise în tradiția care avea să fie numită mai târziu gnostică (de inspirație ezoterică). Lucrări în esență creştine, dar cu tonuri iudaice, au devenit cunoscute sub titulatura generică de Arhiva de la Nag Hammadi.[34]

Cărțile erau scrise în străvechea limbă coptă a Egiptului din perioada creştină timpurie. Muzeul Copt din Cairo a afirmat că erau, în realitate, copii ale unor lucrări mult mai vechi, scrise în greacă.

---

[34] James Robinson şi Proiectul Gnostic Copt, *The Nag Hammadi Library,* E.J. Brill, Leida, 1977.

Într-adevăr, s-a constatat că unele texte au origini foarte vechi, încorporând tradiții anterioare anului 50 d.Hr. Între cele cincizeci şi două de broşuri distincte se află diverse texte religioase şi unele evanghelii anterior necunoscute. Acestea conturează un mediu socio-politic mult diferit de cel descris în Biblie. Oraşele Sodoma şi Gomora, spre exemplu, nu sunt prezentate ca sălaşuri ale desfrâului şi ticăloşiei, fiind mai degrabă centre ale învățăturii şi cunoaşterii. De asemenea – şi mai relevant pentru noi – textele descriu o lume în care Isus oferă propria versiune a răstignirii şi în care relația sa cu Maria Magdalena capătă aspecte noi şi interesante.

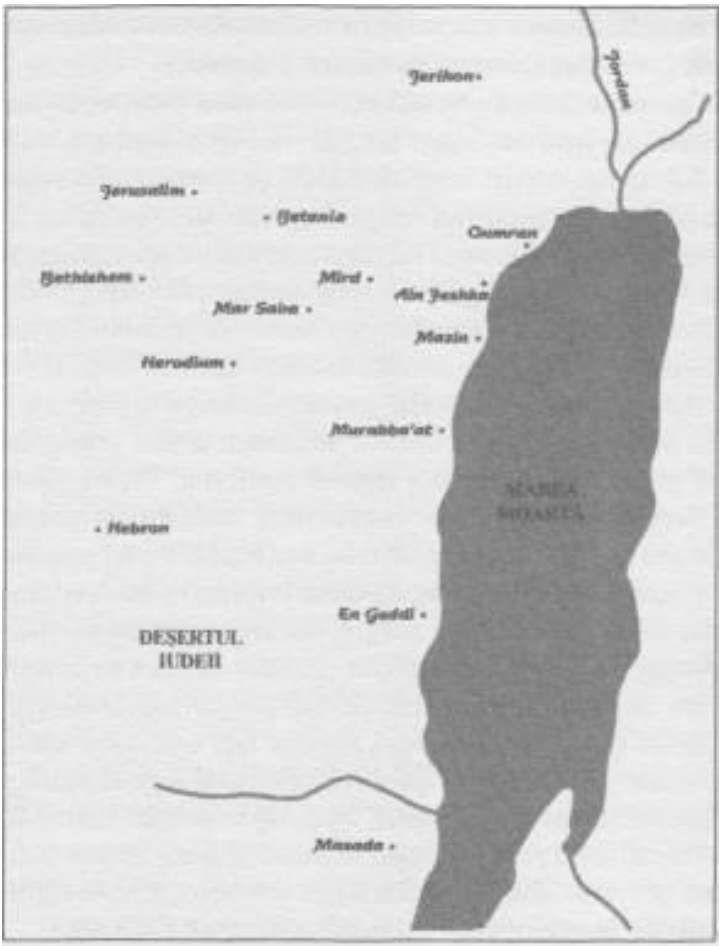

Qumran – Zona Manuscriselor de la Marea Moartă

Secretele codurilor scrise

Săpăturile de la Qumran au scos la iveală relicve care datau din jurul anului 3500 î.Hr.; pe atunci (în Epoca Bronzului), acolo se afla o tabără de beduini[35]. Perioada de ocupație a început, se pare,

---

[35] *Beduin* este un termen folosit ca singular, deşi la origini este un substantiv la plural. În limba arabă, *bedu* înseamnă „deşert”, iar *bedu'een* desemnează „oamenii deşertului”.

în circa 130 î.Hr. Cronicile iudeilor amintesc de un cutremur violent în Iudeea în anul 31 î.Hr.[36], iar acest fapt este confirmat la Qumran de o pauză între două perioade distincte de locuire a zonei.[37] în conformitate cu *Manuscrisul aramei,* vechiul Qumran se numea Sekhakha.

Cea de-a doua perioadă rezidențială a început în timpul domniei lui Irod cel Mare (cca 37-4 î.Hr.). Irod era un arab din Idumaea, numit rege al Iudeii de autoritățile romane, care preluaseră controlul asupra regiunii în vremea lui Iulius Caesar. Pe lângă dovezile furnizate de manuscrise, în aşezarea de la Qumran au fost găsite o serie de monede[38] datând dintr-o perioadă cuprinsă între domnia asmoneului Ioan Hyrcanus (135-104 î.Hr.) până la revolta iudeilor din 66-70 d.Hr.

Tulburările din 168 î.Hr., în cadrul cărora la putere a venit casta preoțească a macabeilor asmonei, a fost provocată în mare parte de o mişcare a regelui Antioh al IV-lea Epifanos din Siria, care impusese comunității iudaice un sistem de venerare de tip elen. Macabeii au resfințit templul mai târziu, dar cu tot succesul obținut de iudei împotriva lui Antioh, răul social intern fusese

---

[36] Josephus, *Antiquities of the Jews* (trad. De W. Whiston), Thomas Nelson, Londra, 1862, XV, cap. 5, p. 2.
[37] J.T. Milik, *Ten Years of Discovery in the Wilderness of Judaea.* Cap. 3, pp. 51-53.
[38] John Allegro, *The Dead Sea Scrolls,* Penguin, Harmondsworth, 1964, cap. 5, p. 94.

deja comis, deoarece campania militară impusese desfăşurarea luptelor inclusiv în ziua de Sabat. Un nucleu de credincioşi iudei ultrastricți numiți Hasidim (cei pioşi) s-a opus cu vehemență acestui lucru şi, când macabeii au preluat controlul şi şi-au impus propriul rege şi mare preot în Ierusalim, pe lângă faptul că şi-au exprimat opoziția, cei din Hasidim au părăsit oraşul în masă şi şi-au format o comunitate proprie, „pură", în sălbăticia din apropiere, la Qumran. Lucrările de construcție au început în circa 130 î.Hr.

Multe relicve din acea vreme au fost descoperite între timp şi, în anii 1950, la Qumran au fost scoase la lumină mai mult de o mie de morminte. A fost descoperit, de asemenea, un vast complex monahal din a doua perioadă rezidențială, cu săli de întrunire, bănci de ghips, un bazin de apă uriaş şi un labirint de conducte pentru apă. În sala scribilor se aflau recipiente pentru cerneală şi resturi ale meselor pe care fuseseră aşezate manuscrisele – unele de aproximativ cinci metri lungime.[39] Arheologii şi specialiştii au confirmat că aşezarea inițială a fost distrusă de cutremur, fiind reconstruită de esenieni în ultima parte a perioadei lui Irod. Esenienii constituiau una dintre cele trei secte filosofice iudaice majore (celelalte două fiind fariseii şi saducheii).

La Qumran au fost găsite multe manuscrise

---

[39] Ibid., cap. 5, p. 93.

biblice, din cărți precum Facerea, Ieşirea, Deuteonomul, Isaia, Iov etc. În plus, există comentarii asupra unor texte, diverse documente de tip legal şi consemnări. Printre ele se află unele dintre cele mai vechi scrieri descoperite până în prezent, care preced toate textele din care a fost tradusă Biblia în forma ei tradițională. De un interes aparte sunt unele comentarii biblice redactate de scribi în aşa fel încât să coreleze textele din Vechiul Testament cu evenimentele istorice din epoca respectivă.[40] O astfel de corelare este observabilă mai cu seamă în comentariile cărturarilor asupra Psalmilor şi asupra unor cărți profetice ca Naum, Habacuc şi Osea. Tehnica folosită pentru a stabili corespondența între scrieri precum acestea din Vechiul Testament cu epoca Noului Testament s-a bazat pe utilizarea „cunoaşterii eshatologice" – o formă de reprezentare codificată care implică termeni şi fragmente tradiționale, cărora le-au fost atribuite semnificații aparte, relevante pentru puterea de înțelegere a oamenilor vremii. [41] Aceste semnificații erau menite să fie sesizate doar de cei care cunoşteau codul folosit.

Esenienii erau învățați să utilizeze acest cod alegoric, care apare în textele evangheliilor în

---

[40] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Doubleday/Transworid, Londra, 1992. Cap. 4, pp. 20-21.

[41] Eshatologie – studiul sau ramura teologiei care se ocupă de sfârşitul lumii – Ultimele Lucruri (moartea sau Judecata de Apoi).

legătură cu parabolele însoțite de expresia „cei care au urechi de auzit să audă”. Când se refereau la romani, de exemplu, cărturarii foloseau termenul *Kittim* – nume care se referă aparent la oamenii de pe țărmul Mediteranei, dar care era utilizat şi pentru a-i desemna pe anticii chaldeeni, pe care Vechiul Testament îi descrie ca „popor turbat şi iute, care străbate întinderi mari de țări, ca să pună mâna pe locuințe care nu sunt ale lui“(Habacuc 1:6). Esenienii au preluat acest termen vechi şi l-au folosit în scrierile lor, iar cititorii în cunoştință de cauză ştiau că, întotdeauna, *Kittim* se referea la romani.[42]

Pentru ca evangheliile să nu poată fi înțelese de romani, erau astfel structurate încât să aibă două niveluri de semnificații (scriptură evanghelică la suprafață şi informație politică sub aceasta), iar mesajele atent direcționate se bazau în general pe coduri de substituție alcătuite de cărturari. Codurile au rămas însă greu de înțeles până la recenta publicare a unora dintre Manuscrisele de la Marea Moartă. Abia după aceea, descifrarea tehnicii de criptare a facilitat o mai bună înțelegere a informațiilor de ordin politic ascunse în textul evangheliilor. Cele mai susținute eforturi în acest sens au fost făcute de reputatul teolog dr. Barbara Thiering, conferențiar la Universitatea Sydney din anul 1967.

---

[42] John Alegro, *The Dead Sea Scrolls,* cap. 6, p. 104.

Dr. Thiering explică în termeni foarte simpli codul. Isus, spre exemplu, era numit „cuvântul lui Dumnezeu”. Astfel, un fragment aparent banal precum cel din 2 Timotei 2:9, „Cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă”, ar fi fost imediat înțeles ca referindu-se la Isus – în acest caz însemnând că Isus nu era închis. În mod similar, împăratul roman era numit Leul. A fi „salvat din gura leului”, prin urmare. Însemna a scăpa din mâinile împăratului sau ale reprezentanților săi.

Studierea manuscriselor – printre acestea *Pesharium* [43] , *Manualul disciplinei*, *Legea comunității* şi *Liturghia angelică* – a relevat existența unui număr considerabil de asemenea definiții codate şi pseudonime[44], anterior greşit interpretate sau considerate ca nefiind importante. Spre exemplu, termenul „săracii” nu-i desemna pe cei afectați de sărăcie şi lipsiți de privilegii, ci pe cei inițiați de la nivelurile mai înalte ale comunității, care din acest motiv fuseseră nevoiți să renunțe la averea şi la bunurile lor pământeşti. „Cei mulți” era o sintagmă folosită pentru liderul comunității de celibatari, „gloata” îl desemna pe tetrarh (guvernator), iar „mulțimile” făceau aluzie la consiliul aflat la putere. Novicii din cadrul structurii religioase erau numiți „copii”.

---

[43] *Pesharim* – „interpretări”, deci „Comentarii” sau „Exegeză”. Singularul este *pesher.*

[44] Barbara Thiering, *Jesus the Man, passim.*

Tema doctrinară a comunității era cunoscută sub numele „Calea”, iar cei care îi urmau principiile erau Copiii Luminii.

Termenul „leproşi” era adesea folosit pentru a-i desemna pe cei neiniţiaţi sau pe cei repudiaţi de comunitate. „Orbii” erau cei care nu porniseră pe Cale şi deci nu puteau vedea Lumina. Astfel, textele în care se menționează „vindecarea orbilor” sau „tămăduirea unui lepros” se referă de fapt la procesul de convertire la Cale. Renunțarea la excomunicare era descrisă ca „ridicare din morți” (o sintagmă de o importanță aparte, la care vom reveni mai târziu). Termenul „necurat” îi desemna de obicei pe cei necircumcişi, din neamuri, în vreme ce „bolnavi” erau cei aflați în dizgrația clerului ori a populației.

Astfel de informații ascunse în textul Noului Testament aveau o relevanță considerabilă în vremea în care au fost scrise, păstrându-şi şi astăzi importanța. Metodele de disimulare a adevăratelor înțelesuri cuprindeau alegoria, simbolismul, metafora, comparația, definițiile sectare şi pseudonimele. Pentru cei care „aveau urechi de auzit”, semnificația era însă limpede.

Există forme similare de jargon şi în multe dintre limbile moderne, aşa cum exista un vocabular ezoteric în epoca Noului Testament: un limbaj care includea nori, oi, peşti, pâini, turturele şi cămile. Toate aceste categorii erau pertinente, fiindcă se refereau la oameni, aşa cum se referă azi termeni

ca boi, rechini, măgari sau javre. Obişnuim să numim vedetele dintr-un domeniu „stele”, iar ecranul televizorului „sticlă”, gândiți-vă deci ce ar înțelege peste 2000 de ani un cititor nefamiliarizat cu acest jargon din fraza „Stelele muzicii au apărut pe sticlă”.

În plus, unii dintre termenii ezoterici din Noul Testament nu descriau doar statutul social al unor persoane, ci erau titluri cu o relevanță deosebită pentru tradiția Vechiului Testament. Doctrina pe care comunitatea o considera farul ei călăuzitor era Lumina, ea fiind reprezentată de o triadă înaltă (respectiv preotul, împăratul şi profetul), care deținea titlurile simbolice de Putere, Împărăție şi Glorie. În structura patriarhală a clerului, *Tatăl* era puterea supremă, „subalternii” săi direcți fiind *Fiul* şi *Duhul.*[45]

Armagedonul

Unele dintre cele mai importante texte non-biblice din vremea Noului Testament au fost păstrate în scrierile lui Flavius Josephus. Lucrările sale, *Antichități iudaice* şi *Războiul iudaic,* au fost scrise dintr-o perspectivă personală, dat fiind că autorul lor era comandantul militar al apărării Galileii în timpul revoltei iudeilor din secolul I d.Hr.

---

[45] Ibid., Anexa III, p. 339.

Josephus subliniază că esenienii erau versați în arta vindecării, cunoştinţele lor în domeniul plantelor şi pietrelor tămăduitoare provenind de la antici.[46] Este posibil ca termenul „esenian” să se refere la această cunoaştere, deoarece cuvântul aramaic *asayya* însemna medic, corespunzând grecescului *essenoi.*

O credință fundamentală a esenienilor era aceea că universul cuprindea două spirite cardinale: Lumina şi Întunericul. Lumina reprezenta adevărul şi dreptatea, iar Întunericul întruchipa răul şi perversiunea. Echilibrul celor două în cosmos era stabilit de mişcările cereşti, iar oamenii aveau fiecare anumite proporții din ambele spirite, în funcție de circumstanțele planetare ale naşterii lor. Lupta cosmică dintre Lumină şi Întuneric era astfel perpetuată în cadrul omenirii, între o persoană şi alta: unele conțineau relativ mai multă Lumină, iar altele mai mult Întuneric.

Dumnezeu era considerat a fi conducătorul suprem peste cele două spirite cardinale, dar pentru a găsi Calea spre Lumină trebuia urmat un drum lung şi dificil, al conflictului. Drumul se încheia cu o bătălie finală între cele două forțe, la Vremea Dreptății, numită mai târziu Ziua Judecății. Se credea că, pe măsură ce acest moment se apropia, forțele Întunericului vor

---

[46] Josephus, *The Jewish Wars,* II, cap. 8, p. 6.

deveni mai puternice, în cursul unei Perioade de Ispitire. Cei care urmau Calea Luminii sperau să evite apropiata judecată cu formula „Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău”.

Prin tradiție, Spiritul Întunericului era identificat cu Belial (Nimicnicie), ale cărui progenituri (Deuteronomul 13:13) venerau alți zei decât pe Iehova. Spiritul Luminii era susținut de o ierarhie, fiind simbolizat prin intermediul sfeşnicului cu şapte brațe, Menora. În vremea regilor davidici, preotul saducheu era considerat principalul promotor al Luminii.

Dar, aşa cum Spiritul Luminii îşi avea reprezentantul pe Pământ, cel al Întunericului îl avea şi el pe al său. Acesta era şeful cărturarilor, al cărui rol era acela de a asigura o opoziție formală în cadrul structurii ierarhice.[47] Una dintre principalele responsabilități ale Prințului Întunericului era aceea de a testa femeile inițiate în domeniul celibatului, iar în acest sens avea titlul iudaic de Satan (Acuzator). În greacă, termenul echivalent era *Diabolos* (Agresor) – originea cuvântului „diavol” în multe dintre limbile moderne. (Funcția lui Satan semăna oarecum cu cea de avocat al diavolului, care testează istoricul personal al potențialilor candidați la canonizare în Biserica Romano-Catolică.).

În cartea Apocalipsei (16:16), marea bătălie

---

[47] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 12, p. 65; Anexa III, p. 344.

finală dintre Lumină şi Întuneric (între bine şi rău), este prevăzută a avea loc la Armagedon *(Har Megiddo:* Înălțimile Megiddo), un câmp de bătălie palestinian important din punct de vedere istoric, unde o fortăreață militară străjuia câmpia Israel, la sud de dealurile Galileii. Manuscrisul războiului descrie în detaliu viitoarea luptă dintre Copiii Luminii şi Fiii Întunericului.[48] Triburile lui Israel vor lupta de o parte, iar *Kittim* (romanii) şi diversele facțiuni, de cealaltă. În contextul acestui război teribil, nicăieri nu se menționează însă nimic despre un omnipotent Satan; un astfel de simbol mistic nu deținea niciun rol în percepția comunității eseniene cu privire la Judecata de Apoi. Conflictul era, din punctul lor de vedere, o chestiune strict pământească, între Lumina reprezentată de Israel şi Întunericul Romei imperiale.

---

[48] În epoca timpurie a religiilor politeiste, Zoroastru (sau Zarathustra) a modificat conceptul şi a conceput primul crez cu adevărat dualist din lume. A devenit arhiereu şi profet al lui Ahura Mazda (Ormuzd), zeul vieții şi al luminii, opus lui Ahriman (Angra Mainyu), stăpânul malefic al morții şi întunericului. Aceste divinități antice erau menite să ducă un război continuu, lumina împotriva întunericului, până ce lumina avea să învingă în ziua Judecății de Apoi. Atunci, Ahura Mazda avea să-i readucă la viață pe cei morți, pentru a crea paradisul pe Pământ. În decursul secolelor, pe măsură ce tradiția a înglobat diferite influențe culturale, esența legendei a rămas neschimbată. În vremea esenienilor de la Qumran (spre începutul erei noastre), povestea războiului dualist era încă în actualitate, deşi era percepută în general ca o alegorie a răsturnării visate a imperialismului roman. Mai târziu, creştinismul roman a reținut ideea de bază, astfel că mulți creştini cred astăzi că va exista o zi a Judecății de Apoi.

Mult mai târziu, noțiunile esențiale aflate la baza acestui concept străvechi au fost preluate şi adaptate de Biserica Creştină în formare. Lupta simbolică de la Har Megiddo a fost extrasă din contextul şi localizarea ei specifică şi reaplicată la scară mondială, Roma (anterior Întunericul) uzurpând locul Luminii. Pentru ca oficialitățile catolice să-şi poată prelua locul de frunte, s-a decretat în mod strategic că Ziua Judecății încă nu venise. Celor care aveau să se supună noilor principii ale Bisericii Romano-Catolice li se făgăduia accesul în Împărăția Cerurilor. Astfel, vechiul fort de la Har Megiddo a fost investit cu accente supranaturale, însuşi termenul Armagedon căpătând teribile rezonante apocaliptice, care implicau sfârşitul cutremurător al lumii, unica modalitate de salvare fiind supunerea absolută în fața Bisericii de la Roma. Din acest punct de vedere, s-a dovedit a fi una dintre cele mai ingenioase manevre politice din istoria mondială.

Isus, fiul omului

Naşterea virgină

Evangheliile cuprinse în Noul Testament sunt scrise într-un stil întâlnit şi în alte tipuri de literatură. Metoda lor constructivă nu a fost însă rezultatul unei întâmplări, fiindcă toate aveau un țel comun şi rolul lor nu era acela de a relata fapte istorice. Scopul urmărit de evanghelii era acela de a transmite un mesaj evanghelic (din greacă, *eu-aggelos* – a aduce veşti bune). Evanghelia după Marcu a fost scrisă la Roma, în jurul anului 66 d.Hr. Clement din Alexanderia, un cleric din secolul al II-lea d.Hr., a confirmat că textul a apărut într-o perioadă în care iudeii se revoltaseră împotriva ocupanților romani şi erau crucificați cu miile. Prin urmare, autorul textului era nevoit să vegheze la propria siguranță şi deci nu putea prezenta un document cu tonuri antiromane evidente; misiunea lui era aceea de a răspândi vestea cea bună, nu să atragă condamnarea ei. Evanghelia după Marcu era un mesaj de susținere frățească, o promisiune de salvare independentă pentru cei supuşi dominației romane. O asemenea

făgăduială de mântuire avea darul de a oferi speranță poporului şi de a mai reduce tensiunea resimțită de guvernanți, al căror jug era greu resimțit pe întregul teritoriu al imperiului.

Evanghelia după Marcu a devenit apoi sursă de inspirație pentru cele alcătuite de Matei şi Luca, autori care au preluat tema şi au extins-o. Din acest motiv, aceste trei texte au fost numite generic evangheliі sinoptice (din greacă, *syn-optikos* – [a vedea] cu aceiaşi ochi), deşi din multe puncte de vedere nu sunt identice.

Evanghelia după Ioan se deosebeşte de acestea trei ca stil, conținut şi concept, fiind influențată de tradițiile unei anumite secte. Totuşi, modul în care prezintă povestea lui Isus este departe de a fi naiv şi, în consecință, are propriii adepți, care i-au păstrat caracterul aparte, comparativ cu cel al evangheliilor sinoptice. Ioan include mici detalii care nu apar în niciunul dintre celelalte texte – un factor care i-a determinat pe mulți exegeți să afirme că este, în termeni generali, o mărturie istorică mai corectă.

Prima evanghelie publicată, cea după Marcu, nu aminteşte nimic despre naşterea dintr-o fecioară. Evangheliile după Matei şi Luca o aduc în scenă cu grade diferite de emfază, dar la Ioan este, din nou, ignorată. De aceea, în trecut, la fel ca acum, clericii şi exegeții s-au văzut confruntați cu dificultatea de a analiza un material inconsecvent şi, drept urmare, au fost nevoiți să aleagă dintr-o

serie de documente care, pe alocuri, sunt foarte sumare. În consecință, din fiecare evanghelie au fost extrase fragmente sau pasaje, astfel că a fost alcătuită o nouă pseudoevanghelie. Învățăceilor li se spune simplu că „Biblia afirmă aceasta" sau că „Biblia afirmă cealaltă." Atunci când studiază despre Imaculata Concepțiune, sunt trimiși la Evangheliile după Matei şi Luca. Când învață despre alte aspecte, sunt îndrumați către evanghelia sau evangheliile corespunzătoare, ca şi cum la origine toate ar fi fost capitole ale aceleiaşi lucrări generale – ceea ce, desigur, este fals.

În decursul secolelor, diverse speculații pe tema conținutului biblic au devenit interpretări şi au fost stabilite ca dogmă de Biserică. Doctrinele nou-apărute au fost integrate în societate ca şi când ar fi fost realități incontestabile. În biserici şi la orele de religie din şcoli, rareori li se explică enoriaşilor sau elevilor că Matei spune că Maria era fecioară, dar Marcu nu precizează acest lucru; sau că Luca menționează ieslea în care a fost aşezat micul Isus, în vreme ce alte evanghelii n-o fac; sau că nicio evanghelie nu pomeneşte ceva despre staulul care a devenit o parte integrantă din tradiția populară. Iar învățăturile selective de acest tip se aplică nu doar naşterii de la Bethlehem, ci multor altor evenimente din viața lui Isus. Copiilor creştini li se spune o poveste bine periată, o poveste care a extras cele mai plăcute aspecte din fiecare evanghelie şi le-a combinat într-un basm frumos,

pe care nimeni nu l-a scris vreodată.

Ideea Imaculatei Concepțiuni se află la baza tradiției creştine ortodoxe. Şi totuşi, este menționată doar în două dintre cele patru evanghelii, şi nicăieri altundeva în Noul Testament. În Matei 1:18-25 putem citi:

Iar naşterea lui Iisus Hristos aşa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt.

Iosif, logodnicul ei, drept fiind şi nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns.

Şi cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt

Ea va naşte Fiu şi vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor.

Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin prorocul care zice:

„Iată, Fecioara va avea în pântece şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuieşte: Cu noi este Dumnezeu”.

Prorocul la care se referă fragmentul este Isaia, care în 735 î.Hr., când Ierusalimul era amenințat de Siria, striga către regele Ahaz: „Ascultați voi cei din casa lui David! … Iată, fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui

Emanuel" (Isaia 7:13-14).[49] Dar nu există aici nimic care să sugereze că Isaia prorocea naşterea lui Isus, cu mai bine de 700 de ani mai târziu. O asemenea revelație anacronică nu i-ar fi servit prea mult lui Ahaz, în ceasul lui de nevoie. La fel ca atâtea alte fragmente din Noul Testament, şi acesta ilustrează modul în care evenimente descrise în evanghelii au fost interpretate adesea astfel încât să corespundă unor profeții ambigue.

În plus, modul în care oamenii obişnuiți înțeleg textul evangheliei se bazează pe numeroase alte concepții eronate. Termenul semitic tradus prin „fecioară" este *almah,* care în realitate nu înseamnă altceva decât „tânără femeie".[50] Cuvântul care desemnează o tânără virgină este de fapt *bethulah.* În latină, termenul *virgo* înseamnă, simplu, „nemăritată", iar pentru a denota ceea ce se înțelege astăzi prin termenul „virgină" ar trebui să fie însoțit de adjectivul *intacta* (adică *virgo intacta),* care denotă lipsa de experiență sexuală.[51]

Virginitatea fizică atribuită Mariei devine chiar mai puțin credibilă în relație cu afirmația dogmatică din catolicism conform căreia ea a

---

[49] Rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* cap. 1, pp. 21-22. Diverse interpretări ale profeției pot fi găsite în *Dr. Smith's Bible Dictionary.*

[50] A.N. Wilson, *Jesus,* Sinclair Stevenson, Londra, 1992, cap. 4, p. 79.

[51] Nancy Qualls-Corbett, *The Sacred Prostitute,* Inner City Books, Toronto, 1988, cap. 2, p. 58.

rămas „fecioară pentru totdeauna”.[52] Nu este un secret că Maria a avut şi alți copii, aşa cum o confirmă toate evangheliile: „Au nu este Acesta fiul teslarului? Au nu se numeşte mama Lui Maria şi frații Lui: Iacov şi Iosif şi Simon şi Iuda?” (Matei 13:55). Atât în Luca 2:7, cât şi în Matei 1:25, Isus este numit „fiul ei cel întâi născut”. Citatul de mai sus, din Matei, îl descrie pe Isus ca fiind „fiul teslarului” (adică al lui Iosif), iar Luca 2:27 se referă în mod limpede la Iosif şi Maria ca „părinții” lui Isus. Atât Matei 13:56, cât şi Marcu 6:3 sugerează că Isus a avut şi surori.

Portretizarea lui Isus ca fiu al tâmplarului este un alt exemplu al modului în care un vocabular ulterior a determinat interpretarea greşită a semnificației originale. Nu este vorba de o traducere eronată deliberată, dar arată că unele cuvinte-rădăcină vechi, ebraice şi aramaice, incluse în texte greceşti, nu au echivalente directe în alte limbi. Termenul tradus prin „tâmplar” are sensul mult mai cuprinzător al sintagmei din greaca antică *ho tekton,* care este o redare a cuvântului semitic *naggar.*[53] Aşa cum a subliniat specialistul în culturi semitice dr. Geza Vermes, acest termen descriptiv ar putea fi aplicat unui meşteşugar, însă mai probabil defineşte un învățat

---

[52] Ideea că Maria a fost „fecioară pentru totdeauna” a fost stabilită la Conciliul de la Trullo, în 692 d.Hr.

[53] A.N. Wilson, Jesus, cap. 4, p. 83.

sau un învățător; în niciun caz însă nu-l identifică pe Iosif ca un lucrător în lemn. Mai exact, îl defineşte ca un om talentat, un om învățat, careşi stăpâneşte bine meseria. De fapt, o traducere mai corectă a sintagmei *ho tekton* trimite la un Maestru Meşteşugar sau la un Maestru al Meşteşugului – un termen utilizat şi astăzi în francmasoneria modernă.

În mod similar, afirmația din Luca în conformitate cu care copilul Isus ar fi fost aşezat într-o iesle a dus la formarea unui întreg concept al naşterii într-un staul, cu gama sa variată de animale participante. Dar această imagine nu are nicio bază: în niciuna dintre evangheliile originale sau autorizate nu se menționează nimic despre un staul. De fapt, în Matei 2:11 se precizează clar că pruncul Isus se afla într-o casă: „Au intrat în casă, au văzut Pruncul cu Maria, mama Lui, s-au aruncat cu fața la pământ şi I s-au închinat”.[54]

Merită de asemenea remarcat că termenii folosiți în Luca 2:7 sugerează că Isus era aşezat într-un staul fiindcă nu mai erau camere „*în* casa de

---

[54] La marginea Qumranului se afla un vechi complex monastic. Printre clădirile de acolo era casa în care veneau pe lume copiii esenieni concepuți în afara căsniciei. Comunitatea numea această casă „Bethlehemul Iudeii” (spre deosebire de aşezarea Bethlehem, la sud de Ierusalim). În Matei 2:5 se spune că Isus s-a născut în „Bethlehemul Iudeii”. (Vezi Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 9, pp. 50-52.) Relatările din Evanghelii au fost astfel alcătuite încât să corespundă cu profeția din Mica 5:2, care datează din circa 710 î.Hr.: „Şi tu, Betleeme Efrata, măcar că eşti prea mic (...) din tine Îmi va ieşi Cel ce va stăpâni peste Israel...”

poposire", nu *„la* casa de poposire",[55] aşa cum este des citat, în mod greşit (fără a mai ține seama de faptul că în regiune nu existau case de poposire sau hanuri). Autorul şi biograful A.N. Wilson precizează însă că textul original în greacă (din care a fost tradus Noul Testament) afirmă de fapt „nu era *topos* în *kataluma"*– adică „nu era loc în cameră".[56] În realitate, era un lucru obişnuit ca staulele (locul unde mâncau animalele) să fie folosite ca înlocuitor de pătuțuri sau leagăne.

Cununia dinastică

În conformitate cu Evrei 7:14, Isus făcea parte din tribul lui Iuda. Este deci evident că era urmaş al regelui David. Scripturile spun, de asemenea, că Isus era nazarinean, dar aceasta nu înseamnă că provenea din oraşul Nazareth. Deşi Luca 2:29 sugerează că familia lui Iosif era originară din Nazareth, termenul nazarinean (sau nazaritean) avea o conotație strict sectară, fără nicio legătură cu localizarea geografică.

În Faptele Apostolilor 24:5, Sfântul Pavel este adus în fața guvernatorului Cezareei, sub acuzația de instigare la revoltă religioasă: „Căci am aflat pe

---

[55] Conform *Dr. Smiths Bible Dictionary,* termenul tradus „han" semnifică mai degrabă un „loc de găzduit". Hanurile în sensul modern al termenului nu existau în antichitate în Orientul Apropiat, unde călătorii erau invitați în mod obişnuit în casă, aceasta fiind o îndatorire pioasă.

[56] A.N. Wilson, *Jesus,* cap. 4, p. 80.

omul acesta ca o ciumă şi urzitor de răzvrătiri printre toți iudeii din lume, fiind căpetenia eresului nazarinenilor". Termenul arab pentru creştini este *Nasrani,* iar Coranul se referă la ei numindu-i *Nasara* sau *Nazara.* Aceste variante derivă din ebraică, de la substantivul plural *Nozrim* ce provine din descrierea *Nazrie ha-Brit* (Păstrătorii Chivotului), referitoare la comunitatea esenienilor de la Qumran, de pe malul Mării Moarte.[57]

De fapt, este încă subiect de dispută dacă aşezarea Nazareth exista deja în timpul vieții lui Isus, fiindcă nu apare pe niciuna dintre hărțile contemporane, nici în cărți, cronici, documente sau înregistrări militare din perioada respectivă, fie ele romane sau locale.[58] Nici chiar Sfântul Pavel, care descrie în epistolele sale multe dintre activitățile lui Isus, nu face nicio aluzie la Nazareth. Aşa stând lucrurile, orice referire la Nazareth în traducerile evangheliilor trebuie considerată incorectă, derivând dintr-o interpretare greşită a termenului „nazarinean".

---

[57] Ahmed Osman, *The House of the Messiah,* cap. 5, p. 31. *Robinson's Bible Researches,* pe de altă pare, menționează numele arab ca *en Nusara.* (Vezi rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* cap. 1, p. 10.).

[58] Vechiul Testament nu se referă la Nazareth, după cum n-o face nici Talmudul; nici Josephus nu menționează acest oraş în *Antichitățile iudeilor* sau în *Războaiele iudeilor,* ambele lucrări scrise în secolul I. Oraşul Nazareth a apărut pentru prima dată în jurul anului 70 d.Hr. Şi a devenit loc de pelerinaj abia din secolul al VI-lea (Ahmed Osman, *The House of the Messiah*, cap. 5, pp. 30-32).

După dovezile de care dispunem în prezent, Nazarethul (care nu apare în Talmud) nu era demn de remarcat înainte de distrugerea romană a Ierusalimului în anul 70 d.Hr., mult după răstignirea lui Isus.

Ioan Botezătorul şi fratele lui Isus, Iacov, erau amândoi nazarineni, dar originea termenului sectarian mai vechi, nazaritean, poate fi urmărită până la personajele Vechiului Testament, Samson şi Samuel. Nazaritenii erau persoane ascetice, legate prin jurăminte stricte pe perioade predeterminate, aşa cum se specifică în Numeri 6:2-21. În epoca evangheliilor, nazaritenii erau asociați cu comunitatea esenienilor de la Qumran – mediul în care trăiau Iosif şi Maria. Comunitatea respecta anumite reguli stricte în relație cu mariajul dinastic, aşa că problema pretinsei virginități a Mariei trebuie tratată în acest context specific.

Atât în Matei 1:18, cât şi în Luca 2:5 se precizează că Maria era „logodită" cu Isus, în continuare ea fiind numită „soția" lui. Aşa cum s-a constatat, termenul „logodită" nu avea conotația de astăzi, referindu-se de fapt la mariajul contractual. Dar în ce circumstanțe ar fi o femeie măritată virgină? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să ne întoarcem la termenul semitic original, *almah* – cel care a fost tradus „virgină" (de la *virgo*) şi considerat, incorect, ca însemnând *virgo intacta.*

Aşa cum am văzut, sensul real al termenului *almah* era „tânără femeie” (fără conotații sexuale). Astfel, era perfect posibil ca Maria să fie în acelaşi timp şi *almah,* şi soția lui Iosif. Să vedem încă o dată cum relatează Matei că, atunci când a aflat de sarcina Mariei, Iosif a trebuit să hotărască dacă o va alunga sau nu. Era, desigur, cât se poate de firesc ca o femeie căsătorită să rămână însărcinată, dar nu şi în cazul Mariei.

Ca soție a unui moştenitor dinastic, Maria ar fi trebuit să se supună unor reguli aplicabile descendenței mesianice (unse) precum cea a regelui David sau a preotului Țadoc. În realitate, Maria se afla într-o perioadă „de probă”, ca femeie măritată în cadrul ierarhiei dinastice (o perioadă a căsătoriei în care relațiile sexuale erau interzise), iar Iosif ar fi avut motive de stânjeneală dacă s-ar fi descoperit că soția lui era gravidă. Situația a fost rezolvată atunci când un preot de rang înalt din neamul lui Abiatar (desemnat Gavriil)[59] şi-a dat aprobarea.

Din vremea regelui David, dinastia lui Abiatar (2 Samuel 20:25) a fost instaurată în ierarhia marilor preoți. Linia genealogică a lui Țadoc era cea mai înaltă în rangul preoțesc, cea a lui Abiatar aflându-se imediat în urma ei. Pe lângă

---

[59] Rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* 1, 4, confirmă informația din *Dr. Smith's Bible Dictionary,* anume că în acest context numele Gavriil este un titlu corespunzător unei funcții angelice.

reglementările clerice tradiționale, esenienii au păstrat şi numele arhanghelilor din Vechiul Testament în cadrul structurii lor de conducere.[60] În acest sens, preotul din linia lui Țadoc era totodată şi arhanghelul Mihail, iar urmaşul lui Abiatar (oricare ar fi fost numele lui) era considerat arhanghelul Gavriil. [61] Fiind subordonat lui Țadoc/Mihail (Domnul: „ca lui Dumnezeu"), Abiatar/Gavriil era totodată Îngerul Domnului (trimisul lui Mihail/Țadoc). Acest sistem angelic este detaliat în cartea lui 1-Enoh 4:9, în vreme ce *Manuscrisul războiului* 9:15-17 precizează ordinea îngerească a rangurilor preoțeşti în epoca evangheliilor.

În textul lui Luca, sarcina Mariei este acceptată grație intervenției arhanghelului Gavriil, care i-a afirmat cauzele divine. Acest moment este cunoscut ca Buna Vestire, dar nu era atât o chestiune de vestire, cât mai degrabă de validare.

Înainte de naşterea lui Isus, Mare Țadoc (Mihail) era Zaharia. Soția lui era Elisaveta, verişoara Mariei,[62] iar secondantul lui, Abiatar (Gavriil), era Simeon Esenianul.[63] El i-a dat Mariei acceptul pentru sarcină, deşi ea şi Iosif încălcaseră regulile

---

[60] Josephus, *The Jewish Wars,* II, cap. 8, p. 7.

[61] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa III, pp. 335-338. Numele Gavriil înseamnă „Omul lui Dumnezeu". Anexa III, p. 340. Numele Mihail înseamnă „Cel care (este) ca Dumnezeu".

[62] Luca 1:5 – Elisaveta era o fiică din casa preoțească a lui Aaron.

[63] Luca 2:25.

mariajului dinastic.

Este evident că aceste reglementări dinastice nu erau chestiuni banale şi difereau în mod evident de normele maritale iudaice.[64] Parametrii de funcționare erau explicit definiți, dictând un stil de viață celibatară, cu excepția unor intervaluri bine stabilite pentru procreare. La trei luni după ceremonia nupțială, un Prim Mariaj era stabilit să înceapă în luna septembrie. După acest moment erau permise relațiile fizice, dar numai în prima jumătate a lui decembrie. Acest lucru era menit să asigure faptul că o eventuală naştere mesianică va avea loc în luna septembrie, a reconcilierii. Dacă soția nu rămânea însărcinată, relațiile intime erau suspendate până în următoarea lună decembrie şi aşa mai departe.[65]

Odată ce soția concepea, era oficiat un al Doilea Mariaj, pentru a legaliza căsătoria. Mireasa era considerată încă *almah,* până la finalizarea celui de-al Doilea Mariaj care, după spusele lui Flavius Josephus, nu era niciodată celebrat înainte de luna a treia de sarcină.[66] Această amânare avea rolul de a lua în calcul posibilitatea unui avort spontan. Astfel, al Doilea Mariaj avea loc în luna martie. Motivul pentru care căsătoria deplină nu

---

[64] Rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ.* Cap. 1, pp. 10-11; un extras al dr. Paxton reliefează regulile tradiționale ale căsătoriei iudaice, diferite de reglementările dinastice, mai restrictive.
[65] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* p. 8; Anexa I, p. 177.
[66] Josephus, *The Jewish Wars,* II, cap. 8, p. 13.

era oficiată înainte de graviditate era acela de a-i permite moştenitorului dinastic să-şi schimbe în mod legal consoarta, dacă prima se dovedea infertilă.

În cazul lui Iosif şi al Mariei, se pare că regulile mariajului dinastic fuseseră încălcate, dar fiind că Isus s-a născut într-un moment nepotrivit al anului (duminică, 1 martie, anul 7 î. Hr.).[67] Prin urmare, uniunea sexuală trebuie să se fi produs cu şase luni înaintea lunii permise, decembrie, în iunie anul 8 î. Hr. — cam în perioada logodnei inițiale – cu circa trei luni înainte de Primul Mariaj din septembrie. Şi astfel s-a întâmplat că Maria nu numai că a conceput ca *almah,* dar a şi născut tot ca *almah.* Înainte de al Doilea Mariaj.

Odată ce sarcina neautorizată a Mariei a fost confirmată, Iosif putea alege dacă să accepte sau

---

[67] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 7, p. 42; Anexa I, p. 209. Abia în 314 d.Hr., împăratul Constantin cel Mare a schimbat în mod arbitrar data naşterii lui Isus pe 25 decembrie, pentru a coincide cu festivalul păgân în cinstea soarelui. Trebuie remarcat că datele unor evenimente din Noul Testament prezentate în această carte nu coincid cu cele tradiționale. Anul naşterii lui Isus, de exemplu, este frecvent considerat a fi 5 î.Hr., dar aici este 7 î.Hr. În mod similar, data răstignirii apare adesea ca 30 d.Hr., iar aici este 33 d.Hr. Prima cronologie publicată a datelor biblice a apărut în 526 d.Hr., după calculele călugărului Dionysius Exiguus. El considera că Isus s-a născut în 754 AUC *(Anno Urbis Conditae* – anii după fondarea Romei) – echivalent cu anul 1 d.Hr. Dar Irod cel Mare a murit cu patru ani înainte de acest moment, în 750 AUC (4 î.Hr.). Cum se ştie că Irod trăia când s-a născut Isus, calculul călugărului a fost ajustat astfel încât naşterea să fie situată cu un an înainte de decesul lui Irod – în 749 AUC (5 î.Hr.). Aceasta a devenit data acceptată, iar restul cronologiei biblice a fost recalculat în mod corespunzător.

nu ceremonia celui de-al Doilea Mariaj. Pentru a evita ruşinea, ar fi putut s-o plaseze pe Maria în custodie monastică („s-o lase în ascuns”, aşa cum se specifică în Matei 1:19), astfel încât copilul să fie crescut de preoți.

Dar dacă copilul era băiat, ar fi fost primul născut al lui Iosif în succesiunea dinastică. Nu ar fi fost deci înțelept să fie crescut ca un orfan anonim, lăsând ca un eventual frate mai mic al său să-i ia locul în cadrul genealogiei davidice. Copilul încă nenăscut al Mariei şi al lui Iosif avea o importanță aparte şi necesita un tratament deosebit, ca o excepție de la regula generală. Prin urmare, arhanghelul Gavriil a fost de acord ca, în balanță aflându-se o moştenire sacră, Iosif să continue cu ceremonia celui de-al Doilea Mariaj: „că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt” (Matei 1:20).

După acordarea acestei dispense, regulile normale urmau să fie aplicate din nou, cea mai importantă fiind cea care stipula că nu este permis contactul fizic între soț şi soție o perioadă anume după naştere: „Când deşteptându-se din somn Iosif a făcut precum i-a poruncit îngerul Domnului şi a luat la el pe logodnica sa. Şi fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia i-a pus numele Isus.” (Matei 1:24-25). Autorii evangheliilor n-au mai avut de făcut altceva decât să învăluie întregul episod într-o perdea de mister, iar acest lucru a

fost posibil grație profețiilor lui Isaia, din Vechiul Testament.

Descendenții regelui David

Oricât de ciudat ar părea, Evanghelia după Marcu (din care s-au inspirat atât Matei, cât şi Luca) nu menționează nimic despre naşterea lui Isus. În Ioan 7:42 se face aluzie la naşterea de la Bethlehem, dar nu ca la un eveniment misterios. Şi nu există nicio referire la faptul că, la conceperea copilului, Maria ar fi fost virgină. De fapt, Evanghelia după Ioan se referă doar la ascendența davidică a lui Isus: „Nu zice Scriptura că Hristosul are să vină din sămânța lui David şi din satul Bethlehem, unde era David?" Chiar şi Evanghelia după Matei, care afirmă ideea de Imaculată Concepțiune, începe cu cuvintele: „Cartea neamului lui Isus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam".

Epistola lui Pavel către Romani 1:3-4 se referă la „Fiul Său, Cel născut din sămânța lui David, după trup, Care a fost rânduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere". De asemenea, în Marcu 10:47 şi Matei 22:42, Isus este numit „fiul lui David". În Faptele Apostolilor 2:30, referindu-se la regele David, Petru îl numeşte pe Isus „rodul coapselor lui".

Ținând seama de toate aceste lucruri, trebuie să spunem că divinitatea lui Isus este portretizată la modul figurativ, în vreme ce originea sa umană,

din regele David („după carne”), este frecvent afirmată ca fapt real.[68] Isus, pe de altă parte, se referea în general la el însuşi cu sintagma Fiul Omului (de pildă, în Matei 16:13). Când a fost întrebat de Marele Preot dacă era într-adevăr Fiul lui Dumnezeu, el a răspuns: „Tu ai zis” – adică preotul o spusese, nu el însuşi (Matei 26:63-64). În Luca 22:70, Isus răspunde în termeni identici: „Au zis iar ei toți: Aşadar Tu eşti Fiul lui

---

[68] Relatând genealogia lui Isus, Matei şi Luca nu sunt de acord cu privire la obârşia din regele David. Matei prezintă o filiație regală din Solomon, pe când Luca descrie descendența dintr-un alt fiu al lui David, Natan. Lista din Matei numără 22 de strămoşi, iar cea din Luca, numai 20. Listele coincid însă în cazul lui Zorobabel, care a fost moştenitorul direct şi imediat al lui Salatiel. Dar şi acest subiect rămâne deschis; în vreme ce cărțile din Vechiul Testament, Ezra (3:2) şi Hagai (1:1), confirmă că Zorobabel s-a născut în familia lui Salatiel, se poate să fi existat o generație între cei doi – un posibil fiu al lui Salatiel numit Pedaia, care ar fi fost deci tatăl lui Zorobabel. Relatarea din 1 Cronici 3:19 este derutantă din acest punct de vedere. Principala deosebire între Matei şi Luca se referă la strămoşii din epoca lui David până în cea a întoarcerii israeliților din captivitatea babiloniană. Lista echivalentă din 1 Cronici este în general de acord cu genealogia din Matei. Apoi, după ce converg la Zorobabel, listele din Matei şi Luca diferă din nou. Matei trasează genealogia lui Isus printr-un fiu numit Abiud, în vreme ce Luca urmează o filiație prin Resa (un titlu care înseamnă „căpetenie”). Bunicul patern al lui Isus se numeşte Iacov, în conformitate cu Matei 1:16, dar în Luca 3:23, numele lui este Eli. Ambele versiuni sunt corecte, dat fiind că tatăl lui Iosif, Eli, deținea titlul patriarhal „Iacov”. (Vezi Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 5, p. 29). Lista genealogică din Matei, de la David la Iacov-Eli (acoperind un interval de o mie de ani) cuprinde 25 de generații de câte 40 de ani fiecare. Luca. Pe de altă parte, menționează 40 de generații a câte 25 de ani fiecare. Astfel, Luca îl plasează pe Isus în generația 20 de la Zorobabel, iar Matei îl plasează în generația II. În ultima perioadă de circa 530 de ani, lista lui Matei respectă un interval de generație de 53 de ani, în vreme ce lista lui Luca este mai credibilă, cu standardul de generație de 28 de ani.

Dumnezeu? Şi El a zis către ei: «Voi ziceți că Eu sunt.»”

Disputa mesianică

Una dintre principalele probleme ale lui Isus era aceea că se născuse pe fondul unei controverse privind legitimitatea sau ilegitimitatea sa. Din acest motiv, Maria şi Iosif l-au dus la Simeon, Gavriil, pentru a-i conferi legitimitatea Legii (Luca 2:25-35). În ciuda acestei acțiuni a părinților săi, răspunsul primit a fost unul incert, iar iudeii s-au polarizat în două tabere conflictuale, pe tema statutului său legal în cadrul descendenței regale. Isus fusese conceput în perioada incorectă din an şi se născuse înainte ca uniunea matrimonială a lui Iosif cu Maria să fi fost consfințită prin intermediul celui de-al Doilea Mariaj. Şase ani mai târziu, fratele lui, Iacov, s-a născut respectând toate regulile mariajului dinastic, iar legitimitatea sa era indiscutabilă. Astfel, fiecare facțiune avea propriul Mesia pe care să-l susțină.

Eleniştii (iudei occidentalizați) susțineau că Isus era Hristosul de drept (în greacă, Christos înseamnă rege), în vreme ce iudeii ortodocşi afirmau că tronul revenea de fapt lui Iacov. Disputa a continuat mulți ani, dar în 23 d.Hr., Iosif (tatăl ambilor „candidați”) a murit şi astfel a devenit imperativă rezolvarea într-un fel sau altul a diferendului.

Conform tradiției străvechi, regii davidici erau aliați cu preoții dinastici din linia lui Țadoc, iar preotul-Țadoc în vremea respectivă era chiar rudă cu Isus: Ioan Botezătorul, [69] care devenise cunoscut în 26 d.Hr., odată cu sosirea la putere a guvernatorului roman Pilat din Pont. Ioan Botezătorul era de orientare iudaică ortodoxă, în vreme ce Isus era elenist. Astfel, Ioan îl susținea pe Iacov, deşi îl recunoştea pe Isus ca legitim şi îl botezase în apa Iordanului. Ca urmare a atitudinii Botezătorului, Isus şi-a dat seama că trebuie să adopte o poziție fermă fiindcă, dacă perspectiva reafirmării regatului iudeu avea să prindă contur, el risca să piardă în fața fratelui său, Iacov. În consecință, a hotărât să-şi formeze propria tabără organizată de susținători, una care să nu respecte nicio politică socială convențională. Viziunea lui era una limpede şi directă, pe baza logicii care afirma că o națiune iudee dezbinată nu va putea înfrânge niciodată puternicul Imperiu Roman. Dar şi-a dat seama totodată că, dacă vor continua să rămână separați de celelalte popoare – neamurile –, iudeii nu-şi vor putea împlini idealul niciodată. Ambiția lui Isus pentru regatul lui Israel era aceea a unei societăți armonioase, integrate, însă inflexibilitatea iudeilor care țineau cu strictețe la

---

[69] Primul Țadoc a fost Marele Preot care l-a uns pe fiul lui David, regele Solomon, în circa 1015 î.Hr. (1 Regi 1:38-40), celebrat de Händel în imnul intonat la încoronările britanice începând cu secolul al XVIII-lea.

principiile tradiționale îl frustra teribil.

Isus cunoştea bine profeția conform căreia un Mesia avea să aducă salvarea poporului iudeu şi ştia cu câtă disperare era acesta aşteptat. Ioan Botezătorul era prea ascetic pentru a se potrivi rolului. Iacov, pe de altă parte, nu se străduia deloc să-şi netezească drumul, mulțumindu-se să se ştie susținut de Botezător şi de marele preot Caiafa. Şi astfel, de pe o poziție anterior retrasă, Isus a păşit în atenția publică, hotărând că poporul îl va avea pe Mesia atât de dorit. La urma urmei, era primul născut al tatălui său, indiferent ce spuneau preoții şi politicienii contestatari. În scurtă vreme îşi adunase discipolii, îi numise pe cei doisprezece apostoli (delegați) şi îşi începuse activitatea. În acest fel, spera la o lume în care să nu existe discriminări în funcție de clasă socială, convingeri sau avere, promovând un ideal al slujirii monarhice care avea să-şi lase amprenta asupra vremii.

Locurile din evanghelii

Începutul misiunii

Cine erau apostolii?

În Ciuda modestiei sale aparente, prea puține sunt dovezile în sprijinul unei imagini pacifiste sau blânde a lui Isus. Ştia bine că misiunea sa îl va face nepopular în ochii autorităților. Nu numai romanii vor fi pe urmele lui, ci şi propriul organism de conducere al iudeilor, puternicul Sinedriu. Şi totuşi, Isus şi-a făcut debutul cum se cuvine, afirmând de la bun început: „Nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie" (Matei 10:34).

În asemenea circumstanțe, pare ciudat că un grup de oameni obişnuiți, muncitori, au renunțat la traiul lor pentru a se alătura unui lider care declara: „Veți fi urâți de toți pentru numele Meu"(Matei 10:22). Nu exista pe atunci un creştinism oficial care să poată fi propovăduit, iar Isus nu promitea nici câştiguri materiale, nici apreciere publică. Şi totuşi, evangheliile afirmă că cei recrutați de el au renunțat de bunăvoie la slujbele pe care le aveau şi l-au urmat orbeşte, în necunoscut, pentru a deveni „pescari de oameni".

Cine erau deci aceşti misterioşi apostoli? Există ceva în codurile scriptice de la Qumran care să poată fi aplicat acestor texte pentru ca identitățile şi obiectivele apostolilor să devină mai clare?

În Luca (6:13 şi 10:1) ni se spune că Isus a numit în total optzeci şi doi de discipoli; pe şaptezeci i-a trimis să propovăduiască, iar ceilalți doisprezece – apostolii – formau nucleul apropiaților săi. Pentru cititorii Bibliei nu este un secret că apostolii erau înarmați, deşi la orele de religie din şcoală suntem învățați altceva. Isus a avut grijă de posibilitățile lor de luptă chiar de la începutul campaniei, spunând: „cel ce nu are sabie, să-şi vândă hainele şi să-şi cumpere" (Luca 22:36). Toate cele patru evanghelii din Noul Testament sunt de acord că Simon a fost primul „recrut"; trei dintre ele îl menționează şi pe fratele acestuia, Andrei. Dar între Evanghelia după Ioan şi evangheliile sinoptice există un dezacord referitor la locul exact în care a avut loc această recrutare – la Marea Galileii (Lacul Ghenezaret), unde cei doi frați îşi reparau plasele de pescuit, sau la un ritual baptismal de la Bethabara, dincolo de Iordan. Relatările diferă şi în privința celor prezenți în momentul respectiv. În Ioan 1:28-43 ni se spune că Ioan Botezătorul era acolo, în vreme ce Marcu 1:14-18 afirmă că totul s-a întâmplat în vreme ce Botezătorul era în închisoare.

Evanghelia după Ioan este, neîndoielnic, mai corectă din acest punct de vedere, fiindcă primii

ucenici i s-au alăturat lui Isus în martie 29 d.Hr. În *Antichități iudaice,* Flavius Josephus din Galileea (născut în 37 d.Hr.) afirmă că Isus şi-a început propovăduirea în al cincisprezecelea an al domniei lui Tiberius Caesar – adică în anul 29 d.Hr. Ioan Botezătorul a fost discreditat un an mai târziu, în martie 30 d.Hr. (în conformitate cu Ioan 3:24), şi a fost executat de succesorul lui Irod cel Mare, Irod Antipa, în septembrie 31 d.Hr.

În Luca 5:11 este relatată povestea atragerii lui Simon, la fel ca în Evanghelia după Marcu, dar nu se face referire la Andrei. Următorii în scenă sunt Iacov şi Ioan, fiii lui Zebedei. Marcu şi Luca afirmă apoi că Isus l-a chemat pe Levi. În Matei însă, următorul ucenic nu este Levi, ci Matei. În Evanghelia după Ioan, unul dintre recruții de început este Filip, despre care se spune că provine din Betsaida, oraşul de origine al lui Simon şi Andrei. La rândul lui, Filip îl aduce pe Natanail din Cana şi, din acest moment, nu se mai precizează nimic cu privire la următorii apostoli individual.

Aflăm însă că Isus şi-a strâns ucenicii în jurul lui şi dintre ei a ales doisprezece delegați personali. Aici ies la iveală o serie de anomalii. Levi dispare, la fel ca Natanail, dar apare Matei. În Evangheliile după Matei şi Marcu apare printre cei doisprezece şi numele lui Tadeu Lebeu, inexistent în celelalte, dar în Luca şi în Faptele Apostolilor este amintit printre cei doisprezece Iuda, fratele lui Iacov, care nu mai este menționat nicăieri

altundeva în acest context. În Matei şi în Marcu, pe de altă parte, ni se face cunoştință cu Simon Canaanitul, numit în Luca şi în Faptele Apostolilor Simon Zelotul.

Marcu povesteşte că Isus i-a schimbat numele fratelui lui Andrei din Simon în Petru, la un moment dat după ce l-a întâlnit, dar Matei şi Luca sugerează că el avea deja acest al doilea nume. De la Ioan aflam că Simon şi Andrei erau fiii lui Iona şi că Isus se referea la Iacov şi Ioan (fiii lui Zebedei) numindu-i *Boanerghes,* sau Fiii Tunetului. În Marcu şi Luca, Levi vameşul este menționat ca „fiu al lui Alfeu", iar printre ultimii recruți se află Iacov, un alt fiu al lui Alfeu. Toma, un apostol prezent în mod constant în evanghelii, este numit, în Ioan şi în Faptele Apostolilor, Didymus (Geamănul). Pe lângă aceştia, mai sunt Filip, Bartolomeu şi Iuda Iscarioteanul, fiecare dintre ei fiind menționat de autorii tuturor evangheliilor.

Este limpede că apostolii nu erau nişte altruişti aidoma oilor din turmă, care au renunțat la tot pentru a se alătura unui tămăduitor charismatic (chiar dacă acesta provenea dintr-o familie regală). Perspectivele lui Isus erau incerte şi, la momentul respectiv, încă nu-şi crease o reputație de divinitate. Este deci evident că din evanghelii lipseşte ceva esențial. Dat fiind însă că au fost în aşa fel redactate, încât să nu provoace suspiciuni în rândul stăpânitorilor romani, o mare parte din conținutul lor a fost formulat într-un limbaj

ezoteric, pentru un public care ştia să citească printre rânduri.

De multe ori, atenția ne este atrasă asupra unor pasaje prin cuvintele „Cine are urechi de auzit să audă“(de pildă, în Marcu 4:9). Din acest punct de vedere, pătrundem acum în lumea codurilor scriptice ale Noului Testament şi, deschizând o uşă spre apostoli, vom înțelege mai bine rolul politic extraordinar al lui Isus ca descendent mesianic al regelui David.

Iacov şi Ioan

Isus se referea la Iacov şi Ioan (fiii lui Zebedei) folosind termenul descriptiv *Boanerghes* din limba greacă, însemnând Fiii Tunetului (Marcu 3:17). Acesta este un exemplu de informație criptică, destinată inițiaților. Tunetul şi Fulgerul erau titlurile unor oficiali de rang înalt din cadrul Sanctuarului şi derivau din numele fenomenelor atmosferice de pe Muntele Sinai,[70] descrise în Ieşirea 19:16, când tunetele şi fulgerele brăzdau muntele, iar Moise a părăsit tabăra şi a urcat pentru a-l întâlni pe Iehova. Sanctuarul era emblematic pentru tabernacul (Ieşirea 25:8), iar cel esenian se afla la mânăstirea din Mird, la 13 km sud-est de Ierusalim, odinioară locul unei fortărețe a asmoneilor.

---

[70] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa II, p. 29.

Omul numit de Isus Tunetul era Ionatan Anna, fiul lui Ananus, mare preot saducheu între anii 6 şi 15 d.Hr. Ionatan (nume care înseamnă „Iehova dăduse") era cunoscut şi ca Natanail (Darul lui Dumnezeu), cele două fiind în esență același nume. Corespondentul şi rivalul său politic, Fulgerul, era Simon Magul (numit şi Zebedei sau Zebadia, ceea ce înseamnă „Iehova a dat"), influentul lider al magilor samariteni. În evanghelii este mai bine cunoscut ca Simon Canaanitul sau Simon Zelotul.

Prin urmare, erau Iacov şi Ioan fiii Tunetului (Ionatan Anna) sau ai Fulgerului (Zebedei/Simon Magul)? Erau ai amândurora – nu prin naştere, ci prin numire. Ca *Boanerghes*, Iacov şi Ioan erau fiii spirituali (secondanți) ai preoților Ananus; totodată, erau instruiți de Simon, care era menit să dețină cea mai înaltă funcție patriarhală, aceea de Părinte al comunității.

Astfel, avem în față o cu totul altă imagine a prestigiului social al apostolilor. Chiar şi Iacov şi Ioan, care sunt descrişi ca „pescari", se dovedesc a fi membri proeminenți ai societății elenistice. Dar de ce au fost ei prezentați (împreună cu Simon-Petru şi Andrei) în contextul bărcilor de pescari? Aici intră în scenă relatarea lui Ioan, pentru că pescuitul simbolic constituia o parte tradițională a ritualului baptismal.[71]

---

[71] Ibid., Anexa I, pp. 325-330.

Non-iudeii (neamurile) care doreau să se alăture triburilor iudaice puteau lua parte la botez, dar nu puteau fi ei înşişi botezaţi în apă. Deşi îi însoţeau în mare pe cei care urmau a primi botezul, le era permis să primească binecuvântarea preoţilor doar după ce erau urcaţi la bordul vaselor în plase mari pescăreşti. Preoţii care oficiau botezul erau numiţi „pescari". Iacov şi Ioan fuseseră amândoi declaraţi pescari, dar Simon-Petru şi Andrei se aflau printre cei care aruncau plasele de pescuit (pescuitori). Ca o aluzie la acest „post"cu caracter mai pronunţat liberal le-a făgăduit Isus promovarea canonică, spunându-le „Vă voi face pescari de oameni"(Marcu 1:17).

Este evident că apostolii nu erau un grup dezlânat de adepţi pioşi, ci un influent Consiliu al celor Doisprezece, sub conducerea liderului suprem, Isus Hristosul. Abia mult mai târziu, titulatura sa regală, Isus Hristos (Isus Regele) a început să fie greşit folosită, ca şi când ar fi fost un nume propriu, de drept.[72] Este bine să ne amintim că *Manualul disciplinei* de la Qumran descrie importanţa Consiliului celor Doisprezece pentru păstrarea credinţei în ţară.

Simon Zelotul

---

[72] Rev. John Fleetwood, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* cap. 1, pp. 11-12; extras din *Dr. Smith's Bible Dictionary.*

Simon Magul (sau Zebedei) era liderul Magilor Manasseh de Vest,[73] o castă preoțească de filosofi samariteni care susțineau legitimitatea lui Isus. Trimişii lor (cei trei magi) au fost cei care s-au închinat pruncului Isus ia Bethlehem. Simon era un desăvârşit om de scenă, manuscrisele referitoare la viața lui amintind de cosmologie, magnetism natural, levitație şi psihokinezie.[74] Era un recunoscut susținător al războiului împotriva Romei şi, drept urmare, era supranumit Simon Kananites (în greacă, „fanaticul") – termen care mai târziu a fost greşit tradus prin Simon Canaanitul.

Ca apostol al lui Isus, Simon deținea neîndoielnic cel mai înalt statut social, dar era totodată şi un aprig comandant zelot, fiind adesea numit Simon Zelotes (Zelotul). Zeloții erau luptători pentru libertate hotărâți să se răzbune pe romanii care le furaseră moştenirea şi le cotropiseră teritoriul. Pentru autoritățile romane însă, zeloții erau simpli *lestai* (bandiți).

Deja vedem că apostolii aveau o identitate mult mai reliefată decât sugerează imaginea lor tradițională, dar scopul lor rămâne acelaşi a-i susține şi a-i apăra pe defavorizații din țara lor, ei făcând parte din clasele superioare. Majoritatea

---

[73] Samaritenii credeau că Simon (Zelotul) Magul reprezenta „Puterea lui Dumnezeu" (Faptele Apostolilor 8:9-10).

[74] Steve Richards, *Levitation,* Thorsons, Wellingborough, 1980, cap. 5, pp. 66-67.

aveau pregătire de preoți, vindecători şi învățători; îşi foloseau aptitudinile de tămăduire şi se puteau afişa ca oratori plini de înțelepciune şi bunăvoință.

Iuda Iscarioteanul

Un alt lider naționalist de renume era Iuda, liderul cărturarilor.[75] Manuscrisele de la Marea Moartă au fost redactate sub patronajul său şi sub cel al predecesorului, aprigul Iuda din Galileea, fondatorul mişcării *zelote*.[76] În plus, apostolul Iuda era liderul tribal al castei Manasseh de Est şi comandant militar la Qumran. Romanii îi găsiseră o poreclă; pentru ei, el era luda Sicarius (sica era un pumnal curbat). Forma greacă a acestui supranume era Sikariotes (omul cu pumnalul), iar transcrierea greşită Sicariote a dus cu timpul, prin cumularea altor greşeli, la forma Iscarioteanul.[77] Deşi plasat întotdeauna la urma înşiruirii de apostoli, Iuda Sicariote îl avea deasupra sa, ierarhic vorbind, doar pe Simon Zelotul.

Tadeu, Iacov şi Matei

---

[75] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 15, p. 80.
[76] Iuda Galileanul a murit în anul 6 d.Hr.
[77] Verbul semitic *skariot* era un echivalent al contemporanului *sikkarti* din ebraică – „a preda". S-a sugerat că Iuda Iscarioteanul era, prin urmare, „Iuda Predătorul", cu referire la trădarea lui Isus. (Vezi Ahmed Osman, *The House of the Messiah,* cap. 15, p. 81.).

Lebeu Tadeu este descris ca „fiu al lui Alfeu” şi este numit Iuda (Theuda) în două dintre evanghelii. Era un influent lider al comunității şi totodată comandant zelot. Vreme de mai bine de cincisprezece ani începând din anul 9 î.Hr., Tadeu fusese conducătorul unui ordin ascetic, Therapeutate, care apăruse în timpul ocupației egiptene la Qumran. Tadeu era un aliat al lui Iosif, tatăl lui Isus, şi a luat parte la revolta populară împotriva lui Pilat din Pont, în anul 32 d.Hr.

Iacov, despre care se spune că era un alt „fiu al lui Alfeu”, era de fapt Ionatan Anna, liderul partidei Tunetului. Numele Iacov[78] trimitea la funcția patriarhală a lui Ionatan. Aşa cum numele îngerilor şi ale arhanghelilor erau preluate de înalții preoți, la fel se întâmpla cu numele patriarhale iudaice, atribuite bătrânilor comunității. În fruntea lor se afla un triumvirat desemnat de oficiali, celor trei fiindu-le atribuite titulaturile Avraam, Isaac şi Iacov. Din acest punct de vedere, Ionatan Anna era patriarhul Iacov al momentului respectiv.

În ceea ce-l priveşte pe Matei (numit şi Levi), şi el este descris ca „fiu al lui Alfeu”. De fapt, el era

---

[78] Iacov este sinonim cu Iacob şi Jacobus, respectiv cu varianta latină Iacomus, de la care derivă (prin franceza normandă) forma engleză actuală, James. Conexiunea dintre aceste forme nu a fost uitată, acesta fiind motivul pentru care, începând cu secolul al XVII-lea, susținătorii regelui Stuart Iacob al VII-lea al Scoției (Iacob al II-lea al Angliei) erau numiți iacobiți.

Matei Anna (fratele lui Ionatan) – care avea să devină mare preot în 42 d.Hr., până când a fost destituit de Irod Agripa I. Matei era activ implicat în promovarea activității lui Isus şi a susținut redactarea evangheliei care îi poartă numele. Ca succesor al lui Ionatan, era principalul preot levit şi deținea titlul de Levi. Era, de asemenea, vameş (colector de taxe în Ierusalim), responsabil cu strângerea impozitelor de la iudeii din diasporă, care locuiau în afara țării natale, dar erau datori să plătească taxe.[79] Veniturile din Asia Mică erau strânse de leviți şi depuse în trezoreria din Ierusalim: „Şi plecând Iisus de acolo, a văzut un om care şedea la vamă, cu numele Matei" (Matei 9:9). În mod similar, „Şi după aceasta a ieşit şi a văzut un vameş, cu numele Levi" (Luca 5:27).

Tadeu, Iacov şi Matei (Levi) sunt descrişi toți ca fiind „fii ai lui Alfeu", dar nu erau frați între ei. La fel ca pretutindeni altundeva, termenul „fiu" este utilizat pentru a desemna poziția de secondant. Formularea „al lui Alfeu" nu implica relația cu o persoană sau un loc, ci însemna, simplu, „ca succesor".

---

[79] Matei era privit de farisei cu o considerabilă ostilitate. Ca urmare a abordării lor iudaice stricte, ortodoxe, erau extrem de rigizi cu privire la respectarea legilor anterioare Cărții lui Moise (Pentateuhul sau Tora), la aşa măsură încât credeau că Israel nu poate fi mântuit înainte ca toți iudeii să fie purificați. Pentru ei, o astfel de purificare nu era compatibilă cu chestiunile monetare sau cu intrigile politice, iar cineva implicat în ambele domenii (ca un vameş, îndeosebi unul care strângea taxele) nu putea fi privit decât ca un păcătos.

Filip, Bartolomeu şi Toma

Aşa cum indică Ioan 1:45-49, Filip era asociat cu Ionatan Anna (numit şi Nataniel). Prozelit [80] circumcis, Filip era liderul Ordinului lui Sem.[81] Evanghelia după Filip, în coptă, îi poartă numele. Bartolomeu (numit şi Ioan Marcu) era tovarăşul politic şi evanghelic al lui Filip; era liderul prozeliților şi un oficial al influentei comunități egiptene de tămăduitori Therapeutate de la Qumran.[82]

Evangheliile oferă puține detalii despre Toma, dar el era unul dintre cei mai influenți evanghelişti creştini, propovăduind în Siria, Persia şi India. În cele din urmă a fost ucis la Mylapore, în apropiere de Madras. Toma (inițial prințul moştenitor Filip) s-a născut în familia lui Irod,[83] dar şi-a pierdut moştenirea când mama lui, Mariamne a II-a, a fost repudiată de regele Irod după ce a încercat să-l

---

[80] Prozeliții erau membri ai neamurilor convertiți la credința iudaică.

[81] Sem era fiul lui Noe şi strămoşul lui Avraam; el se află la originea popoarelor semitice.

[82] Numele Bartolomeu derivă de la Bar-Ptolemeu (aramaică: „servitorul lui Ptolemey") şi are deci propriile conotații egiptene.

[83] Toma se numea la naştere Filip, fiind fiul lui Irod cel Mare şi al Mariamnei a II-a. La timpul potrivit a devenit primul soț al nepoatei lui Irod, Irodiada, cu care a avut o fiică, pe Salomeea (cea care i-a cerut lui Irod Antipa al Galileei capul lui Ioan Botezătorul). Bine-cunoscută pentru „dansul celor şapte văluri", nu este menționată pe nume în Noul Testament, dar apare în *Antichitățile iudeilor* de Flavius Josephus, cap. XVIII, secț. 4.

asasineze. Fratele vitreg al lui Filip, Irod Antipa, a devenit mai târziu tetrarhul Galileii. În batjocură, populația îl asemăna pe prințul Filip cu Esau – fiul lui Isaac care şi-a pierdut dreptul de prim-născut şi binecuvântarea tatălui său în favoarea fratelui geamăn Iacov (Facerea 25-27) – şi îl numea *Teoma* (termenul aramaic pentru „geamăn”); în greacă, numele a devenit Toma, fiind uneori tradus Didymus (care înseamnă tot „geamăn”).

Simon-Petru şi Andrei

Vorbim în continuare despre cei doi apostoli adesea considerați cei mai importanți dintre cei doisprezece, şi totuşi aici i-am lăsat la urmă. De fapt, ordinea în care am discutat despre ei este inversă față de cea din evanghelii. Motivul? Personaje ca Simon Zelotul, Iuda Sicariote şi Tadeu erau mult mai puternice decât sugerează locul pe care li-l conferă tradiția. Dar nu din întâmplare au dispus autorii evangheliilor numele aşa cum au făcut-o; în acest fel ei au îndepărtat atenția romanilor de la apostolii aflați în prim-planul vieții publice.

Prin urmare, listele apostolice încep de obicei cu cei mai puțin influenți membri, Simon-Petru şi Andrei, care erau esenieni de rând, fără nicio funcție publică. Fiind „pescuitori”, nu „pescari”, rolul lor în cadrul ritualului baptismal era unul destinat strict profanilor; în sarcina lor se aflau

plasele, dar ei nu îndeplineau nicio funcție preoțească (nu acordau binecuvântări), așa cum făceau „pescarii” ca Iacov și Ioan.

Cu toate acestea, lipsa unei funcții publice în cazul lui Simon-Petru și Andrei era prețioasă pentru Isus; astfel, cei doi îi erau mai la îndemână decât alții care aveau funcții legislative ori religioase. În consecință, Simon-Petru a devenit mâna lui dreaptă, supranumele Cephas (Piatră) indicând o anume masivitate a sa. În Evanghelia după Toma din arhiva de la Nag Hammadi, Isus îl numește pe Simon-Petru „păzitorul” său, fiind pentru el – putem presupune echivalentul unui bodyguard de astăzi. După ce și-a pierdut soția, Simon-Petru a devenit un fervent evanghelist și, în ciuda unor dezacorduri cu Isus, a devenit principalul propovăduitor al evangheliei la Roma. În cele din urmă a fost martirizat, fiind crucificat în timpul persecuțiilor la care i-a supus împăratul Nero pe creștini.

Preoți și îngeri

Am amintit deja că ierarhia îngerească era păstrată și oglindită în cea preoțească a comunității din Qumran, astfel că preotul cu cel mai înalt rang era nu numai urmașul lui Țadoc, ci și al arhanghelului Mihail. Titulatura lui era deci Mihail-Țadoc (Melhisedec). Al doilea în ordine ierarhică era Abiatar, totodată arhanghelul

Gavriil. În continuare vom arunca o privire mai atentă asupra ierarhiei îngereşti, care ne va permite la rândul ei să înțelegem mai bine statutul social al apostolilor. În acest context, diverse practici tradiționale (atât preoțeşti, cât şi patriarhale) vor fi clarificate, aruncând o nouă lumină asupra miracolelor făcute de Isus.

Primul lucru pe care trebuie să-l remarcăm este acela că termenul „înger" nu are în el nimic spiritual sau eteric. În greacă, *aggelos* (frecvent transcris ca *angelos,* în latină *angelus)* însemna doar „mesager". Astfel, un înger al Domnului nu era altceva decât un trimis, un mesager sau, mai corect, un ambasador al lui Dumnezeu. Arhanghelul era un ambasador cleric de cel mai înalt rang (prefixul „arhi" însemnând „peste", ca în arhiduce sau arhiepiscop).

În Vechiul Testament sunt descrise două tipuri de îngeri, cei mai mulți dintre ei acționând aidoma oamenilor obişnuiți – de exemplu, în Facerea 19:1-3, când doi îngeri s-au oprit la casa lui Lot şi (el) „Le-a gătit mâncare, Le-a copt azimi şi au mâncat". Majoritatea îngerilor din Vechiul Testament aparțin acestei categorii simple, precum cel care a întâlnit-o pe soția lui Avraam, Agar, lângă fântână, [84] cel care l-a oprit pe măgarul lui Balaam,[85] cel care a vorbit cu Manoah şi cu soția

---

[84] Facerea 16:7-12.
[85] Numeri 22:21-35.

lui[86], sau cel care a stat sub stejar cu Ghedeon.[87]

Îngerii aparținând unei alte categorii par a fi mai mult decât nişte simpli mesageri, având înspăimântătoare puteri distructive. Acest tip de îngeri apare în 1 Cronici 21:14-16: „Dumnezeu a trimis un înger la Ierusalim, ca să-l nimicească… ținând în mână sabia scoasă şi întoarsă împotriva Ierusalimului.” Alți îngeri sunt descrişi ca folosind săbii, dar nicăieri nu se spune despre ei că ar avea caracter divin şi niciun text nu face aluzie la aripile grațioase cu care sunt adesea portretizați. Acestea au fost „inventate” de pictori şi de sculptori, pentru a simboliza transcendența spirituală a îngerilor şi situarea lor deasupra lumii obişnuite.

Astfel ajungem la o altă categorie de fenomene înfricoşătoare menționate în Vechiul Testament, despre care se spune că se ridicau în aer prin mijloace mecanice. Niciodată nu sunt numite îngeri şi de cele mai multe ori au roți, ca în Daniel 7:9: „Tronul său, flăcări de foc; roțile lui, foc arzător”. În Isaia 6:1-2 există o relatare similară a unui tron aerian: „Serafimii stăteau înaintea Lui fiecare având şase aripi”. Un alt fragment asemănător apare în Ezechiel 1, unde întregul scenariu – redat pe larg – corespunde în întregime celorlalte, cu tot cu roți, foc şi cercuri rotitoare, zgomotoase.

---

[86] Judecătorii 13:3-19.
[87] Judecătorii 6:11-22.

Lăsând Biblia la o parte, un tratat antic din Alexandria secolului al III-lea, intitulat *Originea,* relatează despre nemuritoarea Sophia şi despre conducătorul Sabaoth, care „au făurit un mare tron pe un car cu patru fețe numit heruvim... Şi pe acel tron a făurit el alți serafimi în formă de balaur". Este interesant să remarcăm că în Facerea 3:24 se spune că Domnul a pus nişte heruvimi (care sau tronuri mobile) şi o sabie învăpăiată să apere Grădina Raiului.

Heruvimii apar şi într-o antică scriere greacă intitulată *Esența conducătorilor,* care se referă la Conducătorii întregului şi la crearea lui Adam. Şi aici este menționat Sabaoth şi carul său ceresc, heruvim. Un vehicul similar apare în 2 Regi 2:11, când Ilie este ridicat într-un car de foc, iar descrieri ale unui fenomen similar sunt întâlnite în *Epopeea lui Gilgameş*[88]*,* text sumerian, originar

---

[88] Cele douăsprezece tăbliţe de lut care redau *Epopeea lui Ghilgameş,* conducătorul din Uruk, datează din secolul al VII-lea î.Hr. Au fost descoperite odată cu posesiunile regelui Asurbanipal al Asiriei (669-626 î.Hr.), la Ninive. Printre diversele evenimente descrise în epopee se află şi povestea lui Enkidu care, la fel ca Ezechiel şi profetul Ilie, a auzit un vuiet din ceruri. A fost prins şi ridicat la ceruri în ghearele unui vultur, cu o viteză verticală care l-a făcut să-şi simtă trupul greu ca un bolovan uriaş. Astfel de referiri la un vultur apar şi în Apocalipsa lui Moise, în care Eva vede un car de lumină tras de vulturi strălucitori. Serafimi învăpăiați sunt menționați frecvent în documentele antice. Faptul că sunt învăpăiați corespunde etimologiei termenului *seraph,* care derivă de la o rădăcină ebraică veche, cu sensul de „flacără". Uneori însă, aceştia au teribile puteri distructive, ca în Numeri 21:16, când mulți dintre israeliți au murit după ce Domnul a trimis printre ei şerpi înflăcărați (serafimi). Astfel de relatări nu sunt întâlnite doar în țările din nordul Africii şi din Orientul

din biblica Mesopotamia, astăzi pe teritoriul Irakului.

Nu ne-am propus în această carte să examinăm motivele şi cauzele acestor fenomene, ci doar să le reprezentăm aşa cum apar ele în textele antice.[89] Cert însă este faptul că aceste care zburătoare (heruvimi) şi serafimii (auxiliari în formă de balaur) însoțitori nu au fost niciodată, în nicio sursă, descrişi ca având înfățişare umană, aşa cum erau întotdeauna îngerii. Dogma creştină a autorităților de mai târziu ale Bisericii Romane a fost cea care a transformat heruvimii şi serafimii în copiii bucălați pe care-i cunoaştem astăzi.

În ciuda acestor descrieri spectaculoase din Vechiul Testament, îngerii din Noul Testament erau toți, fără excepție, bărbați, iar „numirile" lor în funcțiile angelice se făcea strict dinastic. Cartea lui Enoh (al şaselea patriarh după Adam) a fost scrisă în secolul al II-lea î.Hr. Şi prevestea o revenire la putere a dinastiilor mesianice, prezentând totodată regulile de stabilire a ierarhiei preoțeşti.[90] Scrierea pornea de la premisa că şefii dinastici trebuie să poarte numele îngerilor şi

---

Apropiat. Povestiri similare, din aceeaşi perioadă, provin din Tibet, India, Țările Scandinave etc. Toate aceste scrieri povestesc despre care cereşti care scuipă foc şi argint viu, şi despre păsări ale tunetului cu aripi de bronz.

89 Subiectul este pe larg tratat în *Carele zeilor,* de Erich von Daniken.

90 1 Enoh 4:9 şi *Manuscrisul războiului* 9:15-17 de la Qumran. Vezi şi A. Dupont-Sommer, *The Esene Writings From Qumran* (trad. G. Vermes), Basil Blackwell, Oxford, 1961, V, p. 183 (ref. La scuturile îngereşti).

arhanghelilor tradiționali, care să le denote rangul şi poziția.

În zilele regelui David din Vechiul Testament, preoții seniori erau Țadoc, Abiatar şi Levi (în ordinea precedenței). Esenienii de la Qumran şi-au păstrat moştenirea preoțească folosind sârguincioşi aceste nume pe post de titluri – Țadoc, Abiatar şi Levi, aşa cum am văzut deja. De asemenea, în conformitate cu Cartea lui Enoh, au fost păstrate şi numele arhanghelilor, ca simboluri ale rangului preoțesc, [91] Țadoc fiind Mihail, Abiatar fiind Gavriil şi Levi fiind Sariil.[92]

Trebuie să înțelegem, prin urmare, că lupta arhanghelului Mihail cu balaurul, în Apocalipsa 12:7, corespunde conflictului dintre țadochiți şi „fiara blasfemiei" – Roma imperială. A „doua fiară"era regimul strict al fariseilor, care se opuneau ambițiilor iudeilor elenişti prin impunerea unei segregări între iudei şi neamuri. Aceasta era fiara căreia îi era atribuit numărul 666 (Apocalipsa 13:8) – opusul polar numeric al energiei spirituale a apei în forța solară.[93]

În afara familiilor dinastice (liderii vițelor preoțească şi regală, care erau obligați să se

---

[91] Josephus, *The Jewish Wars,* II, cap. 7, p. 7.

[92] Detalii despre structurile angelice şi preoțeşti sunt oferite de Barbara Thiering în *Jesus the Man,* Anexa III.

[93] Energia spirituală a râurilor şi izvoarelor a fost reprezentată numeric în Forța Solară ca 1080. (Vezi John Michell, *Dimensions of Paradise,* Thames and Hudson, Londra, 1988, cap. 1, p. 18).

căsătorească pentru a-şi asigura succesiunea), celor care deţineau ranguri înalte li se cerea să rămână celibatari, aşa cum se explică în *Manuscrisul Templului.* Preoţii „ucenici" erau prin urmare în număr redus, fiind copii ilegitimi din comunitate, crescuţi în cadrul unui sistem monastic. Isus ar fi putut deveni şi el unul dintre aceşti preoţi ale căror mame au fost „lăsate pe ascuns", dacă nu ar fi intervenit arhanghelul Gavriil.

În perioada în care era permisă procrearea, preotul dinastic (precum Ţadoc) renunţa temporar la rolul său religios, care era preluat de altcineva. După încheierea relaţiilor fizice cu soţia, el revenea la situaţia de celibat, trăind separat de ea.

La începutul epocii evangheliilor, Ţadoc/Mihail era Zaharia (soţul verişoarei Mariei, Elisaveta). Secondantul său, Abiatar/Gavriil, era Simeon. În Luca 1:15-23, perioada sa de absenţă din funcţie în scop de procreare este descrisă în termeni foarte voalaţi, dar faptul că a rămas mut în Templu înseamnă în realitate că nu mai putea vorbi conform funcţiei deţinute în mod obişnuit. Îngrijorat din cauza înaintării în vârstă, Zaharia Ţadoc şi-a transferat autoritatea preoţească lui Simeon Abiatar, pentru ca Elisaveta să poată avea un fiu. Fiul respectiv avea să fie Ioan Botezătorul care, cu timpul, i-a succedat tatălui său ca lider ţadochit.

În perioada primilor ani de propovăduire a lui

Isus, liderul preoților leviți era Ionatan Anna. În această calitate, el deținea cel de-al treilea rang ierarhic, acela de Sariil, fiind astfel numit preot al regelui. Alături de aceşti trei arhangheli supremi (ambasadori principali) – Mihail (Țadoc), Gavriil (Abiatar) şi Sariil (Levi), mai erau şi alții care dețineau titluri înalte. Aceste poziții nu erau însă dinastice, fiind desemnate prin titulaturile *Tată, Fiu* şi *Duh.* Tatăl era echivalentul papei în Biserica Catolică de mai târziu (papa = tată), titulatura romană fiind preluată direct de la sursa ei iudaică. În esență, Fiul şi Duhul erau secondanții fizic şi spiritual ai Tatălui. Poziția de Tată era electivă şi îl scutea pe deținătorul ei de anumite îndatoriri. De exemplu, când Ionatan Anna a devenit Tatăl, fratele lui, Matei (apostolul), i-a urmat ca lider al preoților leviți; astfel, Matei a devenit Levi al lui Alfeu.

Preoții leviți funcționau ca subordonați ai arhanghelilor. În fruntea lor, însă inferior moştenitorului levit, se afla un Preot Şef (deosebit de Marele Preot). El era corespondentul îngerului Rafail. Preoții săi seniori purtau titluri în conformitate cu fiii celui dintâi Levi (aşa cum se menționează în Facerea 29:34): Chehat, Gherşon şi Merari. Următorul în linie ierarhică era Amram (fiul lui Chehat din Vechiul Testament), urmat de Aaron, Moise şi preoteasa Miriam. În urma lor veneau Nadab, Abihu, Eleazar şi Itmar – fiii reprezentativi ai lui Aaron.

În acest stadiu încep să se contureze aspectele primare ale Codului Graalului, pentru că moştenitorul succesiunii davidice nu deținea niciun titlu angelic şi nu făcea parte din tagma preoțească. Regele era dator să slujească poporul, datoria lui principală fiind aceea de a-i reprezenta în lupta împotriva nedreptăților comise de autorități. Numele David înseamnă „iubit“şi, în această calitate, Isus ar fi fost un rege foarte bun. Dar caracterul de slujitor umil al liderului lor mesianic s-a dovedit foarte dificil de înțeles pentru discipolii săi. Acest lucru este demonstrat în Ioan 13:4-11, când Isus spală picioarele ucenicilor. Petru s-a opus, spunând: „Niciodată nu-mi vei spăla picioarele”, dar Isus a insistat, replicând ferm: „Pentru că Eu v-am dat o pildă, ca şi voi să faceți cum am făcut Eu”. Un asemenea gest caritabil nu este caracteristic pentru un moştenitor dinastic avid de putere, dar este emblematic pentru caracterul patern al unui adevărat rege al Graalului.

Mesia

Apa şi vinul

Deşi nu sunt considerate istorie în sensul tradițional al cuvântului, evangheliile relatează povestea lui Isus printr-o narațiune continuă. Uneori ele concordă unele cu altele, uneori nu, dar totdeauna scopul urmărit este acela de a transmite un mesaj social imperativ, Isus fiind catalizatorul central. Oricum însă, nu întreg mesajul este comunicat în mod deschis. Adesea se spune că Isus vorbea în parabole, simplificându-şi mesajul grație discursului alegoric. Pentru unii, aceste poveşti moralizatoare au o aparență superficială, dar substraturile lor aveau adesea un caracter politic, fiind bazate pe situații reale şi persoane în carne şi oase.

Evangheliile au fost construite în aceeaşi manieră şi este important să recunoaştem că multe dintre poveştile despre Isus sunt ele însele echivalentele parabolelor, pentru „cei care au urechi de auzit”. Astfel s-a întâmplat de multe ori că evenimente cât se poate de normale au căpătat tonuri supranaturale. Un bun exemplu în acest

sens apare în Ioan 2:1-10, când Isus transformă apa în vin la nunta din Cana. Acest bine-cunoscut eveniment a fost prima dintre numeroasele acțiuni îndrăznețe prin care Isus şi-a făcut cunoscută intenția de a ocoli tradiția.

Deşi crescut în cadrul unui regim strict, influențat de legile şi tradițiile antice, Isus şi-a dat seama că Roma nu va putea fi niciodată înfrântă atâta vreme cât în sânul comunității iudaice se manifestau formele extreme ale doctrinei competitive. Pe vremea aceea creştinismul nu exista; religia lui Isus era iudaismul, iar toți iudeii venerau un singur Dumnezeu, însă erau divizați în numeroase facțiuni, fiecare cu un set diferit de reglementări. În general se considera că Iehova aparținea iudeilor, dar Isus spera să-l poată „împărtăşi" deopotrivă neamurilor, într-un mod care nu necesita ca acestea să adopte toate elementele iudaismului ortodox.

Isus accepta cu greu crezurile riguroase ale grupărilor iudaice precum fariseii, şi înțelegea că poporul nu va putea fi liber dacă nu va renunța la sectarianismul inflexibil. De asemenea, ştia că Mesia era de mult timp aşteptat – un salvator care să deschidă calea unei noi ere a libertății. Prin urmare, era firesc să adopte un comportament revoluționar şi să se distanțeze de practicile uzuale. Ca moştenitor al casei regale davidice, Isus ştia că el putea fi acel Mesia şi că, dacă se va afirma ca atare, puțini vor fi cu adevărat surprinşi.

Ceea ce-i lipsea era însă o autoritate socială desemnată; nu era nici rege domnitor, nici Mare Preot. Însă nu a acordat atenție acestor amănunte şi, în ciuda lor, a început să aplice modificări ale ritualului. Cu prima ocazie, la nunta din Cana, el a ezitat, spunând: „Ceasul meu nu a sosit încă". Dar mama lui i-a spulberat dubiile şi le-a cerut servitorilor: „Orice vă va spune, aşa să faceți".

Acest eveniment este relatat numai în Evanghelia după Ioan, unde este descris ca prima dintre minunile săvârşite de Isus. Dar nu se specifică nicăieri că „au rămas fără vin", aşa cum se citează adesea. Textul precizează de fapt: „Când s-a isprăvit vinul, mama lui Isus i-a zis: Nu mai au vin". În conformitate cu ritualul descris în Manuscrisele de la Marea Moartă, semnificația este limpede. La acest echivalent al împărtăşaniei, numai celibatarii pe deplin inițiați aveau voie să guste din vin. [94] Toți ceilalți prezenți erau considerați impuri şi se limitau la un ritual de purificare efectuat cu apă; printre aceştia se aflau bărbații căsătoriți, novicii, neamurile şi toți iudeii „mireni".

Textul evangheliei continuă: „Şi erau acolo şase vase de piatră, puse după obiceiul de curățire al iudeilor". Semnificația acțiunii lui Isus devine limpede: el şi-a asumat sarcina de a rupe cu

---

[94] *Manualul disciplinei* de la Qumran *(Manuscrisul rânduielii),* cap. 6, pp. 4-5; Anexele 18-20.

tradiția când a renunțat la apă şi a permis oaspeților „necurați” să bea din vinul sacru. Cel care prezida ospățul (în greacă, *architriclinos)* „nu ştia de unde vine vinul acesta (slugile însă, care scoseseră apa, ştiau)”. El nu face niciun comentariu referitor la miraculoasa transformare, ci afirmă, simplu, că este mirat de vinul gustos pus la masă în acest stadiu al ospățului. Aşa cum spunea Maria când le-a cerut servitorilor să ascute de Isus, episodul a „arătat slava Sa şi ucenicii Lui au crezut în El.”

Împărtăşania cu vin şi pâine sfințită era o tradiție esenianã străveche, nu un produs al creştinismului. În timp, Biserica Creştină şi-a însuşit-o sub forma euharistiei, simbolizând trupul şi sângele lui Isus, în concordanță cu litera evangheliei privind presupusa ei instituire la Cina cea de Taină (de pildă în Matei 26:26-28).

Printr-o alegorie similară este redată în evanghelii hrănirea celor cinci mii de oameni. Legea iudaică era strictă, dar misiunea lui Isus se dorea a fi cât mai flexibilă. În mod normal, non-iudeilor le era permisă prezența la ritualul iudaic numai dacă erau ferm convertiți şi dacă respectau obiceiurile iudaice (inclusiv circumcizia, dacă erau bărbați). Isus se gândise însă la non-iudeii necircumcişi: de ce să nu poată avea şi ei acces la Iehova? La urma urmelor, le permisese deja neamurilor necurate să bea din vinul sfințit, la nunta din Cana.

Conceptul unui Dumnezeu comun deopotrivă iudeilor şi neamurilor a devenit însăşi esența misiunii lui Isus. Acesta era însă un ideal mai mult decât revoluționar; pentru iudeii ortodocşi rigizi, era ceva inacceptabil, fiindcă Isus îşi asuma o putere personală, peste prerogativele lor istorice. El îl făcea astfel pe Iehova (Dumnezeul poporului ales) disponibil pentru toată lumea, aproape indiferent de condiții.

Aşa cum am văzut deja, non-iudeii care doreau să fie botezați şi convertiți la iudaism erau supuşi unui ritual în care, în chip de „peşti", erau ridicați în bărci de „pescuitori", pentru a fi binecuvântați de preoții „pescari". În cadrul unui transfer imagistic similar, oficialii leviți ai sanctuarului erau numiți „azimi". [95] În ritul hirotonisirii (ceremonia de admitere în tagma preoților), preoții leviți oficianți ofereau preoților şapte azimi, iar candidaților la celibat le serveau cinci azimi şi doi peşti. Exista în acest ritual un important simbolism legal, fiindcă deşi neamurile puteau primi botezul ca „peşti", legea era fermă: numai iudeii puteau deveni „azimi".

Şi de data aceasta, Isus a decis să renunțe la convenții şi să permită non-iudeilor impuri să ia parte la un ritual rezervat în mod normal doar iudeilor candidați la preoție. El a făcut această concesie reprezentanților non-iudeilor

---

[95] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 18, p. 91.

necircumcişi din frăția Ham (cunoscuți în mod generic sub numele de Cei Cinci Mii).[96] Astfel, el a acordat mulțimilor un acces simbolic la preoție, servindu-le cele cinci azimi şi cei doi peşti rezervați candidaților iudei la preoție (Marcu 6:34-44).

Într-un episod distinct, cunoscut ca hrănirea celor patru mii,[97] cele şapte azimi ale preoților de rang superior au fost acordate de Isus unei alte mulțimi necircumcise Şem (Marcu 8:1-10).

La ceremoniile baptismale, *pescuitorii* care ridicau din apă *peştii* non-iudei îşi duceau mai întâi ambarcațiunile la o oarecare distanță de țărm. Non-iudeii erau astfel nevoiți să meargă prin apă, până la bărci. Când totul era pregătit, pescarii (preoți) părăseau şi ei țărmul şi se apropiau, pe un dig, de bărcile ancorate – mergând astfel „pe apă".[98] Nefiind născut în tribul lui Levi, ci în al lui Iuda, Isus nu avea autoritate pentru a boteza; el a decis însă să încalce oricum convențiile prestabilite şi să-şi asume prerogativele de preot apt să boteze, mergând pe mare spre barca în care se aflau ucenicii (Matei

---

[96] Ibid., Anexa III, p. 357. De fapt, nu au luat parte 5000 de oameni la această hrănire simbolică. „Cinci Mii"era un nume aplicat unui grup de palestinieni non-iudei descrişi ca „fiii lui Ham", acesta fiind considerat fondatorul triburilor hamitice din regiune. Persoana de legătură a comunității cu cei Cinci Mii era apostolul lui Isus, Ioan Boanerghes.

[97] Nici de această dată nu au fost implicate 4000 de persoane. „Patru Mii"(Oamenii lui Sem) era un alt grup de non-iudei. Împreună cu prozeliții (convertiți la iudaism), numiți Trei Mii, cei Cinci Mii şi cei Patru Mii formau o parte a cosmopolitului trib al lui Aşer.

[98] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 18, p. 92; Anexa II, pp. 325-331.

14:25-26). Isus l-a îndemnat chiar pe Petru să-şi asume şi el acest drept, însă acesta n-a reuşit, temându-se să nu se „înece” sub repercusiunile de ordin legal (Matei 14:28-31).

Aceste explicitări ale semnificației ascunse a textului evangheliilor şi ale motivației politice a lui Isus nu neagă prin nimic abilitățile sale probabile de vindecător. Ținând seama de existența ordinului Therapeutate de la Qumran, el nu era însă singurul cu aceste calități. Însă un tămăduitor charismatic nu constituia câtuşi de puțin imaginea acelui Mesia eliberator pe care îl aşteptau oamenii, pentru a-i scăpa de oprimarea romană. Remarcabil însă la acest protagonist cu înclinații radicale era faptul că îşi folosea experiența medicală şi asupra non-iudeilor, considerați necurați şi lipsiți de valoare, fără a se limita la ajutorarea iudeilor, aşa cum ar fi preferat fariseii şi cei din jurul lor. Această formă de misionariat social – un misionariat regal, aşa cum era acesta promovat de Codul Graalului, încă în formare – era ilustrativă pentru idealul mesianic unificator al lui Isus.

Regele şi măgăruşul său

La scurt timp după ce Isus şi-a început misionariatul, Ioan Botezătorul a fost arestat fiindcă îl mâniase pe Irod Antipa, guvernatorul Galileii. Antipa se căsătorise cu Irodiada, femeia

de care divorțase fratele său vitreg, Filip, iar Botezătorul condamnase în mod repetat mariajul lor, declarându-l păcătos. În consecință, a fost închis vreme de un an şi apoi decapitat. Ca urmare a acestui sfârşit nedemn, mulți dintre adepții săi s-au întors către Isus. Unii dintre ei crezuseră că Ioan era Mesia mult-aşteptat, dar multe dintre profețiile sale nu se împliniseră[99] şi, de aceea, nu i-au mai acordat încredere în acest sens. Unul dintre motivele pentru care profețiile lui Ioan se dovediseră false era diferența între calendarul lunar şi cel solar, folosite în mod obişnuit, complicată, şi de cel iulian, introdus de stăpânirea romană.

Esenienii erau susținători ai filosofului grec Pitagora (cca 570-500 î.Hr.), care, în cadrul studiului său privind rapoartele aritmetice, încercase să desluşească semnificațiile lumii fizice şi ale celei metafizice deopotrivă, prin intermediul proporțiilor matematice. În decursul secolelor,

---

[99] Au existat o serie de speculații cu privire la identitatea aşteptatului Mesia – Ioan Botezătorul sau Isus. Ioan era, la urma urmei, Țadoc în perioada aceea, deținând deci statutul mesianic (Mesia – „cel Uns"). Dar când a fost întrebat în mod direct despre Mesia Mântuitorul, Ioan „a mărturisit şi n-a tăgăduit: Nu sunt eu Hristosul" (Ioan 1:20). Manuscrise de la Qumran sugerează că gruparea aştepta doi Mesia. Unul urma a fi din casta preoțească, cel pe care îl numeau „Învățătorul Dreptății"; celălalt era un prinț din linia lui David, un războinic care avea să redea regatul poporului său. Ioan Botezătorul a declarat ferm că nu el era Mesia princiar (Ioan 3:28): „Nu sunt eu Hristosul, ci sunt trimis înaintea lui". Referitor la cei doi Mesia în viziunea celor de la Qumran, vezi John Allegro, *The Dead Sea Scrolls,* cap. 13, pp. 167-172.

folosind metodologia sa, au fost previzionate, cu o uimitoare acuratețe, diverse evenimente. Unul dintre acestea fusese începutul unei noi Ordini Mondiale – un fapt pe care mulți îl identificaseră ca fiind apariția Mântuitorului Mesia.

Astfel, anii (pe care noi îi desemnăm acum prin abrevierea î.Hr.) aveau deja o numerotație descendentă cu mult înainte de naşterea lui Isus. Aşa cum s-a constatat însă apoi, aplicată lui Isus, previzionarea mesianică era greşită cu şapte ani – fapt care explică de ce el s-a născut în anul 7 î.Hr., şi nu în anul imaginar 0 (754 de la fondarea Romei).[100] Dar fratele lui, Iacov, se născuse în anul corect şi de aceea mulți îl considerau pe el moştenitorul de drept. Mult mai târziu, ca urmare a noului sistem cronologic roman, anul imaginar 0 a fost desemnat ca anul 1 d.Hr.

Din dorința de a se detaşa de doctrina iudaică rigidă a Botezătorului, chiar şi Irod Antipa a început să-l considere pe Isus ca moştenitorul de drept al regelui David, Iacov rămânând astfel cu o slabă susținere. Încurajat de acest fapt, Isus a

---

[100] Calendarul iudaic era lunar la origine, iar anul format din 12 luni avea 354 de zile; pentru a compensa lipsa celor 11 zile față de anul calendaristic solar, se adăuga o lună întreagă în 7 ani din ciclul calendaristic de 19 ani. Eleniştii din Palestina au adoptat calendarul iulian (de 365 de zile) în anul 44 î.Hr. — un sistem care convenea magilor samariteni, care făceau calculele astronomice în conformitate cu calendarul solar, care adăuga câte 10 zile pe an la calendarul lunar. Diferențele înregistrate între calendare în decurs de câteva secole ar putea explica lipsa a şapte ani într-o previziune cu privire la un viitor suficient de îndepărtat.

hotărât să-şi accelereze campania, dar a acționat pripit şi a comis o faptă care avea să ofenseze autoritățile.

Exista la iudei obiceiul vechi de a celebra o Zi a Ispăşirii (Yom Kippur), în care oamenii să fie iertați de relele săvârşite. Ritualul solemn se desfăşura în perioada din an corespunzătoare lunii septembrie din calendarul actual, iar ritul esenian era împlinit de Tată în izolarea Sfintei Sfintelor (sanctuarul interior) din templul de la Mird. Pentru a asista la ispăşire, Tatălui îi era permisă compania unui coparticipant: un Fiu simbolic. În anul 32 d.Hr., Tatăl era Simon Zelotul, iar Fiul era secondantul său imediat, Iuda Sicariote. (Ioan 13:2 menționează statutul lui Iuda ca fiu al lui Simon, dar relația lor exactă şi semnificația ei religioasă nu sunt specificate clar.)

Când actul ispăşirii era încheiat, trei adjuncți erau autorizați să proclame acest lucru dintr-un loc înalt, la vest de templu, răspândind în mod simbolic cuvântul către iudeii aflați pe alte teritorii (cei din diasporă). În anul la care ne referim, adjuncții erau Isus (reprezentându-l pe regele David), Ionatan Anna (reprezentându-l pe marele mistic Ilie) şi Tadeu (reprezentându-l pe Moise), ei având rolurile simbolice de Rege, Preot şi Profet. Dar când a venit momentul ca Isus să rostească proclamația sa, el a apărut nu în veşminte de rege, ci în roba de mare preot: „Acolo s-a schimbat la față înaintea lor. Şi veşmintele lui s-au făcut

strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înnălbitorul[101]. Şi li s-a arătat Ilie împreună cu Moise şi vorbeau cu Isus“(Marcu 9:2-4).

În 32 d.Hr., Simon Zelotul a stârnit mânia autorităților, dat fiind că a condus o revoltă împotriva guvernatorului Iudeii, Pilat din Pont. Motivul revoltei era acela că Pilat folosise fonduri publice pentru a-şi moderniza alimentarea cu apă. O reclamație oficială a fost înregistrată împotriva lui[102], iar soldații guvernatorului i-au asasinat pe reclamanții cunoscuți. Imediat s-a iscat o revoltă armată, condusă de principalii zeloți: Simon Zelotul, Iuda Sicariote şi Tadeu. În mod inevitabil, poate, revolta a eşuat şi Simon a fost excomunicat printr-un edict semnat de regele Irod Agripa. Rivalul politic al lui Simon, Ionatan Anna, a putut accede astfel la funcția supremă, aceea de Tată.

În cadrul legii, excomunicarea (privită ca o execuție spirituală) dura patru zile pentru a fi pusă în practică. Între timp, cel care urma să fie excomunicat era înveşmântat într-un linţoliu, închis şi considerat „bolnav de moarte”. În virtutea rangului său patriarhal, Simon a fost încarcerat în

---

101 „Înălbitorul” era cel care bătea şi freca pânzeturile spălate (folosind o argilă specială, ce absorbea grăsimile, şi anumite ierburi) pentru ca materialul să devină mai pufos – un efect asemănător cu cei creat de balsamurile de rufe actuale. Pe veşmintele albe, rezultatul era o strălucire luminoasă.

102 Josephus, *The Antiquities of the Jews,* XVIII, cap. 2, p. 2.

încăperea funerară din Qumran numită Sânul lui Avraam.[103] „Surorile" sale din punct de vedere religios, Maria şi Marta, ştiau că sufletul lui va fi pe veci condamnat dacă nu era iertat (înălțat) până în cea de-a treia zi, astfel că i-au trimis vorbă lui Isus că Simon era „bolnav" (Ioan 11:3).

La început Isus n-a putut face nimic în acest sens, pentru că numai Tatăl sau Marele Preot puteau oficia o astfel de înălțare (înviere), iar el nu avea nicio funcție preoțească. S-a întâmplat însă că Irod Agripa a intrat într-o dispută cu autoritățile romane şi şi-a pierdut puterea în beneficiul – de scurtă durată – al unchiului său, Irod Antipa, care susținuse acțiunea lui Simon împotriva lui Pilat. Prinzând această ocazie, Antipa a contramandat ordinul de excomunicare şi a cerut ca Simon să fie „înviat din morți". Isus se afla într-un fel de dilemă: era moştenitorul viței regale, fără o numire oficială, dar voia să-şi ajute prietenul şi susținătorul loial – ceea ce a şi făcut. Deşi venise momentul morții spirituale (a patra zi după excomunicare) a lui Simon, el a decis să-şi asume funcția de preot şi să oficieze eliberarea. Astfel, a confirmat rangul lui Simon, mort din punct de vedere spiritual, de adjunct al lui Avraam, Eliezer (devenit în evanghelii Lazăr) şi i-a cerut, strigându-l pe acest nume, să iasă din Sânul lui Avraam.

---

[103] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 20, pp. 97-100.

Şi astfel a fost Lazăr înviat din morți fără participarea oficială a noului Tată, fără cea a Marelui Preot şi fără acordul Sinedriului. Isus încălcase regulile în mod flagrant, dar Irod Antipa l-a obligat pe Ionatan Anna să accepte faptul împlinit şi, în ochii populației, acest eveniment fără precedent a luat proporțiile unui miracol.

Isus reuşise exact ceea ce-şi propusese şi, odată trecut acest prag impresionant, nu mai rămânea decât să fie uns în mod oficial şi să apară în fața iudeilor ca Mesia de drept, într-un mod care să nu lase loc de îndoieli. Modul în care avea să dobândească Mântuitorul această recunoaştere era de mult stabilit, deoarece fusese profețit în Vechiul Testament, în cartea lui Zaharia (9:9): „Bucură-te foarte, fiica Sionului, veseleşte-te, fiica Ierusalimului, căci iată Împăratul tău vine la tine drept şi biruitor, smerit şi călare pe un măgar, pe asin, pe mânzul asinei".

Aranjamentele au fost făcute când Isus şi ucenicii săi erau în Betania, în săptămâna dinaintea Paştelui, în martie 33 d.Hr. Prima dată (aşa cum se specifică în Matei 26:6-7 şi Marcu 14:3), Isus a fost uns de Maria din Betania, care i-a turnat pe cap un vas plin cu mir prețios.[104] Apoi a fost găsit un animal de povară potrivit şi, în

---

[104] Mirul de nard era o pomadă cu un parfum dulce, obținută din planta de nard, care creştea numai în munții Himalaya, la înălțimi de circa 4500 m), şi era foarte scump.

conformitate cu profeția lui Zaharia, Isus a intrat în Ierusalim călare pe un măgar.[105] Multă vreme s-a considerat că acesta a fost un gest de supremă umilință – şi aşa a fost într-adevăr – dar lucrurile nu s-au limitat la atât. De pe vremea regelui Solomon, până la exilul iudeilor în Babilon după căderea Ierusalimului în 586 î.Hr, regii davidici se apropiaseră de locul investirii călare pe catâri. Obiceiul simboliza disponibilitatea monarhului față de cei mai de jos supuşi ai săi – un alt exemplu al codului de slujire mesianică.

Regina mesianică

S-a spus adesea că în Noul Testament nu se precizează niciodată în mod deschis că Isus a fost căsătorit. În mod similar, dar mai important, nu se specifică nicăieri nici că ar fi fost necăsătorit. De fapt, evangheliile cuprind o serie de indicii specifice cu privire la statutul lui matrimonial; surprinzător ar fi fost să rămână celibatar, fiindcă reglementările dinastice erau cât se poate de clare în acest sens.

Aşa cum am văzut, regulile mariajului dinastic nu erau deloc un amănunt minor. Parametri

---

[105] În Evangheliile după Matei şi Marcu, intrarea lui Isus în Ierusalim are loc înainte de ungerea din Betania. La baza acestei inversări cronologice a evenimentelor se află o motivație de ordin politic. La Ioan, ungerea este relatată în mod corect, în conjuncție cu învierea lui Lazăr şi, pentru ca Isus să fie acreditat ca Mesia, era imperios ca el să fie uns.

explicit definiți dictau o viață de celibat cu excepția perioadelor de procreare, la intervale regulate de timp. Logodna îndelungată era urmată de un Prim Mariaj în septembrie, după care relațiile fizice erau permise în decembrie. Dacă era conceput un copil, în martie era celebrat al Doilea Mariaj, pentru a legaliza relația matrimonială. În această perioadă de testare, până la al Doilea Mariaj, soția – însărcinată sau nu – era considerată de lege *almah* („femeie tânără“sau, aşa cum a fost greşit interpretat, „virgină”).

Una dintre cele mai pitoreşti cărți ale Vechiului Testament este Cântarea Cântărilor – o serie de imnuri de dragoste între o mireasă şi mirele ei. În acest text, poțiunea simbolică a mariajului este identificată cu o pomadă aromatică numită mir de nard.[106] Acelaşi mir scump a fost folosit de Maria din Betania pentru a unge capul lui Isus în casa lui Lazăr (Simon Zelotul); un fapt similar (redat în Luca 7:37-38) se petrecuse ceva mai înainte, când o femeie unsese picioarele lui Isus, ştergându-le apoi cu părul ei.

În Ioan 11:1-2 se menționează, de asemenea, acest eveniment, după care se spune că ritualul

---

[106] Mirul de nard era folosit de asemenea ca unguent în riturile funerare. Se obişnuia ca văduva îndurerată să aşeze un flacon spart cu mir în mormântul soțului. Vezi Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar,* Bear, Santa Fé, New Mexico, 1993, cap. 2, pp. 40-41. (Cartea a apărut la editura RAO în 2006 cu titlul *Femeia cu vasul de alabastru)*

ungerii picioarelor lui Isus a fost efectuat din nou, de aceeaşi femeie, în Betania. În vreme ce Isus şedea la masă, Maria a luat „o litră de mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Isus şi le-a şters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului” (Ioan 12:3).

În Cântarea Cântărilor (1:11) este redat refrenul nupțial „Cât regele a stat la masă, nardul meu a revărsat mireasmă”. Maria n-a uns doar capul lui Isus în casa lui Simon (Matei 26:6-7 şi Marcu 14:3), ci şi picioarele, pe care le-a şters apoi cu părul, în martie 33 d.Hr. Doi ani şi jumătate mai târziu, în septembrie, anul 30 d.Hr., Maria a celebrat acelaşi ritual la trei luni după nunta din Cana.

Şi prima şi a doua oară, ungerea a avut loc în vreme ce Isus stătea la masă (aşa cum se specifică în Cântarea Cântărilor). Aceasta era o trimitere la ritul străvechi în care mireasa regală pregătea masa mirelui. A celebra ritul cu nard era privilegiul miresei mesianice şi era efectuat doar la Primul şi la al Doilea Mariaj. Numai ca soție a lui Isus şi ca preoteasă în sine ar fi putut Maria să-i ungă capul şi picioarele cu mirul sacru.

În Psalmul 23, Dumnezeu este înfățişat – în simbolistica masculin-feminină a epocii – ca păstor şi mireasă totodată. Referitor la mireasă, se spune: „Tu îmi întinzi masa… îmi ungi capul cu

untdelemn”.[107]

În conformitate cu ritul mariajului sacru în Mesopotamia (tărâmul lui Noe şi Avraam), Marea Zeiță, Inanna, l-a avut ca mire pe păstorul Dumuzi (sau Tammuz)[108] şi din uniunea lor a evoluat în Canaan conceptul Şekinah şi Iehova, prin intermediul divinităților Aşerah şi El Elohim.

În Egipt, ungerea regelui era datoria şi totodată privilegiul soțiilor-surori, cu caracter semidivin, ale faraonilor. Grăsimea de crocodil era utilizată în acest sens, deoarece era asociată cu forța sexuală, iar crocodilul sacru al egiptenilor, Messeh. Îi corespunde lui Mesia al iudeilor: „Cel Uns”.[109] În Mesopotamia, bravul animal regal (o şopârlă monitor) era numit *Mûs-hûs.*

Era de dorit ca faraonul să se căsătorească însă cu propria soră (îndeosebi cu sora vitregă din partea mamei), deoarece adevărata moştenire dinastică se transmitea pe linie maternă. O altă soluție era aceea a verilor primari din partea mamei. Regii lui Iuda nu adoptaseră acest principiu ca regulă generală, dar considerau că succesiunea pe linie maternă era modalitatea de transfer a prerogativelor regale şi a altor poziții de

---

[107] Ibid., cap. 11, pp. 35-36.

[108] Una dintre cele mai importante lucrări ştiințifice pe tema mariajului sacru este *The Sacred Marrige Rite* (îndeosebi cap. 3, p. 63), de Samuel Kramer. Din perspectivă feminină însă, povestea Miresei Pierdute nu este redată nicăieri mai convingător decât în scrierile lui Margaret Starbird.

[109] Ahmed Osman, *The House of the Messiah,* cap. 28, p. 152.

influență ereditare. (Chiar şi astăzi, evreu cu adevărat este considerat cel a cărui mamă este evreică.) David a devenit rege, spre exemplu, prin căsătoria cu Mica, fiica regelui David. Mult mai târziu, Irod cel Mare şi-a dobândit statutul regal însurându-se cu Mariamne, din casa regală a asmoneilor.

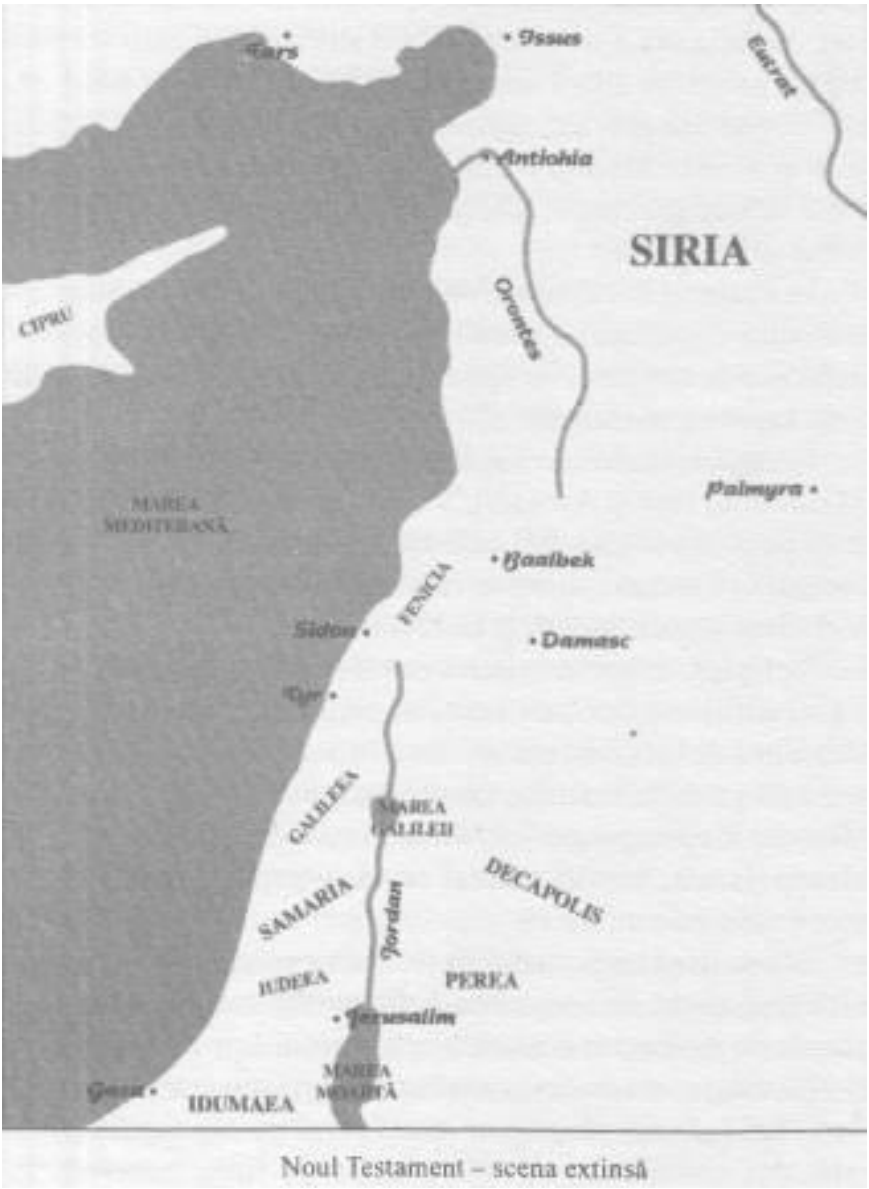

Noul Testament – scena extinsă

Aşa cum oamenii numiți în diverse funcții patriarhale preluau nume reprezentative pentru strămoşii lor – precum Isaac, Iacov şi Iosif –, la fel procedau şi femeile, în funcție de rangul şi de genealogia lor. Printre numele preluate se aflau

Raşela, Rebeca şi Sara.[110] Soțiile aparținând filiației masculine Țadoc şi David aveau rangul de Elişeba (Elisaveta), respectiv Miriam (Maria). De aceea în evanghelii mama lui Ioan Botezătorul este numită Elisaveta. Iar mama lui Isus e Maria. Acelaşi este şi motivul pentru care soția lui Isus era tot Maria. Aceste femei treceau prin ceremonia celui de-al Doilea Mariaj abia după ce erau însărcinate în trei luni, în momentul respectiv încetând să mai fie *almah* şi devenind *mamă.*

Aşa cum am văzut, relațiile sexuale erau permise numai în decembrie; în restul anului, soțul şi soția locuiau separat. La începutul perioadei de separare, soția era numită *văduvă* şi trebuia să plângă pentru consortul ei. Acest obicei este descris în Luca 7:38, când despre Maria din Betania se spune, prima dată, că „stătea înapoi lângă picioarele lui Isus şi plângea; apoi a început să-i stropească picioarele cu lacrimile ei". Odată începută perioada de văduvie şi în lungul interval de separare, soția primea numele convențional de *soră,* ca o călugăriță de astăzi. Şi atunci, cine era de fapt Maria din Betania, femeia care l-a uns de două ori pe Isus cu mir de nard, conform tradiției mesianice?

Pentru a da dovadă de corectitudine, trebuie să spunem că în Biblie ea nu este numită niciodată Maria din Betania. Ea şi Marta sunt desemnate

---

[110] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa III, pp. 366-371.

doar ca „surori“în casa lui Lazăr din Betania. Titulatura întreagă a Mariei era Sora Miriam Magdala sau, aşa cum este mai bine cunoscută, Maria Magdalena. Gregorie I, episcop de Roma în 590-604, şi Sfântul Bernard, abatele cistercian de Clairvaux (1090-1153), au confirmat amândoi că Maria din Betania era una şi aceeaşi persoană cu Maria Magdalena.

A doua oară când Isus a fost uns cu mir de nard, Iuda Sicariote şi-a manifestat nemulțumirea. El şi-a exprimat dezacordul (Ioan 12:4-5) şi astfel a deschis calea trădării lui Isus. După revolta eşuată a zeloților împotriva lui Pilat, Iuda devenise un fugar. Isus nu-i era util din punct de vedere politic, fiindcă nu avea influență asupra Sanhedrinului [111], aşa că a trecut de partea controversatului frate al acestuia, Iacov, care era membru în Sinedriu. Prin urmare, nu numai că nu avea niciun interes să-l vadă pe Isus uns ca Mesia, dar în noua sa orientare către Iacov, acest lucru, odată întâmplat, i-a stârnit resentimente. Isus s-a arătat însă de neclintit în privința semnificației ungerii sale (Marcu 14:9): „Adevărat zic vouă: Oriunde va propovădui Evanghelia, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut (femeia) aceasta, spre pomenirea ei”.

---

[111] Sanhedrinul era adunarea iudeilor care deținea autoritatea supremă în toate chestiunile religioase şi civile. Era formată din preoți, scribi şi bătrâni, care constituiau Curtea Supremă de Justiție *(Oxford Concordance to the Bible).*

Lăsând la o parte faptul că s-a spus despre Isus că ar fi iubit-o pe Maria Magdalena, nu există alte elemente în evanghelii care să indice o relație intimă între cei doi – până la apariția Mariei împreună cu mama lui Isus şi cu Salomeea (soția lui Simon Zelotul[112]) la răstignire. Altfel stau lucrurile în Evanghelia după Filip, de la Nag Hammadi, în care relația dintre Isus şi Maria Magdalena este discutată deschis:

Şi însoțitoarea Mântuitorului este Maria Magdalena.
Dar Hristos o iubea mai mult decât pe toți ucenicii şi obişnuia s-o sărute adesea pe gură. Ceilalți ucenici erau deranjați de aceasta şi îşi arătau dezaprobarea. Ei îi spuneau: „De ce o iubeşti pe ea mai mult decât pe noi toți?" Mântuitorul le răspundea şi le spunea: „De ce nu vă iubesc pe voi la fel ca pe ea?" … Mare este misterul căsătoriei, căci fără ea lumea n-ar fi existat. Or existența lumii depinde de om, iar existența omului, de căsătorie.

Pe lângă mențiunea privind importanța căsătoriei, fragmentul referitor la sărutul pe gură este mai cu seamă relevant; el aminteşte încă o dată de ceremoniile dintre mirele sacru şi mireasa lui, nefiind o aluzie la dragostea extramaritală sau la prietenie. Ca parte a obiceiurilor nupțiale regale, sărutul de acest fel este amintit în versetul al

---

[112] Numele de botez al Salomeei era Elena. În calitate de sfetnic spiritual al Salomeei, fiica Irodiadei, şi ea era numită Salomeea, conform obiceiului. Elena-Salomeea era mama spirituală a apostolilor Iacov şi Ioan Boanerghes.

doilea din Cântarea Cântărilor, care începe astfel: „Sărută-mă cu sărutările gurii tale, că sărutările tale sunt mai bune ca vinul”.

În Evanghelia după Ioan nu se menționează nimic despre o ceremonie nupțială la nunta din Cana, ci numai despre ospăț, despre apă şi despre vin. Ucenicii erau prezenți acolo, alături de diverşi oaspeți, printre care non-iudei şi alții necurați din punct de vedere religios. Prin urmare, aceasta nu era o ceremonie de nuntă în sine, ci festinul sacru care preceda cununia. În mod obişnuit, exista un oficiant (nunul, aşa cum apare în evanghelie), care deținea toate prerogativele în cursul ceremoniei. După el, singurele persoane cu autoritate erau mirele şi mama lui, iar acest lucru este relevant pentru că, atunci când apare problema vinului pentru comuniune, mama lui Isus le spune servitorilor (Ioan 2:5): „Să faceți orice vă va zice”. Niciun invitat nu ar fi avut dreptul de a ordona astfel servitorilor şi, prin urmare, este limpede că Isus şi mirele erau una şi aceeaşi persoană.

Această comuniune maritală a avut loc pe 6 iunie 30 d.Hr., cu trei luni înainte ca Maria să ungă prima dată picioarele lui Isus în casa lui Simon (3 septembrie 30). Regulile erau stricte: numai ca soție a lui Isus ar fi avut Maria dreptul să facă acest lucru. După ceremonia Primului Mariaj, din septembrie, ea urma de asemenea să plângă pentru soțul ei (ca în Luca 7:38), înainte să înceapă perioada de separare prescrisă. Înainte de

acest moment, ca *almah,* ea ar fi fost considerată *păcătoasă* şi numită *femeie infirmă.*[113] Cuplul nu urma să se reunească pentru întreținerea relațiilor fizice decât în decembrie.

Suprimarea dovezilor despre mariaj

Unul dintre motivele pentru care în Noul Testament nu există nicio referire evidentă la statutul matrimonial al lui Isus este acela că dovezile au fost în mod deliberat eliminate printr-un decret al Bisericii. Acest lucru a fost dezvăluit abia în 1958, când un manuscris al patriarhului ecumenic din Constantinopol a fost descoperit în mânăstirea de la Mar Saba, la est de Ierusalim, de profesorul de istorie antică Morton Smith, de la Universitatea Columbia, SUA. Pasajele redate mai jos fac parte din lucrările sale ulterioare.[114]

Într-o carte cu texte ale Sfântului Ignatius din Antiohia este inclusă transcrierea unei scrisori a episcopului Clement din Alexandria (cca 150-215 d.Hr.). Adresată colegului său, Theodore, scrisoarea cuprindea şi un fragment necunoscut din Evanghelia după Marcu. Clement afirma în misiva sa că o parte a textului original al Evangheliei după Marcu trebuia eliminată, fiindcă nu corespundea cerințelor Bisericii. Iată pasajul

---

[113] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa III, pp. 366-371.
[114] Morton Smith, *The Secret Gospel.*

din scrisoare:

Căci chiar dacă ar spune ceva adevărat, cel care iubeşte Adevărul nu trebuie totuşi să fie de acord cu ei. Căci nu toate lucrurile adevărate sunt Adevărul; şi nici nu trebuie ca adevărul ce pare adevărat după părerea oamenilor să fie preferat Adevărului adevărat – acela după credință.

Față de ei niciodată nu trebuie să dăm înapoi; şi nici, când ei îşi arată falsificările, nu trebuie să recunoaştem că Evanghelia secretă e după Marcu, ci trebuie să negăm aceasta cu jurământ. Căci nu toate lucrurile adevărate trebuie spuse tuturor oamenilor.

Fragmentul eliminat din Evanghelia după Marcu cuprinde o relatare a învierii lui Lazăr – o relatare în care Lazăr (Simon Zelotul) strigă către Isus din mormânt înainte ca piatra să fie îndepărtată de la intrare.[115] Acest lucru arată limpede că omul nu era mort în sensul fizic al cuvântului – fapt care, desigur, ar fi contrazis afirmația Bisericii că învierea trebuia considerată un miracol. Mai mult decât atât, textul original al Evangheliei după Marcu nu includea nimic despre învierea lui Isus şi despre ce s-a mai întâmplat după aceea; textul se încheia cu femeile care fug de la mormântul gol. Ultimele douăsprezece versete din Marcu 16, aşa cum sunt ele publicate astăzi, au fost adăugate la o dată ulterioară.[116]

---

[115] Ibid., cap. 7, p. 51.

[116] În secolul al IV-lea d.Hr., la prima redactare a Noului Testament, manuscrisul lui Marcu se sfârşea la actualul capitol 16, versetul 8,

Acest lucru arată că incidentul cu Lazăr făcea parte din aceeaşi serie de evenimente care au culminat cu episodul în care Maria Magdalena îl unge, în Betania. Evangheliile sinoptice nu amintesc nimic despre ceea ce s-a întâmplat când Isus a sosit la casa lui Lazăr, fiindcă învierea lui nu este menționată în textul lor; în Ioan 11:20-29 se spune însă:

> Când a auzit Marta că vine Isus, I-a ieşit înainte; iar Maria şedea în casă. (...) (Marta) s-a dus şi a chemat în taină pe soru-sa Maria şi i-a zis: „A venit Învățătorul şi te cheamă". Maria, cum a auzit, s-a sculat şi s-a dus la El.

Nu este prezentat niciun motiv pentru ezitarea Mariei, cu toate că, în rest, fragmentul este explicit. Dar incidentul este descris mult mai pe larg în fragmentul eliminat din Evanghelia după Marcu. Acolo se menționează că Maria a ieşit din casă împreună cu Marta la început, dar a fost admonestată de ucenici şi trimisă înăuntru, pentru a aştepta vorbă de la Învățătorul ei. Adevărul este însă că, în calitate de soție a lui Isus, Maria trebuia să se supună unui cod strict de reguli. Nu-i era permis să iasă din casă şi să-şi întâmpine soțul înainte de a primi aprobarea lui

---

înainte de redarea evenimentelor Învierii. Aceste manuscrise scurte fac parte din *Codex Vaticanus* şi *Codex Sinaiticus.* Vezi Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 12, pp. 282-283; Notele, p. 432.

expresă pentru acest lucru.[117] Relatarea lui Ioan o plasează pe Maria la locul ei de drept, fără nicio explicație, iar textul mult mai detaliat din Marcu a fost eliminat în mod strategic.

Suprimarea relatării despre Lazăr explică de ce ungerea în Evanghelia după Marcu şi în cea după Matei este plasată în casa lui Simon leprosul, şi nu în casa lui Lazăr, ca la Ioan. Dar numele Simon leprosul este doar o altă modalitate, voalată, de referire la Simon Zelotul (Lazăr); el era considerat „lepros" fiindcă excomunicarea îl făcuse extrem de necurat. Acest lucru, la rândul său, explică povestea bizară a unui lepros care-şi întâmpină prietenii prestigioşi în locuința sa elegantă. Ceea ce rezultă însă de aici este faptul că, soția fiindu-i însărcinată în trei luni, Isus nu era doar Hristosul mesianic uns oficial atunci când a intrat în Ierusalim pe măgăruş, ci era şi viitor tată.

---

[117] Ibid., cap. 12, p. 296.

Trădarea

Politica şi Paştele

Intrarea lui Isus în Ierusalim s-a făcut cu fast; ramuri de palmier şi haine au fost întinse în calea lui, şi răsunau strigăte de „Osana, Fiul lui David!" (Matei 21:9). Dar trebuie să spunem că această activitate frenetică se datora îndeosebi ucenicilor (aşa cum este descris în Luca 19:36-39). Ramurile de palmier aveau menirea de a aminti populației de triumfătoarea intrare în Ierusalim a lui Simon Macabeul, cel care eliberase Palestina de jugul sirian în 142 î.Hr. Dar chipul lui Isus nu era bine cunoscut în oraş; teritoriul său familiar era Galileea şi zona din împrejurimile ei. În Matei 21:10 se spune: „Şi intrând El în Ierusalim, toată cetatea s-a cutremurat zicând: „Cine este Acesta?"

O profeție a lui Ioan Botezătorul[118] afirmase că

---

[118] Ioan Botezătorul susținuse inițial o predicție cunoscută ca „Profeția lui Enoh". Aceasta oferea o dată a restaurației liniilor ereditare țadochită şi davidică, la „sfârşitul celei de-a opta săptămâni a lumii" – adică la 3920 de ani după presupusa Creație. Conform calculelor, această dată ar corespunde anului 21 î.Hr., dar nimic nu s-a întâmplat atunci. Revizuirea calendarului a permis o extindere la anul 29 d.Hr., iar calculele ulterioare au mutat iar data, în anul 31 d.Hr. (vezi Barbara Thiering, *Jesus the Man.* Cap. 13, pp. 67-68). Reputația lui Ioan, împreună cu aura sa de un

în martie 33 d.Hr. Va avea loc proclamarea Mântuitorului Mesia şi revenirea pe tron a adevăratului rege. Multe lucruri fuseseră atent pregătite în vederea acestui eveniment – ungerea, măgăruşul, frunzele de palmier şi aşa mai departe –, dar nimic deosebit nu s-a întâmplat! În conformitate cu Marcu 11:11, Isus a intrat în Templu şi „privind toate în jur şi vremea fiind spre seară, a ieşit spre Betania cu cei doisprezece". În Luca 19:40 ni se spune că fariseii au cerut mustrarea ucenicilor pentru că au iscat tulburări. Matei 21:12 adaugă: „Isus a intrat în Templul lui Dumnezeu. I-a dat afară pe toți cei care vindeau şi cumpărau în Templu, a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi scaunele celor care vindeau porumbei". Apoi s-a întors în Betania. Ioan 12:37 precizează că Isus a vorbit cu unii oameni din stradă, după care „deşi a făcut atâtea minuni înaintea lor, ei tot nu credeau în El".

Ținând seama de toate acestea, vizita la Ierusalim s-a dovedit a fi o întâmplare neplăcută, lipsită de importanță. Isus nu a fost întâmpinat aşa cum se aşteptase şi a înțeles că zilele-i erau numărate, mai cu seamă fiindcă era cunoscut ca apropiat al comandanților zeloți Simon Zelotul, Iuda Sicariote şi Tadeu, care conduseseră revolta

---

misticism sălbatic, depindea de această profeție. După executarea lui Ioan, calculele au fost din nou refăcute, astfel încât s-a obținut data echinocțiului de primăvară, în anul 33 d.Hr.

împotriva lui Pilat. Cărturarii şi preoții „căutau cum să-L prindă pe Isus cu vicleşug şi să-L omoare”. Planul său de a crea o Iudee idilică, liberă de jugul roman, eşuase fiindcă visul său de unificare a populației nu era împărtăşit de compatrioții lor sectari, îndeosebi de saduchei şi farisei.

În epoca respectivă se produsese, de asemenea, o gravă scindare în grupul apostolic. Simon Zelotul era de multă vreme în opoziție cu Ionatan Anna (Iacov al lui Alfeu), iar rivalitatea lor politică atinsese o culme. În rolurile lor de Fulger, respectiv Tunet, tindeau amândoi la poziția supremă de Tată. Simon fusese Tată din martie 31 d.Hr., dar îşi pierduse supremația în favoarea lui Ionatan ca urmare a excomunicării. Ionatan se văzuse obligat să susțină învierea lui Lazăr (prin care Simon a fost readus la viața socială şi politică), dar nu avea de gând să renunțe la puterea abia dobândită, mai cu seamă că Simon fusese înviat împotriva regulilor străvechi.

Exista de asemenea un dezacord între Ionatan şi Isus cu privire la necesitatea ca non-iudeii convertiți, botezați, bărbați, să se supună sau nu circumciziei. Isus dorea ca aceştia să aibă dreptul de a decide singuri, dar Ionatan ținea ca, fără excepție, circumcizia să fie obligatorie. În cele din urmă, Ionatan a respins planul zeloților de război deschis împotriva Romei, în vreme ce Simon (totdeauna aprig la vorbă şi la faptă) susținea

soluția marțială. Isus tindea să fie de partea lui Simon din acest punct de vedere; el nu dorea neapărat o rezolvare militară a situației, dar nici nu-i plăcea atitudinea pasivă a lui Ionatan.

Prins la mijloc în toate acestea era Iuda Sicariote, hotărât să ia partea celui care s-ar fi dovedit mai valoros din punct de vedere politic. Iuda fusese denunțat ca lider zelot şi singura sa speranță era Ionatan care, ca nou Tată, îi putea autoriza reinvestirea spirituală, negociind în favoarea sa cu guvernatorul roman, Pilat din Pont. Cât despre întrebarea privind circumcizia non-iudeilor convertiți, Iuda era ferm de partea lui Ionatan, respingând ideea lui Isus. Concomitent însă, îşi dădea seama că Ionatan se afla într-o poziție fragilă, confruntat cu acuzații grave (alături de el însuşi şi de Tadeu), deoarece condusese revolta zeloților. Era posibil ca şi Isus să fie acuzat împreună cu ei, dacă se putea dovedi că susținea activ facțiunea prorăzboi. Aici era însă şi salvarea lui Iuda, fiindcă putea face cunoscute simpatiile lui Isus şi locul în care se afla Tadeu.

Curând urma să vină vremea celebrării Paştelui iudeu, când sute de pelerini aveau să se alăture locuitorilor Ierusalimului pentru ritualul care avea în centru Mielul Pascal, în conformitate cu Ieşirea 12:3-11. În timpul acestei celebrări, ni se spune, Isus şi apostolii săi au urcat în legendara încăpere de la etaj unde urmau să ia Cina cea de Taină. Există însă câteva amănunte incerte în acest sens.

Cum s-a putut ca, într-un moment în care oraşul şi toate hanurile sale erau pline până la refuz, apostolii să găsească atât de uşor o cameră de dimensiuni considerabile numai pentru ei? Cum au putut fugarii zeloți, Simon, Iuda şi Tadeu, să se deplaseze în voie prin Ierusalim, deşi erau căutați pentru revolta recentă?

Răspunsurile ar putea fi găsite în Manuscrisele de la Marea Moartă, evident fiind că Cina cea de Taină nu a avut loc în Ierusalim, ci la Qumran. Josephus explică în *Antichități iudaice* că esenienii nu respectau festivalurile iudaice tradiționale de la Ierusalim [119] şi, prin urmare, nu celebrau ritualul Mielului Pascal, de Paşte.

Cu peste 160 de ani înainte, când pioşii hasidim părăsiseră Ierusalimul pentru Qumran, în circa 130 î.Hr., noul lor „sediu"a devenit un substitut al Oraşului Sfânt. Obiceiul a fost preluat şi de esenienii de mai târziu care, în acest context, se refereau adesea la Qumran numindu-l „Ierusalim" (*Yuru-salem* – Oraşul Păcii). Aşa cum se înțelege dintr-un manuscris de la Marea Moartă intitulat *Legea comunității,* celebra Cină cea de Taină corespunde în realitate Banchetului Mesianic (Cina Domnului). Faptul că el a avut loc în acelaşi timp cu celebrarea Paştelui în Ierusalim este o pură coincidență, fiindcă Banchetul Mesianic avea o cu totul altă semnificație. Personajele principale

---

[119] Josephus, *The Antiquities of the Jews,* XVIII, cap. 1, secț. 3.

ale banchetului erau Marele Preot şi Mesia al lui Israel.[120] Membrii comunității erau reprezentați de ofițeri numiți care formau Consiliul Apostolilor Delegați. *Legea* prezintă ordinea corectă de aşezare la masă şi detaliile ritualului care trebuia respectat, încheindu-se astfel:

Şi când se adună pentru masa comunitară... şi amestecă vinul pentru băut, nimeni să nu întindă mâna după pâine ori după vin înaintea Preotului, căci el este cel care va binecuvânta primul roadele pâinii şi vinului... Iar după aceea, Mesia al lui Israel îşi va întinde mâinile asupra pâinii şi apoi întreaga adunare a comunității va oferi binecuvântări, fiecare după rangul său.[121]

Când a venit vremea comuniunii, Iuda a ieşit din încăpere, pretinzând că se duce să dea de pomană săracilor (Ioan 13:28-30). De fapt, a plecat să facă ultimele aranjamente pentru trădarea lui Isus, în vreme ce acesta din urmă – care i-a sesizat intenția – a spus: „Ceea ce faci, fă mai curând" (Ioan 13:27). Mai era însă vreme ca profeția Botezătorului privind reinstaurarea adevăratului Hristos să se împlinească, dar termenul limită era noaptea aceea: 20 martie 33 d.Hr., echinocțiul de primăvară.[122] Isus ştia că, dacă şi acest moment trecea fără o proclamație în favoarea sa, ambițiile

---

[120] John Alegro, *The Dead Sea Scrolls,* cap. 7, p. 131, cap. 12, p. 164, cap. 13, p. 168.
[121] *Manuscrisul rânduielii,* Anexa II, pp. 17-22.
[122] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 21, p. 102.

sale aveau să fie zădărnicite. După noaptea aceea, predicțiile mesianice nu mai puteau fi adeverite, iar el ar fi fost considerat un impostor. Când Iuda a ieşit din încăpere, miezul nopții se apropia.

După banchet, Isus şi ceilalți apostoli s-au dus la vechea mânăstire din Qumran, cunoscută ca Muntele Măslinilor. În acest punct apare un dezacord între Evanghelia după Ioan şi evangheliile sinoptice privind cursul exact al evenimentelor, dar într-un fel sau altul Isus şi-a prevestit soarta şi le-a spus însoțitorilor săi cum anume va reacționa fiecare. A afirmat că până şi Petru îl va trăda în fața profeției neîmplinite. În vreme ce unii ucenici dormeau în grădina mânăstirii, Isus s-a plimbat printre ei (Matei 26:36-45), temându-se că încercarea sa de a fi recunoscut ca Mântuitorul Mesia va fi eşuat. Miezul nopții a trecut, apoi Iuda Sicariote a sosit împreună cu soldații. Grădina de la Muntele Măslinilor era numită „Valea uleiului” – *Ghetsimani.*

Succesul deplin al planului pus la cale de Iuda se baza pe bunăvoința Tatălui, Ionatan Anna. Nu ştim cu certitudine dacă Iuda şi-a asumat un risc calculat sau dacă el şi Ionatan ajunseseră anterior la o anume înțelegere, dar în clipa arestării, Ionatan a fost de partea lui Iuda. Acest lucru nu este totuşi surprinzător, fiindcă fiica lui Ionatan era măritată cu Marele Preot fariseu Iosif Caiafa, în vreme ce Ionatan şi Iuda erau oponenți din

punct de vedere politic ai lui Simon Zelotul, prieten apropiat cu Isus. După arestarea din grădina Ghetsimani, „Deci ostaşii şi comandantul lor şi slujitorii iudeilor au prins pe Isus şi L-au legat. L-au dus întâi la Anna, căci el era socrul lui Caiafa, care era arhiereu al anului aceluia” (Ioan 18:12-13).

Pare ciudat că Simon Zelotul, care trebuie să fi fost prezent la evenimente, nu este menționat în niciuna dintre evanghelii. Totuşi, în Marcu 14:51-52 există o aluzie voalată la o persoană care se poate să fi fost Simon: „Iar un tânăr mergea după El înfăşurat într-o pânzătură, pe trupul gol, şi au pus mâna pe el. El însă, smulgându-se din pânzătură a fugit gol”. Această fugă gol ar putea fi simbolică pentru situația lui Simon, căruia i se retrăsese rangul ecleziastic; iar descrierea sa ca „un tânăr“trimite la statutul său recent, de novice în urma excomunicării.

Răstigniți-L!

Procesul lui Isus poate fi cu greu numit astfel, iar scenariul, aşa cum este el prezentat în evanghelii, e plin de ambiguități. Matei 26 57-59 descrie astfel situația: „Iar cei care au prins pe Isus L-au dus la Caiafa arhiereul, unde erau adunați cărturarii şi bătrânii… Iar arhiereii, bătrânii şi tot Sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Isus, ca să-L omoare”.

Chiar dacă toți aceşti preoți, cărturari şi bătrâni s-au adunat la „prima strigare”, la o oră din

noapte, trebuie să menționăm că legea nu prevedea reunirea consiliului noaptea. Luca 22:66 sugerează că, deşi Isus a fost dus întâi la Caiafa, Sinedriul s-a întrunit abia după ce s-a luminat. Dar întrunirea tot ar fi fost ilegală, fiindcă reuniunile Sinedriului nu erau permise în perioada Paştelui.[123]

Toate evangheliile afirmă că Petru l-a urmat pe Isus până la casa în care stătea Caiafa, unde s-a lepădat de învățătorul lui de trei ori, aşa cum fusese prevestit. Casa respectivă nu se afla însă în Ierusalim, ci era Casa de Reuniuni de la Qumran.[124] În calitatea sa de Mare Preot, Caiafa trebuia să fie prezent la Banchetul Mesianic (aşa cum se specifică în *Legea comunității)* şi, deci, locuia în cadrul comunității împreună cu ceilalți membri ai Sinedriului în noaptea dinainte de vinerea Paştelui.

Toate relatările concordă în privința faptului că Marele Preot Caiafa l-a predat pe Isus guvernatorului roman Pilat din Pont, a cărui prezență a permis interogarea sa imediată. Acest lucru este confirmat în Ioan 18:28-31, însă aici apare o a patra anomalie:

Deci L-au adus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu; şi era dimineață. Şi ei n-au intrat în pretoriu, ca să nu se

---

123 Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 12, p. 309.

124 Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 22, p. 105.

spurce, ci să mănânce Paştile.

Deci Pilat deci a ieşit la ei, afară, şi le-a zis: „Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?

Ei au răspuns şi i-au zis. Dacă Acesta n-ar fi răufăcător, nu ți L-am fi dat ție.

Deci le-a zis Pilat: „Luați-L voi şi judecați-L după legea voastră. Iudeii însă i-au răspuns: Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe nimeni."

Adevărul este că Sinedriul avea putere deplină nu doar să condamne infractorii, ci şi să emită şi să aplice pedeapsa cu moartea, dacă aceasta se impunea. Evangheliile susțin de asemenea că Pilat s-a oferit să-l elibereze pe Isus fiindcă „La fiecare praznic al Paştilor, dregătorul avea obicei să sloboadă norodului un întemnițat". Nici acest lucru nu este adevărat; n-a existat nicicând un asemenea obicei.[125]

Deşi zeloții Simon (Lazăr) şi Iuda apar în cadrul evenimentelor anterioare arestării lui Isus, s-ar părea că Tadeu (al treilea dintre principalii revoluționari) nu mai este menționat după Cina cea de Taină. El apare însă la momentul procesului. Tadeu era un secondant al succesiunii (al lui Alfeu), secondant al Tatălui şi, prin urmare, Fiu al Tatălui. În ebraică, sintagma Fiu al Tatălui cuprinde elementele Bar (Fiu) şi Abba (Tată), astfel că Tadeu ar putea fi numit „Bar-Abba"; un om pe

---

[125] Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 12, p. 309; Note, p. 433.

nume Baraba este însă strâns legat de posibilitatea ca Pilat să-l elibereze pe Isus.

În Matei 27:16, Baraba este „un vinovat vestit”; în Marcu 15:7 el este descris ca unul care fusese închis din pricina unui omor pe care-l săvârşise într-o răscoală; în Luca 23:19 se spune că „era aruncat în temniță pentru o răscoală”, iar în Ioan 18:40 este menționat ca „un tâlhar”. Această din urmă descriere este vagă, fiindcă hoții şi tâlharii nu erau în mod obişnuit condamnați la moarte prin răstignire. Aşa cum a fost el tradus însă, termenul nu reflectă realele implicații ale cuvântului din limba greacă, în care *léstés* înseamnă mai degrabă „infractor”. Textul din Marcu trimite mai direct la rolul lui Baraba în recenta revoltă.

Iată ce pare să se fi întâmplat: când cei trei prizonieri, Simon, Tadeu şi Isus, au fost aduşi în fața lui Pilat, acuzațiile împotriva primilor doi erau clare şi suficiente; erau cunoscuți ca zeloți de frunte şi fuseseră condamnați încă de la izbucnirea revoltei. Pe de altă parte, Pilat avea mari dificultăți în a construi un caz solid împotriva lui Isus. Acesta se afla în fața lui numai fiindcă iudeii i-l aduseseră ca să-l condamne împreună cu ceilalți. Pilat le-a cerut autorităților iudee să-i ofere măcar un pretext – „Ce învinuire aduceți împotriva omului acestuia?” dar n-a primit un răspuns mulțumitor. În disperare de cauză, guvernatorul i-a îndemnat să-l ia ei şi „judecați-L după legea

voastră", însă ni se spune că iudeii ar fi răspuns printr-un neadevăr: „Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe nimeni".

Prin urmare, Pilat s-a întors la Isus. „Eşti Tu împăratul iudeilor?" l-a întrebat el, iar Isus a răspuns „De la tine însuți zici lucrul acesta, sau ți l-au spus alții despre Mine?" Nedumerit, guvernatorul continuă: „Neamul Tău şi preoții cei mai de seamă Te-au dat în mâna mea: ce ai făcut?" Şi interogatoriul a continuat până când, în cele din urmă, Pilat „a ieşit iarăşi afară la iudei şi le-a zis: Eu nu găsesc nicio vină la el"(Ioan 18:38).

În acest moment intră în scenă Irod Antipa, din Galileea (Luca 23:7-12), care nu avea relații bune cu preoții iudei şi eliberarea lui Isus îi convenea, pentru a-l provoca pe nepotul său, regele Irod Agripa. În consecință, Antipa a încheiat o înțelegere cu Pilat, pentru a se asigura de eliberarea lui Isus. Astfel pactul dintre Iuda Sicariote şi Ionatan Ana a rămas în umbră, fără implicarea nici unuia dintre ei, printr-un acord între tetrarhul Galileii şi guvernatorul roman. Din acel moment, luda şi-a ratat şansa de a fi iertat pentru activitățile sale insurecționale, iar zilele i-au devenit numărate. În conformitate cu noua înțelegere, Pilat le-a spus bătrânilor iudei (Luca 23:14-16):

A zis către ei: Ați adus ta mine pe Omul acesta, ca pe un răzvrătitor al poporului; dar iată eu, Cercetându-L în

fața voastră, nicio vină n-am găsit în acest Om, din cele ce aduceți împotriva Lui.

Şi nici Irod n-a găsit, căci L-a trimis iarăşi la noi. Şi iată, El n-a săvârşit nimic vrednic de moarte.

Deci, pedepsindu-L, Îl voi elibera.

Dacă membrii Sinedriului ar fi aşteptat până după Paşte, ar fi putut să-i intenteze ei înşişi, în perfectă legalitate, un proces lui Isus. Dar i-au pasat lui Pilat responsabilitatea, în mod strategic, fiindcă ştiau că nu există un motiv real pentru o condamnare. În mod cert nu se aşteptaseră la simțul justiției demonstrat de Pilat sau la intervenția lui Irod Antipa. Dar Pilat şi-a zădărnicit propriul obiectiv. A încercat să îngemăneze decizia sa de a-l elibera pe Isus cu ideea că gestul lui ar putea fi considerat o cruțare cu ocazia Paştelui şi, astfel, a oferit iudeilor o posibilitate de alegere: Isus sau Baraba? Drept care „Ei cu toții au strigat zicând: Ia-l pe Acesta şi eliberează-ne pe Baraba!” (Luca 23:18)

Pilat a continuat să insiste în favoarea lui Isus, dar iudeii au strigat iar: „Răstigneşte-L!“Şi încă o dată Pilat a întrebat „Dar ce rău a făcut? Eu n-am găsit nicio vină de moarte în El”. Dar sorții-i erau împotrivă şi, cedând, Pilat l-a eliberat pe Baraba (Tadeu). Soldații romani au aşezat o cunună de spini pe capul lui Isus şi i-au pus pe umeri o robă purpurie, iar Pilat l-a dus în fața preoților iudei, spunându-le: „Iată vi-L aduc pe El afară, ca să ştiți

că nu găsesc în El nicio vină” (Ioan 19:4).

Spre Golgota

Pentru bătrânii din Ierusalim, lucrurile porniseră într-o direcție bună; planul lor aproape că reuşise. Chiar dacă Tadeu, trecut bine de vârsta tinereții, fusese eliberat, Simon şi Isus erau închişi, la fel ca Iuda Sicariote. Fără îndoială, capul trădătorilor era Tatăl de la acea vreme, Ionatan Ana, fostul apostol cunoscut sub numele de Iacov al lui Alfeu (sau Natanail). Trei cruci au fost ridicate în Locul Căpățânii (Golgota), pentru Isus şi cei doi lideri zeloți, Simon şi Iuda Sicariote.

Pe drumul spre Golgota a avut loc însă un eveniment semnificativ, când un personaj misterios pe nume Simon din Cirene s-a oferit să ducă el crucea lui Isus (Matei 27:32). Multe teorii au fost formulate cu privire la identitatea acestuia, însă cine era el cu adevărat nici nu are o importanță prea mare. Ceea ce contează este faptul că omul se afla acolo. Există o interesantă aluzie la el într-un text în coptă, intitulat *Al doilea tratat al Marelui Set,* descoperit în arhiva de la Nag Hammadi. Explicând că s-a produs înlocuirea cel puțin a uneia dintre victime, textul îl menționează în acest sens pe cirenian. Înlocuirea a avut, aparent, succes, pentru că în tratat se afirmă că Isus nu a murit pe cruce, aşa cum se consideră în mod obişnuit. Isus însuşi este citat spunând după

eveniment: „Cât despre moartea mea care pentru ei a fost reală – a fost reală pentru ei din cauza orbirii şi a neînțelegerii lor”.

Coranul (în capitolul 4, intitulat „Femei”), precizează că Isus nu a murit pe cruce: „Dar nu l-au ucis şi nici nu l-au răstignit, ci a fost reprezentat de unul asemenea lui… în adevăr nu l-au ucis”. De asemenea, istoricul din secolul al II-lea, Basilides din Alexandria, scria că răstignirea a fost măsluită (cu Simon din Cirene ca înlocuitor), în vreme ce liderul gnostic Mani (născut în apropiere de Bagdad în 214 d.Hr.) afirma exact acelaşi lucru.

Totuşi, s-ar părea că Simon din Cirene l-a înlocuit nu pe Isus, ci pe Simon Zelotul. În mod cert, executarea unor oameni ca Isus şi Simon nu ar fi decurs fără incidente, aşa că a fost pusă la cale o strategie pentru a înşela vigilența autorităților iudee (este posibil ca la acest subterfugiu să fi luat parte chiar şi oamenii lui Pilat). Elementul de bază al acestei strategii era utilizarea unei otrăvi care inducea o stare de comă şi punerea în scenă a unui truc.

Singurul capabil să pună la cale o astfel de stratagemă era Simon Zelotul, liderul Magilor samariteni, cel mai mare magician al epocii sale. Atât în *Faptele lui Petru,* cât şi în *Constituțiile*

apostolice[126] se povesteşte cum, câțiva ani mai târziu, Simon a levitat, ridicându-se deasupra Forumului roman.

La Golgota însă, lucrurile au stat altfel: Simon era păzit şi în drum spre răstignire.

Pentru început, el trebuia salvat, aşa că a fost găsit un înlocuitor în persoana lui Simon din Cirene, cunoştință bună a recent eliberatului Tadeu (Baraba). Înşelătoria a început pe drumul spre Golgota când, preluând povara lui Isus, Simon a putut intra în alai. Înlocuirea în sine a fost făcută la locul răstignirii, în mijlocul confuziei generale cauzate de pregătiri. Pe fondul ridicării crucilor, cirenianul pare să fi dispărut, dar de fapt i-a luat locul lui Simon.[127] În evanghelii, evenimentele care au urmat sunt atent învăluite în mister, oferindu-se doar câteva detalii despre cei doi bărbați răstigniți împreună cu Isus şi identificați doar ca „tâlhari".

Şi astfel scena a fost aranjată: Simon (Zelotul)

---

126 *The Apostolic Constitutions,* VI, secț. 9. Vezi Clement *(Culte şi religii)* în Bibliografie.

127 Tradiția gnostică susține că Simon din Cirene a fost răstignit „în locul lui Isus". Aceasta nu înseamnă că l-a înlocuit pe Isus pe cruce, ci că a fost răstignit în acelaşi loc cu el. Ştiind că Isus reprezenta moştenirea regală davidică, iar Simon pe cea preoțească (iar luda pe cea a profeților), poziția celor trei cruci trebuie să fi respectat rangurile ierarhice oficiale. În conformitate cu această schemă, poziția Regelui trebuie să fi fost spre vest (în stânga), cea a Preotului în centru, iar a Profetului în est (la dreapta). Dar în evanghelii se spune că crucea lui Isus se afla în mijloc. Dacă Cirenianul a fost răstignit pe această poziție în locul lui Simon (ca Preot), Isus (ca Rege), ar fi trebuit să se afle în mod corect spre vest.

Magul redevenise liber şi putea dirija evenimentele în continuare.

Răstignirea

Locul Căpățânii

Deşi răstignirea este înfățişată în general ca un eveniment relativ public, evangheliile afirmă (de pildă în Luca 23:49) că spectatorii erau nevoiți să privească de „departe”. În Evangheliile după Matei, Marcu şi Ioan, locul este numit Golgota, iar în Luca i se spune Căpățâna. Ambele nume (în ebraică *Gulgoleth,* în aramaică *Gulgota,* în latină *Calvaria)* provin din cuvinte cu sensul de „craniu”, iar semnificația termenului Golgota, aşa cum este ea prezentată în evanghelii, e limpede: „locul unei căpățâni”.

Trei secole mai târziu, pe măsură ce influența religiei creştine s-a răspândit, unor locuri diverse din Ierusalim şi din împrejurimile sale li s-a atribuit semnificația menționată în Noul Testament. De multe ori n-a fost vorba decât despre găsirea unui loc potrivit pentru a i se da un nume – conform cerințelor de pe piața turistică şi de pe cea a pelerinilor. Un loc adecvat al Calvarului a fost identificat, drumul pe care Isus şi-a purtat crucea a fost trasat şi un mormânt

convenabil a fost marcat ca locul legendar de îngropăciune.

În acest context creativ, Golgota se afla, se spune, dincolo de zidul lui Irod, la nord-vest de Ierusalim. Era un deal sterp şi a fost ales fiindcă avea forma vagă a unui craniu. Tradiția occidentală ulterioară a idilizat locul, descriindu-l ca „o colină verde îndepărtată" – o temă pe marginea căreia numeroşi artişti au realizat variațiuni.

Cu tot acest idealism însă, niciuna dintre evanghelii nu menționează vreun deal. În conformitate cu Ioan 19:41, locul era o „grădină" în care se afla un mormânt particular, aflat în proprietatea lui Iosif din Arimateea (Matei 27:59-60). Ghidându-ne după evanghelii şi lăsând la o parte folclorul, este evident că răstignirea n-a fost deloc un spectacol în vârf de deal, cu cruci enorme profilate pe cer şi o sumedenie de spectatori. Dimpotrivă, a fost o execuție sumară, pe un teren bine controlat – o grădină particulară ce constituia, într-un fel sau altul, „locul unei căpățâni" (Ioan 19:17).

Evangheliile nu mai oferă alte amănunte pe acest subiect, dar în Evrei 13:11-13 aflăm câteva indicii importante cu privire la locul respectiv:

Într-adevăr, trupurile dobitoacelor – al căror sânge e adus de arhiereu pentru împăcare, în Sfânta Sfintelor – sunt arse afară din tabără. Pentru aceea şi Isus, ca să

sfințească poporul cu sângele Său, a pătimit în afara porții. Deci dar să ieşim la El afară din tabără luând asupra noastră ocara Lui.

De aici înțelegem că Isus a suferit „în afara porții" şi „afară din tabără". De asemenea, se face trimitere la un loc în care erau arse trupurile animalelor sacrificate. Acest lucru are o importanță aparte, fiindcă terenurile pe care se incinerau resturile animalelor erau considerate necurate. În conformitate cu Deuteronomul 23:10-14, sintagma „afară din tabără" desemnează zonele în care se aflau fosele septice şi latrinele publice, necurate atât din punct de vedere fizic, cât şi religios. În mod similar, expresia „în afara porții" defineşte alte locuri impure, inclusiv cimitirele.[128] Mai mult decât atât, în Manuscrisele de la Marea Moartă se menționează clar că a păşi peste cei morți constituie o pângărire, cimitirele umane fiind marcate cu însemnul unui craniu. De aici înțelegem că „locul căpățânii" (Golgota) era un cimitir – un cimitir-grădină cu acces limitat, în care se afla un mormânt gol, în administrarea lui Iosif din Arimateea.

Un alt indiciu ne este oferit în Apocalipsa 11:8, unde se spune că Isus a fost răstignit în „cetatea cea mare care se cheamă, duhovniceşte, Sodoma şi Egipt". Aceste cuvinte indică limpede că

---

[128] Barbara Thiering, *Jesus the Man.* Cap. 24, p. 113.

cimitirul era situat în Qumran – Egipt pentru Therapeutate[129] – fiind asociat geografic cu oraşul Sodoma din Vechiul Testament.

Dar cine era Iosuf din Arimateea? În evanghelii este descris ca „un sfetnic ales al soborului (membru al Sinedriului), care şi el aştepta împărăția lui Dumnezeu" (Marcu 15:43). De asemenea, era „ucenic al lui Isus, dar într-ascuns, de frica iudeilor" (Ioan, 19:38). Deşi apropierea sa de Isus era necunoscută bătrânilor iudei, pentru Pilat din Pont ea nu constituia o surpriză, el acceptând fără rezerve implicarea sa în chestiunea Isus. Această implicare nu a mirat nici pe Maria, mama lui Isus, nici pe Maria Magdalena, Maria Cleopa sau pe Salomeea. Toate au fost de acord cu aranjamentul făcut de el, acceptându-i autoritatea fără niciun comentariu şi fără rețineri.

Uneori considerată ca având o legătură cu satul Arimeh de pe câmpia Ghenezaretului, Arimateea era de fapt un nume descriptiv, ca atâtea altele în Noul Testament, reprezentând un statut înalt. Aşa cum Matei Ana deținea titulatura preoțească de „Levi al lui Alfeu" (Levi al Succesiunii), în mod similar Iosif era „din Arimateea". Dar (la fel ca în cazul lui Matei), Iosif nu era adevăratul său nume. Termenul Arimateea a derivat (ca Alfeu) dintr-o combinație de elemente în greacă şi ebraică – în acest caz ebraicul *ha ram orha rama* („de pe

---

[129] Ibid., Anexa II, p. 312.

înălțime" sau „de pe vârf") şi grecescul *Theo* („referitor la Dumnezeu"), împreună însemnând „de la înălțimea lui Dumnezeu" – *ha Rama Theo* – şi, ca titlu personal, Înălțime Dumnezeiască.

Pe de altă parte, ştim că Isus era urmaş la tronul lui David. Titlul patriarhal Iosif era atribuit următorului în linia succesiunii[130] şi, din acest punct de vedere, Isus fiind considerat David, fratele lui mai mare, Iacov, era desemnat Iosif. Prin urmare, Iosif din Arimateea este chiar fratele lui Isus, Iacov.

În această situație, nu mai pare deloc surprinzător faptul că Isus a fost îngropat într-un mormânt care aparținea familiei lui. Nu ne miră nici că Pilat i-a permis fratelui lui Isus să se ocupe de înmormântare şi nici că femeile din familia lui Isus au acceptat fără obiecții aranjamentele făcute de Iosuf (Iacov). Motivul pentru care Iosif a păstrat secret față de Sinedriu faptul că îl susținea pe Isus este evident: avea şi el propriii susținători în rândul comunității iudaice.

Din 1947, când au fost descoperite Manuscrisele de la Marea Moartă la Qumran, săpăturile au continuat până la mijlocul anilor 1950, în diverse grote fiind făcute descoperiri importante. Arheologii au constatat că o grotă anume avea două încăperi cu două intrări separate, la distanță una de cealaltă. Accesul în sala principală se făcea

---

130 Ibid., Anexa III, p. 353.

printr-o gaură în plafon, iar în cealaltă prin lateral.[131] De la intrarea din acoperiş fuseseră construite trepte până jos şi, pentru a feri încăperea de ploaie, deasupra deschizăturii din plafon fusese tras un bolovan mare. În conformitate cu *Manuscrisul aramei,* acest mormânt era folosit ca trezorerie şi, în consecință, a fost supranumit Grota Bogătaşului. Acest mormânt al lui Iosif era situat exact vizavi de Sânul lui Avraam.

Profeția conform căreia Mesia avea să intre în Ierusalim călare pe un măgăruş nu era singura din cartea lui Zaharia, din Vechiul Testament, referitoare la Mesia. Alte două – Zaharia 12:10 şi 13:6 – specificau că el va fi străpuns şi moartea lui plânsă de întregul Ierusalim şi că, din cauza prietenilor săi, va avea răni la mâini. Isus şi-a dat seama că, răstignit fiind, va împlini toate aceste profeții. Poate că ratase termenul-limită menționat în profeția lui Ioan Botezătorul, dar răstignirea îi oferea o nouă şansă. Şi, aşa cum se specifică în Ioan 19:36 în relație cu Zaharia, „S-au făcut acestea ca să se împlinească Scriptura".

Răstignirea era deopotrivă pedeapsă şi execuție, moartea survenind după o suferință atroce, care dura chiar şi zile întregi. Mai întâi, brațele întinse ale victimei erau legate la nivelul încheieturilor de un lemn care era apoi fixat de-a latul unui stâlp

---

[131] Ibid., cap. 26, p. 122.

vertical. Uneori mâinile erau străpunse de cuie, însă numai acestea din urmă ar fi fost inutile. Dacă întreaga greutate a corpului ar fi fost suspendată de brațe, plămânii ar fi fost comprimați şi omul ar fi murit rapid, sufocat. Pentru a prelungi agonia, presiunea asupra pieptului era redusă prin fixarea picioarelor pe pilonul vertical. Astfel atârnată, victima putea trăi zile de-a rândul, chiar o săptămână sau mai mult. După o vreme, pentru a elibera crucile, călăii frângeau uneori gleznele victimelor, pentru a mări greutatea corpului şi a grăbi moartea.

În vinerea aceea, echivalentul datei de 20 martie 33 d.Hr., nu exista niciun motiv ca vreunul dintre cei trei bărbați răstigniți să moară până la lăsarea serii. Totuşi, lui Isus i-a fost dat oțet şi, după aceea, „şi-a dat duhul“(Ioan 19:30). La scurtă vreme după aceea, un centurion i-a străpuns coastele cu o suliță, iar faptul că a sângerat (identificat ca sânge şi apă), a fost considerat dovadă a morții (Ioan 19:34). În realitate, sângerarea arată că victima este vie, nicidecum moartă. Dr. A.R. Kittermaster, în raportul său din 1979 intitulat *O opinie medicală asupra calvarului,* confirma: „Mort sau viu, scurgerea de apă este dificil de explicat, dar dintr-o rană făcută după moarte, sângele nu mai curge. Ar fi nevoie de o tăietură mare, mult deschisă, pentru ca un cadavru să mai sângereze”. În etapa respectivă, Iuda şi cirenianul erau încă vii, aşa că lor li s-au

frânt gleznele.

În evanghelii nu se precizează cine i-a dat oțet lui Isus pe cruce, dar în Ioan 19:29 se afirmă că vasul era gata pregătit. Puțin mai devreme pe firul evenimentelor (Matei 27:34), se spune că i s-a dat „vin amestecat cu fiere" – vin acrit cu venin de şarpe adică. În funcție de proporțiile utilizate, acest amestec ar fi putut induce o stare de inconştiență sau chiar moartea. În acest caz însă, otrava i-a fost dată lui Isus nu dintr-un vas, ci cu un burete pus în vârful unei ramuri. Persoana care i-a dat-o a fost, fără îndoială, Simon Zelotul, cel care ar fi trebuit să se afle el însuşi pe una dintre cruci.

Între timp, Iosif din Arimateea negocia cu Pilat pentru a lua trupul lui Isus înainte de Sabat şi a-l aşeza în mormânt. Pilat a fost uimit că Isus a murit atât de repede (Marcu 15:44): „Pilat s-a mirat că a şi murit şi chemând pe sutaş l-a întrebat dacă a murit de mult". Pentru a grăbi lucrurile, Iosif i-a spus lui Pilat despre o regulă iudaică derivată din Deuteronom 21:22-23 şi confirmată în *Manuscrisul Templului* de la Qumran: „Dacă se va omorî un om care a săvârşit o nelegiuire vrednică de pedeapsa cu moartea şi l-ai spânzurat de un lemn, trupul lui mort să nu stea noaptea pe lemn; ci să-l îngropi în aceeaşi zi". Ca atare, Pilat a aprobat modificarea procedurii de la spânzurare (răstignire) la vechiul obicei al îngropării de viu. Şi apoi s-a întors la Ierusalim,

lăsându-l pe Iosif să supravegheze mersul lucrurilor. (Este semnificativ, poate, că în Faptele Apostolilor 5:30 şi 13:29, referirile la tortura la care a fost supus Isus conțin formula „atârnat pe lemn”.)

Isus fiind în comă, aparent lipsit de viață, iar picioarele lui Iuda şi ale cirenianului fiind frânte, cei trei au fost coborâți de pe cruci, după ce stătuseră răstigniți mai puțin de jumătate de zi. Relatarea nu precizează că cei trei erau morți; menționează doar coborârea trupurilor – trupuri vii, nu cadavre.

Trei ore de întuneric

A doua zi era Sabatul, despre care evangheliile nu au multe de spus. Numai în Matei 27:62-66 este amintită această sâmbătă, dar printr-o simplă referire la o conversație între Pilat şi bătrânii iudeilor în Ierusalim, în urma căreia guvernatorul a pus două gărzi de pază la mormântul lui Isus. Cu această excepție, toate cele patru evanghelii îşi continuă relatarea cu dimineața zilei de duminică.

Şi totuşi, dacă există o zi importantă pentru evenimentele în cauză, această zi este sâmbăta: Sabatul despre care ni se spun atât de puține lucruri Această zi de odihnă şi de rugăciune este cheia către tot ce s-a petrecut pe urmă. Cele întâmplate în ziua de sâmbătă le-a provocat femeilor o uimire atât de mare când au găsit

stânca mutată, duminică în zori. Din punct de vedere practic, nu este nimic uluitor în faptul că piatra a fost mutată – oricine ar fi putut s-o mute. Femeile ar fi dat-o ele însele la o parte, fiindcă n-aveau niciun motiv să anticipeze că nu vor putea intra. Elementul surpriză, de neînchipuit, a fost acela că piatra fusese mutată în ziua de Sabat – o zi sacră în care era complet interzisă orice activitate. Misterul nu rezidă în actul mutării, ci în ziua în care ea a fost efectuată. Fiindcă ar fi fost imposibil ca piatra să fi fost dată la o parte în ziua de Sabat!

Există unele deosebiri între evanghelii în privința celor întâmplate în ziua a treia, duminică. În Matei 28:1 ni se spune că Maria şi Maria Magdalena s-au dus la mormânt, în vreme ce Marcu 16:1 o include şi pe Salomeea. Luca 24:10 o adaugă pe Ioana, dar o omite pe Salomeea, iar în Ioan 20:1 Maria Magdalena vine la mormânt singură. Marcu, Luca şi Ioan afirmă că la sosirea femeilor piatra fusese deja mutată. În Matei însă, cei doi paznici erau la postul lor şi piatra se afla încă la gura mormântului. Apoi, spre uimirea femeilor şi a paznicilor, „un înger al Domnului s-a pogorât din cer… şi a prăvălit piatra de la uşa mormântului”.

Apoi se constată că Isus nu mai era în mormânt, unde fusese pus. În conformitate cu Matei 28:5-6, îngerul le-a condus pe femei în grotă. În Marcu 16:4-5 ni se spune că ele au intrat singure şi au fost întâmpinate de un tânăr în haine albe. Luca

24:3-4 îi descrie pe cei doi din interior. Ioan 20:2-12 arată cum Maria Magdalena a plecat să-l cheme pe Petru şi pe un alt ucenic înainte de a intra în grotă împreună. Apoi, după ce însoțitorii ei pleacă, Maria vede doi îngeri în mormânt.

La o ultimă analiză, nu este clar dacă paznicii existau sau nu. Femeile erau în număr de una, două sau trei. Poate că şi Petru era în apropiere, poate că nu. Înăuntru era ori un înger, ori un tânăr; sau erau doi îngeri care şedeau sau stăteau în picioare. Cât despre piatră, era ori la gura mormântului când s-a luminat de zi, ori fusese deja mutată.

În toate acestea există un singur potențial numitor comun, dar nici măcar el nu este cert. În conformitate cu Ioan 20:14-15, Maria Magdalena s-a întors cu spatele spre îngeri, l-a văzut pe Isus stând în picioare şi l-a confundat cu grădinarul. S-a apropiat de el, dar Isus a oprit-o, spunându-i: „Nu te atinge de Mine“(Ioan 20:17).

Acestea sunt cele patru relatări pe care se bazează întreaga tradiție a Învierii; şi totuşi, aproape niciun detaliu din ele nu concordă. Din această cauză, disputele cu privire la prima persoană care l-a văzut pe Isus înviat – Maria Magdalena sau Petru – au durat sute de ani. Dar putem afla oare ce anume s-a întâmplat cu adevărat după ce Iosif (Iacov) l-a lăsat pe Isus în mormânt, vineri?

Inițial, cirenianul şi Iuda Sicariote (cu picioarele

frânte, dar în viață), au fost aşezați în a doua încăpere a mormântului, trupul lui Isus fiind depus în încăperea principală. Simon Zelotul se ascunsese deja înăuntru, cu lămpi şi cu tot ce-i mai trebuia. (Interesant, printre obiectele găsite în grotă în anii 1950 s-a aflat şi o lampă.).

Apoi, în conformitate cu Ioan 19:39, a venit Nicodim, aducând „ca la o sută de litre de amestec de smirnă şi aloe”.[132] Extractul de smirnă era un tip de sedativ utilizat frecvent în practica medicală a vremii. Dar de ce era nevoie de o cantitate atât de mare de aloe? Seva de aloe, aşa cum explică farmacopeea modernă, este un purgativ cu acțiune rapidă şi puternică – exact ceea ce îi trebuia lui Simon pentru a elimina fierea (veninul) din corpul lui Isus.

Faptul că ziua de după răstignire era cea a Sabatului are o mare importanță. De fapt, momentul ales pentru operația de „ridicare a lui Isus din morți” (scutirea de excomunicare) se baza pe ora exactă la care se putea considera că începe Sabatul. Pe vremea aceea, orele şi minutele nu aveau o durată exactă. Măsurarea timpului era una dintre funcțiile oficiale ale leviților, care

---

[132] Termenul „litra” folosit în acest caz reprezintă litra greacă (o variantă a cuvântului roman *libra), o* unitate de măsură egală cu a noua parte dintr-un *talantaios* (talant). În termeni actuali, aceasta echivalează cu circa 330 de grame. Prin urmare, 100 de litri din Noul Testament ar fi egali cu 33 de kilograme – o cantitate prea mare pentru ca Nicodim s-o poată manevra singur.

stabileau trecerea orelor prin intermediul umbrelor aruncate pe anumite zone bine delimitate. De asemenea, cam din anul 6 î.Hr., puteau folosi şi cadranele solare. Dar atunci când nu exista umbră, niciuna dintre aceste metode nu putea fi utilizată. Prin urmare, existau douăsprezece „ore ale zilei” (perioada de lumină) şi, în mod similar, douăsprezece „ore ale nopții” (perioada de întuneric). Acestea din urmă erau măsurate grație şedințelor de rugăciune ale leviților (precum orele canonice ale Bisericii Catolice astăzi; de fapt, Angelus-ul, rostit dimineața, la amiază şi seara, derivă din practica îngerilor leviți). Problema era însă aceea că, pe măsură ce zilele şi nopțile deveneau mai lungi sau mai scurte, erau necesare anumite ajustări.

În vinerea răstignirii era necesară o ajustare înainte cu trei ore întregi şi, din această cauză, există o discrepanță considerabilă între relatările lui Marcu şi respectiv Ioan în privința evenimentelor din ziua respectivă. În Marcu 15:24 ni se spune că Isus a fost răstignit în ora a treia, în vreme ce Ioan 19:14-16 afirmă că Isus a fost dus la crucificare cam la ora a şasea. Această anomalie apare deoarece Evanghelia după Marcu foloseşte timpul aşa cum era el măsurat de elenişti, în vreme ce textul lui Ioan se bazează pe timpul iudaic. Iată care a fost rezultatul modificării orei (aşa cum este descris în Marcu 15:33): „La ceasul al şaselea întuneric s-a făcut

peste tot pământul, până la ceasul al nouălea". Aceste trei ore de întuneric erau doar simbolice, petrecându-se într-o fracțiune de secundă (aşa cum se întâmplă astăzi, când trecem într-o zonă cu fus orar diferit sau când dăm ceasurile înainte ori înapoi, la schimbarea orei de vară sau de iarnă). Aşa se face că sfârşitul orei a cincea a fost urmată imediat de ora a noua.

Cheia relatării despre înviere se află în aceste trei ore lipsă (orele de zi care au devenit ore de noapte), căci nou-definitul început al Sabatului începuse cu trei ore înainte de vechea oră a douăsprezecea – adică la ora a noua, care a fost numită apoi ora a douăsprezecea. Dar magii samariteni ai lui Simon Zelotul lucrau cu un cadru temporal astronomic şi nu au operat modificarea de trei ore înainte de ora a douăsprezecea inițială. Aceasta însemna că, fără a încălca regulile care interziceau munca în ziua de Sabat, Simon avea la dispoziție trei ore întregi în care să facă exact ceea ce avea de făcut, chiar şi când ceilalți îşi începuseră perioada sacră de odihnă. Era deci timp suficient pentru a-i administra lui Isus tratamentul şi a îngriji fracturile cirenianului. Lui Iuda Sicariote nu i s-a arătat nicio milă şi a fost aruncat de pe o stâncă, fiind astfel ucis (aşa cum se relatează, voalat, în Faptele Apostolilor 1:16-18). Textul mai vechi, din Matei 27:5, care sugerează că Iuda s-a spânzurat, se referă mai exact la faptul că el stabilise contextul propriei sale pierzanii.

Mormântul gol

Când a început Sabatul după timpul magilor (la trei ore după Sabatul iudaic standard), mai erau încă trei ore de noapte până când Maria Magdalena avea să vină, la începutul unei noi săptămâni. Întrebarea dacă erau sau nu oameni de pază în noaptea aceea este irelevantă; Simon şi colegii săi ar fi folosit, oricum, intrarea a doua, aflată la o oarecare distantă. Irelevantă este şi întrebarea dacă piatra a fost sau nu mutată. Important este faptul că, atunci când a apărut, Isus era viu şi nevătămat.

Referitor la îngerul care mutase piatra în locul femeilor, în Matei 28:3 citim: „Şi înfățişarea lui era ca fulgerul şi îmbrăcămintea lui albă ca zăpada". Aşa cum am văzut, Simon (Magul) Zelotul purta titlul politic „Fulgerul"; veşmintele lui erau albe şi, ca rang, era într-adevăr înger. Prin urmare, fraza de mai sus ar putea fi interpretată mai literal, astfel: „Înfățişarea sa era asemănătoare cu cea a lui Simon Zelotul în veşmintele sale preoțeşti". Dar de ce le-ar fi surprins acest lucru pe femei? Fiindcă din câte ştiau ele, Simon fusese răstignit şi îngropat, cu picioarele frânte.

Nu numai Simon era prezent, ci şi Tadeu: „Şi iată s-a făcut cutremur mare; că îngerul Domnului s-a pogorât din cer" (Matei 28:2). Aşa cum Simon Zelotul purta titlul Fulgerul (Ionatan Ana fiind

Tunetul), Tadeu era Cutremurul (într-o imagistică similară referitoare la Muntele Sinai, ca în Judecătorii 5:5). Prin urmare, Simon şi Tadeu erau cei doi îngeri întâlniți de Maria (Ioan 20:11-12). Simon era totodată „Tânărul" în veşminte albe (Marcu 16:5), descrierea indicând noul lui statut de novice, după excomunicarea lui Lazăr.

Grădina în care fusese Isus răstignit se afla sub controlul lui Iosif din Arimatea (Iacov, fratele lui Isus). Era o zonă sfințită, care simboliza Grădina Raiului, în relație cu care Iacov era identificat cu Adam, bărbatul din grădină. Astfel, când Maria l-a văzut prima dată pe Isus şi a crezut că e grădinarul, trebuie să înțelegem că îl avea în față pe Iacov. Motivul pentru care Isus n-a lăsat-o să-l atingă era acela că Maria era însărcinată şi, în conformitate cu regulile urmate de soțiile dinastice, nu îi era permis contactul fizic cu soțul ei la data respectivă.

Este evident că Maria şi majoritatea ucenicilor nu ştiau despre subterfugiul folosit în vinerea şi sâmbăta respectivă. De fapt, era interesul lui Simon să păstreze un mister cât mai mare; faptul că ieşea viu din mormânt, cu picioarele nefrânte, n-ar fi făcut decât să-l sporească reputația. De asemenea, lui Isus îi era util ca reapariția sa să constituie un eveniment uluitor pentru toți ceilalți. Eforturile lor reunite – cu sprijinul lui Tadeu, al cirenianului şi al fratelui Iacov (Iosif) – au păstrat misiunea vie după ce aproape eşuase, permițând

apostolilor să-şi continue munca. Dacă Isus ar fi murit cu adevărat, ucenicii s-ar fi risipit, speriați şi dezamăgiți, iar cauza ar fi pierit odată cu el.[133] Aşa însă, ea a primit un suflu nou, iar rezultatul a fost naşterea creştinismului.

Înviat din morți

Dacă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Şi dacă Hristos n-a înviat, este zadarnică propovăduirea noastră, zadarnică şi credința voastră... Căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat...

Aşa este prezentată învierea ca un element de credință de Sfântul Pavel în 1 Corinteni 15:13-16. Trebuie spus că versetele nu constituie un argument solid pentru ceva ce este fundamental în credința creştină. Dimpotrivă. Dacă Pavel ar fi vorbit în termeni spirituali, contemporanii săi i-ar fi putut accepta afirmațiile mai uşor, dar nu vorbea astfel. Sensul spuselor lui era unul literal, referindu-se la noțiunea de cadavre revenite la viață în conformitate cu profeția din cartea lui Isaia (26:19): „Morții tăi vor trăi şi trupurile lor vor învia!"

---

[133] Creştinismul a supraviețuit, deşi pentru mulți răstignirea a fost lovitura care i-ar fi putut pune capăt. Senatorul Cornelius Tacitus (născut în cca 55 d.Hr.), referindu-se la răstignire, scria ruşinat: „În ciuda acestui regres temporar, superstiția mortală (creştinismul) a reizbucnit din nou, nu numai în Iudeea, unde a început, ci şi la Roma"(Tacit, *Analele Romei Imperiale,* XIV, ref. 64 d.Hr.).

Nemurirea sufletului (mai degrabă decât cea a trupului) exista, conceptual, cu mult înainte de Isus. În lumea Greciei antice fusese promovat de adepții filosofului atenian Socrate (cca 469 -399 î.Hr.). În secolul al IV-lea î.Hr., Platon afirma că mintea, nu materia, este originea realității. Mai devreme încă, Pitagora (cca 570-500 î.Hr.) susținea doctrina reîncarnării: ideea conform căreia după moartea survenită într-o viață, sufletul intră în alt corp şi începe o nouă viață. Credința în reîncarnare este întâlnită în numeroase religii născute aproximativ în aceeaşi perioadă, inclusiv hinduismul şi budismul.

Pavel nu se referea însă la transmigrația sufletelor, ci exprima o credință care conferă creştinismului un caracter unic între marile religii ale lumii – aceea că un om mort revine la viață „în trup". Crezul Apostolic afirmă că Isus a fost „răstignit, a murit şi a fost îngropat… Iar în a treia zi s-a ridicat din morți". Specialiştii au contestat de mult interpretarea literală a acestei afirmații şi, în ultimii ani, la fel au făcut numeroşi clerici. Dar vechile doctrine mor greu şi mulți consideră că renunțarea la acest concept ar însemna renunțarea la etica intrinsecă a creştinismului însuşi. Şi totuşi, dacă creştinismul are o bază solidă (şi are), atunci această bază trebuie să se sprijine pe învățăturile şi codurile morale ale lui Isus. Aceste standarde sociale şi principiile asociate lor constituie esența evangheliilor –

esența Veştii Celei Bune.

S-a susținut adesea că, după aproape 2000 de ani, circa trei sferturi din populația lumii nu subscrie la ideea învierii în trup. Mulți consideră ideea mai degrabă deranjantă decât înălțătoare, drept care mesajul creştin este sever limitat. Puțini (atei sau adepți ai oricărei religii) ar contrazice motivul iubirii de aproape al idealului vizat de Isus – un ideal al armoniei, unității şi slujirii într-o societate fraternă. De fapt, nici nu există o bază mai nimerită pentru o religie; şi totuşi, dogma rigidă persistă, alături de disputele continue cu privire la ritual şi la modurile de interpretare. Atâta vreme cât asemenea dezacorduri persistă, nu poate exista o adevărată armonie, iar o Biserică divizată nu poate sluji decât limitat, ei însăşi şi celorlalți.

Una dintre principalele probleme asociate cu acceptarea învierii în trup a lui Isus este aceea că premisa sa are o bază prea firavă, sau chiar inexistentă, în evanghelii. Am văzut deja că versetele 9-20 din Marcu 16 au fost adăugate mult după ce evanghelia a fost scrisă şi publicată. Iar dacă Evanghelia după Marcu a fost prima dintre cele sinoptice, constituind baza celorlalte, atunci este firesc să ne îndoim de autenticitatea versetelor finale din Matei şi Luca. Dar dacă ignorăm acest lucru şi acceptăm cele patru evanghelii aşa cum ne sunt ele prezentate, obținem o imagine vagă, în care multe dintre

detalii nu sunt doar confuze, ci şi contradictorii. În primul rând, Maria Magdalena a crezut că Isus este altcineva. Apoi Petru şi Cleopa au vorbit cu el vreme de câteva ore, crezându-l un necunoscut. Abia când s-a aşezat la masă cu ei l-au recunoscut apostolii pe Isus – iar în acel moment a dispărut din fața lor.

Rezultă de aici că ideea de înviere aşa cum o ştim noi astăzi era complet necunoscută oamenilor din epoca respectivă. Pe lângă cei direct implicați în scenariul răstignirii, ucenicii au fost ținuți în necunoştință de cauză. Ei chiar au crezut că învățătorul lor a murit şi e firesc să fi fost uluiți la apariția lui ulterioară. Ei nu erau preoți de rang înalt precum Simon, Levi şi Tadeu, ci oameni mai puțin sofisticați, ca Petru sau Andrei. Totuşi, fără îndoială au apreciat faptul că profeția lui Isus cu privire la templul ce va fi ridicat în trei zile (Ioan 2:19) nu are nimic de-a face cu o interpretare europeană de mai târziu care ignoră complet simbolismul morții.

Aşa cum se vede din povestea lui Lazăr,[134] un om era considerat mort după excomunicare – o formă de moarte spirituală prin litera legii. Procesul dura patru zile pentru a fi pus în aplicare, iar în perioada respectivă excomunicatul era considerat bolnav de moarte. Din acest punct de vedere, Isus fusese în mod oficial denunțat de

---

[134] Vezi Capitolul 5 – „Regele şi măgăruşul său“.

Sinedriu, de Marele Preot, Iosif Caiafa, şi de noul Tată, Ionatan Ana. Excomunicarea sa era absolută şi, din primele ore ale vinerii răstignirii, ei era, oficial, bolnav. Unica modalitate de a scăpa de „moartea”

Din ziua a patra era eliberarea (învierea) dictată de Tată sau de Marele Preot, de aceea a ținut Isus ca învierea să se facă a treia zi. În orice alt context, perioada de trei zile n-ar fi avut nicio semnificație. Dar dacă autoritățile erau cu atâta fermitate împotriva lui, cine putea „opera” învierea?

Singurul care ar fi îndrăznit să oficieze ritul era fostul Tată, loialul Simon Zelotul. Fără a ține cont de maşinațiunile din Ierusalim, statutul său de Tată era susținut încă de mulți; dar Simon fusese răstignit împreună cu Isus – sau aşa credeau majoritatea ucenicilor. Aşa cum am văzut însă, Simon scăpase alături de Isus, pe care l-a „înviat din morți” în primele ore ale zilei de duminică. Pentru cei care nu cunoşteau stratagema, învierea lui Isus a fost cu adevărat un miracol şi, aşa cum se afirmă în evanghelii, „Tocmai de aceea, când a înviat din morți, ucenicii lui… au crezut Scriptura şi cuvintele pe care le spusese Isus” (Ioan 2:22).

Pavel (un iudeu convertit ulterior la elenism) a fost cel care a instituit doctrina învierii în trup, dar chiar şi entuziasmul său a fost de scurtă durată. Însă dat fiind că se exprimase cu atâta fervoare pe această temă şi apelase la nonargumente ferme precum cele citate mai sus („Dacă nu este o înviere

a morților, nici Hristos n-a înviat" şi aşa mai departe), Pavel era considerat fanatic[135] de fratele lui Isus, Iacov, ai cărui nazarineni nu susținuseră niciodată învierea. De fapt, din vremea exaltării pauline inițiale, învierea ca factor fundamental a pierdut din importanță. Acest lucru este evident în Epistolele lui Pavel de mai târziu şi în alte cărți din Noul Testament, în care abia dacă este menționată.

Mai important era faptul că Isus considerase că merită să sufere pentru idealul său, iar Pavel a început în cele din urmă să caute o bază mai limpede pentru doctrina sa anterioară, declarând:

> Dacă este trup firesc, este şi trup duhovnicesc… Carnea şi sângele nu pot să moştenească împărăția lui Dumnezeu; şi stricăciunea nu moşteneşte nestricăciunea. Tainã vă spun vouă. (1-Corinteni 15:44, 50-51)

Este esențial să ne reamintim că Isus nu era nici non-iudeu, nici creştin. Era un iudeu elenist, a cărui religie era iudaismul radical. Cu vremea însă, misiunea sa inițială a fost preluată în mod abuziv de o mişcare religioasă numită în amintirea lui, cu scopul de a-i trece în uitare pe adevărații săi moştenitori. Această mişcare s-a clădit în jurul Romei şi şi-a bazat autoproclamata autoritate pe

---

[135] Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Messianic Legacy,* cap. 6, p. 68. (Cartea a apărut la editura RAO în 2006 cu titlul *Moştenirea mesianică).*

textul din Matei 16:18-19, în care Isus ar fi spus: „Tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea”. Din păcate, cuvântul în greacă *petra* (rocă, stâncă), referitor la Stânca lui Israel, a fost tradus în mod greşit *petros* (piatră), cu trimitere la Petru[136] (care era într-adevăr supranumit *Chifa:* Piatră, vezi Ioan 1:42). De fapt, Isus declara că misiunea sa şi a lui Petru trebuia fondată pe Stânca lui Israel, nu pe Petru în sine. Fără a ține seama de acest lucru, noua mişcare a decretat că numai cei care au primit autoritatea transmisă direct de la Petru pot conduce Biserica Creştină. Era un concept ingenios care, aşa cum se şi intenționase, restrângea puterea în mâinile unui grup select, autosusținut. Discipolii gnostici[137] ai lui Simon (Magul) Zelotul numeau aceasta „credința proştilor”.

Evanghelia după Maria Magdalena confirmă că, pentru scurt timp după învierea lui Isus, unii dintre apostoli n-au ştiut nimic despre ea, crezând că Învățătorul lor fusese răstignit. Apostolii „plângeau mult, zicând: Cum putem noi să ne ducem la neamuri şi să propovăduim evanghelia

---

136 Gladys Taylor, *Our Neglected Heritage,* Covenant Books, Londra, 1974, vol. L, p. 42.

137 Gnosticii erau numiți astfel deoarece se considera că au *gnosis* (în greacă, „cunoaştere”, îndeosebi de natură ezoterică). Mişcarea gnostică îşi are originile în Samaria, unde Simon Zelotul (Simon Magul) era liderul magilor samariteni (înțelepți) din Manasseh de Vest. Mai târziu, s-a extins în Siria, tot cu Simon în fruntea ei, înainte de a se răspândi în mediul roman precreştin.

împărăției Fiului Omului? Dacă au fost nemiloşi cu el, nu vor fi oare nemiloşi şi cu noi?" Maria Magdalena, care vorbise deja cu Isus la mormânt, le-a răspuns: „Nu mai plângeți. N-aveți de ce să vă mâhniți. Fiți mai degrabă curajoşi, căci îndurarea lui va fi cu voi şi în jurul vostru şi ea vă va proteja".

Apoi Petru i-a cerut Mariei: „Soră, ştim că Mântuitorul te-a iubit pe tine mai mult decât pe celelalte femei. Spune-ne tot ce-ți aminteşti din cele pe care Mântuitorul ți le-a desluşit numai ție, tot ce ştii de la el, dar noi nu ştim."[138]

Şi Maria le-a povestit ce i-a spus Isus: „Binecuvântați sunt cei ce nu se poticnesc la vederea mea: căci acolo unde vă este mintea, acolo vă este şi comoara". Apoi „Andrei a răspuns şi le-a zis fraților săi: Spuneți voi ce vă place despre cele ce au fost zise. Eu unul nu cred că Mântuitorul a spus acestea". Petru, de acord cu Andrei, a adăugat: „Ar fi vorbit el cu adevărat doar unei femei şi nu pe față, cu noi toți?" La aceasta,

Maria a plâns şi i-a spus lui Petru... Crezi că am născocit eu acestea sau că nu spun adevărul despre Mântuitor?

Levi a răspuns şi i-a zis lui Petru... „Întotdeauna ai fost mânios. Acum te văd certându-te cu femeia aceasta de parcă ați fi duşmani. Dar dacă Mântuitorul a găsit-o merituoasă, cine eşti tu s-o respingi? Cu siguranță că Mântuitorul o cunoaşte bine".

---

[138] Nag Hammadi Codex BG 8502, 1.

Aşa cum ştim,[139] Levi era Matei Anna, preot şi secondant al lui Alfeu. Cuvintele sale raționale erau produsul intelectului şi al educației sale. Petru şi Andrei, pe de altă parte, erau săteni mai puțin educați care, în ciuda timpului petrecut alături de Isus şi de apostolii mai învățați, păstrau vechile atitudini încetățenite cu privire la femei. În cele din urmă, aşa cum vom vedea, comportamentul misogin al lui Petru avea să dobândească o poziție de frunte în cadrul doctrinei romanizate fondate parțial pe învățăturile sale.

Primii episcopi ai Bisericii Creştine şi-au afirmat succesiunea apostolică direct de la Petru – transmiterea autorității religioase prin punerea mâinilor. Dar aceiaşi episcopi erau descrişi în *Apocalipsa lui Petru,* text gnostic, precum nişte „văi sterpe". Textul continuă:

> Ei îşi spun episcopi şi diaconi, ca şi când ar fi primit autoritate direct de la Dumnezeu… Deşi ei nu înțeleg taina, se laudă că secretul Adevărului le este doar lor cunoscut.

Cât despre înviere, problema rămâne un paradox. Este considerată de o importanță extremă, deşi nu ar trebui să fie astfel; şi totuşi, are o semnificație aparte, de care majoritatea

---

[139] Vezi Capitolul 4 – „Cine erau apostolii" (la Tadeu, Iacov şi Matei).

oamenilor nu sunt conştienți. În Evanghelia după Toma, Isus este citat spunând: „Dacă spiritul a prins ființă din cauza trupului, aceasta e minunea minunilor”.[140]

[140] Nag Hammadi Codex II, 2.

Stirpea continuă

Vremea revenirii

Aşa cum am văzut, la data răstignirii, Maria Magdalena era însărcinată în trei luni. Ea şi Isus îşi celebraseră al Doilea Mariaj în martie 33 d.Hr., prin ungerea din Betania. Acest lucru este dedus în mod direct din evanghelii, dar reiese şi din calcule. Era de dorit ca un moştenitor de sex masculin din cadrul unei succesiuni dinastice să aibă deja primul său fiu în jurul vârstei de patruzeci de ani. (Aceasta era perioada acceptată a unei generații regale[141]). Naşterea unui fiu şi moştenitor dinastic trebuia întotdeauna planificată astfel încât să se producă în echivalentul de atunci al lunii septembrie – cea mai sfântă lună din calendarul iudaic – şi, din acest motiv, relațiile sexuale erau permise doar în luna decembrie.

Şi Primul Mariaj avea loc tot în luna septembrie, lună în care cădea şi Ziua Ispăşirii. Prin urmare, în mod teoretic, o căsătorie dinastică trebuia

---

[141] Barbara Thiering, *Jesus the Man.* Anexa I, p. 177 şi p. 196.

programată în luna septembrie din anul în care mirele împlinea vârsta de treizeci şi nouă de ani, activitatea sexuală începând în decembrie următor. În practică însă, exista posibilitatea ca primul copil să fie fată şi, pentru a se lua în calcul această eventualitate, ceremonia Primului Mariaj era celebrată în luna septembrie cea mai apropiată de vârsta de treizeci şi şase de ani a mirelui. Astfel, primul copil se putea naşte în septembrie la a treizeci şi şaptea sa aniversare. Dacă în primul decembrie nu era conceput un copil, cuplul urma să încerce încă o dată un an mai târziu, şi aşa mai departe. Din punctul de vedere al standardului privind o generație, era pe deplin acceptabil ca un fiu să se nască în preajma aniversării de patruzeci de ani a soțului.

După naşterea unui fiu, între cei doi soți contactele fizice erau strict interzise vreme de şase ani.[142] Pe de altă parte, dacă copilul era fată, perioada de abstinență era redusă la trei ani, până la „vremea revenirii" (întoarcerea la starea de cuplu căsătorit). Aşa cum am văzut, al Doilea Mariaj era celebrat în luna martie de după conceperea copilului, când mireasa era însărcinată în trei luni.

În conformitate cu aceste reguli şi obiceiuri, Primul Mariaj al lui Isus a avut loc în septembrie 30 d.Hr. (când el avea treizeci şi şase de ani) –

---

[142] Ibid., Anexa III, p. 177.

ocazie cu care Maria Magdalena i-a uns prima dată picioarele (Luca 7:37-38). În decembrie nu a fost conceput însă niciun copil şi nici în luna decembrie a anului următor. Dar în decembrie 32 d.Hr., Maria a rămas însărcinată şi, în consecință, a uns capul şi picioarele lui Isus în Betania (Matei 26:6-7, Marcu 14:3 şi Ioan 12:1-3), pecetluind astfel în mod oficial al Doilea Mariaj în martie 33 d.Hr.

Isus însuşi se născuse, împotriva regulilor, pe 1 martie 7 î.Hr., dar pentru a-i reglementa statutul, i-a fost atribuită ziua de 15 septembrie ca dată de naştere oficială, în conformitate cu cerințele mesianice. (Se obişnuia de mult ca unii monarhi să-şi sărbătorească separat aniversarea reală şi cea oficială – aşa cum procedează şi astăzi regina Marii Britanii.) Abia în anul 314 d.Hr., împăratul roman Constantin cel Mare a schimbat în mod arbitrar data de naştere oficială a lui Isus, mutând-o pe 25 decembrie – dată la care este celebrată şi astăzi, când puțini sunt cei care ştiu că nu este data lui reală de naştere.

Constantin a avut două motive pentru a opera această modificare. În primul rând, separa sărbătoarea creştină de orice posibilă asociere iudaică, sugerându-se astfel că Isus însuşi a fost creştin, nu iudeu. În al doilea rând, noua dată stabilită era menită să coincidă cu un festival păgân dedicat soarelui, *Sol Invictus.* Oricum însă, în epoca lui Isus, data de 15 septembrie 33 d.Hr.

(şase luni după răstignire) era aniversarea sa oficială, ziua în care împlinea treizeci şi nouă de ani, şi în acea lună Maria Magdalena a născut o fiică. Fetița a primit numele Tamar (Palmier – care în greacă a devenit Damaris) – un nume davidic tradițional. În acel moment, Isus trebuia să intre în perioada de celibat total timp de trei ani, până la „vremea revenirii", aşa cum se specifică în Faptele Apostolilor 3:20-21:33:

Şi să trimeată pe Cel ce a fost rânduit mai dinainte pentru voi: Pe Isus Hristos, pe care Cerul trebuie să-L primească, până în vremile aşezării din nou a tuturor lucrurilor: despre aceste vremi a vorbit Dumnezeu prin gura tuturor sfinților Săi proroci din vechime.[143]

În luna septembrie a anului 33 d.Hr., Simon Zelotul a fost denumit în mod oficial Tată al Comunității, iar Isus a devenit în sfârşit preot – un ritual în care a „urcat la Ceruri" în mod simbolic.

Deşi recunoscut de mulți ca rege davidic, Isus încerca de mult să intre în rândul preoților şi îndeosebi în nucleul interior al înalților preoți: mânăstirea cunoscută sub numele de Împărăția Cerurilor. Odată ce Simon Zelotul îşi reluase

---

[143] Faptul că Isus este menționat în legătură cu „vremile aşezării din nou" (Faptele Apostolilor 3:21) sugerează că devenise părinte şi era deci obligat să ducă, pentru un timp bine stabilit, o viață de celibat. Nimic nu dă de înțeles că respectivul copil ar fi fost un fiu, ceea ce înseamnă că era o fiică. De remarcat că Damaris este menționată în faptele Apostolilor 17:43.

funcția, dorința lui a fost împlinită: a devenit preot şi trimis în Ceruri de Liderul Pelerinilor – fratele său, Iacov. În acest context fratern, conform imagisticii din Vechiul Testament, Iacov purta titlul de Nor[144]. Era norul care îi conducea pe vechii israeliți pe Pământul Făgăduinței (Ieşirea 13:21-22), iar apariția lui Dumnezeu în fața lui Moise pe Muntele Sinai fusese însoțită nu doar de tunet şi fulger, ci şi de un nor (Ieşirea 19:16). Astfel, (la fel ca Tunetul, Fulgerul şi Cutremurul), Norul era un titlu simbolic în cadrul comunității eseniene.

Ridicarea lui Isus la rangul de preot este înregistrată în Noul Testament prin intermediul evenimentului cunoscut îndeobşte ca Înălțarea. Nu numai Isus se exprima în parabole, ci şi autorii evangheliilor, folosind alegorii şi paralele care erau pline de înțeles pentru cei care aveau „urechi de auzit". Prin urmare, fragmente din evanghelii care par a fi narațiuni simple şi directe (oricât de supranatural ar fi contextul lor) sunt, de asemenea, parabole. Aşa cum le spunea Isus ucenicilor (Marcu 4:11-12):

> Vouă, le-a zis El, v-a fost dat să cunoaşteți taina Împărăției lui Dumnezeu; dar pentru cei ce sunt afară din numărul vostru, toate lucrurile sunt înfățişate în pilde; pentru ca, măcar că privesc, să privească şi să nu vadă,

---

144 Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa I, p. 299; Anexa III, pp. 363-364.

şi măcar că aud, să audă şi să nu înțeleagă.

Înălțarea, prin urmare, este o altă parabolă, aşa cum este descrisă şi în Faptele Apostolilor 1:9: „După ce a spus aceste lucruri, pe când se uitau ei la El, s-a înălțat la cer şi un nor L-a ascuns din ochii lor". Când Isus a plecat pe tărâmul preoțesc al Cerurilor, doi preoți angelici au anunțat că se va şi întoarce în acelaşi mod:

> ...Iată că li s-au arătat doi bărbați îmbrăcați în alb şi au zis: „Bărbați galileeni, de ce stați şi vă uitați spre cer? Acest Isus, care s-a înălțat la cer din mijlocul vostru va veni în acelaşi fel cum L-ați văzut mergând la cer". (Faptele Apostolilor 1:10-11)

Şi astfel Isus a părăsit lumea vreme de trei ani, timp în care Maria Magdalena, mama copilului său, nu va avea niciun contact fizic cu el. Din luna a şasea de sarcină, Maria obținuse dreptul de a fi numită mamă, dar odată fiica ei născută, la începerea celor trei ani de celibat, purta titlul de văduvă. Copiii dinastici erau crescuți şi educați într-un centru comunitar monastic, în care trăiau şi mamele (cele aflate în celibat, considerate văduve sau infirme). Tocmai pentru că şi Isus crescuse într-un asemenea mediu izolat, evangheliile oferă prea puține detalii despre copilăria lui.

Perioada de trei ani de izolare monastică expira în septembrie 36 d.Hr., iar relațiile fizice cu soția lui erau permise din nou în decembrie următor.

Un aspect clar al limbajului folosit în Noul Testament este acela că numele, titlurile şi cuvintele cu semnificație criptică sunt utilizate cu acelaşi sens de fiecare dată. De asemenea, ele sunt folosite ori de câte ori trebuie redată o anumită semnificație. Cele mai elaborate studii în acest sens efectuate până în prezent sunt, fără îndoială, cele ale dr. Barbara Thiering, pe baza informațiilor conținute în comentariile din Manuscrisele de la Marea Moartă pe marginea cărților din Vechiul Testament. În aceste comentarii se regăsesc secretele *pesharim* (căile către indicii esențiale), ele fiind opera cărturarilor de la Qumran.

În unele cazuri, derivațiile individuale ale titlurilor sau numelor codificate pot părea complexe sau obscure, dar în general ele sunt directe, deşi rareori au un caracter evident. Frecvent, informațiile criptice din evanghelii sunt anunțate de afirmația conform cărora sunt destinate celor care „au urechi de auzit“– expresia fiind un precursor inevitabil al unui fragment cu înțeles ascuns, destinat celor care cunosc codul. Regulile codificării sunt fixe, iar simbolismul rămâne constant, la fel ca în cazul lui Isus însuşi.

Prin intermediul inerentului *pesher* (forma de

singular a *pesharim,* cu sensul de „soluție”, „explicație”), Isus este definit prin sintagma Cuvântul lui Dumnezeu – aşa cum se specifică de la bun început în Evanghelia după Ioan:

> La început era Cuvântul, şi Cuvântul era cu Dumnezeu… Şi Cuvântul s-a făcut trup şi a locuit printre noi, plin de har şi de adevăr. (Ioan 1:1, 14)

Nu există variabile în textul evangheliilor: oriunde este utilizată, sintagma Cuvântul lui Dumnezeu (cu C majusculă sau nu, în funcție de traducere) dă de înțeles ori că Isus era prezent, ori că el este subiectul respectivului text, ca în Luca 5:1, când cuvântul lui Dumnezeu se afla pe malul lacului.

Expresia este utilizată şi în Faptele Apostolilor, pentru a identifica locul în care se afla Isus după Înălțare. Prin urmare, când citim că „Apostolii care erau în Ierusalim… au auzit că Samaria a primit Cuvântul lui Dumnezeu“(Faptele Apostolilor 8:14), trebuie să înțelegem că Isus era în Samaria.

În mod similar, atunci când citim fraza „Cuvântul lui Dumnezeu se răspândea” (Faptele Apostolilor 6:7), deducem imediat că Isus „se răspândea” [145] , aşa cum este simbolizat prin *pesher* în parabola semănătorului (Marcu 4:8): „O altă parte a căzut în pământ bun: a dat roadă care

---

[145] Ibid., cap. 29, p. 133.

se înălța şi creştea". Pe scurt, acest text înseamnă că Isus (a dat roadă şi) creştea" – cu alte cuvinte, a avut un copil. Poate deloc surprinzător, primul lui fiu a fost numit tot Isus; la timpul cuvenit vom reveni la el.

Aşa cum cerea regulamentul mesianic, naşterea s-a produs în 37 d.Hr. — anul de după întoarcerea lui Isus la soția lui, la „vremea revenirii". După venirea pe lume a unui băiat însă, Isus trebuia să respecte nu mai puțin de şase ani de celibat monastic.

În Biserica Rusă a Mariei Magdalena din Ierusalim există un splendid portret al Mariei în care este înfățişată arătând privitorului un ou roşu. Acesta este simbolul chintesențial al fertilității şi al renaşterii. În mod similar, *Alegoria sacră* de Jan Provost (o pictură ezoterică din secolul al XV-lea) îl înfățişează pe Isus cu o spadă, alături de soția lui, Maria, care, încoronată şi purtând veşmântul negru al preoteselor nazarinene, eliberează porumbelul Sfântului Duh.

Mitologicul Isus al lui Pavel

În anii de separare monastică (starea celestă) ai lui Isus, apostolii săi au continuat să propovăduiască, fără a avea însă noțiunea fondării unei noi religii. Deşi mesajul lor avea un caracter radical, ei erau încă iudei şi nu voiau să se afirme decât ca reformatori în cadrul iudaismului, Petru

fiind vârful de lance evanghelic.

Într-o opoziție directă cu noua mişcare se afla Saul din Tars, un iudeu ortodox rigid, preceptor al fiului lui Irod Agripa. Saul nu avea vreme pentru ideile eleniste de tip liberal ale lui Isus; el considera că iudeii sunt superiori tuturor neamurilor şi că Iacov era Mesia de drept.

Anul 37 d.Hr. A fost unul marcat de schimbări administrative în întregul Imperiu Roman şi mai cu seamă în Palestina. Împăratul Tiberiu murise şi succesorul său, Gaius Caligula, l-a înlocuit pe Pilat din Pont cu omul său, Felix, ca guvernator al Iudeii. În mod similar şi-au pierdut funcțiile Iosif Caiafa, Marele Preot, şi Simon Zelotul, Tatăl. Teofil, fratele lui Ionatan Ana, a devenit Mare Preot şi o nouă administrație a fost înscăunată – una mai supusă Romei decât oricând înainte.

În anul 40 d.Hr., Isus se afla în Damasc, unde iudeii de frunte se reuniseră pentru a discuta despre poziția lor față de Roma. Aşa cum Isus ştia că iudeii nu vor putea înfrânge niciodată imperiul separați de neamuri, la fel de sigur era Saul din Tars că asocierea cu non-iudeii ar fi însemnat un punct slab şi o cauză de vulnerabilitate. Saul s-a înfuriat mai cu seamă când în incinta Templului din Ierusalim a fost ridicată o statuie a lui Caligula – un fapt pentru care el a dat vina pe Isus şi pe elenişti, considerând că ei dezbinaseră poporul iudeu. Iar pentru a-şi susține punctul de vedere, a plecat şi el spre Damasc.

Relatarea din Faptele Apostolilor sugerează că Saul s-a dus la Damasc, în Siria, cu un mandat de la Marele Preot din Ierusalim, însă acest lucru ar fi fost imposibil. Sinedriul nu avea jurisdicție pe teritoriul sirian.[146] Mai probabil este faptul că Saul, care făcea parte din Casa lui Irod, lucra pentru administrația romană, în încercarea de a-i elimina pe nazarineni.[147] Înainte de a ajunge însă la reuniune, Isus a avut o discuție cu el în clădirea mânăstirii. Când Saul a intrat acolo, la amiază, soarele se afla chiar deasupra luminatorului din sacristie,[148] iar Isus era prezent, gata să-şi înfrunte acuzatorul. După ce i-a ascultat cuvintele convingătoare, Saul şi-a dat seama că fusese orbit până atunci de dogmele sectare (Faptele Apostolilor 9:8).

Pe drum, când s-a apropiat de Damasc, deodată a strălucit o lumină din cer în jurul lui. El a căzut la pământ şi a auzit un glas care-i zicea: „Saule, Saule, pentru ce Mă prigoneşti?” (Faptele Apostolilor 9:3-4)

Isus i-a cerut apoi ucenicului Anania să-l instruiască mai departe pe Saul, dar acesta a ezitat, considerându-l un agent al inamicului: „Doamne, am auzit de la mulți despre toate relele pe care le-a făcut omul acesta sfinților Tăi în

---

146 A.N. Wilson, *Jesus,* cap. 2, p. 26.
147 Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Messianic Legacy,* cap. 6, p. 67.
148 Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 30, p. 139.

Ierusalim” (Faptele Apostolilor 9:13). Totuşi, s-a supus, zicând: „Frate Saule, Domnul Isus, care ți S-a arătat pe drumul pe care veneai, m-a trimis ca să capeți vederea” (Faptele Apostolilor 9:17).

Termenii „vedere” şi „drum” în fragmentele de mai sus sunt criptici pentru că, aşa cum am văzut anterior, tema doctrinară a comunității era numită Calea. După un curs de instruire în gândirea elenistă, Saul a fost inițiat şi şi-a dat seama că singura cale de salvare era unirea cu neamurile: „Chiar în clipa aceea au căzut de pe ochii lui un fel de solzi; şi el şi-a căpătat iarăşi vederea. Apoi s-a sculat şi a fost botezat” (Faptele Apostolilor 9:18).[149]

După această experiență, Saul a devenit elenist întru totul. Imediat a început să predice în Damasc. Exista însă o problemă: lumea nu putea crede că omul care venise hotărât să-l conteste pe Mesia se răzgândise şi acum îl susținea. Iudeii erau derutați, neîncrezători şi, în scurt timp, atât de furioşi, încât viața lui Saul era în pericol; astfel, ucenicii s-au văzut nevoiți să-l scoată din oraş. În anul 43 d.Hr. Însă, Saul era un evanghelist fervent, suficient de bine-cunoscut sub noul său nume, Pavel, pentru a fi asociat în mentalul

---

[149] Tema doctrinară a comunității de la Qumran era numită „Calea”, iar cei care o respectau purtau numele de „Copiii Luminii”; în acest context, cei care nu urmau doctrina erau considerați „orbi” (Faptele Apostolilor 9:17). În mod simbolic, pregătirea lui în domeniul principiilor eleniste îi permitea să „vadă Calea” şi, totodată, să „vadă Lumina”.

colectiv cu Petru. Totuşi, mai rămânea o problemă insidioasă. Convertirea sa fusese una traumatică, schimbarea de atitudine dramatică, astfel că Pavel îl considera pe Isus nu un Mesia pământesc cu un mesaj social înălțător, ci veritabilul Fiu al lui Dumnezeu: un trimis ceresc.

Peregrinările sale misionare l-au dus pe Pavel în Anatolia (Asia Mică) şi în zonele de limbă greacă din estul Mediteranei. Dar el aducea o Veste Bună modificată, aceea că un extraordinar Mântuitor va pune în curând bazele unui regim mondial al dreptății perfecte – iar ca ajutor avea scrierile din Vechiul Testament, precum cele din cartea lui Daniel 7:13-14. Atunci când fuseseră ele scrise, aceste texte nu aveau nicio legătură cu Isus, dar pentru Pavel au constituit o sursă de inspirație pentru diatribele lui înflăcărate.[150] În entuziasmul său, el a anunțat Mânia lui Dumnezeu cu zelul unui profet din Vechiul Testament, făcând afirmații teribile, ce au atras o atenție publică fără precedent.

Am văzut vedenii în noapte şi, iată, unul precum Fiul Omului venea pe norii Cerurilor…

Şi i s-a dat Lui stăpânire şi slavă şi o împărăție, pentru ca toți oamenii şi toate națiile şi toate limbile să-l slujească.

---

[150] A. N. Wilson, *Jesus,* cap. 2, pp 18-19.

În 1 Tesaloniceni 4:16-17, Pavel afirma:

Căci însuşi Domnul, cu un strigăt, cu glasul unui arhanghel şi cu trâmbița lui Dumnezeu se va pogorî din cer şi întâi vor învia cei morți în Hristos.

Apoi noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți toți împreună cu ei în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh; şi astfel vom fi totdeauna cu Domnul.

Grație învățăturilor lui Pavel, s-a cristalizat o concepție cu totul nouă despre Isus. El nu mai era, simplu, Mesia, Cel Uns, care avea să readucă la putere stirpea lui David şi să-i elibereze pe iudei de opresiunea străină; era acum Mântuitorul ceresc al lumii!

El este chipul Dumnezeului cel nevăzut, cel întâi născut din toată zidirea. Pentru că prin El au fost făcute toate lucrurile care sunt în ceruri şi pe pământ, cele văzute şi cele nevăzute. (...)

El este Capul trupului, al Bisericii... Ca să fie El cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălăşluiesc toată plinătatea. (Coloseni 1:15-19)

În vreme ce Iacov şi Petru îşi predicau fiecare mesajul mai puțin ingenios, Pavel alunecase pe tărâmul purei fantezii. În entuziasmul său nemărginit, el a inventat un mit inexplicabil şi a emis o serie de profeții autoconfecționate ce nu s-au împlinit niciodată. Şi cu toate acestea, Pavel – nu Petru, nici Iacov – este cel care domină cărțile

Noului Testament, cu excepția evangheliilor în sine. Atât de mare era forța învățăturilor sale, încât Isus propovăduitorul din evanghelii a fost transformat într-un aspect al lui Dumnezeu Atotputernicul, iar Isus, Hristosul dinastic (moştenitorul casei regale a lui Iuda) a fost pierdut pentru istoria religioasă.

Misiunea lui Pavel fusese aceea de a transmite principiile iudeo-eleniste neamurilor de pe țărmurile Mediteranei şi de a duce mesajul lui Isus către iudeii care trăiau în afara Palestinei. El însă a ignorat acest obiectiv şi (probabil inevitabil) şi-a format propriii adepți. Pentru Pavel, venerarea lui Isus era suficientă pentru a asigura mântuirea şi intrarea în Împărăția Cerurilor. Toate valorile sociale susținute de Isus au fost date la o parte în încercarea sa de a concura cu o largă diversitate de credințe păgâne.

În lumea antică din jurul Mediteranei existau numeroase religii ai căror zei şi profeți fuseseră aduşi pe lume de mame virgine şi care sfidaseră, într-un fel sau altul, moartea. Toți aveau origini supranaturale şi dețineau puteri extraordinare asupra muritorilor de rând. Pentru a fi cinstiți cu Pavel, trebuie să recunoaştem că el a întâmpinat probleme cu care Iacov şi Isus nu s-au confruntat niciodată pe tărâmul lor natal. Calea sa spre succes era aceea de a-l prezenta pe Isus în aşa fel încât să transceandă chiar şi aceşti idoli paranormali. Dar astfel Pavel a creat o imagine a

lui Isus atât de îndepărtată de realitate, încât societatea iudaică a început să-l considere un impostor. Şi totuşi, acest Isus transcendent inventat de Pavel a fost cel care a devenit ulterior centrul creştinismului ortodox.[151]

Copilul Graalului

La începutul anilor 40 d.Hr., Petru a intrat în legătură cu recent convertitul Pavel în Antiohia, Siria, în vreme ce Iacov şi nazarinenii au continuat să opereze în Ierusalim. O altă divizare s-a produs atunci când Simon (Magul) Zelotul şi-a creat o bază pentru propria sectă gnostică în Cipru.[152]

Petru fusese mâna dreaptă a lui Isus şi, ca urmare, trebuia să devină păzitorul Mariei Magdalena în anii ei de separare (văduvie simbolică), dar cu toate că el însuşi era căsătorit, avea o părere proastă despre femei şi nu era pregătit să stea la ordinele unei preotese. Părerea lui Pavel despre femei era chiar mai puțin flatantă, el împotrivindu-se ferm implicării lor în chestiunile religioase. Prin urmare, cei doi au exclus-o în mod voit pe Maria din fruntea noii lor mişcări şi, pentru a asigura eliminarea ei completă, au declarat în mod public că era o

---

[151] Ibid., cap. 2, pp. 22-23.

[152] Simon este considerat primul preot misionar în Cipru. Principala biserică din Larnaca îi este dedicată lui, sub celălalt nume al său din Noul Testament, Lazăr. Se spune că ar fi fost primul episcop de Larnaca.

prietenă apropiată a soției lui Simon Zelotul, Elena-Salomeea.

Imperiul Roman

Între timp, Isus şi Maria şi-au reluat încă o dată viața de cuplu căsătorit în decembrie 43 d.Hr., la şase ani după naşterea fiului lor. Isus nu pare a fi fost preocupat de atitudinea lui Petru şi Pavel față de Maria, fiindcă îl cunoştea pe primul suficient de bine şi s-a mulțumit să ia act de fanatismul lui Pavel, fie că acesta îi plăcea sau nu. De fapt, se pare că pe Isus nu-l deranja deloc faptul că soția lui era asociată cu facțiunea gnostică a lui Simon

şi a consoartei sale (sau cu nazarinenii fratelui său, Iacov), mai degrabă decât cu noul stil sexist de misionariat promovat de Petru şi Pavel. La urma urmei, Maria (împreună cu Marta), fusese sora în sens religios a lui Simon (Lazăr) în Betania şi cei doi se cunoşteau foarte bine. Iar în această perioadă, Maria Magdalena a rămas însărcinată încă o dată. În primăvara anului 44 d.Hr., Isus începuse deja o misiune în Galatia (în zona centrală a Asiei Mici), cu Principalul Prozelit (liderul convertiților noniudei), Ioan Marcu, mai bine cunoscut poate ca Bartolomeu.

În această perioadă, Iacov şi nazarinenii săi au devenit o amenințare tot mai serioasă la adresa autorităților romane din Ierusalim. În consecință, apostolul Iacov Boanerghes a fost executat de Irod din Halkida în 44 d.Hr. (Faptele Apostolilor 12:1-2). Simon Zelotul a luat imediat măsuri şi a reuşit otrăvirea lui Irod Agripa,[153] dar după aceea a fost nevoit să fugă. Tadeu n-a avut însă acelaşi noroc; încercând să fugă peste Iordan, a fost prins de oamenii lui Irod şi executat rapid. Astfel, Maria, însărcinată, se afla într-o situație periculoasă, fiindcă Irod ştia că este prietenă cu Simon. Prin urmare, a apelat la protecția unui fost elev al lui Pavel, tânărul Irod Agripa al II-lea (în vârstă de şaptesprezece ani pe atunci), care i-a aranjat să plece pe proprietatea familiei sale din Galia, unde

---

[153] Barbara Thiering, *Jesus the Man.* Cap. 31, pp. 143-144.

fuseseră exilați Irod Antipa şi fratele lui, Arhelau.

Mai târziu în acelaşi an, în Provence, Maria a născut încă un fiu; în Noul Testament există o referire directă la acesta: „Cuvântul Domnului se răspândea tot mai mult“ (Faptele Apostolilor 12:24). Acest fiu avea să fie atât de importantul Copil al Graalului, botezat, în amintirea bunicului său, Iosif.

Documente ascunse şi Desposyni

Odată ce şi-a îndeplinit obligația dinastică de a avea doi fii, Isus a fost eliberat de orice restricții şi a putut să ducă din nou o viață normală. Începând cu anul 46 d.Hr., fiul său cel mare, Isus al II-lea, şi-a început educația în Cezareea. Trei ani mai târziu a urmat ceremonia celei de-a Doua sa Naşteri, în Provence. În conformitate cu tradiția, la vârsta de doisprezece ani se năştea încă o dată din pântecele mamei lui acesta fiind primul său an ca inițiat. La ceremonie au participat unchiul său Iacov (Iosif *ha Rama Theo* – din Arimateea), care după aceea şi-a dus nepotul în regiunea de vest a Angliei, pentru o vreme.

În 53 d.Hr., Isus junior a fost proclamat prinț moştenitor la sinagoga din Corint şi a primit titlul davidic Justus (Cel Drept – faptele Apostolilor 18:7).[154] Astfel îi succeda oficial unchiului său,

---

[154] Ibid., Anexa I, p. 268.

Iacov cel Drept, ca moştenitor regal. Când a atins vârsta de şaisprezece ani, vârsta majoratului, Isus Iustus a devenit şi liderul nazarinenilor, obținând dreptul de a purta roba neagră aferentă – aşa cum purtau preoții zeiței Isis, Zeița Mamă universală.[155]

Tatăl lui, Isus Hristos, a plecat la Roma trecând prin Creta şi Malta, în anul 60 d.Hr. Între timp, Pavel s-a întors la Ierusalim, după ce a călătorit îndelung împreună cu Luca, medicul. Odată ajuns acolo, a fost acuzat de conspirație împotriva lui Ionatan Ana, care fusese asasinat de guvernatorul Felix. Guvernatorul a fost trimis la judecată înaintea împăratului Nero, la Roma, iar Pavel a fost obligat să-l urmeze acolo. După o vreme, Felix a fost achitat, dar Pavel a rămas închis ca urmare a asocierii sale cu fostul său elev Irod Agripa al II-lea, pe care Nero îl detesta. În această perioadă, Isus Iustus se afla şi el în oraş (Coloseni 4:11).

Cam în acelaşi timp, dar departe de pericolele

---

155 Culoarea neagră folosită la veşmintele ecleziastice are conexiuni mult mai vechi decât cele creştine. Statuia neagră a zeiței Isis din Biserica St. Germain, Paris, a fost identificată ca Fecioara din Paris până în secolul al XVI-lea. Abația aflată inițial pe locul respectiv a fost construită pentru Childebert I peste un templu dedicat lui Isis. A adăpostit relicvele lui Childebert din Comorile lui Solomon şi a fost loc de înmormântare a regilor merovingieni. (Vezi Ean C.M. Begg, *The Cult of the Black Virgin,* Arkana, Londra, 1985, cap. 2, p. 66.) Călugării benedictini de la St. Germain-des-Près purtau rase negre, conform tradiției naziree. În capela benedictină a fost amplasată o statuie a Sfintei Genoveva. Ea era percepută ca succesoarea zeiței Isis în Franța şi era o prietenă apropiată a regelui Clovis.

Romei, fratele mai mic al lui Isus Iustus, Iosif, îşi încheiase educația la un colegiu druidic şi se stabilise în Galia împreună cu mama lui. Mai târziu li s-a alăturat unchiul tânărului Iosif, Iacov, care s-a mutat definitiv în Occident după ce a fost alungat din Ierusalim în 62 d.Hr. Nazarinenii săi fuseseră brutal hărțuiți de romani, şi Sinedriul îl acuzase pe Iacov de învățături ilegale.[156] Prin urmare, a fost condamnat la lapidare şi a fost excomunicat, fiind declarat „mort“spiritual de bătrânii iudeilor.[157] Astfel a căzut de pe culmea grației religioase fostul „sfetnic onorabil" al Sinedriului şi posibil Mesia al iudeilor – un eveniment prezentat în mod simbolic ca o cădere fizică de pe acoperişul Templului.

Pierzându-şi credibilitatea spirituală în ochii legii, Iacov şi-a reluat titlul ereditar, Iosif *ha Rama Theo,* şi a plecat spre Occident pentru a se alătura Mariei Magdalena şi colegilor ei în Galia. În Roma, Petru ajunsese să-şi asume responsabilitatea pentru secta paulină, care deja devenise cunoscută sub numele de creştini. Nero nutrea o ură pasională față de aceştia şi, pentru a le reduce numărul, a instituit un fanatic regim de persecuție. Tortura sa favorită era aceea de a-i lega

---

156 În 62 d.Hr., Ananus cel Tânăr, saducheu şi frate al lui Ionatan Ana, a devenit Mare Preot. În această calitate, tindea să continue opoziția Sinedriului față de Iacov şi de idealurile nazarinene.

157 Lapidarea a avut loc în 62 d.Hr „în conformitate cu lucrarea de secol I a lui Josephus, *Antichități iudaice, X*X, cap. 9. p. 1.

de pari montați în grădinile palatului său şi de a le da foc, folosindu-i pe post de torțe umane noaptea. [158] Toate acestea au dus la revolta creştinilor în anul 64 d.Hr., în cursul căreia Roma a fost cuprinsă de foc. Împăratul era suspectat că ar fi instigat incendierea, dar el a dat vina pe creştini şi i-a condamnat la moarte pe Petru şi Pavel.

Înainte de a muri, Pavel a izbutit să-i trimită un mesaj lui Timotei, înştiințându-l că Isus era într-un loc sigur,[159] fără a preciza însă unde. Unii au sugerat că Isus a urmat traseul apostolului Toma în India şi afirmă că ar fi murit la Srinagar, în Kashmir, unde există un mormânt care i-a fost atribuit.[160] Drept urmare, în 1894 s-a sugerat că Isus era una şi aceeaşi persoană cu un profet pe nume Isa, căruia i-a fost dedicat inițial mormântul, dar dovezile în acest sens, deşi interesante, nu sunt deloc convingătoare.

După ce Iacov (Iosif din Arimateea) s-a stabilit definitiv în Occident, Simon Zelotul i-a condus pe majoritatea nazarinenilor afară din Ierusalim, în anul 65. I-a dus la est de Iordan şi s-au răspândit în regiunea vechii Mesopotamii (actualul Irak).

Regimul lui Nero a provocat o considerabilă nervozitate politică, iar în Țara Sfântă starea de

---

158 Tacit, *The Annals of Imperial Rome,* XV, 43: ref. AD 64.

159 2 Timotei 2:9: „Cuvântul lui Dumnezeu nu este legat".

160 Andreas Faber-Kaiser, *Jesus Died în Kashmir,* Abacus/Sphere, Londra, 1978.

spirit era agitată. La începutul anului 66 au izbucnit lupte sporadice în Cezareea, între zeloți şi romani. Ostilitățile s-au deplasat rapid spre Ierusalim, unde zeloții au cucerit o serie de poziții strategice. Oraşul a rămas sub controlul lor vreme de patru ani, până când o numeroasă armată condusă de Flavius Titus a sosit în zonă în anul 70, iar Ierusalimul a devenit o ruină. Aşa cum prezisese Isus cu ani în urmă, Templul a fost distrus şi, odată cu el, s-a prăbuşit totul. Majoritatea locuitorilor au fost ucişi; supraviețuitorii au fost luați ca sclavi, iar vreme de şaizeci de ani, oraşul a zăcut în ruină, pustiu.

Înainte de acest moment, națiunea iudee era frământată. Nu doar Ierusalimul a căzut, ci şi Qumranul, ultimul bastion – celebru – fiind fortăreața Masada, la sud-vest de Marea Moartă. Acolo, mai puțin de o mie de iudei au făcut față la repetate asedii ale armatei romane, dar treptat au rămas fără provizii. Până în anul 74, cauza lor devenise lipsită de speranță, iar comandantul garnizoanei, Eleazar Ben Iair, a pus la punct un plan de sinucidere în masă. Doar două femei şi cinci copii au supraviețuit.[161]

---

[161] Singura dată când forțele iudeilor au mai ştirbit onoarea militară a romanilor a fost în anul 132 d.Hr., când s-au revoltat din nou, sub conducerea lui Simon Ben Kochba, prinț de Israel. Simon a adunat o armată numeroasă formată din voluntari locali, plus mercenari din străinătate. Planul său de luptă includea numeroase operațiuni strategice, unele dintre acestea utilizând tunelurile şi încăperile subterane din Ierusalim. În decurs de un an, romanii au pierdut

Valuri de refugiați nazarineni au părăsit Țara Sfântă pentru a-şi continua tradițiile în regiunile de nord ale Mesopotamiei, în Siria şi în sudul Turciei actuale. În jurul anului 200, cronicarul Julius Africanus, care trăia în oraşul Edessa (azi Urfa, în Turcia), a consemnat detaliile acestui exod.[162] La debutul revoltei, guvernatorii romani au ordonat arderea tuturor arhivelor publice din Ierusalim, pentru a împiedica orice acces ulterior la detaliile privind genealogia familiei lui Isus. În timpul revoltei iudeilor, toate consemnările au căzut în mâna trupelor romane, cărora li s-a cerut şi distrugerea documentelor personale – a tuturor dovezilor ce puteau fi găsite. Şi totuşi, distrugerea nu a fost completă, unele acte rămânând ascunse.

Scriind despre această eliminare voită a arhivelor mesianice, Africanus menționa: „Câțiva oameni atenți aveau propriile documente, reținând numele în memorie sau recuperându-le din copii, şi se mândreau cu faptul că păstrau

---

Ierusalimul. A fost instituită o administrație iudee, care a rezistat doi ani. În afara oraşului însă, lupta a continuat şi strategia finală s-a bazat pe ajutor militar din Persia. Dar când forțele persane urmau să pornească la drum spre Țara Sfântă, Persia fost invadată, aşa că trupele au fost nevoite să rămână pentru a-şi apăra teritoriul; astfel, Simon şi ai săi nu au putut opri înaintarea celor douăsprezece legiuni romane, care se regrupaseră în Siria sub comanda împăratului Hadrian. Armata lui Simon a fost înfrântă la Battin, la vest de Ierusalim, în 135 d.Hr.

[162] Iuliu Africanul a tradus în latină o serie de lucrări scrise în secolul I de Abdias, episcop nazarinean de Babilon. *Cărțile lui Abdias* formează o istorie apostolică în zece volume. Dar, la fel ca multe alte relatări importante ale martorilor oculari din epocă, au fost excluse atunci când s-a alcătuit Noul Testament.

amintiri despre originile lor aristocratice". El îi numea pe aceşti moştenitori regali Desposyni *(Moştenitori* ai – sau aparținând – Domnului – sau Învățătorului). În primele secole după Hristos, diverse ramuri Desposyni au fost vânate de puterea romană – mai întâi de cea imperială, apoi de Biserică. Eusebius confirma că, în epoca Imperiului, liderii Desposyni au devenit conducători ai sectelor din care făceau parte printr-o „progresie strict dinastică". Dar ori de câte ori era posibil, erau urmăriți şi ucişi – vânați ca nişte răufăcători[163] şi răpuşi de spada romană, din ordin imperial.

Adevărul complet despre această inchiziție selectivă a fost, desigur, ascuns, dar mitologia şi tradiția sa au supraviețuit. Au rezistat grație poveştilor despre Graal, grație cărților de tarot, a legendelor lui Arthur, a cântecelor trubadurilor, a tapiseriilor cu unicorni, a artei ezoterice şi a unei perene venerări a moştenirii Mariei Magdalena. Atât de puternică a fost tradiția aceasta, încât chiar şi astăzi Sfântul Graal este relicva cea mai căutată. Dar toate acestea (oricât de romantice sau de incitante ar fi) sunt considerate eretice de autoritățile bisericeşti ortodoxe. De ce? Fiindcă ținta acestor căutări constituie încă o amenințare la adresa unei Biserici care a ignorat succesiunea mesianică în favoarea variantei sale proprii.

---

163 Malachi Martin, *The Decline and Fall of the Roman Church,* p. 44.

Maria Magdalena

Soție regală şi mamă

Maria Magdalena a murit în anul 63, la vârsta de şaizeci de ani, în localitatea numită astăzi La Sainte Baume, în sudul Franței.[164] În Noul Testament este descrisă ca o femeie „din care ieşiseră şapte draci" (Luca 8:2); anterior, în aceeaşi evanghelie, este numită „păcătoasă". Pe de altă parte, în toate evangheliile este prezentată ca o însoțitoare preferată şi loială a lui Isus. Descrierea pe care i-o face însă Luca este criptică.

Înainte de căsătorie, Maria se afla sub autoritatea Cărturarului Şef care, în vremea aceea, era Iuda Sicariote. Cărturarul Şef, sau liderul scribilor, era totodată Preotul Demon nr. 72; cei şapte preoți demoni constituiau un grup de opoziție față de acei preoți care reprezentau cele şapte lumini ale Menorei. Datoria lor era aceea de a supraveghea femeile celibatare din comunitate. La căsătorie, Maria a ieşit în mod firesc de sub această tutelă – de aici şi cei „şapte draci" care au

---

[164] John Taylor, *The Coming of the Saints,* Covenant Books, Londra, 1959, cap. 7, p. 138.

ieşit din ea, după acest moment fiindu-i permisă activitatea sexuală conform programului regulat descris anterior.

Aşa cum am menționat, căsătoria ei nu era una obişnuită, fiind întreruptă de lungi perioade de separare între soți – perioade în care ea nu era considerată soție, ci „soră” (în sens religios, la fel ca o călugăriță). În calitatea ei de Soră, Maria avea legături cu Tatăl, Simon Zelotul (Lazăr). O altă Soră a Tatălui era Marta, al cărei nume era de fapt tot un titlu. Marta însemna „doamnă”, deosebirea între Marte şi Marii fiind aceea că Martelor le era permis să aibă proprietăți, iar Mariilor nu. În societate, Surorile aveau acelaşi statut comunitar de Văduve (femei infirme)[165], – un rang inferior celui de *almah.* Astfel, o *almah* (virgină) se mărita şi dobândea rangul de Mamă, dar în perioadele de separare de soț revenea iar la rangul ei original, de nemăritată.

Tatăl Mariei Magdalena era Preotul Şef (subordonat Marelui Preot), Sirus Iair. Preotul Iair oficia în marea sinagogă de marmură de la Capernaum şi rangul său era separat de Țadoc şi de Abiatar; era un titlu ereditar din vremea regelui David, limitat la descendenții lui Iair (Numeri 32:41). Aşa cum confirmă[166] Samuel 20:25-26,

---

[165] Ibid., Anexa III, p. 367.

[166] Ca şef al scribilor, Iuda Sicariote deținea şi funcția de Ispititor. Astfel, cu Iuda a discutat Isus când „a fost dus de Duhul în pustie, ca să fie ispitit de diavolul” (Matei 4:1). Pe atunci, Iuda încerca să devină Tată în

„Şeia era logofăt, Ţadoc şi Abiatar erau preoţi; Şi Ira din Iair era slujbaş de stat al lui David."

Prima menţionare a Mariei Magdalena în Noul Testament apare acolo unde se relatează cum a fost ea ridicată din morţi, în persoana fiicei lui Iair, în anul 17 d.Hr. Învierea (înălţarea simbolică din bezna veşnică) se referă ori la ridicarea ierarhică în cadrul Căii, ori – aşa cum am văzut – la eliberarea din moartea spirituală prin excomunicare. Din moment ce femeile nu erau însă excomunicate, în cazul Mariei evenimentul a fost unul pur iniţiatoriu. Primele învieri aveau loc pentru băieţi la doisprezece ani, iar pentru fete la paisprezece. Cum Maria a fost înviată în anul 17, înseamnă că se născuse în anul 3 d.Hr., fiind deci cu nouă ani mai tânără decât Isus şi având douăzeci şi şapte în anul 30, când s-a căsătorit.

Rămânând însărcinată în decembrie 32, Maria avea treizeci de ani la al Doilea Mariaj, iar în anul respectiv (30 d.Hr.) a născut-o pe fiica sa, Tamar. Patru ani mai târziu a venit pe lume Isus cel tânăr, iar în anul 44 (la vârsta de patruzeci şi unu de ani) l-a născut pe al doilea fiu, Iosif. La vremea aceea Maria Magdalena se afla la Marsilia (Massilia), unde limba oficială a fost greaca, până în secolul

---

locul lui Ioan Botezătorul. Baza negocierilor sale cu Isus consta în aceea că, dacă Isus avea să-l ajute să obţină această funcţie, la rândul lui el îl va ajuta să devină rege: „Ţie îţi voi da toată stăpânirea şi slava acestor împărăţii, căci mie îmi este dată şi o dau oricui voiesc" (Luca 4-6-7). Vezi Barbara Thiering, *Jesus the Man,* cap. 17, p. 88; şi cap. Pp. 80-81.

al V-lea.[167] Un fapt mai puțin cunoscut, dar care probabil trebuie subliniat, este acela că limba aramaică folosită de Isus, de apostoli şi de iudeii elenişti în general era puternic influențată de greacă. Evreii, desigur, vorbeau în limba lor semitică. De aceea termeni precum Alfeu şi *ha Rama Theo* sunt combinații din elemente elene şi ebraice. În plus, dată fiind îndelungata ocupație romană, această cultură lingvistică alternativă a fost încorporată într-o anumită măsură. Au fost făcute de asemenea ajustări în raport cu neamurile (non-iudeii) şi cu prozeliții (non-iudei convertiți la iudaism), astfel încât nu existau probleme de neînțelegere a limbii.

În conformitate cu tradiția gnostică, Maria Magdalena era asociată cu Înțelepciunea (Sophia), reprezentată de soare, lună şi un halou de stele. Gnoza feminină a Sophiei era considerată a fi Sfântul Duh – reprezentat deci pe pământ de Maria Magdalena, care a fugit în exil însărcinată cu copilul lui Isus. În Apocalipsa 12:1-17, Ioan îi descrie pe Maria şi pe fiul ei, amintind despre persecuțiile la care au fost supuşi, despre fuga ei şi despre faptul că romanii au continuat să vâneze „rămăşița seminței ei"(descendenții ei).

Şi s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveşmântată cu soarele şi luna era sub picioarele ei şi pe

---

[167] Gladys Taylor, *Our Neglected Heritage,* vol. 1, p. 17.

cap purta cunună din douăsprezece stele.

Şi era însărcinată şi striga, chinuindu-se şi muncindu-se ca să nască.

Şi alt semn s-a arătat în cer: iată un balaur mare, roşu, având şapte capete şi zece coarne, şi pe capetele lui, şapte cununi împărăteşti.

Şi balaurul stătu înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, când îl va naşte.

Şi a născut un copil de parte bărbătească.

Iar femeia a fugit în pustie, unde are loc gătit de Dumnezeu.

Şi s-a făcut război în cer. Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul…

Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele cel de demult.

Şi ei l-au biruit, prin sângele Mielului şi prin cuvântul mărturiei lor.

Iar când a văzut balaurul că a fost aruncat pe pământ, a prigonit pe femeia care născuse pruncul.

Şi femeii i s-au dat cele două aripi ale marelui vultur, ca să zboare în pustie, la locul ei.

Şi şarpele a aruncat din gura lui, după femeie, apă ca un râu ca s-o ia apa.

Şi balaurul s-a aprins de mânie asupra femeii şi a pornit să facă război cu ceilalți din semința ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi țin mărturia lui Iisus.

Împreuna cu Maria au fugit în Galia, în anul 44, Marta şi servitoarea ei, Marcella, Filip apostolul, Maria Iacobi-Cleopa şi Maria Salomeea-Elena. Locul în care au debarcat în Provence a fost Ratis, care mai târziu a fost numit Les Saintes Maries de

la Mer.[168] În ciuda prezenței Mariei şi a Martei în textul evangheliilor, în Faptele Apostolilor ele nu sunt deloc menționate, şi nici în Epistolele lui Pavel, după plecarea lor spre Occident în anul 44.

În *Viața Mariei Magdalena* de Raban Maar (776-856), arhiepiscop de Mayence (Mainz) şi abate de Fuld, sunt prezentate numeroase tradiții referitoare la Maria, care datează dinainte de secolul al V-lea. O copie a manuscrisului Maar a fost descoperită la Universitatea Oxford la începutul anilor 1400, lucrarea fiind citată în *Cronica Majora* de Matthew Paris, la circa 1190. De asemenea, apare în *Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria Basilae,* tot de la Oxford. Regele Ludovic al XI-lea al Franței (1461-1483) susținea cu insistență poziția dinastică a Mariei Magdalena în genealogia casei regale franceze. *Sfânta Maria Magdalena,* de călugărul dominican Pere Lacordaire, este o lucrare informativă (publicată după revoluția franceză), ca şi *La Legende de Sainte Marie Madeleine,* de Jacobus de Voragine, arhiepiscop de Genova (născut în 1228). Atât de Voragine, cât şi Maar afirmă că mama Mariei, Euharia, era înrudită cu casa regală a lui Israel (altfel spus, casa regală a asmoneilor, nu cea davidică a lui Iuda).

O altă lucrare importantă a lui Jacobus de Voragine este celebra *Legenda Aurea* (Legenda

---

[168] Ean C.M. Begg, *The Cult of the Black Virgin,* cap. 4, p. 98.

Aurie), una dintre primele cărți tipărite la Westminster, Londra, de William Caxton în 1483. Cartea fusese publicată anterior în franceză şi latină; Caxton a fost convins de William, conte de Arundel, să realizeze o versiune în engleză a manuscriselor europene. Este o serie de cronici ecleziastice care prezintă în detaliu viețile unor sfinți. Bucurându-se de o profundă apreciere, lucrarea era frecvent citită în cadrul unor lecturi publice, în bisericile şi mânăstirile medievale. Una dintre relatările din *Legenda Aurea* se referă la Sfânta Marta din Betania şi la sora ei, Maria Magdalena:

Sfânta Marta, ajutoarea Domnului Isus Hristos, se născuse într-o familie regală. Numele tatălui ei era Syro, iar al mamei, Euharia; tatăl provenea din Siria. Împreună cu sora ei prin moştenire din partea mamei, Marta a primit trei proprietăți: castelul Magdalena, Betania şi o parte din Ierusalim.

După Înălțarea Domnului nostru, când ucenicii au plecat, ea, împreună cu fratele ei, Lazăr, şi sora ei, Maria, şi cu Sfântul Maxim, s-au îmbarcat pe un vas cu care – mulțumită Domnului, care i-a apărat – au ajuns în siguranță la Marsilia. După aceea au mers în regiunea Aix, unde i-au convertit pe locuitori la credință.

Numele Magdalena derivă de la substantivul ebraic *migdal* (turn). În termeni practici, afirmația conform cărora surorile aveau în proprietate trei castele este puțin derutantă, mai cu seamă că

Mariile (Miriam) nu aveau voie să dețină proprietăți. Moştenirea comună se referea de fapt la statutul personal; ele moşteniseră de fapt poziții sociale înalte (castele/turnuri), de veghere, ca în Mica 4:86b – *Magdal-eder* (Turnul turmei).

Cel mai activ cult al Mariei Magdalena a fost cel de la Rennes-le-Château, în regiunea Languedoc. [169] Pretutindeni în Franța au fost ridicate însă altare de venerare a *Sainte Marie de Madeleine.* Printre acestea se afla şi locul ei de îngropăciune de la Sfântul Maximus, unde mormântul ei din alabastru era vegheat de călugării casianiți încă de la începutul anilor 400. [170] Enigmatica zonă Rennes-le-Château a fascinat numeroşi oameni din 1982, de când a fost abordată în cartea *Sângele sfânt şi Sfântul Graal,* de Michael Baigent, Richard Leigh şi Henry Lincoln, ca şi în volumul lui Henry Lincoln, *The Holy Place.* Cea mai bună ilustrare a uimitoarelor caracteristici ale regiunii se regăseşte însă în lucrarea cartografică *Genisis,* a lui David Wood.

Ordinul Casianit are o istorie interesantă. Deşi Sfântul Benedict este considerat în mod obişnuit părintele monasticismului occidental, el a fost precedat de Joannes Cassianus, care a fondat o mânăstire casianită la circa 410 d.Hr. (după

---

[169] Henry Lincoln, *The Holy Place,* Jonathan Cape, Londra, 1991, cap. 7, p. 70.

[170] Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar,* cap. 3, p. 50.

tentativele inovatoare ale lui Martin, episcop de Tours, şi Honoratius, arhiepiscop de Arles). Principala realizare a lui Cassianus în domeniul disciplinei monastice (preluată de Benedict şi de alții) a fost separarea şi independența ei față de organizarea Bisericii episcopale. Cassianus a denunțat ca o „practică periculoasă" preluarea ordinelor monastice şi a declarat că monahii trebuie să „evite episcopii cu orice preț". Inițial un ascet în Bethlehem, Joannes Cassianus a fondat două lăcaşuri de cult – unul pentru bărbați şi celălalt pentru femei – lângă Marsilia. Astfel, oraşul a devenit un centru monastic recunoscut: locul de naştere a ritualului Întâmpinării Domnului, care a urmat procesiunii cu torțe a Persefonei în lumea subterană. În mod similar, Sărbătoarea Madonei îşi are originile în bazilica Sfântul Victor din Marsilia.

Un alt centru important al cultului Magdalenei era cel de la Gellone, unde s-a dezvoltat, în secolul al IX-lea, Academia de Studii Iudaice (mânăstirea Sfântul Guilhelm le Desert).

Biserica din Rennes-le-Château a fost dedicată Mariei Magdalena în 1059, iar în 1096 (anul primei cruciade) a fost începută construcția marii bazilici a Sfintei Maria Magdalena la Vézelay. Acolo a fondat Sfântul Francisc din Assisi Ordinul Franciscan (devenit mai târziu Capucin), în

1217.[171] Tot la Vezelay, în 1146, abatele cistercian Sfântul Bernard de Clairvaux i-a chemat la a doua cruciadă pe regele Ludovic al VII-lea, regina Eleanor, cavalerii acestora şi mulțimea de 100.000 de persoane strânse în jurul lor. De fapt, entuziasmul pentru cruciade era strâns legat de venerarea Mariei Magdalena.

Cistercienii, dominicanii, franciscanii şi diverse alte ordine monahale ale vremii aveau o existentă separată de autoritatea Bisericii de la Roma. Toate nutreau însă acelaşi interes pentru Maria Magdalena. Elaborând Constituția Ordinului Cavalerilor Templieri, în 1128, Sfântul Bernard de Clairvaux menționa în mod specific necesitatea „supunerii față de Betania, castelul Mariei şi al Martei". Este deci evident că marile catedrale cu numele Notre Dame din Europa, construite din inițiativa cistercienilor sau a templierilor, nu erau dedicate Mariei mama lui Isus, ci Doamnei Noastre, Maria Magdalena.

Femeia Stacojie – Madona Neagră

Textele creştine timpurii o descriu pe Maria Magdalena ca „femeia care ştia totul". Ea era cea pe care „Hristos o iubea mai mult decât pe toți ucenicii"; era apostolul „care avea cunoaştere, ştiință şi putere de pătrundere mult mai mari

---

[171] Ean C.M. Begg, *The Cult of the Black Virgin,* Gazetteer, p. 234.

decât cele ale lui Petru"; şi era, de asemenea, mireasa iubită, care l-a uns pe Isus la ceremonia Mariajului Sacru (Hieros Gamos), în Betania.

Fără a ține seama de toate acestea, Biserica Catolică a ales s-o discrediteze, în încercarea de a o preamări pe soacra ei, mama lui Isus, Maria. În acest scop, s-a folosit de o serie de comentarii ambigue din Noul Testament – comentarii care o descriu pe Maria Magdalena, necăsătorită, ca o „păcătoasă" (termen care înseamnă de fapt că era *almah,* în aşteptarea căsătoriei). Autoritățile bisericeşti au hotărât că o femeie păcătoasă trebuie să fie prostituată, iar Maria a primit acest stigmat. Există o paralelă fascinantă între Maria Magdalena şi Elena-Salomeea, care a migrat în Occident odată cu ea. Cum nu agrea femeile (mai ales pe cele educate), Petru o considerase totdeauna pe Elena-Salomeea vrăjitoare. Pentru el nu avea nicio importanță faptul că ea era apropiată de mama lui Isus şi că o însoțise la răstignire. Soția lui Simon Zelotul (Zebedei), Elena era şi mama simbolică a apostolilor Iacov şi Ioan Boanerghes. Spre deosebire de Maria Magdalena, care făcea parte din tribul lui Dan, Elena aparținea ordinului tribal Aşer, în care femeilor le era permis să dețină proprietăți personale.[172]

Elena era totodată mare preoteasă a Ordinului din Efes (având titlul ierarhic „Sara") şi avea

---

[172] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa III, p. 367.

dreptul să poarte roba roşie a hierodulelor (în greacă, „femei sfinte”). Petru se temea de aceste femei de rang înalt, pentru că ele – ca şi Elena – constituiau o ameninţare serioasă la adresa poziţiei sale. În mod similar, Biserica Catolică nu le-a recunoscut femeilor acest statut superior, considerându-le prostituate şi vrăjitoare. Astfel, imaginea odinioară venerată a hierodulelor a fost transformată şi (prin intermediul francezei medievale) a primit conotaţii de târfă, ajungând să fie desemnată prin sintagma „femeie stacojie”.

Maria Magdalena era Soră principală a Ordinului Nazarinean (echivalent cu titlul de episcop) şi avea dreptul să poarte robă neagră. În paralel cu veneraţia pentru Maria Magdalena, la Ferrières, în anul 44 d.Hr., s-a format aşa-numitul cult al Madonei Negre.[173] Printre numeroasele reprezentări ale Madonei Negre care există încă în prezent, una dintre cele mai frumoase este cea de la Verviers, în Liège; statuia este în întregime neagră, având coroana şi sceptrul aurite şi purtând aura de stele a Sophiei. Pruncul pe care îl ţine în braţe poartă de asemenea coroana aurită a regalităţii.

În contrast cu imaginea Madonei Negre, Maria Magdalena era frecvent înfăţişată înveşmântată într-o robă roşie, de multe ori peste o rochie verde

---

[173] Ean C.M. Begg. *The Cult of the Black Virgin,* Introducere, p. 20.

(reprezentând fertilitatea).[174] Un exemplu în acest sens este celebra frescă *Sfânta Maria Magdalena* lucrată de Piero della Francesca în circa 1465, aflată în catedrala gotică din Arezzo, lângă Florența. La fel apare înveşmântată în pictura lui Botticelli, *Maria la picioarele crucii.* Roşul (la fel ca stacojiul hierodulelor) simbolizează înaltul statut ecleziastic al Mariei Magdalena. Însă imaginea în roşu a femeilor de rang religios înalt a stârnit furia Vaticanului şi, în ciuda veneraţiei lor pentru mama lui Isus, autorităţile Bisericii Catolice au decis ca Magdalenei să nu i se acorde acelaşi privilegiu. În 1649, episcopii au mers chiar până la a emite un decret care stabilea că mama lui Isus trebuie reprezentată numai purtând albastru şi alb.[175] În consecinţă, deşi venerată de Biserică, Sfintei Maria i s-a refuzat orice recunoaştere ecleziastică.

În Biserica Catolică, femeilor le-a fost strict interzisă hirotonisirea, iar minimalizarea generală a femeilor (cu excepţia mamei lui Isus) a împins-o mai mult în umbră pe Maria Magdalena. Folosind aceeaşi strategie, urmaşii fizici ai lui Isus au fost de asemenea eclipsaţi, reprezentanţii Bisericii arogându-şi autoritatea sacră prin intermediul succesiunii masculine inventate de ei înşişi. Aceasta nu era o moştenire mesianică a lui Isus,

---

[174] Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar,* cap. 6, p. 123.
[175] Ibid., cap. 6, p. 123.

aşa cum ar fi trebuit să fie, şi nici măcar a prințului *ha Rama Theo,* Iacov cel Drept (fratele lui Isus), ci o succesiune falsă pornind de la Petru, încăpățânatul țăran esenian care disprețuia femeile.

Concomitent, Biserica s-a confruntat cu venerarea, larg răspândită, a Zeiței Universale (îndeosebi în regiunea mediteraneană), ce avea să se intensifice în perioada de dispute cu privire la chestiunile sexiste. Din vremurile preistorice, Zeița apăruse sub diferite chipuri şi fusese cunoscută sub multe nume, printre care Cibele, Diana, Demetra şi Iunona. Întotdeauna însă era identificată cu Isis, despre care se spunea că este „Mama Universală, stăpâna tuturor elementelor, copilul primordial al timpului, suverana tuturor lucrurilor şi unica manifestare a tot ce există".

Pentru egiptenii antici, Isis era soția şi sora lui Osiris, fondatorul civilizației şi judecătorul sufletelor după moarte. Isis era o protectoare maternă, cultul ei răspândindu-se considerabil. Era frecvent înfățişată ținându-şi în brațe vlăstarul, pe Horus, ale cărui încarnări erau faraonii înşişi. Este bine cunoscut faptul că imaginea Madonei Albe se bazează pe reprezentările zeiței Isis ca mamă. Ea a fost totodată cea care a inspirat reprezentările misterioasei Madone Negre – deja în număr de aproape 200 în Franța în secolul al XVI-lea. Circa 450 de astfel de reprezentări au fost descoperite

până în prezent la nivel mondial. Chiar şi îndrăgita ocrotitoare a Franței, *Notre Dame de Lumière* (Madona Luminii) îşi are originile în Mama Universală.

Imaginea Madonei Negre şi a pruncului ei a constituit dintotdeauna o dilemă pentru Biserică – mai cu seamă statuile din marile biserici ale Europei. În unele cazuri, acestea sunt în întregime negre, dar multe au numai fața, mâinile şi picioarele de această culoare, dar fără trăsături negroide. Câteva au fost vopsite în nuanțe palide pentru a respecta standardul Madonei Albe, dar multe au fost îndepărtate pur şi simplu din văzul publicului. Unele sunt modest înveşmântate, altele au haine şi coroane bogate, ornamentate, sugerând diverse grade de prestigiu şi măreție.

Tradiția Madonei Negre derivă de la Isis şi îşi are rădăcinile în divinitatea prepatriarhală Lilith. Astfel, ea reprezintă forța şi caracterul egal al tuturor femeilor – o figură mândră, semeață şi impunătoare, spre deosebire de imaginea modestă a convențională Madone Albe în reprezentările religioase ale mamei lui Isus. S-a spus că Isis şi Lilith ştiau numele secret al lui Dumnezeu (un secret cunoscut şi de Maria Magdalena, „femeia care ştia totul"). Astfel, Madona Neagră o reprezintă totodată pe Magdalena care, conform doctrinei alexandrine, „a transmis adevăratul secret al lui Isus". De fapt, străvechiul cult al Mariei Magdalena era strâns asociat cu locurile în

care existau Madone Negre. Este neagră fiindcă Înțelepciunea (Sophia) este neagră, fiindcă ființase în întunericul Haosului dinainte de Creație. Pentru gnosticii lui Simon Zelotul, Înțelepciunea era Sfântul Duh: măreața şi nemuritoarea Sophia care a dat ființă Primului Tată, Yaldabaoth, din străfunduri. Se considera că Sophia se încarnase ca Sfântul Duh în regina Maria Magdalena şi că ea era însăşi întruchiparea Credinței.

Magdalena şi Biserica

Încă de la începuturile mişcării creştine ortodoxe, toți cei care venerau principiul feminin erau considerați eretici. Cu mult timp înaintea împăratului Constantin, Părinții Bisericii precum Quintus Tertullian au creat cadrul împotriva implicării feminine, afirmând:

> Nu-i este permis unei femei să vorbească în biserică şi nici să boteze, să ofere euharistia sau să pretindă vreuna dintre funcțiile bărbăteşti, cu atât mai puțin în cele bisericeşti.

Tertullian nu făcea însă decât să repete opiniile exprimate de predecesorii săi, îndeosebi Petru şi Pavel.

În Evanghelia după Maria,[176] Petru contestă

---

[176] Nag Hammadi Codex BG 8502-1.

relația Mariei Magdalena cu Isus, spunând: „Ar fi vorbit el cu adevărat în secret cu o femeie şi nu pe față, cu noi? De ce să ne schimbăm gândurile şi s-o ascultăm pe ea?” În tratatul *Pistis Sophia* (Credința Înțelepciune), [177] în coptă, Petru se plânge în legătură cu propovăduirea Mariei şi îi cere lui Isus s-o reducă la tăcere, s-o împiedice să-i submineze supremația. Isus însă îl mustră pe Petru, iar mai târziu Maria mărturiseşte: „Petru mă face să preget. Mi-e teamă de el fiindcă urăşte tagma femeiască”. Maria avea motive să se teamă de Petru, fiindcă atitudinea lui fusese exprimată deschis de multe ori – aşa cum se întâmplă în Evanghelia după Toma. [178] Obiectând față de prezența Mariei printre ucenici, Simon Petru le-a spus: „Să plece Maria dintre noi, căci femeile nu sunt demne de viață”.

În Evanghelia după Filip, [179] Maria Magdalena este privită ca „simbolul înțelepciunii divine”, dar toate textele similare au fost eliminate de autoritățile bisericeşti fiindcă subminau supremația preoțimii exclusiv masculine. În locul lor au fost susținute învățăturile lui Pavel din Noul Testament:

Femeia să învețe în tăcere, cu toată supunerea. Femeii

---

177 Elaine Pagels, *The Gnostic Gospels,* Weidenfeld and Nicolson, Londra, 1980, cap. 3, p. 65.
178 Nag Hammadi Codex II, 2.
179 Ibid., II, 3.

nu-i dau voie să învețe pe alții, nici să se ridice mai presus de bărbat, ci să stea în tăcere. (1 Timotei 2:11-12).

Asemenea enunțuri autoritare erau utile mai cu seamă fiindcă mascau adevărata problemă. Era necesar ca femeile să fie excluse cu orice preț; altfel, prezența Mariei Magdalena ar fi avut câştig de cauză. Ca soție a lui Isus, ea nu era doar regina mesianică, ci şi mama adevăraților moştenitori. Există în evanghelii nu mai puțin de şapte enumerări ale femeilor care îl însoțeau în mod obişnuit pe Isus şi, în şase dintre acestea, Maria Magdalena este menționată prima, înainte chiar şi de mama lui Isus. Vreme de secole după moartea ei, moştenirea ei a rămas cea mai mare amenințare la adresa unei Biserici temătoare, care scurtcircuitase seminția mesianică în favoarea unei succesiuni apostolice create de ea însăşi.

Ca urmare a temerilor Bisericii față de Maria Magdalena, a fost emis un document nou, care stabilea ceea ce autoritățile religioase considerau a fi locul ei în contextul respectiv. Intitulat *Ordinea apostolică,* era o transcriere a unei pretinse discuții între apostoli după Cina cea de Taină şi preciza că la Cină fuseseră prezente atât Maria, cât şi Marta – o afirmație contrară propriilor obiective. Iată un fragment din presupusa discuție:

Ioan a spus: Când Învățătorul a binecuvântat pâinea şi cupa cu vin şi le-a consacrat prin cuvintele „Acestea sunt

Trupul meu şi Sângele meu”, el nu le-a oferit şi femeilor care erau cu noi. Marta a spus: „Nu i le-a oferit Mariei fiindcă a văzut-o râzând”.

Pe baza acestei poveşti pur imaginare, Biserica a decretat că primii apostoli hotărâseră că femeilor nu li se va permite să devină preotese fiindcă nu erau serioase! Esența acestei discuții inventate a fost adoptată apoi ca doctrină oficială a Bisericii, iar Maria Magdalena a fost proclamată o rebelă, o disidentă lipsită de credință.

Femeile şi selectarea evangheliilor

Noul Testament aşa cum îl cunoaştem astăzi a început să prindă contur în anul 367 d.Hr., când episcopul Atanasios din Alexandria a alcătuit prima selecție de texte. Din această listă, unele au fost aprobate şi ratificate de Conciliul de la Hippo Regius din 393 şi de Conciliul de la Cartagina din 397. Criteriile de selectare au fost diferite; primul stipula că evangheliile canonice trebuie să poarte numele apostolilor lui Isus. Dar această reglementare pare a fi fost încălcată de la bun început. Deşi Matei şi Ioan au fost apostoli ai lui Isus, în privința lui Marcu şi Luca situația este alta; în Faptele Apostolilor sunt prezentați ca fiind colegi ulteriori ai Sfântului Pavel. Pe de altă parte, Toma şi Filip făceau parte dintre cei doisprezece apostoli inițiali, dar evangheliile scrise în numele

lor au fost excluse din ceea ce avea să devină Noul Testament. Mai mult decât atât, s-a hotărât să fie distruse şi, drept urmare, în întreaga lume mediteraneană, aceste cărți şi altele asemenea lor au fost ascunse şi îngropate în secolul al V-lea. În continuare, Noul Testament a suferit diverse revizuiri, până ce versiunea pe care o cunoaştem în prezent a fost aprobată de Conciliul de la Tarento, în nordul Italiei, în 1546-1563.

Abia recent au fost descoperite unele dintre acele mai vechi manuscrise, cea mai mare descoperire fiind făcută în 1954 la Nag Hammadi, în Egipt. Existența acestor lucrări nu fusese însă nici înainte un secret pentru istorici. De fapt, unele dintre ele, printre care Evanghelia după Toma, Evanghelia Egiptenilor, Evanghelia Adevărului şi altele, sunt menționate în scrierile lui Clement din Alexandria, Ireneus din Lyon şi Origene din Alexandria, din secolul al II-lea.

Care a fost deci criteriul real de selectare a evangheliilor? A fost un principiu sexist de eliminare a tuturor textelor care susțineau statutul femeilor în cadrul Bisericii ori al societății. Aşa cum am menționat, misoginismul demonstrat de Petru şi Pavel a fost utilizat pentru a crea un cadru strategic dominat de bărbați, însă chiar şi cuvintele citate ale acestor bărbați au fost alese cu grijă, uneori chiar scoase din contextul lor real. În Epistola către Romani, Sfântul Pavel le aminteşte pe ajutoarele lui feminine: Fivi, spre exemplu, pe

care o numeşte „diaconiță a Bisericii” (16:1-2), sau Iulia (16:15) şi Priscila, care şi-a pus capul în joc pentru a-i salva lui viața (16:3-4). De fapt, Noul Testament (chiar în forma lui strategic „selecționată”) este plin de femei-ucenic, dar autoritățile Bisericii au preferat să le ignore pe toate.

Atât de tare se temea Biserica de femei, încât a fost instituită pentru preoți regula celibatului – o regulă care a devenit lege în 1138 şi care există şi astăzi în cadrul Bisericii Catolice. Episcopii nu erau însă deranjați de femei ca atare şi nici de activitatea sexuală în general, ci de perspectiva intimității preoților cu femeile. De ce? Fiindcă ele puteau deveni mame şi însăşi natura maternității presupune perpetuarea unei seminții – un subiect tabu care trebuia separat cu orice preț de imaginea lui Isus.

Dar Biblia nu sugerează deloc aşa ceva. Dimpotrivă. În Epistola întâi către Timotei, Sfântul Pavel declară (3:2-5) că episcopul trebuie să fie bărbatul unei singure neveste şi că trebuie să aibă copii, căci un om cu a sa familie este mai bine pregătit pentru a conduce Biserica. Deşi în termeni generali episcopii au ales să respecte învățăturile lui Pavel, au preferat să ignore complet această directivă explicită, pentru ca şi statutul matrimonial al lui Isus să poată fi trecut cu vederea.

Doamna Lacului

În anul 633, o mică ambarcațiune misterioasă a intrat în portul Boulogne-sur-mer din nordul Franței. La bord nu se afla nimeni, decât o statuie de circa un metru a unei Madone Negre cu pruncul ei şi un exemplar al evangheliilor în siriană.[180] Nimeni nu ştia de unde a venit ambarcațiunea, dar sosirea ei a provocat agitație şi „pasagera" sa enigmatică (numită mai apoi Madona Sângelui Sfânt) a devenit însemnul catedralei Notre Dame din Boulogne, dedicată Mariei Magdalena – un obiect de venerație până la distrugerea sa, în timpul revoluției franceze.

Madona Neagră din Boulogne a consolidat conexiunea dintre Maria şi mare (în franceză *mer)* creată în mentalul popular, iar emblema Maria Mării (derivată din însemnul catedralei) apărea pe insignele pelerinilor înainte de epoca lui Carol cel Mare. O versiune a acesteia a ajuns în Scoția înainte ca blazoanele să devină frecvent utilizate în Britannia. În secolul al XI-lea, burgul Port of Leith – port al oraşului Edinburgh pe râul Leith – cuprindea în stema sa oficială o imagine înfățişând-o pe Maria Mării cu pruncul ei într-o barcă apărată de un nor – o referire la Iacov (Iosif din Arimateea) care fusese odinioară Norul, conducătorul pelerinilor.

---

180 Ean C.M. Begg, *The Cult of the Black Virgin,* cap. 2, p. 68.

Pentru un motiv oarecare, specialiştii în heraldică au preferat să ignore importanța acestor elemente feminine, aşa cum cei care alcătuiau arborii genealogici şi almanahurile aristocrației au ignorat genealogiile pe linie feminină. Acest lucru s-a întâmplat mai cu seamă în perioadele georgiană şi victoriană în Marea Britanie, cronicile din acea vreme constituind în mare parte baza informațiilor nesatisfăcătoare de care dispunem astăzi. Poate că Era Vărsătorului, pe al cărei prag ne aflăm, va aduce cu ea sfârşitul dominației masculine, dar deocamdată majoritatea lucrărilor de acest gen respectă încă vechiul stil şi vechiul format. Nu este însă nevoie de cercetări asidue pentru a descoperi că idealul de *Noblesse Uterine* (transmiterea ereditară a caracterului nobiliar pe linie maternă) a fost un concept care a caracterizat din plin Evul Mediu.

Se afirmă de obicei că heraldica (utilizarea stemelor şi a blazoanelor familiale) îşi are începuturile în secolul al XII-lea. Poate că acest lucru este adevărat pentru Insulele Britanice, dar nu acolo a fost inventat conceptul, aşa cum insistau odinioară specialiştii. [181] Cele două organisme de control în domeniu, College of Heralds şi College of Arms, au fost înființate în

---

[181] Beryl Platts, *Origins of Heraldry,* Proctor Press, Londra, 1980, cap. 1, p. 33. Acest subiect greşit înțeles şi interpretat este foarte bine tratat de Beryl Platts, care clarifică numeroase mituri referitoare la heraldică.

ultima parte a secolului al XIV-lea, pentru a ține evidența deținătorilor de blazoane. Pentru a putea fi recunoscut, înveşmântat fiind din cap până-n picioare în zale şi armuri, un cavaler trebuia să poarte armoarii ornate. Utilizarea flamurilor şi a altor embleme care indicau familia sau regiunea de origine datează dintr-o epocă anterioară, din Flandra şi zona de nord a Franței.

În ciuda acestui fapt însă, puțini sunt cei care au văzut, în Insulele Britanice, o stemă datând dinainte de secolul al XII-lea, mai cu seamă una care să nu aibă origini feudale. Stema burgului Leith este deci unică din punct de vedere al vechimii sale şi al asocierii ei feminine, non-feudale.

Manuscrisul bogat ornamentat al arhiepiscopului Raban Maar, *Viața Mariei Magdalena,* cuprinde cincizeci de capitole incluse în şase volume. Printre altele, textul relatează modul în care Maria, Marta şi însoțitorii lor au părăsit țărmurile orientale

…şi ajutați de un vânt din răsărit, au călătorit peste Marea (Mediterană) dintre Europa şi Africa, lăsând oraşul Roma şi întregul pământ al Italiei în dreapta (spre nord). Apoi, schimbând în mod fericit cursul spre dreapta (nord), au ajuns în oraşul Marsilia, în provincia galică Vienna, unde fluviul Ron atinge țărmul. Acolo – după ce au strigat către Dumnezeu, Marele Împărat al lumii întregi – s-au despărțit.

În bibliotecile din Paris se găsesc manuscrise mai vechi decât al lui Raban Maar, care confirmă misionariatul Mariei Magdalena în regiunea Provence. Acest lucru este specificat într-un imn din anii 600 (republicat în însemnările din Acta Sanctorum, emise de iezuitul Jean Bolland în secolul al XVII-lea).[182] Se spune că însoțitoarele Mariei, Maria-Salomeea (Elena) şi Maria Iacobi (soția lui Cleopa), ar fi îngropate în cripta din Les Saintes Maries, în Camargue. Cu mult înainte de construirea bisericii, în secolul al IX-lea, predecesoarea sa purta numele Sanctae Mariae de Ratis, iar lângă actuala navă principală se găsesc resturile unei sculpturi care le înfățişează pe Marii pe mare.

Asocierea Mariei Magdalena cu Galia a fost ilustrată artistic în două moduri distincte: reprezentativ şi mistic. În unele cazuri ea este înfățişată *en voyage* spre Marsilia, ca în relatările documentate. Cel mai important exemplu al acestui stil de portretizare este, probabil, cel prezent în biserica din Les Saintes Maries: o pictură de Henri de Guadermaris. Tabloul înfățişează sosirea Mariilor într-o barcă pe țărmul din Provence şi a fost expus la Salon de Paris în 1886. O altă pictură celebră cu subiect similar este *Călătoria pe mare* de Lukas Moser, care intră în componența altarului lucrat în foiță de aur şi

---

182 John W. Taylor, *The Coming of the Saints,* cap. 6, p. 103.

argint, *Der Magdalenenaltar,* din Katholisches Pfarramt St. Maria Magdalena, Tiefenbronn, în sudul Germaniei.

Port of Leith, Edinburgh – emblema *Madona Mării*

Un alt tip de reprezentare este cea în care Maria se deplasează pe deasupra pământului pentru a primi iluminarea cerească (aşa cum face zilnic, conform scrierilor romantice apocrife) sau este purtată spre vest, ca în Apocalipsă. Un strălucit exemplu al acestui stil de reprezentare este *Maria Magdalena purtată de îngeri.* Această lucrare a lui Giovanni Lanfranco, din circa 1606, expusă la Galleria Nazionale din Capodimonte, în Napoli, o înfăţişează pe Magdalena nud, împreună cu trei heruvimi, plutind deasupra unui peisaj european pustiu.

Rămăşiţele trupeşti ale Martei sunt îngropate în Tarascon, în departamentul Vienne din Franța. Scrisori cu titlu oficial ale regelui Ludovic al XI-lea, datate 1482, se referă la o vizită a regelui merovingian Clovis la acest mormânt, cândva în ultima parte a secolului al V-lea. Relicvele Mariei Magdalena erau depuse la abația St. Maximus, aflată la circa 48 km de Marsilia. Carol al II-lea al Siciliei, conte de Provence, a dezgropat în 1279 craniul şi humerusul (unul dintre oasele brațului) Mariei Magdalena pentru a le expune în casetele din aur şi argint în care se găsesc şi în prezent.[183] O parte dintre celelalte oseminte şi din cenuşa Mariei Magdalena erau păstrate într-o urnă, care a fost însă vandalizată în timpul revoluției franceze.

Grota în care s-a retras Maria Magdalena se află nu departe, în localitatea La Sainte Baume. Aceasta este peştera pe care a vizitat-o Sire de Joinville în 1254, când s-a întors din cea de-a şaptea cruciadă împreună cu regele Ludovic al XI-lea. Ulterior el a scris că:

...au venit în oraşul Aix en Provence pentru a o cinsti pe Binecuvântata Magdalena care odihnea la depărtare de o zi. Ne-am dus în locul numit Baume, pe o stâncă foarte abruptă, unde se zice că Sfânta Magdalena ar fi trăit îndelung, în pustnicie.

---

183 Rev. Pere Lacordaire, *St. Mary Magdalene,* Thomas Richardson, Derby, 1880, pp. 106-108.

Cu trei secole înainte, Wuillermus Gerardus, marchiz de Provence, a venit în pelerinaj la grotă; pe atunci, semeața biserică rupestră din La Sainhte Baume (cu diversele sale altare şi statuia Mariei Magdalena) era un frecventat loc de pelerinaj.

Aix-en-Provence, unde s-a stins Maria Magdalena în anul 63, era vechiul oraş Acquae Sextiae.[184] Numele provenea de la izvorul fierbinte de la Aix (Acqs – un termen medieval derivat din latinescul *aquae* – apă). În tradiția din Languedoc, Maria este numita *Domina del Aquae,* Doamna Apelor. Pentru gnostici (şi pentru celți), femeile care constituiau subiect de veneraţie religioasă erau frecvent asociate cu lacuri, fântâni şi izvoare. De fapt, gnoza (cunoaşterea) şi înțelepciunea erau atribuite Sfântului Duh, entitate feminină, care „se mişca pe deasupra apelor" (Facerea 1:2).

Am văzut mai devreme că, în evanghelii, preoții care botezau erau numiți „pescari" şi, din momentul în care a fost admis ca preot în Ordinul lui Melhisedec (Evrei 5), Isus a devenit şi el „pescar". Linia dinastică a casei lui Iuda fusese astfel consacrată ca dinastie de regi-preoti sau, aşa cum descendenții lui Isus au devenit cunoscuți în tradiția Graalului, Regi Pescari. Filiația lui Isus şi a Mariei Magdalena, care a

---

184 *Dictionnaire etymologique des noms de Lieux en France.*

continuat prin intermediul Regilor Pescari, a păstrat Duhul matern din Aix, care a devenit „familia apelor” – Casa del Acqs.

Această familie deținea un loc de frunte în Aquitania – o regiune al cărei nume îşi are de asemenea rădăcinile în termenul *acquae* (sic!) sau *acqs,* la fel ca numele Dax, oraş aflat la vest de Toulouse, care provine din *d'Acqs.*[185] Aici, ramura merovingiană Merovingienii au fost regii franci din secolele al V-lea – al VIII-lea, care au fondat viitoarea monarhie a Franței. desprinsă din Regii Pescari a dat naştere cenților de Toulouse şi Narbonne şi prinților din zona Midi Septimanian (teritoriul dintre Franța şi Spania).

O altă ramură a familiei înrudită pe linie feminină a primit moştenirea bisericii celte din Avalon, Viviane del Acqs fiind recunoscută ca Înaltă Regină ereditară în secolul al VI-lea. În Insulele Britanice, ramura masculină corespunzătoare din Casa del Acqs provensală a devenit Comtes (conții) de Leon d'Acqs, urmaşi ai nepoatei lui Viviane I, Morgaine.

Din secolul al XII-lea, când Chrétien de Troyes a scris *Ywain şi Doamna Izvorului* (în care Doamna este *Domina del Aquae),* moştenirea Casei del Acqs a continuat să se reflecte în legendele lui Arthur. Această moştenire, esențială pentru tema Graalului, a fost întotdeauna direct legată de apele

---

185 Ibid.

sacre şi mereu asociată cu Maria Magdalena. De asemenea, numele *du Lac* a fost utilizat pentru a indica relația cu sângele Pendragonului (*lac* fiind un pigment roşu extras din planta orientală *Dracena,* sau arborele dragonului).[186] În 1484, Sir Thomas Malory a preluat în *Moartea lui Arthur* această ultimă semnificație, Viviane a II-a (Doamna Izvorului şi mama lui Lancelot del Acqs) fiind numită Doamna Lacului.

[186] Vezi şi Laurence Gardner, *Realm of the Ring Lords,* Element, Londra, 2003, cap. 2, pp. 29-30.

Iosif din Arimateea

Capela de la Glastonbury

În *Annales Ecclesiasticae* din 1601, bibliotecarul Vaticanului, cardinalul Bronius, menționa că Iosif din Arimateea a ajuns la Marsilia în 35 d.Hr. De acolo, el şi însoțitorii săi au trecut în Britannia, pentru a predica acolo Evanghelia. Acest lucru a fost confirmat mult mai târziu de cronicarul Gildas al III-lea (516-570), care afirma în *De Excidio Britanniae* că preceptele creştine au fost aduse în Britannia în ultima perioadă de domnie a împăratului Tiberius, care a murit în 37 d.Hr. Chiar şi înainte de Gildas, clerici de seamă precum Eusebius, episcop de Cezareea (260-340),[187] şi Sfântul Hillary din Poitiers (300-367) au scris despre primele călătorii apostolice în Insulele Britanice. Prin urmare, anii 35-37 d.Hr. Constituie unul dintre primele momente de evanghelism creştin consemnate în istorie – la scurt timp după

---

[187] În *De Demonstratione Evangelii,* Eusebius scria: „Apostolii au traversat oceanul spre insulele cunoscute ca Britannia". (Vezi Rev, Lionel Smithett Lewis, *Joseph of Arimathea at Glastonbury,* A.R. Mobray, Londra, 1927, p. 54.).

răstignire, înaintea datei la care Petru şi Pavel au fost la Roma şi deci înainte ca evangheliile să devină public cunoscute.

Un personaj important în Galia secolului I a fost Sfântul Filip.[188] Gildas şi William de Malmesbury precizează că el a determinat trimiterea lui Iosif în Britannia. În *De Sancto Joseph ab Arimathea* se specifică: „La cincisprezece ani după Adormirea Maicii Domnului (adică în 63 d.Hr.), el (Iosif) a venit la apostolul Filip, printre gali". Freculphus, episcop de Lisieux din secolul al IX-lea, scria că Sfântul Filip l-a trimis apoi din Galia în Britannia „pentru a duce acolo vestea cea bună despre lumea vieții, şi a propovădui încarnarea lui Isus Hristos".

La sosirea lor în vestul Britanniei, Iosif şi cei doisprezece misionari au fost primiți cu scepticism de localnici, dar regele Arviragus din Siluria, fratele lui Caractacus Pendragonul, i-a întâmpinat cu o relativă cordialitate. După consultări cu alți şefi ai populațiilor din zonă, Arviragus i-a acordat lui Iosif douăsprezece *hides* de teren în Glastonbury. Un *hide* era suprafața de pământ agricol considerată suficientă pentru a susține o

---

[188] Arhiepiscopul Isidor de Sevilla (600-636) scria: „Filip din oraşul Bethsaida, unde a venit şi Petru, predica învățăturile lui Hristos către gali şi a adus popoarele barbare şi pe vecinii lor… la lumina cunoaşterii… După aceea a fost lapidat şi răstignit şi a murit în Hierapolis, o cetate din Frigia". Această informație a fost confirmată de Freculphus, episcop de Lisieux din secolul al IX-lea.

familie cu un plug vreme de un an, egală în Somerset (în comitatul Glastonbury) cu 120 de acri (cca 48,5 hectare). Acolo ei au construit o mică biserică din nuiele, de mărimea anticului Tabernacul iudaic.[189] Aceste terenuri au rămas scutite de taxe vreme de multe secole după aceea, aşa cum se confirmă şi în *Domesday Book,* din 1086: „Biserica din Glastonbury are în proprietate douăsprezece *hides* de pământ pentru care nu s-au plătit niciodată taxe". În epoca lui Iosif, capelele creştine erau ascunse sub pământ, în catacombele Romei, dar odată cu construirea capelei Sainte Mary de la Glastonbury,

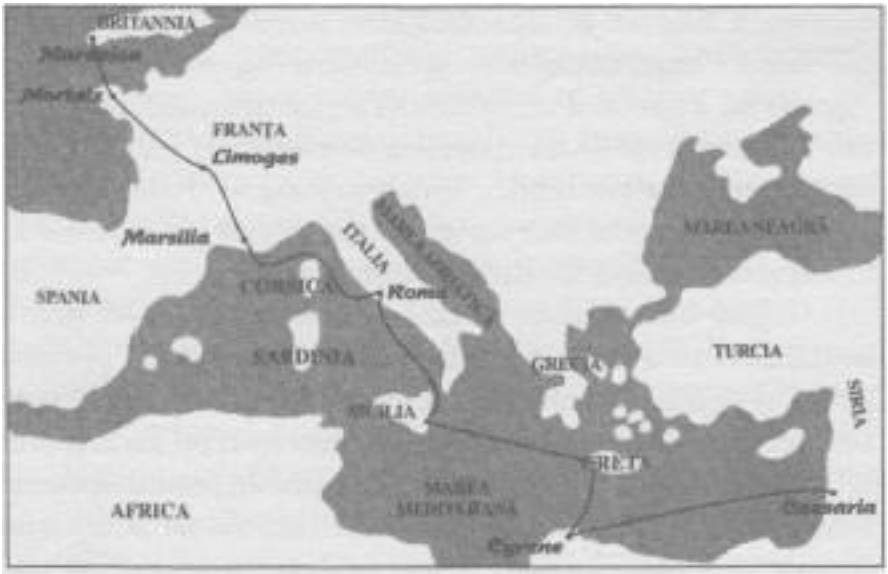

Rutele comercianţilor de metale în secolul I

[189] Tabernacului iudeilor este descris în Ieşirea 26 şi 36.

Britannia s-a putut „mândri“că este prima regiune din lume care are o biserică creştină aflată la suprafața pământului.[190]

Capelei i s-a adăugat ulterior o mânăstire, iar în secolul al VIII-lea, saxonii au reconstruit complexul. După un incendiu dezastruos în 1184, Henric al II-lea al Angliei a dat comunității locale o Cartă de Renovare, în cadrul căreia Glastonbury era numit „mama şi locul de îngropăciune a sfinților, fondat de înşişi ucenicii Domnului nostru.” [191] Capela Madonei, din piatră, a fost construită în perioada aceea, Mai târziu, complexul s-a dezvoltat, devenind o vastă abație benedictină, a doua ca mărime şi ca importanță după Westminster Abbey din Londra Printre personalitățile asociate cu Glastonbury se numără St. Patrick (primul său abate, în secolul al V-lea) şi Saint Dunstan (abate între 940-946).

Pe lângă relatările privind prezența lui Iosif din Arimateea la Glastonbury, există şi alte surse referitoare la asocierea sa cu Galia şi cu comerțul

---

[190] Rev. Lionel Smithett Lewis, *Joseph of Arimathea al Glastonbury,* pp 15-16.

[191] Scriind în circa 600 d.Hr., Sfântul Augustin afirma: „Există la marginile vestice ale Britanniei o insulă regală numită în vorbirea veche Glastonia… Pe ea, primii neofiți angli ai doctrinei catolice-îndrumați de Dumnezeu – au fondat o biserică făurită nu de vreun om, spun ei, ci pregătită de Dumnezeu însuşi pentru mântuirea omenirii, biserică pe care Însuşi Constructorul Ceresc a declarat (prin multe miracole şi mistere de tămăduire) că şi-a dăruit-o sieşi şi Sfintei Maria, Mama lui Dumnezeu”. (Vezi William of Malmesbury, *The Antiquities of Glastonbury,* Talbot/JMF Books, Llanerch, 1980, p. 1.).

de cositor în regiunea Mediteranei. John de Glastonbury (cel care a alcătuit în secolul al XIV-lea *Glastoniensis Chronica)* şi John Capgrave (rector al călugărilor augustini din Anglia în perioada 1393-1464) citează dintr-o carte găsită de împăratul Theodosius (375-395 d.Hr.) în Pretoriumul din Ierusalim. În *De Sancto Joseph ab Arimathea,* Capgrave relatează că Iosif a fost închis de bătrânii iudeilor după răstignire. Acest lucru este menționat şi în *Faptele lui Pilat,* text apocrif. Istoricul şi episcopul Gregorie din Tours (544-595) menționează de asemenea întemnițarea lui Iosif, ulterior răstignirii, în *Istoria francilor,* iar în secolul al XII-lea momentul este rememorat în *Joseph d'Arimathie* de cronicarul burgund Sir Robert de Boron.

Magna Glastoniensis Tabula şi alte manuscrise precizează că Iosif a evadat şi a fost apoi iertat. Câțiva ani mai târziu el se afla în Galia împreună cu nepotul său, Iosif, care fusese botezat de apostolul Filip. Tânărul Iosif (al doilea fiu al lui Isus şi al Mariei Magdalena) este numit în mod tradițional Josephes – Iosefe – nume pe care-l vom folosi şi noi mai departe în această lucrare, pentru a-l deosebi de unchiul său, Iosif din Arimateea.

Numeroase scrieri şi relicve de preț au fost distruse de incendiul care a avut loc la Glastonbury în 1184 şi altele s-au pierdut în tumultul iscat în epoca Tudor de desființarea mânăstirilor. În cursul acestei mişcări, abatele

Richard Whiting de la Glastombury a fost asasinat în 1539 de acoliții regelui Henric al VIII-lea. Din fericire, au fost salvate copii ale unor importante manuscrise; unul dintre acestea (atribuit lui Gildas al III-lea) se referă la Iosif din Arimateea numindu-l „nobil decurio". Arhiepiscopul Raban Maar din secolul al IX-lea îl descrie de asemenea ca un *noblis decurion.* Termenul decurio îl desemna pe supraveghetorul terenurilor miniere şi provenea din Spania, unde evreii prelucrau metalele în celebrele topitorii din Toledo încă din secolul al VI-lea î.Hr.[192] Este posibil ca interesele miniere să fi fost motivul generoasei oferte a regelui Arviragus.[193] La urma urmei, Iosif era un cunoscut negustor şi lucrător în metal: un meşter artizan *(ho-tekton),* aşa cum era şi tatăl lui şi, deopotrivă, Tubalcain şi Hiram Abiff, personaje din Noul Testament ale căror nume au fost

---

[192] Drumul urmat de negustorii iudei de cositor a fost descris de Diodor din Sicilia în vremea împăratului Augustus (63 î.Hr. — 14 d.Hr.): „Minereul este transportat din Britannia în Galia, negustorii ducându-l pe şeile cailor prin inima Celticii spre Marsilia şi oraşul numit Sarbo (nne)". De acolo era transportat cu corăbiile peste Mediterana, spre diverse destinații. Vezi John W. Taylor, *The Corning of the Saints,* cap. 8, p. 143.

[193] Cositorul este esențial pentru fabricarea bronzului şi cele mai importante mine se aflau în sud-vestul Angliei – o regiune bogată de asemenea în cupru şi plumb, pentru care Imperiul Roman în expansiune constituia o piață considerabilă. La British Museum sunt expuse două piese splendide de plumb din minele de la Mendip, lângă Glastonbury, datate 49 şi 60 d.Hr. În latină, una poartă numele „Britanicus, fiul împăratului Clausius", iar cealaltă este inscripționată cu „Plumb din Britannia: proprietate a împăratului Nero".

preluate în francmasoneria modernă.

În *De Sancto Joseph* se afirmă că biserica Sainte Mary construită de Iosif din Arimateea a fost sfințită „în anul treizeci şi unu după Patimile Domnului” (adică în anul 64). Această datare corespunde anului 63 ca moment al începerii construcției, aşa cum este acesta specificat de William de Malmesbury. Dar cu privire la faptul că biserica a fost dedicată Sfintei Maria (adesea identificată cu mama lui Isus) au existat dezbateri îndelungi, care au încercat să decidă dacă este posibil ca o biserică să-i fi fost dedicată ei la circa cincisprezece ani după Adormire şi cu secole înainte de apariția primelor rudimente ale unui cult al Fecioarei Maria. Aşa cum confirmă *Cronicile* lui Matthew Paris din secolele al XII-lea – al XIII-lea, anul 63 a fost cel în care cealaltă Marie – Maria Magdalena – a murit în localitatea La Sainte Baume.

Dintre vizitele pe care Iosif din Arimateea le-a făcut în Britannia, două au avut o importanță deosebită pentru Biserică şi au fost menționate ulterior de o serie de clerici şi corespondenți religioşi. Prima (descrisă de cardinalul Baronius) a survenit după ce Iosif a fost capturat de Sinedriu, în urma răstignirii. Vizita din anul 35 coincide cu o relatare privind prezența lui Iacov cel Drept în Europa – fapt deloc surprinzător din moment ce Iosif din Arimateea şi Sfântul Iacov erau una şi aceeaşi persoană. Reverendul Lionel S. Lewis

(vicar la Glastonbury în anii 1920) a confirmat de asemenea, potrivit analelor sale, că Sfântul Iacov a fost la Glastonbury în anul 35. A doua vizită a lui Iosif s-a produs după lapidarea şi excomunicarea (moartea spirituală) a lui Iacov cel Drept în Ierusalim, în anul 62.[194] Cressy, un călugăr benedictin care a trăit la scurt timp după Reformă, scria:

În anul 41 al lui Hristos (adică 35 d.Hr.), Sfântul Iacov, revenind din Spania, a vizitat Galia, Britannia şi oraşele veneţienilor, unde a propovăduit Evanghelia, şi s-a întors la Ierusalim pentru a se consulta cu Binecuvântata Fecioară şi cu Sfântul Petru, privind chestiuni de mare importanţă.

„Chestiunile de mare importanţă" se refereau la necesitatea unei decizii cu privire la oportunitatea de a primi noniudei necircumcişi în Biserica Nazarineană. În calitatea sa de prim episcop de Ierusalim, fratele lui Isus, Iacov, a prezidat întrunirea consiliului în vederea acestei dezbateri.

Numeroase tradiţii amintesc de prezenţa Sfântului Iacov în Sardinia şi Spania, dar acestea sunt frecvent atribuite altui Sfânt Iacov – în principal deoarece apostolul Iacov Boanerghes (uneori numit Sfântul Iacov cel Mare, pentru a-l

---

[194] Este important să remarcăm că lapidarea nu era în general o metodă de execuţie, ci mai degrabă una de alungare dintr-o zonă a oraşului sau chiar din oraş a unui denunţat.

deosebi de Iacov al lui Alfeu – cel Mic) a dispărut din Noul Testament pentru o perioadă îndelungată.

Interpretările greşite, cauzate de aparentele anomalii şi menționări duble privindu-i pe Iosif din Arimateea şi Sfântul Iacov cel Drept, au stârnit anumite dispute între episcopi la Conciliul de la Basel, în 1434. Drept urmare, fiecare țară a hotărât să-şi urmeze propria tradiție. Sfântul Iosif este cel mai frecvent amintit în istoria Bisericii din Marea Britanie, pe când în Spania numele cel mai des prezent este Sfântul Iacov. Totuşi, autoritățile engleze au făcut un compromis atunci când au stabilit conexiunile între el şi monarhie, astfel încât Curtea Regală din Londra a devenit Palatul Saint James[195].

Dezbaterea aceasta a survenit după o dispută mai veche, la Conciliul de la Pisa, în 1409, pe tema senioritățiii – din punctul de vedere al vârstei – între bisericile din Europa. Principalii pretendenți la „titlu" erau Anglia, Franța şi Spania. „Titlul" a fost acordat Angliei deoarece biserica de la Glastonbury a fost fondată de Iosif/Iacov *„statim post passionem Christi"* (la scurt timp după „Patimile lui Hristos"). Din acel moment, monarhul Franței a primit titulatura Maiestatea Sa Preacreştină, iar cel al Spaniei pe cea de

---

[195] Echivalentul numelui biblic Iacov în limba engleză este James. (n. tr.).

Maiestatea Sa Preacatolică. Aprig disputatul titlu de Maiestatea Sa Preasfântă a fost atribuit regelui Angliei. [196] Consemnările acestei dezbateri – *Disputatio super Dignitatem Angliae el Galliae in Concilio Constantiano* – menționează că Anglia a câştigat fiindcă, pe lângă faptul că i-a fost acordat pământ de regele Arviragus, sfântul a fost îngropat la Glastonbury. Posibilitatea ca Sfântul Iacov celălalt (Boanerghes, sau Iacov cel Mare) să fi vizitat Spania la un moment dat nu a fost relevantă pentru dezbaterea respectivă.

Odată ce am stabilit că Iosif/Iacov a fost înmormântat la Glastonbury, ar trebui să vedem cum este posibil ca lucrarea cisterciană *Estoire del Saint Graal* să pretindă că acesta a fost îngropat la abația Glais din Scoția. Afirmația nu este contradictorie, aşa cum s-ar părea, fiindcă atunci când a murit Iosif, gaelii nu se stabiliseră încă în regiunea Western Highlands (Dalriada), ci formau o populație tribală în Irlanda de Nord (Ulster), care se infiltrase şi în sud-vestul Britanniei. Zona West Country în care s-au stabilit primii scoți era uneori numită Scotland – teritoriul scoților – atunci când nordul îndepărtat al Britanniei se numea Caledonia. În plus, termenul *glais* (atât de frecvent întâlnit în numele şi denumirile scoțiene) provine

---

[196] Rev. Lionel Smithett Lewis, *Joseph of Arimathea at Glastonbury,* p. 15. După unirea Scoției cu Anglia şi Țara Galilor, titlul regelui a devenit mai puțin piosul „Maiestatea Sa Britanică”.

din dialectul gaelic şi înseamnă „pârâu”. Numele Douglas, de exemplu, derivă de la *dubh glais* (pârâul întunecat). Inițial, Glastonbury era înconjurat de terenuri mlăştinoase şi era numit Isle of Glais. Prin urmare, atunci când se spune că Iosif a fost înmormântat la Abbey of Glais (abația Glais), trebuie să înțelegem de fapt că sintagma se referă la abația din Glastonbury.

În secolul I, zona din Britannia aflată pe insula cu acelaşi nume (şi care cuprinde Anglia, Țara Galilor şi Scoția) era cunoscută în general sub numele Albion. Irlandezii o numeau Alba – un nume care ulterior desemna doar nordul Scoției, după ce scoții din Irlanda s-au stabilit în Western Highlands. În anii 900, numele Alba a devenit Albany, iar circa un secol mai târziu a apărut şi numele Scoția.[197]

Domnia Graalului

Titlul Iosif (ebraică: Yosef, care înseamnă „el va adăuga”) era atribuit fiului cel mare din fiecare

---

[197] Termenul gaelic *Scotia* (de la care derivă Scoția, respectiv Scotland), provine de la prințesa Scota, fiica faraonului Nechonibus (Nekau I) al Egiptului (610-555 î.Hr.). Ea a dobândit acest nume (în limba sciților *Scota* Conducător al poporului) când s-a căsătorit cu Galamh din Sciția (numit şi Milidh). Mai târziu s-a mutat în Irlanda cu fiii ei, după moartea lui Galamh în Spania. Regele Nial Noighallach şi Dal Riata au dat Albei numele „Scotia“în secolul al IV-lea d.Hr. Vezi Geoffrey Keating, *The History of Ireland* (trad. David Comyn şi rev. P.S. Dinneen), Irish Texts Society, Londra, 1904-1914, vol. 1, p. 102; II, pp. 44, 46, 58, 78, 372, 374.

generație în cadrul succesiunii davidice. Când un fiu dinastic al Casei lui Iuda (oricare i-ar fi fost numele personal) prelua titlul David, fiul lui cel mare (prințul moştenitor) devenea Iosif. Dacă la vremea succesiunii davidice nu exista un fiu (sau dacă acesta avea sub şaisprezece ani), următorul frate – ca vârstă – al lui David primea temporar titlul Iosif. Acesta revenea deținătorului de drept când acesta împlinea vârsta corespunzătoare. În plus, primea şi titulatura *ha Rama Theo* (Arimateea) a Alteței Divine – echivalent cu actualul „Alteță Regală".

În cadrul succesiunilor regale, preoțeşti, angelice şi patriarhale, existau numeroase titluri dinastice şi ereditare, plus diverse titulaturi administrative. Astfel, era posibil ca orice adult să fie cunoscut printr-o serie întreagă de nume diferite, în funcție de context. Aşa cum am văzut, Matei este şi Levi, corespunzător funcției deținute. Zaharia era Țadoc şi, prin urmare, Mihail. Ionatan Ana (numit uneori Natanail) era totodată Iacov al lui Alfeu (Iacov al Succesiunii), dar şi Ilie. În virtutea aceleiaşi structuri ierarhice şi patriarhale, Iacov cel Drept, fratele lui Isus, era numit şi Iosif din Arimateea *(ha Rama Theo)* – Iosif (el va adăuga) al Alteței Dumnezeieşti. În decursul anilor au existat, desigur, diferiți Iosif din Arimateea. Şi acum, că am stabilit aceste lucruri, să privim situația dintr-o altă perspectivă – aceea a cronologiei pure.

Cu excepția câtorva termeni descriptivi vagi, nimic în Noul Testament nu sugerează relația dintre Iosif din Arimateea şi familia lui Isus; nici vârsta lui nu este menționată. În celelalte surse însă, el este adesea considerat unchiul lui Isus din partea mamei. În consecință, picturile şi lucrările ilustrate îl înfățişează ca fiind trecut de vârsta a doua în anii 30 d.Hr. Şi totuşi, o serie de relatări scrise din diverse surse menționează că el a venit la Glastonbury treizeci de ani mai târziu, în 63. Mai mult decât atât, *Istoria Bisericii* (care include şi însemnări de la mânăstirea din Glastonbury), Cressy afirmă că Iosif din Arimateea a murit pe 27 iulie 82.

Dacă Maria, mama lui Isus, s-a născut în circa 26 î.Hr., aşa cum se consideră în general, ar fi avut cam nouăsprezece ani când l-a adus pe lume pe Isus. La răstignire ar fi avut deci peste cincizeci de ani. Dacă Iosif ar fi fost unchiul ei, ar fi trebuit să fie cu aproximativ douăzeci de ani mai vârstnic decât ea, aşa că la răstignire ar fi trecut de şaptezeci. Dar peste treizeci de ani (la vârsta de peste o sută de ani) ni se spune, el ar fi început o nouă viață de evanghelizator şi *decurio* în Occident! Iar ca şi cum toate acestea n-ar fi fost suficiente, documentele afirmă că Iosif a murit douăzeci de ani mai târziu.

În mod evident, ceva nu este în ordine, şi trebuie să ținem seama de aspectele ereditare privindu-l pe Iosif din Arimateea. Prin urmare, aşa cum am

stabilit, Iosif cel din vremea răstignirii era Iacov cel Drept, născut în anul 1 d.Hr. El a murit în 82, fiind excomunicat în Ierusalim cu douăzeci de ani înainte.

De asemenea, nu se spune nimic în Biblie despre familia mamei lui Isus. Acest lucru nu este surprinzător, ținând seama de afirmația bisericii conform căreia Maria a fost rezultatul unei Imaculate Concepțiuni. Principalele surse referitoare la ea nu sunt evangheliile canonice, ci scripturile apocrife, *Evanghelia după Maria* şi *Protoevanghelium.* Multe dintre reprezentările artistice ale vieții şi familiei Mariei se bazează pe aceste texte – de pildă *Întâlnirea dintre Ana şi Ioachim* (părinții Mariei), de Albrecht Durer. Cea mai detaliată lucrare pe această temă este considerată a fi *La Leggenda di Sant Anna Madre della Gloriosa Vergine Maria e di San Gioacchino* („Legenda Sfintei Ana, mama Binecuvântatei Fecioare Maria, şi a Sfântului Ioachim"). În acest text, este făcută conexiunea dintre părinții Mariei şi Casa Regală a lui Israel, dar Iosif din Arimateea ca unchi al ei nu este menționat.

De fapt, Biserica l-a considerat pe Iosif unchiul Mariei grație unui concept bizantin din secolul al IX-lea. Înainte de acest moment, nicăieri nu este specificată această legătură de rudenie. Conceptul a prins contur într-o vreme în care, precaute, conciliile Bisericii încă dezbăteau conținutul aprobat al Noului Testament. Atât timp cât Iosif

din Arimateea putea fi prezentat ca un personaj secundar în structura davidică, neasociat cu linia mesianică esențială, urmaşii săi nu aveau cum să atenteze la structura apostolică artificial creată a episcopilor romani.

Prin această strategie, existența lui Iosefe, fiul lui Isus şi al Mariei, a fost în mod similar disimulată în Occident. În general era prezentat ca fiu al lui Iosif din Arimateea sau uneori ca nepot al lui (ceea ce era adevărat). În niciunul dintre aceste roluri el nu putea constitui însă o amenințare pentru structura ortodoxă a Bisericii; în plus, ambele moduri în care era definită relația sa cu Iosif din Arimateea – fiu şi nepot – aveau o bază reală, fiindcă era moştenitor al *ha Rama Theo.*

Când Isus a devenit David, fratele lui, Iacov, a primit titlul Iosif. Acest lucru s-a schimbat abia atunci când Isus cel tânăr a atins vârsta la care putea moşteni titlul. După moartea lui Isus Cristos, fiul său cel mare, Isus Justus, a devenit David. Fiul mezin al lui Isus (fratele noului David), a devenit Iosif – prințul moştenitor *ha Rama Theo.* Până atunci însă, în vreme ce fratele lui, Isus Iustus (numit Gais sau Gésu) în tradiția Graalului), se afla la Roma şi Ierusalim, tatăl vitreg al lui Iosefe şi tutorele său legal era unchiul Iacov, Iosif din Arimateea la momentul respectiv.

Mai târziu, primul fiu al lui Isus Iustus a fost

Galains (numit Alain în tradiția Graalului).[198] În conformitate cu obiceiul mariajului dinastic, Isus Justus s-a căsătorit prima dată în septembrie 73; soția lui era nepoata lui Nicodim. Moştenirea regală davidică (transformată apoi în Domnia Graalului) i-a fost promisă lui Galains şi, la timpul cuvenit, i-a fost transmisă oficial de unchiul şi tutorele lui, Iosefe. Dar Galains, celibatar convins, a murit fără urmaşi. Astfel, moştenirea Graalului i-a revenit lui Iosefe şi fiului mai mic al acestuia, Iosue,[199] din care au descins Regii Pescari ai Galiei.

Aşa cum am menționat anterior, Iosif din Arimateea a venit în Britannia în anul 49, împreună cu fiul cel mare al Mariei, Isus Justus, pe atunci în vârstă de doisprezece ani. Evenimentul a fost încorporat în tradițiile din West Country, fiind reamintit în poemul lui William Blake, *Jerusalem.* Povestea spune cum tânărul Isus a debarcat pe țărmul din Exmoor şi s-a dus în satul Priddy. Fiindcă picioarele regale chiar au „păşit pe verzii munți ai Angliei" (deşi picioarele

---

198 Profesorul Roger Sherman Loomis, în *The Grad. From Celtic Myth to Christian Symbolism,* University of Wales Press, Cardiff, 1963, afirmă că la transcrierea manuscriselor, numele proprii îşi pierd uneori inițiala – deşi transformarea inițialelor numelor este o trăsătură a limbilor celtice. Prin acest proces, Morgaine devine uneori Orguein şi, relevant pentru acest caz, Galains (Galaain) devine Alain (Alaain).

199 *Grand Saint Grail (Estoire del Saint Graal)* confirmă că la moartea lui Alain, stăpânirea Graalului a trecut la Iosua, deşi acesta este definit nu ca vărul, ci ca fratele lui Alain.

fiului, nu ale tatălui), o lespede în memoria părinților săi, Isus şi Maria Magdalena, a fost încastrată în zidul sudic al Capelei St. Mary de la Glastonbury. Această piatră, care s-a păstrat pe locul capelei originale din nuiele, din secolul I, poartă inscripția „Jesus Maria" şi, cu timpul (fiind una dintre cele mai venerate relicve ale abației), a devenit unul dintre punctele de oprire şi rugăciune pe drumul pelerinilor, în Evul Mediu. Construcția capelei originale a început în 63 (imediat după moartea Mariei Magdalena) şi vechile anale [200] afirmă că Isus însuşi a sfințit capela în amintirea mamei lui. Prin urmare, capela de la Glastonbury a fost dedicată Mariei Magdalena (nu mamei lui Isus Hristos) de fiul ei cel mare, Isus Justus, în anul 64.

Pavăza celor drepți

Când a murit Maria Magdalena, în anul 63, fiul ei Iosefe devenise episcop de Saraz. În *Morte d'Artur,* de Thomas Malory, Saraz (Sarras) apare ca tărâmul regelui Evelake, menționat în povestea lui Galahad, fiul lui Lancelot. Povestea începe când Galahad moşteneşte un scut supranatural al lui Hristos şi îl întâlneşte pe misteriosul Cavaler Alb:

---

[200] Incluzând, spre exemplu, *De Sancto Joseph ab Arimathea* şi *De Antiquitate* a lui William de Malmesbury.

Apoi după o vreme a venit Galahad acolo, când l-a întâlnit cavalerul alb lângă mânăstire, şi fiecare l-a salutat pe celălalt curtenitor.

„Sir, spuse Sir Galahad, minuni multe făcu oare acest scut?"

„Sir, răspunse cavalerul, s-a întâmplat că după treizeci şi doi de ani de la patimile Domnului nostru Isus Hristos, bunul cavaler Iosif din Arimateea, care l-a dat jos de pe Sfânta Cruce pe Domnul nostru, a plecat din Ierusalim cu multe dintre rubedeniile sale. Şi aşa au mers ei până ce au ajuns la un oraş pe nume Sarras. Şi în vremea când Iosif a venit în Sarras, acolo era un rege pe nume Evelake, care dusese mare război cu sarazinii şi mai cu seamă cu un sarazin, care era vărul regelui Evelake, un rege bogat şi puternic care a năvălit în aceste ținuturi, iar numele lui era Tolleme le Feintes. Şi într-o zi cei doi s-au luptat..."

Saraz era Sahr-Azzah, pe coasta Mediteranei[201] – poate mai bine cunoscut sub numele Gaza, odinioară cetatea filistenilor în care a fost pecetluită soarta lui Samson (Judecătorii 1:6).

Nu există în documente un rege numit Evelake, dar numele este un derivat literar al titlului *Avallach,* care apare în numeroase genealogii de sfinți şi suverani. Numele a avut forme diferite (precum *Abalech, Arabach şi Amalach),* toate provenind din termenul greco-egiptean *Alabarch.* Cuvântul nu este un nume (nici personal, nici de

---

[201] Prof. S. Hewins, *The Royal Saints of Britain,* Chiswick Press, Londra, 1929, p. 18.

familie), ci un titlu. Sfântul Ieronim (cca 340-420), traducător al Bibliei în latină, afirma că Tiberius Alexandru, procurator al Iudeii din anul 46 d.Hr., era fiul lui Alexandru Lysimachus, Alabarch de Alexandria. În esență (deşi aplicabil magistraților care împărțeau dreptatea în rândul iudeilor), termenul „Alabarch" îl indica pe şeful unei comunități.

Legenda Cavalerului Alb afirmă (ca mai sus) că duşmanul sarazin al lui Evelake era Tolleme le Feintes (Tolemeu închipuitul sau „falsul"), care este menționat şi în *Antichitățile* lui Josephus:

> Tomeleu tâlharul cel mare i-a fost adus după o vreme legat şi tăiat; dar nu înainte de a face nenumărate rele în Idumaea şi arabilor.

Persoana în fața căreia a fost adus Tolemeu pare a fi procuratorul Iudeii, Cuspius Fadus (predecesorul lui Tiberius Alexandru), care l-a executat în circa 45 d.Hr.

Cavalerul Alb continuă, povestind cum episcopul Iosefe i-a spus regelui Evelake că va fi ucis de Tolleme le Feintes, dacă nu renunță la credința în vechea sa lege, crezând în cea nouă: „Şi i-a arătat acolo dreapta credință în Sfânta Treime". Evelake s-a convertit imediat şi a primit Pavăza celor Drepți, drept care l-a înfrânt pe

Tolleme.[202] Mai târziu, înainte de a începe să propovăduiască Evanghelia în Britannia, Iosefe l-a botezat pe regele Evelake.

Forța enigmaticului scut alb rezida în crucea sa roşie şi în vălul mistic care se afla în fața lui şi pe care se vedea imaginea lui Isus. Acest lucru aminteşte de convertirea fiului împăratului Vespasian. Aşa cum se relatează în Vindicta Salvatoris, tânărul a fost vindecat de lepră de un linţoliu eteric ce purta chipul lui Mesia.[203]

În concluzie, Cavalerul Alb îi povesteşte că, urmând instrucțiunile lui Iosefe, scutul i-a fost încredințat sfântului ermit Nacien spre păstrare şi a rămas alături de el în abație, după moartea lui, pentru a fi recuperat ulterior de Sir Galahad. Apoi, pentru a reda ultimele cuvinte ale episcopului Iosefe, „Ultimul din seminția mea îl va avea la gât şi va face multe fapte minunate".

În *De Sancto Joseph* şi în celelalte texte, Nacien (sau Nacion) nu este descris ca un ermit, ci ca prinț al Medicelor. Din punct de vedere istoric, prințul Nascien de Septimania a fost, în secolul al

---

202 Sir Thomas Mallory, *Morte d'Arthur.* Cartea a XIII-a, cap. 20.

203 Giulgiul era numit Vălul Veronicăi. Cu el, se spunea, Sfânta Veronica şterse sudoarea de pe fața lui Isus pe drumul spre cruce. Legendele susțin că imaginea feței lui a rămas imprimată pe văl. Vreme de secole, această poveste a fost relatată în conexiune cu pânza cunoscută sub numele de Giulgiul de la Torino, pe care se vede imaginea trupului întreg. Numele „Veronica" pare a deriva de la latinescul *vera icona* (imagine adevărată). Vezi Nancy Qualls-Corbett, *The Sacred Prostitute,* cap. 5, p. 151.

V-lea, strămoşul regilor merovingieni ai francilor, iar printre descendenții săi s-au aflat seneşalii (Intendenții) de Dol şi Dinan în secolul al XI-lea. Aceşti puternici *majos-domos* descindeau din mama lui Lancelot, Viviane a II-a del Acqs, regina dinastică din Avalon, şi au fost înaintaşii celei mai influente dintre ramurile Desposynilor – Casa Regală Stewart a scoțienilor.

Misiunile apostolice în Occident

Un coleg care i-a oferit Mariei Magdalena mai multă susținere în Provence a fost prietenul Simon Zelotul care, nemaifiind Tată, şi-a asumat titlul care i-a fost dat de Isus la înviere – acela de Eliezer, intendent al lui Avraam, adică Lazăr. Sub acest nume a devenit primul episcop de Marsilia, statuia sa aflându-se în biserica St. Victor. Printr-o uşă din nava bisericii se intră într-o capelă subterană (situată pe locul în care s-a aflat locuința lui Lazăr) păzită cu asiduitate de călugări în zilele de început. Lazăr (cunoscut şi sub numele Maximus – Cel Mare) a fost cel care a îngropat-o pe Maria Magdalena în mormântul ei original de alabastru de la St. Maximin, în anul 63. Înainte de acest moment, el fusese pentru o vreme în Ierusalim şi în Antiohia, iar după moartea Mariei Magdalena, s-a dus din nou în Ierusalim şi în Iordania, înainte de a se întoarce şi a i se alătura lui Iosif din Arimateea.

În Britannia însă, Lazăr a fost mai bine cunoscut sub numele său apostolic, Simon Zelotul. Nicefor (758-829), patriarh al Constantinopolului şi istoric bizantin, scria:

> Sfântul Simon, supranumit Zelotul... a călătorit prin Egipt şi Africa, apoi prin Mauritania şi întreaga Libie, propovăduind Evanghelia. Şi aceeaşi doctrină le-a predicat-o popoarelor Mării Occidentale şi insulelor numite Britannia.

Cu circa cinci secole înainte, în 303, episcopul Dorotheus din Tyr scrisese în *Synopsis de Apustole* că „Simon Zelotul l-a propovăduit pe Isus în toată Mauritania. Apoi a fost răstignit în Britannia, ucis şi îngropat". În *Annales Ecclesiaticae* ale cardinalului Baronius din 1601, este confirmat martiriul lui Simon în Britannia. A fost răstignit de romani sub comanda lui Catus Decianus la Caistor, în Lincolnshire. La cererea sfântului, rămăşiţele sale pământeşti au fost aşezate mai târziu lângă cele ale Mariei Magdalena, în Provence.

De asemenea asociat cu Iosif din Arimateea în Britannia a fost unchiul lui Irod Agripa, Aristobul, aliat al Mariei Magdalena atunci când autorităţile irodiene i-au acordat protecţia lor la Vienne, lângă Lyon. [204] Unii comentatori au sugerat că un

---

[204] Irod Antipa, tetrargul Galileei, a fost alungat de la Roma la Lyon, în Galia, după ce l-a decapitat pe Ioan Botezătorul. Tot la Lyon, începând cu

Aristobul mai tânăr (al doilea soț al dansatoarei Salomeea) a fost tovarăş al Mariei, dar el acționa la vremea respectivă ca regent în numele regelui Armeniei Mici. Aristobul cel corect este descris în scrierile care îl plasează în Britannia şi care se referă la el numindu-l *Arwystli Hen* (Aristobul cel Bătrân); oraşul Arwystli din Powys a primit numele lui. El era fratele lui Irod Agripa I, Irod din Halkida şi al Irodiadei (mama Salomeei).

Scrierile clericului Hippolytus (născut în cca 160 d.Hr.) îl menționează pe Aristobul ca episcop al britonilor. Cressy afirmă că era episcop în Britannia hirotonisit de însuşi Sfântul Pavel. *Martirologia* Bisericii orientale susține că Aristobul a fost martirizat în Britannia „după ce a construit biserici şi a hirotonisit diaconi şi preoți în insulă". Acest lucru este confirmat de Sfântul Ado (800-874), arhiepiscop de Vienne, în *Adonis Martyrologia.* Mai devreme. În 303, Sfântul Dorotheus, episcop de Tyr, scrisese că Aristobul se afla în Britannia când Sfântul Pavel a trimis un mesaj de salut către familia acestuia din Roma: „Spuneți sănătate celor din casa lui Aristobul"(Romani 16:10). Iar textul iezuit *Regia Fides* afirmă: „Este cert că înainte ca Sfântul Pavel să ajungă la Roma, Aristobul era în Britannia". Şi a fost executat de romani la Verulamium (St.

---

28 iunie 208 d.Hr., la indicațiile directe ale împăratului Septimius Severus, au fost ucişi 19.000 de creştini.

Albans)[205] în anul 59.

Sfântul Iacov cel Drept era cunoscut nu numai ca Iosif din Arimateea, ci era numit şi Ilid de cronicarii din Țara Galilor. Era patron al Llan Ilid în Gwent şi fondase o misiune la Cor-Eurgain. *Cwydd to St. Mary Magdalene* din Gestyn Ceriog se referă la Iosif numindu-l Ilid, la fel ca manuscrisul *Zicerile Înțelepților.* Se crede că Ilid este o variație a numelui iudaic Eli (care înseamnă „Dumnezeul meu“sau „înălțat”). *Achan Sant Prydain* („Genealogia sfinților din Britannia”) susține că „a venit de la Roma în Britannia împreună cu Brân Binecuvântatul, Arwystli Hen, Ilid, Cyndaf – oameni din Israel – şi Maw sau Mawan, fiul lui Cyndaf”. *Manuscrisele Iolo* relatează că Ilid a fost chemat în Britannia de Eurgain, soția regelui Caractacus din Camould, şi afirmă: „Acelaşi Ilid era numit Iosif în lecturile despre viața sa”.

Archdruidul[206] silurian Brân cel Binecuvântat a fost căsătorit cu fiica lui Iosif din Arimateea, Ana

---

[205] Verulam sau Verulamium a fost redenumit St. Albans după un martir din secolul al IV-lea: soldatul roman Alban, care a fost decapitat de superiorii săi militari în 303 d.Hr. (epoca lui Dioclețian) fiindcă a adăpostit un preot creştin. Adesea este numit „primul martir creştin din Anglia” – în mod greşit, desigur. Actualul St. Alban este un oraş comercial din Hertfordshire, cu o abație spectaculoasă.

[206] *Archdruid* este titlul oficial al celui care prezidează The National Eisteddfod of Walles — cel mai important festival de artă, muzică şi literatură organizat în Țara Galilor, cu o tradiție care datează cel puțin din secolul al XII-lea. (n. tr.).

(Enygeus), [207] numită uneori „consabrina" a Binecuvântatei Marii (Mama lui Isus). Fiindcă Iosif a fost privit adesea în mod greşit ca fiind unchiul Mariei, s-a considerat că termenul „consabrina" înseamnă verişoară. De fapt, cuvântul era unul obscur şi desemna o rudă tânără de sex feminin. Prin urmare, era termenul perfect atunci când o relație genealogică era neclară sau când trebuia ca aceasta să rămână secretă.

În anul 51, Brân a fost luat ostatic şi dus la Roma împreuna cu Caractacus Pendragonul. Locuind în Roma, fiica mai mică a lui Caractacus, Gladys, s-a măritat cu senatorul roman Rufus Pudens [208] şi a devenit astfel Claudia Rufina Britannica (aşa cum confirmă şi poetul roman Marțial în aproximativ 68). Cealaltă fiică a lui Caractacus era Sfânta Eurgen din Llan Ilid (soția lui Salog, lord de Salisbury). Fiul lui, prințul Linus, a devenit primul episcop de Roma.[209] în Epistola a doua către Timotei 4:21 (Noul Testament), Sfântul Pavel scrie: „Eubul şi Pudens, Linus, Claudia şi toți frații îți trimit sănătate". Eubul *(eu-boulos:* „bine sfătuit" sau „prudent") era o variațiune a numelui Aristobul – *aristo-boulos:*

---

[207] *Genealogies of the Welsh Princes,* Harleian MS 3859, confirmă că Anna era fiica lui Iosif din Arimateea.

[208] Gladys Taylor, *Our Neglecled Heritage,* I, p. 33.

[209] Ibid., I, pp. 40-45. Petru nu a fost numit oficial episcop de Roma. Linus – desemnat de Pavel în 58 d.Hr. (în timpul vieții lui Petru: *Constituțiile Apostolice)* – a fost deci primul papă.

„cel mai bine sfătuit” sau „cel mai nobil în sfat”).

În Britannia, misiunea lui Iosif din Arimateea era întreținută de un grup de doisprezece anahoreți (credincioşi care trăiau în pustnicie). La moartea unuia dintre ei, un altul îi lua locul. În tradiția Graalului, aceşti anahoreți erau numiți „frații lui Alain (Galains)”, care era unul dintre ei. În consecință, erau fii din punct de vedere simbolic ai lui Bran Patriarhul (Tatăl, conform vechii structuri, spre deosebire de titulatura nouă, de episcop al Romei). De aceea în unele texte Alain este definit ca fiul lui Bran (Bron). Însă după moartea lui Iosif, în 82, grupul s-a destrămat, în principal deoarece dominația romană schimbase pentru totdeauna caracterul Britanniei.

Am văzut deja că, din cauza numelor diverse atribuite lui Iosif (Iosif din Arimateea, Sfântul Iacov cel Drept, Ilid şi aşa mai departe), exista o anume confuzie, dar cert este faptul că unele texte din folclor au accentuat această confuzie după moartea sa. Aceste texte includ *Bruts, Triads, Mabinogion* şi *Cycles of the Kings*. Din punct de vedere istoric, ele sunt importante deoarece nu sunt în întregime fictive, majoritatea tradițiilor având la bază, prin însăşi natura lor, date şi evenimente din Antichitate. Dar esența lor este în mod voit romantică şi, în consecință, numeroşi istorici sceptici le-au atacat frenetic. La fel de regretabil este faptul că alți autori s-au lăsat ghidați de aceste texte de semificțiune. Prin

urmare, numeroase informații genealogice absurde sunt conținute în cărți ce par a se baza pe surse credibile.

Din păcate, literatura romantică nu acordă mare atenție cronologiei, personajele implicate fiind „presărate” în mod dezorganizat în text. *Înalta istorie a Sfântului Graal* (cca 1200) oferă un bun exemplu în acest sens, afirmând că Percival (un susținător al regelui Arthur, în secolul al VI-lea) era strănepotul lui Iosif din Arimateea, care a trăit în secolul I: „Bun cavaler era el, şi drept, căci era din stirpea lui Iosif din Arimateea, iar acest Iosif era unchiul mamei lui”.

Noul creştinism

Bunul rege Lucius

La mijlocul secolului al II-lea, regele Lucius, strănepotul lui Arviragus, a reînviat spiritul primilor ucenici în Britannia. În consecință, s-a spus despre el că a „mărit lumina“primilor misionari ai lui Iosif şi a devenit cunoscut ca Lleiffer Mawr (Marele Luminător). Fiica sa, Eurgen, a format prima verigă între cele două succesiuni davidice esențiale – a lui Isus şi a lui Iacov (Iosif din Arimateea) – atunci când s-a căsătorit cu Aminadab, strănepotul lui Isus şi al Mariei Magdalena prin Iosefe, care devenise episcop nazarinean de Saras (Gaza).

Lucius şi-a mărturisit în mod public creştinismul la Winchester în anul 156, iar cauza sa a fost susținută de persecuțiile în masă ale romanilor împotriva creştinilor din Galia în 177. Acestea au avut loc îndeosebi în vechile regiuni irodiene Lyon şi Vienne, unde Sfântul Ireneus şi alți 19.000 de creştini aveau să fie ucişi treizeci de ani mai târziu. În timpul persecuțiilor, numeroşi creştini din Galia au fugit în Britannia, mai cu

seamă la Glastonbury, unde au apelat la ajutorul Bunului Rege Lucius. Acesta a hotărât să-i ceară sfatul lui Eleutherius, episcop de Roma (acest lucru se întâmpla, desigur, înainte de epoca Bisericii Romane imperiale). Prin urmare, Lucius i-a scris nerăbdător lui Eleutherius, solicitându-i recomandările în privința bunei guvernări creştine.

Răspunsul acestuia, inclus în *Sacrorum Conciliorum Collectio,* există şi în prezent la Roma. Episcopul sugera că un bun rege avea întotdeauna libertatea de a respinge legile Romei, dar nu şi legea lui Dumnezeu. Iată în continuare un fragment din această scrisoare de răspuns.

Credincioşii creştini, la fel ca toată lumea din regat, trebuie consideraţi fii ai regelui. Ei se află sub protecţia domniei tale... Un rege este cunoscut după guvernarea sa, nu după puterea pe care o are asupra pământului. Dacă guvernezi bine, vei fi rege. Altfel, numele regelui nu dăinuieşte şi vei pierde titlul de rege.[210]

Arhiepiscopul Ussher, în lucrarea sa *De Brittanicarum Ecclesiarum Primordiis,* şi John Capgrave (1393-1464), cel mai învăţat dintre călugării augustini, relatează că Lucius i-a trimis pe Medway şi Elfan la Roma pentru a cere

---

[210] O transcriere a răspunsului dat de Eleutherius regelui Lucius în 177 d.Hr. Este menționată în *The Coming of the Saints,* Anexa K, de John W. Taylor.

instrucțiuni. Aceştia s-au întors împreună cu emisarii episcopului, Faganus şi Duvanus (numiți în analele velşe Fagan şi Dyfan); călătoria lui este confirmată şi de Gildas, în secolul al VI-lea. Venerabilul Bede of Jarrow (673-735) a scris de asemenea despre solicitarea regelui, menționată şi în *Cronica anglo-saxonă.*

Fagan şi Dyfan au refondat vechiul ordin al anahoreților la Glastonbury şi au fost creditați astfel cu a doua introducere a creştinismului în Britannia. În urma acestui fapt, celebritatea lui Lucius s-a răspândit până departe. Deja era considerat constructorul primului turn din Glastonbury, la St. Michael Tor în 167, iar apoi biserica din Llandaff i-a fost dedicată, ca Lleurwgg cel Mare.[211]

Chiar mai impresionant, Lucius a fost responsabil pentru înființarea primei arhiepiscopii creştine în Londra. Pe o plăcuță în latină amplasată deasupra căminului din sacristia bisericii St. Peter, Cornhill, în partea veche a Londrei, scrie:

În anul Domnului 179, Lucius, primul rege creştin de

---

[211] Lucius a murit pe 3 decembrie 201 şi a fost îngropat la St. Mary le Lode din Gloucester. Rămăşițele sale trupeşti au fost ulterior reînhumate la Biserica St. Peter upon Cornhill din Londra. Referințele martirologiei romane la înmormântarea lui Lucius în Chur, Elveția, sunt incorecte din două puncte de vedere. Ele se referă de fapt la regele Lucius al Bavariei (nu la cel din Britannia), iar Lucius al Bavariei a murit la Curia, în Germania, nu la Chur, în Elveția.

pe această insulă numită acum Britannia, a fondat prima biserică din Londra, bine-cunoscută ca Biserica St. Peter din Cornhill; şi a înființat aici scaunul arhiepiscopal şi a făcut-o să fie biserică metropolitană şi principala biserică din regatul său. Şi aşa a rămas vreme de patru sute de ani, până la venirea Sfântului Augustin... Apoi, cu adevărat, scaunul şi *pallium*-ul arhiepiscopiei au fost mutate de la zisa biserică St. Peter în Cornhill la Dorobernia, care se numeşte acum Canterbury.

Sfatul oferit de episcopul Eleutherius ca răspuns la rugămintea Bunului Rege Lucius este fascinant, fiindcă respectă din plin principiul slujirii ce caracterizează Codul Graalului Mesianic. Regii din dinastiile Graalului din Franța şi din Insulele Britanice au operat întotdeauna pe această bază: erau Tați ai poporului, nu conducători şi stăpânitori ai pământului. (Această din urmă calitate era un concept feudal şi imperial, care submina Codul.) Ei au înțeles, spre exemplu, deosebirea importantă dintre a fi regele francilor şi a fi regele Franței, sau între a fi regele scoțienilor şi a fi regele Scoției. În virtutea acestui concept, monarhii Graalului au putut să-şi deservească poporul, nu pe clerici şi pe politicieni.

Din momentul în care o monarhie națională devine reglementată prin decrete ale Bisericii şi prin legi ale parlamentului, titlurile de rege şi regină nu mai valorează nimic. În astfel de circumstanțe, nimeni nu are o autoritate capabilă s-o poată egala pe cea a Bisericii ori a

parlamentului şi deci nu mai există nimeni care să poată acționa exclusiv în numele poporului şi pentru el. Regii Graalului erau definiți ca Păzitori ai Tărâmului şi, din acest punct de vedere, sfatul dat de episcopul Eleutherius lui Lucius era unul profund şi iluminat: „Toți oamenii regatului trebuie considerați fii ai regelui. Ei se află sub protecția domniei tale".

Sfântul Mihail

Capela Tor de la Saint Michael, în Glastonbury, a fost construită de regele Lucius pe un vechi sit păgân. Pe aici trece linia *ley*[212] Saint Michael, care porneşte de la Saint Michaels Mount, Marazion şi trece prin bisericile Saint Michael din Brentor, Burrowbridge Mump şi Othery, spre Stoke Saint Michael.[213] Recent, scriitorii Paul Broadhurst şi Hamish Miller au publicat o carte fascinantă, *The Dance of the Dragon,* care trasează axa St. Michael/Apolo din Irlanda prin sud-vestul Angliei, Franța, Italia, Grecia şi Israel.[214]

Sfântul Mihail, căruia i-au fost dedicate numeroase biserici, nu a fost un cleric în sensul

---

[212] *ley lines* — aliniamente ipotetice ale unor locuri de interes geografic, de pildă monumente antice, megaliți etc., a căror existență a fost sugerată în 1921 de arheologul amator britanic Alfred Watkins. (n. tr.)

[213] Geoffrey Ashe, *Avalonian Quest,* Methuen, Londra, cap. 7, p. 126.

[214] Paul Broadhurst şi Hamish Miller, *The Dance of the Dragon,* Pendragon Press, Launceston, 2000.

tradițional al cuvântului sau un sfânt martirizat; numele lui corespunde arhanghelului Mihail, care este menționat o singură dată în Noul Testament (Apocalipsa 12:7). În lucrarea din secolul I, *Războiul iudaic,* Flavius Josephus confirma că esenienii de la Qumran juraseră să păstreze numele îngerilor în cadrul ierarhiei lor preoțeşti. Deținătorul titlului angelic Mihail era preotul țadochit. Urmaş al primului Țadoc din epoca lui David, Mihail în vremea lui Isus era Ioan Botezătorul, care moştenise titlul de la tatăl lui, Zaharia.

Până atunci, regele davidic de jure fusese totdeauna considerat separat de preoții angelici Mihail, Gavriil, Sariil şi Rafail. Ambele linii, Țadoc şi David, erau strict dinastice, dar atunci când a murit, Ioan Botezătorul nu a lăsat în urmă niciun succesor. Isus a încercat de multe ori să obțină recunoaşterea ca preot; chiar s-a autopromovat în mod vizibil în cadrul evenimentului care a devenit cunoscut ca Schimbarea la Față. Dar abia la Înălțare calitatea sa de preot a fost oficializată, când a urcat în Împărăția Cerurilor (mânăstirea superioară), pentru a deveni mare preot (Evrei 3:1) în ordinul lui Melhisedec (Evrei 5:6). Apoi rolul său dinastic a devenit mesianic – rolul unui Rege Preot (sau, aşa cum apare în tradiția Graalului, un Rege Pescar). Pentru prima dată din vremea lui Țadoc şi David, titlul regal şi cel angelic au fost unite, Isus fiind deopotrivă David şi Mihail:

…Unde Isus a intrat pentru noi ca înainte mergător, când a fost făcut „Mare Preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec”. (Evrei 6:20).

Fragmente din documentul intitulat *Prințul Melhisedec,* găsit printre Manuscrisele de la Marea Moartă, sugerează că Melhisedec şi Mihail erau una şi aceeaşi persoană. Astfel apare el în Apocalipsă, când arhanghelul Mihail (puterea țadochită a lui Mesia) luptă cu balaurul dominației romane. În mod similar, documentul Damasc de la Qumran confirmă că titlurile Țadoc şi Melhisedec erau echivalente şi se susțineau reciproc. În esență, din moment ce Țadoc era titulatura supremă a marilor preoți, iar Lelhi (sau Malhus) însemna „rege”, este evident că titlul Melhisedec îl indica pe Regele Preot.

În Evrei 7:14 este desființat conceptul naşterii virgine aşa cum a fost el interpretat de evanghelii, confirmând faptul că Iosif a fost tatăl real al lui Isus: „Căci este vădit că Domnul nostru a ieşit din Iuda, seminție despre care Moise n-a zis nimic cu privire la preoție”. De asemenea, se arată că legea referitoare la preoție a fost modificată pentru a o adapta la noua titulatură arhanghelică a lui Isus (Evrei 7:12).

Din epoca respectivă, succesiunea dinastică pe linia Melhisedec (Melhi-Țadoc) a revenit urmaşilor de sex masculin ai lui Isus, prin Regii Pescari.

Aceasta a fost semința Sangréal-ului davidic – sângele regal al lui Iuda, cunoscut sub numele mai romantic de Familia Graalului. La început, ei nu erau monarhi în adevăratul sens al cuvântului (de facto), ci Regi Preoți de drept (de jure). Abia în secolul al V-lea (când Regele Pescar Faramund s-a căsătorit cu prințesa Argotta, moştenitoarea francilor sicambrieni) şi-au început urmaşii lui Hristos impresionanta lor ascensiune.

Nu este o coincidență faptul că prezența Sfântului Mihail a fost consemnată în Cornwall în jurul anului 495, respectiv în Galia în circa 580. Fiecare prim descendent din linia Graalului era Mihail dinastic, iar oraşul Marazion din Cornwall are origini iudaice, numele lui (care înseamnă Piața Zion) fiind sinonim cu Ierusalim. Dincolo de digul din Marazion se află St. Michael Mount, pe locul unei anterioare mânăstiri celte. Lăcaşul a devenit stăreție benedictină în secolul al VIII-lea şi a fost mânăstire a abației St. Michael în Britannia.

Fondarea Bisericii Romane

În anul 66 d.Hr., un descendent al asmoneilor, Flavius Josephus, a fost numit comandant al apărării Galileii. Înainte se pregătise pentru a deveni preot fariseu, dar a trecut în serviciul militar când iudeii s-au revoltat împotriva stăpânitorilor romani. Mai departe, Josephus a devenit principalul istoric al vremii, scrierile sale,

Războiul iudaic şi *Antichități iudaice,* oferind o imagine detaliată a îndelungatei şi complexei istorii a acestui popor, din epoca primilor patriarhi până în cea a dominației romane. În contextul lucrărilor sale, este interesant să remarcăm referirile sale la Isus.[215] Josephus îl plasează ferm în structura istorică a vremii, fără a menționa însă nimic despre caracterul său divin ori despre vreo intenție scripturală:

Cam în vremea aceea a apărut Isus – un om înțelept, dacă poate fi numit om, căci era un făuritor de minuni. Fiind un asemenea învățător, oamenii primeau de la el adevărul cu plăcere şi a atras spre el pe mulți dintre iudei, pe lângă multe neamuri. El era Hristosul, iar când Pilat – la îndemnul celor mai importanți oameni dintre noi – l-a condamnat să fie răstignit, cei care l-au iubit de la început nu l-au uitat, fiindcă le-a apărut lor viu din nou în a treia zi – aşa cum prorociseră despre el profeții dumnezeieşti, laolaltă cu alte zeci de mii de lucruri minunate. Iar secta creştinilor – numită după el – există încă şi astăzi.

---

[215] Referirea la Isus din *Antichități iudaice* (XVIII, cap. 3, p. 3) este considerată de unii o adăugire ulterioară. Origene, care a scris înainte de 245 d.Hr., nu menționează fragmentul, deşi o face Eusebius, în *Demonstrația Evangheliei,* scrisă în circa 320 d.Hr. Se poate considera, de aceea, că pasajul a fost adăugat după Origene, dar înainte de Eusebius. (Vezi Ahmed Osman, *The House of the Messiah,* cap. 3, pp. 19-20). Dar baza unei asemenea afirmații este fragilă, pentru a nu spune mai mult. Fragmentul nu are o esență creştină: nu defineşte statutul de Mesia al lui Isus şi nici relația lui cu Dumnezeu, ci specifică doar că el era „Hristosul", un „om înțelept", un „făuritor de miracole" şi un „învățător" – aşa cum l-ar fi perceput şi iudeii din epoca lui. (Vezi A.N. Wilson, *Jesus,* cap. 4, p. 89).

Lucrarea lui Josephus, care cuprinde circa 60.000 de rânduri de manuscris, a fost scrisă în anii 80 d.Hr., când el se afla în Roma – oraş în care apăruse cu puțin timp în urmă şi Evanghelia după Marcu. Deşi Petru şi Pavel fuseseră executați sub regimul lui Nero, evangheliile din acea vreme nu erau, la prima vedere, antiromane. Primii creştini tindeau mai degrabă să-i învinuiască pe iudei (nu pe Pilat) pentru persecuțiile la care fusese supus Isus şi, fiindcă revolta iudeilor din anii 66-70 eşuase, ei credeau cu tărie că Dumnezeu trecuse acum de partea lor.

Dar poziția ocupată de creştini în cadrul Imperiului Roman în extindere era una riscantă, ei constituind un grup minoritar, fără statut legal. De la crucificarea lui Petru în timpul lui Nero până la Edictul de la Milano, în anul 313 (când creştinismul a fost recunoscut în mod oficial), au existat nu mai puțin de treizeci de episcopi creştini ai Romei. Primul, instalat în funcție de Pavel înainte de moartea lui Petru, în anul 58[216], a fost prințul din Britannia Linus, fiul regelui Caractacus. (Linus este uneori portretizat ca fost sclav, dar acesta este rezultatul propagandei ulterioare a Bisericii, iar noi vom reveni mai târziu la această chestiune, fiindcă este importantă.).

În circa 120, numirile individuale deveniseră

---

[216] George F. Jowett, *The Drama of the Lost Disciples,* Covenant Books, Londra, cap. 12, pp. 125-126.

prerogativa unui grup, iar candidații trebuia să fie cetățeni ai Romei. Până în vremea episcopului Hyginus (începând cu anul 136), nu mai rămăsese aproape nicio conexiune între creştinii paulini şi adepții nazarineni ai doctrinei iudaice a lui Isus. Aceştia din urmă se stabiliseră îndeosebi în Mesopotamia, Siria, în sudul Turciei şi în Egipt – separat de mişcările instituite în Britannia şi în Galia. Între timp, creştinii din Roma fuseseră ținta unor represiuni continue, deoarece se considera că religia lor contestă caracterul divin tradițional al cezarilor (împărații). Odată cu trecerea timpului, reprimarea a devenit tot mai accentuată, până ce a atins din nou proporțiile din timpul lui Nero, devenind de-a dreptul persecuții.

Principala religie în Imperiul Roman era una politeistă (caracterizată de mai mulți zei) şi deriva în mare parte din venerarea unor divinități ale naturii – ale pădurilor sau apei, de pildă. Pe măsura consolidării statului roman, zeii etruscilor şi ai sabinilor au fost încorporați în religia locuitorilor săi.

Dintre aceşti zei făceau parte Jupiter (zeul cerului) şi Marte (zeul războiului). De asemenea, au fost preluate şi cultele greceşti şi, începând cu anul 204 î.Hr., au prins forță orgiile zeiței Cibele (divinitate asiatică a pământului), emulate nu peste mult timp prin ritualurile hedoniste ale lui Dionisos/Bachus (zeul vinului). Odată cu extinderea spre est a Imperiului Roman, a fost

absorbit şi cultul ezoteric al zeiței Isis, Mama Universală, împreună cu venerarea divinității persane Mithra (zeul luminii, al adevărului şi dreptății). În cele din urmă, religia solară siriană, care-l avea în centru pe *Sol Invictus* (Soarele invincibil), a devenit credință atotcuprinzătoare. Imaginea soarelui ca dătător suprem de viață a făcut ca toate celelalte culte să fie înglobate în această religie, împăratul fiind încarnarea pământească a zeului.

La mijlocul secolului al II-lea, nazarinenii originali (adepții învățăturilor lui Isus şi Iacov) nu mai erau agreați nici de autoritățile romane, dar nici de creştinii paulini, care îi hărțuiau cu agresivitate – îndeosebi Ireneus, episcop de Lyon (născut în cca 120 d.Hr.). Aceştia i-a condamnat ca eretici deoarece afirmau că Isus fusese un om şi nu avusese origine divină, aşa cum susținea noua credință. De fapt, Ireneus a declarat chiar că Isus însuşi practicase o religie greşită şi că se înşelase în convingerile sale! Despre nazarineni, pe care el îi numea ebionişi (săraci), Ireneus scria că:

> Ei, aidoma lui Isus însuşi şi la fel ca esenienii şi țadochiții cu două secole în urmă, s-au bazat pe cărțile profetice ale Vechiului Testament. Ei resping epistolele Pauline şi îl resping deopotrivă pe apostolul Pavel, numindu-l apostat al Legii.

Drept răzbunare, nazarinenii Bisericii Desposynice l-au denunțat pe Pavel ca „renegat” şi „fals apostol”, pretinzând că scrierile sale caracterizate de idolatrie trebuie combătute cu desăvârşire.

În 135, Ierusalimul a căzut din nou pradă armatelor romane – de această dată sub conducerea împăratului Hadrian – iar iudeii supraviețuitori s-au risipit. Cei care au rămas în Palestina s-au mulțumit (din disperare, din cauza înfrângerii militare hotărâtoare) să se preocupe doar de legea şi religia rabinică. Între timp, secta paulină (acum separată complet de rădăcinile sale iudaice) devenea tot mai deranjantă pentru autorități.

Atingând apogeul dezvoltării sale în perioada lui Hadrian (117-138), imperialismul roman a început să decadă în timpul lui Commodus. Domnia sa ineficace (180-192) a provocat dezbinări considerabile, care au dus la decenii de război civil, în care diverşi generali se confruntau între ei şi cu guvernarea de la centru. La un moment dat s-a iscat un conflict pe tema celui care trebuia să poarte coroana, facțiuni ale armatei începând să-şi aleagă propriii suverani. Împăratul Lucius Severus (193-211) a izbutit să readucă un oarecare nivel de ordine prin utilizarea judicioasă a Gărzilor Pretoriene (gărzile personale ale împăratului), dar această disciplină nu a durat mult. Pe întreaga durată a secolului al III-lea,

disputele interne au lăsat granițele imperiului vulnerabile la atacurile sasanizilor din Persia şi ale goților retraşi în regiunea Mării Negre.

În anul 235, împăratul Maximinus a decretat că toți episcopii şi preoții creştini trebuie arestați, averile lor personale să fie confiscate, iar bisericile lor, arse. Captivii au fost condamnați la diverse pedepse şi la sclavie, inclusiv la muncă forțată în minele din Sardinia. La sosire, fiecărui prizonier trebuia să i se scoată un ochi, iar piciorul stâng şi mâna dreaptă să-i fie vătămate, pentru a i se limita capacitatea de mişcare. În plus, bărbații erau castrați. Şi de parcă acest lucru n-ar fi fost suficient, erau înlănțuiți de la talie până la glezne, pentru a nu putea sta drepți, iar cătuşele erau sudate permanent. Nu e deloc surprinzător că puțini au trăit mai mult de câteva luni în aceste condiții. Pe atunci, a fi creştin era în sine un lucru periculos, dar calitatea de lider cunoscut constituia o garanție pentru moarte.

Până când puterea a fost preluată de împăratul Decius (249), creştinii deveniseră atât de turbulenți, încât au fost declarați criminali şi persecutarea lor în masă a căpătat un caracter oficial. Acest lucru a continuat şi în timpul lui Dioclețian, care a devenit împărat în anul 284. El a renunțat la orice urmă de procedură democratică şi a instituit un regim de monarhie absolutistă. Creştinii erau obligați să ofere sacrificii împăratului divin şi au fost supuşi la cele

mai aspre pedepse pentru nesupunere. S-a hotărât ca toate casele de întruniri ale creştinilor să fie demolate, iar adepții care organizau adunări în alte locuri au fost condamnați la moarte. Toate proprietățile Bisericii au fost confiscate de magistrați, iar toate cărțile, testamentele şi doctrinele scrise au fost arse în public. Creştinilor de familie bună le-au fost interzise orice funcții publice, iar sclavii creştini nu aveau nicio speranță de eliberare. Protecția legilor romane le-a fost retrasă, iar cei care se împotriveau edictelor erau arşi de vii la foc mic sau mâncați de animale în arene.

Dioclețian a încercat să contracareze atacurile triburilor barbare prin descentralizarea controlului şi împărțirea imperiului în două. Din anul 293, regiunea vestică era administrată din Galia, iar estul îşi avea centrul politic în Bizanț, pe teritoriul actual al Turciei de nord-vest. Năvălirile au continuat însă, îndeosebi din partea triburilor germanice ale francilor şi alamanilor, care fuseseră ținute înainte dincolo de Rin. Romanii nu mai constituiau ei înşişi o forță invadatoare, ci deveniseră victime ale atacurilor de pretutindeni.

Unul dintre cei mai nemiloşi persecutori ai creştinilor în timpul lui Dioclețian era Galerius, guvernator al provinciilor răsăritene. El a ordonat ca toți cei care nu îl venerau pe împărat mai presus decât orice altceva să fie executați prin metode chinuitoare. Cu puțin înainte de moartea

sa, în 311, Galerius a emis un decret surprinzător, prin care creştinilor le era acordat dreptul de „a se aduna la întrunirile lor fără teama de a fi tulburați”. După circa două secole şi jumătate de represiuni, creştinii începeau o nouă eră, a libertății condiționate.

În anul 312, Constantin a devenit împărat în Occident, în vreme ce Licinius ocupa aceeaşi funcție în Est. Creştinismul se răspândise deja şi era înfloritor pe teritoriile actuale ale Angliei, Franței, Germaniei. Portugaliei, Greciei şi Turciei, ca şi pe cele aflate sub stăpânire romană. De fapt, evanghelizatorii creştini aveau mai mult succes în supunerea triburilor barbare decât legiunile romane, chiar şi în locuri îndepărtate precum Persia şi Asia Centrală. Nu i-a fost greu lui Constantin să-şi dea seama că, pe fondul destrămării imperiului, controlul asupra creştinismului ar putea avea o utilitate practică: era o forță unificatoare, care i-ar fi oferit un important avantaj strategic.

Deşi îi succedase ca împărat tatălui său, Constantin avea un rival la tron în persoana cumnatului său, Maxentius. În anul 312, armatele lor s-au întâlnit la Podul Milvian, lângă Roma, iar trupele lui Constantin au ieşit victorioase din confruntare. Această campanie militară a constituit o primă oportunitate de a-şi afirma adeziunea personală la creştinism, astfel că a anunțat public că a avut o viziune în care i s-a

arătat pe cer o cruce, împreună cu fraza „Cu acest semn vei învinge”. Liderii creştini au fost profund impresionați de faptul că un împărat roman a învins în luptă sub stindardul lor.

Constantin l-a convocat apoi pe vârstnicul episcop Miltiade; obiectivul său era nu acela de a se alătura credinței creştine sub autoritatea episcopului de Roma, ci de a prelua în întregime controlul asupra Bisericii. Unul dintre primele sale ordine a fost acela de a-i fi aduse cuiele din crucea lui Isus, pentru a-i încastra unul în coroană. Cuvintele rostite în fața uluitului Miltiade erau menite să transforme pentru totdeauna structura creştinismului: „În viitor, Noi, ca Apostol al lui Hristos, vom contribui la alegerea Episcopului de Roma”. Odată ce s-a autodeclarat apostol, Constantin a hotărât apoi că magnificul Palat Lateran avea să fie viitoarea reşedință a episcopilor Romei.

Când s-a stins, în 314, Miltiade a fost primul într-un lung şir de episcopi ai Romei care au murit din cauze naturale. Dintr-odată, creştinismul devenise respectabil şi se bucura de aprobare ca religie imperială (ca unica religie imperială, de fapt). În 324, Constantin a devenit cezar al întregului Imperiu Roman, istoria numindu-l Constantin cel Mare.

În locul lui Miltiade, împăratul l-a ales (încălcând astfel practicile tradiționale) pe propriul său asociat, Silvestru, ca prim episcop imperial.

Acesta a fost înscăunat cu mare pompă – cu totul deosebit de ceremonia obscură şi ferită caracteristică anterior ritualului creştin. Duse erau zilele de persecuţii şi de teamă, însă preţul plătit pentru această libertate era venerarea împăratului – exact lucrul pe care înaintaşii creştinilor se străduiseră atât de tare să-l evite. Credincioşii n-au avut însă de ales şi preoţilor li s-a spus, simplu, că Biserica era de acum înainte oficial legată de imperiu. Devenise Biserica Romană.

Silvestru a fost prea copleşit de onoarea care-i fusese făcută pentru a sesiza capcana în care îi ducea pe discipolii Sfântului Petru. Tot ce a văzut a fost calea spre salvare, oferită de Constantin. Deşi acest pas monumental le-a oferit creştinilor dreptul de a se manifesta deschis în societate, ierarhia lor devenise de acum închistată în aur, hermină, pietre preţioase şi toate celelalte ornamente pe care Hristos însuşi le condamnase. Mulţi credincioşi au fost indignaţi de faptul că liderii lor s-au lăsat corupţi chiar de regimul care îi persecutase pe înaintaşii lor şi au declarat că noul lor statut social nu constituia în niciun caz o victorie; era umbra malefică a unei înfrângeri totale – o profanare a tuturor principiilor care atâta vreme le fuseseră sacre.

Între timp, mesajul creştin devenea din ce în ce mai larg susţinut. Cei care răspândeau cuvântul Evangheliei ştiau că poziţia împăratului şi a

predecesorilor lui slăbise mult în fața succesului evident în creştere al Bisericii. Acesta era, la urma urmei, şi unul dintre motivele pentru care tatăl lui Constantin se căsătorise cu prințesa creştină a Britanniei, Elaine (Sfânta Elena). Silvestru şi colegii săi de la Roma au considerat probabil că noua alianță matrimonială era o manevră politică rezonabilă, dar emisarii au recunoscut-o exact drept ceea ce era în realitate: o preluare strategică reuşită de inamic. Ei au susținut că mesajul spiritual al Sfântului Petru fusese deturnat de idolatria unei puteri egotice în încercarea de a-şi evita prăbuşirea. În termeni reali, însuşi scopul creştinismului fusese anulat de noul regim. După aproape trei secole de zbateri şi străduințe, idealul lui Isus fusese dat uitării – oferit pe tavă pentru a fi anihilat de adversarii săi.

Pe lângă diversele lor culte religioase, romanii îi veneraseră pe împărați în calitatea lor de zei, urmaşi ai unor divinități precum Jupiter şi Neptun. La Conciliul de la Arles organizat în 314[217], Constantin şi-a păstrat statutul divin, prezentându-l pe atotputernicul Dumnezeu al creştinilor ca fiind susținătorul său personal. Apoi a rezolvat problema anomaliilor doctrinare înlocuind anumite aspecte ale ritualului creştin cu tradițiile păgâne familiare ale venerării soarelui,

---

[217] Trei episcopi din Britannia au participat la Conciliul de la Arles din 314: cei din Londra, York şi Lincoln.

împreună cu alte precepte de origine persană şi siriană. Pe scurt, noua religie a Bisericii Romane a fost structurată ca un hibrid, pentru a domoli toate facțiunile influente. Astfel, Constantin năzuia la o religie mondială unificată *(catolic* însemnând universal), în fruntea căreia să se afle el însuşi.

Sfânta Elena

De la prima publicare, în 1996, a cărții *Stirpea Sfântului Graal,* numeroşi cititori au menționat că modul în care este prezentată moştenirea regală britanică a Sfintei Elena diferă de ceea ce susține în general Biserica. Într-adevăr, acesta constituie un bun exemplu al felului în care istoria a fost manipulată pentru a corespunde intereselor strategice ale episcopilor. De aceea, merită să vedem ce anume susțin din acest punct de vedere învățăturile propagandiste.

Termenul „propagandist" nu a fost ales întâmplător aici, dat fiind că preceptele Bisericii privind-o pe Sfânta Elena au fost parte integrantă a strategiei numite *Congregatio Propaganda Fide.* Colegiul de Propagandă, alcătuit din cardinali, a fost fondat în 1662 de papa Grigore al XV-lea, unicul său scop fiind acela de a „aplica" dogma religioasă prin intermediul învățătorilor şi al istoricilor acceptați, acolo unde ea diferea de datele tradiționale sau documentare.

Până atunci, informațiile de ordin public despre genealogia împărătesei Elena fuseseră întotdeauna obținute din surse originare din Insulele Britanice. Acolo însă, abia în 1776 istoricul englez Edward Gibbon a început să promoveze ficțiunea Bisericii Romane referitoare la naşterea Elenei, prin lucrarea sa, *Istoria declinului şi prăbuşirii Imperiului Roman.* Apoi, în 1779, după ce relatările sale fictive cu privire la începuturile creştinismului au fost criticate de mediile academice, a urmat o justificare, dar Gibbon se convertise la catolicism în 1753 şi era nevoit s-o prezinte pe Elena aşa cum cerea doctrina oficială. În conformitate cu spusele sale, Elena se născuse în familia unui hangiu din orăşelul Naissus, din Balcani. Mai târziu a fost obligat să recunoască faptul că aceasta era o pură speculație, dar deja afirmațiile sale fuseseră obedient preluate de cei care scriau istoria şi enciclopediile.

Toate documentele anterioare lui Gibbon în Insulele Britanice relatează că prințesa Elaine (în lumea greco-romană, Elena) se născuse şi crescuse în Colchester, devenind cunoscută pentru capacitățile şi experiența ei în gestionarea politică. Soțul ei, Constantius, a fost proclamat împărat la York *(Caer Evroc).* Înainte de acest moment, în 290, el extinsese arhiepiscopia din York la cererea Elenei, iar când a murit a fost îngropat acolo. În amintirea pelerinajului făcut de

Elena în Țara Sfântă în 326, la Colchester a fost construită biserica Elena a Crucii, unde ca stemă a oraşului a fost adoptată crucea ei, cu trei coroane argintii drept brațe.

Odată cu Reforma, şi mai ales după fondarea Colegiului de Propagandă, Roma a pus în practică un bine structurat program de dezinformare cu privire la numeroase aspecte ale istoriei Bisericii, program care a continuat cu o intensitate crescândă. În practică, imaginea creată Elenei de autoritățile religioase de la Roma este extrem de vagă, diversele relatări contrazicându-se între ele. Mulți reprezentanți ai Bisericii au susținut teoria balcanică, aşa cum a fost ea repetată de Gibbon; unii au afirmat că Elena s-a născut în Nicomedia, iar alții că ar fi venit pe lume în Roma.

Pe lângă sursele din Insulele Britanice, informațiile anterioare anului 1662 provenite din Roma susțin de asemenea că Elena ar fi fost de origine din Britannia – ca de altfel toate celelalte scrieri europene. Dintre acestea face parte Epistola din secolul al XVI-lea a germanului Melanchton, care scria: „Elena a fost, fără îndoială, o prințesă britanică". Documentele iezuite (chiar şi cartea *Pilgrim Walks in Rome)* afirmă, atunci când amintesc despre naşterea lui Constantin în Insulele Britanice: „A-i număra pe Sfânta Elena şi pe Constantin printre fiii ei este una dintre marile glorii ale Angliei catolice, Elena fiind unica fiică a regelui Coilus".

Documentul roman cel mai des citat în sprijinul mesajului antibritanic este un manuscris datând de la sfârşitul secolului al IV-lea (după moartea Elenei), opera lui Ammianus Marcelinus, din care informațiile originale referitoare la Elena (cca 248-328) au dispărut! Apare însă o notiță introdusă în mod fictiv în anii 1600, care oferă detaliile recent aprobate de Biserică, preluate apoi de Gibbon şi de alții asemenea lui.

În toate acestea, unica persoană pe care Biserica şi supuşii ei cărturari au ales s-o ignore este cardinalul roman Baronius, bibliotecar al Vaticanului, care a compilat în 1601 *Annales Ecclesiasticae.* În această lucrare, el afirmă explicit: „Nebun trebuie să fie cel care, în fața istoriei universale, refuză să creadă că împăratul Constantin şi mama lui erau britoni, născuți în Britannia”.

Religia şi stirpea

Dezbaterea privind Treimea

Din conținutul multor cărți despre creştinismul timpuriu, ne-am putea închipui că Biserica Romană a fost adevărata Biserică a lui Isus, în vreme ce restul credințelor înrudite erau eretice. Nimic mai neadevărat; numeroase ramuri ale creştinismului erau de fapt mult mai păgâne decât Biserica Romană. Ele disprețuiau idolii şi însemnele opulente ale acesteia şi, în consecință, au fost scoase în afara legii prin decret imperial. Reprezentanții gnosticismului ezoteric, în special, au fost condamnați ca păgâni fiindcă au insistat că Duhul era bun, iar materia, pângărită. Această distincție nu convenea, desigur, atitudinilor puternic materialiste ale noii Biserici.

În aceeaşi situație se aflau cei care respectau tradiția nazarineană şi susțineau cauza inițială a lui Isus în locul învățăturilor excentrice şi cosmetizate ale lui Pavel, atât de rapid însuşite de Roma. Aceşti iudeo-creştini din şcoala tradițională controlau multe dintre bisericile din Orientul Apropiat în vremea domniei lui Constantin. În

plus, ei erau conduşi de nimeni alţii decât de descendenţii familiei lui Isus: *Desposyni,* moştenitorii Domnului.

În 318, o delegaţie a Desposynilor a venit la Roma şi, la noul Palat Lateran, a fost primită în audienţă de episcopul Silvestru. Prin purtătorul lor de cuvânt, Iose (urmaş al fratelui lui Isus, Iuda), delegaţii au afirmat că Biserica ar trebui să-şi aibă centrul în Ierusalim, nu la Roma. De asemenea, au susţinut că episcopul de Ierusalim trebuie să fie un urmaş veritabil al Desposynilor, iar episcopii celorlalte mari centre (de pildă Alexandria, Antiohia sau Efes) să fie înrudiţi cu acesta. Deloc surprinzător, cererile lor au rămas fără răspuns, deoarece Silvestru nu avea cum să anuleze decretele împăratului. Învăţăturile lui Isus fuseseră puse în umbră de o doctrină mai adecvată necesităţilor imperiale şi, în termeni cât se poate de limpezi, Silvestru i-a informat pe membrii delegaţiei că mântuirea nu mai stătea în puterea lui Isus, ci în a împăratului Constantin. Ţinând seama că, de secole, împăraţii erau veneraţi ca zei întrupaţi pe Pământ, iar Constantin fusese numit în mod oficial urmaş apostolic, mai exista încă o portiţă deschisă. După vizita Desposynilor, împăratul a avut prompt grijă de ea, în cadrul Conciliului de la Niceea, în 325. Creştinii paulini aşteptau o a doua venire a lui Mesia, mai curând sau mai târziu, aşa că această speranţă trebuia distrusă. Misiunea lui Isus, de înlăturare

a dominației romane, eşuase din cauza disensiunilor între iudeii sectarieni. Constantin a profitat de acest eşec sădind sămânța unei idei: poate că Isus nu era Mesia cel aşteptat, aşa cum se crezuse! În plus, el fiind împăratul care le oferise creştinilor libertatea în cadrul imperiului, în mod evident, adevăratul lor mântuitor nu era Isus, ci el însuşi, Constantin!

Desigur, împăratul ştia că Isus fusese venerat de Pavel ca Fiul lui Dumnezeu, dar un asemenea concept nu mai putea fi lăsat să persiste. Trebuia ca Isus şi Dumnezeu să fie contopiți într-o unică entitate, astfel încât Fiul să fie identificat cu Tatăl. Astfel, la Conciliul de la Niceea, Dumnezeu a fost definit în mod oficial ca Trei în Unul – o divinitate compusă din trei părți egale şi deopotrivă eterne: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh (sau Spiritul Sfânt). Aceste aspecte ale Treimii semănau în mod cert cu cele trei titulaturi preoțeşti, *Tată, Fiu* şi *Duh*, folosite cu atât de mult timp în urmă de esenienii de la Qumran.

Unii episcopi s-au opus totuşi acestei noi dogme. Mulți dintre delegați erau teologi creştini ai vechii şcoli, care susținea că Isus era Fiul şi, mai mult decât atât, că Fiul fusese creat de Dumnezeu, fără a fi însă el însuşi Dumnezeu. Principalul reprezentant al acestei facțiuni era un preot libian vârstnic din Alexandria, pe nume Arius. Când el s-a ridicat însă pentru a vorbi, Nicolae din Mirele Lichiei i-a tras un pumn în față şi astfel a terminat

cu opoziția!

Crezul nicenian al Sfintei Treimi a fost stabilit ca bază a noii credințe creştine ortodoxe, reformate. Adepții lui Arius (numiți apoi arieni) au fost trecuți în ilegalitate. Unii delegați, printre care şi episcopul Eusebius din Cezareea, erau gata să încheie un compromis, dar acest lucru nu a fost considerat acceptabil şi au fost obligați să cedeze complet în favoarea noului Crez. Astfel, Dumnezeu fiind considerat deopotrivă Tată şi Fiu, Isus a fost „scurtcircuitat", ca un personaj lipsit de semnificație practică. Împăratul era privit acum ca divinitate mesianică – nu numai din acel moment, ci ca o moştenire rezervată lui „de la începuturile vremurilor".

În cadrul acestei structuri reformate, Biserica Romană era considerată impermeabilă la apariția unui alt fruntaş creştin. Şi într-adevăr, odată ce Isus ca personalitate istorică a fost în mod strategic trecut pe o linie moartă, s-a afirmat că religia creştină a fost numită astfel după un om pe nume Crestus care, în 49 d.Hr., fusese unul dintre primii protagonişti în Roma. Acum existau doar doi subiecți oficiali de venerat: Sfânta Treime a lui Dumnezeu şi împăratul însuşi – nou-desemnatul Mântuitor al lumii. Toți cei care contestau această dogmă erau declarați eretici, iar creştinii care încercau să-i rămână loiali lui Isus erau considerați de Biserica imperială păgâni.

De generații, exista obiceiul ca Episcopul de

Roma să-şi desemneze succesorul încă din timpul vieții, dar tradiția a fost schimbată atunci când Constantin s-a autoproclamat apostol al lui Dumnezeu pe Pământ. Astfel, ratificarea numirilor a devenit un drept al său, iar adesea candidații luptau între ei, ducând la vărsări de sânge în stradă. Teoria succesiunii apostolice a fost păstrată, dar candidatura devenise o farsă, deoarece Episcopii Romei erau aleşi dintre cei nominalizați de împărat.

În anul 330, Constantin a declarat Bizanțul capitală a Imperiului Roman de Răsărit (Imperiul Bizantin), redenumindu-l Constantinopol.[218] Un an mai târziu a reunit acolo un Conciliu pentru a ratifica deciziile conciliului anterior, cel de la Niceea. Cu această ocazie, doctrina lui Arius (care între timp strânsese numeroşi adepți) a fost declarată în mod oficial blasfemie. Modul în care împăratul gestiona Biserica era conform cu stilul său autocratic de conducere; domnia lui era una absolutistă, iar Biserica constituia doar un departament al imperiului său. Silvestru era Episcop de Roma, dar numele său abia dacă figurează în seria de evenimente instigate de

---

[218] Conform atestărilor istorice, Constantin a declarat Bizanțul - Byzantium capitală a Imperiului Roman în anul 330, redenumindu-l Nova Roma; abia după moartea sa, în 337, oraşul a primit numele Constantinopol. Autorul acestei cărți are însă propriul mod de interpretare a datelor istorice, pe care traducătorul I-a păstrat ca atare. (n. tr.)

Constantin, care au schimbat pentru totdeauna natura şi scopul creştinismului.

Odată ce această formă de creştinism roman a fost instituită ca religie imperială, un edict cu caracter chiar mai pronunțat totalitar a fost emis la solicitarea împăratului Teodosie cel Mare (379-395). În anul 381, un al doilea Conciliu Ecumenic a fost reunit la Constantinopol, pentru a pune capăt disputei ariene. Lui Teodosie i-a fost dificil să-şi pună în practică dreptul divin mesianic în vreme ce arienii încă susțineau că Fiul (Isus) a fost creat de Dumnezeu şi că Sfântul Duh a trecut *de la* Tată *la* Fiu. Acest concept trebuia anihilat, iar Isus trebuia eliminat definitiv din calcule.

Prin urmare, Biserica a decretat că doctrina Sfintei Treimi a lui Dumnezeu trebuie adoptată de toată lumea: Dumnezeu era Tatăl, Dumnezeu era Fiul şi Dumnezeu era Sfântul Duh. Şi orice dispută trebuia să înceteze!

Declinul Imperiului

În decursul acestei perioade, tradiția nazarineană a persistat. Din vremea primelor revolte ale iudeilor, nazarinenii îşi păstraseră religia sub conducerea Desposynilor, dezvoltându-se în Mesopotamia, estul Siriei, sudul Turciei şi centrul Asiei. Complet separată de creştinismul artificial al Imperiului Roman, credința lor era mai aproape decât oricare alta de învățăturile inițiale

ale lui Isus şi aveau o bază esențial iudaică, spre deosebire de celelalte îmbinări cu venerarea soarelui sau cu alte culte. De fapt, nazarinenii constituiau cel mai pur tip de creştini adevărați; pentru ei Treimea era simplu de explicat: Dumnezeu era Dumnezeu, iar Isus fusese un om – Mesia ereditar din succesiunea davidică. Convingerea lor era fermă în acest sens, respingând orice idee privind virginitatea Mariei.

Concomitent, existau alții care, deşi pregătiți să accepte doctrina Dumnezeului Unul în Trei, îşi păstrau totuşi credința în caracterul divin al lui Isus. Ideile lor se deosebeau considerabil de cele ale nazarinenilor, fiindcă ei credeau în spusele lui Pavel – anume că Isus era fiul biologic al lui Dumnezeu. Acest lucru a dat naştere unui nou Crez, care a apărut în jurul anului 390 şi avea să devină cunoscut sub numele de Crezul Apostolic. Iată cum începe: „Cred în Dumnezeu Tatăl Atotputernic şi în Isus Hristos, Fiul său unic, Domnul nostru". Această reintroducere în scenă a lui Isus nu corespundea deloc cu statutul de Mântuitor al împăratului, dar peste numai câțiva ani, Roma a fost cotropită de goți şi Imperiul Roman de Apus a intrat în declin.

În acest moment, un nou protagonist şi-a făcut apariția în disputa cu privire la Treime; era Nestor, patriarh al Constantinopolului începând cu anul 428. În acord cu nazarinenii, Nestor a declarat că discuția care încerca să hotărască dacă Isus era

Dumnezeu sau Fiul lui Dumnezeu nu avea nicio relevanță, fiindcă era evident pentru toată lumea că Isus fusese un om, născut în mod normal, dintr-o mamă şi un tată. Cu această idee, Nestor s-a ridicat împotriva colegilor săi catolici, care îl readuseseră pe Isus înapoi în scenă acum, odată ce imperiul se prăbuşea. Ei se refereau la Maria numind-o *Theotokas* (în greacă, Purtătoare de Dumnezeu) sau *Dei Genitrix* (în latină, Născătoare de Dumnezeu). Drept rezultat, preceptul nazarineano-nestorian conform căruia Maria fusese o femeie ca oricare alta a fost condamnat de Conciliul de la Efes (431), iar de atunci ea a fost venerată ca mediatoare între Dumnezeu şi lumea muritorilor. Cât despre Nestor, a fost declarat eretic şi alungat, dar în curând el a ajuns printre prieteni, în Egipt şi Turcia, fondând Biserica Nestoriană la Edessa, în 489. Acolo consemnase înainte Iuliu Africanul că romanii distruseseră în mod intenționat documentele Desposynice privind moştenirea regală, dar confirmase totodată existența relatărilor private privind filiația, afirmând că secta familială davidică era menținută printr-o „strictă succesiune dinastică".

De la jumătatea secolului al V-lea, Biserica Romei şi-a continuat expansiunea spre vest, în vreme ce Biserica Răsăriteană Ortodoxă s-a consolidat în jurul centrelor de la Constantinopol, Alexandria, Antiohia şi Ierusalim. Dezbaterea nesoluționată privind Treimea crease o prăpastie

între cele două facțiuni, fiecare pretinzând că reprezintă adevărata credință. Biserica Romei a fost reformată sub oblăduirea unei administrații numite a orașului: cardinalii – un termen derivat din latinescul *cardo* (pivot) – în număr de douăzeci şi opt, cu sediul la Vatican.

În vreme ce Biserica Romană era restructurată, Imperiul Roman de Apus se prăbuşea, distrus fiind de vizigoți şi de vandali. Ultimul împărat, Romulus Augustus, a fost detronat de căpetenia de trib germanic Odoacru, care a devenit rege al Italiei în 476. În absența unui împărat, marele episcop de la vremea respectivă, Leon I[219], a primit titlul de Pontifex Maximus (mare pontif, sau mare constructor de punți). În Răsărit, povestea era însă cu totul alta, Imperiul Bizantin continuându-şi înflorirea vreme de încă o mie de ani.

---

[219] În 452 d.Hr., episcopul Leon I al Romei şi un grup de călugări neînarmați i-au înfruntat pe temutul Attila şi pe luptătorii săi huni lângă fluviul Pad din nordul Italiei. Imperiul lui Attila se întindea de la Rin până în centrul Asiei. Hoardele sale erau bine echipate, cu scări, care de luptă, catapulte şi diverse alte dispozitive cu care să poată cuceri Roma. Discuția a durat numai câteva minute, iar în urma ei Attila le-a cerut oamenilor săi să se retragă spre nord. Nu s-a aflat niciodată ce anume s-a spus între cele două tabere, dar ulterior Leon cel Mare avea să devină papă. Ceva mai devreme, în 434 d.Hr., un trimis al împăratului bizantin Theodosius al II-lea se întâlnise cu Attila în circumstanțe similare pe malul Moravei (la sud de actualul Belgrad). El îi oferise hunului echivalentul a câteva milioane de dolari actuali în schimbul păcii în răsărit. Aranjamentul pus la cale de episcopul Leon a fost, probabil, similar. (Vezi Malachi Martin, *The Decline and Fall of the Roman Church.* Pentru mai multe detalii pe această temă, vezi şi Norman J. Bull, *The Rise of the Church,* Heinemann, Londra, 1967.).

Odată cu Roma, a pălit şi creştinismul roman. Împărații fuseseră identificați cu Dumnezeul creştin, dar acum ei eşuaseră. Supremația lor religioasă a trecut la Marele Pontif, însă religia acestuia devenise una a minorității, într-un mediu înrudit, format din gnostici, arieni, nazarineni şi membri ai Bisericii celte în rapidă dezvoltare.

Regii Vrăjitori

În ultimii ani ai declinului imperial, cea mai mare amenințare la adresa Bisericii Romane venea din partea ramurii desposynice regale din Galia. Aceasta era dinastia merovingiană: descendenți pe linie bărbătească ai Regilor Pescari, cu o moştenire feminină sicambriană. Numele sicambrilor deriva de la Cambra, o regină tribală din circa 380 î.Hr., ei fiind originari din Sciția, la nord de Marea Neagră[220], şi fiind numiți „Noul Legământ".

La Biblioteca Națională din Paris se află un facsimil al reputatei Cronici a lui Fredegar – o lucrare istorică detaliată, din secolul al VII-lea, a cărei redactare a durat treizeci şi cinci de ani. O ediție specială a manuscrisului lui Fredegar a fost prezentată la ilustra Curte Nibelungă şi a primit recunoaşterea autorităților statale ca istorie

---

[220] Iulius Caesar în *De Bello Galico* şi Claudius Ptolemeu îi localizează pe sicambri pe malul nordic al fluviului Rin, în apropierea gurii sale de vărsare, deci pe teritoriul actual al Olandei; autorul acestei cărți nu precizează sursele sale de informare. (n.tr.).

oficială şi exhaustivă. Fredegar (care a murit în anul 660) a fost un scrib burgund, iar *Cronica* sa acoperă perioada cuprinsă între primele zile ale patriarhilor evrei şi epoca regilor merovingieni. El citează numeroase surse de informații, inclusiv scrierile Sfântului Ieronim (cel care a tradus Vechiul Testament în latină), ale arhiepiscopului Isidor din Sevilla (autor al *Enciclopediei cunoaşterii)* şi ale episcopului Grigore din Tours (care a scris *Istoria francilor).*

În *Prolog,* Fredegar afirmă că propriile cercetări au fost chiar mai meticuloase decât ale autorilor citați. În acest sens, el scria:

Am considerat necesar să fiu mai scrupulos în hotărârea mea de a dovedi acurateţe… şi de aceea am inclus… (ca material-sursă pentru lucrările viitoare) toate domniile regilor şi cronologia lor.

Galia merovingiană

Pentru a atinge o asemenea acurateţe, Fredegar, care deţinea o poziţie înaltă în rândul nobilimii burgunde, s-a folosit de accesul privilegiat pe care-l avea la diverse documente ale Bisericii şi ale statului. El relatează că francii sicambrieni (de la care provine numele Franţei) erau numiţi astfel după liderul lor, Francio, care a murit în anul 11 î.Hr.

În secolul al IV-lea, francii sicambrieni se aflau în Renania, unde se mutaseră din Panonia (la vest

de Dunăre) în anul 388 d.Hr., sub conducerea căpeteniilor Genobaud, Marcomer şi Sunno. Stabilindu-se în această regiune a Germaniei, şi-au înfiinţat capitala la Köln. În cursul următorului secol, armatele lor au invadat Galia romană şi teritoriul actual al Belgiei şi al regiunii de nord a Franţei. În acea perioadă, fiica lui Genobaud, Argotta, s-a căsătorit cu Regele Pescar Faramund (419-430), care este adesea considerat adevăratul fondator al monarhiei franceze. Faramund era nepotul lui Boaz-Anfortas (la care vom reveni) în succesiune mesianică directă de la fiul lui Iosue, Aminadab (din linia lui Hristos), care s-a căsătorit cu fiica regelui Lucius, Eurgen (din linia arimateică).

Faramund nu era însă unicul partener matrimonial cu o moştenire mesianică. Argota însăşi era urmaşa surorii regelui Lucius, Athildis, care s-a măritat cu căpetenia sicambriană Marcomer (al optulea ca descendenţă după Francio), în circa 130 d.Hr. Astfel, succesiunea merovingiană iniţiată de Faramund şi Argotta era de două ori desposynică.

Tatăl Argottei, Genobaud, lider al francilor, era ultimul moştenitor masculin al liniei sale, astfel că fiul lui Faramund şi al Argottei, Clodion, a devenit următorul conducător al francilor din Galia. În 488, fiul lui Clodion, Meroveu, a fost proclamat Protector la Tournai şi după numele lui linia a devenit cunoscută ca dinastia mistică a

merovingienilor, odată ce a ajuns pe tronul francilor. Membrii ei au domnit nu prin încoronare sau numire, ci grație unei tradiții acceptate care corespundea dreptului mesianic al generațiilor trecute.

În ciuda genealogiilor atent alcătuite în vremea sa, moştenirea lui Meroveu a fost în mod straniu ascunsă în analele monastice. Deşi era fiul de drept al lui Clodion, istoricul Priscus a spus despre el că a fost zămislit de o misterioasă creatură a mării, *Bistea Neptunis.* Era în mod limpede ceva deosebit în persoana lui Meroveu şi a succesorilor săi preoțeşti, fiindcă ei au fost ținta unei venerații aparte, fiind renumiți pentru cunoştințele lor ezoterice şi abilitățile oculte.[221] Gregorie din Tours, în secolul al VI-lea, afirma că liderii francilor pe linie sicambriană feminină nu erau în general cunoscuți pentru cultura lor ascetică, şi totuşi această dinastie de învățați (din ceea ce el numea „principala şi cea mai nobilă linie a rasei lor") s-a format în străvechea tradiție naziree, devenind cunoscută generic ca Regii Vrăjitori cu părul lung.

---

[221] Termenul „ocult" este asociat astăzi cu magia neagră, dar înseamnă de fapt „ascuns" sau „obscur". Inițiații din Evul Mediu venerau planeta Venus ca reprezentativă pentru Maria Magdalena, care era considerată mijlocitoarea revelațiilor secrete. În ciclul său cu durata de 8 ani, Venus trasează pe cerul nopții o stea cu cinci colțuri. Aceeaşi figură este formată de cele cinci piscuri muntoase din jurul oraşului Rennes-le-Château din Languedoc, Franța. Vezi David Wood, *Genisis,* Baton Press, Tunbridge Wells, 1985, *passim,* şi Henry Lincoln, *The Holy Place,* cap. 7, pp. 65-70.

În Vechiul Testament (Numeri 6:3,5,13), nazireii erau iudei precum Samson şi Samuel, legați prin jurăminte stricte:

> Să se ferească de vin şi de sicheră... în toate zilele făgăduinței sale de nazireu, să nu treacă brici pe capul său; până la împlinirea zilelor câte a afierosit Domnului este sfânt şi trebuie să crească părul pe capul lui.
> Iată legea cea pentru nazireu.

Legămintele nazireatului[222] aveau aplicabilitate pe anumite durate specificate. În tradiția esenianã erau de asemenea stabilite perioade de celibat absolut. Rangul de nazireu-şef era deținut în mod tradițional de prințul moştenitor davidic, care purta veşminte ceremoniale negre. Din acest punct de vedere, liderul regal al ordinului fusese odinioară fratele lui Isus, Iacov cel Drept, iar ulteriorii prinți moştenitori de jure ai lui Iuda şi-au păstrat acest statut, dar şi responsabilitățile lui.

Lăsând la o parte moştenirea lor iudaică, merovingienii nu erau iudei practicanți, aşa cum nu erau nici alți creştini non-romani ale căror credințe aveau origini iudaice. Episcopul catolic Gregorie din Tours îi descria ca „adepți ai unor practici de idolatrie", dar merovingienii clerici nu erau păgâni în sensul de a fi neiluminați. În

---

222 În Vechiul Testament, în Numeri 6, termenul *nazireat* este definit ca „a se despărți de ceilalți", „a se supune la înfrânări". (n. tr.).

practică, cultul lor spiritual semăna oarecum cu cel al druizilor, ei fiind veneraţi ca învăţători ai ezoterismului, judecători, vraci şi clarvăzători. Deşi strâns asociaţi cu burgunzii, merovingienii nu au fost influenţaţi de arianism, iar structura lor statală nu era nici galo-romanică, nici teutonică; de fapt, era considerată ceva cu totul nou, iar cultura lor părea a fi apărut de nicăieri.

Regii merovingieni nu conduceau ţara şi nici nu erau activi din punct de vedere politic; funcţiile guvernamentale erau deţinute de Prefecţii Palatului (prim-miniştri), în vreme ce regii erau preocupaţi de chestiunile militare şi sociale. Printre interesele lor de frunte se numărau educaţia, agricultura şi comerţul maritim. Studiau cu aviditate practicile regale din tradiţia străveche, modelul lor fiind regele Solomon[223], fiul lui David. Disciplina lor se baza în mare parte pe prevederile Vechiului Testament, şi totuşi Biserica Romană i-a declarat necredincioşi.

Pe lângă faptul că erau similari primilor nazirei, merovingienii păstrau şi alte obiceiuri din timpurile biblice. În conformitate cu tradiţia

---

[223] Tradiţia ezoterică a lui Solomon s-a extins în timp până în epoca creştinismului gnostic, care a precedat-o pe cea merovingiană. Gnosticii, ale căror texte se bazau pe Cartea lui Solomon, erau moştenitorii primelor secte iudaice din Babilon. Forma lor de creştinism era deci strâns asociată cu doctrinele metafizice ale lui Platon şi Pitagora; crezurile lor erau în mare parte bazate pe astrologie şi pe conştiinţa cosmică. În plus, ei susţineau că deţin, în privinţa învăţăturilor lui Isus, o cunoaştere *(gnosis)* pe care n-o avea Biserica Romei.

esenianã, bãieții „renăşteau“la vârsta de doisprezece ani când, îmbrăcați într-o robă simplă, treceau printr-o retrăire rituală a naşterii – o a Doua Naştere (aşa cum am menționat anterior în relație cu Isus Iustus). Astfel, băiatul era născut din nou, în mod simbolic, din pântecele mamei lui şi îşi prelua locul în comunitate. Regalitatea merovingiană urma o practică similară: fiilor de rege li se acorda un drept ereditar la suveranitatea dinastică prin inițierea de la vârsta de doisprezece ani. Nu mai era nevoie de o încoronare ulterioară. Dinastia nu era una de regi „creați”, ci o succesiune de monarhi fireşti, al căror drept la tron era acordat automat, în virtutea unei desemnări sacre. Aşa cum am văzut, merovingienii se trăgeau nu numai din Hristos, ci şi din Iacov (Iosif din Arimateea), atât prin sora, cât şi prin fiica regelui Lucius.

Obiceiul esenian al celei de-a Doua Naşteri este subliniat în evanghelii, deşi în mod obscur, greşit interpretat la traducere. În Luca 2:1-12, ceremonia celei de-a Doua Naşteri a lui Isus a fost confundată cronologic cu naşterea sa propriu-zisă. La fel ca în Evanghelia după Matei, Luca plasează naşterea reală a lui Isus în ultima parte a domniei lui Irod cel Mare, care a murit în anul 4 î.Hr. Dar Luca afirmă totodată că Cyrenius (Quirinius) era guvernator al Siriei la acea vreme, şi că împăratul Cezar August a organizat un recensământ național. În realitate, Cyrenius nu a

fost guvernator al Siriei pe timpul vieții lui Irod; a fost numit în această funcție în anul 6 d.Hr. Când, în conformitate cu Josephus în *Antichități iudaice,* a fost organizat un recensământ în Iudeea, condus de Cyrenius la solicitarea lui Cezar August. Acesta este unicul recensământ înregistrat ca document în regiune; nu a existat niciunul în timpul lui Irod. Recensământul a avut loc la doisprezece ani după naşterea reală a lui Isus – exact în anul celei de-a Doua Naşteri (inițiatorii) a sa.

Această eroare a dus la confuzia cronologică referitoare la întârzierea lui Isus în Templul din Ierusalim (Luca 2:41-50). Evenimentul este relatat ca având loc atunci când Isus avea doisprezece ani, dar în realitate ar trebui să se refere la „cel de-al doisprezecelea an al său". Acest moment survine nu la doisprezece ani după venirea sa pe lume, ci la doisprezece ani după naşterea sa în cadrul comunității. La Paştele din acel an, Isus avea de fapt douăzeci şi patru de ani (sau douăzeci şi trei, în conformitate cu data naşterii sale oficiale, în septembrie). Pe atunci, ar fi trecut de la stadiul de inițiat la cel de adult, dar în loc să-şi însoțească părinții la ceremoniile respective, a rămas să discute chestiunile Tatălui său, Tatăl lui Spiritual la vremea respectivă fiind preotul Eleazar Anna.

În decursul copilăriei, Isus s-a aflat aproape de străluciți învățători şi astronomi, îndeosebi alături de magii filosofi, atât de admirați de regii

merovingieni. În epoca merovingiană, cei trei magi de la naşterea lui Isus au fost nominalizați pentru a deveni sfinții ocrotitori ai oraşului franc Köln – sau Cologne; între timp, ei primiseră numele greşite Caspar, Melchior şi Balthazar.

Regii merovingieni erau vrăjitori recunoscuți, în maniera magilor samariteni; ei credeau cu fermitate în puterile ascunse ale fagurelui de miere. Fiindcă fagurele este în mod natural alcătuit din prisme hexagonale, filosofii îl considerau o manifestare a armoniei divine în natură. [224] Structura sa era asociată cu înțelepciunea şi cu capacitățile vizionare, aşa cum se spune în Proverbe 24:13-14:

> Fiule, mănâncă miere, căci este bună…
> Tot aşa şi înțelepciunea este bună pentru sufletul tău.

Pentru merovingieni, albina era cea mai sacră ființă şi, cum fusese emblema sfântă a regalității egiptene, a devenit un simbol al înțelepciunii. Circa trei sute de mici albine aurii au fost găsite

---

[224] Hexagonul se formează prin împărțirea circumferinței unui cerc în segmente egale cu raza acestuia, obținându-se astfel o figură cu şase laturi egale – precum cele întâlnite în anumite forme de viață. Din acest motiv, se credea că albinele dețin o anumită gândire geometrică, având ca principii directoare forța şi economia de spațiu. Sigiliul regelui Solomon (alcătuit din două triunghiuri echilaterale în interiorul unui cerc) cuprinde un hexagon. Hexagrama rezultantă denotă simbolic unitatea (şi armonia) contrariilor: masculin şi feminin, foc şi apă, cald şi rece, pământ şi aer etc. Utilizat frecvent în alchimie, simbolul este specific evreilor, sub forma stelei lui David.

cusute pe mantia lui Childeric I (fiul lui Meroveu), când mormântul său a fost scos la suprafață, în 1653. Napoleon le-a prins pe propria robă de încoronare, în 1804. El şi-a afirmat acest drept în virtutea descendenței sale din Iacob de Rohan-Stuardo, fiul natural (declarat legitim în 1677) al lui Carol al II-lea Stuart al Britaniei cu Marguerite. Ducesă de Rohan. Stuarții erau la rândul lor îndrituiți la această distincție deoarece ei şi rudele lor, conții de Bretagne, descindeau din fratele lui Clodion, Fredemundus – astfel (la fel ca merovingienii) descindeau totodată din Regii Pescari prin Faramund. Albina merovingiană a fost adoptată de Stuarții exilați în Europa, iar albine gravate pot fi văzute şi astăzi pe unele obiecte de sticlărie iacobite.

Când Childeric, fiul lui Meroveu, a murit în anul 481, i-a urmat fiul său de cincisprezece ani, Clovis. În următorii cinci ani, acesta şi-a condus armatele spre sud, pornind din Ardeni şi alungându-i pe galo-romani, astfel că, în 486, teritoriile sale includeau oraşe ca Reims şi Troyes. Romanii şi-au păstrat un regat la Soissons, dar Clovis i-a înfrânt, iar conducătorul lor, Syagrius, a fugit la curtea vizigotă a regelui Alaric al II-lea. Clovis a amenințat cu războiul împotriva lui Alaric, iar fugarul a fost predat în vederea execuției. Abia trecut de douăzeci de ani, avându-i pe romani şi pe vizigoți la picioarele sale, Clovis era destinat să devină cel mai influent personaj al Occidentului.

La vremea respectivă, Biserica Romană se temea de popularitatea crescândă a arianismului în Galia, catolicismul fiind în pericol să fie sugrumat în Europa de vest, unde majoritatea episcopiilor active erau ariene. Clovis nu era nici catolic, nici arian şi, prin urmare, autoritățile romane au considerat că ascensiunea sa le-ar putea fi utilă. După cum s-a dovedit, Clovis i-a ajutat fără voie atunci când s-a căsătorit cu prințesa burgundă Clotilde la Ferrières, un centru al Madonei Negre.[225]

Deşi burgunzii erau în mod tradițional arieni în credința lor, Clotilde era catolică şi şi-a propus să-şi impună convingerile. Pentru o vreme nu a înregistrat niciun succes în promovarea doctrinei în fața soțului ei, dar norocul i s-a schimbat în 496. Regele Clovis şi armatele lui luptau împotriva alamanilor invadatori lângă Köln şi de această dată, în ilustra sa carieră militară, regele merovingian risca înfrângerea. Într-un moment de disperare, a invocat numele lui Isus şi aproape în acelaşi moment regele alamanilor a fost ucis. La moartea liderului lor, năvălitorii au început să se retragă. Clotilde n-a pierdut prilejul de a susține că Isus le asigurase merovingienilor victoria. Clovis nu a fost foarte convins de acest lucru, dar

---

[225] Oraşul Ferrières a fost distrus de Attila în 641 d.Hr., fiind apoi reconstruit în mare parte de merovingieni. Vezi Ean C.M. Begg, *The Cult of Black Virgin,* Introducere, pp. 20-21.

soția lui a trimis imediat după Sfântul Remy, episcopul de Reims, şi a aranjat ca regele Clovis să fie botezat.[226]

Din loialitate față de conducătorul lor, jumătate dintre luptătorii merovingieni au urmat exemplul lui şi s-au botezat. Vestea că monarhul din vest a devenit catolic s-a răspândit rapid, iar acest lucru i-a fost extrem de util episcopului Anastasius din Roma. A urmat un amplu val de convertiri, iar Biserica Romană a fost salvată de la un colaps aproape inevitabil. De fapt, dacă nu ar fi fost botezul lui Clovis, religia creştină în vestul Europei ar fi putut fi astăzi ariană, nu catolică. Convertirea monarhului a avut însă şi un revers; în schimbul acesteia, autoritățile de la Roma au jurat loialitate față de Clovis şi față de urmaşii lui; au promis că un nou Sfânt Imperiu va fi clădit sub conducerea merovingienilor. Clovis nu avea motive să se îndoiască de sinceritatea acestei declarații, dar fără a-şi da seama a devenit instrumentul conspirației puse la cale de episcopi împotriva stirpei mesianice. Cu binecuvântarea Bisericii, Clovis a putut să-şi mute trupele în Burgundia şi Acquitania. S-a calculat că astfel arienii vor fi obligați să accepte catolicismul, dar romanii aveau în minte şi un plan pe termen lung, unul de a-i

---

[226] Istoria tradițională priveşte altfel acest botez, considerând că păgânul Clovis a devenit creştin. De fapt, deja creştinul Clovis a devenit romano-catolic.

elimina în mod strategic pe merovingieni din scenă, episcopul de Roma dobândind supremația în Galia.[227]

După o serie de cuceriri militare, regele Clovis a murit la Paris, la vârsta de patruzeci şi cinci de ani. I-au urmat fiii săi, Theuderic, Chlodomir, Childebert şi Lothar. În 511, domeniul merovingian era împărțit în regate separate. Theuderic s-a impus în Austrasia (de la Köln la Basel), cu centrul la Metz. Din Orléans, în Burgundia, Chlodomir ținea sub control valea Loirei şi vestul Acquitaniei, în jurul oraşelor Toulouse şi Bordeaux. Childebert s-a impus în regiunea dintre Sena şi Armorica (Bretagne), prin Neustria, având capitala la Paris; Lothar a moştenit regatul dintre Scheldt şi Somme, cu centrul la Soissons. Deceniile de guvernare combinată au fost furtunoase; conflictele cu triburile gotice au continuat, facilitând în cele din urmă pătrunderea merovingienilor în estul Acquitaniei, Burgundia fiind complet înglobată în teritoriul lor.

Lothar a murit ultimul dintre cei patru, în 561, după ce devenise rege pe întregul domeniu. Fiii lui, Sigebert şi Chilperic, i-au urmat la tron; patru generații mai târziu, pe linia acestuia din urmă a

---

[227] Subiectul relației dintre Clovis şi Vatican este bine tratat în Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 9, p. 209 şi nu numai.

venit la putere Dagobert al II-lea, care a devenit rege al Austrasiei în 647. Deja un conciliu de episcopi extinsese autoritatea şi imunitatea Bisericii, reducând totodată puterea de impozitare şi administrație generală a casei regale. În consecință, provincii-cheie ale domeniului merovingian se aflau sub supravegherea imediată a Prefecților Palatului, ei înşişi strâns aliați cu episcopii catolici. Desființarea supremației merovingiene, condusă de la Roma, începuse.

Pendragonii

Curtea Regilor Pescari

Francii sicambrieni, din a căror linie feminină au apărut merovingienii, erau asociați cu Arcadia, în Grecia, înainte de a migra în Renania. După cum am văzut, ei îşi spuneau Noul Legământ, aşa cum erau numiți odinioară esenienii de la Qumran.[228] Moştenirea arcadiană era responsabilă pentru misterioasa creatură marină *(Bistea Neptunis)* definită în mod simbolic în documentele străvechi merovingiene. Stăpânitorul relevant al mării era regele Pallas, un zeu din vechea Arcadia, al cărui predecesor fusese Ocean. Conceptul data de fapt de pe vremea anticilor regi ai Mesopotamiei, despre care se spunea că s-au născut din Tiamat, marea mamă a apelor sărate primordiale.

Se spunea că nemuritoarea creatură a mării era pentru veşnicie încarnată într-o dinastie de regi antici, al căror simbol era un peşte. Aceasta a devenit emblema regilor merovingieni, împreună cu leul lui Iuda şi floarea de crin – *fleur-de-lis* –

---

[228] John Allegro, *The Dead Sea Scrolls,* cap. 7, p. 110.

introdusă la sfârşitul secolului al V-lea de regele Clovis pentru a semnifica dinastia regală a Franței. Înainte de acest moment, trifoiul iudaic familiar fusese emblematic pentru legământul circumciziei. Atât leul care se cațără, cât şi floarea de crin au fost ulterior încorporate în blazonul regal al Scoției.

În tradiția arthuriană, filiația davidică suverană era reprezentată de Regii Pescari din Familia Graalului, iar linia patriarhală era desemnată prin numele Anfortas, un titlu simbolic derivat din sintagma *In fortis* (în latină, „în putere"). Acesta era identificat cu numele iudaic Boaz, străbunicul lui David (care însemna, de asemenea, „în putere"), amintit şi azi în francmasoneria modernă.

Boaz era numele pilastrului din stânga al Templului lui Solomon (1 Regi 7:21 şi 2 Cronici 3:17). Capitelul său, ca şi al pilastrului din dreapta, era decorat cu rodii din alamă (1 Regi 7:41-42) – un simbol al fertilității masculine, aşa cum se vede în Cântarea Cântărilor 4:13. Nu este întâmplător faptul că două celebre picturi de Botticelli, *Madona cu rodie* şi *Madona Magnificat,* îl înfățişează pe micul Isus ținând în mână o rodie coaptă, deschisă.[229] Între 1483 şi 1510, Botticelli

---

[229] Unii istorici ai artei susțin că rodiile din aceste picturi simbolizează învierea prin intermediul asocierilor clasice cu legenda Persefonei. Aceasta era zeița greacă (fiică a lui Zeus cu Demetra) dusă de Hades în lumea subpământeană. O condiție a eliberării ei a fost aceea ca ea să

(mai corect Sandro Filipepi) a fost *Nautonnier* (cârmaci) al societății ezoterice Prieuré Notre Dame de Sion, care avea conexiuni cu Graalul. În tradiția Graalului din vremea lui Botticelli, stăpânul mării arcadian, Pallas, era manifest în regele Pelles: „Numele meu este Pelles, rege al țării străine şi văr prim cu Josif din Arimateea". Fiica sa, Elaine, era Purtătoarea de Graal le Corbenic (le *Cors beneicon* – trupul binecuvântat) şi mama lui Galahad, pe care l-a avut cu Lancelot del Acqs.

În cadrul poveştilor tradiționale referitoare la Graal se observă o apariție consecventă a numelor iudaice sau aparent de extracție iudaică – nume precum Iosefe, Lot. Elinant, Galahad, Bron, Urien, Hebron, Pelles, Ioseus, Iona şi Ban. În aproape toate legendele, inclusiv în relatările din secolul al XV-lea ale lui Sir Thomas Malory, apar în mod constant digresiuni în relație cu Regii Pescari. În plus, există numeroase referiri la Iosif din Arimateea, regele David şi regele Solomon. Apare chiar şi Iuda Maccabeul (care a murit în 161 î.Hr.). În decursul anilor, mulți au considerat ciudat

---

petreacă numai o parte a anului la suprafața Pământului, iar revenirea ei anuală este marcată de regenerarea naturii, caracteristică primăverii. Povestea este o alegorie a ciclului vegetal de creştere şi descompunere şi nu are nicio legătură cu învierea trupului din morți. Picturilor lui Botticelli li s-a ataşat o astfel de conotație de clerul temător, care dorea să ascundă adevărul. Botticelli era un învățat al Graalului, un ezoterist de frunte şi un creator al cărților de tarot. Semințele rodiei reprezintă la el fertilitatea în conformitate cu rodiile din Cântarea Cântărilor şi cu capitelurile pilaştrilor din Templul lui Solomon, construit cu circa o mie de ani înainte de răstignirea lui Isus.

faptul că acest erou asmoneu de origine nobilă al Iudeii se bucură de un respect atât de mare într-o poveste aparent creştină:

— Cavalere, îi spuse el lui Messire Gawain, rogu-te să încerci… şi să cucereşti acest scut, căci altfel te voi cuceri eu… căci el a aparținut celui mai bun cavaler de credința sa care a existat vreodată… şi celui mai înțelept.

— Şi cine era el? Întrebă Messire Gawain.

— Iuda Maccabeul era el…

— Adevăr grăieşti, spuse Messire Gawain, şi care e numele tău?

— Sir, numele meu este Ioseu şi sunt din linia lui Iosif din Abarimacie. Regele Pelles este tatăl meu, care e în pădure, şi Regele Pescar este unchiul meu.[230]

Este cunoscut faptul că unii dintre cavaleri regelui Arthur erau personaje care aveau la bază oameni reali – îndeosebi Lancelot, Bors şi Lionel, care aveau legături cu ramura de Acqs a Familiei Graalului. Cum rămâne însă cu ceilalți? Se pare că mulți au origini reale, deşi nu neapărat din epoca arthuriană.

Atunci când majoritatea legendelor Graalului au fost scrise, în Evul Mediu, evreii nu erau deloc îndrăgiți în Europa. Alungați din Palestina, mulți se stabiliseră în diverse regiuni din Occident, dar neavând pământ pe care să-l cultive, s-au lansat

---

230 Din *The High History of the Holy Grail,* compilată de Josephus în circa 1220, după un manuscris mai vechi.

în afaceri bancare şi negoț. Acest lucru nu a fost agreat de creştini, aşa că împrumuturile financiare au fost interzise de Biserica de la Roma. În consecință, regele Edward I i-a alungat pe toți evreii din Anglia în 1209, cu excepția medicilor pricepuți. Într-o asemenea atmosferă, este limpede că autorii legendelor (în Anglia sau pe teritoriul continental al Europei) au preferat să nu folosească diverse nume cu rezonanță evreiască pentru eroii, cavalerii şi regii locali. Şi totuşi, numele au rezistat, de la cele ale primilor protagonişti precum Iosefe, la cel ulterior al lui Galahad.

În primele legende ale Graalului, Galahad era identificat prin numele iudaic Gilead. Gilead cel originar fusese fiul lui Mihail, stră-strănepotul lui Nahor, fratele lui Avraam (1 Cronici 5:14). Gilead înseamnă „o grămadă de mărturii"; muntele numit Gallad era Muntele Mărturiei (Facerea 31:21-25), iar Galed era tumulul lui Iacov, Movila Mărturiei (Facerea 31:46-48). La fel ca Bernard de Clairvaux, abatele de Lincolnshire Gilbert of Holland, a stabilit o legătură directă între Galahad din legendele arthuriene şi familia lui Isus din lucrarea cisterciană *Predici despre Cântarea Cântărilor.* Autorii creştini n-ar fi aşezat oameni cu moştenire iudaică în poziții înalte în mediul cavaleresc decât dacă numele acestora erau deja bine-cunoscute. În mod evident, personajele aveau o anumită bază istorică, deşi cronologia lor

individuală a fost adusă la un numitor comun pentru cerințele legendelor.

Camelot

Începând cu circa 700 î.Hr., triburile celtice *(keltoi,* care înseamnă „străini") din Europa Centrală s-au stabilit în Britania şi, în Epoca Fierului, cultura lor s-a dezvoltat treptat până ce au ajuns să controleze întreaga regiune joasă a Insulelor Britanice. În decursul secolelor, li s-au alăturat alte valuri de celți europeni. Ultimii au fost triburile belgice, care s-au stabilit în sud-est. Locuitorii anteriori au migrat spre nord şi vest, fondând locuri ca Glastonbury în Somerset şi Maiden Castle în Dorset. La sosirea romanilor, celții au fost împinşi în general spre vest, în ciuda rezistenței lor, sub conducerea unor lideri formidabili precum Caractacus şi Boadicea (Victoria). Romanii îi numeau pe anticii britoni *pretam,* un termen care derivase din limba cymrică din vechea Țară a Galilor, în care insula celtă era numită B'rith-ain, ceea ce înseamnă Țara Legământului.[231]

Romanii s-au bucurat de succes în cucerirea Britanniei, dar nu i-au putut înfrânge pe picții din Caledonia, în nordul extrem, şi din această cauză împăratul Hadrian (117-138 d.Hr.) a ordonat

---

[231] George F. Jowett, *The Drama of the Lost Disciples,* cap. 6, pp. 45-46.

construirea unui mare zid, care să despartă cele două culturi. Majoritatea celților de la sud de zid au adoptat modul de viață roman, dar rudele lor de la nord au continuat luptele, la fel ca scoții gaelici din Irlanda de Nord.

În Țara Galilor, primii conducători Powys şi Gwynedd se trăgeau din Avallach, pe linia lui Beli Mawr (Billi cel Mare), un lider al britonilor din secolul I î.Hr. Iată un exemplu de personaj a cărui perioadă este adesea eronat menționată, ca urmare a legendelor țesute în jurul lui. Nepotul lui era archdruidul Brân cel Binecuvântat (ginerele lui Iosif din Arimateea). În virtutea asocierii lor istorice, Beli şi Brân sunt adesea confundați cu frații mai vechi Belinus şi Brennus (fiii lui Porex), care au luptat pentru putere în nordul Britanniei în circa 390 î.Hr. Şi erau considerați zei în străvechea tradiție celtă.

Confuzia este sporită de faptul că frecvent Brân cel Binecuvântat este citat ca tată al lui Carcatacus. Cei doi au fost într-adevăr contemporani în secolul I d.Hr., dar tatăl lui Caractacus a fost Cymbeline din Camulod. Propagată, anomalia a dus la complicații fără sfârşit în cărțile care tratau subiectul genealogiei în Evul Mediu, dar cauza ei este uşor de explicat.

Tatăl lui Brân, descendent al lui Beli Mawr, a fost regele Llyr (Lear). Câteva generații mai târziu, în succesiune după regele Lucius, numele au fost repetate în secolele al III-lea şi al IV-lea, când

liderul velş Llyr Llediath a fost tată al unui alt Brân, tatăl lui Caradawc (o variantă a numelui Caractacus). Un alt motiv de confuzie este faptul că, în calitate de archdruid, Brân era Tatăl patriarhal desemnat. Prin urmare, în termeni simbolici, Brân era într-adevăr „tatăl" lui Caractacus, aşa cum Eleazar Anna şi Simon Zelotul au fost tații spirituali ai lui Isus în ludea.

De la numele Beli (sau Billi) derivă, parțial, numele londonez Billingsgate. Urmaşul acestuia, Avallach, era nepotul fiicei lui Iosif din Arimateea, Ana, soția archdruidului Brân cel Binecuvântat. Pe soția lui Iosif o chema de asemenea Ana (care înseamnă „grație divină").[232] Aşa cum am văzut anterior, Avallach este un titlu şi, în mod similar, numele Beli este şi el tot un titlu, care desemnează un „domn suveran". Ca atare, era repetat în cadrul dinastiei, fiind echivalent cu biblicul Heli (bunicul lui Isus din partea tatălui).

Un alt descendent al lui Beli Mawr a fost regele Llud (după care a fost numit Ludgate, din Londra). El a dat naştere caselor regale din Colchester, Siluria şi Strathelyde, familia sa încheind căsătorii esențiale cu urmaşii lui Iacov/Iosif din Arimateea. Dintre prinții velşi din linia arimateică au apărut fondatorii şi conducătorii locali ai regiunii france Bretagne (Mica Britanie), numită anterior

---

[232] Lucrarea franceză din secolul al XIII-lea, *Sone de Nansai,* o identifică pe soția lui Iosif ca fiind o prințesă nordică.

Armorica – (pământ) cu fața spre mare. O altă linie davidică străveche, care a continuat prin Ugaine Mar (secolul al IV-lea î.Hr.), a deținut conducerea Irlandei prin intermediul Regilor Înalți *(Ard Ri)* de la Tara.

Nepotul regelui Lud, puternicul Cymbeline (tatăl lui Caractacus), a fost Pendragonul Britanniei în vremea lui Isus. Pendragonul, sau Dragonul-Şef al Insulei *(Fen Draco Insularis)* era Regele Regilor şi Păzitorul Insulei Celte. Titlul nu era dinastic; Pendragonii erau numiți dintre membrii regalității celte de un conciliu al bătrânilor druizi. Cymbeline a guvernat triburile belgice Catuvellauni şi Trinovantes de pe tronul său din Colchester, cel mai impresionant fort al Epocii Fierului în regiune. Colchester era numit atunci Camulod (romanizat, Camulodunum) – de la celtul *camu-lot,* care înseamnă „lumină curbată"). Această aşezare fortificată a devenit ulterior modelul curții de la Camelot din legendele arthuriene, cu nume similar şi, aparent, de scurtă durată.[233]

La nord de pământurile lui Cymbeline, în

---

[233] Arhivarul lui Henric al VIII-lea, John Leland, a identificat în 1542 fortul din epoca fierului, de la South Cadbury, în Somerset, ca fiind Camelot, în principal pe baza faptului că numele a două sate din apropiere includeau şi numele râului Camel. Excavațiile efectuate în anii 1960 la Cadbury au scos la iveală ruinele unei săli de ospețe din Evul Mediu, dar oricât de interesante ar fi fost din punct de vedere turistic, acestea nu aveau nimic în comun cu Arthur. De fapt, mai bine de 40 de construcții din aceeaşi epocă şi de tip similar au fost găsite numai în sud-vestul Angliei, plus mult mai multe în restul țării. Vezi Michael Wood, *În Search of the Dark Ages,* BBC Books, Londra, cap. 2, p. 50.

Norfolk, triburile numite iceni erau conduse de regele Prasutagus, a cărui soție era celebra Boadicea. Ea a condus marea – însă eşuata – revoltă tribală împotriva dominației romane în 60 d.Hr., cu faimosul strigăt de luptă *Ygwir erbyny Byd* (Adevărul împotriva lumii). Imediat după acest eveniment, Iosif din Arimateea a venit din Galia pentru a fonda biserica din Glastonbury, în fața imperialismului roman.

Conceptul dragonului – ca în Pendragon – în termeni regeşti a apărut în mod direct din crocodilul sfânt *(Messeh)* al egiptenilor şi din *Mûs-hûs,* din antica Mesopotamia. Faraonii şi regii babilonieni erau unşi la încoronare cu grăsime de crocodil şi, prin urmare, dobândeau curajul şi forța lui *Messeh,* termen din care derivă cuvântul iudaic Mesia (Cel Uns). Imaginea viteazului *Messeh* a evoluat, devenind cea a dragonului, care la rândul ei a ajuns emblematică pentru puternica regalitate. În vremea imperiului, romanii aveau pe stindard un dragon purpuriu, iar acest simbol este amintit în Apocalipsa 12:3, unde Mihail înfruntă „balaurul cu şapte capete". Aşa cum am văzut, dragonul în acest caz era Roma – cunoscută în istorie ca Oraşul celor Şapte Regi (numărul regilor care au domnit înainte e fondarea republicii).

După retragerea romanilor din Britannia în 410 d.Hr., conducerea regiunii a revenit căpeteniilor de trib. Una dintre acestea a fost Vortigern din Powys, în Țara Galilor, a cărui soție era fiica anteriorului

guvernator roman, Magnus Maximus. După ce a dobândit controlul deplin asupra Powysului, în 418, Vortigern a fost ales Pendragon de Isle în 425 şi a pus la treabă însemnul dragonului, acesta devenind ulterior Dragonul Roşu de Ţara Galilor.

Până la vremea respectivă, din linia arimateică a Anei, fiica lui Iosif, şi a soţului ei, Brân cel Binecuvântat, apăruseră diverse ramuri regale. Cel mai important dintre aceşti regi locali era Cunedda, conducător al Manau, lângă Firth of Forth. O ramură familială paralelă era aceea a înţeleptului Coel Hen, care îi conducea pe „Oamenii din Nord“ (Gwyr-y-Gogledd). Menţionat în poezioarele pentru copii ca Bătrânul rege Cole, el guverna regiunile Rheged de pe tronul său de la Carlisle, în Cumbria (fortăreaţa *Camu-lot,* nordică). Un alt lider notabil era Ceretic, descendent al regelui Lucius.[234] Din reşedinţa sa de la Dumbarton, el guverna regiunea Clydesdale. Împreună cu Vortigern, aceşti trei regi erau cei mai puternici cârmuitori în Britannia secolului al V-lea. În familiile lor s-au născut cei mai cunoscuţi sfinţi celţi, fiind supranumite Sfintele Familii ale Britaniei.

La mijlocul anilor 400, Cunedda şi fiii lui şi-au condus armatele în nordul Ţării Galilor, pentru a-

---

[234] Lucius era nepotul fiicei lui Brân, Penardun din Siluria. Despre ea se spune uneori că ar fi fost fiica lui Beli Mawr şi alteori sora ei. În orice caz, era sora unui Beli de mai târziu, fiul lui Brân. Penardun era o protejată a reginei Boadicea.

i alunga pe colonizatorii irlandezi nedoriți, la cererea lui Vortigern. Astfel, Cunedda a fondat Casa Regală Gwynedd în regiunea de coastă a Țării Galilor, la vest de Powys. Picții din Caledonia, în nordul îndepărtat, au profitat de absența lui şi au început o serie de raiduri peste Valul lui Hadrian. O oaste de mercenari iuți – trib germanic – condusă de Hengest şi Horsa, a fost adusă rapid pentru a-i respinge pe invadatori, dar odată ce au reuşit acest lucru, mercenarii şi-au îndreptat atenția spre sudul îndepărtat şi au cucerit regatul Kent. Alte triburi germanice, de saxoni şi angli, au năvălit apoi de pe continent. Saxonii au preluat sudul, fondând regatele Wessex, Essex, Middlesex şi Sussex, iar anglii au ocupat restul teritoriului, de la estuarul fluviului Severn până la Valul lui Hadrian, adică Northumbria, Mercia şi East Anglia. Întregul a devenit cunoscut sub numele Anglia (țara anglilor), iar noii ocupanți au numit peninsula vestică, celtă, Wales – Țara Galilor *(weallas* însemnând „străini").

Anglia, Irlanda şi Ţara Galilor (teritorii celte şi anglo-saxone)

Fiindcă Irlanda era despărţită prin intermediul mării de insula principală, a devenit un refugiu perfect pentru călugări şi cărturari. După unele păreri, Eire-land ar fi însemnat „pământ al păcii“, dar numele străvechi a derivat mai direct de la Eire-amhon (tatăl regelui Irial de la Tara), care s-a căsătorit cu Tamar, fiica regelui Ţedechia al lui Iuda, în circa 586 î.Hr. (Eire era, de asemenea, numele lui Tuatha De Danann, soţia regelui Ceathur, care a domnit în aproximativ aceeaşi perioadă.).

Astfel s-a format o cultură indigenă, unică, sub aspectul creştinismului celt. S-a conturat în

primul rând din Egipt, Siria şi Mesopotamia, cu precepte evident nazarinene. Liturghia era în mare de tip alexandrin şi, fiindcă învățăturile lui Isus (mai degrabă decât persoana sa) constituiau baza credinței, a fost păstrat conținutul mozaic al Vechiului Testament. Erau respectate străvechile legi iudaice privind căsătoria, ca şi celebrarea Sabatului şi a Paştelui, în vreme ce caracterul divin al lui Isus şi dogma romană a Treimii nu-şi aveau locul în doctrina respectivă. Biserica celtă nu avea episcopi diocezani, fiind condusă de abați (monahi vârstnici), având structură de clan şi activitățile sale fiind axate pe învățătură şi cunoaştere.

Cunedda a rămas în Țara Galilor de Nord şi, după moartea lui Vortigern în 464, i-a succedat ca Pendragon, devenind şi comandantul militar suprem al britonilor. Ocupantul acestui post era numit Guletic. Când Cunedda a murit, ginerele lui Vortigern, Brychan din Brecknock, a devenit Pendragon, iar Ceretic din Strathelyde a preluat funcția de Guletic. Între timp, nepotul lui Vortigern, Aurelius – un om cu o considerabilă experiență militară – s-a întors din Britannia pentru a ajuta la stăvilirea năvălirilor saxone. În calitatea sa de preot druid, Aurelius fusese desemnat Prinț al Sanctuarului din Ambrius – o încăpere sacră, care copia în mod simbolic anticul tabernacul iudeu (Ieşirea 25:8 – „Să-Mi facă un locaş sfânt şi Eu voi locui în mijlocul lor"). Cei care

păzeau Ambrius purtau titlul *Ambrosius* şi mantii stacojii. Din fortul său din Snowdonia, Aurelius Ambrosius a asigurat apărarea militară a regiunilor de vest şi, la moartea lui Brychan, i-a succedat ca Guletic.

Sfântul Columba şi Merlin

La începutul anilor 500, fiul lui Brychan (numit tot Brychan) s-a mutat la Firth of Forth ca Prinț de Manau. Acolo a fondat un alt Brecknock, în Forfarshire, pe care velşii îl numeau Breichniog din Nord. Reşedința tatălui său se aflase la Brecon, în Țara Galilor, şi în consecință fortăreața nordică a fost numită, în mod similar, Brechin. Fiica lui Brychan al II-lea s-a măritat cu prințul Gabran [235] al scoților Dalriada (din regiunea Western Highlands), drept care Gabran a devenit Lord de Forth, moştenind un castel la Aberfoyle.

În acea epocă, gaelii irlandezi erau în conflict cu Casa lui Brychan şi, sub conducerea regelui Cairill din Antrim au inițiat un atac împotriva scoților Manau în 514. Atacul a avut succes şi regiunea Forth a intrat în stăpânire irlandeză. Brychan a

---

[235] Gabran era nepotul lui Fergus mac Erc, născut într-o familie gaelică regală, urmaş al Înaltului Rege Conaire Mor al Irlandei. Fergus a părăsit Irlanda la sfârşitul secolului al V-lea, pentru a coloniza zona Western Highlands, şi i-a luat cu el pe frații lui, Loarn şi Angus. Familia lui Loarn ocupa regiunea de la nord de Argyll, cunoscută apoi sub numele Loarna (sau Lorne), cu centrul la Dunollie, Oban.

cerut ajutor ginerelui său, prințul Gabran, şi comandantului Guletic, Aurelius. În loc să încerce să-i alunge pe irlandezi din Manau, liderii au hotărât să lanseze o ofensivă pe mare împotriva celor din Antrim. În 516, flota lui Gabran a plecat de la Sound of Jura cu trupele lui Aurelius. Obiectivul lor era castelul regelui Cairill, formidabila fortăreață de la Dun Baedan (Badon Hill). Forțele Guleticului au ieşit victorioase, iar Dun Baedan a fost cucerit.[236] În 560, cronicarul Gildas al III-lea a scris despre această bătălie în *De Excidio Conquestu Britanniae (Prăbuşirea şi cucerirea Britanniei),* lupta fiind menționată deopotrivă în cronicile scoțiene şi irlandeze.[237] La

---

[236] Anale individuale menționează nume diferite pentru acest conflict şi/sau pentru locul în care s-a desfăşurat. Numele locurilor includ Mount Badon, Mons Badonicus, Dun Baedan şi Cath Badwn (în care *mount şi mons* semnifică un deal, *dun* semnifică un deal sau un fort, iar *cath* reprezintă o fortăreață). Numele bătăliei includ *Bellum Badonis* şi *Obsessio Badonica* (primul sugerând un război, iar al doilea un asediu).

[237] Bătălia este citată în *Manuscrisele Bodleiene – Book of Leinster, Book of Ballymote* şi *Chronicles of the Scots* – şi toate precizează anul 516. Comandantul scoților este numit Aedan mac Gabran din Dalriada, însă Aedan nu se născuse încă. Liderul era de fapt tatăl lui, Gabran, care a devenit rege în Dalriada din 537. Aedan şi fiul lui cel mare, Arthur, au luptat în cea de-a doua bătălie de la Dun Baedan, care a avut loc în 575. În ciuda anului 516 citat în cronici, au existat numeroase dezbateri privind această (primă) bătălie, în mare parte din cauză că cercetătorii au apelat în mod greşit la istoricul Gildas. Mult prea des Gildas al II-lea este cel identificat eronat cu autorul lucrării *De Excidio.* Acesta a trăit între anii 425 şi 512, fiind deci mort deja când Gildas al III-lea s-a născut, în 516 – anul bătăliei, aşa cum preciza el însuşi. Alte lucrări axate asupra Britanniei în Evul Mediu sunt *The Celtic Realms* de Myles Dillon şi Nora K. Chadwick, *Studies în Early British History* de Hector Munro Chadwick *et. Al. Early Scotland* de Hector Munro Chadwick, *Celtic Scotland* de W.F.

câțiva ani după bătălia de la Dun Baedan, Gabran a devenit rege al scoților, în 537, având curtea la Dunadd, lângă Loch Crinan.

Pe atunci, Pendragon era strănepotul lui Cunedda, regele velş Maelgwyn din Gwynedd. Lui i-a succedat fiul lui Gabran, Aedan din Dalriada, care a devenit rege al scoților în 547 şi a fost primul monarh din Insulele Britanice instalat pe tron prin hirotonisire, când a fost uns de Sfântul Columba.

Născut în 521 dintr-o familie regală irlandeză, Columba era eligibil pentru a deveni rege în Irlanda, însă a renunțat la această moştenire şi s-a călugărit, urmând cursurile şcolii ecleziastice de la Moville, în County Down. El a fondat mânăstiri în Derry şi în împrejurimi, dar cele mai mari realizări ale sale aveau să fie împlinite în regiunea Western Highlands şi în insulele scoților Dalriada, după ce a fost alungat din Irlanda în 563. Columba ridicase o armată împotriva nedreptului rege din Sligo, iar după aceea a fost închis la Tara şi apoi exilat, la vârsta de patruzeci şi doi de ani. Împreună cu doisprezece discipoli, a plecat pe mare la Iona și a înființat acolo celebra mânăstire columbană. Ulterior, mai spre nord în Caledonia, moştenirea sa regală a fost bine primită de regele

---

Skene, *Post-Roman Carlisle and the Kingdoms of the North-West* de R. Cunliffe Shaw, *Celtic Ireland* de Eoin Macneill *te Origins of Northumbria* de Peter Hunter Blair.

Bruide al picților, iar el a devenit om de stat la curtea druidă. Având o flotă la dispoziție, Columba a vizitat Insula Man şi Islanda, înființând şcoli şi biserici pretutindeni – nu numai în Caledonia şi în insule, ci şi în Northumbria engleză (Saxonia).

În acea vreme, regiunea Lowlands (mai jos de Forth) era formată din trei regate, care se învecinau cu Northumbria la sud şi ținutul picților la nord. Deşi în afara Țării Galilor din punct de vedere geografic, regiunile Galloway, Lothian, Tweeddale şi Ayrshire erau guvernate de prinți velşi. Una dintre aceste regiuni dinastice de dincolo de Valul lui Hadrian era cea a Oamenilor din Nord *(Gwyr-y-Gogledd),* al căror lider era regele Gwenddolau.

Cu puțin timp înainte ca Aedan să fie hirotonisit şi uns rege de Columba, regele Rhydderch din Strathelyde l-a ucis pe Gwenddolau într-o bătălie în apropiere de Carlisle. Câmpul de luptă se afla între râul Esk şi Liddel Water, mai sus de Valul lui Hadrian. (Acolo, la Moat of Liddel, s-a petrecut acțiunea legendei arthuriene *Fergus şi Cavalerul Negru.)* Principalul sfetnic al lui Gwenddolau (Merlinul Britanniei) era Emrys din Powys, fiul lui Aurelius. La moartea lui Gwenddolau însă, Merlin a fugit la Hart Fell Spa, în Pădurea Caledoniană, şi a căutat refugiu la curtea regelui Aedan de la Dunadd.

Titlul de Merlin (aplicat Clarvăzătorului regelui) exista de mult în tradiția druidă. Înainte de Emrys,

Merlin fusese Taliesin Bardul, soțul lui Viviane I del Acqs. La moartea sa, în 540, titlul i-a revenit lui Emrys din Powys – Merlin cel cunoscut din legendele arthuriene. Emrys era văr mai vârstnic al regelui Aedan, fiind prin urmare în postura de a putea cere ca noul rege să ia măsuri împotriva ucigaşului lui Gwenddolau. Aedan s-a conformat şi a distrus curtea lui Rhydderch de la Dumbarton.

Pe atunci, cel mai important centru urban în nordul Britanniei era Carlisle. Acolo se aflase o importantă garnizoană romană şi în anul 369 oraşul era una dintre cele cinci capitale provinciale. În *Viafa Sfântului Cuthbert,* Bede se referă la comunitatea creştină din Carlisle existentă cu mult înainte ca anglo-saxonii să pătrundă în regiune. Puțin mai la sud de Carlisle, în apropiere de Kirkby Stephen din Cumbria, se află ruinele Castelului Pendragon. Carlisle era numit şi Cardeol sau Caruele în epoca arthuriană şi acolo au localizat autori precum Chretien de Troyes a doua curte regală a lui Arthur. *Înalta istorie a Sfântului Graal* se referă în mod specific la curtea regelui Arthur de la Carlisle, care este menționată deopotrivă în scrierea franceză *Suit de Merlin* şi în poveştile britanice *Sir Gawain and the Carl of Carlisle* şi *The Avowing of King Arthur.*

Titulatura supremă de Pendragon a supraviețuit vreme de 650 de ani, dar în tot acest răstimp unicul Pendragon care nu a existat niciodată a fost

Uther Pendragon, legendarul tată al regelui Arthur. Nu a existat cel puțin sub acest nume, deşi tatăl lui Arthur a fost într-adevăr un renumit Pendragon, aşa cum vom vedea.

Regele Arthur

Războinicul istoric

Se afirmă adesea că prima referire la Arthur îi aparține unui călugăr velş din secolul al IX-lea, Nennius, care în *Historia Brittonum* îl aminteşte ca participant la numeroase bătălii identificabile. Dar Arthur este menționat şi în *Viața Sfântului Columba,* din secolul al VII-lea, şi deopotrivă în poemul celt *Gododdin,* scris în circa 600.

Când regele Aedan din Dalriada a fost uns de Sfântul Columba în 574, fiul său cel mare şi totodată moştenitor al său, era Arthur, născut în 559. În *Viața Sfântului Columba,* abatele Adamnan din Iona (627-704) povesteşte cum sfântul a profețit că Arthur va muri înainte de a-i putea succeda tatălui său. Adamnan confirmă că profeția a fost corectă, fiindcă Arthur a murit în luptă la câțiva ani după decesul lui Columba, în 597.

Se consideră în general că numele Arthur derivă din latinescul Artorius, dar acest lucru este incorect. Numele era pur celt, provenind din irlandezul Artur. În secolul al III-lea, fiii regelui Art

erau Cormac şi Artur. Numele irlandeze nu au fost influențate de romani şi rădăcina numelui Arthur datează din secolul al V-lea î.Hr., când Artur mes Delmann era rege de Lagain.

În 858, Nennius enumera diverse bătălii în care a ieşit învingător Arthur. Acestea s-au desfăşurat, printre altele, în Pădurea Caledoniană, la nord de Carlisle *(Cat Coit Celidon)* şi la Muntele Agned – fortul Bremenium din Cheviots, de unde au fost respinşi anglo-saxonii. Este amintită şi lupta lui Arthur de la râul Glein (Glen), în Northumbria, unde cetatea fortificată a fost centrul operațiunilor militare încă de la mijlocul anilor 500. Alte terenuri de luptă arthuriene au fost Oraşul Legiunii (Carlisle) şi districtul Linnuis – o veche regiune a tribului Novantae, la nord de Dumbarton, unde Ben Arthur străjuieşte Arrochar, la un capăt al Loch Long.

Pentru a-l plasa pe Arthur într-un context corect, este necesar să înțelegem că Pendragon şi Merlin nu erau de fapt nume proprii, ci titluri care, în decursul anilor, au fost aplicate mai multor persoane. Tatăl lui Arthur, regele Aedan mac Gabran al scoților, a devenit Pendragon în virtutea faptului că era nepotul prințului Brychan. Pe această linie, mama lui Aedan, Lluan din Brecknock, era urmaşă a lui Iosif din Arimateea. Nu a existat niciodată un Uther Pendragon, cu toate că numele lui a fost inclus în înscrisurile engleze în epoca Tudorilor, în secolul al XVI-lea.

Numele Uther Pendragon a fost inventat în secolul al XII-lea de autorul Geoffrey of Monmouth (ulterior episcop de At. Asaph), iar termenul gaelic *uther* (sau *uthir)* era doar un adjectiv care însemna „teribil". Din punct de vedere istoric, a existat un singur Arthur fiu al unui Pendragon: Arthur mac Aedan din Dalriada.

Când a împlinit şaisprezece ani, în 575, Arthur a devenit Guletic (comandant) al forțelor din Britannia, iar Biserica celtă a acceptat o pe mama lui, Ygerna del Acqs, ca Înaltă Regină a regatelor celte. Mama ei (descendentă din Isus şi Maria Magdalena) era Viviane I, regină dinastică a Avalonului Burgund. Preoții, prin urmare, l-au uns pe Arthur ca Înalt Rege al britonilor după ce tatăl lui a devenit rege al scoților. Când l-a conceput însă pe Arthur cu Aedan, Ygerna (Igraine) era măritată cu Gwyr-Llew, Dux de Carlisle.

În *Historia Regum Britanniae (Istoria regilor Britaniei)* de Geoffrey of Monmouth (cca 1147), Gwyr-Llew, Dux de Caruele (Comandant militar de Carlisle), a fost „mutat"în sud, în West Country, pentru a deveni Gorlois, duce de Cornwall. [238] Această ajustare a faptelor a fost considerată necesară deoarece patronul normand al lui

---

[238] În epoca lui Arthur, peninsula sud-vestică a Insulei Britanice era numită Dumnonia (de la care derivă numele Devon). Numele Cornwall a apărut abia în secolul al IX-lea.

Geoffrey era Robert, conte de Gloucester. *Historia* fusese finanțată cu bani normanzi, însoțiți de solicitarea expresă de a-l introduce ferm pe regele Arthur în tradiția engleză, cu toate că el nu apărea în *Cronica anglo-saxonă.*

Deşi prezentată ca o relatare veridică, lucrarea lui Geoffrey era recunoscută ca fiind incorectă din multe puncte de vedere. Malmesbury o considera „material dubios", iar William de Newburgh a mers chiar mai departe, afirmând că „Tot ce omul acesta s-a străduit să scrie despre Arthur şi predecesorii săi a fost inventat".

Mulți au fost nedumeriți îndeosebi de ducele Gorlois din Cornwall prezentat de Geoffrey, fiindcă în Anglia secolului al VI-lea nu existau duci. Titlul mai vechi, *Dux,* era diferit de cel nobiliar de mai târziu; era un titlu strict militar şi nu avea conotația feudală de proprietar de pământuri. O altă anomalie era afirmația lui Geoffrey că Arthur cel din secolul al VI-lea se născuse la Castelul Tintagel; în Tintagel n-a existat însă niciun castel până la începutul secolului al XII-lea, când contele de Cornwall a construit unul. Anterior, pe locul respectiv existase doar o mânăstire celtă în ruine.

O altă plasare greşită a fiului lui Pendragon s-a produs în Țara Galilor, tradiția păstrându-se şi astăzi. A existat într-adevăr un Arthur în Țara Galilor în secolul al VI-lea; el era singurul alt Arthur regal al epocii, dar nu era fiul unui Pendragon şi nici Arthur din tradiția Graalului.

Acest alt Arthur a fost uns prinț de Dyfed de către Sfântul Dubricius în 506, deşi el şi strămoşii săi erau duşmani ai localnicilor velşi. Era descendent al familiei regale dezmoştenite Deisi, alungate din Irlanda la sfârşitul secolului al IV-lea. Când trupele romane au părăsit Țara Galilor de Sud, în 383, liderii Deisi au venit de la Leinster şi s-au stabilit în Dyfed (Demetia). Arthur, prinț de Dyfed, apare ca un tiran notoriu în *Viețile Sfinților* (în poveştile lui Carannog şi ale altora), fiind portretizat în general ca un deranjant impostor regional.

În legendele arthuriene, confuzia între cei doi Arthur – al scoților şi al velşilor – a apărut în principal ca urmare a conexiunii cu Merlin. Aşa cum am văzut, Merlin Emrys era fiul lui Aurelius, dar soția acestuia din urmă era sora lui Arthur din Dyfed, Niniane. Aurelius se căsătorise cu ea pentru a stăvili mai bine invaziile Deisi din Powys, dar strategia sa nu a dat roade. Acest lucru însemna, fireşte, că Merlin Emrys era nepotul de unchi al lui Arthur din Dyfed, fiind în acelaşi timp văr cu Pendragonul Aedan mac Gabran şi tutore al fiului lui Aedan, Arthur din Dalriada.

În conformitate cu *Annales Cambriae (Analele Țării Galilor)* din secolul al X-lea, Arthur a murit în bătălia de la Camlann – dar la care Arthur se referă *Analele?* În mod cert nu la Arthur din Dalriada, căci el apare în consemnările scrise în Scoția şi după acest eveniment. În *Cartea roşie din*

Hergest (o serie de poveşti populare velşe), din secolul al XV-lea, se afirmă că bătălia de la Camlann a avut loc în 537, locul probabil de desfăşurare fiind Maes Camlan, la sud de Dinas Mawddwy. În acest caz, este foarte posibil ca Arthur din Dyfed să fi luptat acolo. El era renumit pentru incursiunile pe care le conducea în Gwynedd şi în Powys. Cert însă este faptul că Arthur din Dalriada a participat la o bătălie ulterioară, la Camelon, la vest de Falkirk. *Cronicile picților şi scoților* se referă la acest conflict numindu-l bătălia de la Camelyn. Mai târziu a luptat şi la Camlanna (sau Camboglanna), lângă Valul lui Hadrian – bătălia care a dus la detronarea lui.

Cât despre Geoffrey of Monmouth, el a hotărât să ignore toate localizările geografice, plasându-şi bătălia imaginară lângă râul Camel din Cornwall. De asemenea, el a asociat bătălia irlandeză de la Badon Hill (Dun Baedan) cu o bătălie de la Bath, fiindcă acest din urmă loc fusese numit odinioară Badanceaster.

În *Viața Sfântului Columba,* abatele Adamnan relatează că, spre sfârşitul anilor 500, regele Aedan al scoților l-a consultat pe Sfântul Columba cu privire la succesorul lui în Dalriada, întrebându-l: „Care dintre cei trei fii (ai mei) trebuie să domnească: Arthur sau Eochaid Find sau Domingart?” Columba a răspuns:

Niciunul dintre aceştia trei nu va deveni conducător, căci ei vor cădea în bătălie, ucişi de duşmani; dar dacă mai ai şi alți fii mai mici, să vină ei la mine.

Un al patrulea fiu, Eochaid Buide, a fost chemat şi sfântul l-a binecuvântat, spunându-i lui Aedan: „Acesta este supraviețuitorul tău”. Relatarea lui Adamnan continuă astfel:

Şi astfel s-a făcut că după aceea, la vremea lor, toate lucrurile s-au împlinit întocmai; căci Arthur şi Enochaid Find au fost ucişi nu după mult timp în bătălia cu miathii. Domingart a fost ucis în Saxonia; iar Eochaid Buide a urmat la tron după tatăl său.

Miathii (pe care îi menționează Adamnan) erau un trib briton constituit din două grupări separate, la nord de Zidul lui Antoninus şi, respectiv, de Valul lui Hadrian. Zidul lui Antoninus se întindea între Firth of Forth şi estuarul râului Clyde, iar Valul lui Hadrian traversa terenurile joase dintre Solway Firth şi Tynemouth. În 559, anglii ocupaseră Deira (Yorkshire) şi îi împinseseră pe miathi spre nord. Până în 547, anglii ajunseseră deja şi în Bernicia, Northumbria. Unii dintre miathi au decis să rămână aproape de partea inferioară a Zidului şi să reziste acolo, iar alții s-au mutat mai spre nord, dincolo de partea superioară a Zidului.

Principala fortăreață a miathilor din nord era la Dunmayat, la granița actualului

Clackmannanshire, în districtul Manau, pe Forth. Acolo s-au aliat cu irlandezii, lucru care nu i-a făcut deloc populari în rândul scoților şi al velşilor. În ciuda înfrângerii regelui Cairill la Badon Hill în 515, în Antrim, irlandezii au rămas foarte deranjanți în Manau. În consecință, forțele Guleticului au făcut o nouă incursiune în Ulster în 575.

Acest al doilea atac de la Dun Baedan este cel menționat de Nennius, care aminteşte în mod corect de prezența lui Arthur, în vreme ce relatarea lui Gildas se referă la bătălia din 516 şi îl citează, de asemenea corect, pe Ambrosius Aurelianus ca fiind comandant. Nennius îi acordă lui Arthur credit mai mult decât era cazul însă, pentru că de data aceasta scoții au fost înfrânți şi tatăl lui Arthur, regele Aedan, a fost obligat să i se supună prințului Baedan mac Cairill la Ros-na-Rig, lângă Belfast Lough.[239]

După moartea regelui Baedan mac Cairill în 581, Aedan al scoților a izbutit în sfârşit să-i alunge pe irlandezi din Manau şi Forth. Mai târziu, în 596, cavaleria lui Arthur i-a scos pe irlandezi din Brecknock. Regele Aedan a fost prezent la aceste bătălii, dar frații mai mici ai lui Arthur, Brân şi Domingart, au fost ucişi la Brechin, pe câmpia din Circinn.

---

239 *Tract on the Tributes Paid to Baedan. King of Ulster,* în *Chronicles of Picts and Scots.*

În înfruntarea cu irlandezii la Manau, trupele Guleticului au fost nevoite să facă față şi britonilor miathi. Au reuşit să-i întoarcă pe mulți dintre aceştia pe teritoriilor lor din sud, dar cei care au rămas după retragerea armatei Guleticului au avut de-a face cu picții, care s-au infiltrat pe domeniul lor. Până la sfârşitul secolului, picții şi miathii erau uniți împotriva scoților, cu care s-au luptat la Camelyn, la nord de Zidul lui Antoninus. Şi de această dată scoții au ieşit victorioşi, iar picții au fost împinşi spre nord. Mai târziu, o topitorie din apropiere a fost numită Furnus Arthuri (Focul lui Arthur), pentru a marca evenimentul. Topitoria a constituit multă vreme o atracție turistică şi a fost demolată abia în secolul al XVIII-lea, odată cu Revoluția Industrială.

La trei ani după bătălia de la Camelyn, scoții s-au confruntat cu miathii din sud şi cu anglii din Northumbria. Lupta s-a dat în două etape, cel de-al doilea conflict fiind determinat de o retragere de scurtă durată. Inițial, armatele s-au întâlnit la Camlanna, un vechi fort roman lângă Valul lui Hadrian. Spre deosebire de confruntarea anterioară, bătălia de la Camlanna a fost un eşec pentru scoți. Induşi în eroare de o tactică diversionistă a miathilor, scoții le-au permis anglilor să treacă în spatele lor, într-o deplasare concertată spre nord-vest, spre Galloway şi Strathelyde.

Cu numai câteva luni înainte, regele anglilor,

Aetelfrith din Bernicia, îl înfrânsese pe regele Rhjdderch la Carlisle, cucerind astfel noi teritorii pe Solway. Forțele din Dalriada, sub conducerea lui Aedan şi Arthur, fuseseră nevoite să-i intercepteze şi să-i oprească pe angli din înaintarea lor spre nord. Se spune că au strâns o armată uriaşă, ajutați şi de prinții velşi, şi s-au bucurat chiar de sprijinul lui Maeluma mac Baedan din Antrim, fiul fostului lor duşman. La momentul respectiv, irlandezii se confruntau deja cu perspectiva unei invazii anglo-saxone.

Mordred şi Morgaine

Este important să remarcăm că regele Aedan era creştin al Bisericii celte a Familiei Sacre a Sfântului Columba. Cei din Dalriada erau, într-adevăr, asociați în general cu Familia Sacră, aceasta având rădăcini în tradiția nazarineană, dar încorporând şi anumite ritualuri druidice şi păgâne.

Arthur însă devenise obsedat de creştinismul roman, astfel că pentru el cavaleria sa, a Guleticului, devenise o oştire sfântă. Acest lucru a creat tulburări serioase în sânul Bisericii celte, deoarece Arthur era menit, la urma urmei, să fie următorul rege al scoților. Bătrânii mai cu seamă se temeau că el ar putea încerca să stabilească în Dalriada un regat romanizat şi, din acest motiv, Arthur şi l-a făcut duşman pe propriul fiu,

Mordred, arhiereu al Familiei Sacre. Mordred era un asociat al regelui saxon Cerdic din Elmet (West Riding, Yorkshire), iar Cerdic era aliat cu Aethelfrith din Bernicia. Nu a fost dificil, prin urmare, să-l convingă pe Mordred să se opună tatălui său pe câmpul de luptă şi să se alieze cu anglii în încercarea de a salva regatul scot din pericolul de a-şi pierde moştenirea druidică străveche.

Şi astfel, când scoţii i-au înfruntat pe angli şi pe miathi la Camlanna, în 603, Aedan şi Arthur au luptat nu numai împotriva regelui Aethelfrith, ci şi împotriva prinţului Mordred. Iniţial, luptele au fost de scurtă durată, iar trupele celte au fost obligate să le urmărească pe cele ale anglilor, care trecuseră de ele. Cele două forţe s-au încleştat din nou la Dawstin on Solvay (numit pe atunci Degsastan în Liddesdale), iar în Cronicile din Holyrood şi în Cronicile din Melrose, terenul pe care a avut loc bătălia este numit Dexa Stone. Apariţia arhiereului Mordred alături de invadatori a zdruncinat considerabil starea de spirit a celţilor. În această luptă a murit Arthur (la vârsta de patruzeci şi patru de ani), împreună cu Maeluma mac Baedan.

Bătălia, care a început la Camlanna şi s-a sfârşit la Dawston, a fost una dintre cele mai aprige din istoria celtă. *Analele Tigernach* o numesc „ziua în care au pierit jumătate dintre oamenii Scoţiei”. Deşi Aethelfrith a ieşit învingător, pierderi grele au

suferit ambele tabere. Frații lui, Theobald şi Eanfrith, au fost ucişi împreună cu toți oamenii lor, iar regele Aedan a fugit după ce şi-a pierdut doi fii, pe Arthur şi pe Eochaid Find, şi pe nepotul său, arhiereul Mordred.

Aethelfrith n-a mai ajuns la Strathelyde, dar succesul său de la Dawston a permis extinderea teritoriului northumbrian spre nord, până la Firth of Forth, încorporând şi regiunea Lothian. Zece ani mai târziu, în 613, Aethelfrit a instituit un asediu la Chester şi a adus astfel întreaga Cumbria sub controlul anglilor. Astfel s-a creat un tampon geografic permanent între velşi şi britonii de la Strathelyde. Anglii din Mercia s-au extins apoi spre vest, forțându-i pe velşi dincolo de ceea ce avea să devină linia Offa's Dyke, în vreme ce saxonii din Wessex au ajuns dincolo de Exeter, anexând peninsula sud-vestică.

Cu timpul, teritoriile celte odinioară unite ale Țării Galilor, Strathelyde şi Dumnonia (Devon şi Cornwall) au devenit complet izolate unele de celelalte, iar Familia Sfântă a Sfântului Columba l-a învinovățit pentru acest lucru pe Arthur. El nu a reuşit să-şi îndeplinească îndatoririle de Guletic şi Înalt

Scoția timpurie (Caledonia și Dalriada)

Rege. Tatăl lui, regele Aedan din Dalriada, a murit la cinci ani după dezastrul de la Camlanna, despre care s-a spus că a deschis calea către cucerirea Britanniei de anglo-saxon. Zilele stăpânirii celte se sfârşiseră şi, după mai bine de

şase secole de tradiție, Cadwaladr din Țara Galilor (al douăzeci şi şaselea în linie după Iosif din Arimateea) a fost ultimul Pendragon.

Ca urmare a înfrângerilor lui Arthur la Camlanna şi Dawston (numite împreună *di Bellum Miathorum* – războiul cu miathii), vechile regate din nord au dispărut. Scoții, separați fizic de foştii lor aliați velşi, au considerat că singura lor posibilitate de a salva pământurile Albei (Scoția) era aceea de a se alia cu picții din Caledonia. Acest lucru s-a înfăptuit în 844, când urmaşul celebru al lui Aedan, regele Kenneth Macalpin, i-a unit pe picți şi pe scoți într-o singură națiune. [240] Consemnările referitoare la întronarea sa susțin poziția sa cu adevărat importantă în succesiunea în cadrul familiei, prin aceea că îl numesc urmaş al reginelor din Avallon.

Dacă ar fi supraviețuit, Mordred ar fi devenit fără îndoială Pendragon, fiindcă era un favorit al druizilor şi al Bisericii celte. Mama lui Arthur, Ygerna, era sora mai mare a lui Morgause, care s-a măritat cu Lot din Lothian, conducător din Orkney. Lot şi Morgause au fost părinții fraților Gawain, Gaheries şi Gareth. Morgause era, de asemenea (la fel ca Ygerna), sora mai mică a

---

[240] Aceasta se întâmpla înainte de unificarea națiunii engleze. Abia în 927 nepotul lui Alfred cel Mare, Aethelstan, a fost recunoscut ca rege de majoritatea grupărilor teritoriale anglo-saxone.

Vivianei a II-a, soția regelui Ban le Benoic[241], un descendent desposynic al Regilor Pescari. Viviane şi Ban erau părinții lui Lancelot del Acqs.

La moartea primului ei soț, Dux de Carlisle, Ygerna s-a măritat cu Aedan din Dalriada, conferindu-i astfel lui Arthur legitimitate înainte de a-i fi decernate titlurile. Prin intermediul acestei uniuni, liniile lui Isus şi Iacov/Iosif din Arimateea s-au combinat în Arthur, pentru prima dată după circa 350 de ani. De aceea, în ciuda defectelor sale, Arthur a devenit atât de important în tradiția Graalului.

Bunica lui Arthur din partea mamei, Viviane I, a fost regina dinastică din Avallon, rudă a regilor merovingieni. Mătuşa ei, Viviane a II-a, avea funcția oficială de Păstrătoare a Misticismului celt, iar aceasta i-a revenit, cu timpul, fiicei Ygernei, Morgaine. Arthur se căsătorise cu Gwenhwyfar din Britannia, dar nu au avut copii. Pe de altă parte, el a fost tatăl lui Mordred, cu Morgaine. Cronicile vechi, precum *Promptuary of Cromarty,* sugerează că Arthur a avut şi o fiică pe nume Tortolina, dar aceasta a fost de fapt nepoata lui (fiica lui Mordred). Sora vitregă a lui Arthur, Morgaine (numită şi Morganna sau Morgan le Faye) s-a măritat cu regele Urien din Rheged şi Gowrie

---

241 Titulatura *le Benoic* derivă din latinescul *ille benedictum:* „cel binecuvântat”.

(Goure)[242], care este numit Urien din Gore în legendele arthuriene. Fiul lor era Ywain, fondatorul Casei bretone Leon d'Acqs, cu titlul de conte. Morgaine era o Soră Sfântă din Avallon şi o Înaltă Preoteasă celtă. În textele Academiei Regale Irlandeze este numită „Muirgein, Fiica lui Aedan în Belach Gabrain".

Unii autori au considerat că relația sexuală a lui Arthur cu sora lui vitregă, Morgaine, era una incestuoasă, dar celții nu o priveau astfel. Pe vremea aceea, era predominantă convingerea antică în natura dual ă a lui Dumnezeu, ca şi conceptul tot atât de vechi al surorii-mireasă sacre. Din acest punct de vedere, rugăciunea celților începea astfel: „Tatăl-Mama noastră din ceruri" şi, în plus, erau împlinite rituri speciale care simbolizau încarnarea entității duale, masculin-feminine. Ca manifestare pământească a zeiței Cerridwin, Morgaine reprezenta aspectul feminin, în vreme ce Arthur, fratele ei vitreg, din aceeaşi mamă, era adevăratul ei partener masculin, conform tradiției faraonilor. În mai, la festivalul de la Beltane, Arthur fusese considerat zeu în trup uman şi obligat să participe la un ritual de uniune sexuală sacră între aspectele gemene ale Tatălui-Mamei încarnate. Ținând seama de caracterul divin al lui Arthur şi Morgaine în cadrul

---

[242] Urien este celebru pentru realizarea unei coaliții a liderilor din Strathelyde împotriva anglilor din Bernicia, northumbrieni.

acestui rit, vlăstarul masculin născut în urma uniunii era considerat Hristosul celt şi uns ca atare. Astfel, deşi Arthur era cel destinat să devină erou al istoriei romantice, fiul său, Mordred, a dobândit cele mai înalte poziții spirituale: a fost desemnat Hristos al Britanniei, hirotonisit arhiereu al Familiei Sacre şi uns Rege Pescar.

La maturitate, Arthur a susținut tradiția romană, dar arhiereul Mordred a fost cel care s-a străduit să combine vechile învățături celte cu cele ale Bisericii creştine, tratându-i în mod egal pe preoții druizi şi pe cei creştini. Această deosebire esențială între tată şi fiu i-a împins unul împotriva celuilalt. Arthur a fost puternic romanizat, în vreme ce Mordred a susținut toleranța religioasă în adevărata tradiție a regilor Graalului. În ciuda extraordinarului succes înregistrat de Arthur în tinerețe, înclinațiile sale catolice ulterioare l-au determinat să încalce jurământul celt de credință. Ca Înalt Rege al britonilor, trebuia să fie apărătorul credinței, dar el a impus poporului un anumit ritual. Când el şi Mordred au pierit, în 603, moartea lui Arthur nu a fost plânsă de Biserica celtă, însă el nu avea să fie niciodată uitat. Regatul său s-a prăbuşit fiindcă el a uitat de codul de loialitate şi de slujire. Acest lucru a facilitat desăvârşirea cuceririi saxone, iar cavalerii lui aveau să străbată pustia până la întoarcerea Graalului. Contrar miturilor şi legendelor, arhiereul muribund Mordred (nu Arthur) a fost

luat de pe câmpul de luptă de Surorile Sfinte ale mamei lui, Morgaine.

Surorile Sfinte

În *Historia* lui Geoffrey of Monmouth, cele nouă Surori Sfinte ale lui Morgan le Faye sunt citate ca păzitoare ale Insulei Avalon. Încă din secolul I, geograful Pomponius Mela scria despre nouă preotese misterioase care depuseseră jurământ de castitate pe Isle of Sein, în largul țărmului din Bretagne, în apropiere de Carnac. Mela amintea de puterile lor de a vindeca bolnavii şi de a prevedea viitorul, aşa cum Morgaine del Acqs era o Înaltă Preoteasă celtă cu puteri profetice şi tămăduitoare. Biserica Romană nu tolera însă asemenea atribute la o femeie şi, din acest motiv, călugării cistercieni au fost obligați să transforme imaginea lui Morgan le Faye în cadrul Ciclului Arturian Vulgate.

Cistercienii se identificau cu Ordinul Cavalerilor Templieri de la Ierusalim, iar tradiția Graalului s-a conturat în mijlocul acestora. Conții de Alsacia, Champagne şi Leon (cu care erau asociați scriitori precum Chrétien de Troyes) aveau legături cu ordinul templierilor, dar Biserica Catolică deținea controlul asupra opiniei publice. Astfel, femeile nu aveau dreptul să dețină funcții ecleziastice sau sacre şi, în acest scop, începând cu mijlocul anilor 1200, Morgaine (moştenitoare dinastică şi soră

sfântă din Avallon) a fost portretizată ca Morganna, vrăjitoarea cea rea. În poemul englez *Gawain şi Cavalerul Verde* (scris în circa 1380), ea este geloasa Morganna, care îl transformă pe Sir Bercilak în Uriaşul Verde pentru a o speria pe Guinevere.

Într-un mod similar practicii matriarhale a picților, dinastia avaloniană a lui Morgaine s-a perpetuat pe linia feminină. Deosebirea a fost aceea că fiicele reginei, nu fiii ei, dețineau pozițiile superioare – astfel că onoarea era în întregime feminină. Cu origini în aceeaşi semințe a lui Isus, reginele din Avallon, în Burgundia, au apărut alături de regii merovingieni, în vreme ce alte vlăstare importante erau cele masculine din filiațiile regale septimaniană şi burgundă.

Fiul lui Morgaine, Ywain (Eogain), a fondat casa Leon d'Acqs în Britannia, iar ulterior blazonul acesteia înfățişa leul davidic negru pe un scut auriu (în termeni heraldici: *Or lion rampant, sabie).* Provincia însăşi a fost numită astfel deoarece *leon* era termenul septimano-spaniol pentru „leu". Cuvântul englez a apărut în secolul al XII-lea ca o variantă a anglo-francezului *liun.* Până în secolul al XIV-lea, Lord Lyon King of Arms[243] era numit *Leon Heraud.*

---

[243] Lord Lyon King of Arms, şeful Lyon Court în Scoția, este cel mai mic în rang dintre Înalții Ofițeri de Stat şi este răspunzător pentru reglementarea domeniului heraldicii în Scoția. (n. tr.).

În unele cărți se sugerează că fiul lui Ywain, contele Withur de Leon d'Acqs (adesea scris greşit d'Ak) este sinonim cu Uther Pendragon ca urmare a asemănării numelor mici. Dar Withur era un nume basc, derivat din irlandezul Witur, al cărui echivalent în Cornwall era Gwythyr. Nu era înrudit cu Uther care, aşa cum am menționat anterior, provenea de la un adjectiv gaelic care însemna „teribil". Comitatul Leon a fost fondat în circa 530, pe vremea regelui breton Hoel I. Acesta era descendent al liniei velşe arimateice, iar sora lui, Alienor, era soția lui Ywain.

În acea epocă existau două niveluri ale autorității în Britannia. În cursul unei imigrații treptate din Britannia, Dumnonia a fost fondată în 520, însă nu era un regat în sine. Acolo a apărut o dinastie de regi precum Hoel, dar aceştia nu erau suverani ai Britanniei, ci regi ai britonilor imigranți. Pe parcursul acestei perioade, regiunea a rămas provincie merovingiană şi regii locali se subordonau autorității france prin conți numiți, *Comites non regis.* Conducătorul suprem franc al Britanniei în 540-544 era Chonomore, originar din statul franc, cu autoritate merovingiană de a controla dezvoltarea Britanniei. Strămoşii lui Chonomore erau Prefecți ai Palatului din Neustria, iar el era conte de Pohor, ereditar. Cu timpul, descendenții mătuşii lui Ywain, Viviane a II-a, au devenit conți de Britannia.

Britannia deține un loc aparte în legendele

arthuriene. La Paimpont, la circa 48 km de Rennes, se află Pădurea Broceliande, fermecată, din care se întinde Valea Fără de Întoarcere, unde Morgana îşi închidea iubiții. Tot acolo se regăsesc Izvorul Barenton şi Grădina Bucuriilor a lui Merlin, deşi majoritatea legendelor despre Broceliande au fost de fapt transpuse din povestiri mult mai vechi ale lui Merlin Emrys în Pădurea Caledoniană din Scoția.

Insula Avalon

Aşa cum se arată în textul lui Geoffrey de Monmouth, Avalon era în mod tradițional asociat cu Magica Lume Cealaltă. Acolo legendarul Arthur a fost îngrijit de fecioare în sălaşul său etern. Morgan Le Faye făgăduise să tămăduiască rănile lui Arthur dacă acesta rămânea pe insulă şi nu s-a spus niciodată nimic despre moartea lui. De aici rezulta că, într-o zi, Arthur s-ar putea întoarce.

Când Geoffrey şi-a scris povestea, nu bănuia ce agitație va cauza. Nu numai că textul era incorect din multe puncte de vedere, dar el suferise o posibilă A Doua Venire a regelui. Acest lucru, împreună cu puterile sacre pe care el le atribuia femeilor, erau lucruri inacceptabile pentru Biserica romană, iar ulterior, Sir Thomas Mallory a preferat un compromis. Astfel, sub pana lui, Bedevere l-a aşezat pe Arthur, rănit, pe o ambarcațiune plină de femei care urmau să-l

transporte la Avalon. Apoi Bedevere a străbătut pădurea şi a ajuns la o capelă în care fusese îngropat trupul lui Arthur.

Deşi Avalonul lui Geoffrey avea la bază Lumea Cealaltă din tradiția celtă (A-val sau Avilion), interpretarea sa amintea mai mult de scrierile clasice despre Insulele Norocite, unde roadele se îngrijeau singure, iar oamenii erau nemuritori. În termeni mitologici, astfel de locuri erau întotdeauna „dincolo de marea vestică". Niciunul dintre autorii vechi nu a precizat vreodată localizarea insulei mistice; aceasta nu trebuia să fie într-un loc anume – şi în orice caz nu pe tărâmul muritorilor, fiindcă ea făcea parte dintr-un paradis etern. În termeni literari însă, era asociată cu istoria Avalonului Burgund şi cu Doamnele Lacului: reginele Viviane din Casa del Acqs.

Toate acestea s-au schimbat în 1191, când Insula Avalon a fost brusc identificată cu Glastonbury, în Somerset. Definirea acestui loc ca o insulă era justificată prin faptul că Glastonbury se afla într-o zonă mlăştinoasă, iar satele învecinate, Godney şi Meare, datau din circa 200 î.Hr. Ca urmare a anomaliei geografice însă, s-a încetățenit numele alternativ Vale of Avalon. Înainte de acest moment nu se făcuse nicio conexiune între Arthur şi Glastonbury, cu excepția unei mențiuni scurte din partea lui Cardoc din

Llancarfan.[244] În 1140, acesta scria că abatele de la Glastonbury jucase un rol în eliberarea lui Gwynefer din mâinile regelui Melwas din Somerset, dar nici el nu sugera că Glastonbury ar fi fost Avalon. Şi nici altcineva.

În 1191, călugării de la Glastonbury au exploatat tradiția arthuriană într-un mod care i-ar impresiona pe specialiştii actuali în marketing. Unii autori au considerat acțiunile lor ca fiind de-a dreptul frauduloase, iar alții au încercat să susțină că înşişi călugării au fost derutați de circumstanțe. Oricare ar fi adevărul, ei nu numai că au salvat abația de la dispariție, dar au dat naştere unei noi tradiții la Glastonbury. Abația fusese aproape distrusă de foc în 1184, iar regele Henric al II-lea începuse finanțarea reconstrucției. La moartea lui, în 1189, pe tron a urcat fiul său, Richard I. Acesta nu mai era interesat să cheltuiască fondurile din vistierie pentru cruciadele în Țara Sfântă. Drept urmare, banii pentru Glastonbury s-au oprit, iar abatele şi călugării săi au rămas săraci. Ei însă au săpat o groapă între două monumente saxone aflate la sud de Lady Chapel, iar acolo – spre uimirea generală – au găsit presupusele rămăşițe trupeşti ale regelui Arthur şi ale reginei Guinevere!

La circa 4,8 metri în pământ, într-o canoe de stejar, au descoperit osemintele unui bărbat înalt,

---

[244] Geoffrey Ashe, *Avalonian Quest,* cap. 3, secț. 2, p. 48.

alături de alte oase mai mici şi de o coadă de păr auriu. În sine, descoperirea n-ar fi fost impresionantă, dar călugării au avut noroc, fiindcă nu departe de canoe se spunea că s-ar fi aflat o cruce de plumb încastrată în piatră. Pe cruce scria*Hâc Iacet Inclytus Rex Arthurius În Insula Avallonia Cum Uxore Sua Secunda Wenneveria* („Aici zace îngropat renumitul rege Arthur în Insula Avalon cu a doua sa soție Guinevere"). Nu numai că găsiseră mormântul lui Arthur, ci şi, convenabil, dovada scrisă că Glastonbury era Insula Avalon!

Autoritățile Bisericii romane nu erau deloc mulțumite de faptul că Guinevere era descrisă ca a doua soție a regelui şi s-a afirmat că inscripția era incorectă.[245] Asta ridica o anumită problemă, dar la scurt timp legenda a reapărut, ca prin minune, modificată. De data aceasta, Guinevere era scoasă din scenă, pentru a corespunde cerințelor: *Hâc Iacet Sepultus Inclitus Rex Arthurius În Insula Avalonia* („Aici zace îngropat renumitul rege Arthur în Insula Avalon").

Nu este clar de ce anume au săpat călugării în locul acela – şi chiar dacă au găsit osemintele aşa cum au declarat, nu exista nimic care să le asocieze cu regele Arthur. Identificarea s-a făcut

---

[245] Legenda conform căreia Arthur a avut două soții este o altă manifestare a confuziei cauzate de convergența în mitologie a celor doi Arthur princiari (Arthur din Dalriada şi Arthur din Dyfed) descrişi ca şi când ar fi fost una şi aceeaşi persoană în *Annales Cambriae.*

doar pe baza inscripției de pe crucea de plumb, deşi latina era evident una de Ev Mediu, diferită de cea din vremea lui Arthur, aşa cum engleza de azi se deosebeşte de cea din epoca Tudorilor.

Oricum însă, călugării şi-au atins scopul şi, în urma unei campanii publicitare de succes, pelerinii s-au adunat cu miile la Glastonbury. Abația a beneficiat din plin de donațiile lor şi complexul a fost reconstruit, conform planurilor. Cât despre aşa-zisele oseminte ale lui Arthur şi ale lui Guinevere, acestea au fost depozitate în două cufere şi aşezate într-un mormânt din marmură neagră în fața altarului principal.

Relicvele s-au dovedit a fi o atracție populară atât de apreciată, încât călugării şi-au spus că trebuie să profite mai mult de pe urma lor. Dacă osemintele lui Arthur cauzaseră o asemenea agitație, atunci relicvele unui sfânt sau doi ar fi avut un impact uriaş. Prin urmare, şi-au luat lopețile încă o dată şi, în foarte scurt timp, au anunțat alte descoperiri: oasele Sfântului Patrick şi ale Sfântului Gildas, împreună cu rămăşițele trupeşti are arhiepiscopului Dunstan, despre care mulți oameni credeau că se aflau în Catedrala Canterbury de 200 de ani!

Până când Henric al VIII-lea a închis mânăstirile, abația de la Glastonbury s-a „îmbogățit" cu zeci de relicve, printre care un fir din rochia Mariei, o aşchie din toiagul lui Aaron şi piatra pe care Isus refuzase s-o transforme în pâine. La închiderea lor

însă, zilele de activitate monastică de la Glastonbury s-au sfârşit şi presupusele relicve au dispărut fără urmă. De atunci, nimeni n-a mai văzut aşa-zisele oseminte ale lui Arthur şi Guinevere; tot ce a mai rămas este un înscris care marchează locul mormântului. Pentru mulți oameni însă, Glastonbury avea să rămână pentru totdeauna asociat cu Avalonul. Unii preferă ideea de Tintagel a lui Geoffrey, iar alții susțin Bardsey sau Insula Sfântă. Dar, lăsând la o parte realitatea Avalonului din Burgundia, este limpede că Lumea Cealaltă a celților era un tărâm mitic, cu o tradiție mai veche decât consemnările scrise.

Dacă insula mistică ar fi existat în lumea muritoare, atunci ea ar fi fost la fel ca paradisul etern pe care tribul Fir Bolg anterior epocii Goidelicului îl numea Arunmore. De la Connacht în Irlanda, Fir Bolg şi-au întronat regele, pe Oengus mac Umoir, pe insula atemporală din Antichitate. Aici s-au refugiat războinicii după înfrângerea la care i-a supus Tuatha De Danann în legendara bătălie de la Magh Tuireadh.[246] Se spunea că Insula Fermecată se afla pe marea dintre Antrim şi Lethet (fâşia de pământ dintre Clyde şi Forth). Arunmore era Insula Arran, căminul tradițional al lui Manannan, zeul mării. Arran era numită şi *Emain Ablach (Locul*

---

[246] Thomas F. Orahhilly, *Early Irish History and Mythology.* Dublin Institute for Advanced Studies, 1946, cap. 3, p. 97.

merelor)[247] şi această asociere a fost perpetuată în *Viața lui Merlin,* care amintea de *Insula Pomoru* – Insula Merelor.

[247] William J. Watson, *The History of the Celtic Place Names of Scotland,* William Blackwood, Edinburgh, 1926, cap. 3, p. 97.

Intrigi împotriva stirpei

Biserica în formare

Odată separată de Biserica bizantină, cea romană a dezvoltat, după anul 600, tema Crezului apostolic. Atunci au fost incluse în acesta fragmente familiare şi astăzi: Dumnezeu a devenit „făcătorul cerului şi al pământului" şi, printr-o portretizare nonbiblică, Isus (după ce a suferit în timpul lui Pilat din Pont), a „coborât în iad"înainte de a învia, a treia zi. Tot în această perioadă a fost introdus în Crez conceptul Sfintei Biserici Catolice ca o Comuniune a Sfinților.

În secolele al VI-lea şi al VII-lea s-a răspândit credința nestoriană considerată eretică, în Persia, Irak şi în sudul Indiei, chiar până în China, unde misionarii au ajuns la curtea împăratului Tai-tsung din dinastia Tang în 635. Acesta a fost atât de impresionat de noua doctrină, încât a ordonat traducerea în chineză a Crezului nestorian şi a aprobat construirea unei biserici şi a unei mânăstiri comemorative. Aproape un secol şi jumătate mai târziu, în 781, la Sian-fu a fost ridicat un monument în onoarea lui Nestorius.

Între timp, arienii (care, de asemenea, negau caracterul divin al lui Isus) dobândiseră o poziție fermă în cadrul societății europene. Istoria creştină foloseşte termenul general de „barbari” când se referă la arieni precum goții, vizigoții (goții de vest), ostrogoții (goții de est), vandalii, lombarzii şi burgunzii, dar acest termen se referă exclusiv la deosebirile de ordin cultural, fără a însemna că aceste popoare erau păgâne. Ostilitatea declarată a aşa-numiților barbari față de Roma şi Bizanț nu era deloc mai barbară decât pornirea sălbatică a romanilor de extindere a imperiului, fiind în cea mai mare parte nu agresivă, ci defensivă. Deşi odinioară păgâni de-a dreptul (aşa cum fuseseră de fapt şi romanii înşişi), membrii acestor triburi deveniseră în mare măsură adepți ai lui Arius în secolul al IV-lea. Din Spania şi sudul Franței până în Ucraina, cea mai mare parte a Europei germanice era creştină ariană în anii 600.

O altă doctrină asociată într-o oarecare măsură cu nestorienii şi arienii era un rest al unui cult din secolul al IV-lea, al lui Priscillian din Avila. Mişcarea sa creştină se formase în nord-vestul Spaniei şi pătrunsese semnificativ în Aquitania. Pentru credința priscilliană – care provenea din Egipt, Siria şi Mesopotamia fundamental era caracterul muritor al Binecuvântatei Marii, comparativ cu imaginea ei semidivină în cadrul Bisericii romane. Priscillian fusese executat în 386 la Trier (la nord de Metz), iar trupul său a fost

ulterior mutat şi înmormântat în Spania.[248]

Ținând seama de aceste „variante” ale creştinismului ortodox, este evident că Biserica Catolică nu deținea controlul general în Occident. Catolicismul era înconjurat şi întrepătruns cu diverse alte forme ale credinței. Acestea se bazau însă în linii mari pe tradițiile iudaice, nu pe conceptul paulin adoptat şi revizuit de Roma. Cu excepția unor facțiuni cu orientare spirituala în cadrul mişcării gnostice, ele aveau credințe similare cu tradiția Desposyni, promovând doctrina nazarineană a caracterului uman al lui Isus, şi nu atât venerându-i persoana, cât mai degrabă propovăduindu-i mesajul.

În paralel cu structura ceremonială a Bisericii romane, la periferiile catolicismului s-a constituit o sectă de cărturari. Era o mişcare (în frunte cu Martin din Tours) care respingea episcopatul şi se baza pe concepte egiptene antice şi în general orientale. Societatea eseniană de la Qumran ducea o existență solemnă, reglementată – un stil de disciplină religioasă perpetuat în regiunile deşertice. Aceeaşi izolare austeră, esențială pentru existența monastică, aplicată fie micilor comunități, fie ermiților *(eremoi),* era pe deplin acceptabilă pentru o viață de studiu şi contemplație.

---

[248] Informații utile referitoare la Priscillian se regăsesc în *The Messianic Legacy,* de Baigent, Leigh şi Lincoln, cap. 8, pp. 99-101.

Pionierul monastic Sfântul Martin (cca 316-397) este cunoscut probabil în primul rând pentru că şi-a tăiat rasa pentru a o împărți cu un cerşetor dezbrăcat. Originar din Panonia, Martin a fost soldat în armata imperială înainte de a se stabili la Poitiers şi a fonda prima mare mânăstire din Galia, la Marmoutier. În circa 371 a fost numit episcop de Tours, dar şi-a continuat existența monastică. Mai târziu avea să devină sfântul patron al Franței.

Unul dintre primii misionari de pe continent în Insulele Britanice a fost Sfântul Germannus din Auxerre, care a plecat în Britannia în secolul al V-lea, devenind preceptorul Sfântului Patrick din Irlanda. Fiul unui diacon bisericesc celt, Patrick fusese prins în copilărie de pirați. După o vreme petrecută în sclavie, a reuşit să fugă în Galia, unde a fost pregătit ca misionar la mânăstirile din Lerins şi Auxerre. Apoi, în 431, s-a întors în Britannia şi şi-a început misionariatul în Northumbria.

Învățăturile lui Patrick difereau din multe puncte de vedere de cele ale Romei, iar scrierile sale sugerează o aplecare fermă spre tradițiile ariană şi nestoriană. Nu era deci popular în rândul Bisericii catolice, ale cărei autorități afirmau că nu este deloc potrivit pentru preoție. În învățăturile sale, Patrick se baza exclusiv pe scripturi; nu avea timp pentru autoritatea pe care şi-o arogaseră episcopii, fiind mult mai preocupat de

fraternitatea din cadrul Bisericii celte.

Una dintre figurile esențiale ale monahismului european este Sfântul Benedict (cca 480-544). Născut în Spoleto, Italia, Benedict s-a stabilit într-o grotă dintr-o pădure din apropierea Romei. Mai târziu a fost atras de un loc mai convenabil, pe un deal între Roma şi Napoli, Monte Cassino, unde se atlase înainte un templu închinat lui Apolo. Această situare nu era deloc pe placul episcopilor catolici, dar lui Benedict i s-au alăturat curând numeroşi discipoli, din rândul cărora s-a ridicat ulterior Grigore cel Mare, episcop de Roma între 590-604.[249] În scurt timp, grupul benedictin a început să exercite o influență considerabilă asupra aspectelor politice, mai cu seamă în eforturile de conciliere a goților cu lombarzii de pe teritoriul italian.

Ordinul Sfântului Benedict promova venerarea pioasă, respectarea strictă a orelor de rugăciune şi proprietatea comună într-un cadru monastic de învățare sub supravegherea unui abate rezident. Cu timpul, Benedict a fondat douăsprezece mânăstiri, fiecare cu câte doisprezece călugări, fiind în general considerat părintele ordinelor monastice în creştinătatea occidentală. Benedictinii erau de pe atunci responsabili pentru

---

[249] Papa Grigore a fost cel care, în 600, a stabilit că latina este şi trebuie să rămână unica limbă oficială a Bisericii Romano-Catolice – un edict care a rămas în vigoare până în anii 1960.

menținerea unor standarde ridicate de educație şi pentru muzica şi arta cu caracter sacru din Europa. Această perioadă a structurării Ordinului Benedictin marchează începutul aşa-numitei Epoci a Sfinților – o eră despre care, în tradiția romano-catolică, s-ar putea spune că este încă în dezvoltare în vreme ce Biserica romană era preocupată de dogmă şi structuri ecleziastice, Biserica celtă demonstra un interes față de minți le şi inimile oamenilor. În 597, creştinismul celt devenise atât de răspândit, încât episcopul de Roma, Grigore, l-a trimis pe călugărul benedictin Augustin în Britannia cu scopul expres de a fundamenta mai solid Biserica romană acolo. Vizita sa a fost astfel programată încât să survină după moartea Tatălui Familiei Sacre, blândul Sfânt Columba. Augustin şi-a început misionariatul în sud-estul Angliei (mai precis în Kent), unde soția regelui local Aethelbert era deja catolică. În 601, Augustin a fost proclamat primul arhiepiscop de Canterbury şi, doi ani mai târziu, a încercat să devină arhiepiscop al Bisericii celte deopotrivă. Tentativa nu avea însă sorți de izbândă într-o structură ce rămăsese mai mult nazarineană decât romană. Augustin nu urmărea de fapt o unificare a Bisericilor, ci o subjugare strategică a unei biserici tradiționale, pe care Roma o declarase mai mult sau mai puțin eretică. Abia în 664, la sinodul de la Whitby, în North Yorkshire, Roma a repurtat prima victorie

doctrinară asupra Bisericii celte. Principala dezbatere s-a referit atunci la data Paştelui, pentru că Marele Pontif al vremii decisese că Paştele nu trebuie să mai fie asociat cu cel iudaic. Împotriva obiceiurilor şi a tradiției celte, episcopii catolici au reuşit să-şi impună punctul de vedere, retezând astfel pentru totdeauna conexiunile istorice dintre celți şi iudaism. În mod tradițional însă, festivalul de Paşte în Britannia nu era o celebrare în stil iudaic şi nu avea nicio legătură cu Isus. Paştele o reprezenta de fapt pe Eostre, zeița primăverii, a cărei sărbătoare era respectată cu mult timp înainte de orice asociere cu creştinismul. După sinod, Biserica Catolică şi-a extins dominația în Britannia, dar Biserica celtă nu putea fi suprimată fără o declarație deschisă de război împotriva Irlandei. Dar zilele imperialismului roman se încheiaseră şi nicio armată a Bisericii Romane n-ar fi putut înfrânge trupele regilor irlandezi. Astfel se face că Biserica celtă a rămas foarte activă şi Familia Sacră a Sfântului Columba a devenit în cele din urmă sediul ecleziastic al regilor scoțieni.

Pe acest fundal, cea mai serioasă problemă a episcopului de Roma era incapacitatea sa de a dobândi supremația asupra caselor regale de pe teritoriul celt. Odată cu convertirea regelui Arthur, Roma întrezărise speranța succesului, dar Arthur fusese ucis, iar moştenirea nazarineană în stil druid era păstrată de succesorii fratelui său vitreg

Eochaid Buide. La scurtă vreme după urcarea pe tron a lui Eochaid, episcopul Bonifaciu al IV-lea a adoptat titlul de papă, în 610, ca o alternativă la cel de pontif („făuritor de punți"). Aceasta era o încercare evidentă de a concura cu străvechiul titlu celt de Tată, moştenit din tradiția eseniană. Dar când noua supremație papală a fost testată pe Dianothus, abate de Bangor, acesta a răspuns că nici el şi nici colegii săi nu recunosc o astfel de autoritate. Apoi a adăugat că erau pregătiți să recunoască Biserica lui Dumnezeu, „dar cât despre o altă supunere, nu acceptăm nimic din ceea ce ar putea cere cel pe care-l numeşti papă (sau episcop al episcopilor)". O scrisoare către abatele de Iona, în 634, se referea fără echivoc la Sfântul Patrick (Tată în vremea respectivă) ca „papa al nostru".

În decursul secolelor au fost făcute diverse tentative de a nega moştenirea preoțească şi patriarhală a Bisericii celte (a cărei autoritate era mai mult decât suficientă pentru a stârni îngrijorarea Vaticanului).[250] Se considera că ordinea la tronul pontifical se baza pe succesiunea apostolică, dar aceasta nu putea fi dovedită, fiindcă apostolul Petru (pe care era fundamentată

---

[250] Pentru informații suplimentare referitoare la Biserica celtă, vezi Nora K. Chadwick, *The Age of Saints in the Celtic Church,* Oxford University Press, 1961; Dom Louis Gougaud, *Christianity în Celtic Lands,* şi E.G. Bowen, *The Settlements of the Celtic Saints în Wales,* University of Wales Press, Cardiff, 1956.

succesiunea) nu deținuse niciodată o funcție oficială. Primul episcop de Roma numit fusese prințul Linus din Britannia (fiul lui Caractacus, Pendragonul) şi, aşa cum este consemnat în *Constituțiile Apostolice* ale Bisericii, Linus a fost inițiatorul adevăratei succesiuni, fiind desemnat de Sfântul Pavel în timpul vieții lui Petru, în 58 d.Hr.

Mai târziu, în 180, Ireneus, episcop de Lyon, scria: „Fondând şi construind Biserica la Roma, apostolii i-au încredințat administrarea ei lui Linus". În încercarea de a umbri moştenirea regală a lui Linus, acesta a fost adesea portretizat ca sclav, dar acest lucru nu a îndepărtat spinul din coasta Bisericii şi, drept urmare, doctrina papală trebuia considerată „inefabilă". În lipsa ei, întregul concept al unei progresii structurate de înalți episcopi în succesiune apostolică pornind de la Petru s-ar fi prăbuşit, dat fiind că Petru nu fusese episcop la Roma şi nici altundeva.

Episcopul Theodosius a încercat să creeze o conexiune apostolică în 820, când a anunțat că rămăşițele trupeşti ale lui Iacov Boanerghes (Sfântul Iacov cel Mare) fuseseră dezgropate la Compostela, în Spania. În 899, altarul închinat lui Sant Iago (Sfântul Iacov) a devenit o mare catedrală, distrusă ulterior de mauri, în 997, şi reconstruită în 1978. Dar din Noul Testament se ştia că Iacov Boanerghes (fratele lui Ioan) a fost executat în Ierusalim de Irod din Halkida, în 44

d.Hr. (Faptele Apostolilor 12:2). Prin urmare, osemintele descoperite (dacă aparțineau cu adevărat unui Iacov) erau mai degrabă cele ale ucenicului Iacov Cleopa, care a venit în Occident împreună cu soția sa, Maria Iacobi, odată cu Maria Magdalena. Dar şi această posibilitate este una relativă şi s-a sugerat că relicvele şi moştenirea ulterioară de la Santiago de Compostela i-ar fi aparținut lui Priscillian din Avila.

Schisma în cadrul creştinismului

Desprinderea Romei de Biserica răsăriteană s-a definitivat în 867, când aceasta din urmă a anunțat că păstra adevărata succesiune apostolică. Primul Conciliu de la Vatican nu a fost de acord cu acest lucru şi, prin urmare, Fotius, patriarh de Constantinopol, l-a excomunicat pe papa Nicolae I de la Roma!

Aceasta a dus la o nouă repriză de dispute privind definirea Treimii. Catolicii din creştinătatea occidentală au hotărât să ratifice ceea ce era numit *Articolul Filioque,* introdus în cadrul Conciliului de la Toledo, în 598. Acesta declara că Sfântul Spirit provenea de la Tată *şi* de la Fiu"(în latină, *filoque).* Biserica răsăriteană pretindea că Duhul provenea „de la Tată prin Fiul"(în greacă, *dia tou huiou).* Era un motiv de dispută teologică extraordinar şi oarecum intangibil, dar suficient de bun pentru a rupe

creştinătatea în două. În realitate, desigur, totul era doar o scuză banală pentru a perpetua dezbaterea asupra locului din care trebuia condusă Biserica din punct de vedere politic – de la Roma sau de la Constantinopol. Rezultatul a fost formarea a două Biserici distincte dintr-una singură inițială.[251]

Cu trecerea timpului, Biserica răsăriteană a suferit schimbări relativ minore. De la primatul său în Constantinopol, a continuat să respecte strict preceptele scripturale şi s-a focalizat asupra ritualului euharistiei (împărtăşaniei) cu pâine şi vin.

Catolicismul, pe de altă parte, a trecut prin numeroase schimbări: noi doctrine au fost adăugate şi vechi concepte au fost modificate sau validate. Din secolul al XII-lea, s-a considerat că şapte sacramente erau cerute pentru a întrupa slava lui Dumnezeu în viața fizică a unei persoane (deşi nu toate erau necesare pentru mântuirea individuală). Acestea au fost astfel clasificate: botezul, sfânta comuniune, confirmarea, confesiunea şi penitența, hirotonisirea, celebrarea matrimoniului şi ungerea celor grav bolnavi sau muribunzi (Maslul sau ultima împărtăşanie). S-a afirmat apoi că pâinea şi vinul împărtăşaniei se

---

[251] Lăsând la o parte aspectele practice ale separării dintre Roma şi Constantinopol, faptul că a dus la formarea a două Biserici independente nu s-a reflectat în numele acestora decât în 1945.

transformau cu adevărat, slujite fiind, în sângele şi trupul fizic ale lui Isus (doctrina transsubstanțierii).

Aşa cum debutase ca un hibrid, Biserica romană fondată de Constantin şi-a păstrat caracterul compozit. Noi metode şi ideologii au fost introduse pentru a menține un control eficient al congregațiilor, de la distanță, într-o societate catolică în extindere. Astfel, catolicismul roman a evoluat în mod strict reglementat şi unele doctrine care par azi tradiționale au fost de fapt introduse relativ recent. Abia în epoca victoriană s-a decis ca anumite aspecte ale Crezului catolic, până atunci implicite, să fie considerate elemente explicite ale credinței. Doctrina Imaculatei Concepțiuni, de pildă, a fost afirmată în mod oficial abia în 1854, când Papa Pius al IX-lea a decretat că Maria, mama lui Isus, a fost concepută fără păcatul originar. Urcarea Mariei la ceruri a fost definită în anii 1950 de Papa Pius al XII-lea, în vreme ce Papa Paul al VI-lea a proclamat-o Mamă a Bisericii abia în 1964.

Astfel de decrete au fost posibile prin afirmarea supremă a autorității – aceea a „infailibilității papale". Această dogmă a fost proclamată la primul conciliu de la Vatican, în 1870, şi afirma în mod de necombătut că „papa este în imposibilitate de a greşi atunci când defineşte de pe tronul său pontifical chestiuni legate de învățăturile Bisericii sau de moralitate"!

Controlul artei religioase

Biserica Romano-Catolică nu era interesată doar să dețină controlul asupra documentelor istorice şi literaturii romantice. Episcopii erau împotriva oricăror idei contrare dogmelor susținute de ei şi, în acest sens, întregul domeniu creativ a fost supus rigorilor unei corectitudini ortodoxe. Faptul că Madona trebuia înfățişată numai în alb şi albastru a fost deja menționat, dar existau şi alte reguli care guvernau arta sacră în general. Unii artişti, precum Botticelli şi Poussin, au introdus cu succes elemente simbolice în lucrările lor – elemente pe care neinițiații nu le-ar fi putut înțelege, dar în linii mari arta celei mai mari părți a Europei trebuia să respecte reglementările stricte impuse de Vatican.

Încă de la începuturile Bisericii romane, rudele de sex masculin ale lui Isus au constituit o problemă, care a fost însă rezolvată cu succes prin împingerea lor în fundalul tradiției bisericeşti, în vreme ce Maria, mama lui, a fost adusă în prim-plan. Iosif (tatăl lui Isus şi al lui Iacov şi adevărata verigă în lanțul succesiunii regale) a fost în mod deliberat tras pe o linie moartă, iar cultul Fecioarei a atins dimensiuni disproporționate. Prin intermediul acestei strategii, seminția încă în viață a lui Iuda a fost în mod convenabil eliminată din conştiința publică.

Biserica a stabilit reguli referitoare la cine putea fi pre-prezentat în artă şi la modul în care avea să fie făcută această reprezentare.[252] Ana, mama Mariei, era rareori acceptată în picturi împreună cu fiica ei, fiindcă prezența ei ar fi minimizat caracterul divin al Mariei. Dacă prezența Anei este imperios necesară, ea trebuia plasată într-o poziție subordonată. Lucrarea *Sfânta Ana şi Madona,* de Francesco da San Gallo, oferă un bun exemplu al modului în care mama este aşezată în spatele fiicei. *Viziunea Sfintei Ana,* de Cesi, o înfățişează pe Ana îngenunchind în fața unei viziuni a Mariei. *În Fecioara şi Pruncul cu Sfânta Ana,* de Leonardo da Vinci, Maria adultă stă pe genunchiul mamei ei, păstrându-şi astfel poziția de prim-plan. În mod similar, Ana este aşezată în spatele fiicei ei în *Familia Fecioarei* de Pietro Perugino.

Iosif, soțul Mariei, şi Ioachim, tatăl ei, erau reprezentați în general în plan secund sau inferior. Ambele personaje constituiau o problemă, deoarece funcțiile lor paterne contraziceau dogma Imaculatei Concepțiuni şi pe cea a Naşterii Virgine. Încă din vremea frescelor lui Taddeo Gaddi (care a murit în 1366) se prefera ca statutul lui Ioachim să fie minimalizat prin înfățişarea lui în situații deloc măgulitoare. Prin urmare, era adesea înfățişat alungat din Templu de Marele

---

[252] Anna Jameson, *Legends of the Madonna,* Houghton Mifflin, Boston, 1895.

Preot Isahar, după ce îndrăznise să ofere în dar un miel deşi nu era încă tată. În *Sfânta Familie* a lui Michelangelo, Maria este reprezentată pe un tron central, în vreme ce soțul ei, Iosif, se

Ioachim alungat din Templu, de Taddeo Gaddi

Sprijină de o balustradă din fundal, aparent gândindu-se la cu totul altceva.

Biserica ar fi negat bucuroasă că Maria fusese căsătorită, dar artiştii nu puteau ocoli caracterul direct al evangheliilor. Totuşi, nu exista posibilitatea vreunei aluzii măcar la o apropiere fizică între Iosif şi Maria. În consecință, Iosif era înfățişat de obicei ca un bărbat mult mai vârstnic

decât soția lui, chel şi neinteresat de familia sa – ca în lucrarea *Adorația păstorilor* (cca 1485), a lui Ghirlandaio. Celebra *Doni Tondo* a lui Michelangelo (1504) înfățişează în mod similar un Iosif chel, cu barbă albă, la fel ca *Odihna în timpul fugii din Egipt,* a lui Caravaggio. Nu rareori Iosif era reprezentat ca un infirm, sprijinit inconfortabil într-o cârjă, în vreme ce Maria era mereu frumoasă şi senină, ca în *Sfânta Familie* a lui Veronese.

Când Iosif a devenit un sfânt în sine, în Spania secolului al XVI-lea, lucrurile s-au mai schimbat puțin, în avantajul său. Şi totuşi, prin intermediul unui simbolism subtil, era încă reprezentat doar ca tatăl vitreg al lui Isus şi adesea ținând un crin alb, care denota puritatea relației sale cu Maria. Lucrarea *Sposalizio* a lui Rafael (care înfățişează căsătoria Mariei cu Iosif) intră în această categorie; toiagul lui Iosif are în vârf un crin, deşi el este portretizat ca un bărbat mai tânăr decât de obicei.

Naşterea, de Lorenzo din Credi

Aşa cum crinul era un simbol al virginității Mariei, la fel trandafirul denota frumusețea ei. Maria era adesea înfățişată ținând în mână un trandafir sau aflându-se într-o grădină de trandafiri, ca în *Madona* lui Cesare di Seso sau *Madona cu rugul de trandafiri,* de Martin Schoen. Ambele idei derivă din Cântarea Cântărilor 2:1 – „Eu sunt un trandafir din Saron, un crin din văi". Încă din primii ani ai creştinismului crinul era numit *la fleur de Marie* şi din acest motiv crinul-gladiolă (în forma iudaică *fleur de lis)* a fost adoptat de regii merovingieni pentru a le desemna stirpea mesianică.

Prezența necesară a lui Iosif constituia o dificultate pentru artiştii care doreau să reprezinte Naşterea pe pânză. Aceasta a fost însă depăşită în

picturi precum *Naşterea,* de Alessandro Moretto, în secolul al XVI-lea, înfățişându-i ca un bătrânel sprijinit într-un toiag. Uneori chiar pare a fi la anii senectuții sau chiar adormit, ca la Lorenzo di Credi. Într-un fel sau altul, acest descendent al Casei regale a lui David a fost de nenumărate ori redus la poziția unui personaj secundar, inutil (ca în *Adorația magilor,* de Hans Memling), rareori fiindu-i permis să ia parte la o acțiune relevantă. În plus, în picturi precum *Odihna în Egipt,* de Van Dyck, Iosif nici nu pare capabil de vreo acțiune, părând gata să se prăbuşească la picioarele Mariei şi să se alăture tatălui ei, Ioachim, pe drumul oficial al uitării.

Carolingienii intră în scenă

La jumătatea secolului al VII-lea, Roma avea deja posibilitatea de a începe subminarea succesiunii merovingiene în Galia – un plan care, aşa cum am văzut mai devreme, a fost conceput la botezul regelui Clovis. În 665, Prefectul Palatului Austrasian (echivalent cu un prim-ministru) era sub control papal ferm. Când regele Sigebert al II-lea a murit, fiul lui, Dagobert, avea doar cinci ani şi, în consecință, Prefectul Grimoald a trecut la acțiune. Pentru început, l-a răpit pe Dagobert şi l-a trimis în Irlanda, pentru a trăi printre scoții gaelici. Apoi, gândindu-se că nu-l va mai revedea niciodată, i-a spus mamei lui, regina Immachilde,

că băiatul a murit.

Prințul Dagobert a fost crescut la mânăstirea Slane, lângă Dublin, şi la vârsta de cincisprezece ani s-a căsătorit cu prințesa celtă Mathilde. Apoi a plecat la York, sub patronajul Sfântului Wilfred. Dar Mathilde a murit şi Dagobert a hotărât să revină în Franța, spre uluirea mamei lui. Între timp, Grimoald îl aşezase pe fiul său pe tronul Austrasiei, dar Wilfred de York şi alții răspândiseră vestea despre trădarea Prefectului, astfel Casa Grimoald fiind discreditată. După ce s-a însurat cu Gizelle de Razes, o nepoată a regelui vizigot, Dagobert şi-a reprimit tronul în 674 (după ce lipsise din Franța aproape douăzeci de ani), iar stratagema romană a fost anihilată – însă nu pentru multă vreme.[253]

Domnia lui Dagobert al II-lea a fost scurtă, dar fructuoasă; principala sa realizare a fost centralizarea suveranității merovingiene, dar autoritățile catolice erau ferm hotărâte să-i nege moştenirea mesianică, deoarece umbrea supremația papei. Printre duşmanii lui Dagobert

---

[253] Literatura relevantă pentru această ultimă perioadă a istoriei merovingiene este restrânsă în limba engleză. *Istoria francilor,* scrisă de Grigore din Tours în secolul al VI-lea, nu acoperă şi epoca respectivă. Perioada este tratată într-o anumită măsură în *The Long-Haired Kings,* de J.M. Wallace Hadrill, dar cea mai bună imagine a lui Dagobert al II-lea este oferită de Baigent, Leigh şi Lincoln în *The Holy Blood and the Holy Grail.* Un rezumat util al perioadei finale a merovingienilor apare şi în *A Medieval History of Europe 476 to 911,* de Margaret Deanesley, Methuen. Londra, 1956, cap. 15.

se număra şi propriul său prefect, Pepin cel Gras din Heristal. Cu două zile înainte de Crăciunul anului 679, Dagobert era la vânătoare lângă Stenay, în Munții Ardeni, când unul dintre oamenii lui Pepin l-a ucis, înfigându-i într-un trunchi de copac. Biserica romană a aprobat rapid asasinatul şi a trecut administrarea Austrasiei în mâinile ambițiosului Prefect.

Lui Pepin cel Gras i-a urmat fiul său ilegitim, Carol Martel („Ciocanul”), care şi-a creat un renume respingând invazia maură în apropiere de Poitiers, în 732. El a contribuit la planul Bisericii dobândind controlul asupra altor teritorii merovingiene. La moartea lui Martel, în 741, unicul merovingian de seamă era nepotul lui Dagobert al II-lea, Childeric al III-lea. Fiul lui Martel, Pepin cel Scurt, era Prefectul Neustriei. Până în acel moment (excepție făcând trucul lui Grimoald), monarhia merovingiană fusese strict dinastică; succesiunea ereditară constituia un drept sacru şi automat – o chestiune în care Biserica nu avea niciun cuvânt de spus. Dar acea tradiție avea să fie anulată atunci când Roma s-a folosit de oportunitatea de a „crea” regi grație autorității papale. În 751, Pepin cel Scurt, aliat cu papa Zaharia, au obținut aprobarea Bisericii pentru încoronarea sa ca rege al francilor în locul lui Childeric. Pentru a facilita acest lucru a fost falsificat un document care afirma că papa era reprezentantul personal al lui Hristos pe Pământ

şi că numai el avea dreptul de a numi regi. Documentul a fost intitulat *Donația lui Constantin* şi se spunea că ar fi scris şi semnat de împăratul Constantin cu 400 de ani în urmă. Aşa cum s-a demonstrat de multe ori după Renaştere, *Donația* era un fals grosolan. Documentul a permis însă transpunerea în fapt a vechii dorințe a Bisericii şi, de atunci înainte, regii au fost aprobați şi încoronați doar la Roma.

Astfel, Pepin a devenit rege cu binecuvântarea papei, iar Childeric a fost detronat. Jurământul de supunere făcut în 496 de Biserica romană în fața regelui Clovis şi a urmaşilor săi a fost încălcat. După două secole şi jumătate, Biserica se afla în poziția necesară pentru a uzurpa moştenirea străveche a merovingieni lor şi a prelua controlul asupra teritoriilor france prin instalarea pe tron a propriilor regi. Childeric a fost umilit în public de episcopi. Părul lui (păstrat lung, în tradiția nazireilor), i-a fost retezat, iar el a fost închis într-o mânăstire, unde a murit patru ani mai târziu. Astfel a debutat o nouă dinastie de regi, carolingienii – numiți astfel după tatăl lui Pepin, Carol Martel.[254]

---

[254] Transferul de putere de la merovingieni la carolingieni este ilustrativ relatat de R.H.C. Davis în *A History of Medieval Europe,* Longmans Green, Londra, 1957, cap. 6, pp. 120-153. Spre deosebire de povestea lui Dagobert, care depăşeşte limitele cărților de istorie convențională, ridicarea la putere a carolingienilor este amplu documentată ca un subiect istoric în sine.

Istoria oficială a vremii a fost scrisă – deloc surprinzător – de scribii Vaticanului sau de alții care se supuneau autorității papale. Rezultatul inevitabil: relatările despre viața lui Dagobert au fost aproape eliminate din cronici. Abia peste o mie de ani datele reale referitoare la existența lui aveau să fie aduse din nou la cunoştința publicului. Şi abia atunci s-a constatat că Dagobert avusese un fiu, pe nume Sigebert, care fusese salvat din ghearele Prefectului în 697. După asasinarea tatălui său, băiatul a fost dus la casa mamei lui, la Rennes-le-Château, în Languedoc. Când Childeric a fost detronat, Sigebert (de fapt Sigebert al III-lea) devenise conte de Razès, succedându-i bunicului său din partea mamei, vizigotul Bera al II-lea. Dintre urmaşii merovingieni ai lui Sigebert a făcut mai târziu parte şi Godefroi de Bouillon, celebru cruciat, apărătorul Sfântului Mormânt.

Regele iudeilor

După ce au fost înfrânți de Carol Martel în anii 730, maurii s-au retras în oraşul Narbonne, din sudul Franței, acesta devenind baza ulterioarei lor rezistențe armate Astfel, Pepin cel Scurt s-a văzut pus în fața unei probleme dificile şi de durată şi, ca atare, el a solicitat ajutor evreilor din Narbonne. În cele din urmă a obținut sprijinul lor, dar pentru un preț anume. Evreii au acceptat să-l susțină dacă Pepin garanta crearea unui regat evreu pe

teritoriul Burgundiei – un regat care să aibă în frunte un descendent recunoscut al Casei Regale a lui David.[255]

Pepin a acceptat şi evreii i-au înfrânt pe maurii din oraş. Regatul evreu al Septimaniei (Le Midi) a fost fondat în 768, de la Nimes până la frontiera spaniolă, având capitala la Narbonne. Guvernatorul anterior al regiunii fusese un merovingian, Theuderic al IV-lea (Thierry), care fusese alungat de la putere în Neustria şi Burgundia de Carol Martel în 737. Theuderic (numit de mauri Makir Theodoric) era căsătorit cu sora lui Pepin cel Scurt, Alda. Fiul lor, contele Guilhelm de Toulouse, a preluat noul tron, ca rege al Septimaniei, în 768. Guilhelm nu era doar un descendent al merovingienilor, ci şi un recunoscut Potentat al lui Iuda, deținând titlul Isaac în cadrul structurii patriarhale.

Fiul lui Pepin, Carol, avea să devină celebru în istorie sub numele Charlemagne – Carol cel Mare. Ca rege al francilor începând cu 771 şi împărat al Occidentului din 800, Carol cel Mare a confirmat dreptul lui Guilhelm la suveranitate dinastică în Septimania. Acesta era susținut totodată de califul din Bagdad şi, fără tragere de inimă, de Papa Ştefan, de la Roma. Toți recunoşteau că regele

---

[255] Cea mai amplă relatare referitoare la regatul Septimaniei îi aparține lui Arthur J. Zuckerman în *A Jewish Princedom în Feudal France,* Columbia University Press, New York, 1972.

Guilhelm din Casa lui Iuda este adevăratul succesor al regelui David. Guilhelm deținea o putere aparte la curtea carolingiană şi avea o carieră militară de excepție. În ciuda acestei situații deosebite, era considerabil influențat de ascetismul monastic al Sfântului Benedict şi a fondat o mânăstire la Gellone. În 791, a înființat celebra Academie Iudaică a Sfântului Guilhelm şi a fost ulterior menționat de cronicarul Sfântului Graal, Wolfram von Eschenbach.

Fiul cel mare al său şi al soției sale Guibourg, şi totodată moştenitorul său, a fost prințul Bernard de Septimania; ceilalți fii ai lui au fost Heribert, Bera şi Theodoric. Bernard a devenit şambelan imperial şi a deținut a doua poziție de automate pe lângă împărat. Om politic de frunte începând cu 829, el s-a căsătorit cu fiica lui Carol cel Mare, Duada, la palatul imperial din Aix-la-Chapelle, în iunie 824. Cuplul a avut doi fii: Guillaume (născut în noiembrie 826) şi Bernard (născut în martie 841). Guillaume a devenit un lider militar de seamă, iar Bernard al II-lea a preluat conducerea Aquitaniei, rivalizând cu regele Ludovic al II-lea ca putere şi influență în regiune.

Trei secole mai târziu, succesiunea davidică exista încă în zona Midi spaniolă, deşi regatul nu mai exista ca stat separat în cadrul altui stat. În 1144, călugărul englez Theobald din Cambridge declara (când i-a acuzat pe evreii din Norwich de crimă rituală):

Rabinii şi şefii evreilor care locuiesc în Spania se adună la Narbonne, unde rezidă Sămânța Regală şi unde sunt priviți cu mare stimă.

În 1166, cronicarul Benjamin din Tudela afirma că existau încă moşii întinse deținute de moştenitorii liniei davidice:

Narbonne este un antic oraş al Torei[256]... Acolo se află înțelepți, magnați şi prinți, în fruntea cărora este Kalonymos, fiul marelui prinț Todros de binecuvântată amintire, un urmaş al Casei lui David, aşa cum se spune în arborele genealogic. El deține bunuri şi pământuri moştenite de la conducătorii țării şi nimeni nu-l poate deposeda.

Sfântul Imperiu Roman

Carol cel Mare a extins considerabil teritoriile francilor şi, hărțuindu-i pe saxoni, a devenit şi regele lombarzilor. În anul 800, a fost încoronat de Papa Leon al III-lea împărat al Occidentului. Prin această strategie, Biserica romană a inaugurat un nou tip de dominație imperială – una ce controla un teritoriu care îngloba o mare parte din Europa Centrală şi Occidentală. Succesorul lui Carol cel Mare a fost Ludovic I (cel Pios), dar la moartea

---

256 Credința iudee este reprezentată aici generic (de exemplu Tora) pentru primele cinci cărți scripturale ale Bibliei iudaice.

acestuia, în 840, unitatea imperiului a fost subminată de fiii săi turbulenți. După trei ani de frământări, imperiul s-a împărțit în trei prin Tratatul de la Verdun, semnat în 843. Regatul de Mijloc includea Italia, Lorena şi Provence. În vest se afla Franța, iar în est, Germania.

Cu excepția lui Carol cel Mare, care a creat Franța ca entitate imperială şi culturală, carolingienii au fost în general monarhi incompetenți. În epoca lor, nobilii au devenit semiindependenți, iar normanzilor li s-a permis să invadeze zona de nord a Franței, unde au fondat Normandia. Ultimul rege carolingian a fost Ludovic al V-lea (cel Fără Valoare). Lui i-a urmat Hugo Capet, duce de Franța, în 987, astfel debutând noua dinastie capețiană, care avea să rămână la putere până în 1328.

Când tronul Franței a fost preluat de capețieni, titlul imperial electiv a trecut la regii germani de obârşie saxonă şi, începând cu secolul al XI-lea, împărații au aparținut în general dinastiei Hohenstaufen. Cu timpul, ei au devenit atât de puternici, încât concurau cu papalitatea pentru supremația în Europa. Principala dispută a început în 1075 sub forma Controversei privind Învestitura, care urma să stabilească cine avea întâiul drept de a învesti episcopi, în schimbul jurămintelor de loialitate a acestora.

În contextul acestei lupte continue împotriva dominației Vaticanului, susținătorii familiei

Hohenstaufen, antiromani, au devenit cunoscuți ca ghibelini (după castelul lor de la Waiblingen). Rivalii lor proromani erau numiți guelfi (de la Welf, duce de Bavaria). Ghibelinii şi-au păstrat poziția de frunte până când Hohenstaufenii au fost înfrânți militar de o coaliție papală, în 1268. De atunci, imperiul a devenit Sfântul Imperiu Roman, iar împărații au făcut parte invariabil din dinastia Habsburg o familie care îşi avea originile în Elveția secolului al X-lea. Din 1278, Habsburgii au fost conducătorii Austriei, iar din 1516 au moştenit şi coroana spaniolă. Vreme de cinci secole, ei au constituit cea mai importantă dintre Casele europene şi au condus Sfântul Imperiu Roman aproape continuu, până în 1806, la destrămarea sa.

Templul Graalului

Moştenirea Sangréal-ului

Dintre toate temele arthuriene, cea mai romantică este aceea a Sfântului Graal, şi totuşi, ca urmare a tradiției sale străvechi, există încă o incertitudine cu privire la locul său în timp. Susținătorii lui au fost portretizați în secolul[257], în perioada arthuriană şi în Evul Mediu. În esență, Graalul este atemporal.

Graalul a avut numeroase simboluri: un potir, un platou, o piatră, un sicriu, o aură, un giuvaier şi o viță. Este căutat de unii şi văzut de alții. Uneori e tangibil, cu păstrători numiți şi purtătoare feciorelnice, dar adesea aste eteric, apărând sub diverse înfățişări, inclusiv aceea a lui Isus însuşi. Puterile sale oferă, printre altele, cunoaştere, întinerire şi cele necesare traiului. Aşa cum Isus fusese vindecător, învățător şi ocrotitor, aşa era şi Graalul. Numele său a variat de la *Graal, Saint Graal, Seynt Grayle, Sangréal, Sankgreal, Sangrail* şi *Sank Ryal* la *Sfântul Graal,* dar oricum

---

257 Vezi Capitolul 12, Regii Vrăjitori.

ar fi fost definit, spiritul său rămâne esența însăşi a ideii de împlinire.

În ciuda fundalului său deopotrivă romantic şi sacru, tradiția Graalului rămâne o erezie tacită, fiind asociat cu obiceiurile păgâne, cu blasfemia şi cu misterele nesfinte. Mai mult decât atât, Biserica romană a condamnat în mod deschis Graalul ca urmare a strânselor sale conexiuni cu femininul, îndeosebi cu etosul iubirii cavalereşti *(Amour Courtois)* din Evul Mediu. Noțiunile romantice de cavalerism şi cântecele trubadurilor erau disprețuite de Roma fiindcă plasau feminitatea pe un piedestal de venerare, contrar doctrinei catolice. În mult mai mare parte însă, reticența Bisericii de a accepta tradiția Sangréal-ului derivă din filiația mesianică a Familiei Graalului.

În rolul său cel mai cunoscut, Sfântul Graal este identificat cu potirul din care a băut Isus la Cina cea de Taină. După răstignire, acesta ar fi fost umplut de Iosif din Arimateea cu sângele lui Isus. Acest concept a apărut în secolul al XII-lea, dar perpetuarea sa s-a datorat în mare măsură poemului *Holy Grail* al lui Alfred Tennyson, publicat în 1859.

Sir Thomas Mallory a fost primul care a folosit sintagma *Sfântul Graal*, într-o adaptare din secolul al XV-lea a numelui francez, *le Saint Graal.* Mallory se referea la „vasul sfânt”, dar scria şi despre *Sankgreal* ca fiind „sângele binecuvântat al lui Hristos”, ambele definiri apărând în cadrul

aceleiaşi cărți. Cu aceste excepții, Mallory nu a descris Graalul în niciun fel, afirmând doar că el a apărut la Camelot „acoperit cu mătase fină, albă”; a fost văzut de Lancelot într-o viziune şi dobândit în cele din urmă de Galahad. În scrierea lui Mallory, susținătorii Graalului erau Bors, Perceval, Lancelot şi fiul acestuia, Galahad. Ultimul este descris ca „un tânăr cavaler din stirpea regilor şi înrudit cu Iosif din Arimateea, fiind nepotul regelui Pelles”.

Tradiția medievală susținea că Iosif din Arimateea a adus Sfântul Graal în Britannia, iar tradițiile mai vechi povesteau cum Maria Magdalena a fost cea care a adus inițial *Sangréal* în Provence. Semnificativ este faptul că, înainte de secolul al XV-lea, cea mai mare parte a istorisirilor despre Graal proveneau de pe teritoriul continental al Europei. Chiar şi poveşti precum Perdur, a velşilor, derivau din texte europene. Legendele celte din Irlanda şi Țara Galilor aminteau de cazane magice şi în parte din cauza acestora a ajuns Graalul să fie considerat o cupă sau un potir.

Noțiunea nu era totuşi incorectă, fiindcă ar fi fost de presupus ca sângele regal să fi fost transportat într-un recipient de un fel sau altul.

Franța medievală

Cea mai veche relatare scrisă despre *le Seynt Graal* datează din anul 717, când un ermit englez pe nume Waleran a avut o viziune a lui Isus şi a Graalului. Manuscrisul lui Waleran a fost apoi menționat de Heliand, un călugăr francez de la abația din Fromund, în circa 1200, şi de John din Glastonbury în *Cronica Sive Antiquitates Glastoniensis Ecclesiae,* iar mai târziu de Vincent de Beauvais în *Speculum Historiale,* în 1604. Fiecare dintre aceste texte relatează că Isus i-a înmânat lui Waleran o carte. Iată începutul

acesteia:

Aceasta este Cartea Obârşiei tale
Aici începe Cartea Sangréal-ului.

În domeniul public, literatura despre Graal a apărut abia în anii 1180, când era descris, simplu, ca *graal,* fără a fi definit ca o relicvă sfântă şi fără a fi asociat cu sângele lui Isus. În *Conte del Graal – roman de Perceval,* Chrétien de Troyes scria:

O domniță intră împreună cu cavalerii, ținând între mâini un graal... Şi când intră... era o lumină atât de lucitoare, încât lumânările şi-au pierdut strălucirea. În urma ei venea o domniță ce ținea un vas din argint. Graalul dinaintea ei era din aur fin şi era bătut cu pietre prețioase de multe feluri... Tinerelul (Perceval) le privi trecând, dar nu îndrăzni să întrebe despre graal şi despre cine slujea cu el.

Cu această primă ocazie, la castelul Regelui Pescar rănit, graalul nu este descris ca o cupă şi nici nu este asociat cu sângele. Dar mai târziu în cursul poveştii, Chrétien explică:

„Să nu credeți că el (Regele Pescar) ia din el o ştiucă, un biban ori un somon; omul sfânt îşi întreține viața cu o singură ostie. Aşa un lucru sacru este graalul, iar el este un om atât de spiritual, încât nu are nevoie pentru supraviețuire decât de ostia ce vine odată cu Graalul."

Dacă Graalul lui Chrétien era suficient de mare

pentru a încăpea în el un peşte de dimensiuni considerabile, devine evident că, în acest context, el nu era nicidecum o cupă, ci un fel de supieră. Misterul său însă rezidă în faptul că oferea o singură ostie. În celelalte texte ale lui Chrétien se aminteşte de o sută de capete de porci servite pe graaluri, iar în jurul anului 1215, abatele de Froidmont, bazându-se pe această explicație, descria Graalul ca pe un vas adânc utilizat de cei bogați.

Până în acel moment, nu existase nicio legătură între graalul Regelui Pescar şi tradiționalul Sangréal. În 1190 însă, scriitorul burgund Robert de Boron a schimbat această stare de lucruri odată cu poemul său, *Joseph d'Arimathie – roman de l'Estoire dou Saint Graal.* El l-a redefinit pe Regele Pescar al lui Chrétien (anterior contemporan cu Iosif din Arimateea) ca fiind Bron (rudă prin alianță cu Iosif din Arimateea) şi a redenumit relicva *le Saint Graal:* „un potir cu sânge sfânt".

În conformitate cu de Boron, Iosif a obținut potirul de la masa de Paşte de la Pilat şi a strâns în el sângele lui Isus, atunci când l-a coborât de pe cruce. El a fost închis de iudei, dar a izbutit să dea cupa cumnatului său, Hebron, care a plecat spre Vales of Avaron. Acolo a devenit Bron, Pescarul Bogat. Bron şi soția lui, Enygeus (sora lui Iosif), au avut doisprezece fii, dintre care unsprezece s-au căsătorit, iar cel de-al

doisprezecelea, Alain, a rămas celibatar. Între timp, Iosif s-a alăturat rudelor sale, pe pământuri străine, şi a confecționat o masă pentru a cinsti Graalul. La această masă exista un loc special, numit *Siege Perilous;* reprezenta locul lui Iuda Iscarioteanul şi îi era rezervat lui Alain. În relatările de mai târziu, acest *Siege Perilous* îi era destinat cavalerului virgin Galahad, la Masa Rotundă din Camelot.

Cam în aceeaşi perioadă *cu Joseph d'Arimathie,* a apărut o altă lucrare similară, a unui autor pe nume Wauchier. Era în mare parte o continuare a relatării lui Chrétien, dar aici Graalul dobândise un aspect nou, îndeplinind un rol fizic:

> Apoi Gawain a văzut intrând pe uşă bogatul Graal, care servea cavalerilor, şi a aşezat repede pâine în fața fiecăruia dintre ei. De asemenea, împlinea şi slujba valetului: servirea vinului – şi a umplut cupe mari din aur fin, şi a presărat masa cu ele. Îndată ce a făcut aceasta, fără întârziere a aşezat pe fiecare masă o porție de mâncare într-un vas mare din argint. Sir Gawain privea toate acestea şi se minuna mult de felul în care îl serveşte Graalul. Şi se mira tare că nu vedea un alt servitor şi nu îndrăznea să mănânce.

Din unele puncte de vedere, versiunea lui Wauchier a reunit povestea lui Chrétien cu cea a lui de Boron. În ea apăreau cavalerii regelui Arthur, dar era redată şi tradiția despre Iosif din Arimateea. Autorul explica astfel că descendentul

direct al lui Iosif era Guellans Guenelaus, tatăl mort al lui Perceval, şi că – la fel ca în textele anterioare – mama lui Perceval era văduvă.

Povestea *Perlesvaus,* sau *Înalta Istorie a Sfântului Graal,* este o lucrare franco-belgiană din aproximativ 1200. Ea pune un accent deosebit pe importanța filiației Graalului, afirmând că Sangréal-ul este depozitarul moştenirii regale, reiterând astfel importantul principiu dinastic din manuscrisul lui Waleran, din secolul al VIII-lea. În *Perlesvaus,* Graalul nu este definit ca un obiect material, ci are o aură mistică în care se regăsesc diverse imagini cu semnificație mesianică. În această lucrare, *Corpus Christi* – ostia lui Chrétien – se reliefează ca o prezență continuă a lui Hristos.

Cu privire la simbolismul cupei, în *Perlesvaus* se spune:

> Sir Gawain priveşte la Graal şi îi pare că în el se află un potir, deşi în acelaşi timp nu există niciunul.

Gawain, Lancelot şi Perceval apar în *Perlesvaus,* iar întrebarea esențială este: „Cui serveşte Graalul?" Doar punând această întrebare poate tămădui Perceval rana din coapsa Regelui Pescar, redând fertilitatea pustiului Wasteland. În *Perlesvaus,* Regele Pescar (Regele Preot) este numit Messios, nume care denotă semnificația sa mesianică. Alte texte se referă la Regele Pescar Anfortas (acelaşi nume ca străbunicul regelui

David, Boaz, ambele însemnând „în putere” – identificând deci stirpea davidică). Regele Pescar este alteori numit Pelles (de la Pallas, antica *Bistea Neptunis* din străvechile însemnări merovingiene).1

O altă trăsătură importantă a textului *Perlesvaus* este evidenta referire la cavalerii templieri. Pe Insula celor Fără de Vârstă, Perceval ajunge la o sală din sticlă, unde este întâmpinat de doi Maeştri. Unul îşi afirmă familiaritatea cu originile regale ale lui Perceval. Apoi, bătând din palme, Maeştrii cheamă alți treizeci şi trei de oameni „înveşmântați în haine albe”, fiecare având „o cruce roşie în mijlocul pieptului”. Perceval poartă de asemenea crucea roşie a templierilor pe scutul său. Povestea are caracter limpede arthurian, dar se desfăşoară într-o epocă ulterioară, când Țara Sfântă se află în stăpânirea sarazinilor.

Tot de la începutul anilor 1200 provine o scriere extrem de importantă a Graalului, intitulată *Parzival* şi aparținând cavalerului bavarez Wolfram von Eschenbach. Şi aici asocierea cu templierii este evidentă, Cavalerii Templieri fiind înfățişați ca păzitori ai Templului Graalului, localizat pe Muntele Salvării (Munsalvaesche). Conform acestui text, Regele Pescar oficiază la mesa Graalului şi este descris ca un Rege Preot după tipicul lui Isus, al merovingieni lor şi al regilor scoților. Munsalvaesche a fost îndelung

asociat cu fortăreața Montsegur din Languedoc, în sudul Franței.

Wolfram afirma că povestea Graalului a lui Chrétien era greşită şi preciza că el însuşi s-a inspirat din textul lui Kyot Provensalul, un ataşat al templierilor care a scris despre un vechi manuscris referitor la Graal, din Arabia. Autorul acestuia ar fi fost învățatul Flegetnis, despre care Kyot spunea că era:

> Un cărturar prin firea sa, coborâtor din Solomon şi născut într-o familie ce a fost lung timp israelită, până ce botezul a devenit pavăza noastră împotriva focurilor iadului.

Ca şi în cazul lui *Perlesvaus, Parzival* pune un accent deosebit pe importanța filiației Graalului. Wolfram îl introduce în scenă pe fiul lui Perceval, Lohengrin, Cavalerul Lebedei. În tradiția din Lorena, Lohengrin era soțul ducesei de Brabant (Lorena Inferioară). În *Parzival* se menționează că tatăl lui Perceval era Gahmuret (compară cu Guellans, în relatarea lui Wauchier) şi că Regele Pescar din vremea lui Perceval era Anfortas, fiul lui Frimutel, la rândul lui fiul lui Titurel. Sora Regelui Pescar, Herzeylde, era mama lui Perceval, „doamna văduvă" amintită în tradiția Graalului. Brodând amplu pe marginea variatelor atribute mistice ale Graalului, textul o identifică pe purtătoarea lui ca Regina Familiei Graalului,

Repanse de Schoye, afirmând:

Era înveşmântată în mătase de Arabia şi purta, odihnind pe o pânză verde din mătase, perfecțiunea paradisului pământesc, rădăcini şi ramuri deopotrivă. Era un lucru pe care oamenii îl numesc Graal, care depăşea orice ideal pământesc.

În ciuda referirilor la rădăcini şi ramuri, despre Graal se spune că era „o piatră a tinereții şi a reîntineririi". Este numit *Lapsit Exillis* (uneori *Lapis Elixis),* o variantă a sintagmei *Lapis Elixir,* Piatra Filosofală a alchimiştilor. Wolfram explică:

Prin puterea acelei pietre, Phoenixul arde până la cenuşă, dar cenuşa îl readuce neîntârziat la viață. Aşa năpârleşte Phoenixul şi îşi schimbă penele, iar după aceea e la fel de strălucitor ca înainte.

La sacramentul euharistiei Regelui Pescar, Piatra Graalului înregistrează numele celor chemați în slujba sa, dar nu oricine poate citi acele nume:

Spre marginea pietrei, o inscripție cu litere spune numele şi stirpea acelora, fie ei fete ori băieți, chemați să facă drumul spre Graal. Nimeni nu trebuie să şteargă inscripția, căci îndată ce a fost citită, ea dispare.

În termeni asemănători (a căror relevanță este explicată în *Genesis of the Grail Kings),* Noul

Testament (Apocalipsa 2:17) afirmă:

> Biruitorului îi voi da din mana cea ascunsă şi-i voi da lui o pietricică albă; şi pe pietricică scris un nume nou, pe care nimeni nu-l ştie decât primitorul.

Wolfran (care a scris şi despre Guilhelm de Gellone, rege al Septimaniei), menționa că originalul manuscrisului *Flezetanis* se afla în posesia Casei de Anjou, strâns aliată cu templierii. El susținea de asemenea că Perceval era el însuşi membru al acestei Case. În *Parzival,* curtea regelui Arthur se află în Bretagne, dar într-un alt text, Wolfram localizează Castelul Graalului în Pirinei; totodată, el aminteşte de contesa de Edinburgh (Tenabroc) ca făcând parte din anturajul Reginei Graalului.

Ciclul Vulgate cistercian, din circa 1220, conține *Estoire del Graal, Queste del Saint Graal* şi *Livres de Lancelot,* dar şi alte povestiri despre Arthur şi Merlin. În aceste texte, descrierile Graalului sunt puternic influențate de Chrétien şi de Boron, fiind preferată ortografia mai veche, Graal. În *Estoire,* povestea lui Iosif din Arimateea este extinsă pentru a include şi perioada petrecută de el în Britannia, iar moştenitorul său, episcopul Iosefe din Saraz, este considerat liderul confreriei Graalului. Bron (Pescarul Bogat al lui de Boron) reapare ca Rege Pescar în *Estoire.* Graalul a devenit însă miraculosul *escuele* (platou) al

Mielului Pascal. Atât în *Estoire,* cât şi în *Queste,* Castelul Graalului este numit în mod simbolic *le Corbenic* – Corpul Binecuvântat.[258] În *Queste,* Galahad este identificat ca „urmaş al înaltei stirpe a regelui David", dar – mai important – este menționată în mod specific descendența sa din regele Solomon.

Livres de Lancelot (în care apare prima dată Gawain) extinde istoria lui Galahad, prezentându-l ca fiu al lui Lancelot cu fiica lui Pelles. Ea este prințesa Graalului, Elaine le Corbenic, iar Pelles este fiul Regelui Pescar rănit, în vreme ce în romanul lui Mallory, de mai târziu, Pelles este el însuşi regele.

Regele Arthur apare în literatura timpurie a Graalului, dar abia în *Ciclul Vulgate* din secolul al XIII-lea se cristalizează această identitate a lui. După cucerirea Țării Sfinte, în 1291, legendele Graalului ies din atenția publicului. Tema a fost reînsuflețită abia în secolul al XV-lea, de Sir Thomas Mallory, în *The Sankgreal: The Blessed Blood of Our Lord Jesus Christ.*

Piatra Filosofală

Am văzut deja că fiul cel mic al lui Isus şi al

---

[258] Corbenic = *Cors benicon,* de la *Corpus benedictum* = „Corpul binecuvântat". Astfel, Château du Corbenic = Castelul Corpului binecuvântat.

Mariei Magdalena, Iosefe, a urmat un colegiu druidic. Instituțiile de acest tip aveau un renume internațional; existau în Europa nu mai puțin de şaizeci de asemenea colegii şi universități, cu un număr total de studenți ce depăşea 60 000. Preoții druizi nu făceau parte din Biserica celtă, constituind însă un element de coeziune, bine închegat. În structura societății gaelice în Galia, Britannia şi Irlanda. Strabon îi descria în secolul I î.Hr. Ca „învățăcei ai naturii şi ai filosofiei morale”.[259] El continua astfel:

Se crede că ei sunt cei mai drepți dintre oameni şi li se încredințează de aceea judecata în decizii privitoare deopotrivă la indivizi şi la publicul larg. În vremurile trecute ei mediau în războaie, putând să-i aducă la pace pe rivalii aflați pe punctul de a porni în bătălie; cazuri de crimă le-au fost adesea încredințate pentru judecare.

Diodor din Sicilia, un alt cronicar al vremii, îi descria pe druizi ca mari „filosofi şi teologi, tratați cu onoruri deosebite”. Se spunea, de asemenea, despre druizi, că erau oameni de stat de excepție şi clarvăzători divini.[260] Un text antic afirmă:

Druizii sunt oameni ai ştiinței, dar şi oameni ai lui Dumnezeu, bucurându-se de comunicare directă cu

---

[259] Miles Dillon şi Nora K. Chadwick, *The Celtic Realms.* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1967, cap. 1, p. 7.
[260] Henry Hubert, *The Greatness and Decline of the Celts,* Kegan Paul, Londra, 1934, III, cap. 2, p. 229.

zeitățile şi putând vorbi în numele lor. Ei pot influența soarta, ajutându-i pe cei care îi consultă să respecte reguli sau tabuuri rituale sau hotărând zilele ce trebuie alese ori evitate pentru orice acțiune dorită.

Ulterior, Biserica romană a căutat orice scuză valabilă pentru a-i denunța pe preoții druizi şi pe călugării Bisericii celte, găsind dovezi de păcat chiar şi în tunsoarea lor. Atât preoții, cât şi călugării purtau părul lung, lăsat pe spate, răzându-şi-l pe cel de pe frunte şi tâmple. Clerul roman, în formare, adoptase un alt stil: un cerc de păr scurt pe capul altfel ras reprezentând o coroană sfântă. Conform Romei, tunsoarea celților era un simbol eretic al adepților lui Simon Magul, numind-o „tonsura lui Simon Magul".[261]

Când scrisese despre britonii din secolul I î.Hr., Diodor din Sicilia se inspirase din textele autorului grec Hecataeus, care trăise cu trei secole înainte, şi – la fel ca el – îi numea hiperboreeni (oameni de dincolo de Vântul de Nord). Diodor relata că zeul Apolo vizita un templu hiperborean la fiecare nouăsprezece ani – perioada în care stelele revin în acelaşi loc pe boltă". Acest ciclu astronomic de nouăsprezece ani era utilizat de druizi la stabilirea calendarului, aşa cum o confirmă vechiul calendar Coligny, găsit în departamentul francez Ain, la

---

[261] Dom Louis Gougaud, *Christianity în Celtic Lands* (trad. În engleză Maud Joynt), Four Courts Press, Dublin, 1932, VI, cap. 2, p. 204.

nord de Lyon, în 1897.[262]

Calendarul (o tăbliță din bronz fragmentară) datează din secolul I d.Hr. Şi este cel mai lung document descoperit în Galia. Conține un tabel cu 62 de luni consecutive (cam cinci ani solari), fiecare lună având 29 sau 30 de zile. Intercalat în el se află şi calendarul lunar cu cele treisprezece luni ale anului solar. Zilele fiecărei luni sunt corelate între ele, cu perioade de lumină şi de întuneric, şi marcate ca favorabile sau nefavorabile. Calendarul Coligny dovedeşte un nivel ridicat de cunoştințe astronomice, similar cu cel al anticilor babilonieni.

Astronomia avea o importanță aparte pentru druizi, despre care se spunea că „au o largă cunoaştere a stelelor şi a mişcărilor acestora, a mărimii lumii şi a Pământului, şi a filosofiei naturale". Ei credeau, de asemenea, în reincarnare (transmigrația sufletului) – un aspect al anticii filosofii pitagoreice. În secolul al VI-lea î.Hr., pitagoreicii au fondat una dintre primele şcoli ale misterelor. În acest mediu a fost creat un model al universului bazat în mod corect pe faptul că Pământul se roteşte în jurul Soarelui (principiul heliocentric). În secolul al XVI-lea d.Hr. Însă, astronomul polonez Nicolaus Copernic a fost amenințat cu excomunicarea pentru că susținea acest principiu. Când şi-a prezentat teoria,

---

[262] Myles Dillon şi Nora K. Chadwick, *The Celtic Realms,* cap. 1, p. 15.

Copernic a fost violent atacat de Biserica Catolică, aceasta insistând că Pământul se află în centrul universului. Pentru druizi şi pentru cunoaşterea lor avansată în domeniul corpurilor cereşti, această idee era de neconceput.

La fel ca magii samariteni din perioada Qumranului, druizii erau specialişti în numerologie şi tămăduire. În epoca evangheliilor, esenienii de la Qumran erau preocupați îndeosebi de matematicile care guvernau ordinea cosmosului. Cultura lor era în mare măsură dominată de gândirea pitagoreică, moştenită de la Magii Manasseh de Vest – o sectă fondată de Menahem în anul 44 î.Hr. Unul dintre succesorii lui Menahem în fruntea Magilor a fost colegul Mariei Magdalena, Simon (Magul) Zelotul, despre ai cărui gnostici se spunea că dețin o cunoaştere ezoterică unică (numită *Sapientia)* ce transcende creştinismul.

Un document gnostic descoperit la Chenoboskion, în Egipt, şi cunoscut ca *Tratatul lui Hermes Trismegistus,* afirmă:

> Astfel, treptat, adepții vor intra pe calea nemuririi şi vor ajunge la concepția Ogdoadei, care la rândul ei dezvăluie Enneada.

Ogdoada („de opt ori") corespunde boitei stelare, în afara cerurilor individuale ale planetelor, iar

Enneada („de nouă ori") se referă la marea boltă exterioară a universului. Cerul separat al Pământului era numit Hebdomad („de şapte ori"). Pentru gnostici, cerurile erau zone strict stratificate ale spațiului care înconjura Pământul, celelalte planete şi stelele. Deşi cerurile erau supuse propriei mitologii, concepțiile gnosticilor nu semănau deloc cu principiul cosmologic susținut ulterior de Biserica romană, care vreme de secole a insistat că Pământul este plat şi că cerurile erau, pur şi simplu, „deasupra".[263] (Unele şcoli sugerau chiar că Cerurile – plate şi ele – erau susținute deasupra Pământului de nişte pilaştri invizibili.).

Hermes Trismegistus era numele dat de grecii neoplatonicieni zeului egiptean Thot, venerat ca fondator al alchimiei şi geometriei. Urmând principiile lui Platon (cca 429-347 î.Hr.), neoplatonicienii[264] susțineau că intelectul uman nu avea legătură cu lumea materială şi că spiritualitatea individului sporeşte proporțional cu disprețul acestuia față de valorile pământeşti. Se considera că principiile susținute de Hermes reprezentau Înțelepciunea Pierdută a lui Lameh (al şaptelea în succesiune după fiul Evei, Cain – Facerea 4:18-22). Aşa cum Noe a salvat diversele

---

[263] În 1632, savantul italian Galileo Galilei a fost chemat la Roma pentru a confirma în mod public principiul heliocentric al lui Copernic. Explicația sa nu a fost acceptată, iar Inchiziția catolică l-a condamnat.

[264] Neoplatonismul a apărut în circa 250 d.Hr.

specii de animale de potop, cei trei fii ai lui Lameh, Jabal, Jubai şi Tubal-cain, au păstrat înțelepciunea străveche a ştiințelor creative, gravată pe două monumente de piatră: Pilaştrii Antediluvieni. Unul dintre fii era matematician, al doilea zidar, iar al treilea fierar. Hermes a descoperit unul dintre pilaştri, transcriindu-i geometria sacră pe o tăbliță de smarald moştenită apoi de Pitagora, care a descoperit şi al doilea pilastru.

Asocierea dintre cunoaşterea sacră a cosmosului şi tăblița de smarald aminteşte de *Parzival* al lui Wolfram, în care Graalul este identificat cu o piatră şi asemănat cu un giuvaer din smarald. Mai mult decât atât, o inscripție de pe tăblița de smarald apare pe unele cărți de tarot *Temperance:*

Vizitează părțile interioare ale pământului; prin rafinare vei găsi piatra ascunsă.

Prin asocierea cu Piatra enigmatică, Graalul a fost identificat cu alchimia – ştiința care concentra curenții vitali şi forțele vieții. Pe vremea Inchiziției, alchimiştii aveau grijă să-şi mascheze arta cu ajutorul simbolurilor metalurgice, pretinzând că încercau doar să transforme metalele inferioare în aur. Alchimiştii erau, într-adevăr, metalurgişti de cel mai înalt nivel, dar în termeni filosofici şi metafizici, fiind preocupați de transformarea omului lumesc (plumbul) Într-unul iluminat din

punct de vedere spiritual (aur). Aşa cum aurul era testat în foc, la fel spiritul uman era testat în încercările vieții, iar agentul iluminării era considerat a fi Sfântul Spirit.[265]

Nu este deloc surprinzător că această doctrină a omului perfectibil prin iluminare a fost considerată eretică de Biserică. Deşi avea o bază iudeo-creştină, tradiția Graalului a fost asemănată cu alchimia, fiind şi ea privită ca o erezie. Piatra ascunsă era descrisă în lucrarea alchimică *Rosarium Philosophorum* în termeni geometrici:

> Desenează un cerc din bărbat şi din femeie şi din el trasează un pătrat, iar din pătrat, un triunghi. Fă un alt cerc şi vei afla piatra filosofală.

La fel ca Piatra Filosofală, Graalul a fost identificat ca fiind esențial pentru cunoaştere şi pentru suma tuturor lucrurilor. În forma de bază a termenului, Graal, rădăcina sa etimologică derivă din vechiul cuvânt mesopotamian *Gra-al,* despre care se spunea că ar fi „nectarul supremei excelențe". De asemenea, derivă din termenul celt *gar,* cu înțelesul „piatră", astfel că *gar-al* este cupa de piatră.[266] Aşa cum am văzut, rangul preoțesc

---

[265] Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar,* cap. 5, p. 102.
[266] Louis Charpentier, *The Mysteries of Chartres Cathedral, Research the Lost Knowledge Organization/*Thorsons Wellingborough, 1980, introducere, p. 8.

al lui Isus era cel al lui Melhisedec (Evrei 5:6-7), acesta fiind înfățișat pe arcada uşii nordice a catedralei de la Chartres. Aici, pe Uşa Inițiaților, Melhisedec este gazda lui Avraam (în conformitate cu Facerea 14:18-20) şi duce cupa în care se află mana ascunsă (hrană spirituală, sau pâinea cea de toate zilele) a pietrei sacre.

Ghilda zidarilor, care a construit catedrala de la Chartres şi din alte oraşe franceze, era numită Copiii lui Solomon. Hiram Abiff, arhitectul Templului lui Solomon, era un alchimist adept al ermetismului, descris ca un „meşter al metalelor". Predecesorul său antic a fost Tubalcain (Facerea 4:22), fiul lui Lameh şi învățătorul celor care l-au urmat. În francmasonerie, Hiram Abiff este identificat ca Fiul Văduvei, iar în Tradiția Graalului, aceeaşi sintagmă îi este aplicată în mod repetat lui Perceval. Văduva originară din stirpea Graalului a fost Rut, moabita (eroina cărții din Vechiul Testament care îi poartă numele), care s-a căsătorit cu Boaz şi a fost străbunica lui David. Descendenții ei erau numiți Fiii Văduvei.

Principiul de bază al lui Hermes Trismegistus era „La fel ca sus, aşa şi jos", ceea ce înseamnă că armonia proporțiilor pământeşti este reprezentativă pentru echivalentul ei universal – cu alte cuvinte, proporțiile pământeşti constituie

imaginea muritoare a structurii cosmologice.[267] De la cea mai mică celulă până la imensitatea galaxiilor, o lege geometrică repetitivă se face observată, iar acest lucru era cunoscut de oamenii din cele mai vechi timpuri.

[267] Nigel Pennick, *Sacred Geometry,* Turnstone, Wellingborough, 1980, introducere, p. 8.

Relicvele Graalului

Vasul şi vița

Reprezentat ca o piatră sau ca un giuvaer, Sfântul Graal este sediul înțelepciunii spirituale şi a cunoaşterii cosmologice, însemnând „împlinire”. Ca un platou, susține ostia euharistiei sau mielul pascal şi simbolizează idealul de „slujire”. În reprezentarea sa cea mai cunoscută, ca potir conținând sângele lui Isus, este însă o imagine pur feminină. Pentru Biserică, recipientele sacre trimiteau la asociații păgâne, astfel că imagistica Graalului a fost trecută în sfera convenabilă a mitologiei.

În tradiția păgână, Graalul a fost asemănat cu cazanele mistice din folclorul celt: cornuri ale abundenței în care se aflau secretele supraviețuirii şi ale renaşterii. Tatăl regilor-zei irlandezi, Dagda of the Tuatha De Danaan, avea un cazan care nu prepara mâncare decât pentru eroi. În mod similar, cornul lui Caradoc refuza să fiarbă carne pentru laşi. Vasul zeiței Ceridwen conținea o poțiune de cunoaştere avansată, iar zeii velşi

Matholwch şi Brân deţineau vase similare.[268] Asemănarea dintre numele Brân şi cei al lui Bron Pescarul Bogat a fost amintită adesea cu sugestia că ar putea deriva unul din altul.

Pentru anticii greci, vasul misterelor era Kraterul. (În context obişnuit, *kraterul* era un recipient de piatră în care se amesteca vinul)[269]. În termeni filosofici, Kraterul conţinea elementele vieţii, iar Platon amintea de un krater în care era conţinută lumina soarelui. Alchimiştii aveau şi ei propriul vas, din care se născuse Mercurius, *filius philosophorum* (Fiul filosofilor) – un copil divin care simboliza înţelepciunea *vas-uterus*-ului, în vreme ce vasul ermetic însuşi era numit „uterul cunoaşterii". Acest aspect uterin al vasului enigmatic este foarte important în ştiinţa Graalului.

Textul medieval *Litania din Loretto* o descria pe Maria, mama lui Isus, ca *vas spirituale* (vasul spiritual). În tradiţia ezoterică, uterul era identificat cu „vasul vieţii" şi era reprezentat printr-o cupă sau un potir. Unele altare preistorice datând din anii 3500 î.Hr. Asociau această formă cu pântecele Zeiţei Mamă.[270] Simbolul masculin era o lamă sau un corn, reprezentat de obicei ca o

---

[268] John Matthews, *The Grail – Quest for the Eternal* Thames Hudson, Londra, 1981, p. 8.
[269] Ibid., p. 9.
[270] Riane Eisler, *The Chalice and the Blade,* Harper Row, New York, 1987, p. 72.

sabie, deşi cea mai puternică reprezentare a sa se regăsea în fabuloasa mitologie a unicornului. În Psalmul 91:10 citim: „şi se va înălța puterea mea ca a inorogului”. Alături de leul lui Iuda, legendarul unicorn este sinonim cu regii unși ai lui Iuda şi a fost preluat în heraldica scoțiană. Sfântul Graal a început să fie asemănat cu un vas fiindcă se spunea că poartă în el sângele lui Isus şi, aşa cum kraterele şi cazanele conțineau propriile secrete, la fel se considera că sângele lui Isus *(Sangréal)* era conținut într-o cupă.

În *Parzival,* despre Regina Graalului se spune că „ea purta… perfecțiunea paradisului pământesc, atât rădăcini, cât şi ramuri”. În conformitate cu Evanghelia după Ioan 15:5 din Noul Testament, Isus a spus: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele”. În Psalmul 80:8, citim: „Tu ai adus o vie din Egipt, ai izgonit neamuri şi ai sădit-o”.

Stirpea regilor merovingieni era numită Vița – seminția lui Iuda fiind descrisă într-o anume măsură ca vița pe care Domnul o iubea (Isaia 5:7). Unele portretizări artistice îl înfățişează pe Isus într-un teasc, împreună cu afirmația „Eu sunt adevărata viță” (Ioan 15:1). Unele embleme ale Graalului redau un potir plin cu ciorchini de struguri: fructele şi semințele viei.[271] Din viță-de-

---

[271] Harold Bayley, *The Lost Language of Symbolism,* Williams Norgate, Londra, 1912, care conține detalii extinse despre însemnele medievale în Provence.

vie se obține vinul, iar vinul euharistiei este simbolul etern al genealogiei mesianice.

În legendele originale ale Graalului se fac constant referiri la Familia Graalului, la dinastia Graalului şi la păstrătorii (sau păzitorii) Graalului. Lăsând la o parte legenda, templierii din Ierusalim erau cu adevărat Păzitorii Sangréal-ului. Mai cu seamă Le Prieuré Notre Dame de Sion a devenit aliată cu dinastia merovingiană şi un membru al acesteia. Godefroi de Bouillon, duce de Lorena Inferioară, care a devenit Apărător al Sfântului Mormânt şi rege al Ierusalimului în 1099.

Lăsând la o parte cupele şi pietrele, importanța Graalului rezidă în definirea sa ca *Sangréal.* Din acest termen a derivat apoi *San Greal = San Graal = Saint Grayle = Sfântul Graal.* Mai corect, era vorba despre *Sang Real* – Sângele Regal, purtat de Potirul uterin al Mariei Magdalena. Ea a fost cea care a inspirat-o pe *Domina* (Doamna Măreață) a trubadurilor, atât de aspru tratați de Inchiziție, iar ei au numit-o Graalul Lumii.

Aşa cum este menționat în literatura medievală, Graalul era identificat cu o familie şi dinastie. Familia respectivă era Vița lui Iuda, desposynică, perpetuată în Vest prin sângele lui Isus. Din această filiație făceau parte Regii Pescari şi Lancelot del Acqs, apoi regii merovingieni ai francilor şi dinastia Stewart a scoțienilor, incluzând personaje celebre precum Guilhelm de Gellone şi Godefroi de Bouillon.

Urmaşă a fratelui lui Isus, Iacov/Iosif din Arimateea, Familia Graalului a fondat Casa Camulod (Colchester) şi Casa princiară de Wales. De remarcat în cadrul acestora au fost regele Lucius, Coel Hen, împărăteasa Elena, Ceredig Gwledig şi regele Arthur. Moştenirea divină a *Sangréal*-ului s-a păstrat în cele mai nobile Case ale Europei şi există încă în prezent.

Odată ce am stabilit că Vița reprezintă stirpea mesianică, este logic că Via e locul în care vița va rodi. La circa două secole după Conciliul de la Constanz, în 1717, arhiepiscopul Ussher of Armagh (realizator al cronologiei Bibliei, din secolul al XVII-lea) comenta asupra documentelor acestuia, citând din ele: „Imediat după patimile lui Hristos, Iosif din Arimateea… a început să cultive Via Domnului, adică Anglia”.[272]

Din analele genealogiei barzilor şi sfinților, reiese că linia mesianică a Sangréal-ului a venit în Britannia din Galia secolului I. În Via Domnului, linia a devenit Casa princiară de Wales, iar din aceste rădăcini timpurii au răsărit căpeteniile *Gawyr-y-Gogledd* ale regiunilor nordice.

În paralel, o altă ramură a Viței s-a unit cu marii regi din Camulod şi Siluria. Deloc din întâmplare, prințul Linus, fiul lui Caractaus, a devenit primul Episcop de Roma, iar Elena prințesa Elaine din Camulod), fiica lui Coel al II-lea, s-a măritat cu

---

[272] Lionel Smithett Lewis, *Joseph of Arimathea at Glastonbury,* p. 35.

împăratul Constantius.[273] Prin intermediul acestei alianțe, Roma s-a unit cu Casa Regală a lui Iuda pe care se străduise atât de tare s-o suprime prin alte mijloace. Fiul Sfintei Elena a fost Constantin cel Mare; mama lui fiind o creştină celtă[274] din linia desposynică, el nu a ezitat să se proclame ca adevărat Mesia, cu toate că predecesorii tatălui său persecutaseră cu sălbăticie mişcarea creştină.

Toiagul lui Isai

În ciuda pretinsei lor descoperiri a osemintelor lui Arthur şi Guinevere, nici chiar inventivii călugări de la Glastonbury nu au dat la iveală un aşa-numitul Sfânt Graal – fie şi numai pentru că acesta nu fusese niciodată considerat o relicvă creştină înainte de săpăturile lor. Deşi în scurt timp de Boron avea să identifice Sfântul Graal ca fiind potirul de la Cina cea de Taină, călugării nu-l auziseră vreodată definit astfel; în Biblie nu era menționat niciun Sfânt Graal, şi nici în alte texte sfinte tradiționale. În plus, fiindcă legendele Graalului proveneau în principal din exteriorul Angliei, nu exista nimic care să-l lege de Glastonbury, cu excepția conexiunii cu Iosif cin Arimateea.

---

273 George F. Jowett, *The Drama of the Lost Disciples,* cap. 18, p. 212.
274 Gladys Taylor, *Our Neglected Heritage,* II, pp. 47-48.

Şi astfel, călugării au anunțat că au descoperit o pereche de flacoane despre care se spunea că ar fi fost îngropate dată cu Iosif. Ele fuseseră menționate anterior (în circa 540) de regele Malgwyn din Gwynedd, unchiul Sfântului David, care scria:

Iosiv avea cu el, în sarcofagul lui, două flacoane albe cu argintiu pline cu sângele şi sudoarea profetului, Isus.

Flacoanele apar în vitraliile din biserica St. John de la Glastonbury, la biserica Langport din Somerset şi pe o catapeteasmă la Plymtree, în Dvon – însă nu au fost expuse public niciodată – dacă au existat cu adevărat. Acest lucru a dus, câteva secole mai târziu, la apariția unei noi tradiții la Glastonbury – una mai potrivită pentru ochii publicului: Ghimpele vrăjit.[275] În 1520, în literatura locală era descris un mărăciniş de pe Colina Wearyall care înfrunzea şi înflorea în mai şi de Crăciun. Ghimpele a fost distrus în războiul civil din 1642-1651, dar mlădițe din el au fost replantate în zonă şi fiecare a continuat să înflorească la fel. Experții în botanică au constatat că ghimpele nu era originar din Anglia, părând să

---

[275] Geoffrey Ashe, *Avalonian Quest,* cap. 5, secț. 4, pp. 93-97. Alte lecturi pe tema Sfântului Graal sunt *În Quest of the Holy Grail* de Sebastian Evans, *The Grail – From Celtic Myth to Christian Symbolism* de Roger Sherman Loomis, *Studies on the Legend of the Holy Grail* de David Nutt, *The Evolution of the Grail Legend* de D.D.R. Owen şi *The Hidden Church of the Holy Grail* de Arthur E. Waite.

provină din Levant; şi astfel s-a născut o nouă mitologie în Somerset.

În 1716, un hangiu din regiune a afirmat că ghimpele neobişnuit răsărise din toiagul lui Iosif din Arimateea, pe care el îl plantase pentru a înflori de Crăciun (deşi sărbătoarea din decembrie nu fusese relevantă pe vremea lui Iosif. Abia trei secole mai târziu, Constantin a modificat data de naştere a lui Isus pentru a corespunde cu solstițiul de iarnă.) Ideea că toiagul lui Iosif ar trebui să înflorească astfel a derivat de la un verset profetic din Isaia (11:1): „Apoi o Odraslă va ieşi din tulpina lui Isai (tatăl lui David) şi un Vlăstar va da din rădăcinile lui". În unele texte apocrife şi opere de artă ecleziastică, toiagul înflorit al stirpei regale este reprezentat în mâna lui Iosif, tatăl lui Isus.

Abia în secolul al XIX-lea, odată cu *Idilele regelui,* de Alfred Tennyson, s-a stabilit o conexiune fermă între Glastonbury şi Sfântul Graal. Apa roşcată din Puțul Chalk, de la Glastonbury (având această nuanță din cauza oxidului de fier), era tocmai potrivită pentru a fi asociată cu sângele lui Isus. În consecință, numele i-a fost schimbat în Puțul Potirului, iar nuanța apei a fost pusă pe seama celor conținute în potirul Graalului, pe care Iosif îl îngropase în apropiere. Celebrul capac al puțului, cu feroneria sa în stil celtic, a fost proiectat de arhitectul Frederic Bligh Bond, după Primul Război Mondial. Lăsând la o parte variatele reminiscențe

arthuriene şi canonice de la Glastonbury (unde reale, altele false), asocierea personală a lui Iosif din Arimateea cu Britannia este mult mai bine atestată istoric. Această asociere a fost subiect de dezbatere la diverse concilii europene, englezii putând pretinde că au avut o conexiune cu creştinismul mult mai veche decât cea a Romei. La Conciliul din Pisa, în 1409, s-a discutat în contradictoriu despre cine a fost cel care a venit primul în Occident, Iosif sau Maria Magdalena. În prezent, ar fi de mirare dacă Biserica ar recunoaşte că unul dintre cei doi a ajuns într-adevăr în Vest.

Tarotul și Graalul

Misterioasa lance albă cu vârful înmuiat în sânge care însoțea în general Graalul în legende ar fi fost, se spune, arma care a străpuns vintrele Regelui Pescar. Ea a fost identificată cu biblica suliță a lui Longinus, care a fost împlântată în Isus la răstignire. Lancea, cupa, sabia şi platoul constituie Relicvele Castelului Graalului.[276]

Mulți cititori sunt nedumeriți cu privire la Longinus fiindcă, deşi numele său este în general bine-cunoscut ca fiind cel al centurionului cu sulița, el nu apare menționat în evanghelii. Numele provine de fapt dintr-un text apocrif,

---

[276] John Matthews, *The Grail: Quest for the Eternal* p. 6.

Faptele lui Pilat 15:7 (uneori numit şi Evanghelia după Nicodim), exclus din Noul Testament. În practică însă, Longinus nu era un nume propriu, ci forma latinizată a termenului grecesc *longynx,* care însemna „lăncier” sau „suliţaş”.

După prima Inchiziţie catolică a papei Grigore al IX-lea, în 1231, tradiţia Graalului a fost condamnată de autorităţile Bisericii. Nu a fost denunţată deschis ca erezie, dar toate materialele referitoare la ea au fost interzise. În consecinţă, tradiţia s-a deplasat către simbolismul subteran – în particular către cel al cărţilor de tarot.[277] Acestea au apărut în norul Italiei, la Marsilia şi la Lyon, în anii 1300. Unele dintre cele mai inovatoare lucrări recente în domeniul tarotului, şi referitor la simbolismul grafic în general, îi aparţin scriitoarei americane Margaret Starbird. Scrierile sale pe această temă sunt în deplin acord cu preceptele tradiţiei Graalului.

Cele patru culori ale Arcanelor Minore sunt săbiile, cupele, pentaclele şi batoanele (sau baghetele). Acestea corespund sabiei, cupei, platoului şi lanciei din Relicvele Graalului. Mai târziu, numele lor au fost înlocuite cu caro, treflă, cupă şi pică. Utilizate în prezent la cărţile de joc. Pica a fost iniţial o lamă (simbolul masculin), cupa era potirul Bisericii alternative (simbolul feminin),

---

[277] Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar.* Cap. 5, pp. 104-116: o excelentă trecere în revistă a arcanelor majore.

caroul era prețiosul petaclu (reprezentând un platou de servire), iar trefla (care sugera genealogia davidică) înfățișa Toiagul înflorit al lui Isai.

Din cele mai vechi timpuri, aceste simboluri au fost utilizate pentru a identifica uniunea sacră din camera nupțială. Simbolul în formă de V al potirului feminin şi cel în V întors al lamei masculine au fost unite (unul deasupra celuilalt) în familiarul X. Acesta a fost Semnul Crucii inițial şi era folosit ca însemn al botezului sau al inițierii mult înainte de epoca lui Isus. Aşa cum o confirmă Manuscrisele de la Marea Moartă, semnul era desenai pe frunțile celor care plângeau pentru Ierusalim (Ezechiel 9:4) şi era primit la cel mai înalt grad de inițiere în Sanctuar.

Ca urmare a influenței romane ulterioare, a fost adoptată o nouă cruce: cea latină a Bisericii Sfântul Petru, cu brațele inegale. Creştinii adepți ai ezoterismului au păstrat simbolul anterior, X, percepând crucea latină ca fiind reprezentativă pentru torturile romane. Astfel, semnul original a devenit indiciu de erezie în ochii Bisericii romane. Această imagine eretică a fost perpetuată până în prezent ca fiind asociată cu carnalul şi cu diavolul – de pildă filmele de categorie X. Semnificația sa a fost cimentată şi în şcoli printr-un proces simplu – acela de a folosi un x pentru a semnifica o greşeală.[278]

---

[278] Ibid., cap. 6, pp. 128-129.

Deşi crucea Sfântului Petru a fost latinizată, tradiția fratelui său, Andrei, a fost menținută prin intermediul semnului X originar: crucea Sfântului Andrei. Acesta din urmă a fost crucificat la Patras, în apropiere de țărmul Mării Negre, unde propovăduise printre sciți înainte de exodul acestora spre Irlanda şi Caledonia.

Drept urmare, el a devenit sfântul patron al Scoției, iar crucea sa a fost preluată sub forma simbolului heraldic național *Saltire.* Roma nu a fost deloc mulțumită de reapariția acestui străvechi însemn ezoteric şi a născocit povestea conform căreia Andrei a murit răstignit pe o cruce în formă de X.

Mai târziu a fost creat un compromis – cunoscuta cruce cu brațele egale, nonezoterică. Aceasta a devenit crucea Sfântului Gheorghe, al cărui cult a fost adus în Occident de cruciați. După Convenția de la Geneva, din 1864, crucea cu brațe egale a devenit simbolul Crucii Roşii Internaționale – inversată coloristic pe drapelul Elveției.

Puterile inchizitorilor papali au fost sporite în 1252, când au fost autorizate tortura, procesele secrete şi arderea pe rug. În Spania, persecutarea evreilor avea ca ținte predilecte musulmanii şi evreii apostați, începând cu 1478. Papa Paul al III-lea a început aceleaşi procese împotriva protestanților în 1542. „Curentul subteran" al Graalului şi-a păstrat identitatea prin intermediul

emblemelor sacre şi a simbolurilor. Datorită simplității sale, crucea în X era frecvent utilizată – uneori pe față şi în moduri ingenioase. În *Madona cu rodie* a lui Botticelli, un înger poartă pe piept o panglică roşie în formă de X. În *Madona cu cartea* (1483), Maria are pe corset un X roşu, în vreme ce pruncul Isus ține în mână trei săgeți aurii miniaturale. Acestea erau simbolurile ezoterice ale celor Trei Raze ale Iluminării – un motiv al alchimiştilor adepți ai ermetismului.

Secretele tarotului sunt păstrate în cele 12 cărți numite atuuri – *trump,* în limba engleză: Arcanele Majore. În acest context, termenul *trump* provine din vechiul cuvânt francez *trompe,* corespunzător trâmbiței care a despicat figurativ Biserica Sfântul Petru. Atuurile tarotului au fost numite şi *Cartea lui Thot* – o sintagmă care trimite la înțelepciunea secretă.

Biserica de la Roma a condamnat arcanele minore şi a interzis în mod expres atuurile, pe care le considera blasfemii. În realitate, cărțile de tarot nu au nimic anticreştin, deşi aveau în mod cert un caracter antiecleziastic. Creştinismul tarotului era acela al vechii tradiții a Graalului, nu al catolicismului.

Cărți de tarot – *Lumea* și *Turnul*

Faptul că țiganii, printre alții, au folosit apoi aceste cărți pentru divinație nu a avut nicio legătură cu scopul lor inițial, însă ca urmare a acestei utilizări secundare, propaganda Bisericii a aruncat o lumină sinistră asupra lor.

Cărțile de joc moderne păstrează jokerul de la tarot. Deşi este nebun, jokerul câştigă întotdeauna. Moştenirea sa derivă din 1 Corinteni:

> Domnul cunoaşte gândurile înțelepților că sunt deşarte.
>
> Aşa că nimeni să nu se laude cu oameni (3:20-21).

Noi suntem nebuni pentru Hristos (4:10).

O reprezentare literară a jokerului este evidentă în Perceval – omul simplu care izbuteşte acolo unde alții mai dotați eşuează.

Alte figuri din cărțile de tarot şi-au lăsat amprenta asupra lumii. Una dintre acestea este simbolul feminin al Justiției – fecioara-stea Virgo, cu sabia ei cu două tăişuri şi balanța Libra. Imaginea aminteşte însă mai degrabă de discriminare decât de justiție: înfățişează echilibrul şi armonia naturii pe de o parte, iar pe de alta flutură arma autorității judiciare. Cartea originară ilustra poziția dificilă a Bisericii Graalului pe fondul severității Inchiziției şi era numită Cartea Magdalenei.

Alte cărți asociate cu Maria Magdalena erau *Turnul, Lumea* şi *Puterea.* În tradiția Graalului, *Turnul* (sau Casa lui Dumnezeu) reprezenta *Magdal-eder* (Turnul de Veghe al Turmei, ca în Mica 4:8) şi amintea de piesa cu acelaşi nume din jocul de şah. Fiind lovit de fulger – sau supus unui alt gen de atac misterios, *Turnul* simboliza suferințele Bisericii ezoterice în fața autorităților religioase neîndurătoare.

Spiritul Mariei Magdalena era de asemenea manifest în *Lumea.* Stând sau dansând în interiorul unei cununi ovale, goală sau înveşmântată, femeia ține în mână un sceptru sau un alt însemn al suveranității. Pe unele cărți, ea

este plasată deasupra unui peisaj încercuit. Imaginea era similară cu cea a Magdalenei învăluită în propriul păr, din *Cartea Orelor a lui Sforza,* din 1490.

Cartea numită *Puterea* înfățișa în mod obișnuit o femeie cu un leu sau susținând o coloană frântă. Unele cărți prezintă ambele imagini. În prima era leul lui Iuda, iar în a doua pilastrul lui Boaz („din putere") din Templul lui Solomon. În ambele cazuri, femeia era baza succesiunii regale:

> Ci casa ta şi împărăția ta vor dăinui veşnic înaintea Mea, şi scaunul tău de domnie va fi întărit pe vecie. (2 Samuel 7.1).

În unele seturi vechi de tarot, un însemn al Graalului era inclus în această carte, iar femeia era identificată cu Maria Magdalena. Imaginea reprezenta continuarea liniei lui David, ca în Psalmii 89:4: „Îți voi întări sămânța pe vecie şi în veci îți vei aşeza scaunul de domnie".

Păzitorii relicvei sacre

Cavalerii cruciați

De la debutul dinastiei carolingiene în Franța, în secolul al VIII-lea, Biserica a instituit o nouă dominație teritorială prin intermediul regilor săi marionetă, în Europa Centrală şi de Vest. Astfel a luat naştere Sfântul Imperiu Roman, care a rezistat până în 1806. Pe parcursul acestei perioade, istoria imperială a fost „alcătuită" de scribii Vaticanului, sau de cei care funcționau sub autoritate papală. Rezultatul inevitabil a fost acela că relatările despre asasinarea regelui merovingian Dagobert au fost înăbuşite şi aproape eliminate din cronici. Abia peste o mie de ani adevărul despre viața sa a devenit cunoscut publicului larg şi abia atunci, în secolul al XVII-lea, s-a aflat că Dagobert a avut un fiu pe nume Sigebert, dintre ai cărui descendenți a făcut parte celebrul cruciat Godefroi de Bouillon, Apărător al Sfântului Mormânt.

Până în vremea cuceririi normande a Insulelor Britanice în 1066, merovingienii din Galia fuseseră deja ignorați vreme de circa 300 de ani.

În timpul domniei lor însă, ei au instituit o serie de obiceiuri guvernamentale, care au rezistat şi ulterior. Una dintre inovațiile merovingiene era un sistem de supraveghere regională prin intermediul unor ofițeri numiți *comtes* (conți). Ca reprezentanți ai regelui, aceştia acționau în calitate de cancelari, judecători şi conducători militari. Erau similari din acest punct de vedere cu lorzii celți ai Britanniei, deşi natura ambelor grupuri a fost modificată în epoca feudală pentru a include şi proprietatea funciară.

În secolul al XI-lea, conții de Flandra şi de Boulogne s-au impus în fruntea societății flamande. Ținând seama de moştenirea davidică a lui Godefroi de Bouillon prin intermediul merovingienilor, era firesc ca el (frate cu contele Eustace al III-lea de Boulogne) să devină regele Ierusalimului după prima cruciadă. Această întreprindere militară a fost inițiată în 1095, după ce musulmanii au invadat Ierusalimul; papa Urban al II-lea a ridicat o armată formidabilă, condusă de cei mai de seamă cavaleri ai Europei. Ideea cruciadei a fost inspirată în primul rând de Petru Ermitul, care a condus bărbați, femei şi copii într-o aşa-numita cruciadă a țăranilor, pentru a recuceri Țara Sfântă. Puțini dintre participanți au ajuns la destinație, mii fiind masacrați pe drum de răufăcători şi de dezertori, pe teritoriul Imperiului Bizantin. În cadrul cărților de tarot, *Ermitul* (aluzie la Petru) este înfățişat cu un felinar re îi luminează

drumul.

Ca urmare a destinului nefericit al acestei cruciade a ţăranilor, armata strânsă de Papa Urban a fost coordonată de Adhemar, episcop de Le Puy, iar în avangardă s-a aflat Robert, duce de Normandia, împreună cu Etienne, conte de Blois, şi Hugues, conte de Vermandois. Contingentul flamand era condus de Robert, conte de Flandra, iar din el făceau parte Eustace, conte de Boulogne, şi fraţii lui, Godefroi şi Baudouin de Bouillon. Sudul Franței era reprezentat de Raymond de St. Gilles, conte de Toulouse.

La data respectivă, Godefroi de Bouillon era duce de Lorena Inferioară. El primise titlul de la celebra lui mamă, Sfânta Ida, de la care moştenise de asemenea castelul şi pământurile din Bouillon – domenii pe care le-a ipotecat episcopului de Liège, pentru a-şi finanța campania din Țara Sfântă. Când prima cruciadă era în toi, Godefroi devenise comandantul ei general şi în 1099, odată cu victoria înregistrată, a fost proclamat rege al Ierusalimului. El a preferat să renunțe însă la acest titlu, preluându-i pe cel de Apărător al Sfântului Mormânt.

Dintre cele opt cruciade care au avut loc până în 1291 în Egipt, Siria şi Palestina, numai prima, cea a lui Godefroi, a reuşit, dar şi ea a fost întinată de excesele iresponsabile ale soldaților, care au folosit pretextul victoriei pentru a-i măcelări pe musulmanii întâlniți în Țara Sfântă. Ierusalimul

era important nu numai pentru evrei şi pentru creştini, ci şi pentru musulmani, devenind al treilea oraş sfânt al islamului, după Mecca şi Medina. Şi în prezent oraşul este centrul unor dispute similare.

Cea de-a doua cruciadă spre Edessa, condusă de Ludovic al VII-la al Franței şi de împăratul german Conrad al II-lea, a eşuat lamentabil. Apoi, la aproximativ o sută de ani după succesul inițial al lui Godefroi, Ierusalimul a fost cucerit din nou de musulmani, sub conducerea lui Saladin, în 1187. Acest lucru a determinat inițierea celei de-a treia cruciade, conduse de Filip August al Franței şi de Richard Inimă-de-Leu al Angliei; însă armatele creştine nu au reuşit să reintre în stăpânirea Oraşului Sfânt. A patra şi a cincea cruciadă au fost direcționate către Constantinopol şi Damietta. Ierusalimul a fost redobândit pentru scurt timp de creştini după cruciada a şasea a împăratului Frederic al II-lea, fiind în final cedat sultanului Egiptului în 1244. Ludovic al IX-lea a condus apoi cruciadele a şaptea şi a opta, fără a izbuti să remedieze însă situația. În 1291, Palestina şi Siria erau sub control musulman, iar cruciadele au luat sfârşit.

În decursul acestei perioade a cruciadelor au apărut diverse ordine cavalereşti, printre care

Ordre de Sion,[279] fondat de Godefroi de Bouillon în 1099, Cavalerii Protectori ai Sfântului Mormânt şi Cavalerii Templieri. Godefroi de Bouillon a murit în 1100, la scurt timp după triumful său din Ierusalim, titlul de rege fiind preluat apoi de fratele lui mai tânăr, Baudouin de Boulogne. După optsprezece ani, în 1118, lui Baudouin i-a urmat vărul său, Baudouin al II-lea de Bourg. În conformitate cu relatările ortodoxe, Ordinul Cavalerilor Templieri a fost fondat în acel an sub titulatura de Cavalerii Săraci ai lui Hristos şi ai Templului lui Solomon. S-a spus că ordinul a fost înființat de nouă francezi care au depus legământ de castitate, sărăcie şi supunere, jurând să apere Țara Sfântă.

Istoricul franc Guillaume de Tyre scria în epoca de vârf a cruciadelor (circa 1180) că rolul templierilor era acela de a veghea la siguranța drumurilor străbătute de pelerini. Ținând însă cont de dificultatea extremă a acestui angajament, este de neconceput ca nouă oameni săraci să fi izbutit acest lucru fără a primi în rândurile lor noi recruți, până la întoarcerea lor în Europa, în 1128. În realitate, rolul ordinului era mult mai amplu decât cel menționat de Guillaume în relatarea sa.

Ordinul exista deja de ceva vreme înainte de

---

[279] Ordinul de Sion a fost fondat pentru ca musulmanii, evreii şi alții să poată fi incluşi în organizația creştină care avea să devină Ordinul Templier.

pretinsa lui fondare de Hugues de Payens, văr şi vasal al contelui de Champagne. Funcția pe care o îndeplineau cavalerii nu era în mod cert aceea de a păzi drumurile circulate de pelerini, iar cronicarul regelui, Fulk de Chartres, nu i-a portretizat nicidecum în această lumină. Erau în realitate trimişi diplomatici de prim rang ai regelui într-un ținut musulman şi, în această calitate, s-au angajat să contrabalanseze acțiunile violente ale cruciaților împotriva supuşilor sultanului. Episcopul de Chartres scria despre templieri încă din 1114, numindu-i *La Milice du Christi* (Soldații lui Hristos). La vremea respectivă, cavalerii se instalaseră deja în palatul lui Baudouin, amplasat în incinta unei moschei pe locul Templului lui Solomon.

Când Baudouin s-a mutat în fortăreața din Turnul lui David, reşedința de pe locul Templului i-a revenit în totalitate Ordinului Templierilor.

Hugues de Payens a fost deopotrivă fondatorul şi primul Mare Maestru al ordinului. El era urmat la comandă de cavalerul flamand Godefroi Saint Omer, din rândurile lor făcând parte şi André de Montaard, înrudit cu contele de Burgundia. În 1120, contele de Anjou, Fulk (tatăl lui Geoffrey Plantagenet), s-a alăturat şi el ordinului, fiind urmat în 1124 de seniorul lui de Payens, contele Hugues de Champagne. În mod evident, cavalerii nu erau nicidecum săraci şi nu există date documentate care să ateste că aceşti iluştri

membri ai nobilimii vegheau la siguranța drumurilor în beneficiul pelerinilor.

Această sarcină revenea de fapt Cavalerilor Ospitalieri ai Sfântului Ioan din Ierusalim. Templierii formau un grup aparte, select şi special. Ei depuseseră jurământ de supunere, dar nu față de rege sau de conducătorul lor, ci față de abatele cistercian, Sfântul Bernard de Clairvaux (care a murit în 1153) [280] , înrudit cu contele de Champagne. Pe pământul donat de acesta din urmă a construit Bernard mânăstirea cisterciană de la Clairvaux, în 1115. Sfântul Bernard a fost cel care a salvat Biserica celtă din Scoția şi a reconstruit mânăstirea columbană de la Iona.[281] Tot Sfântul Bernard a tradus (începând cu 1128) pentru prima dată geometria sacră a constructorilor regelui Solomon şi tot el a propovăduit a doua cruciadă, la Vezelay, în fața regelui Ludovic al VII-lea şi a unei mulțimi de 100.000 de oameni. La Vezelay se înălța marea bazilică a Sfintei Maria Magdalena, iar jurământul Sfântului Bernard, depus de templieri, cerea „Supunerea Betaniei – castelul Mariei şi al Martei”.[282]

---

[280] Idealurile cisterciene erau departe de preocupările curiei de la Vatican, ținând de educație, agricultură şi artele sacre.

[281] Prima misiune columbană din Iona a fost distrusă de pirații nordici în 807. Noua mânăstire a Sfântului Bernard de pe locul respectiv a fost cisterciană, nu columbană.

[282] Ean C.M. Begg, *The Cult of the Black Virgin,* cap. 4, p. 103.

Nu este o coincidență faptul că lucrarea lui Chretien de Troyes, *Le Conte del Graal,* din secolul al XII-lea, i-a fost dedicată lui Philippe d'Alsace, conte de Flandra. Nici nu este o întâmplare aceea că Chrétien a fost sponsorizat şi susținut de contesa Marie şi de curtea din Champagne. Tradiția Graalului s-a născut din acest mediu templier timpuriu, iar în *Perlesvaus,* cavalerii sunt înfățișați ca păstrători ai unui mare secret sfânt. În *Parzival,* Wolfram îi definea ca Păzitori ai Familiei Graalului.

Sanctuarul Chivotului

Sub locul pe care se ridicase Templul din Ierusalim se afla vastul complex de grajduri al regelui Solomon, care rămăsese neatins din vremurile biblice. Uriaşul ansamblu subteran era descris de cruciați ca fiind „un grajd de o capacitate şi întindere atât de mare, încât putea găzdui mai mult de 2000 de cai".[283] A redeschide acest impunător complex fusese misiunea secretă inițială a templierilor, fiindcă Sfântul Bernard ştia că acolo se aflau comorile Ierusalimului din vremea Vechiului Testament, inclusiv Chivotul Legământului care, la rândul lui, conținea cea mai mare dintre toate comorile: Tablele Mărturiei.[284]

---

[283] Louis Charpentier, *The Mysteries of Chartres Cathedral,* cap. 7, p. 55.
[284] Ibid., cap. 7, p 56.

Ne-am putea întreba de ce au devenit acele relicve din epoca lui Moise ținteleunei atenții atât de secrete din partea unui abate cistercian şi a florii nobilimii flamande. Documentele oficiale ale Bisericii susțin că pe tăblițele lui Moise se aflau cele Zece Porunci înscrise în piatră de Dumnezeu însuşi; totuşi, esența acestor bine-cunoscute precepte morale nu constituie nicidecum un secret. De fapt, tăblițele căutate de templieri aveau o importanță extremă prin aceea că includeau mult mai mult decât cele Zece Porunci. Pe ele erau înscrise Tablele Mărturiei: ecuația cosmică – legea divină a numerelor, măsurilor şi greutăților. Arta mistică a citirii inscripțiilor era pusă în practică prin sistemul criptic al Cabalei.

Cu cele Zece Porunci, povestea era cu totul alta. Acestea erau preceptele date de Dumnezeu lui Moise şi poporului său pe Muntele Sinai (Ieşirea 20-23), însoțite de o serie de directive verbale. Apoi Domnul i-a spus lui Moise (Ieşirea 24:12):

> Suie-te la Mine în munte şi fii acolo, că am să-ți dau table de piatră, legea şi poruncile, pe care le-am scris Eu pentru învățătura lor.

Există aici trei elemente distincte: tablele de piatră, legea şi poruncile. Mai departe Dumnezeu a zis: „Iar în chivot să pui legea pe care ți-o voi da” (Ieşirea 25:16). Mai târziu, în Ieşirea 31:18, „...i-a dat cele două table ale legii, table de piatră.”

Tablele originale au fost sparte de Moise, când le-a aruncat la pământ (Ieşirea 32:19). După aceea, Dumnezeu i-a spus (Ieşirea 34:1):

Ciopleşte două table de piatră, ca cele dintâi, şi *Eu voi scrie* pe aceste table cuvintele care au fost scrise pe tablele cele dintâi, pe care le-ai sfărâmat.

În continuare, Domnul a reamintit verbal Poruncile, şi i-a spus lui Moise: „Scrie-ți cuvintele acestea"; Moise „a scris... cuvintele legământului: cele zece porunci" (Ieşirea 34:27-28).

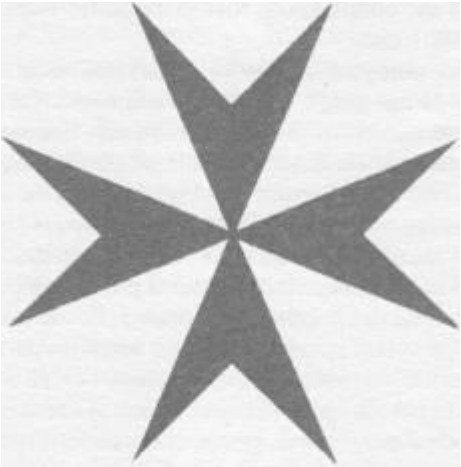

Crucea Sângerie a cavalerilor templieri

Se face deci o distincție clară între Tablele Mărturiei (scrise de Dumnezeu) şi cele Zece Porunci (scrise separat de Moise). Vreme de secole, Biserica a afirmat că Legământul celor Zece Porunci constituia partea importantă a întregului, drept care Tablele Mărturiei – cele cu adevărat

importante – au fost în mod strategic ignorate.

Începând cu Ieşirea 25, sunt oferite, detaliat, instrucțiuni precise pentru construirea Chivotului. La acestea se adaugă metodele de transport, dar şi indicații privind hainele şi încălțămintea ce trebuie purtate de cei care duc chivotul şi îl ia în grijă. Construcția şi materialele Tabernaculului, în care urma a fi păstrat chivotul, sunt de asemenea descrise amănunțit, ca şi componența altarului din interior. Mai departe, în Ieşirea 37:40 se specifică modul în care aceste instrucțiuni au fost respectate întocmai, repetând deci descrierea. Lucrările de construcție i-au fost încredințate lui Bețaleel, fiul lui Uri Ben Hur din neamul lui Iuda.

S-a constatat că, dacă este construit cu respectarea strictă a indicațiilor din Vechiul Testament, chivotul nu este doar o casetă complicată, ci un condensator electric, construit din lemn de răşinoase şi placat la interior şi la exterior cu aur. Oameni de ştiință şi teologi deopotrivă au confirmat acest lucru. Încărcate electric pozitiv, respectiv negativ, plăcile pot produce câteva sute de volți – suficient pentru a ucide un om. Uza a descoperit acest lucru pe propria piele, atunci când a atins chivotul (2 Samuel 6:6-7 şi 1 Cronici 13:9-10). Mai mult decât atât, chivotul pare a transmite eficient sunetul, prin intermediul lui vorbind Moise cu Dumnezeu (Ieşirea 25:22).

Cele Zece Porunci au fost şi sunt în continuare scrise, discutate, învățate şi dezbătute. Nu au constituit niciodată un secret pentru nimeni – spre deosebire de Tablele Mărturiei. Acestea au fost aşezate în chivot, unde urmau a fi păzite de leviți. După ce a fost transportat peste Iordan şi prin Palestina (Iosua şi 1 Samuel), chivotul fost dus de David în Sion (Ierusalim). Fiul lui, regele Solomon, i-a ordonat lui Hiram Abiff să construiască Templul, iar chivotul a fost depus în Sfânta Sfintelor. Accesul la el era interzis, excepție făcând inspecțiile periodice făcute o dată pe an de Marele Preot.

Lăsând la o parte câteva mențiuni în treacăt, atât spune Biblia despre Chivotul Legământului. S-a zvonit la un moment dat că acesta a fost dus în Etiopia (Abisinia), dar în Apocalipsa 11:19 se precizează că chivotul a rămas în Templul din ceruri. Fără îndoială, chivotul şi tablele erau bunuri de preț ale Ierusalimului, dar atunci când Nabucodonosor a distrus templul (în circa 586 î.Hr.), niciunul dintre ele nu a fost menționat în lista obiectelor luate din ruine.

În epoca respectivă, Marele Preot al Ierusalimului era Hilchia, al cărui fiu a fost profetul Ieremia (Ieremia 1:1), tot-odată căpitan al gărzii templului. Înainte de invazia lui Nabucodonosor, Hilchia l-a învățat pe fiul său să ordone ascunderea comorilor templului în grajdurile de dedesubt – inclusiv Chivotul

Legământului. Acest lucru a fost dus la îndeplinire, garda formând un Ordin al Templului, cu menirea de a păstra datele despre comoara sacră. În consecință, atunci când Sfântul Bernard şi de Payens au fondat propriul ordin, un mileniu şi jumătate mai târziu, cavalerii ştiau bine ce şi unde anume să caute.

Cei care au citit *Stirpea Sfântului Graal* s-au întrebat adesea când a fost înființat cu exactitate Ordinul Templului din Ierusalim, dat fiind că specialiştii nu sunt de acord dacă el a fost fondat în anul 1118, aşa cum se consideră în general, sau înainte de această dată. În realitate, se poate spune că evenimentul din secolul al XII-lea a fost de fapt o reconstituire a ordinului, acesta fiind înființat inițial cu mult timp înainte de Hilchia şi Ieremia, în 586 î.Hr.

Până în 1127, căutările templierilor luaseră deja sfârşit. Pe lângă chivot şi conținutul său, ei găsiseră un veritabil tezaur – lingouri de aur şi alte comori ascunse în subteran cu mult înainte ca romanii să distrugă şi să jefuiască templul, în anul 70 d.Hr. Abia în 1956 au fost găsite, la Universitatea din Manchester, dovezi privind tezaurul din Ierusalim. În acelaşi an a fost descifrat *Manuscrisul de aramă,* descoperit la Qumran, în care se preciza că o „comoară de nespus", împreună cu o mulțime de lingouri şi ale obiecte de valoare, fuseseră îngropate sub templu.

Ca urmare a succesului repurtat de templieri,

Sfântul Bernard i-a cerut lui de Payens să participe la conciliul ce urma să aibă loc la Troyes. Reuniunea avea să fie prezidată de ambasadorul papal, cardinalul delegat al Franței. Hugues şi câțiva cavaleri au părăsit Țara Sfântă împreună cu comoara descoperită, iar Sfântul Bernard a anunțat ca misiunea de la Ierusalim fusese îndeplinită. Iată ce scria el:

> Lucrarea a fost împlinită cu ajutorul nostru iar cavalerii au fost trimişi în călătorie prin Franța şi Burgundia, sub protecția contelui de Champagne, şi au fost luate toate precauțiile necesare împotriva oricărui amestec al publicului sau al autorităților ecleziastice.[285]

Curtea de la Troyes, în Champagne, era pregătită pentru munca de traducere criptică a documentelor şi, în acest scop, sponsoriza de multă vreme o şcoală de studii cabalistice. Conciliu de la Troyes a fost organizat în 1128 iar Sfântul Bernard a devenit patronul şi protectorul oficial al templierilor. În acelaşi an a fost confirmat statutul internațional al societății, ca ordin suveran, iar sediul său din Ierusalim a devenit centrul guvernamental al oraşului. Biserica a confirmat caracterul religios al Ordinului

---

[285] Ibid., cap. 8, p. 69. Alte lucrări pe tema templierilor şi a cruciadelor sunt *The Ancestry and Life of Godfrey de Bouillon* de John C. Andressogn, *The Temple and the Lodge* de Baigent şi Leigh, *The Monks of War* de Desmond Seward şi *A History of the Crusades* de Steven Runciman.

Templier, iar Hugues de Payens a fost numit în mod oficial Mare Maestru al acestuia.

În contrast cu crucea templierilor (roşie pe fond alb), Cavalerii Ospitalieri ai Sfântului Ioan foloseau o altă schemă coloristică: argintiu pe negru. Azilul pelerinilor din Ierusalim a fost înființat în circa 1050, deci înainte de cruciade. După cucerirea Accrei, care a pus capăt cruciadelor în 1291, ospitalierii au fost nevoiți să părăsească Palestina. Ei s-au mutat în Rodos şi Cipru, adăugând la preocupările lor activități laice şi militare. Începând cu anii 1530, şi-au schimbat numele în Cavalerii de Malta. O ramură a acestora, înregistrată în 1888, a fondat în Marea Britanie The St. John Ambulance Association, care are şi astăzi aceeaşi emblemă.

După Conciliul de la Troyes, ascensiunea templierilor a urmat un curs accelerat. S-au implicat în diplomația şi politica de nivel ridicat în întreaga lume occidentală, consiliind monarhi şi parlamente deopotrivă. Unsprezece ani mai târziu, în 1139, Papa Inocențiu al II-lea (tot cistercian) a acordat templierilor independența în plan internațional față de orice autoritate, mai puțin a sa. Cu alte cuvinte, fără a se mai ține seama de regi, cardinali sau guverne, singurul aflat mai presus de templieri era suveranul pontif. Chiar şi înainte de adoptarea acestei decizii însă, le fuseseră acordate proprietăți vaste în lumea întreagă, din Insulele Britanice până în Palestina.

Cronica anglo-saxonă menționează că, atunci când Hugues de Payens l-a vizitat pe Henric I al Angliei, „regele l-a primit cu multe onoruri şi i-a făcut daruri bogate”. Suveranul spaniol, Alfonso de Aragon, a cedat templierilor o treime din regatul său şi întreaga creştinătate se afla la picioarele lor.

Notre Dame

Când vestea despre incredibila lor descoperire s-a răspândit, templierii au devenit ținta unei admirații unanime şi, în uda comorii lor din Ierusalim, donațiile au început să curgă spre ei de pretutindeni. Niciun preț nu era prea mare pentru a-i avea alături şi, în zece ani de la întoarcerea lor din Țara Sfântă, ordinul constituia cea mai influentă organizație din istoria lumii. În ciuda averii uriaşe a societății, cavalerii depuneau jurământ de sărăcie. Indiferent de situația sa socială, fiecare templier era obligat să-şi cedeze bunurile; cu toate acestea, tinerii din familiile nobiliare se înghesuiau să intre în rândurile templierilor. Dispunând de fonduri atât de substanțiale, ordinul a creat prima rețea bancară internațională, devenind finanțator al Levantului şi al tuturor monarhilor europeni.

Odată cu averea templierilor a sporit şi cea a cistercienilor; astfel, la douăzeci şi cinci de ani după Conciliul de la Troyes, existau deja peste trei sute de abații cisterciene. Lucrurile nu s-au oprit

însă aici; francezii au fost martorii celui mai uluitor rezultat al cunoştinţelor deţinute de templieri. Peisajul citadin s-a schimbat pe măsură ce au fost construite maiestuoasele catedrale Notre Dame, cu bolţile lor gotice. Arhitectura lor era fenomenală – imposibilă, susţineau unii. Ogivele ascuţite atingeau înălţimi incredibile, cu deschideri uimitoare, contraforţi zvelţi şi bolţi fin desenate. Totul se înălţa spre ceruri şi, în ciuda tonelor de piatră bogat sculptată, impresia generală era una de extremă lejeritate.

Folosind Tablele Mărturiei, legile cosmice şi geometria lor sacră au fost aplicate de constructorii templieri la ridicarea celor mai frumoase monumente sacre ale lumii creştine. La intrarea de pe latura nordică în catedrala Notre Dame de Chartres (Poarta Iniţiaţilor), un basorelief de pe o coloană înfăţişează Chivotul Legământului în timp ce este transportat. Inscripţia alăturată afirmă: „Aici, lucrurile îşi urmează cursul; trebuie să lucrezi prin Chivot”.[286]

Toate catedralele au fost construite aproximativ în aceeaşi perioadă, deşi finalizarea unora dintre ele a durat mai bine de o sută de ani. [287] Construcţia Catedralei Notre Dame din Paris a început în 1163, lucrările la cea din Chartres au

---

[286] Louis Charpentier, *The Mysteries of Chartres Cathedral,* cap. 9, p. 70.
[287] Planul catedralei Notre Dame a utilizat presupusele aliniamente ale megaliţilor şi ale locurilor de pe pământ în care forţele terestre erau intensificate de peşteri sau puţuri subterane.

debutat în 1194, cele de la Reims în 1211, iar la Amiens în 1221. În aceeaşi epocă au fost ridicate catedralele de la Bayeux, Abbeville, Rouen, Laon, Evreux şi Etampes. În conformitate cu principiul ermetic „La fel ca sus, tot aşa şi jos", planul catedralelor Notre Dame îl reproduce pe cel al constelației Fecioara.[288] Dintre toate acestea, se consideră că Chartres este locul cu cea mai mare încărcătură sacră.

Unul dintre istoricii experți în Chartres este Louis Charpentier, ale cărui cercetări au sporit cunoaşterea publicului în privința arhitecturii gotice în general. El susține că, la Chartres, curenții telurici ating un maxim şi că locul era recunoscut pentru atmosfera sa divină încă de pe vremea druizilor. Situl se bucură de o asemenea venerație, încât este singura catedrală în care nu este îngropat niciun rege, episcop, cardinal, canonic etc. A fost un sit păgân, dedicat tradiționalei Zeițe Mamă şi către care se îndreptau pelerinii cu mult înainte ce epoca lui Hristos. Altarul original a fost construit peste „La Grotte des Druides", în care se afla un dolmen sacru[289] şi era identificat cu Pântecele Pământului.

---

[288] Louis Charpentier, *The Mysteries of Chartres Cathedral,* cap. 9, p. 70.

[289] Dolmenul este format din două lespezi verticale şi una orizontală peste ele, precum cele de la Stonehenge în vremurile preistorice, dolmenele erau utilizate ca nişte uriaşe cutii de rezonanță (asemenea boxelor care amplifică acustica instrumentelor muzicale), menite să accentueze proprietățile curenților telurici.

Unul dintre cele mai mari mistere ale arhitecturii gotice este sticla utilizată la vitraliile ferestrelor. Primele vitralii au apărut la începutul secolului al XII-lea, dar au dispărut brusc o sută de ani mai târziu. De atunci nu s-a mai văzut ceva asemănător. Luminozitatea sticlei gotice este mai mare decât a oricărei alta, iar calitățile sale de intensificare a luminii sunt ce asemenea superioare. Spre deosebire de vitraliile altor şcoli de arhitectură, efectul în interior este acelaşi, indiferent iacă afară lumina este slabă sau intensă. Chiar şi la crepuscul, sticla aceasta îşi păstrează strălucirea ca nicio alta.

Sticla gotică are deopotrivă calitatea unică de a transforma razele ultraviolete, vătămătoare, în lumină benefică, iar secretul fabricării ei nu a fost niciodată dezvăluit, deşi se ştie că era un produs al alchimiei ermetice. Cei angajați pentru a prelucra sticla erau matematicieni şi filosofi persani precum Omar Khayyam, ai cărui adepți pretindeau că metodele pe care le foloseau ei încorporau *Spiritus Mundi* – respirația cosmică a universului. Abia de curând – aşa cum se menționează în *Genesis of the Grail Kings,*[290] a devenit cunoscut procesul de fabricare a vitraliilor – un proces care, lăsând la o parte sticla în sine, are implicații uluitoare.

---

290 Laurence Gardner, *Genesis of the Grail Kings,* Bantam Press, Londra, 1999, cap. 14, p. 146.

În toate catedralele gotice, arta arhitecturală este reprezentată din belşug, înfățișând istoria biblică şi evenimentele consemnate în evanghelii, o atenție deosebită fiind acordată vieții lui Isus. Unele dintre elementele vizibile în prezent au fost adăugate după anii 1300, dar în era cu adevărat gotică nu a existat nicio reprezentare a răstignirii. Pe baza scrierilor preevanghelice descoperite în Ierusalim, templierii negau povestea răstignirii aşa cum a fost ea descrisă în Noul Testament şi, din acest motiv, nu au înfățișat-o niciodată în artă. Rozasa din secolul al XIII-lea de pe fațada de vest a Catedralei de la Chartres include un medalion cu răstignirea, dar acesta a fost transferat aici la o dată ulterioară, probabil de la St. Denis, în nordul Parisului. Şi alte catedrale Notre Dame au rozase dobândite în mod similar.

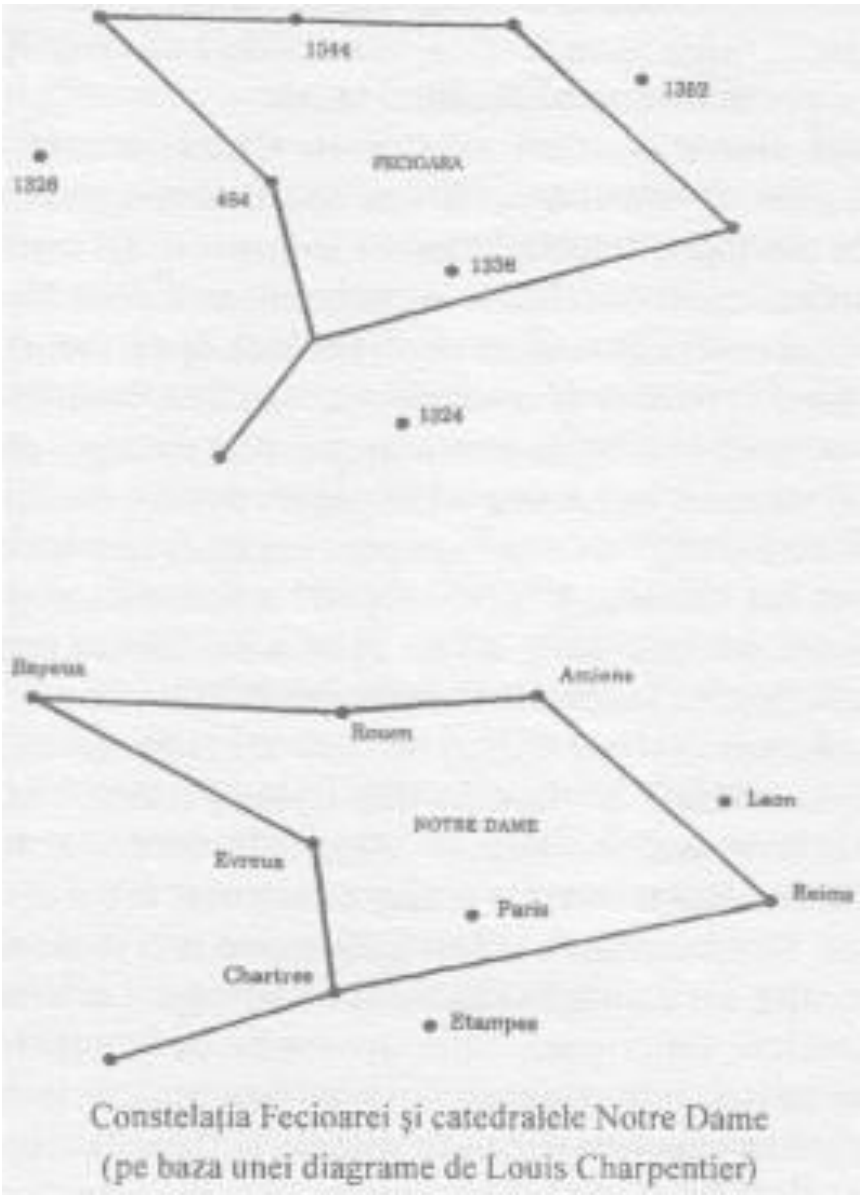

Constelația Fecioarei și catedralele Notre Dame
(pe baza unei diagrame de Louis Charpentier)

Pe lângă comoara din Ierusalim, templierii au găsit şi o serie de manuscrise vechi în limba ebraică şi în siriană, ce ofereau relatări asupra cărora nu intervenise nicio autoritate ecleziastică. În lumina acestora, s-a înțeles că templierii

deținеau cunoştințe ce eclipsau creştinismul ortodox şi care le ofereau certitudinea că Biserica interpretase în mod greşit atât Naşterea Virgină, cât şi Învierea. Cavalerii erau priviți însă ca oameni sfinți, fiind profund ataşați de papii cistercieni ai vremii.

În epocile următoare însă, cunoştințele anterior apreciate ale templierilor au atras asupra lor persecuții din partea altor papi şi, de asemenea, din partea sălbaticilor călugări dominicani ai Inchiziției. Aceea a fost perioada din istoria creştinismului în care au fost înăbuşite şi ultimele vestigii ale libertății de gândire. Pentru noii reprezentanți duri ai Romei, nu conta nici cunoaşterea aparte, nici accesul la adevăr. Tot în această epocă a dispărut orice urmă a componentei feminine, Fecioara Maria rămânând singura reprezentantă a sexului feminin. În practică, statutul ei de Madonă virgină semi divină era atât de departe de realitate, încât ea nu mai izbutea să reprezinte pe nimeni. În ciuda acestui fapt, persista încă o rază de speranță, fiindcă lumina altei femei strălucea din catedralele Notre Dame, în care venerarea Mariei Magdalena rămăsese o temă centrală. Splendidul vitraliu al Mariei Magdalena de la Chartres poartă o inscripție care spune: „Donat de Purtătorii de apă“– Vărsătorii. Maria era purtătoarea Sfântului Graal şi avea să devină, neîndoielnic, pregnantă ca o nouă sursă de inspirație a Erei Vărsătorului –

epoca reînnoirii intelectuale, a înțelepciunii şi a Legii Universale a Chivotului.

Confrerie de gradul al treilea

Catedralele Notre Dame şi celelalte principale construcții gotice au fost în general opera Copiilor lui Solomon – o ghildă a zidarilor[291] instruită de ordinul cistercian al Sfântului Bernard. Acesta din urmă tradusese geometria sacră a constructorilor regelui Solomon care, sub conducerea lui Hiram Abiff, erau împărțiți în grade de cunoaştere şi pricepere. Solomon îl contactase pe regele Hiram din Tyr pentru a-l ajuta pe Hiram Abiff, arhitect şi metalurg specializat în geometria sacră.[292] Deşi Tyrul era un cunoscut centru de venerare a Zeiței, Hiram Abiff a devenit principalul proiectant şi Maestru Constructor al Templului lui Iehova. În această calitate, avea să fie un personaj simbolic esențial în francmasoneria ulterioară.

Alte frății masonice din Franța Evului Mediu erau Copiii Părintelui Soubise şi Copiii Maestrului Jacques.[293] Când au început persecuțiile Inchiziției conduse de dominicani împotriva

---

[291] În limba franceză, *macons.* (n. tr.).

[292] Valorile numerice au fost adesea utilizate pentru a masca folosirea geometriei sacre, ca în descrierile din Vechiul Testament ale Templului Solomon (1 Regi 6 şi 2 Cronici 3, 4).

[293] Louis Charpentier, *The Mysteries of Chartres Cathedral,* cap. 18, pp. 144-151.

templierilor, aceste ghilde erau de asemenea supuse riscurilor. Ca practicanți ai meşteşugului construcțiilor, ei deținеau informații privilegiate referitoare la geometria sacră şi la Legea Universală, în conformitate cu gradele la care ajunseseră. Existau trei astfel de grade: Ucenic, Companion şi Maestru, aşa cum există astăzi tot trei grade în francmasoneria actuală. De aceea, după procesele organizate de Inchiziție, o interogare severă, menită să scoată la iveală cele mai secrete informații, este numită adesea Gradul al Treilea.

Deşi se afirmă că francmasoneria modernă a derivat din ghildele Europei medievale, Meşteşugul are origini mult mai vechi. Unele gravuri de pe obeliscul egiptean din Central Park, în New York, au fost identificate ca fiind simboluri masonice din vremea faraonului Tutmosis al III-lea (cca 1468-1436 î.Hr.)[294] – stră-străstrăbunicul lui Moise. Tutmosis (moştenitorul lui Thot) a fondat o influentă societate secretă de cărturari şi filosofi, al cărei scop era păstrarea misterelor sacre. Ulterior, magii samariteni au devenit membri ai acestui ordin, având legături cu organizația egipteană Theapeutate – o comunitate ascetică de la Qumran. Din Egipt a preluat Moise (Ahnaton) conceptul de venerare în templu şi l-a

---

[294] Michael Howard, *The Occult Conspiracy,* Rider/Century Hutchinson, Londra, 1989, cap. 1, pp. 9-10.

transmis israeliților când a creat Tabernaculul în Sinai. În mod similar, însăşi noțiunea de preoție era de origine egipteană, moştenită din anticul Sumer. Înainte de Tabernaculul lui Moise, patriarhii iudei folosiseră altare simple, în aer liber, ca locuri de venerare şi de sacrificii, precum cele ridicate de Noe (Facerea 8:20) şi Avraam (Facerea 22:9).

Un alt obelisc egiptean din Templul Soarelui (cunoscut, din cine ştie ce motiv obscur ca Acul Cleopatrei – cu referire la regina Cleopatra a Vil-a, deşi este mai vechi decât epoca ei cu peste o mie de ani) se află pe malurile Tamisei, în Londra. Este înalt de 20.88 metri[295] şi cântăreşte 186 de tone. Cele două obeliscuri din granit au fost la origine coloanele de la intrarea în templul de la Heliopolis, dar au fost mutate în Alexandria în anul 12 î.Hr., şi apoi la Londra şi New York, în 1878 şi, respectiv, în 1881.

Conform practicii egiptene de a aşeza coloane de sine-stătătoare la intrarea templelor, Hiram Abiff a procedat la fel în cazul Templului lui Solomon

---

[295] Sistemul de măsură indicat nu este cel metric, ci cel care foloseşte incii şi picioarele. Specialiştii în geometria sacră şi în metrologie consideră metrul ca o „prostie la modă“ca urmare a bazării sale pe zecimi şi sutimi. Baza zecimală duce la inevitabile incorectitudini şi la imposibilități precum zecimalele repetate. Sistemele de măsură universale ar fi mult mai corect bazate pe numărul 12, care este divizibil prin cinci dintre primele şase numere şi oferă o bază mult mai flexibilă pentru orice calcul numeric, în comparație cu numărul 10. În mod similar, geometria fondată pe decagon este instabilă. Factorii cardinali în matematicile sacre sunt 3, 4 şi 12. Vezi John Mitchell, *The Dimensions of Paradise.*

din Ierusalim. Coloanele, cu capitelurile lor rotunjite, aminteau de venerarea zeiței în Tyr şi de simbolurile fertilității dedicate zeiței Astarte în Canaan, Pilaştrii de la Ierusalim erau numiți Iachin şi Boaz (1 Regi 7:21 şi 2 Cronici 3:17). Erau goi la interior, pentru a fi depozite înăuntru arhivele şi documentele constitutive al masoneriei. Mai mult decât atât, deşi templul era dedicat lui Yehova şi construit în principal pentru a adăposti Chivotul Legământului, construcția sa nu era limitată la principiul masculin, iudaic, al lui Dumnezeu, ci respecta tradiția, încorporând potrivă energiile geometrice masculină şi feminină. Construcția templului a fost finalizată în şapte ani; la încheierea lucrărilor, Hiram Abiff a fost ucis şi aşezat într-un mormânt suprafață. Se spune că moartea i-a fost cauzată de refuzul său de a împărtăşi cu lucrătorii de rând secretele Maeştrilor Masoni. Astăzi, uciderea simbolică a lui Hiram este prezentă în cadrul ceremoniei de inițiere în Gradul al Treilea, în francmasonerie; candidatul este doborât şi ridicat apoi din întunericul mormântului, folosind puterea secretă a Maestrului Mason.

Francmasoneria modernă are mai degrabă un caracter speculativ decât unul operativ, însă chiar şi în vremea lui Hiram, societatea artificierilor, din care făcea el parte, avea propriile loji, simboluri şi parole. Un simbol evident era ascia (mistria zidarilor), o emblemă utilizată de pitagoreici şi de

esenieni deopotrivă. Simbolul a fost întâlnit de asemenea în catacombele Romei, unde în mormintele persecutaților *Innocenti*, s-au găsit reprezentări ale inițierii masonice.

Măcel în Languedoc

La vest-nord-vest de Marsilia, la Golfe du Lyon, se află străvechea provincie Languedoc, a cărei populație a fost admonestată în 1208 de papa Inocențiu al III-lea pentru comportament necreştinesc. În anul următor, o armată papală formată din 30.000 de oameni a descins în regiune sub comanda lui Simon de Montfort. Soldații purtau pe veşminte, în mod înşelător, crucea roşie a cruciaților din Țara Sfântă, dar urmăreau un obiectiv cu totul diferit: fuseseră trimişi să extermine secta ascetică a catarilor (cei puri), aceştia fiind, conform papei şi regelui Filip al II-lea al Franței, eretici. Măcelul a continuat vreme de treizeci şi cinci de ani, curmând zeci de mii de vieți şi culminând cu masacrul de la seminarul din Montsegur, unde mai mult de 200 de ostatici au fost arşi pe rug în 1244.[296]

În termeni religioşi, doctrina catarilor era de tip

---

[296] Subiectul este amplu tratat în Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 2, pp. 19-34. În mod similar, *The Temple and the Lodge* de Baigent şi Leigh (cap. 3, pp. 51-62 şi cap. 4, pp. 63-76) oferă date despre Inchiziție în relație cu templierii şi despre flota templierilor.

gnostic; erau oameni spirituali, care credeau că spiritul e pur, iar materia fizică e pângărită. Deşi aveau convingeri neortodoxe, comparativ cu cele rapace ale Romei, motivul temerilor papei în ceea ce-i privea era unul mult mai amenințător. Se spunea că ei sunt păstrătorii unei mari comori secrete, asociate cu o cunoaştere străveche, fantastică. Regiunea Languedoc formase în mare parte, în secolul al VIII-lea, regatul evreu al Septimaniei şi urma tradiția lui Lazăr (Simon Zelotul), iar locuitorii ei considerau că Maria Magdalena era Mama Graal a creştinătății.[297]

La fel ca templierii, catarii manifestau o toleranță deosebită față de cultura musulmană şi cea iudaică. De asemenea, susțineau egalitatea între cele două sexe[298]; cu toate acestea, Inchiziția (fondată în mod oficial în 1233) i-a condamnat şi i-a persecutat violent, acuzându-i de cele mai variate blasfemii şi aberații sexuale. Dar cei aduşi să depună mărturie vorbeau numai despre dragostea față de Biserică a catarilor şi despre venerația lor pentru învățăturile lui Isus. Credeau în Dumnezeu şi în Sfântul Duh, rosteau rugăciunea Tatăl Nostru şi aveau o societate

---

[297] O imagine ilustrativă a regiunii Provence ca „leagăn al trezirii" este oferită de Margaret Starbird în *The Woman with the Alabaster Jar,* cap. 4, pp. 67-78.

[298] Eleanor de Aquitania (1122-1204) este un bun exemplu al statutului de egalitate al femeii în regiune. Importanța şi influența sa au constituit o continuă sursă de probleme pentru episcopii romano-catolici.

exemplară, cu propriul sistem social, cu spitale şi şcoli ale săracilor. Traduseseră chiar Biblia în limba lor, *langue d'oc* (de aici şi numele regiunii), iar populația non-catară beneficia în mod egal de eforturile lor.

În termeni practici, catarii erau simpli, nonconformişti, predicau fără permisiune şi nu simțeau nevoia de a avea preoți şi biserici bogat decorate, ca vecinii lor catolici. St. Bernard spusese că „Nicio predică nu este mai creştină decât ale lor, iar moravurile lor sunt pure". Şi totuşi, armatele papale au venit, sub aparența unei misiuni sacre, pentru a şterge comunitatea de pe fața pământului.

Edictul de anihilare se referea nu numai la misticii catari în sine, ci şi la toți cei care îi susțineau, adică aproape întreaga populație din Languedoc. Deşi făcea parte din punct de vedere geografic din Franța, la vremea aceea regiunea constituia de fapt un stat independent. Din perspectivă politică, era mai degrabă asociat cu frontiera spaniolă, seniorul său fiind contele de Toulouse. În şcoli erau învățate limbile clasice, literatura, filosofia şi matematica. Zona era în general una bogată stabilă comercial, însă toate acestea aveau să se schimbe în 1209, când trupele papale au sosit la poalele Pirineilor. Cu referire la oraşul Albi (şi la numele alternativ al catarilor) din Languedoc, campania a fost numită Cruciada

albigenzilor[299] – sau cel puțin aşa i se spune în general. Numele are însă implicații mult mai ample. Albi era de fapt o variantă a unui vechi termen european, *ylbi* (un elf de sex feminin), iar catarii numeau Sangréal-ul mesianic *Albi gem:* stirpea elfilor.

Dintre toate cultele religioase care au apărut în Evul Mediu, catarismul era cel mai puțin amenințător, iar faptul că membrii lui erau asociați cu o anume cunoaştere străveche nu era ceva nou; Guilhelm de Toulouse de Gellone, regele Septimaniei, fondase cu mai bine de patru secole în urmă o Academie Iudaică. Acest lucru (plus ideea conform căreia catarii deținеau o comoară extraordinară, mai semnificativă din punct de vedere istoric decât originile creştinismului) a dus Roma la o concluzie fermă: Chivotul Legământului, Tablele Mărturiei şi Manuscrisele de la Ierusalim erau ascunse în Languedoc. Iar acest lucru era considerat suficient pentru a arunca în aer conceptele fundamentale ale Bisericii romane, iar acel regim fanatic şi disperat nu mai era decât o soluție:

„Ucideți-i pe toți!”

---

[299] Lucrări importante pe tema cruciadei albigenzilor sunt *Massacre at Montsegur* de Zoe Oldenbourg şi *The Albigensian Crusade* de J. Sumprion.

Regatul scoților

Persecutarea templierilor

Această pseudocruciadă s-a încheiat în 1244, dar aveau să treacă încă şaizeci şi doi de ani până ce Papa Clement al V-lea şi regele Filip a IV-lea să poată începe hărțuirea templierilor, în încercarea de a găsi comoara ocultă. Până în 1306, ordinul din Ierusalim devenise atât de puternic, încât îi dădea fiori lui Filip al V-lea al Franței; suveranul datora cavalerilor sume mari de bani şi era deja falit. De asemenea, se temea de forța lor politică şi ezoterică, despre care ştia că este mult mai mare decât a sa. Beneficiind de sprijin papal, Filip al IV-lea i-a persecutat pe templierii din Franța, intenționând să elimine ordinul şi în celelalte țări. Cavalerii au fost arestați în Anglia, dar în Scoția bulele papale erau lipsite de efect. Motivul era acela că regele Robert de Bruce şi întreaga națiune scoțiană fuseseră excomunicați fiindcă ridicaseră armele împotriva regelui Edward al II-lea al Angliei, ginerele lui Filip.[300]

---

[300] Excomunicarea Scoției ca națiune a fost anulată abia în 1323, după înfrângerea lui Robert the Bruce în fața lui Edward al II-lea la

Până în 1306, cavalerii fuseseră scutiți de interferențele papale, dar regele Filip a izbutit să schimbe această stare de fapt. După un edict al Vaticanului care îi interzicea să perceapă taxă clerului, suveranul francez a pus la cale răpirea şi asasinarea papei Bonifaciu al VIII-lea. Succesorul acestuia, Benedict al XI-lea, şi-a găsit de asemenea sfârşitul în circumstanțe misterioase, fiind înlocuit în 1305 de candidatul susținut de Filip, Bertrand de Goth, arhiepiscop de Bordeaux, sub numele de Clement al V-lea. Cu noul papă sub controlul său, regele a alcătuit o listă de acuzații la adresa templierilor. Acuzația cel mai uşor de adus era aceea de erezie, fiindcă se ştia bine că templierii contraziceau ideea consacrată a răstignirii şi nu acceptau crucea latină. Era, de asemenea, cunoscut că preocupările lor diplomatice şi economice îi aduceau în contact cu evreii, gnosticii şi musulmanii.

În ziua de 13 octombrie 1307, vineri, oamenii lui Filip trec la atac şi templierii de pe întregul teritoriu al Franței sunt prinşi. Prizonierii sunt apoi închişi, interogați, torturați şi arşi pe rug.

Bannockburn în 1314 şi redactarea constituției scoțiene (Declarația de la Arbroath), în 1320. Apoi, în 1328, Tratatul de la Northampton a confirmat independența Scoției sub conducerea regelui Robert I.

Regatul scoților

Martori plătiți au fost aduşi să prezinte dovezi împotriva ordinului şi au fost obținute astfel unele declarații de-a dreptul bizare. Cavalerii au fost acuzați de o serie de practici considerate murdare, inclusiv de necromanție, homosexualitate, avort, blasfemie şi magie neagră. Odată ce au depus

mărturie – îndemnați de mită sau de violență – martorii au dispărut fără urmă. Şi totuşi, regele nu şi-a atins obiectivul principal, fiindcă nu a reuşit să obțină comoara dorită. Acoliții săi au scotocit în lung şi-n lat provinciile Champagne şi Languedoc, dar în tot acest timp comoara fusese ascunsă în trezoreria din Paris.

La vremea respectivă, Marele Maestru al templierilor era Jacques de Molay. Ştiind că Papa Clement al V-lea era un pion al regelui Filip, de Molay a aranjat astfel ca tezaurul din Paris să fie îmbarcat pe optsprezece vase în portul La Rochelle. Majoritatea au fost trimise în Scoția[301] (şi unele în Portugalia), dar Filip n-a ştiut acest lucru şi a negociat cu diverşi monarhi ca templierii să fie vânați şi în afara Franței. Apoi, în 1312, l-a obligat pe suveranul pontif să scoată Ordinul Templier în afara legii şi, doi ani mai târziu, Jacques de Molay a fost ars pe rug.

Regele Edward al II-lea al Angliei ezita să-i persecute pe templieri, dar fiind ginerele lui Filip, se afla într-o poziție dificilă. Astfel, la primirea ordinelor directe de la papă, s-a supus regulilor Inchiziției. Mulți templieri au fost arestați în Anglia, iar pământurile şi sediile lor au fost confiscate şi cedate apoi Ordinului Cavalerilor Ospitalieri ai Sfântului Ioan.

---

[301] Alteța Sa prințul Michael de Albany, *The Forgotten Monarchy of Scotland,* Element Books, Shaftesbury, 1998, cap. 5, pp. 62-64.

În Scoția, lucrurile s-au petrecut însă altfel; bula papală a fost complet ignorată. Cu mult înainte de acest moment, în 1128, Hugues de Payens îl întâlnise pe regele David I al Scoției, la puțină vreme după Conciliul de la Troyes, iar Sfântul Bernard de Clairvaux realizase o integrare a Bisericii celte în bogatul său Ordin Cistercian. Regele David le-a atribuit lui Hugues şi cavalerilor săi pământurile din Ballantradoch, în apropiere de Firth of Forth (azi satul Temple), ei stabilindu-şi sediul principal la South Esk. Ordinul a primit susținerea celor care au urmat la tron, printre care şi William Leul. Suprafețe considerabile de teren au fost cedate cavalerilor (îndeosebi în zonele Lothian şi Aberdeen), templierii primind de asemenea proprietăți în Ayr şi în vestul Scoției. Un contingent numeros a luptat în 1314 la Bannockburn, ordinul devenind foarte activ apoi în Lorne şi Argyll. Din epoca lui Robert the Bruce, toți moştenitorii succesivi ai familiilor Bruce şi Stewart au fost templieri încă de la naştere şi în virtutea acestui fapt, dinastia regală a Scoției nu cuprindea doar Regi Pescari, ci şi Regi Pescari Cavaleri.

Banquo şi Macbeth

De la înlăturarea merovingienilor, cea mai semnificativă dinastie domnitoare în cadrul succesiunii desposynice fusese Casa Regală

Stewart a Scoției, a cărei moştenire era în parte scoțiană, în parte bretonă. În privința strămoşilor scoțieni, unul dintre cei mai importanți era Banquo, care fusese în secolul al XI-lea Thane de Lochaber[302].

După ce Kenneth Macalpin i-a unit pe picți şi scoți, în 844, regele scoților îşi moştenea coroana prin intermediul succesiunii thaniste, în conformitate cu tradiția picților. Scoții îşi păstrau succesiunea pe linie masculină, în vreme ce tradiția picților fusese una matrilineară. În consecință, a fost stabilit un aranjament conform căruia prințesele picte se măritau cu regi scoți, astfel menținându-se statu-quo, dar Filiația nu era stabilită pe o unică linie a familiei. Regii erau aleşi din vreme dintre fiii, nepoții şi verii din liniile paralele, ce descindeau dintr-o sursă comună. În acest caz, sursa comună era regele Kenneth. Marele avantaj al acestui aranjament era acela că minorii nu primeau niciodată coroana – aşa cum s-a întâmplat din păcate mai târziu, după ce s-a renunțat la acest sistem.

După aproape 200 de ani de succesiune thanistă în dinastia scoțiană, s-a iscat o dispută aprigă atunci când regele Malcolm al II-lea a renunțat la această tradiție. În loc să-i permită accesul la tron

---

302 Thane era titlul purtat în Evul Mediu, în cultura anglo-saxonă, de un membru din suita regelui, un însoțitor sau slujitor apropiat al suveranului. (n. tr.).

vărului său mai tânăr, Boede of Duff (Dubh), aşa cum ar fi fost corect, Malcolm a decis că urmaşul său direct trebuie să fie cel care va primi coroana. Dar Malcolm nu avea un fiu, ci numai trei fiice; Bethoc, cea mai mare dintre acestea, era măritată cu Crinan, arhiereu al Familei Sacre a Sfântului Columba.[303] La fel ca însuşi Columba, Crinan era descendent al familiei regale Tir Conaill a Irlandei. Cea de-a doua fiică a lui Malcolm, Donada, era căsătorită cu Findiaech Macrory, Mormaer of Moray, iar Olith, mezina, era soția lui Sigurd al II-lea, prinț scandinav şi Jarl (conte) al Insulelor Orkney. Situația era complicată de faptul că sora lui Malcolm, Dunclina, era măritată cu Kenneth of Lochaber care, prin structura thanistă, ar fi avut al doilea drept la coroană, ca văr al lui Boede şi urmaş al lui Kenneth Macalpin.

Fiii rezultați din aceste căsnicii erau cu toții pretendenți la tron când Malcolm a II-lea a murit, în 1034; dintre ei, cel cu principalul drept la succesiune era fiul Dunclinei, Banquo (Banchu), Thane de Lochaber. Dar, în conformitate cu voința lui Malcolm, tronul a fost preluat de fiul lui Bethoc, care a devenit astfel regele Duncan I. Fiind

---

[303] Deşi existau enclave de călugări celibatari în cadrul Bisericii celte, preoților le era permis să se căsătorească. Hirotonisirea era strict ereditară, de la tată la fiu. Strămoşii lui Crinan păstraseră vreme de peste cinci generații, din circa 850, calitatea de preoți de Dull (Dule, lângă Aberfeldy, Perthshire). La sfârşitul anilor 900, Crinan era seneşal (Steward) de Isles, Abthane de Dull şi abate de Dunkeld.

totodată fiul şi moştenitorul ereditar al arhiereului Cinan (ucis de vikingi în 1045), Duncan a devenit primul Rege Pescar, asemenea merovingienilor din Galia. Acest concept al monarhului ca suveran reprezentativ şi totodată patriarh religios a constituit de atunci esența culturii scoțiene.

Înainte de moartea lui Malcolm, o revoltă împotriva succesiunii astfel planificate fusese inițiată de Gruoch, fiica cea mare a thanistului logic, Boede of Duff, care nu avea un fiu în viață. Regele Malcolm l-a ucis pe Boede, astfel Gruoch rămânând cu reale pretenții la tron, conform regulamentului thanist. În consecință, Gruoch s-a revoltat împotriva regelui, care a replicat asasinându-i soțul, pe Gillacomgen of Moray.

Gruoch (care era însărcinată la vremea respectivă), s-a refugiat la vărul ci prin alianță, Macbeth, fiul Donadei cu Findiaech. Apoi, la scurt timp, în 1032, s-a măritat cu protectorul ei, devenind Lady Macbeth.

Când Malcolm al II-lea a murit, Gruoch l-a convins pe noul ei soț să conteste dreptul la succesiune al vărului Duncan. Nefiind singura cu resentimente față de Duncan, s-au iscat o serie de revolte violente, conduse de diverse căpetenii de clan. Nici chiar influentul Banquo of Lochaber, căpitan în armata lui Duncan, nu le-a putut stăvili. A fost convocat, de aceea, un consiliu militar, iar Macbeth a dobândit controlul asupra trupelor regelui, izbutind să înăbuşe revoltele.

Astfel, a devenit mai popular decât regele însuşi, sporind şi mai mult ambițiile soției sale, care ştia că Macbeth se află la un pas de coroană. Dar cum rămânea cu regele Duncan? Adevărul despre detronarea sa din 1040 este încă incert. Istoria relatează că a fost ucis într-o luptă la Bothnagowan (Pitgaveny, lângă Elgin), în vreme ce literatura romantică susține că şi-a găsit sfârşitul în castelul lui Macbeth. În orice caz însă, Macbeth a devenit rege la sud şi la vest de Tay, iar vărul său, Thorfinn of Caithness (fiul lui Olith şi Sigurd) a preluat controlul asupra restului Scoției.

Vreme de şaptesprezece ani, Macbeth a condus o țară în care a domnit ordinea, iar soția sa şi-a format o curte care se bucura de popularitate. La început însă, Thane Banquo năzuia să recâştige coroana pentru fiul lui Duncan, Malcolm Canmore, prinț de Cumbria. În cursul acestei dispute, Macbeth i-a ucis pe doi dintre fiii lui Banquo şi a pus la cale o ambuscadă împotriva lui Banquo şi a fiului său cel mare, Fleance. Banquo a murit în luptă, dar băiatul a scăpat şi a fugit la castelul prințului Gruffyd ap Llewelyn of Gwynedd (în nord-vestul Țării Galilor). Acolo a devenit primul soț al fiicei lui Gruffyd, Nesta, alături de care a rămas o vreme. După moartea lui, Nesta s-a căsătorit cu Osbern Fitz Richard de Leon.

În timpul domniei lui Macbeth, Malcolm şi-a susținut continuu pretențiile şi a obținut sprijinul lui Thorfinn; în 1057, armatele celor doi l-au silit

pe Macbeth să se retragă la Lumphanan. În fața înfrângerii totale, Lady Gruoch Macbeth s-a sinucis şi, ia scurtă vreme după aceea, Macbeth a fost ucis. Thorfinn a murit şi el în bătălie, iar văduva sa, Ingibjorg, a fost obligată să se mărite cu Malcolm Canmore. În ciuda victoriei sale, Malcolm nu a primit coroana imediat, fiindcă adepții lui Macbeth dețineau controlul încă şi l-au aşezat pe tron pe fiul lui Gruoch, Lulach (din prima ei căsătorie, cu Gillacomgen). Câteva luni mai târziu însă, Lulach a fost asasinat la Strathbogie şi, în 1058, Malcolm al III-lea Canmore a fost proclamat rege al Scoției.[304]

Povestea lui Macbeth, a soției sale şi a lui Banquo a fost tratată superficial de istorici, dar statutul lor legendar a supraviețuit în cunoscuta piesă de teatru a lui Shakespeare, care s-a inspirat în acest sens din *Chronicles of Englande, Scotlande and Irelande,* de Raphael Holinshed (decedat în 1580). Piesa *Macbeth* a fost scrisă la aproape şase

---

[304] Când a urcat Malcolm al III-lea Canmore pe tron, Biserica celtă era preponderentă, însă situația avea să se schimbe. Soția lui Malcolm, Margaret (ultima moştenitoare saxonă şi stră-strănepoata lui Aethelred the Unready), fusese crescută la curtea romano-catolică a bunicului ei, regele Ştefan al Ungariei; de asemenea, a petrecut o vreme la curtea lui Edward Confesorul, în Anglia. Când s-a măritat cu Malcolm, nu cunoştea limba gaelică folosită de preoții celți, dar fiul ei a devenit regele David I al Scoției şi, prin urmare, liderul Familiei Sacre a Sfântului Columba. Margaret (mai târziu Sfânta Margaret) a ignorat moştenirea celtă în favoarea celei catolice, astfel că cele două culturi s-au întrepătruns. O parte din conținutul istoric al acestui capitol provine din arhivele Casei Regale Stewart şi din preceptele Familiei Sacre a Sfântului Columba.

secole de la evenimentele istorice. Prin urmare, când a aşternut pe hârtie profeţiile celor trei surori, autorul ştia cu exactitate ce anume se întâmplase în continuare. Consultându-şi augurii la începutul piesei, vrăjitoarele îl informează pe Macbeth că va deveni rege. Tot ele îi spun lui Banquo că, deşi nu va domni niciodată, va fi iniţiatorul unei dinastii viitoare – aşa cum s-a şi întâmplat.

Înalţii Stewarzi

Numele Stewart derivă din titlul „steward", folosit în Scoţia medievală. Primii Stewart au devenit regi ai Scoţiei în 1371, ramura regală a familiei adoptând ulterior numele Stuart, cu influenţe franceze (la fel procedând şi alte ramuri). De la începuturi s-a ştiut că membrii familiei Stewart descindeau din Banquo de Lochaber şi că succesiunea lor prin intermediul acestui nobil Thane (de la regele Alpin, tatăl lui Kenneth I) era menţionată în toate genealogiile relevante. La fel de bine se cunoştea şi faptul că Stewarţii proveneau din seneşalii (Stewards) de Dol, în Bretagne. [305] Împreună, moştenirile lor avea

---

[305] Mânăstirea de la Dol a fost fondată de un celt, Sfântul Samson, care a venit pe mare în Bretagne din Cornwall la începutul anilor 500, în timpul regelui merovingian Childebert. Dol se află pe coasta bretonă, în apropiere de Dinan şi nu departe de St. Michel. Samson, înarmat cu suliţă şi având părul lung şi tonsura frontală specific druidică, fusese

importanță extraordinară, fiindcă filiația scoțiană îl avea la origini pe Iosif din Arimateea, în vreme ce moştenirea bretonă provenea de la Isus însuşi, prin Regii Pescari.

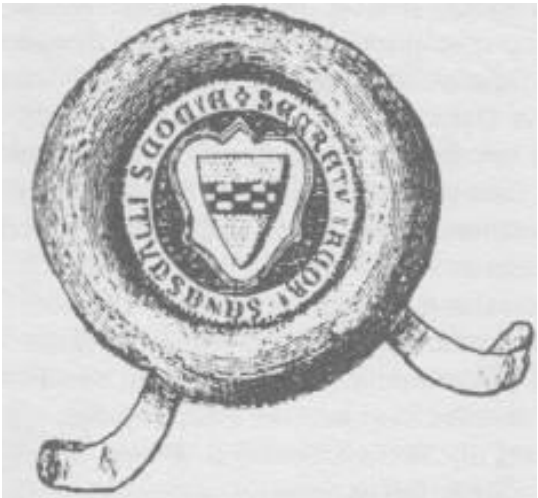

Fesse Chequey, pecetea Înalților Stewarzi ai Scoției

Strămoşul prescoțian al liniei bretone era Alan, seneşal de Dol şi Dinan, contemporan cu Banquo şi Macbeth în al doilea sfert al secolului a XI-lea. Fiii lui Alan erau Alan şi Flaald (stewarzi de Dol ereditari) şi Rhiwallon (lord de Dol). Fiul cel mare, Alan (Alanus Siniscallus) a fost comandant în cadrul primei cruciade şi apare în *Opisul Florent*

---

educat de abatele velş Illtyd. El a fost numit episcop de Dol în circa 530. Episcopia a devenit arhiepiscopie în 845. Mai târziu, în vechiul oraş Dol a cărui stradă principală a fost numită „la Grande Rue des Stuarts") a dobândit un loc istoric de frunte. De aici îşi au originile, pe linie feminină. Înrudiții *major-domos* ai casei regale (seneşalii de Dol şi Dinan) pentru a fonda Casa Regală Stewart în Scoția.

ca binefăcător al abației. Fratele lui, Flaald, era baron de St. Florent şi s-a căsătorit cu Aveline, fiica lui Amulf, Seigneur de Hesdin, în Flandra. Cel de-al treilea frate, lordul Rhiwllon, a devenit abate de St. Florent de Saumur în 1082.

Anumite registre ale pairilor o citează pe Aveline ca fiind soția fiului lui Flaald, Alan, dar sunt incorecte.[306] Alan Fitz Flaald a moştenit prin naştere titlul „de Hesdin"de la mama lui, Aveline (Ava). Ea este descrisă în *Cartulary of St.*

George-Hesdin, ca având vârsta la care putea consimți ca tatăl ei să dăruiască abației proprietățile engleze, în 1094. Când Seigneur Arnulf (fratele contelui Enguerrand de Hesdin) s-a alăturat cruciaților în 1090, Aveline a devenit adjuncta şi moştenitoarea lui în Anglia. Ea purta titlul *Domina de Norton*, iar fiul ei era Alan Fitz Flaald de Hesdin, baron de Oswestry sub domnia regelui Henric I. Alan s-a căsătorit cu Adeliza, fiica şerifului[307] Warine de Shropshire,[308] moştenind deci această funcție. El a fondat abația Sporle în Norfolk, ca o filială a celei de la St. Saumur.

---

306 Această eroare îşi are originile în *The History of Shropshire,* 1858.

307 În Evul Mediu, în Anglia şi Scoția, funcția de şerif era oarecum similară cu cea actuală de prefect. (n. tr.).

308 Greşeala se regăseşte în cartea *The Isle of Bute in the Olden Time* de K. Hewison, din 1895, în care autorul afirmă în mod eronat că „Walter, fiul lui Fleadan, fiul lui Banchu, este identic cu Walter, fiul lui Alan". Conținutul istoric al acestei secțiuni a capitolului este extras din Arhivele Iacobite de la Saint-Germain-en-Laye, *Cartulary of St. Florent, Cartulary of St. George, Hesdin* şi *Diocesan Archives of Angers.*

Fiii lui Alan Stewardul erau William şi Jordan Fitz Alan. După moartea vărului său, Alan, William a preluat titlurile de Oswestry şi Shropshire, iar lui i-au urmat conții Fitzalan de Arundel. Jordan a moştenit titlul ereditar de Steward de Dol şi pământurile din Tuxford, Burton şi Warsop, în Anglia. Alan a avut şi o fiică, Emma, care s-a căsătorit cu Walter, Thane de Lochaber – fiul lui Fleance (fiul lui Banquo) şi al prințesei Nesta de Gwynedd. Fiul lor, Alan de Lochaber, s-a însurat cu verişoara lui, Adelina de Oswestry (fiica lui Alan Fitz Flaald), iar fiul acestora, Walter Fitz Alan (mort în 1177) a devenit primul Înalt Steward de Scoția.

Unele genealogii publicate ale familiei Stewart îl identifică în mod greşit pe Walter, Înalt Steward, cu bunicul lui, Walter, Thane de Lochaber. Greşeala a fost determinată de o altă formă a numelui Alan, Flan, acesta fiind confundat cu Fleance, numele fiului lui Banquo.8

De fapt, ulteriorul Walter Fitz Alan a fost cel numit de regele David I (1124-1153) Mare Steward de Scoția. Walter a venit în Scoția în aproximativ 1138 şi acelaşi rege David I i-a atribuit pământuri în Renfrewshire şi East Lothian. Când a devenit Înalt Steward de Scoția, Walter a ocupat cea mai înaltă dintre funcțiile atribuibile şi a primit-o de asemenea pe cea de Cancelar al Trezoreriei. Aceasta din urmă a determinat introducerea a Fesse Chequey pe blazonul familiei Stewart:

chequey reprezenta masa în pătrate, ca de şah, folosită pentru calculele monetare, de la care a derivat şi termenul Exchequer, aplicat Trezoreriei de stat.

În timpul domniei nepotului lui David, Malcolm al IV-lea, Walter a fondat mânăstirea Paisley şi a fost numit comandant al armatelor regelui. În 1164, ţărmul din Renfrew a fost invadat de 160 de vase de luptă scandinave conduse de puternicul Somerled, Thane al Insulelor. Vasele transportau peste 6000 de luptători mânaţi de ideea cuceririlor, dar odată debarcaţi, ei au fost înfrânţi de o forţa mult redusă numeric, sub comanda cavalerilor lui Walter. În Biblioteca Colegiului Corpus Christi de la Cambridge există un manuscris al călugărului William din Glasgow, martor ocular la bătălia dusă la Renfrew în 1164. El afirmă că Somerled a fost ucis la începutul luptelor, iar invadatorii au fost apoi măcelăriţi. Bătălia este descrisă şi în *Chronicles of Man, Chronicles of Holyrood* şi *Chronicles of Melrose.*

Dintre regii scoţieni, Malcolm al IV-lea (supranumit Feciorul) a fost cel mai slab – aşa cum el însuşi a dovedit-o cedând îndelung preţuitele teritorii din Cumbria regelui Henric al II-lea al Angliei, Apoi, la vârsta de paisprezece ani a plecat la Toulouse şi şi-a petrecut următorii zece ani din viaţă – şi ultimii – îndeosebi în străinătate. Scoţia n-a avut decât de câştigat din faptul că Walter, Stewardul, a condus afacerile politice, militare şi

financiare ale țării în locul regelui.

Lui Malcolm al IV-lea i-a urmat la tron fratele lui, William, în 1165; acesta era o fire mult mai puternică, fiind poreclit Leul. La scurtă vreme după încoronarea sa, Wiliam a încercat să redobândească Northumberland şi Cumberland de la Henric al II-lea, la Alnwick, în 1174. Regele Henric al Angliei; era căsătorit cu Eleanor de Aquitania (fosta soție a lui Ludovic al VII-lea, regele Franței), dar fiii lor (cu acceptul lui Eleanor) au luat partea lui William al Scoției în disputa referitoare la Cumbria, ridicându-se pe câmpul de luptă împotriva tatălui său. William a fost înfrânt şi capturat, fiind apoi obliga să semneze tratatul de la Falaise, prin care îl recunoştea pe regele englez ca Lord Paramount al Scoției. William a rămas prizonier şi, încă o dată, frâiele puterii au fost luate de Înaltul Steward Walter.

Walter Fitz Alan a murit în 1177 şi a fost urmat de fiul său Alan, ca al doilea Înalt Steward. În 1189, Alan a participat la a treia cruciadă împreună cu fiul şi succesorul lui Henric al II-lea, Richard Inimă-de-Leu. Înainte de a porni la drum spre Țara Sfântă alături de Alan, regele Richard a declarat tratatul de la Falaise nul şi neavenit, reafirmând dreptul la independență al Scoției. Alan Stewardul a murit în 1204, iar fiul său, Walter, a devenit al treilea Înalt Steward, în timpul fiului şi moştenitorului lui William, Alexander al II-lea. Acest Walter a fost primul care a folosit

numele Stewart şi cel care a ridicat mânăstirea Paisley la statutul de abație, în 1219. În 1230, el devenise *Justiciar* al North of the Forth şi totodată cancelar.

Regele Alexander al III-lea a fost unul dintre cei mai impresionanți monarhi ai Scoției, deşi la început domnia sa a fost marcată de regența parțială a celui de-al patrulea Înalt Steward, fiul lui Walter, Alexander. La vremea aceea, invadatorii scandinavi se dovedeau din nou deranjanți; în 1262, flota regelui norvegian Haakon a sosit la Clydeside. Aceasta a fost înfrântă în bătălia de la Largs de forțele scoțiene conduse de Alexander Stewart, care, drept răsplată, a fost numit lord de Calloway.

Regele Alexander al III-lea s-a căsătorit cu Margaret, fiica lui Henric al III-a Plantagenet al Angliei şi, pentru a păstra pacea cu regele Norvegiei, fiica lor, prințesa Margaret a Scoției, a fost măritată cu viitorul rege Eric al II-lea. Din nefericire, ea a murit la scurtă vreme după aceea, pe patul de naştere, iar doi ani mai târziu s-a stins şi tatăl ei, fără a avea fii supraviețuitori. În consecință, singura moştenitoare a regatului Scoției era nepoata lui Alexander, supranumită Fecioara Norvegiei, care avea pe atunci vârsta de numai trei ani. Astfel, al cincilea înalt Steward, Sir James (fiul lui Alexander Stewart), a devenit regent în Scoția.

Scoțienii erau îngrijorați de faptul că țara lor

risca să fie condusă din Norvegia. Episcopul de Glasgow i-a cerut sfatul în aceasta privință unchiului Fecioarei, regele Edward I al Angliei, dar ținând seama de aspirațiile Plantageneților de a dobândi controlul asupra Scoției, este uşor de înțeles care a fost răspunsul lui Edward. El a sugerat ca Margaret, Fecioara Norvegiei, să se mărite cu fiul lui, Edward Caernarvon, şi să fie adusă la curtea engleză. Din acel moment, Edward a considerat propunerea sa ca o logodnă hotărâtă, dar scoțienii nu o priveau în acelaşi mod. Patru ani mai târziu, s-a decis aducerea tinerei moştenitoare în Scoția pentru orice eventualitate.

În septembrie 1290, Margaret, regina Scoției în vârstă de şapte ani, a pornit pe mare spre țara ei, dar când vasul a ajuns în Orkney, fetița a murit brusc, în chip misterios. Ca urmare a acestei tragedii, Sir James Stewart a încercat să păstreze pacea, dar războaiele pentru succesiune şi pentru independență, care băteau la uşă, aveau să frământe Scoția vreme de mulți ani.

Robert the Bruce

Principalii trei pretendenți la moştenirea micuței Margaret erau John Comyn (descendent al regelui Donald San), John Balliol (urmaş al prințului David, conte de Huntingdon) şi Robert Bruce, lord de Annandale (şi el urmaş al prințului David). Bruce a fost favoritul inițial, dar Edward I al

Angliei s-a proclamat Lord Paramount de Scoția, prevalându-se de convenția logodnă a fiului său. El a primit permisiunea câtorva nobili scoțieni de a da sentințe și prin manevre politice, a dobândit controlul asupra principalelor fortărețe scoțiene. Apoi, cu ajutorul unui comitet special numit, căruia el îi spunea „Înțelepții Angliei", Edward a ales dintre cei trei. Plantageneții din consiliu insistau că noul rege al Scoției trebuie să fie pregătit să conducă țara sub domnia regelui Angliei. Robert Bruce a fost alegerea scoțienilor, dar el a refuzat să se supună lui Edward, afirmând:

Dacă pot obține numitul regat prin dreptul meu şi al unei curți credincioase, foarte bine. Dar dacă nu, câştigând regatul pentru mine, niciodată nu-l voi duce în robie.

John Balliol, pe de altă parte, a fost de acord cu condiția pusă şi a devenit rege, jurând aşa cum i s-a cerut:

Eu, John, rege al Scoției, îți voi fi supus şi credincios ție, stăpâne Edward, prin grația lui Dumnezeu rege al Angliei, nobilul şi suveranul stăpân al regatului Scoției, drept care mă supun ție.

Balliol a obținut tronul în 1292, iar atunci Înalt Steward era încă Sir James Stewart. Acesta era el însuşi un susținător al lui Robert Bruce şi oponent

inflexibil al regelui Edward şi al lui Balliol. Edward l-a determinat pe Balliol să ofere bani şi trupe armatei engleze – o mişcare ce i-a îndemnat pe mulți să constituie o rezistență militară, sub conducerea cavalerului William Wallace, născut la Paisley. Cu susținerea lui James Stewart, Wallace a înregistrat la început un oarecare succes, drept care Edward l-a detronat pe Balliol în 1296 şi a trecut el însuşi la conducerea Scoției. Wallace a obținut o victorie importantă la Stirling, în 1297, fiind apoi numit Guvernator al Scoției; un an mai târziu însă, a fost înfrânt de arcaşii lui Edward la Falkirk. În 1305 a fost prins şi executat de englezi, care i-au expus capul pe Podul Londrei şi i-au trimis restul trupului, făcut bucăți, în oraşele din Scoția şi din nord.

De atunci, un nou conducător a preluat cauza scoțienilor: Robert the Bruce, urmaşul şi moştenitorul lui Robert Bruce. Fără a tine seama de presupusele interese ale familiei Plantagenet, scoțienii l-au încoronat pe Robert I Bruce în 1306. Apoi, când Edward al II-lea a invadat Scoția, în 1314, Bruce l-a înfrânt la Bannockburn şi a declarat independența Scoției.

Casa regală Stewart

Sir James Stewart a murit la trei ani după încoronarea lui Bruce şi a fost succedat de fiul său, Walter Stewart, cel de-al şaselea Înalt

Steward. Walter comandase flancul stâng al armatei scoțiene, iar Bruce îl făcuse cavaler pe câmpul de luptă. Apoi, un an mai târziu, Walter s-a căsătorit cu fiica regelui Robert, Marjorie. Câteva luni mai târziu, regele a plecat în Irlanda, lăsându-l pe Walter Stewart regent în Scoția, dar Marjorie a murit într-un accident de călărie, la niciun an după nuntă. Fiind însărcinată, fiul ei, Robert, a fost salvat printr-o cezariană şi, mai târziu, a devenit al şaptelea Înalt Steward. La vârsta de nouăsprezece ani, Robert era regent în locul fiului lui Bruce, regele David al II-lea, şi şi-a păstrat această funcție până în 1341, când David a împlinit vârsta necesară.

La scurt timp după aceea, Edward al III-lea Plantagenet a declanşat războiul de o sută de ani împotriva Franței. David a decis să se alăture cauzei franceze, dar a fost înfrânt şi capturat de englezi la Nevill's Cross, în 1346. A rămas prizonier vreme de unsprezece ani, iar în acest răstimp, Robert, Înaltul Steward, a condus Scoția. Regele David a fost eliberat în după ce a ajuns la un acord cu Edward al III-lea. Adresându-se parlamentului scoțian, David a anunțat că, dacă va muri fără a lăsa în urmă moştenitori, coroana Scoției îi va reveni regelui Angliei. Răspunsul a fost vehement: „Atâta vreme cât unul dintre noi mai poate purta arme, nu vom permite nici unui englez să domnească asupra noastră". Din moment, David şi-a pierdut încrederea scoțienilor şi, când a

murit fără a avea un moştenitor, în 1371, populația a hotărât să-l aleagă singură pe cel care îi va urma la tron.

O singură opțiune exista de fapt – omul care conducea deja Scoția de ani buni şi ai cărui strămoşi fuseseră mâna dreaptă a regelui vreme de şase generații: Robert Stewart, al şaptelea Înalt Steward.

Pe 20 martie 1371, regele Robert al II-lea a fondat casa regală Stewart. Pentru prima dată din epoca lui Arthur mac Aedàn din Dalriada, în secolul al VI-lea, principalii succesori ai Graalului din Insulele Britanice şi de pe continentul european se uniseră în familia regală a Scoției, iar străvechea moştenire regală a dinastiei Stewart a fost împlinită.

Era cavalerismului

Războiul şi ciuma

Secolul al XIV-lea a fost o perioadă de ample tulburări şi dezorganizare în Insulele Britanice şi pe continentul european deopotrivă. A fost un secol al războaielor neîncetate, dar şi al molimelor, care au secerat aproape o treime din populația Angliei. Spre sfârşitul anilor 1200, scoțienii erau permanent hărțuiți de Casa Plantagenet, dar în 1314, Robert The Bruce i-a învins pe invadatorii englezi la Bannockburn. Apoi, în 1328, independența Scoției a fost recunoscută oficial de Edward al II-lea prin Tratatul de la Northampton.

La scurtă vreme după aceea, Anglia a intrat în război cu renta. Conflictul a fost declanşat de o dispută între Edward al II-lea şi regele Franței. Edward (duce de Aquitania totodată), era vasalul suveranului francez din punctul de vedere al anumitor proprietăți din Franța. El a refuzat să recunoască primatul coroanei franceze în privința lor, drept care în 1324, regele Carol al IV-lea al Franței a confiscat unele teritorii din Gasconia care-i aparțineau lui Edward. În replică, acesta din

urmă a amenințat că va înceta comerțul cu Flandra şi a încheiat o alianță cu ducele de Burgundia. Ironic era faptul că Edward era căsătorit cu sora regelui francez, Isabella, care devenise atât de nepopulară în Anglia din cauza disputei, încât în 1325 s-a întors în Franța. Acolo, împreună cu iubitul ei englez, Roger Mortimer, conte de March, a pus la cale detronarea şi asasinarea lui Edward al II-lea, în 1327.

Un an mai târziu, Carol al IV-lea (ultimul rege din dinastia capețiană) a murit şi o nouă dinastie a preluat tronul Franței, primul din cadrul acesteia fiind vărul lui, ducele de Valois, care a devenit rege sub numele de Filip al VI-lea. Dar moştenirea lui Filip a fost contestată de noul rege al Angliei, Edward al III-lea. Ca urmare a asasinării tatălui său (instigată de mama sa), Edward a declarat că el însuşi era regele de drept al Franței, fiind nepotul tatălui Isabellei, Filip al V-lea. În 1330, Edward al III-lea a ordonat executarea lui Mortimer şi a închis-o pe Isabella într-o mânăstire. Apoi, în 1346, şi-a condus arcaşii la Crecy şi a secerat şirurile ordonate de cavaleri francezi. Astfel a început războiul de o sută de ani, care abia dacă începuse când Anglia a fost lovită de ciuma bubonică, în 1348.

În exact acelaşi an, pe fondul turbulent al războiului şi al molimei, a început şi Era Cavalerismului. Tradiția susține că, în 1348, regele Edward i-a văzut pe unii dintre curtenit săi

râzând când contesei de Salisbury i-a căzut jartiera, în prezența lor. Edward a ridicat-o şi şi-a pus-o el pe picior, spunând: *Honi soit qui mal y pense* („Ruşine să-i fie celui care gândeşte păcătos"). Odată cu acest gest ar fi apărut Ordinul Jartierei, având comentariul regelui drept motto (tradus şi, în mod greşit, „Blestemat să fie cel care gândeşte rău"). Edward, ale cărui turniruri dobândiseră un larg renume, a selectat douăzeci şi patru de cavaleri (printre care şi fiul lui), pentru a inaugura noul Ordin. Tradiția romantică a regelui Arthur şi a mesei rotunde i-a servit drept model pentru egalitatea dintre cavaleri; de asemenea, a fost alcătuit un cod al cavalerismului, conform căruia cavalerii urmau a-l sluji pe Dumnezeu şi pe rege, a se lupta pentru bunul lor renume, a respecta şi a apăra onoarea doamnelor. (Acest subiect este tratat mai pe larg în cartea *Realm of the Ring Lords*[309]*).*

Fiul cel mare al lui Edward al II-lea era Edward, prinț de Wales (numit de istoricii de mai târziu Prințul Negru, ca urmare a culorii pe care o avea armura lui). La Crecy, el a câştigat trei *plumes* (pene), împreună cu mottoul *Ich dien* (Eu slujesc), acestea devenind de atunci emblematice pentru prinții de Wales. Vreme de opt ani, Prințul Negru a condus Aquitania cu o mână forte, fiind foarte temut. În Anglia însă, era un exponent remarcabil

---

309 Vezi Laurence Gardner, *Realm of the Ring Lords.* Cap.9, pp. 114-115.

al cavalerismului, reputația sa instalând un element romantic în acea perioadă tulbure, de molime şi de război.

Legendele arthuriene

Legendele romantice ale regelui Arthur, care au constiuit un model pentru Era Cavalerismului, nu aveau aproape nicio legătură cu personajul istoric cu acelaşi nume – un războinic şi *Ard Ri* celt (Înalt Rege), ai cărui luptători guletici au dobândit o reputație teribilă în secolul al VI-lea. Totuşi, tradiția Graalului l-a adus pe Arthur în atenția publicului şi, atunci când Edward al III-lea a fondat Ordinul Jartierei, în 1348, călăreții lui Arthur au suferit o „modificare", devenind cavalerii galanți, înveşmântați în armuri, ai epocii respective. Masa rotundă din stejar, cu diametrul de circa 5,5 metri, din perioada Plantageneților, se află astăzi la Castle Hall, Winchester. Prin datare cu carbon, s-a stabilit că a fost lucrată în timpul domniei lui Henric al III-lea (1216-1272), dar picturile arthuriene care o decorează au fost adăugate mai târziu, probabil în perioada regelui Henric al VIII-lea Tudor.

L-am studiat deja pe Arthur ca personaj istoric într-un capitol anterior[310], dar a sosit momentul să-l analizăm şi pe cel legendar, care a inspirat Era

---

[310] Vezi Capitolul 14 – „Războinicul istoric".

Cavalerismului într-o atât de mare măsură – acel Arthur a cărui poveste s-a născut atunci când Geoffrey din Monmouth a scris pitoreasca sa *Historia Regum Britanniae,* în aproximativ 1147. La cererea contelui normand de Gloucester, Geoffrey l-a transpus pe scoțianul Arthur mac Aedan din Dalriada într-un mediu englez. De asemenea, l-a transformat pe Gwyr-Llew, Dux de Caruele, în Gorlois, duce de Cornwal, inventând personajul numit Uther Pendragon şi introducând diverse alte teme, corespunzătoare cerințelor feudale. Printre acestea, una dintre cele mai romantice a fost sabia magică a lui Arthur, Caliburn, făurită pe Insula Avalon.

În 1155, poetul Robert Wace, din Jersey, a compus *Roman de Brut (Povestea lui Brutus).* Aceasta era o versiune poetică a *Historiei* lui Geoffrey şi se baza pe o legendă conform căreia civilizația în Insulele Britanice a fost fondată în circa 1130 î.Hr. De prințul Brutus din Troia.[311] Un exemplar al poemului lui Wace, în care apărea pentru prima dată o referire la Cavalerii Mesei

---

[311] Brutus (decedat în cca 1103 î.Hr.) a fost nepotul lui Ascanius Julius, fiul lui Aeneas şi al Creusei (fiica regelui Priam al Troiei). După cucerirea Troiei în cca 1184 î.Hr., membrii casei regale Dardanos s-au risipit. Ciclul troian, consemnat de Produs în secolul al II-lea d.Hr., menționează că Enea a venit în Italia cu 88 000 de troieni, îmbarcați în 332 de corăbii. Brutus a condus un alt grup în Britannia, unde – aşa cum se specifică în *Historia* lui Nennius – a fondat Londra, sub numele Trinovantium. Piatra lui Brutus, de pe care erau proclamați în mod tradițional noii regi, se află la Totnes, în Devon. Vezi Gladys Taylor, *Our Neglected Heritage.* III, cap. 4, pp. 28-29.

Rotunde, i-a fost oferită lui Eleanor de Aquitania. În această lucrare, regina Guanhumara[312] din opera lui Geoffrey apare sub numele mai corect Gwynefer (de la gaelicul *Gwen-hwyfar:* „spirit drept"), iar sabia Caliburn a lui Arthur a devenit Excalibur.[313]

În circa 1190, preotul Layamon din Worcestershire a alcătuit o versiune în engleză a poemului lui Wace, însă înainte de acest moment, în Franța a apărut o legendă romantică şi mai interesantă. Autorul ei era Chretien (Creştin) de Troyes, al cărui mentor fusese Marie, contesă de Champagne. El transformase deja tradiția aventuroasă a lui Arthur într-o legendă inspirată şi-i dăduse lui Gwynefer numele mai poetic Guinevere. Cele cinci povestiri ale sale au apărut în jurul anului 1175; Camelot este menționat pentru prima dată în calitate de curte regală în povestirea sa despre Lancelot, intitulată *Le Chevalier de la Charette.* Chretien făcea parte din cercurile aristocratice şi povestirile precum *Yvain – le Chevalier au Lion* aveau la bază o serie de personaje nobiliare care au trăit în secolele al VI-

---

312 Guanhumara din Irlanda era soția lui Arthur din Dyfed, iar Gwenhwyfar din Bretagne s-a măritat cu Arthur din Dalriada.

313 Sabia din Avalon i-a revenit lui Lancelot prin intermediul mamei lui, Viviane del Acqs. El trebuia s-o păstreze pentru Mordred, arhiereu al Familiei Sacre celte şi fiul moştenitoarei dinastice, Morgaine. Însă Lancelot i-a dat sabia tatălui lui Mordred, Arthur, presupunându-se că acest lucru a provocat decăderea regatului. Atât Arthur, cât şi Lancelot au fost denunțați de Biserica celtă.

lea – al XI-lea în Leon. Blazonul conților de Leon d'Acqs înfățișa un leu negru pe un scut auriu, iar din acest motiv ei erau numiți Cavalerii Leului.

Aceasta a fost epoca în care autorii din Europa continentală au început să amestece literatura arthuriană cu tradiția Sfântului Graal. La solicitarea contelui Philippe d'Alsace, Chrétien a început să scrie celebra sa povestire a lui Perceval în *Le Conte del Graal (Povestea Graalului).* Dar Chrétien a murit între timp şi lucrarea sa a fost finalizată de alți scriitori.

Următorul în scena arthuriană a fost poetul burgund Robert de Boron. Printre versurile sale din 1190 se află *Joseph d'Arimathie – roman l'Estoire dou Saint Graal.* Spre deosebire însă de povestea despre Sangréal a lui Chrétien, cea a lui de Boron nu era contemporană cu regele Arthur. În esență, avea mai degrabă de-a face cu epoca lui Iosif din Arimatea.

Cam din aceeaşi perioadă datează un manuscris anonim intitulat *Perlesvaus.* Având origini templiere, lucrarea afirma că Iosif din Arimateea era unchiul lui Perceval. Apoi, în aproximativ 1200, a apărut legenda *Parzival,* o istorie detaliată şi extinsă a familiei Graalului, alcătuită de cavalerul bavarez Wolfram von Eschenbach.

Regele Arthur a fost adus mai pregnant în scenă de o serie de cinci povestiri din perioada 1215-1235, cunoscute sub numele *Ciclul Vulgate.* Scrise de călugări cistercieni, îl au ca personaj principal

pe fiul lui Lancelot, Galahad, a cărui mamă era fiica Regelui Pescar, Elaine le Corbenic. Cel mai de seamă cavaler al lui Arthur. Perceval, era de asemenea un personaj esențial. În *Ciclul Vulgate* se regăseşte sabia lui Arthur în varianta lui Wace, Excalibur, şi tema consacrată a provenienței acesteia, de la Doamna Lacului. În această etapă, povestea conform căreia Arthur şi-ar fi extras sabia dintr-o stâncă nu avea nimic de-a face cu Excalibur. Această legendă a avut la origini un alt incident din lucrarea *Merlin* a lui Robert de Boron şi abia în secolul al XIX-lea Excalibur şi stânca au fost „aduse" împreună.

În această perioadă a tradiției franco-europene, regele Arthur nu a avut o prezență deosebită în Insulele Britanice, cu excepția unor scurte apariții în lucrări precum *Black Book of Carmarthen,* din secolul al XIII-lea. Geofrey din Monmouth a afirmat că oraşul velş Carmarthen fusese numit astfel după Merlin (*Caer Myrddin:* Locul lui Merlin): acesta deriva însă de la numele roman al aşezării, *Castra Maridunum.*

Poemul englez *Arthur şi Merlin* provine de la sfârşitul anilor 1200, iar aproximativ un secol mai târziu, în Țara Galilor, a apărut *Book of Taliesin,* care îl prezenta pe Arthur în Lumea de Dincolo. Arthur era deopotrivă prezent în *White Book of Rhydderch* (cea 1325) şi *Red Book of Hergest* (cca 1400). Lucrarea velşă *Triads* face câteva referiri la Arthur, la fel ca *Four Branches of the Mabinogi;*

aceasta din urmă a fost tradusă în secolul al XIX-lea din velşă în engleză de Lady Charlotte Guest, sub titlul *The Mabinogion.*

Abia în secolul al XV-lea (la circa 800 de ani după perioada în care a trăit personajul istoric Arthur) s-au închegat toate aceste legende în formatul general pe care îl cunoaştem astăzi. Acest lucru a fost realizat în scrierile sale de Sir Thomas Mallory din Warwickshire, tipărite în 1485 sub titlul *Morte d'Arthur.* Fiind una dintre primele cărți publicate de William Caxton, ciclul arthurian al lui Mallory a fost considerat lucrarea standard pe acest subiect, deşi trebuie spus că nu constituie o relatare originală. Cartea a fost scrisă la cererea lui Margaret Beaufort de Somerset, mama celui care în acelaşi an, prin forța armelor, a devenit regele Henric al VII-lea, primul din dinastia Tudor.

În aceeaşi perioadă, Uther Pendragon şi Arthur au început să apară în nou-createle genealogii – iar acest lucru s-a întâmplat dintr-un motiv anume. Când Henric al VI-lea (fiul lui Edmund Tudor din Richmond) a preluat abuziv tronul lui Richard al III-lea Plantagenet, unica lui îndreptățire la tron era prin intermediul mamei lui, o stră-stră-strănepoată a lui Edward al III-lea. Pentru a-şi prezenta într-o lumină favorabilă dreptul la succesiune, Henric a comandat realizarea unor noi genealogii, care să ilustreze o impresionantă descendență din casa princiară de Wales. Cei care au alcătuit însă aceste genealogii

s-au gândit să mai adauge puțin suspans şi astfel au fost introduse, într-o ramură înrudită din Cornwall, numele Uther şi Arthur.

Celebrele povestiri ale lui Mallory erau o compilație a tradițiilor populare din surse variate. Toate numele familiare au fost aduse în scenă şi, pentru a-i face pe plac lui Henric Tudor, Camelot a fost situat la Winchester, în Hampshire. Vechile poveşti au fost mult înfrumusețate, fiind introduse noi fire narative. Unul dintre acestea a fost povestea de dragoste dintre Lancelot şi Guinevere. Principiile cavalereşti erau esențiale în fresca zugrăvită de Mallory, deşi el însuşi era un infractor relativ cunoscut, închis pentru furt, viol, şantaj, datorii neachitate şi tentativă de asasinare a ducelui de Buckingham. De mai multe ori între 1451 şi 1470, a fost prizonier în temnițele din Cleshill, Colchester Castle, Ludgate, Newgate şi în Turnul Londrei.

Mallory l-a plasat pe Arthur în Evul Mediu, iar personajele lui şi-au lepădat veşmintele celte în favoarea armurii cavalereşti. El şi-a intitulat opera *Cartea completă a regelui Arthur şi a nobililor săi Cavaleri ai Mesei Rotunde.* Aceasta era formată din opt povestiri ale căror intrigi se întrepătrundeau: *Povestea regelui Arthur. Nobila poveste a regelui Arthur şi a împăratului Lucius, Nobila poveste a lui Lancelot du Lake, Povestea lui Sir Gareth, Cartea lui Sir Tristram de Lyonesse, Povestea Sangréal-ului, Povestea lui S: r Lancelot şi a reginei Guinevere*

şi *Preajalnica poveste a morţii lui Arthur.*

Din epoca lui Thomas Mallory, legendele arthuriene au devenit o parte integrantă a moştenirii culturale britanice, cunoscând o nouă însufleţire odată cu naşterea romantismului, din secolul al XIX-lea – o mişcare în mare parte naţionalistă, apărută pe fondul nostalgiei victorienilor pentru o pierdută Epocă de Aur. În această prerioadă a scris Alfred Tennyson *Idylls of the King,* iar temele arthuriene erau evidente în picturile uimitoare ale Frăţiei Prerafaelite.

Merrie Englande

Turbulentul Ev Mediu a fost adesea numit epoca în care a înflorit *Merrie Englande* – Vesela Anglie – o sintagmă care a prins în ciuda dificultăţilor şi a molimelor care au caracterizat perioada respectivă. De fapt, expresia nu are nimic de-a face cu faptul că Anglia ar fi fost „veselă”; ea derivă de la Maria Iacobi (Sfânta Maria Egipteanca), care a venit în Europa occidentală împreună cu Maria Magdalena în anul 44 d.Hr, Pe lângă venerarea Mariei Magdalena, cultul Mariei Egipteanca era răspândit în Anglia în Evul Mediu. Numele Mary – Maria în limba engleză – este o formă anglicizată a unei variante greceşti a numelui egiptean Mery, care însemna „preaiubită” (în ebraică: Miriam). Aşa cum am văzut, numele era de mult timp asociat cu marea (în latină *mare,* în franceză *mer)*

şi cu apa în general. Astfel, Maria Egipteanca era identificată cu zeița Afrodita, despre care se spunea că se născuse din spuma mării.

Maria Iacobi (soția lui Cleopa în conformitate cu Evanghelia după Ioan 19:25) era o preoteasă din secolul I, numită uneori Maria Egipteanca. Legământul ei de cununie era numit *Merrie* (tot de la „preaiubită”), de unde probabil derivă şi verbul *to marry* („a se căsători” în limba engleză). În afara doctrinei catolice, Sfântul Duh sau Sfântul Spirit era considerat a fi de esență feminină, fiind dintotdeauna asociat cu apa. Adesea înfățişată cu coadă de peşte, Sfânta Maria era o sirenă tradițională şi primise supranumele Marina. Ea este portretizată alături de Maria Magdalena *(la Domina del Aquae)* pe un vitraliu din biserica St. Marie din Paris. Ca Fecioara Marian, ea este inclusă în legendele lui Robin Hood, în vreme ce Maria Magdalena apare în tradiția celtă a lui Morrigan, Marea Regină a Sorții. Identificarea individuală a celor două Marii este adesea derutantă, fiindcă ambele sunt asociate cu regiunea Provence şi cu marea.

La începuturile creştinismului, împăratul Constantin a interzis venerarea Mariei Egipteanca, dar cultul ei a rezistat şi a fost introdus în Anglia din Spania. Maria Iacobi-Cleopa a sosit pe mare la Ratis *(Saintes Maries de la Mer)* împreună cu Maria Magdalena şi Maria Elena-Salomea, aşa cum se specifică în *Faptele Magdalenei* şi în străvechea

History of England, aflată în Arhivele Vaticanului. Principalul ei însemn era scoica, ilustrată atât de convingător împreună cu identificarea ei ca Afrodita în celebra pictură a lui Botticelli, *Naşterea lui Venus.* Chiar şi astăzi, pelerinii care vin la Compostela aduc scoici la presupusul mormânt al Sfântului Iacob de la Santiago. Maria Egipteanca – prostituată sfântă şi preoteasă a dragostei – era portretizată ritualistic de anglo-saxoni ca Regina de Mai, iar dansatorii ei, *Mary's Men* (Bărbaţii Mariei), îşi practică şi astăzi riturile, sub numele derivat de Morris Men, în festivităţile rurale din Anglia. O altă referire la Bărbaţii Mariei se regăseşte la *Merrie Men* din legendele Greenwood.[314]

Scoţia şi Graalul

Multe dintre familiile scoţiene considerate ca fiind urmaşe ale normanzilor au de fapt origini flamande.[315] Strămoşii lor au fost activ încurajaţi să emigreze în Scoţia în secolele al XII-lea şi al XIII-lea, sub domniile regilor David I, Malcolm al IV-lea şi William Leul. A fost pusă în practică o politică de colonizare, deoarece flamanzii erau pricepuţi la comerţ, agricultură şi dezvoltare urbană, iar

---

[314] Laurence Gardner, *Realm of the Ring Lords,* cap. 4, pp. 47-48.
[315] Beryl Platts, *Scottish Hazard,* Proctor Press, Londra, 1985-1990, *passim.*

sosirea lor strategică în Scoția era incomparabilă cu nedorita invazie normandă din Anglia. Familii precum Balliol, Bruce, Comyn, Douglas, Fleming, Graham, Hay, Lindsay şi multe altele îşi au originile heraldice în Flandra. Excelente cercetări în acest domeniu au fost realizate în ultimii ani de istoricul specializat în heraldică, Beryl Platts.

Crucea cu indentații a familiei St. Clair

În Scoția medievală erau puțini normanzi remarcabili; una dintre familiile normande care şi-au dobândit un renume în secolul al XI-lea a fost St. Clair. Henri de St. Clair a fost un cruciat, care a luptat alături de Godefroi de Bouillon. La mai bine de două sute de ani mai târziu, urmaşul său (tot Henri de St. Clair) a fost comandant al cavalerilor templieri în bătălia de la Bannockburn. Membrii familiei St. Clair (care au devenit la un moment dat conții Sinclair de Caithness) aveau

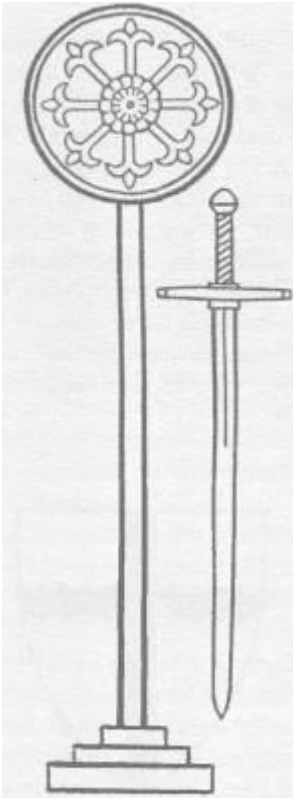

Sabia şi Potirul Sfântului Graal

Origini vikinge prin ducii de Normandia şi conții (Jaris) de Orkney. După procesul templierilor organizat de Inchiziție şi refugierea lor în Scoția, St. Clair au devenit ambasadori ai Scoției în Anglia şi Franța. Henry de St. Clair (fiul lui Henri cruciatul) era membru al consiliului secret al regelui, iar sora lui, Richilde, s-a căsătorit cu un membru al familiei de Chaumont, familie înrudită cu Hugues de Payens, primul Mare Maestru al templierilor.

Moştenirea templieră a familiei St. Clair este evidentă mai cu seamă la sud de Edinburgh, în

apropiere de centrul templier inițial de la Ballantiadoch. Aici, în satul Roslin, se află Capela Rosslyn din secolul al XV-lea, care la prima vedere seamănă cu o catedrală gotică în miniatură, având ferestrele cu arce ascuțite şi contraforții înalți, cu foişoare complicate în vârf. O privire mai atentă arată însă că este de fapt o stranie combinație de stiluri celtice, nordice şi gotice.

Familia St. Clair a primit proprietatea Roslin şi titlul de baron de la Malcolm al III-lea Canmore în 1057, iar un secol mai târziu şi-a construit castelul în apropiere. Se spune că în subsolul încuiat al acestei fortărețe s-ar afla o parte din comoara templierilor adusă din Franța în perioada Inchiziției. Când flota templierilor a fugit de pe coasta bretonă în 1307, cele mai multe vase şi prețioasa lor încărcătură au plecat spre Scoția, prin Irlanda şi Insulele de Vest.[316] Unele s-au îndreptat însă spre Portugalia, unde templierii s-au reorganizat sub numele de Cavalerii lui Hristos. Celebrul navigator portughez Vasco da Gama, care a deschis drumul spre India pe Capul Horn în 1497, era cavaler al lui Hristos, în vreme ce prințul Henric Navigatorul (1394-1460) a fost Mare Maestru al ordinului.

Pe lângă refugiații din Franța, în Scoția au venit şi templierii care au fugit din Anglia, unde începând din 1185, sediul lor se aflase la Temple,

---

316 Vezi Capitolul 19 – „Persecutarea templierilor”.

la sud de Fleet Street, în Londra. După desființarea ordinului, în secolul al XIV-lea, locul a fost ocupat de două asociații ale membrilor baroului englez, Inner Temple şi Middle Temple. În apropiere se înalță biserica circulară a templierilor, iar Temple Bar, care face legătura între Westminster şi City, se află între Fleet Street şi Strand.

După ce Roslin a intrat în posesia familiei St. Clair, aici au fost îngropați mulți dintre membrii ei importanți, cu excepția Rosabellei, soția baronului Henri Cruciatul. Ea a murit înecată în larg, amintirea ei fiind evocată de Sir Walter Scott în secolul al XIX-lea. În *The Lay of the Last Minstrel,* acesta scria:

Şi fiece Sinclair a fost aici îngropat,
Cu lumânare, carte şi dangăt de clopot;
Dar valurile mării se frământă
Şi vânturi aspre cântă
Jalea pentru minunata Rosabelle.

În anii lor de început, baronii St. Clair de Roslin au făcut parte din primele rânduri ale nobilimii scoțiene, numărându-se printre cei mai apropiați aliați ai regilor. În secolul al XIII-lea, Sir William de St. Clair a fost şerif de Edinburgh, Lothian, Linlithgow şi Dumfries, dar şi *Justiciar* de Galloway. De asemenea, regele Alexander al III-lea l-a ales ca tată adoptiv al prințului moştenitor al

Scoției.

După moartea lui Robert the Buce în 1329, un alt Sir William de St. Clair a depus inima lui Bruce într-un sicriu de argint.[317] Împreună cu Sir James Douglas şi alți doi cavaleri, el urma să îngroape sicriul la Ierusalim, dar când au ajuns în Andaluzia, în sudul Spaniei, cei trei au fost nevoiți să înfrunte cavaleria maură. Pornind la atac împotriva unui duşman invincibil, au fost, fireşte, ucişi. Maurii au fost atât de impresionați de curajul lor, încât au readus sicriul în Scoția, iar inima lui Bruce a fost ulterior îngropată la Melrose Abbey.

Capela Rosslyn a fost fondată în 1446 de un urmaş al lui William Sinclair, conte de Caithness, Mare Amiral şi Cancelar al Scoției. Membrii familiei St. Clair (care şi-a schimbat numele în Sinclair la sfârşitul anilor 1300) deveniseră păzitorii regilor (*Sangréal* – Sângele Regal) în Scoția. Cu cinci ani înainte, regele Iacob al II-lea Stewart îl numise pe William în funcția de Patron Ereditar şi Protector al Masonilor Scoțieni. Aceştia erau francmasoni pe deplin operativi, lucrători în piatră, pricepuți în aplicațiile practice ale matematicii şi geometriei arhitecturale. Astfel, William a putut să apeleze la cei mai buni constructori şi meşteşugari din țară. Odată ce

---

317 Baigent şi Leigh, *The Temple and the Lodge,* Jonathan Cape, Londra, 1989, cap. 8, p. 113.

fundațiile Capelei Rosslyn au fost aşezate, lucrările de construcție propriu-zise au început în 1450, clădirea fiind finalizată în 1486 de fiul lui William, Oliver. Inițial s-a dorit a fi parte dintr-o biserică mai mare, dar restul nu a mai fost construit, deşi fundațiile se pot vedea încă.

În ciuda vârstei, capela s-a păstrat în condiții remarcabile (în prezent efectuându-se lucrări ample de reparații) şi este în uz şi în prezent. Clădirea măsoară cca 10,7 x 21 metri, acoperişul având înălțimea de aproximativ 13,4 metri, Sute de sculpturi în piatră decorează zidurile şi plafoanele, redând evenimente din Biblie şi conținând numeroase simboluri masonice sau exemple de iconografie templieră. Există săbii, compasuri, mistrii, pătrate şi ciocane, plus diverse imagini din templul regelui Solomon. Capela Rosslyn oferă experiență spirituală şi vizuală de neuitat pentru vizitatori. Istoricul şi biograful Andrew Sinclair a scris pe larg despre istoria ei şi a familiei sale, inclusiv o relatare detaliată a călătoriei transatlantice a flotei lui Sinclair în 1398, deci cu mult mp înainte de presupusa descoperire a Americii de Columb. De fapt, există la Rosslyn diverse reprezentări sculpturale ale ştiuleților de porumb, care confirmă această călătorie.

Pe lângă sculpturile cu iz iudaic şi ezoteric, mesajul creştin este de asemenea evident, cu o serie de ilustrări similare în piatră. În plus, ecouri

ale islamului sunt frecvent prezente, iar ansamblul este completat de elemente cu caracter păgân, ca şerpi, dragoni şi copaci. Pretutindeni, figura Omului Verde este vizibilă în frunzişul de piatră al arcelor şi pilaştrilor, simbolizând forțele telurice şi neîntreruptul ciclu al vieții. Toate acestea sunt punctate de o largă varietate de fructe, ierburi, frunze, flori, mirodenii, vițe şi plante emblematice pentru grădina raiului. Centimetru cu centimetru, Capela Rosslyn este probabil cea mai bogat decorată biserică din țară, deşi niciun element component nu poate fi considerat ca fiind adăugat de dragul artei pur şi simplu. Fiecare sculptură are un rost şi fiece rost are legătură cu altul, astfel că, în ciuda aparentei ambiguități a ansamblului, o armonie aproape magică domneşte în întregul complex.

Numele St. Clair derivă din latinescul *Sanctus Clarus,* care înseamnă Sfânta Lumină şi, mai presus de orice altceva, Rosslyn este Capela Sfântului Graal, aşa cum o reflectă imagistica sa. Cavalerii templieri erau păzitorii Familiei Graalului, iar blazonul St. Clair înfățişează o cruce neagră cu marginile indentate pe un fundal argintiu, pentru a arăta că purtătorul său este un Cavaler al Graalului. La Rosslyn şi pretutindeni în Scoția de fapt, sculpturile în piatră şi mormintele Cavalerilor Graalului poartă emblema unui potir cu piciorul înalt, a cărui cupă este orientată spre înainte. În cupa sa, Crucea Roză (cu modelul său

tip *fleur-de-lis)* semnifică faptul că acest *vas-uterus* conține Sângele Regal.

Piatra Destinului

Cavalerii Graalului şi templierii erau păzitori ai Sangréal-ului Stewart în Scoția şi, totodată, au devenit protectori ai Pietrei Destinului (numită şi Piatra de la Scone). Aceasta, cea mai sfântă dintre comorile scoțienilor, a fost adusă din Irlanda de Fergus Mor mac Ere (primul rege din Dalriada) în secolul al V-lea. În Irlanda a ajuns din regatul lui Iuda, în circa 586 î.Hr. Se considera că relicva era Piatra Legământului, numită şi Perna lui Iacov (Facerea 28:18-22), pe care Iacov s-a culcat şi a văzut scara urcând spre cer la Beth-el. Într-un vis, Dumnezeu i-a făgăduit că din sămânța sa va ieşi o dinastie de regi – cea care cu timpul a devenit succesiunea davidică.

Când evreii erau persecutați de Nabucodonosor în Babilon, Matania, fiul regelui Iosia (şi descendent direct al lui David) era la putere în tribul lui Iuda. Numit regele Țedechia, el a preluat tronul din Ierusalim în 598 î.Hr. Doisprezece ani mai târziu, Ierusalimul a fost cucerit de Nabucodonosor, iar Țedechia a fost dus în Babilon şi a orbit (Ieremia 39:6-7, 52:10-11). Fiii lui au fost ucişi, dar fiica lui, Tamar, a fost dusă în Irlanda (prin Egipt şi Spania) de profetul Ieremia, fiul marelui preot din Ierusalim, Hilchia. El a adus

totodată şi Piatra Legământului, care a devenit cunoscută ca *Lia Fail* Piatra Destinului).[318] În latină, numele ei era *Saxum Fatale.*

Prințesa Tamar (Teamhair/Tea) a dat numele dealului Tara, sediul Înalților Regi ai Irlandei, şi s-a măritat cu Eire-amhon, prinț de Sciția – tatăl lui Ard Ri (Înalt Rege) Irial, strămoşul lui Ugaine Mar (Ugaine cel Mare). În decurs de un mileniu după aceea, succesorii lui Irial au fost încoronați în prezența Pietrei sacre. Moştenirea irlandeză a trecut apoi în Scoția, unde relicva a devenit sinonimă cu regii din Dalriada. Regele Kenneth I Macalpin (844-859) a mutat mai târziu Piatra la abația Scone, când i-a unit pe scoți cu picții. Până în vremea lui William Leul (decedat în 1214), Piatra Destinului a stat mărturie la aproape o sută de încoronări ale succesorilor regelui Țedechia.

Declarându-se Suzeran al Scoției în 1296, Edward I al Angliei a furat ceea ce ei a crezut a fi Piatra Destinului. De fapt, n-a luat cu el decât o bucată de gresie de la intrarea unei mânăstiri, care se află de atunci în spatele tronului de încoronarea din Westminster Abbey, în Londra. Această piatră are circa 66 x 28 centimetri şi cântăreşte aproximativ 152 de kilograme. Sigiliile regale ale primilor regi scoțieni înfățişează o piatră a încoronării mult mai mare, dar nu aceea era sacra

---

[318] Andrew Sinclair, *The Sword and the Grail,* Crown, New York, cap. 7, p. 73.

Piatră a Destinului – după cum nu era nici cea luată de Edward I. Despre adevărata Piatră a Destinului se spune că e mai mică, rotunjită în mod natural, şi e din bazalt negru, nu din gresie lucrată manual. A fost ascunsă de abatele cistercian de Scone în 1296 şi de atunci a rămas nedescoperită. Tradiția columbană susține că, atunci când a ascuns-o, abatele a prezis că într-o zi Mihail se va reîntoarce la moştenirea sa. Este important să remarcăm că semnul în formă de X, atât de detestat de Biserica de la Roma, era identificat cu arhanghelul Mihail (Melhisedec)[319] încă din vremurile Vechiului Testament. Moştenirea Sfântului Mihail era dinastia înalților preoți țadochiți – o moştenire care s-a păstrat în succesiunea mesianică. Relația Sfântului Andrei cu crucea care îi poartă numele a apărut mai târziu.

Nu este surprinzător faptul că autoritățile scoțiene nu au încercat niciodată să recupereze piatra falsă din Anglia. Chiar şi Robert the Bruce a refuzat s-o accepte în 1328, la semnarea tratatului de la Northampton. După ce câțiva tineri scoțieni au trecut peste graniță piatra de la Westminster în ziua de Crăciun a anului 1950, aceasta a fost înapoiată Londrei fără tulburări. În privința Pietrei reale, reverendul J. Mackay Nimmo de la biserica Sfântul Columba din Dundee a

---

[319] Barbara Thiering, *Jesus the Man,* Anexa III, p. 351.

declarat atunci: „Când Scoția se va autoguverna, Piatra va reapărea… Până atunci, vom continua să păzim acest străvechi simbol al identității noastre naționale”.[320]

Recenta întoarcere în Scoția, prin decizie parlamentară, a falsei pietre este deci inutilă. Mai mult decât atât, chiar dacă acceptăm simbolismul pietrei de la Westminster ca fiind emblematic pentru națiunea scoțiană, trebuie să ținem seama de faptul că artefactul nu a fost înapoiat scoțienilor; în realitate, reprezentanții Coroanei îl vor păstra nu la Londra, ci în Scoția, urmând a fi luat înapoi pentru ulterioarele încoronări de la Westminster. Pe scurt, faptul că piatra este expusă în prezent în Castelul Edinburgh nu este altceva decât un gest golit de semnificații, care nu face decât să perpetueze idealul coercitiv al regelui Edward I, punând în fața scoțienilor un memento zilnic al subjugării lor.

Ioana d’Arc

În anii 1400, când Capela Rosslyn era în construcție, Marele Cârmaci al societății Le Prieuré Notre Dame de Sion era Rene d’Anjou – conte de Bar, Provence, Piedmont şi Guise, şi totodată duce de Calabria, Anjou şi Lorena. În plus, deținea titlul de rege al Ierusalimului, ca

---

320 *Dundee Courier,* 12 aprilie 1991.

urmaş al Casei de Lorena, din care făcuse parte Godefroi de Bouillon. În calitatea sa de Mare Cârmaci, Rene a fost succedat de fiica lui, Yolande, iar ei i-au urmat, printre alții, Botticelli şi Leonardo da Vinci. Cealaltă fiică a lui Rene, Margaret, s-a măritat cu regele Henric al VI-lea al Angliei.

Rene d'Anjou a fost cel care i-a conferit lui Cristofor Columb prima sa misiune pe mare şi de la el derivă celebra cruce de Lorena. Aceasta, care are două brațe orizontale, a devenit simbolul Franței Libere şi a fost emblema Rezistenței franceze în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Printre cele mai de preț bunuri ale lui Rene se afla o splendidă cupă egipteană din cristal roşu, pe care o procurase din Marsilia. Se spunea că fusese folosită la nunta lui Isus cu Maria Magdalena, purtând această inscripție (în traducere):

> Cel care bea bine îl va vedea pe Dumnezeu. Cel care bea dintr-o singură înghițitură îi va vedea pe Dumnezeu şi pe Magdalena.[321]

Lucrarea lui René d'Anjou, *Bătăliile şi Ordinul Cavaleresc şi guvernarea prinților,* se regăseşte astăzi în traducerea Manuscrisului Rosslyn-Hay,

---

[321] Baigent, Leigh şi Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail,* cap. 6, p. 108.

în biblioteca lordului William Sinclair. Este cea mai veche lucrare de proză scoțiană care s-a păstrat până în prezent, iar coperta sa din stejar învelit în piele poartă înscrise numele „Jhesus: Maria: Johannes" („Isus: Maria: Ioan"). În mod similar, la Melrose Abbey există această inscripție în piatră: „Jhesus: Mari: Dulce Sanct Ioan".[322]

Sfântul Ioan, ucenicul iubit al lui Isus, era venerat deopotrivă de Cavalerii Graalului şi de templieri. El a fost sursa de inspirație pentru Cavalerii Ospitalieri ai Sfântului Ioan din Ierusalim şi pentru organizația britanică de mai târziu numită St. John Ambulance Association. Este semnificativ faptul că în Evanghelia după Ioan din Noul Testament nu se pomeneşte nimic despre naşterea virgină, ci numai despre descendența davidică a lui Isus. Mai important, aici este oferită singura relatare din Noul Testament a semnificativei nunți din Cana Ioan 2:1-11). În mod interesant, manuscrisul de la Rosslyn îl simbolizează pe Sfântul Ioan prin intermediul şarpelui gnostic şi al emblemei Graalului.

Printre „colegii" lui René d'Anjou se afla şi celebra Fecioară din Orléans, Jeanne d'Arc – Ioana d'Arc. Născută în 1412, Ioana era fiica unui țăran din Domremy, în ducatul Bar. Un an mai târziu, Henric al V-lea (probabil cel mai însetat de putere

---

322 Andrew Sinclair, *The Sword and the Grail,* cap. 7, pp. 77-78.

dintre monarhii englezi) a devenit rege al Angliei. Nobilii săi îl descriau ca pe un ins belicos, rece şi lipsit de inimă, deşi propaganda istorică i-a creat ulterior aura unui erou patriot. La vremea urcării sale pe tron, războiul Plantageneților împotriva Franței încetase, dar Henric a decis să reînvie pretențiile lui Edward al III-lea la coroana franceză. În acest scop, s-a folosit de faptul că mama lui Edward (care trăise cu un secol înainte) fusese fiica regelui Filip al IV-lea.

Cu 2000 de infanterişti şi 6000 de arcaşi, Henric al V-lea a trecut prin Normandia şi Rouen, învingându-i pe francezi ia Agincourt în 1415. A fost proclamat apoi regent al Franței, prin Tratatul de la Troyes. Cu ajutorul necredincioasei regine franceze Isabeau, Henric s-a căsătorit cu fiica regelui francez, Caterina de Valois, şi a purces la treabă pentru a-l detrona pe fratele ei, Delfinul, însurat cu Mary, sora lui Rene d'Anjou. Dar Henric al V-lea a murit doi ani mai târziu, la fel ca regele Carol al VI-lea al Franței. În Anglia, moştenitorul tronului era fiul lui Henric, încă în scutece, ai cărui unchi – ducii de Bedford şi de Gloucester – au devenit suzerani ai Franței. Populația franceză era îngrijorată cu privire la viitorul ei, dar în scenă şi-a făcut apariția Ioana d'Arc. În 1429, la fortăreața Vaucouleurs din apropiere de Domrémy, ea a anunțat că sfinții i-au cerut să-i atace pe englezi la Orléans.

La vârsta de şaptesprezece ani, Ioana a plecat

spre Curtea regală de la Chinon, împreună cu cumnatul Delfinului, Rene d'Anjou. Odată ajunsă acolo, şi-a afirmat misiunea divină de a-i izgoni pe invadatori din Franța. La început, Curtea s-a opus ambițiilor ei militare, dar Ioana a obținut sprijinul Yolandei de Aragon, soacra Delfinului şi mama lui Rene d'Anjou. Astfel, i s-a încredințat comanda unui contingent de peste 7000 de bărbați, printre care şi prestigioasa Gardă Regală Scoțiană, *Gendarmes Ecossais.* Alături de Rene d'Anjou, trupele ei au străpuns blocada la Orléans şi au dobândit controlul asupra garnizoanei engleze. În câteva săptămâni, Valea Loarei era din nou în mâinile francezilor şi, pe 17 iulie 1429, la catedrala din Reims, Delfinul Carol a fost încoronat de arhiepiscopul Regnault de la Chartres.

La mai puțin de un an de la succesul înregistrat, Fecioara din Orléans a fost capturată la asediul Parisului şi ducele de Bedford a aranjat să fie judecată de Pierre Cauchon, episcop de Beauvais, care a condamnat-o la închisoare pe viață, cu regim de pâine şi apă. Când Ioana a respins tentativa de viol a celor care o țineau prizonieră, episcopul a declarat că este o vrăjitoare nerecunoscătoare şi, fără un alt proces, a fost arsă pe rug în piața mare a oraşului, în Rouen, pe 30 mai 1431.

La încoronarea Delfinului, la Reims, viteaza păstoriță se aflase alături de el, cu deja cunoscutul

ei stindard care purta numele „Jhesus: Maria” – la fel ca pe piatra sacră de la Glastonbury Chapel („Jhesus: Maria”) [323], la fel ca în manuscrisul Rosslyn-Hay („Jhesus: Maria”) şi la fel ca la Melrose Abbey (Jhesus: Maria”). Toate aceste nume fac referire la căsătoria dintre Isus şi Maria Magdalena şi la stirpea Sfântului Graal.

America înainte de Columb

Am menționat anterior că prima călătorie a lui Cristofor Columb a fost susținută financiar de René d’Anjou; un alt susținător al navigatorului era Leonardo da Vinci, care avea strânse legături cu familii de frunte, precum Medici. Însă mediul familial al lui Columb era mult mai interesant decât îl descriu de obicei cărțile de istorie. Fireşte, Columb este renumit în special ca descoperitor oficial al Americii, însă nu el a fost primul care a făcut această traversare a oceanului – aşa cum se vede şi la Capela Rosslyn.

Columb (fiul lui Domenico Colombo şi al Suzannei Fontanarossa) s-a născut la Genova, în Italia, în 1451. Intrând în Marină sub comanda căpitanului de la Porto Sancto, în Madeira, s-a căsătorit cu fiica acestuia, Felipa Perestrello, în 1478. Ulterior s-a adresat curții portugheze, cu ideea de a ajunge în Asia navigând spre vest.

---

323 Vezi Capitolul 10 – „Domnia Graalului”.

Solicitarea lui de finanțare a fost respinsă de regele Joao al II-lea, care l-a trimis pe Fernan Dulmo să exploreze Atlanticul în conformitate cu sugestia lui Columb.[324]

Genovezul s-a adresat apoi monarhilor spanioli, regele Ferdinand al II-lea de Aragon şi soția acestuia, regina Isabella de Castilia. Cum însă planul portughez era deja pus în aplicare, Columb a fost din nou refuzat. În 1492, Dulmo s-a întors, fără a fi găsit noi pământuri. Columb a cerut din nou sprijinul monarhilor spanioli, iar de această dată l-a obținut. Pe 3 august 1492, a plecat de la Palos cu trei caravele: *Nina, Pinta* şi *Santa Maria.*

Opt luni mai târziu, a revenit la Barcelona, dar nu cu speratele mătăsuri şi mirodenii din Orient. Era însoțit de şase indigeni cu pielea măslinie, împodobiți cu perle, şi aducea fructe necunoscute, aur şi păsări exotice. Descoperise o uimitoare Lume Nouă dincolo de ocean, iar papa a declarat că noile pământuri aparțin Spaniei. Numele America a apărut abia peste cinci ani, derivând de la navigatorul florentin Amerigo Vespucci, care a pornit spre continentul sud-american în 1497.

Când s-a întors, Columb a povestit că ancorase pe Insula Watling (acum San Salvador, în Bahamas), că vizitase Hispaniola (Haiti şi Republica Dominicană) şi Cuba. Ferdinand şi

---

[324] O corectă ilustrare a mediului familial al lui Columb este oferită de Ian F. Brown în publicația Capelei Rosslyn, *The Sinclair Genealogist.*

Isabella au fost încântați, oferindu-i eroului lor un loc la curtea spaniolă. În cea de-a doua călătorie (1493-1496), Columb a ajuns în Guadalupe, Antigua, Puerto Rico şi Jamaica. Cea de-a treia, din 1498, l-a dus în Trinidad şi pe coastele sud-americane. Apoi, în 1499, coloniştii din Haiti s-au revoltat împotriva autorității sale. Drept urmare, un nou guvernator spaniol a fost instalat în funcție, iar Columb a fost trimis înapoi, în Europa, în lanțuri. Ultima sa călătorie, în 1502-1504, s-a concretizat în explorarea țărmului din Honduras şi Nicaragua. În ciuda momentelor sale de glorie, Columb a murit în sărăcie doi ani mai târziu, la Valladolid, şi a fost înmormântat la Sevilla; în 1542, rămăşițele sale pământeşti au fost transferate în insula Hispaniola.

Acest episod de istorie maritimă este bine-cunoscut. Ceea ce nu se ştie la fel de bine este faptul că descoperirea Lumii Noi nu a fost o întâmplare. Înainte de a ridica pânzele, Columb s-a „înarmat" cu hărți de navigație detaliate. Acestea fuseseră trasate în cursul anterioarelor traversări ale Alanticului şi confirmate la curtea spaniolă de John Drummond, al cărui bunic fusese în America în 1398. Drummond era înrudit cu conții Drummond din Perth, iar arhivele confirmă faptul că el se afla la curtea regilor Ferdinand şi Isabella în 1492. Atât Columb, cât şi Drummond au locuit pe insula Madeira. Tatăl lui Drummond, John (Scoțianul) Drummond, se stabilise acolo în 1419,

împreună cu socrul lui Columb, Bartolomeo Perestrello.

Tatăl lui Ioan Scoțianul era Sir John Drummond din Stobhall, Justiciar de Scoția. Sora lui Sir John, Anabella, era soția regelui Robert al III-lea Stewart al Scoției. Sir John era căsătorit cu Elizabeth Sinclair, al cărei nepot, William Sinclair, a fondat Capela Rosslyn. Tatăl lui Elizabeth, Henry Sinclair, baron de Roslin, conte de Orkney, a condus o reuşită expediție transatlantică, aproape cu un secol înainte de Columb – dar nici măcar el nu a fost primul.

Strămoşii scandinavi ai lui Henry Sinclair exploraseră Atlanticul încă din secolul al X-lea. În *Cartea sagăi islandeze* a lui Hauk (exemplarul care mai există în prezent datează din 1320) se spune că Leif Ericsson a traversat Atlanticul spre Wineland the Good în anul 999. Marinarii din Orkney au atins pământurile vestice încă din timpul vieții lui Henry. Ei susțineau că băştinaşii dintr-un loc îndepărtat numit Estotilands cultivau porumb şi exportau blănuri şi sulf în Groenlanda.

Estotilands era teritoriul numit ulterior Nova Scoția, în Canada. Marinarii din Orkney vorbeau totodată despre o sudică numită Drogio. Băştinaşii de acolo alergau goi în vânturile fierbinți, dar dincolo de mare oamenii erau foarte rafinați. Pământurile lor erau bogate în aur, iar ei aveau oraşe şi temple mărețe închinate zeilor. Aceste relatări diverse au fost confirmate atunci

când exploratorii au ajuns în Insulele Caraibe şi apoi în Florida şi Mexic – unde trăiau aztecii. Fără a ține seama de aceste descoperiri străvechi, tradiția susține că Imperiul Aztec a rămas neexplorat până la sosirea conchistadorului spaniol Hernan Cortez, în 1519.

Începând cu 1391, conducătorul flotei lui Sinclair a fost căpitanul venețian Antonio Zeno. Acesta era membru al uneia dintre cele mai vechi familii din Veneția, care număra în rândurile ei ambasadori şi amirali încă din secolul al VIII-lea. Înainte ca Sinclair şi Zeno să traverseze oceanul, Henry a încheiat un contract cu fiica sa, Elizabeth, şi cu soțul ei, Sir John Drummond. Înțelegerea a fost pecetluită la Roslin, pe 12 mai 1396 şi îi împuternicea pe cei doi să pretindă pământurile norvegiene, dacă el şi fiii săi aveau să piară în cursul expediției.[325]

În mai 1398, flota lui Sinclair a pornit la drum: douăsprezece vase de război şi o sută de oameni, dintre care unii mai făcuseră călătoria şi înainte. Primul port în care au oprit a fost Nova Scoția, ancorând la Cape Blomindon, în golful Fundy. Chiar şi astăzi, indienii Micmac povestesc despre corăbiile marelui zeu Goolscap, care i-a învățat despre stele şi cum să pescuiască folosind plasele. La întoarcerea sa în Veneția, Antonio Zeno a scris

---

[325] Detalii referitoare la călătoria Sinclair-Zeno sunt oferite de Andrew Sinclair în *The Sword and the Grail*. Cap. 9-11, pp. 108-150.

că văzuse acolo pâraie de catran vărsându-se în mare şi un munte de la baza căruia ieşea fum. Nova Scoția este un teritoriu bogat în cărbune şi pe coastă există scurgeri de gudron, acolo unde cărbunele este aproape de suprafață. În apropiere, reziduurile subterane uleioase mocnesc adesea sub dealurile de la Cape Smokey. La Louisburg, la Cape Breton, există un tun primitiv, descoperit în 1849. Este de tipul celor venețiene folosite de Zeno, învechit deja în vremea lui Columb.

Din Nova Scoția, Sinclair s-a îndreptat spre sud, spre Drogio. Dovezi ale călătoriei pot fi găsite în Massachusetts şi în Rhode Island. La Westford, Massachusetts, unde a murit unul dintre cavalerii lui Henry, mormântul este vizibil şi astăzi. Dăltuită într-o lespede de stâncă, se poate vedea efigia de doi metri înălțime a unui cavaler din secolul al XIV-lea, cu cămaşă de zale, coif cu vizieră şi tunică. Cavalerul poartă o sabie din secolul al XIII-lea şi un scut cu blazon Pentland. Sabia este frântă mai jos de mâner (ceea ce aminteşte de obiceiul de a îngropa sabia frântă alături de cavaler) – la fel ca aceea pusă în fața lui Perceval în tradiția Graalului.

La Newport, Rhode Island, se află un turn medieval cu două etaje, bine conservat. Structura sa (un octogon într-un cerc şi opt arce în jurul lui) se bazează pe modelul circular al bisericilor templiere. Ruine similare se găsesc la Capela Orphir din secolul al XII-lea, aflată în insulele

Orkney. Arhitectura din Newport este scoțiană, planul său fiind reprodus la biserica St. Clair din Corstorphine, unde se află monumentul comemorativ al fiicei lui Henry Sinclair. Statul Rhode Island a fost fondat în mod oficial în 1636, fondarea sa nefiind deloc întâmplătoare. În cadrul Arhivelor Publice din Londra, un text datat ca fiind cu patru ani mai vechi descrie „turnul rotund de piatră" de la Newport şi propunea ca acesta să fie utilizat ca garnizoană pentru soldații lui Sir Edmund Plouden, care colonizase regiunea.

La peste cincizeci de ani după expediția lui Sinclair s-a născut Cristofor Columb, inaugurând epoca descoperirilor geografice în Europa. În Portugalia, el a devenit Cavaler al lui Hristos în cadrul noului Ordin Templier, la fel ca renumiții săi contemporani, Vasco da Gama, Bartolomeo Diaz şi Fernando Magellan. De asemenea, era membru al Ordinului Semilunii (fondat de René d'Anjou), numit şi Ordinul Corabiei. Cavalerii acestui ordin erau preocupați în primul rând de navigație, cur fuseseră condamnați de Biserică pentru că susținuseră că Pământul este rotund!

Datorită lui John Drummond şi altora, Columb a ştiut foarte bine încotro se îndreaptă şi că nu spre Asia avea să navigheze. Hărți ale Lumii Noi de dincolo de Atlantic circulau deja în cercurile templiere. El a avut acces de asemenea la noul Glob al Lumii, finalizat în 1492, exact în anul în care caravelele lui au pornit la drum. Acesta

fusese realizat de un cartograf din Nürnberg, Martin Behaim – partener de navigație al unui anume John Affonso Escorcio – un pseudonim al celui cunoscut sub numele de John Drummond.

Erezie şi inchiziţie

Barosul vrăjitoarelor

După persecuţiile la adresa templierilor şi a aliaţilor acestora, Sfântul Oficiu al Inchiziţiei Catolice şi-a continuat activitatea, îndeosebi în Franţa şi în Italia. Inchizitorii numiţi de papă erau în general călugări dominicani şi franciscani. Puterile lor erau considerabile, cruzimea de care dădeau dovadă crcându-le o reputaţie teribilă. Tortura a primit aprobarea papală în 1252, iar procesele erau organizate în secret. Victimele care mărturiseau că au comis păcatul ereziei erau închise şi arse pe rug, iar cei care refuzau să mărturisească erau pedepsiţi la fel, pentru nesupunere.

Până în secolul al XV-lea, Inchiziţia îşi mai pierduse din avânt, dar a revenit cu forţe noi în Spania începând cu anul 1480, când atacurile ei s-au îndreptat în mare parte împotriva evreilor şi a musulmanilor. Mare Inchizitor era pe atunci dominicanul Tomasso Torquemada, principal confesor al reginei Isabella şi al regelui Ferdinand. La câţiva ani de la instituirea ei, Inchiziţia spaniolă

s-a orientat însă către un al cult apostat. Opresiunile care au urmat au durat mai mult de două secole – nu numai în Spania, ci în întreaga creştinătate europeană. Ţinta era descrisă ca fiind „cei mai diabolici eretici care au conspirat vreodată să distrugă Biserica romană”.

În 1484, doi dominicani, Heinrich Kramer şi Jacob Sprenger, au publicat o carte intitulată *Malleus Maleficarum* (Barosul vrăjitoarelor). Lucrarea plină de imaginaţie descria în detaliu ceea ce considera a fi noua ameninţare hidoasă reprezentată de practicanţii magiei satanice. Cartea era atât de convingătoare, încât doi ani mai târziu, Papa Inocenţiu al VIII-lea a emis o bulă prin care autoriza suprimarea sectei.[326] Până atunci, cultul vrăjitoriei nu constituise o ameninţare pentru nimeni, limitându-se în general la practicarea ritualurilor păgâne şi de fertilitate în mediul rural.

În termeni reali, era doar ceva mai mult decât rămăşiţele unei credinţe primitive în puterea divină a forţelor naturii, concentrată îndeosebi asupra lui Pan, răutăciosul zeu al păstorilor. Pan era reprezentat în mod tradiţional cu picioare, urechi şi coarne de ţap, dar creativii dominicani aveau cu totul alte idei referitor la încornoratul cântăreţ la nai. Ei i-au mistificat imaginea într-atât încât aceasta a început să fie percepută ca

---

326 Michael Howard, *The Occult Conspiracy,* cap. 3, p. 43.

simbolizându-l pe diavolul însuşi; călugării au invocat în acest sens un fragment din Ieşirea 22:18-19, care spunea:

> Pe vrăjitori să nu-i lăsați să trăiască. Tot cel ce se împreună cu dobitoc să fie omorât.

Şi prin intermediul unei interpretări forțate a textului biblic, ei i-au condamnat pe adepții lui Pan mai întâi ca vrăjitori şi în al doilea rând ca indivizi care făceau orgii cu un animal cunoscut. Cum inchizitorii erau toți bărbați, s-a stabilit că vrăjitoria trebuie să fie o formă de depravare legată de depravarea nepotolită a femeilor!

În limba engleză, termenul vrăjitoare – *Witch* – provine de la o variantă străveche a cuvântului *Willow* (salcie) – copacul Zeiței Triple a Lunii (fecioară, femeie şi babornițâ). Despre cei care venerau salcia se spunea că au puteri supranaturale de divinație (aşa cum este ilustrat grafic de cele trei vrăjitoare n piesa *Macbeth* a lui Shakespeare), iar acest lucru a permis Bisericii să includă în categoria vrăjitorilor pe toți magicienii ghicitorii țigani. De fapt, definiția revizuită a termenului era atât de cuprinzătoare, încât toți cei care nu respectau cu strictețe dogma ortodoxă erau suspectați de practicarea magiei negre. (Subiectul este tratat pe larg în cartea *Realm of the*

Ring Lords[327]*).*

Deşi unele personaje răzvrătite au fost incluse în încăpătoarea plasă a Inchiziției, ca o metodă de scurtcircuitare a proceselor, vânătoarea de vrăjitoare organizată a fost îndreptată în cea mai mare parte asupra țăranilor lipsiți de apărare. Nefericitele victime erau strangulate, înecate sau arse pe rug, sub acuzația că îl venerau pe diavol în cadrul unor orgii nocturne şi că lucrau cu spiritele malefice. Concomitent, cei din clasele superioare care deținеau reale cunoştințe ezoterice şi ermetice au fost nevoiți să-şi conducă activitățile în secretul lojelor şi al cluburilor din umbră.

Revolta protestantă

În primii ani ai acestor persecuții, călugărul dominican Johann Tetzel a pus în aplicare un plan de umplere a vistieriei Vaticanului. Acesta se referea la iertarea păcatelor, care până atunci fusese obținută prin penitențe precum postul, repetarea rozariului etc. Ideea lui Tetzel înlocuia aceste penitențe tradiționale cu indulgențele – declarații oficiale de absolvire garantată de păcate, ce puteau fi obținute contra cost. Aprobată prin decret papal, vânzarea indulgențelor a devenit în scurt timp o sursă considerabilă de venituri

---

327 Laurence Gardner, *Realm of the Ring Lords,* cap. 13, pp. 171-176.

pentru Biserică.

Vreme de secole, clerul şi ordinele monastice asociate fuseseră supuse unei serii de măsuri greu de acceptat, impuse de autoritățile bisericeşti tot mai avare şi mereu mai corupte. Dictatele venite de la Vatican fuseseră susținute cu toată loialitatea posibilă, dar vânzarea pe bani a mântuirii creştine a fost considerată de unii intolerabilă. Drept urmare, această practică a fost contestată în mod public. În octombrie 1517, un călugăr augustin şi profesor de teologie la Universitatea din Wittenberg, Germania, şi-a expus protestul scris pe uşa bisericii din oraş – un act de respingere oficială, care avea să scindeze Biserica occidentală în două, pentru totdeauna. Când a primit mustrarea papală, călugărul respectiv i-a dat foc în văzul lumii şi a fost, în consecință, excomunicat. Călugărul se numea Martin Luther, iar cei care i s-au alăturat în acest protest au devenit cunoscuți ca protestanți.

Încercarea lui Luther de a reforma o anumită practică bisericească a dat naştere unei mişcări reformatoare pe scară mult mai largă şi a dus la constituirea unei societăți creştine alternative, dincolo de umbrela de control a Vaticanului. În Anglia, cea mai importantă consecință a Reformei a fost respingerea oficială a autorității papale şi înlocuirea acesteia ca şef al Bisericii Angliei cu regele Henric al VIII-lea din dinastia Tudor. Acest eveniment a fost urmat de fondarea Bisericii

Anglicane, independent de Roma, sub autoritatea reginei Elisabeta I, care a fost excomunicată de Roma în 1570. Desprinderea Scoției de ultimele vestigii ale autorității papale s-a produs în 1560, sub influența reformatorului protestant John Knox.

Nu a fost o întâmplare faptul că protestul lui Martin Luther a primit susținerea unor cercuri influente, fiindcă Roma avea mulți dușmani suspuşi. Unii dintre cei mai puternici erau templierii şi societățile secrete ermetice, ale căror ritualuri ezoterice fuseseră condamnate de Inchiziție. În realitate, se poate spune nu atât că Luther a obținut sprijinul altora, cât mai degrabă că el a fost instrumentul conştient al unei mişcări deja active, care tindea să desființeze dominația internațională rigidă a papei.

Desprinderea protestanților de Roma a facilitat crearea unui mediu al liberei gândiri democratice, care a culminat cu realizările Societății Regale Britanice şi a alimentat idealurile intelectuale şi culturale ale Renaşterii. De fapt, mişcarea renascentistă a anilor 1500-1520 a creat cadrul perfect pentru ofensiva lui Luther împotriva episcopilor cu motivații politice. Era o epocă a demnității umane şi individuale – epoca în care Leonardo da Vinci, Rafael şi Michelangelo au dus armonia artei clasice pe cele mai înalte culmi ale sale, epoca în care interesul pentru cunoaşterea de tip păgân a renăscut şi a deschis noi frontiere

ale ştiinţei şi arhitecturii. Mai presus de orice, Reforma a contracarat orice speranţă de a reinstaura stăpânirea supremă a Romei imperiale.

Chiar de când Biserica catolică i-a detronat pe regii merovingieni în secolul al VIII-lea, s-a manifestat o mişcare calculată de reflectare a gloriei trecute prin intermediul artificial creatului Sfânt Imperiu Roman. Dar Reforma a subminat-o atunci când naţiunile europene s-au polarizat şi divizat. Germania, spre exemplu, s-a separat în nordul predominant protestant şi sudul romano-catolic. Drept rezultat, orientarea Inchiziţiei spre evrei şi musulmani i-a cuprins şi pe protestanţi. Iniţial, aceştia au fost vânaţi în principal în Ţările de Jos, dar în 1542, Papa Paul al III-lea a îndreptat în mod oficial atacurile Inchiziţiei împotriva tuturor protestanţilor. Aceştia – lucru deloc surprinzător – au pus mâna pe arme.

Puternicii Habsburgi catolici, care guvernau Spania şi imperiul, s-au confruntat cu grosul ripostei protestante şi au suferit o lovitură devastatoare atunci când Armada regelui Filip al II-lea al Spaniei a fost distrusă, în 1588. A urmat apoi îndelungata revoltă a protestanţilor din Ţările de Jos, în 1568, şi războiul de treizeci de ani, care a început în 1618, când protestanţii din Boemia s-au răsculat împotriva guvernării Habsburgilor din Austria. Ei au oferit coroana prinţului german Friedrich al V-lea, elector de Rin şi nepotul liderului hughenoţilor, Henri de la Tour

d'Auvergne, duce de Bouillon. Când acesta a acceptat, mânia papei şi a împăratului s-a dezlănțuit şi a început războiul. În cursul acestuia, Boemiei i s-a alăturat Suedia, Franța protestantă şi Germania. Cu timpul, teritoriile imperiale au fost mult reduse, astfel că împăratul a ajuns să dețină doar puteri teoretice în statele germane.

În 1562, protestanții francezi (hughenoți) s-au revoltat şi ei împotriva monarhiei catolice, luptele civile care au urmat (şi care au durat până în 1598) devenind cunoscute ca războaie religioase. La putere se afla pe atunci casa de Valois, dar regentă era Caterina de Medici. Nepoată a papei Clement al VII-lea, ea a fost responsabilă în mare parte de masacrul din noaptea Sfântului Bartolomeu, pe 24 august 1572. Mai mult de 3000 de hughenoți au fost ucişi atunci în Paris, plus alți 12.000 în restul Franței. Acest lucru l-a încântat pe papa Gregorie al XIII-lea, care a trimis curții franceze un mesaj personal de felicitare!

Un rol principal în războaiele religioase l-a deținut familia franceză de Guise. Deşi lideri ai Sfintei Ligi catolice, membrii ei nu se aflau în relații bune cu dinastia de Valois. Aceştia de fapt contestau legitimitatea succesiunii ei la tron îi îşi susțineau propriul drept la domnie prin aceea că descindeau din împăratul Carol cel Mare, prin

intermediul casei de Lorena.[328] Acest lucru constituia oarecum o problemă pentru trupele scoțiene din Franța, deoarece după rolul lor activ în victoria Ioanei d'Arc de la Orléans, ele constituiseră un corp ie gărzi de elită ale casei de Valois. Garda Scoțiană, sau *Compagnie Gendarmes Ecossais,* nu avea nicio obligație de ordin religios față de catolici sau față de protestanți, însă avea o datorie de credință față de dinastia de Valois.[329]

Dilema apăruse fiindcă regele Iacob al V-lea Stewart era căsătorit cu Marie de Guise, iar regina Mary a scoțienilor era fica lor. În 1558, ea s-a măritat cu fiul cel mare al Caterinei de Medici, Delfinul François. Astfel, nefericiții soldați scoțieni erau prinşi în miezul conflictului francez, obligați de onoare să susțină casa de Valois împotriva familiei de Guise, deşi conduseseră anterior trupele fratelui Mariei de Guise, François, în lupta pentru recuperarea oraşului Calais din mâinile englezilor, în 1558. Deşi gărzi ale familiei de Valois, erau susținători tradiționali ai casei de Lorena, din care făceau parte de Guise. Altfel, Garda Scoțiană se afla într-o situație dificilă.

Problema acestui conflict de interese al scoțienilor s-a rezolvat odată cu stingerea dinastiei

---

328 Numele regiunii, Lorraine, derivă din Lotharingia, astfel numită după regele carolingian Lothar (sau Lothair) al II-lea.

329 Există o secțiune referitoare la Garda Scoțiană în Baigent şi Leigh, *The Temple and the Lodge,* cap. 7, pp. 103-110.

de Valois. În 1589, în Franța a început o perioadă de două secole de dominație a dinastiei de Bourbon, față de care Garda Scoțiană nu avea niciun angajament oficial.

Încă din primele zile ale regilor franci, administrația papală a izbutit să înlocuiască toate instituțiile care amenințau Sfântul Imperiu Roman în formare. Dintr-odată însă, s-a văzut confruntată cu un oponent neprevăzut: o Biserică creştină paralelă şi independentă, o versiune revizuită şi în general mai acceptabilă a ei înseşi. Mai mult decât atât, această mişcare de opoziție era condusă de victimele persecuțiilor anterioare şi susținea erezia pe care Vaticanul o crezuse suprimată. În noua Epocă a Rațiunii, protestanții au intrat sub stindardul unificat al Crucii Roşii (Rozacruce) – o emblemă încorporată în sigiliul personal al lui Martin Luther.

Rozacrucienii propovăduiau libertatea, fraternitatea şi egalitatea. Erau aprigi contestatari ai opresiunii tiranice şi, cu timpul, aveau să dețină un rol important atât în revoluția franceză, cât şi în cea americană. După Reformă, Ordinul Rozacrucian a fost în mare parte responsabil pentru instituirea unui nou mediu social, mai conştient din punct de vedere spiritual. Oamenii au descoperit că istoria apostolică a episcopilor romani era de-a dreptul o minciună şi că Biserica sabotase în mod deliberat povestea lui Isus. A ieşit, de asemenea, la iveală faptul că rozacrucienii

(ca templierii şi catarii înaintea lor) aveau acces la o cunoaştere străveche, mai adevărată decât tot ce propovăduise Roma.

Împotriva acestui atac, unica apărare a Romei a fost aceea de a-şi continua cunoscutele acuzații de erezie. Amenințări violente au fost lansate la adresa tuturor celor care se opuneau doctrinei catolice. De fapt, trebuia găsită o nouă acuzație, una mai gravă decât cea de erezie, suficientă în trecut. Astfel, cei care se opuneau sub orice formă catolicismului au fost definiți ca adoratori ai diavolului, iar Barosul vrăjitoarelor a fost mânuit împotriva unei imaginare conspirații satanice, conduse de vrăjitori şi vrăjitoare. Problema era aceea că nimeni nu ştia cine erau cu exactitate aceşti presupuşi vrăjitori şi, în consecință, a fost concepută o serie de absurde şi tragice teste, menite să-i identifice. În acest context, secta rigidă a puritanilor a devenit un aliat politic al Romei, punându-şi în practică propria vânătoare de vrăjitoare în Anglia şi în America. Vreme de circa 250 de ani, mai mult de un milion de nevinovați, bărbați femei şi copii, au fost ucişi din ordinul vânătorilor de vrăjitoare.

Ordinul de Roza Cruce

În 1614 şi 1615, în Germania au apărut două texte, cunoscute sub numele de *Manifestele rozacruciene: Fama Fraternitatis* şi *Confessio*

Fraternitatis. Lor le-a urmat în 1616 lucrarea *Nunta chimică,* a pastorului luteran Johann Valentin Andreae. Manifestele anterioare fuseseră scrise de alți autori sau chiar de Andreae însuşi, membru de frunte al Prieuré Notre Dame de Sion. Publicațiile anunțau o nouă eră a iluminării şi eliberării ermetice, în care anumite secrete universale aveau să fie dezvăluite. Ținând seama de formarea Societății Regale în Anglia, cu câteva decenii mai târziu, aceste profeții s-au dovedit corecte, dar la vremea aceea au fost învăluite în alegorii. Scrierile aveau în centrul lor un personaj misterios pe nume Christian Rosenkreuz, membru al Ordinului de Rozacruce. Numele acestuia era în mod evident ales astfel încât să aibă o semnificație rozacruciană, iar personajul era ie scris ca purtând veşmintele şi armele templierilor.

Acțiunea din *Nunta chimică* se petrece în castelul magic al Mirelui şi Miresei: un palat plin de efigii înfățişând lei şi în care curtenii studiază lucrările lui Platon. Într-un decor demn de orice legendă a Graalului, Fecioara Aprinzătoare a Luminilor aranjează ca toți cei prezenți să fie cântăriți, în vreme ce orologiul arată mişcările cerurilor, iar oaspeților le este prezentată Lâna de Aur. Tot timpul se aude muzică de coarde şi trâmbițe, iar întreaga scenă este scăldată într-o atmosferă de cavalerism, prezidată de cavalerii Ordinelor Sfinte. Sub castel se află un mormânt misterios, cu inscripții ciudate, iar în port aşteaptă

douăsprezece corăbii ale Pietrei de Aur, ca stindardele zodiacului. În acest decor este jucată o piesă ce redă povestea unei prințese fără nume care, ajunsă la mal într-un cufăr din lemn, se mărită cu un prinț de obârşie de asemenea obscură, şi astfel este restaurată o moştenire regală anterior uzurpată.

În combinație cu cele două lucrări publicate mai înainte, semnificația amintind de Graal a *Nunții chimice* devine evidentă. Biserica, prin urmare, nu a ezitat să condamne cu violență *Manifestele.* Contextul lor era unul mitic, dar pentru a ilustra scena, rozacrucienii au folosit un castel real – cel din Heidelberg, care era „sălaşul" Leului Palatin, adică reşedința prințului Friedrich de Rin şi a soției sale, prințesa Elizabeth Stuart, fiica regelui Iacob al VI-lea al Scoției (Iacob I al Angliei).

Lăsând la o parte renaşterea rozacruciană facilitată de Reformă, Frăția Ordinului de Rozacruce avea o istorie străveche, cu originile în Şcoala Egipteană a Misterelor din vremea faraonului Tutmosis al III-lea (cca 1468-1436 î.Hr.). Anticele învățături au fost continuate de Pitagora şi de Platon, pentru a pătrunde apoi în Iudeea prin gruparea ascetică egipteană Therapeutate, care activa la Qumran înainte de epoca lui Isus. Asociați cu această grupare erau magii samariteni din Manasseh de vest, în fruntea cărora se afla liderul gnostic Simon (Magul) Zelotul – tovarăş de o viață al Mariei Magdalena. Gruparea

magilor samariteni, ai cărei reprezentanți au fost prezenți la naşterea lui Isus, fusese fondată în anul 44 î.Hr. De Menahem, un esenian din diaspora şi totodată bunicul Mariei Magdalena. Menahem era urmaş al castei preoțeşti a asmoneilor – familia lui Iuda Macabeul, venerat în legenda arthuriană a lui Gawain.

„Ucenicul iubit", Ioan Marcu (cel care a comandat scrierea Evangheliei după Ioan şi este cunoscut deopotrivă sub numele Bartolomeu), era priceput la tămăduiri şi la remediile medicale, făcând parte din Therapeutate. Acesta a fost motivul pentru care Ioan a devenit sfântul patron al cavalerilor ospitalieri din Ierusalim; Ioan Marcu era ucenicul căruia Isus i-a încredințat-o pe mama lui în clipa răstignirii; „Şi din ceasul acela ucenicul a luat-o la el"(Ioan 19:27). În unele versiuni ale Bibliei este adăugat, în mod eronat, un cuvânt (adesea cu litere cursive): „la el *acasă".* Dar acest ultim cuvânt nu apărea în textul original al evangheliei. Ioan a fost desemnat de fapt *paranymphos* (servitor personal) al Mariei, iar ceea ce desemnează termenii „la el"era gruparea Therapeutate. (Un *paranymphos* era, strict vorbind, cel care o conducea pe mireasă la mirele ei.).

Simbolul vindecătorilor din Therapeutate era şarpele – acelaşi care este prezent (împreună cu emblema Graalului de Rozacruce) în manuscrisul Rosslyn-Hay al regelui René d'Anjou, pentru a-l

desemna pe Ioan. Şarpele gnostic al înțelepciunii face parte din caduceu [330] – însemnul multor asociații medicale internaționale de astăzi. Grație relației strânse dintre Ioan şi familia lui Isus a recunoscut acesta adevărata semnificație a nunții din Cana. Dinastia regală a lui Isus era una merituoasă, dar la fel erau casta asmoneilor şi moştenirea regală a Mariei Magdalena. Ea a fost la origine Notre Dame des Croix, purtătoarea recipientului mesianic, Doamna Luminii şi în Potirul ei s-a aflat dintotdeauna Crucea Roză a Sangréal-ului.

Printre cei mai de seamă Mari Maeştri rozacrucieni a fost poetul şi filosoful italian Dante Alighieri, care a scris *Divina Comedie* în aproximativ 1307. [331] Unul dintre elevii săi sârguincioşi a fost Cristofor Columb care, pe lângă patronajul curții spaniole, se bucura şi de susținerea lui Leonardo da Vinci, membru al Ordinului Semilunii (un nume nou al vechiului ordin cruciat fondat de Ludovic al IX-lea) al lui Rene d'Anjou. Un alt Mare Maestru renumit fusese dr. John De, astrologul, matematician, spionul şi sfetnicul personal al reginei Elisabeta I. De asemenea, avocatul şi filosoful Francis Bacon,

---

330 Caduceul corespunde toiagului înaripat al lui Mercur, mesagerul zeilor.

331 Michael Howard *The Occult Conspiracy,* cap. 4, pp. 73-74. Alte lucrări pe tema rozacrucienilor sunt *The Rosicrucian Enlightenment* de Frances A. Yates şi *The Real History of the Rosicrucians* de Arthur E. Waite.

viconte de St. Albans, a fost Mare Maestru la începutul anilor 1600. În vremea regelui Iacob al VI-lea (I) Stuart, Bacon a devenit procuror general şi lord cancelar al Marii Britanii. Din cauza Inchiziției, el era profund tulburat de perspectiva colonizării catolice pe scară largă a Americii, drept care s-a implicat în fondarea unor colonii britanice în Lumea Nouă, inclusiv în celebra călătorie transatlantică a vasului *Mayflower*, în 1620. Printre colegii rozacrucieni ai lui Bacon se număra şi reputatul doctor şi filosof al teologiei Robert Fludd, care a contribuit la traducerea în limba engleză a versiunii King James a Bibliei.

În 1307, rozacrucienii fuseseră introduşi în mod oficial în Scoția de regele Robert de Bruce, care selectase câțiva cavaleri templieri şi ospitalieri pentru a fonda The Elder Brethren of the Rosy Cross. Ordinul a fost moştenit de descendenții săi din casa regală Stewart şi, în secolul al XVII-lea, rozacrucienii erau indisolubil legați de Societatea Regală. Din această instituție academică făceau parte personalități precum Robert Boyle şi Sir Christopher Wren, membri proeminenți ai Ordinului de Rozacruce. Obiectivul acestuia, la fel ca al unor cărturari precum Sir Isaac Newton, Robert Hooke, Edmund Halley şi Samuel Pepys, era limpede: dezvoltarea teoretică şi practică a ştiințelor antice, a numerologiei şi a legilor cosmice. De asemenea, rozacrucienii doreau să încurajeze idealurile grupării egiptene

Therapeutate prin promovarea ajutorului medical internațional pentru cei săraci. Nu este deloc o coincidență faptul că cea mai influentă organizație în domeniul asistenței medicale de urgență la nivel mondial (așa cum a stabilit Convenția de la Geneva în 1864) este reprezentată prin intermediul familiarului simbol al Crucii Roşii.

Deja în epoca regelui Carol I, rozacrucienii erau prezenți în numeroase țări, printre care Marea Britanie, Franța, Germania şi Olanda. Activitatea ordinului a continuat în bune condiții o vreme, în ciuda condamnărilor emise de la Vatican. Pe acest fond al dezvoltării însă, un nou inamic şi-a îndreptat atenția spre confrerie – un inamic care îşi propusese să împiedice pentru multă vreme orice progres spiritual şi tehnologic. Intraseră în scenă puritanii.

Este trist faptul că, ori de câte ori sunt zădărnicite acțiunile unui regim tiranic, un altul la fel de păgubitor apare în locul lui. Aşa s-a întâmplat cu separarea Bisericii Angliei, în vremea lui Henric al VIII-lea, de cea de la Roma. Nu i-a trebuit mult timp lui Henric să închidă mânăstirile şi să le vândă pământurile către negustori, dar călugării englezi nu aveau o afinitate deosebită pentru Biserica Catolică. În mod similar, la fondarea Bisericii Anglicane Protestante, fiica lui Henric, regina Elisabeta I, şi-a impus cu rapiditate controlul absolut asupra catolicilor din Irlanda. A vândut Ulsterul Ghildelor din Londra, ai căror

negustori i-au silit pe catolici să le devină servitori sau să-şi părăsească pământurile.

Henric al VIII-lea nu a devenit protestant, aşa cum se sugerează adesea; de fapt, l-a denunțat în scrierile sale pe Martin Luther. Ceea ce a făcut el a fost să scoată ramura engleză a Bisericii de sub controlul papal. Acest lucru i-a facilitat divorțul de Caterina de Aragon (fiica Isabellei şi a lui Ferdinand) şi i-a permis să pună stăpânire pe averile şi pe proprietățile Bisericii din Anglia. Când, după moartea sa, Consiliul Reformiştilor Protestanți a preluat frâiele puterii, populația nu a fost încântată, dezamăgirea populară fiind şi mai mare atunci când Mary Tudor s-a căsătorit cu Filip al Spaniei şi a început să-i condamne pe protestanții din Anglia la ardere pe rug. Bloody Mary (Mary Sângeroasa) a murit înainte de izbucnirea unei mari revolte populare, iar sora ei vitregă, Elisabeta, a calmat lucrurile fondând Biserica Anglicană Protestantă. Această decizie a ei a avut la bază teama că Irlanda ar putea fi utilizată pentru a permite spaniolilor să invadeze Anglia, dar un scop pe termen scurt justifică rareori mijloacele pe termen lung, iar tristele repercusiuni ale acțiunilor reginei Elisabeta sunt resimțite încă şi astăzi.

Oricare ar fi fost motivele lui Henric şi ale Elisabetei, eforturile lor au consolidat considerabil puterea clasei de mijloc a comercianților, care şi-au unit forțele cu protestanții olandezi pentru a

pune capăt pretențiilor comerciale internaționale ale Spaniei. Răspunsul regelui Filip al II-lea a fost Invincibila Armada – care a fost însă respinsă cu ajutorul considerabil al stihiilor naturii. Anglia s-a conturat ca o națiune independentă din punct de vedere religios, cu Biserica Anglicană la cârmă, dar multe se schimbaseră de când Martin Luther îşi afirmase poziția, cu mai bine de un secol înainte.

Biserica Anglicană, cu structura sa episcopală, nu s-a arătat mai tolerantă față de celelalte credințe decât fusese cea romană. Până când pe tron a urcat Carol I Stuart (1625-1649), ea adoptase o poziție fermă împotriva tuturor celor care îndrăzneau să-i conteste dogmele. Ca o repetare ironică a istoriei templierilor, cărturarii, astronomii, matematicienii, navigatorii şi arhitecții rozacrucieni au devenit victime ale autorităților protestante. Clericii anglicani îi numeau păgâni, ocultişti şi eretici, exact aşa cum făcuse înainte şi Biserica Catolică. În realitate, soarta tragică a regelui Carol I a avut la bază toleranța sa religioasă şi relațiile sale cu aceste minți luminate într-o măsură mult mai mare decât recunosc cărțile tradiționale de istorie.

Dacă savanții adepți ai ocultismului din înalta societate erau persecutați de propria Biserică națională, ce speranțe mai aveau practicanții vechilor tradiții din clasele inferioare ale societății, cei pe care Inchiziția îi considerase vrăjitori şi

vrăjitoare? Aceştia trăiau cu teama de extremiştii protestanți la fel cum se temuseră înainte de catolici. Secta protestantă care s-a apropiat cel mai mult de fanatismul Inchiziției era exact aceeaşi care se desprinsese de episcopatul anglican, pentru a deveni mai „pură“din punct de vedere religios. Puritanii au devenit exponenți ai bigotismului intolerant, lipsiți de orice spiritualitate rațională. Atât de lipsiți de democrație erau în convingerile lor, încât liderul lor parlamentar era un despot brutal, care l-ar fi făcut de ruşine pe însuşi Torquemada. În perioada sălbaticului Protectorat al lui Oliver Cromwell, începând cu 1649, astronomii şi matematicienii s-au văzut nevoiți să activeze în secret, sub forma Colegiului Invizibil. Abia după Restaurația din 1660 rozacrucienii au reapărut pe scena publică, regele Carol al II-lea fiind noul patron şi sponsor al Societății Regale.

Casa unicornilor

Uniunea Coroanelor

Casa regală Stewart a Scoției s-a format prin împletirea matrimonială a urmaşilor lui Isus şi ai fratelui acestuia, Iacov – din originile merovingienilor pe de o parte şi din regii celți ai Britanniei pe de alta. Astfel, familia Stewart a apărut ca o veritabilă dinastie a Graalului, fiind multă vreme cunoscută sub numele de Casa Unicornilor. Am văzut deja că unicul corn al unicornului era echivalent cu lama în tradiția Graalului şi cum ambele simbolizau elementul masculin, potirul fiind cel feminin.

Pe lângă leul davidic al lui Iuda şi floarea de crin franco-iudaică, unicornul desposynic a fost încorporat în stema regală a Scoției. Se considera că el corespunde aspectului viril al lui Isus şi era înrudit cu imagistica ungerii mesianice din Psalmul 92:10. De fapt, fiara mistică era unul dintre principalele simboluri ale catarilor, care fuseseră atât de cumplit persecutați de Biserica Catolică. În legendele medievale, unicornul era totdeauna asociat cu fertilitatea şi cu vindecarea,

iar tapiseriile renascentiste îl înfățișează cu fruntea pe genunchii miresei regale. Acest lucru face trimitere la anticul text ritualistic al Mariajului Sacru *(Hieros Gamos):* „Regele merge cu capul sus către poala sfântă” [332] , aşa cum menționau inițial riturile din vechea Mesopotamia, pământul lui Noe şi al lui Avraam.

Catarii credeau că numai cornul cristic al unicornului poate purifica falsele doctrine ale Bisericii romane, iar în acest sens, animalul era adesea înfățişat cu cornul cufundat într-un pârâu sau într-o fântână. Alteori, unicornul era reprezentat în interiorul unei grădini închise – cu libertatea de mişcare limitată, dar cât se poate de viu. Cele şapte tapiserii din ciclul *Doamnei cu licorna* de la Muzeul Cluny din Paris provin din Lyon, din epoca medievală. La Muzeul Metropolitan din New York se află ciclul *Vânătoarea unicornului*, format tot din şapte lucrări, care este originar din Languedocul secolului al XVI-lea şi înfățişează unicornul hăituit şi persecutat. Atunci când este prins, animalul este sacrificat, dar apoi este văzut viu şi nevătămat în grădina miresei. Iată deci o reluare limpede a poveştii lui Isus.

Simbolismul mitologic al unicornului era

---

[332] Versul citat se referă la căsătoria dintre zeii sumerieni Inanna şi Dumuzi (Tammuz). Vezi Samuel N. Kramer, *The Sacred Marriage Rite,* Indiana University Press, Bloomington, 1969, cap. 4, p. 84.

esențial pentru aşa-zisele erezii din Provence, atât de brutal condamnate de Biserică. Nu a fost o întâmplare faptul că fiara fabuloasă a stirpei Graalului şi-a găsit locul ca păzitor al Leului pe stema Scoției, împreună cu X-ul ce simbolizează uniunea dintre feminin şi masculin – cunoscutul însemn numit Saltire sau crucea Sfântului Andrei.

Când Robert al II-lea Stewart (nepotul de bunic al lui Robert the Bruce) a fondat casa regală scoțiană în 1371, succesiunea a fost atribuită urmaşilor săi în parlamentul scoțian. Casele Plantagenet de York şi Lancaster s-au luptat apoi pentru supremație în Anglia, dar au pierdut în favoarea dinastiei Tudor. În Franța, dinastia de Valois a dus războaie continue împotriva rivalilor la tron, locul ei fiind luat de Burboni. În tot acest răstimp însă, familia Stewart şi-a păstrat neîntrerupt poziția dinastică. (Povestea integrală a casei regale Stewart este relatată în lucrarea Alteței Sale Regale prințul Michael de Albany, *The Forgotten Monarchy of Scotland.).*

Înainte ca Înalții Stewarzi să devină regi ai Scoției, ramurile lor familiale era bine poziționate în termenii statutului nobiliar şi, cu timpul, au dobândit alte titluri în Lorne, Innersmeath, Atholl, Lennox, Doune, Moray etc. Până la sfârşitul secolului al XVI-lea, Stewart devenise Stuart – o schimbare care s-a produs prin asociere cu les Seigneurs Stewart d'Abignie şi în urma primei căsătorii a reginei Mary a Scoției cu Delfinul

francez – dat fiind că în limba franceză au există litera „w”.

Unicornul heraldic

După moartea reginei Elisabeta I a Angliei, care nu a avut urmaşi, coroanele engleză şi scoțiană au fost unite în 1603. Iacob al VI-lea al Scoției a fost stră-strănepotul lui Iacob a IV-lea şi al surorii lui Henric al VIII-lea, Margaret. Prin urmare, a fost considerat a fi cea mai apropiată rudă în viață a Elisabetei şi i s-a propus să preia tronul. De fapt, Anglia avea un pretendent potrivit la coroană, în

persoana lui Edward Seymour, lord Beauchamp – urmaş al fiicei lui Henric al VII-lea, Mary. Cu toate că mulți erau mulțumiți să recunoască o succesiune paralelă, legitimă, după Henric al VII-lea, alții nu se bucurau deloc de faptul că regele Scoției devenise suveranul Angliei. Nu au obiectat la unirea celor două coroane, dar ar fi preferat situația inversă, anume ca un monarh englez să guverneze Scoția. Drept urmare, a fost pusă la cale una dintre cele mai mari conspirații politice din istorie, împotriva lui Iacob şi a regilor scoțieni. Când Iacob al VI-lea a venit la Londra pentru a deveni şi Iacob I al Angliei, s-a văzut confruntat cu două probleme urgente. Prima era legată de religie. Atât Anglia, cât şi Scoția erau țări protestante, dar Iacob primise o educație presbiteriană, în vreme ce englezii erau anglicani. Cea de-a doua dificultate consta în aceea că administrația de la Westminster era formată în întregime din englezi, iar scoțienilor născuți înainte de accederea lui Iacob la tron, în 1603, le era refuzată orice funcție guvernamentală Aceasta însemna că urmau să mai treacă cel puțin şaisprezece ani înainte ca un scoțian să poată apărea la Westminster!

După numeroase tentative eşuate de obținere p. Controlului asupra Scoției, parlamentul englez descoperise o cale strategică, una care este posibil să fi fost concepută încă înainte ca lui Iacob să i se fi oferit tronul. Odată ce acesta a preluat cele două coroane, s-a găsit soluția pentru satisfacerea

acestei vechi ambiții: (a) viitorii regi ai Marii Britanii aveau să domnească de la Londra, restrângându-se astfel influența Scoției chiar şi în privința propriilor afaceri; (b) Westminsterul putea dizolva la un moment dat Parlamentul celor Trei Stări din Scoția; (c) la momentul cuvenit, Stuarții puteau fi discreditați şi detronați; şi (d) un rege-marionetă ales de parlament putea lua apoi locul dinastiei scoțiene. Rezultatul acestei strategii ar fi fost supunerea integrală a Scoției în fața Angliei – o ambiție ce persista încă din epoca lui Edward I. Şi exact acest lucru s-a întâmplat începând cu anul 1688, când regele Iacob al VII-lea (al II-lea) a fost detronat şi trimis în exil de Biserică şi de conspiratorii din parlament.

Mai devreme, austera Kirk presbiteriană (condusă de vârstnici, nu de episcopi) devenise Biserica Națională a Scoției. La sud de graniță, Biserica Anglicană funcționa de când regina Elisabeta I autorizase cele Treizeci şi nouă de Articole ale doctrinei engleze, în 1563. Prin urmare, când au preluat tronul ca regi ai Marii Britanii, se aştepta ca membrii dinastiei Stuart să susțină două mari Biserici, fără a o leza pe niciuna din ele. Era o misiune imposibilă, mai cu seamă că regele trebuia să fie şeful Bisericii Angliei. Pentru a ajunge la un compromis, familia Stuart a fondat Biserica Episcopală Scoțiană, care presupunea o structură formată din episcopi scoțieni în paralel cu echivalentul lor anglican.

Dar în acest fel regii aveau o a treia Biserică de susținut, ceea ce făcea lucrurile şi mai dificile. În plus, mai exista încă o complicație. Suveranii Stuart erau, pe lângă regi ai Marii Britanii, şi regi ai Irlandei (statul liber irlandez a fost fondat abia în anul 1921), and deci responsabilități față de populația irlandeză, în mod tradițional catolică.

Elisabeta I guvernase fără a se consulta prea mult cu parlamentul şi îndatorase considerabil Coroana. Prin urmare, regele Iacob a fost nevoit să mărească impozitele. Aprobând această măsură, parlamentul a insistat că regele nu poate guverna în stilul autocratic al predecesoarei sale şi a instituit o serie de restricții prin care suveranul rămânea practic lipsit de puteri individuale. Iacob a replicat declarând că, în conformitate cu tradiția scoțiană, el nu răspunde în fața parlamentului, ci numai în fața lui Dumnezeu şi a poporului. Era de datoria sa, a insistat el, să susțină Constituția scrisă a Scoției în numele poporului şi să adopte o poziție constituțională împotriva parlamentului şi a Bisericii, dacă era nevoie. Dar Anglia nu avea o Constituție scrisă (aşa cum nu are nici astăzi), iar drepturile şi libertățile populației nu erau apărate prin nimic. Tot ce exista era o tradiție feudală, conform căreia puterea era deținută de clasele avute.

Întreaga epocă Stuart a fost marcată de diferendele religioase dintre facțiunile rivale ale Bisericii creştine. Instituind Legile Uniformității în

conformitate cu *Cartea rugăciunilor uzuale,* Iacob al VI-lea (I) i-a iritat pe catolici şi a declanşat aşa-numitul complot al prafului de puşcă, menit să-l arunce în aer împreună cu clădirea parlamentului. Prin instituirea versiunii autorizate a Bibliei, pe de altă parte, i-a determinat pe protestanți să-l acuze că ia partea Romei. Astfel nu exista nicio posibilitate pentru ca regele să-i poată mulțumi deopotrivă pe anglicani, pe presbiterieni, pe episcopalieni şi pe catolici, fără a fi perfect tolerant față de toți. Problema era aceea că parlamentul anglican nu a reacționat bine față de o asemenea toleranță, mai ales când a fost inclusă pentru a-i include şi pe evrei.

Când fiul lui Iacob, Carol I, a preluat tronul, prima sa preocupare a fost natura discriminatorie a parlamentului de la Westminster. Miniştrii erau atât de absorbiți în disensiunile lor religioase şi teritoriale, încât nu s-au mai ocupat de țară. În consecință, Carol a dizolvat parlamentul în 1629 şi a instituit o administrație proprie. Astfel, şi-a creat o popularitate uriaşă; de asemenea, pentru prima dată de secole, a izbutit să echilibreze bugetul național. În numai şase ani, era privit mai bine decât orice alt monarh de la Henric al VII-lea (1485-1509) până atunci. Dar la putere au urcat dogmaticii puritani, aşa că domnia lui Carol s-a prăbuşit.

Doctrinele principiale ale episcopilor anglicani stârniseră nemulțumirea unor mari părți ale

populației. Prin urmare, nu a fost deloc surprinzător faptul că poporul a preferat să-şi plece urechea la predicatorii puritani care acuzau clericii în ansamblul lor. Regele Carol I a făcut tot ce a putut pentru a salva reputația anglicanilor, dar nu a reuşit decât să-şi înstrăineze mulți potențiali susținători. În cursul luptelor cu Spania, el se aliase cu Franța, căsătorindu-se cu fiica lui Henric al IV-lea, Henrietta Maria, iar acest lucru i-a deranjat deopotrivă pe puritani şi pe reprezentanții Bisericii Anglicane, fiindcă Henrietta Maria era catolică.

Războiul civil

După unsprezece ani de autocrație, în 1640, Carol a fost obligat să reinstituie parlamentul, după probleme grave cu Biserica scoțiană – Kirk – ai cărei vârstnici fuseseră ofensați de încercarea arhiepiscopului de Canterbury de a introduce cartea de rugăciuni anglicane în Scoția presbiteriană. La Westminster, miniştrii puritani l-au acuzat imediat pe arhiepiscopul Laud de trădare, acesta fiind apoi decapitat împreună cu mâna dreaptă a lui Carol, vicontele Strafford. Puritanii au trecut apoi la abolirea consiliului regal, Star Chamber, şi a alcătuit aşa-numita *Great Remonstrance* – o listă de acuzații ia adresa regelui însuşi.

Aplanând problema scoțiană, Carol s-a văzut

confruntat un an mai târziu cu tulburări în Irlanda. Acolo, catolicii reacționau violent împotriva prezenței protestanților britanici, care fuseseră încurajați să emigreze cu miile în Ulster. Carl spera să strângă o armată menită să înăbuşe revolta, dar parlamentarii au refuzat să-i dea fondurile necesare, de teamă că regele şi-ar putea îndrepta armata împotriva lor. Apoi, în 1642, când Carol a încercat să aresteze cinci membri ai parlamentului pentru comportament obstructiv, porțile Londrei i-au fost închise în față şi astfel a izbucnit războiul civil.

În Nottingham, regele a strâns un grup de cavaleri regalişti, în vreme ce Oliver Cromwell – un ambițios parlamentar dintr-o regiune rurală – a preluat comanda forțelor armate parlamentare. Cavaleria sa i-a înfruntat pe regalişti la Edgehill, dar lupta a avut un sfârşit indecis. Spre deosebire de cavalerii lui Carol, forțele de la Westminster erau în întregime formate din puritani – cu tunsorile lor scurte, din pricina cărora fuseseră porecliți „Capete rotunde". Pedestraşii lui Cromwell, înzestrați cu platoşe, erau numiți „Coaste de fier".[333]

După lupta de la Edgehill, Capetele rotunde au format The Solemn League and Covenant cu Kirk-

---

[333] Porecla „Coaste de fier" a fost atribuită trupelor lui Cromwell de prințul, generalul şi rozacrucianul Rupert de Heidelberg, fiul lui Friedrich de Palatinat şi al Elizabethei Stuart.

ul scoțian, făgăduind să introducă presbiterianismul în Anglia, dacă Biserica era de acord să-i asigure şi alți soldați. Acest lucru, alături de o taxă de 30.000 de lire sterline pe lună (echivalent în monedă actuală cu circa 2.000.000 de lire sterline lunar), a fost suficient pentru a obține sprijinul prelaților; astfel, Cromwell i-a înfrânt pe regalişti la Marston Moor în 1644.

Un an mai târziu, noua armată a parlamentului l-a învins din nou pe Carol la Naseby. De data aceasta însă, soldații adunați de Kirk şi-au dat seama de adevărata fire a puritanilor. Înainte îi consideraseră nişte simpli protestanți, asemănători cu presbiterienii lor, dar între timp recunoscuseră adevărul. Se spunea că puritanii lui Cromwell măcelăriseră toate femeile irlandeze pe care le găsiseră în tabăra regaliştilor după bătălia de la Naseby, iar pe englezoaice le mutilaseră cu cuțitele. Luaseră prizonieri scoțieni, le scoseseră ochii, le tăiaseră urechile şi le bătuseră limba în cuie. În sud, populația susținuse în număr mare cauza puritanilor, dar de la o vreme începuse să vadă secta într-o lumină cu totul nouă – ca o armată de fanatici pe măsura sălbaticei Inchiziții a Sfântului Oficiu din Europa. Aceşti puritani fanatici aveau să-i vâneze nu peste mult timp pe cei care anterior îi susținuseră, în încercarea lor de a scăpa de vrăjitori şi vrăjitoare!

N-a fost decât o problemă de timp ca regele Carol să fie silit să se predea şi, în 1646, a fost dat în

primire parlamentului, la Newark. Mai târziu, în acelaşi an, el a început negocieri cu stânjenitul Kirk presbiterian. Bătrânii acestuia au recunoscut că, luând partea puritanilor, contribuiseră în mod activ la prăbuşirea propriei dinastii regale (spre deosebire de scoțienii episcopalieni, care rămăseseră loiali Coroanei). Era însă prea târziu pentru regrete şi, cu toate că fusese alcătuită o armată împotriva lui Cromwell, aceasta a fost înfrântă în august 1648 la Preston. La începutul anului următor, regele Carol I a fost judecat la Westminster Hall şi decapitat la Whitehall pe 30 ianuarie 1649. Armata puritanilor s-a îndreptat apoi spre Irlanda, unde a ucis mii de nevinovați – o atrocitate pentru care a fost blamat poporul englez în ansamblul său.

Fără rege, parlamentul a stabilit cu titlu interimar forma de organizare Commonwealth, iar în 1650, Cromwell l-a înfrânt pe Carol, prinț de Wales, fiul răposatului rege, la Dunbar. În ciuda acestui fapt, scoțienii l-au încoronat pe 1 ianuarie 1651, sub numele Carol al II-lea, iar noul rege a întâlnit din nou trupele lui Cromwell la Worcester. Monarhul a pierdut şi de această dată, dar a izbutit să fugă în Franța.

Circa doi ani mai târziu, în 1653, Oliver Cromwell a desființat şi parlamentul, şi Commonwealth. Autointitulându-se Lord Protector, a început să conducă țara exclusiv prin forța armelor, iar Protectoratul său a fost mult mai

dur decât oricare alt regim anterior. Din ordinul său, cartea de rugăciuni a anglicanilor a fost interzisă, ca şi orice formă de celebrare a Paştelui şi a Crăciunului. Proprietățile au fost confiscate, educația a fost limitată, iar libertatea cuvântului a dispărut. Adulterul era pedepsit cu moartea, iar mamele necăsătorite erau aruncate în închisoare. Sporturile şi distracțiile au fost declarate blasfemii, hanurile au fost închise, întrunirile erau interzise, iar amenzile erau administrate de soldați după bunul lor plac. Cei care mai îndrăzneau să se roage, o făceau pentru „rapida revenire la protecția Dreptului Comun".

În 1658, când Cromwell a murit, moştenirea sa despotică a revenit fiului său, Robert. Din fericire, acesta nu nutrea aceleaşi ambiții ca tatăl lui şi, nu peste mult timp, Carol al II-lea a fost chemat înapoi în țară şi a revenit pe tron în 1660, la unsprezece ani după executarea tatălui său.

Carol s-a dovedit a fi un rege priceput şi îndrăgit. A reformat Biserica Anglicană şi a format o societate în care toate credințele religioase erau egal acceptate. În ciuda acestor realizări însă, politicienii şi clerul anglican şi-au urmat propriile obiective. Indiferent de ceea ce gândea regele, ei refuzau să se arate toleranți față de alte convingeri de ordin religios, mai cu seamă față de evrei şi de catolici. Mai mult decât atât, fiindcă regele Carol era căsătorit cu o portugheză, Caterina de Draganza, ei au insistat că nu avea cum să nu

favorizeze Biserica romană. În consecință, parlamentul a adoptat două *Tests Acts* cu caracter restrictiv, în 1673 şi 1678, prin care se interzicea tuturor non-anglicanilor să dețină funcții publice sau guvernamentale.

Colegiul Invizibil

Nu este un secret – deşi probabil nici fapt de cunoştință generală – că dezvoltarea lojilor masonice în Marea Britanie, la începuturile lor, a fost legată de casa Stuart. În timpul lui Carol I a apărut un concept simbolic al masoneriei ritualizate, derivat din ierarhizarea arhetipală a zidarilor medievali. Cele mai vechi admiteri în lojile masonice libere (sau speculative) au fost înregistrate în circa 1640. Mişcarea era preocupată în esență de dobândirea structurată a informațiilor din ştiințele încă neexplicate, o mare parte dintre acestea fiind păstrate în Scoția din vremea templierilor şi a călugărilor cistercieni.

În Anglia dinastiei Stuart, francmasonii lui Carol I şi Carol al II-lea erau filosofi, astronomi, fizicieni, arhitecți, chimişti şi, în general, cărturari. Mulți erau membri ai celei mai importante academii ştiințifice a țării, Societatea Regală, care fusese „botezată” Colegiul Invizibil atunci când fondatorii ei au fost nevoiți să activeze pe ascuns, sub Protectoratul lui Cromwell. Societatea fusese fondată în 1645, în timpul lui Carol I, şi

încorporată de Carol al II-lea în Carta Regală, în 1662, după Restaurație. Printre primii membri ai Societății s-au numărat Robert Boyle, Isaac Newton, Robert Hooke, Christopher Wren şi Samuel Pepys.

Este suficient să ne gândim la realizările Societății Regale pentru a ne da seama că, la fel ca templierii, membrii ei dispuneau de cunoştințe cu totul deosebite. Filosoful naturalist Robert Boyle (1627-1691) era un reputat alchimist, elev al lui Nostradamus şi un specialist de frunte în tradiția Graalului. Boyle l-a susținut pe matematicianul şi astronomul Galileo Galilei în afirmarea principiului heliocentric al lui Copernic. De asemenea, este autorul unor descoperiri referitoare la proprietățile gazelor şi a formulat cunoscuta lege a lui Boyle. [334] Colegul său, fizicianul Robert Hooke (1635-1703), a inventat arcul spiral, pompa dublă de aer, nivela cu bulă şi barometrul marin. Din Societate făcea parte de asemenea astronomul şi geometrul Edmund Halley, care a stabilit legile de mişcare a corpurilor celeste şi a prezis în mod corect viitoarele apariții regulate ale cometei care îi poartă numele.

Isaac Newton (1642-1727) a fost unul dintre cei mai de seamă savanți ai tuturor timpurilor, cunoscut îndeosebi pentru enunțarea legii

---

[334] Legea lui Boyle: la o temperatură constantă, volumul unui gaz perfect variază invers proporțional cu presiunea sa.

gravitației şi pentru definirea forței orbitale. Era un reputat alchimist, a dezvoltat calculul infinitezimal, a enunțat legile mişcării şi a inventat telescopul cu reflexie. Unul dintre principalele sale studii se referă la structura regatelor antice, el afirmând importanța extremă a moştenirii iudaice ca arhivă a cunoaşterii divine şi a numeroiogiei. Newton era bun cunoscător al legii universale, al geometriei sacre şi al arhitecturii gotice. Deşi era un om profund spiritual şi o autoritate în religia timpurie, respingea în mod deschis dogma trinității şi a divinității lui Isus, susținând că Noul Testament fusese modificat de Biserică înainte de a fi publicat. Pe lângă faptul că era preşedintele Societății Regale, Newton era şi Cârmaci al Prieuré Notre Dame de Sion.

Ordinul de Sion original fusese înființat de cavalerii templieri pentru a-i primi pe evrei şi musulmani în organizația lor creştină şi, până în 1188, a avut acelaşi Mare Maestru ca şi aceştia. Deşi primii templieri aveau o orientare creştină, erau exponenți de frunte ai toleranței religioase, fapt care le-a permis să devină diplomați influenți în comunitățile evreieşti şi islamice. Asocierea lor deschisă cu evreii şi musulmanii a fost denunțată ca eretică de episcopii catolici şi a dus la excomunicarea lor în 1306 din sânul Bisericii romane.

Începând cu anul 1188, Ordinul de Sion a fost restructurat şi a evoluat astfel încât să devină mai

pregnant loial dinastiei merovingiene din Franța. Templierii, pe de altă parte, erau preocupați îndeosebi de noua dinastie Stewart. În practică însă, cele două ordine operau în strânsă asociate, fiindcă aveau ca obiect central al interesului aceeaşi stirpe originală.

Un alt membru important a Societății Regale era Sir Cristopher Wren (1632-1723), arhitectul Catedralei St. Paul din Londra, al clădirilor Royal Exchange, Greenwich Hospital (Royal Naval College), Royal Greenwich Observatory şi al multor altor biserici, clădiri şi monumente. De asemenea, un reputat matematician şi profesor de astronomie, dar şi Mare Maestru al ordinului rozacrucian. La fel fuseseră Robert Boyle ş Lordul Cancelar Sir Francis Bacon. Printre ceilalți Mari Maeştri rozacrucieni s-au numărat deopotrivă Benjamin Franklin (1706-1790), care a operat distincția dintre electricitatea pozitivă şi cea negativă, şi Thomas Jefferson, al treilea preşedinte ale Statelor Unite ale Americii (1801-1809).

Istoricii moderni au nefericitul obicei de a preamări anumite virtuți ale oamenilor de seamă, fără a acorda nicio atenție sursei de bază a cunoaşterii lor. Aceştia sunt descrişi în mod explicit ca artişti, oameni de ştiință, politicieni etc., dar de la Leonardo da Vinci la Newton şi de la acesta la Franklin, preocuparea lor comună a fost alchimia ermetică şi Meşteşugul Sacru. De fapt, diversele lor revelații nu au fost în mod necesar

descoperiri originale, ci mai degrabă rezultatul studierii legilor cosmice ce datau din Antichitate. Ca grup organizat, aceşti oameni se ajutau între ei în privința traducerilor, a experimentelor şi a dezvoltării. Povestea lui Newton şi a mărului său poate adăuga o notă de umor legii gravitației, dar autorul ei recunoştea că reala sa sursă de inspirație a fost *Muzica sferelor* a lui Pitagora, lucrare ce data din secolul al VI-lea î.Hr.

În Marea Britanie, în ultima parte a exilului lor, regii Stuart s-au aflat în avangarda francmasoneriei de rit scoțian, fondată pe baza celor mai străvechi cunoştințe oculte şi pe legea universală. Moştenirea lor bretonă era strâns legată de familiile nobiliare din Boulogne şi Ierusalim, iar mediul lor era în mare parte de inspirație templieră. Nu ar trebui să ne surprindă, prin urmare, faptul că în perioada domniilor lui Carol I şi Carol al II-lea (care au constituit o problemă atât de severă pentru puritanii înguşti la minte şi pentru Biserica Anglicană) s-a constituit Colegiul Invizibil – care în scurtul interval de patronaj exercitat de dinastia Stuart a dat lumii unele dintre cele mai mari descoperiri ştiințifice ale tuturor timpurilor.

Libertatea de conştiinţă

Iacobiţii

Din punct de vedere religios, este aproape imposibil să-i clasificăm pe Stuarţii timpurii ca aparţinând unei anumite credinţe; erau, simplu, creştini. Şi totuşi, fiecare dintre ei a st victima invidiilor Bisericii, fiecare facţiune căutând să-şi împlinească ambiţiile în detrimentul celorlalte. Abia atunci când fratele şi succesorul lui Carol al II-lea, Iacob al VII-lea (al II-lea), şi-a afirmat convingerile catolice personale, a putut fi etichetat ca atare un rege din dinastia Stuart. Şi totuşi, în ciuda orientării sale religioase, este evident că Iacob a fost cel mai tolerant monarh englez din istorie. Nu numai că a refuzat să-şi impună propria credinţă, ci dimpotrivă, a emis *Declaraţia pentru Libertatea de Conştiinţă,* propunând idealul libertăţii religioase pentru toată lumea:

Este părerea noastră nestrămutată că niciodată Conştiinţa nu trebuie constrânsă şi nici oamenii forţaţi în probleme ce ţin de simpla religie. Acest lucru a fost dintotdeauna contrar dorinţelor noastre, deoarece credem că este în interesul guvernelor pe care le distruge,

zădărnicind comerțul, depopulând țările şi descurajând străinii. Şi, în final, că nu a dus niciodată la împlinirea țelului pentru care a fost folosit…

De asemenea, declarăm că este voia şi plăcerea noastră ca, de azi înainte, exercitarea tuturor legilor penale, în toate chipurile (în chestiuni ecleziastice), pentru cei care nu vin la biserică sau nu primesc împărtăşania ori pentru orice alte nerespectări ale religiei de stat, sau pentru exercitarea credinței religioase în orice fel, să fie imediat suspendată; şi punerea în aplicare a sus-numitelor legi penale este de astăzi înainte suspendată… Şi pentru ca, prin Libertatea astfel acordată, Pacea şi Securitatea Guvernării noastre să nu fie puse în pericol, am considerat de cuviință şi le comunicăm prin aceasta tuturor supuşilor noştri iubitori că le permitem libertatea de a se adresa şi a-l sluji pe Dumnezeu aşa cum doresc ei.

Prin semnarea acestei declarații pe data de 4 aprilie 1678, Iacob spera să elimine orice bigotism şi să promoveze toleranța religioasă. Regele însă nu şi-a dat seama că nici el şi nici poporul nu aveau libertatea de a lua decizii în această privință. La Westminster apăruseră deja două grupări politice operative (partide), fiecare identificată prin porecla pe care i-o dăduse cealaltă: Whigs (tâlharii) şi Tories (hoții), ultimii fiind moştenitorii fireşti ai poziției regaliste. În cadrul Whigs se aflau în general bogații proprietari de pământuri, ei constituind majoritatea când Iacob a emis *Declarația pentru Libertatea de Conştiință.* Pe lângă faptul că l-au condamnat, ei

l-au detronat pentru că a îndrăznit să accepte celelalte credințe, ale catolicilor, presbiterienilor, evreilor, quakerilor etc. Ei şi-au axat argumentația pe toleranța lui Iacob față de catolici, deşi pentru anglicanii devotați, indulgența lui față de credința evreilor ar fi constituit o țintă mai plauzibilă. Este deci evident că persecuțiile la adresa lui nu au avut în realitate aproape nimic de-a face cu chestiunile religioase, ci cu faptul că regele contestase dreptul parlamentului de a-şi impune voința asupra poporului.

Astfel am ajuns în punctul din care a început această carte, cu noțiunea de slujire. În esență, regele Iacob acționase în deplină concordanță cu Codul Graalului – un cod care îi obligă pe cei în funcții cu autoritate, fie ei aleşi sau succesori ereditari – să se preocupe nu atât de propriile puteri, cât mai degrabă de îndatoririle pe care aceste puteri le conferă.

În încercarea de a institui egalitatea religioasă, regele Iacob a sperat să anuleze restrictivele *Test Acts* din 1673 şi 1678, care interziceau accesul la funcțiile publice pentru toți cei care nu aparțineau de Biserica Anglicană. Aceste reglementări au fost în final revocate în 1828-1829, în beneficiul catolicilor. Mai târziu, în 1858, au fost relaxate şi clauzele referitoare la evrei. Astăzi, în Marea Britanie, toate convingerile religioase (creştine sau nu) sunt libere să procedeze din punct de vedere religios aşa cum le dictează conştiința, exact aşa

cum propusese regele Iacob al VII-lea (al II-lea) cu 300 de ani în urmă. Puțini sunt cei care ar afirma acum că Iacob a greşit cu această măsură tolerantă, pur şi simplu, el era mult înaintea epocii sale.

Dar nu întreaga ierarhie a Bisericii Anglicane se afla în poziție cu regele Iacob. Printre susținătorii lui se numărau arhiepiscopul Sancroft de Canterbury şi episcopii de Bath şi Wells, Ely, Glucester, Norwich, Peterborough, Worcester, Chichester şi Chester. Suveranul a fost detronat, iar cei care îl susținuseră au fost deposedați de funcțiile lor şi de drepturile ce le reveneau în conformitate cu ele. Istoricii au afirmat după aceea că Iacob a fost detronat fiindcă era catolic. În realitate, măsura a avut ca scop să garanteze puterea unui parlament care nu era ales prin votul democratic al poporului.

Tronul rămas astfel liber a fost oferit Stadholderului Wilhelm de Orania şi soției sale Mary, fiica lui Iacob. Totodată, au fost introduse noi reglementări, stricte. Legea drepturilor – *Bill of Rights* – din 1689, stipula că viitorii monarhi puteau domni doar cu consimțământul parlamentului, iar membrii acestuia urmau a fi aleşi prin vot liber. În realitate, membrii parlamentului în acea vreme nu erau nicidecum aleşi prin vot liber. Drept de vot aveau numai bărbații proprietari de pământuri, cu averi mari, iar Camera Comunelor nu era câtuşi de puțin

reprezentativă pentru populație, așa cum se presupune că este azi.

Deşi regina Mary era protestantă, miniştrii erau preocupați de relația lui Wilhelm cu Roma. Olanda era provincia nordică a independentelor – la vremea aceea – Țări de Jos, dar anterior făcuse parte din Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană şi se ştia că armata lui Wilhelm era formată în mare parte din mercenari catolici. Acesta este motivul pentru care a fost adoptat în 1701 *Act of Settlement,* prin care tronul Marii Britanii nu putea reveni decât unui protestant – o lege care rămâne valabilă şi astăzi, deşi a fost adoptată în Camera Comunelor cu majoritate de un singur vot!

După detronarea lui Iacob, Camera Lorzilor a decis că, existând un acord legal între rege şi popor, tronul nu era „vacant" (deşi nici ocupat nu era). S-a sugerat că regența era cea mai bună modalitate de a menține unitatea regatului atâta vreme cât avea să mai trăiască Iacob Stuart.

Dar invadatorul olandez Wilhelm de Orania a organizat o Convenție a parlamentului la Londra, pe 26 decembrie 1688. Plasându-şi gărzile înarmate în parlament şi în jurul lui, el a declarat că nu are intenția de a deveni regent şi nici nu acceptă să împartă puterea. Declarația sa a fost atât de fermă, încât s-a instalat imediat teama de război şi mulți au crezut că Wilhelm va prelua totuşi tronul. Camera Lorzilor şi cea a Comunelor

au ajuns la deliberări şi au emis o declaraţie revizuită, conform căreia tronul era totuşi vacant![335]

În prezent, actualul prinț de Wales se confruntă cu o dilemă de ordin personal în privința religiei şi a Bisericii. Încă din epoca Tudorilor, monarhii englezi au fost consideraţi Apărători ai Credinței – ai celei anglicane protestante. Alteța Sa regală prințul Charles a declarat însă că în aceste vremuri cosmopolite şi în calitate de viitor rege, ar prefera să fie numit Apărător al Credinței în general, indiferent de confesiune. Acest lucru aminteşte de nefericitul rege Iacob al VII-lea (al II-lea) şi de *Declarația pentru Libertatea de Conştiință.* Şi totuşi, puține s-au schimbat în ultimii 300 de ani. Monarhii britanici sunt şi astăzi Capi ai Bisericii Angliei, iar actuala ierarhie anglicană este la fel de separatistă şi de protectivă ca a predecesorilor săi din secolul al XVII-lea. În ciuda faptului că Statele Unite ale Americii şi alte țări occidentale au constituții scrise, oficiale, care garantează drepturile şi libertățile individuale, britanicii nu se bucură de o astfel de protecție. În virtutea acestui fapt, parlamentul şi Biserica deţin controlul suprem asupra monarhiei (şi deci asupra poporului), şi aşa va rămâne situația atâta

---

[335] O relatare a acestor evenimente se regăseşte în *The Jacobite Peerage, Baronetage, Knightage and Grants of Hounour,* Anexa III, de marchizul de Ruvigny şi Raineval.

vreme cât vor funcționa *Bill of Rights* şi *Act of Settlement.*

Când William al III-lea şi Mary a II-a au acceptat tronul în comun, a apărut, firește, o ambiguitate privind succesiunea. Mary era fiica regelui Iacob al VII-lea (al II-lea) cu prima lui soție, Anna Hyde de Clarendon. William (al cărui tată fusese Wilhelm de Orania) era fiul fiicei lui Carol I, Mary. În ciuda acestor aparente legături însă, scoțienii nu au fost mulțumiți de pierderea regelui lor dinastic în 1689 (la un an după detronarea lui Iacob), s-a iscat prima revoltă a iacobiților. Vicontele Graham de Claverhouse, Mare Maestru al templierilor în Scoția (numit şi *Bonnie Dundee),* a condus o forță militară împotriva trupelor guvernamentale la Killiencrankie, pe 27 iulie. Deşi scoțienii au fost victorioşi, vicontele Dundee a fost rănit mortal în luptă. Pe 18 august, la Dunkeld, bătălia a avut alți învingători. Apoi, pe 1 iulie 1690, trupele din Orania ale regelui William le-a înfrânt pe cele ale lui Iacob al VII-lea în bătălia de la Boyne, în Irlanda.

În acest context, câteva clanuri scoțiene printre care Campbell au hotărât să câştige favorurile noilor monarhi contribuind la suprimarea iacobiților loialişti. Regele William le-a cerut tuturor liderilor scoțieni să depună în fața lui un jurământ de credință, dar cei mai mulți au refuzat; erau obişnuiți ca regii să jure loialitate poporului, nu invers. Pentru a forța lucrurile, Sir John

Dalrymple, secretar de stat pentru Scoția, a fost împuternicit să persecute un clan refractar, ca exemplu pentru celelalte. El a ales familia Macdonald din Glencoe, care nu depusese jurământul de credință până la data stabilită, de 1 ianuarie 1692. Liderul vârstnic al clanului, MacIain, încercase de fapt să facă acest lucru la Fort William, pe 30 decembrie, dar nu fusese prezent niciun reprezentant al Coroanei, astfel că nu izbutise să depună jurământul decât pe 6 ianuarie – aproape cu o săptămână mai târziu decât data impusă.

Spre deosebire de alte clanuri, Macdonald nu avea forță militară şi deci era o pradă uşoară. Reşedința lor, situată între culmile munților Glencoe, constituia mai degrabă o capcană geografică decât o fortăreață naturală. Pe 1 februarie, Dalrymple a trimis două companii din regimentul de la Argyll, sub comanda lui Robert Campbell din Glenlyon, să extermine clanul nesupus, care nu bănuia nimic. Sosind sub masca unei misiuni paşnice, soldații au fost cazați la diverse familii şi au rămas acolo mai multe zile. Apoi, în dimineața zilei de 13 februarie, i-au ucis pe toți membrii clanului Macdonald pe care i-au găsit, fără a cruța nici femeile, nici copiii, nici bătrânii. Deloc surprinzător, oribilul masacru de la Glencoe a avut un efect opus celui aşteptat. În loc să determine clanurile să susțină noul regim, le-a împins să constituie o confederație iacobită

puternică, împotriva Olandezului şi a guvernării sale.

Tratatul de Uniune

Când regina Anne i-a urmat la tron lui William al III-lea, în 1702, puțini scoțieni s-au arătat bucuroşi, deşi ea era sora răposatei suverane Mary. Anne îşi părăsise tatăl, pe regele Iacob, pentru a-l susține pe cumnatul ei, Wilhelm de Orania. Era o piază rea pentru Stuarți şi nu vizitase niciodată Scoția. În 1706, Anne şi-a anunțat intenția de a dizolva parlamentul scoțian. La auzul declarației, miniştrii scoțieni au replicat că, în conformitate cu legile din Scoția, o asemenea acțiune era ilegală. În acest sens, au citat din constituția lor – Declarația adoptată în 1320 la Arbroath – care stipula că, dacă un monarh

> ne-ar transforma pe noi sau regatul nostru în supuşi ai regelui Angliei ori ai englezilor, vom face îndată tot posibilul pentru a-l alunga, ca duşman al nostru şi ca distrugător al drepturilor sale şi ale noastre, şi vom aşeza rege pe altcineva, care va avea capacitatea de a ne apăra.

Era limpede că planul Annei urma să treacă Scoția sub dominația Angliei. Deşi scoțienii n-o puteau alunga pe regina engleză, ei aveau dreptul legal de a înainta o Lege a siguranței, *Bill of*

Security (1706), prin care, conform constituției, nu erau obligați să-l accepte pe succesorul ales al Annei. Astfel, ei îşi păstrau libertatea de a alege un monarh scoțian, din altă linie regală decât cel ales de Anglia. Faptul că Anne urma să-şi aleagă un succesor, fiindcă nu avea urmaşi direcți, era deja din ce în ce mai clar. Regina concepuse de optsprezece ori, dar numai cinci copii i se născuseră vii; dintre aceştia, unul singur supraviețuise primului an de viață, însă şi el s-a stins la vârsta de unsprezece ani. Astfel, succesoarea numită a Annei era principesa electoare a Germaniei, Sophia.

În ciuda Legii siguranței, Anne a obținut ceea ce a vrut. A propus restricții comerciale împotriva scoțienilor şi a amenințat cu o invazie militară de amploare. În martie 1705, la Westminster a fost adoptat aşa-numitul *Alien Act,* care stimula că scoțienii trebuie s-o accepte ca succesoare a Annei pe Sophia de Hanovra; altfel, orice relații comerciale între nord şi sud vor înceta: importul de cărbune scoțian, în şi vite în Anglia va fi interzis şi, firește, nu se vor mai exporta mărfuri englezeşti în Scoția.

Parlamentul scoțian a fost dizolvat pe data de 1 mai 1707, iar coroanele engleză şi scoțiană au fost unite, în vreme ce Westminster a devenit centrul de comandă al noului regat al Mani Britanii, conform termenilor din Tratatul de Uniune. Şi totuşi, presbiterienii scoțieni au ignorat regimul

impus; au renegat-o pe regina Anne şi l-au proclamat pe fratele ei vitreg, James (Iacob) Francis Edward Stuart, adevăratul rege al scoțienilor. Acesta era fiul şi moştenitorul lui Iacob al VII-lea (al II-lea) cu cea de-a doua soție a acestuia, Maria d'Este de Modena. Iacob al VIII-lea (la fel ca tatăl lui înainte, era catolic, dar presbiterienii scoțieni nu erau deranjaţi de religia personală a suveranului lor. Spre deosebire de sistemul englez, monarhii scoțieni nu erau şi capi ai Bisericii naționale. Atât presbiterienii, cât şi episcopalienii erau mult mai preocupați de păstrarea casei lor regale în afara supremației engleze.

După Tratatul de Uniune, scoțienilor le era permis să-şi păstreze propria Biserică – Kirk – şi sistemul legal separat. Dar au fost adoptate concomitent diverse măsuri parlamentare prin care scoțienii erau dezavantajați față de englezi.[336] Dar nu numai scoțienii se aflau la mila puterii conducătoare: populația engleză era nevoită să plătească taxe pe lumină şi aer încă din 1695, de pe vreme regilor Wilhelm şi Mary. Impozitul pe fiecare fereastră în plus față de cele şase netaxabile valora mai mult de cinci lire pe an şi a fost perceput vreme de 156 de ani. Chiar şi astăzi

---

[336] Taxele percepute pentru fabricarea țesăturilor constituie un bun exemplu. Consecințele sale au fost reduse în sudul Marii Britanii, dar țesăturile constituiau un produs industrial important în Scoția.

mai pot fi văzute numeroase case vechi cu ferestrele zidite, mai cu seamă în regiunile rurale.

În 1714, când s-a stins regina Anne, succesoarea ei desemnată, Sophia, murise deja. În consecință, miniştrii Whig l-au aşezat pe tronul Marii Britanii pe fiul ei, George, elector de Hanovra, în ciuda protestelor aprige venite din partea membrilor Tory. Pe oligarhii Whig îi avantaja de altfel faptul că George nu vorbea decât limba germană şi că îşi petrecea în străinătate cea mai mare parte a timpului. Frâiele administrației erau ținute în primul rând de ministrul de finanțe, Robert Walpole. El a devenit cel dintâi prim-ministru şi a lansat ideea nedemocratică a Cabinetului (un grup de miniştri care se întâlneau separat în afara parlamentului, pentru a controla politica guvernării). De atunci, nu numai poporul n-a mai avut vreun cuvânt de spus în privința guvernării sale, dar nici majoritatea parlamentarilor, care au intrat ulterior sub controlul Whip-ilor (numiți astfel după adjuncții Maeştrilor de Vânătoare), în conformitate cu cerințele Cabinetului (sau ale celui din umbră).

În afara Scoției, mulți Tory de la Wesminster şi susținători ai lor voiau s-o înlocuiască pe Anne cu James (Iacob) Francis Edward Stuart. El era moştenitorul de drept al coroanei scoțiene şi regele Iacob al VIII-lea, din 1707. Totuşi, gruparea Whig îl ignora în mod strategic pe Iacob fiindcă refuza să fie „înregimentat” în Biserica Anglicană.

Regaliştii scoțieni şi englezi au încercat în 1715 să câştige coroana pentru Iacob Stuart, dar revolta lor restrânsă nu a avut succes, aşa că Iacob a traversat Canalul Mânecii pentru a-şi continua exilul la St. Germain-en-Laye, lângă Paris.

Bonnie Prince Charlie

În 1727, George al II-lea de Hanovra i-a urmat tatălui său la tronul Marii Britanii. Următoarea revoltă semnificativă a iacobiților a avut loc optsprezece ani mai târziu, în 1745, când Charles Edward Stuart (supranumit Bonnie Prince Charlie) a contestat succesiunea germană la tronul britanic. Clerul scoțian a fost în totalitate de partea lui. În ziua de 24 septembrie 1745, într-o duminică, Biserica Episcopaliană l-a încoronat simbolic ca regele Carol al III-lea la abația Holywood House. Reprezentanți ai Bisericilor Presbiteriană şi că au fost de asemenea prezenți ca martori, pentru a atesta evenimentul.

Deşi era încă în viață, Iacob al VIII-lea îşi transferase prerogativele către fiul său prin declarația din 23 decembrie 1743:

> Considerăm că este în folosul nostru şi spre binele regatelor şi dominioanelor noastre să-l numim şi să-l desemnăm, aşa cum o facem prin aceasta, pe iubitul nostru fiu Charles, Prinț de Wales, să fie unicul Regent al regatelor noastre ale Scoției, Angliei şi Irlandei şi al

tuturor celorlalte dominioane ale noastre pe timpul absenței noastre.

Prințul Charles era nerăbdător să restabilească parlamentul şi constituția. De asemenea, voia ca englezii să se bucure de aceleaşi drepturi la libertate politică şi religioasă. În prima sa proclamație, emisă la Edinburgh pe 9 octombrie 1745, Charles Edward afirma:

Cu privire! A pretinsa Unire a celor două națiuni, Regele n-o poate ratifica, dat fiind că împotriva ei s-au ridicat repetate proteste din ambele regate.

La scurt timp după încoronarea sa simbolică, Charles a fost investit ca Mare Maestru al Ordinului Templului din Ierusalim şi, la depunerea jurământului, el declara:

Puteți fi siguri că, atunci când îmi voi primi cu adevărat coroana, voi ridica Ordinul la ceea ce a fost în zilele lui William Leul.

După începutul promițător al bătăliei de la Prestonpans, scoțienii s-au îndreptat spre sud. Avansând în viteză până la Derby, nu ştiau nimic despre panica instalată la Londra şi în rândul Casei de Hanovra. George al II-lea îmbarcase bijuteriile Coroanei pe o barjă de pe Tamisa, gata să plece în grabă spre Germania. Politicienii au declanşat imediat un val de propagandă menit să-

i convingă pe iacobiții englezi şi velşi că în niciun caz Charles nu va putea ajunge în capitală. Stratagema lor a dat roade: întăririle aşteptate de prinț nu s-au materializat.

Fiindcă scoțienii încă nu se confruntaseră cu principala forță militară a regelui George sub comanda ducelui de Cumberland, lordul George Murray i-a convins pe liderii clanurilor că urma o retragere strategică. În Scoția, spunea el, se vor putea regrupa pentru a-l întâlni pe Cumberland pe propriul lor teritoriu. După câteva lupte pe drum şi un succes al iacobiților la Falkirk, scoțienii au ajuns față în față cu numeroasele trupe ale lui Cumberland la Culloden Moor, în apropiere de Inverness, pe 16 aprilie 1746. În ciuda reuşitelor anterioare, scoțienii erau prea obosiți şi prea flămânzi pentru a le putea ține piept. Au fost luate unele decizii greşite, iar bătălia a fost pierdută.

Ca o ironie, dacă nu ar fi existat propaganda ministerială din sud, scoțienii ar fi putut înainta de la Derby şi ar fi cucerit capitala cu uşurință. „Strămoşul vostru a greşit", i-a spus mai târziu regele George al V-lea lui Murray, duce de Atholl. „Armata iacobită ar fi trebuit să înainteze până la Londra, iar astăzi un Stuart ar fi rege al Scoției şi Angliei, fiecare țară având încă propriul parlament."

Asasinarea unui personaj

Pentru cea mai mare parte a populației din Marea Britanie, obiectivul urmărit de Iacob al VII-lea, acela al libertății religioase pentru toți locuitorii, constituia o binevenită inovație, pe măsura înclinației lor spre libertățile individuale, Prin urmare, pentru ca membrii Whig să-şi păstreze puterea ie control, era necesar să denigreze amintirea regelui Iacob şi a Stuarților. Atacul lor a fost lansat la nivel personal şi îndreptat mai întâi asupra soției lui Iacob, regina Mara d'Este. Deşi era fiica lui Alfonso al IV-lea, duce de Modena, partizanii Casei de Hanovra au decis s-o portretizeze ca fiica ilegitimă a papei!

Nu erau multe de spus împotriva fratelui şi predecesorului Iacob, Carol al II-lea, foarte bine văzut de popor. Dar Iacob al VI-lea (I) şi Carol I constituiau ținte bune. În consecință, au fost cercetate analele din perioada lui Cromwell, în căutarea unor puncte slabe. Iacob al VI-lea fusese considerat un Solomon britanic, dar Whig-ii l-au rebotezat „Cel mai înțelept nătâng al creştinătății". Nefericita afecțiune intestinală de care suferise a fost folosită pentru a crea impresia că omul fusese un mâncău vulgar, împotriva lui fiind adusă cea mai frecvent utilizată dintre acuzele vânătorilor de vrăjitoare puritani: aceea de deviații sexuale.

Lăsând la o parte aceste lucruri, popularitatea deosebită a prințului Charles Edward Stuart

constituia o uriaşă ameninţare la adresa lui George al II-lea, astfel că el a devenit principala ţintă a atacurilor celor care susţineau Casa de Hanovra. În vreme ce ducele de Cumberland îşi continua violenta subjugare a scoţienilor după bătălia de la Culloden, Bonnie Prince Charlie era înfăţişat în Anglia ca un trădător belicos şi numit uzurpator periculos, deşi drepturile familiei sale fuseseră de fapt uzurpate. Astfel, nu a trecut mult timp şi scena a fost în întregime pregătită împotriva regelui de jure al Scoţiei. Acesta a fost descris ca un beţiv şi un misogin; urmaşii lui (cu excepţia Charlottei de Albany) au fost excluşi din cărţile de istorie, la fel ca numeroasele sale partenere – mai puţin mariajul său cu prinţesa Louise de Stolberg, din care nu au rezultat copii, şi relaţia cu mama acesteia, Clementina Walkinshaw. Iar crizele sale de astm şi de epilepsie puteau susţine foarte bine acuzele de beţie.

Istoria oficială în Anglia îl înfăţişează şi astăzi pe prinţul Charles Edward ca un turbulent pion al Romei – realitatea fiind cu totul alta. Relaţiile sale cu papa erau departe de a fi amiabile, iar la vârsta de 29 de ani el s-a convertit la credinţa protestantă anglicană. Mai târziu scria:

> Pentru a-mi face mai autentică retragerea din sânul Bisericii Romei… M-am dus la Londra în anul 1750 şi în acea capitală am rostit abjurarea solemnă a religiei romane, îmbrăţişând-o pe cea a Bisericii Angliei.

După moartea lui Charles Edward în 1788, au fost scrise diverse biografii ae sale, din surse ale Casei de Hanovra, majoritatea adaptate una după cealaltă. Intenționat sau nu, aceste biografii sunt bazate în general pe rapoartele contrafăcute ale maşinii de propagandă a Casei de Hanovra. Scoția însă nu a renunțat niciodată la mândria sa în privința prințului Bonnie Charles. Analele europene conferă, de asemenea, o imagine diferită a lui Charles Edward şi a descendenților săi legitimi; ele descriu o stirpe regală viguroasă, lăsată în umbră de autoritățile britanice până nu de mult.

Englezii aşteaptă acum ca alteța sa regală Charles, prinț de Wales, să devină regele Carol al III-lea, din Casa de Windsor. În acelaşi timp, numeroşi scoțieni urmează un încăpățânat curs spre o nouă independență. Un prim pas posibil în această direcție a fost recenta recreare a parlamentului scoțian, subordonat totuşi față de Westminster. Scoția are deja o constituție scrisă care ar putea fi reimplementată, sau îmbunătățită, într-un mediu independent, iar această constituție conferă națiunii dreptul de a-şi alege propriul monarh şi a respinge stăpânirea engleză.

Dacă actualul prinț de Wales va deveni rege al Marii Britanii, este greu de crezut că scoțienii naționalişti vor accepta cu uşurință un al doilea Carol al III-lea. După încoronarea mamei sale,

regina Elisabeta a II-a, scoțienii au protestat pe drept că ei nu au avut niciodată o Elisabeta I, fiindcă Elisabeta Tudor a domnit numai în Anglia, nu şi în Scoția.

Prin urmare, actuala casă regală are în față o dilemă serioasă. Aşa cum şi-a schimbat în 1917 numele de familie german din Saxa-Coburg-Gotha în Windsor, pentru a atenua nemulțumirea britanicilor în timpul Primului Război Mondial, s-ar putea simți obligată să mai ia încă o dată o măsură similară. După cum bunicul prințului Charles, Albert, duce de York, a devenit regele George al VI-lea, este foarte posibil ca următorul rege al Marii Britanii să nu fie încoronat sub numele de Carol al III-lea, ci ca George al VII-lea. Sau, ținând seama că atuurile se află în mâinile parlamentului şi ale Bisericii, se poate ca prințul Charles să fie ocolit– mai cu seamă dacă nu satisface cerința anglicană cu privire la Apărarea Credinței. Toate acestea sunt, desigur, supoziții, dar va fi interesant să vedem ce se va mai întâmpla.

Sangréal-ul astăzi

Conspirația stirpei regale

Astăzi faptul că istoria oficială se bazează pe propaganda scrisă este general acceptat. Aceasta a avut inițial rolul de a satisface necesitățile politice ale vremii în care a fost consemnată, nu de a constitui o înregistrare corectă a evenimentelor petrecute. Pe scurt spus, este o versiune cosmetizată a adevărului. Spre exemplu, versiunea istorică a englezilor cu privire la bătălia de la Agincourt, din 1415, diferă de cea a francezilor. În mod similar, percepția creştină asupra cruciadelor nu este aceeaşi cu a musulmanilor. În majoritatea cazurilor există cel puțin două versiuni ale fiecărui eveniment.

În 1763, jurnalistul John Wilkes a acuzat guvernul lui George al III-lea de interpretare eronată a conținutului unui discurs al regelui. Astăzi aceste situații sunt relativ frecvente, dar Wilkes a fost închis în Turnul Londrei. Pe atunci nu exista libertatea cuvântului sau a opiniei, dar aceea a fost perioada în care a fost „produsă” cea mai mare parte a istoriei aprobate de autorități.

Treptat, în cursul secolului XX, registrele oficiale ale nobilimii au fost revizuite pentru a corecta o serie de greşeli din ediţiile trecute. Dar multe dintre ele (unele încă necorectate pe deplin) nu au fost câtuşi de puţin greşeli, ci modificări intenţionate.[337] Ca rezultat direct al politicii Casei de Hanovra (georgiană şi victoriană), spre exemplu, s-a susţinut vreme îndelungată în Marea Britanie că dinastia Stuart s-a stins în exil. Cărţile de istorie sunt aproape unanime în a declara că, la moartea sa, Charles Edward Stuart nu a lăsat în urmă o soţie şi niciun urmaş legitim de sex masculin. Aceasta este însă o greşeală, arhivele din Europa continentală menţionând cu totul altceva.[338]

În conformitate cu opinia engleză doctrinară, actualul moştenitor al Casei Regale Stuart este Franz, duce de Bavaria, despre care se spune că a

---

337 Horace Round, în *Studies în Peerage and Family History,* Constable, Londra, 1901, se referă la aceste adăugiri, afirmând: „Pentru sursă... trebuie să trecem dincolo de Burke, până la autorii acestor falsuri – heralzii şi arhivarii".

338 Documentele din Arhivele Naţionale includ: *Archives d'Aaubignie,* Berri, Franţa; Comte Antoine Marie Chaman de Lavalette, *Memoires et souvenirs de Marguerite Marie Therese d'Audibert de Lussan, Comtesse de Massillon et d'Albanie;* Robert Antoine, Chevalier de Beauterne, *La Vie du Prince Edouard Jacques Stuart d'Albanie,* Paris, 1846; Mr Foissy (Avocat), *Les Comtes d'Albanie depuis 1766,* Paris Notorial Registers Acts, 1830; Léonce Brotonne, *Les Stuarts et leurs alliances,* Paris, 1834; Madame Olivier des Armoises, *Un rapport sur la mort étrange du 4eme Comte d'Albanie le Prince Charles Benoix Stuart à Mr le Ministre des Affaires Etrangères* d *Paris,* 1898; *Memoirs of Cardinal Ercole Consalvi,* Paris, 1864.

moştenit titlurile scoțiene în virtutea testamentului lăsat de fratele mai mic, catolic, al lui Charles Edward, cardinalul Henry, de jure duce de York. Se pare că acest testament îl numeşte ca succesor Stuart pe Charles Emmanuel al IV-lea de Sardinia. Prin căsătoriile pe linia feminină a descendenților fratelui lui Charles Emmanuel, Vittorio Emmanuel I, actualul duce de Bavaria îi succede tatălui său, răposatul duce Albrecht, pe baza unei genealogii ce coboară până la Henrietta, o fiică a lui Carol I. Adevărul este că testamentul cardinalului Henry Stuart nu îl numea pe Charles Emmanuel ca succesor al său. Aceasta este o greşeală care şi-a făcut loc în cărțile de istorie, fiind la origine o minciună deliberată a politicienilor georgieni, perpetuată ulterior de miniştrii victorieni.

Din vremea în care electorul de Hanovra şi-a început domnia ca regele George I al Marii Britanii în 1714, eliminarea sau ascunderea unor informații despre anumite familii, concomitent cu „înfrumusețarea genealogiei altora”, a devenit o practică acceptabilă şi convenabilă din punct de vedere politic. Casa Stuart mai cu seamă a fost ținta atacurilor, pentru a justifica noua succesiune germană. Chiar şi astăzi, cărțile de istorie repetă născocelile contemporane şi ulterioare, menite să discrediteze dinastia scoțiană şi familiile asociate ei. Minciunile sunt atât de împământenite, încât vor continua să

reziste atâta vreme cât istoricii vor copia mai departe unul de la altul.

Charles Edward Stuart s-a căsătorit în 1772 cu prințesa Louise Maximilienne, fiica prințului Gustavus de Stolberg-Guerden. În 1784 însă, după aventura Louisei cu poetul italian Vittorio, conte Alfieri, a fost obținută o dispensă papală pentru divorț. Louise a fost declarată de medici stearpă, iar după câțiva ani de căsătorie, l-a părăsit pe Charles în 1780 şi s-a mutat cu amantul ei. Divorțul este frecvent descris ca finalul vieții maritale a lui Charles Edward, dar nu a fost aşa.

Arhivele Stuart din Roma şi Bruxelles precizează că în noiembrie 1785, Charles s-a căsătorit din nou, de această dată cu contesa de Massillan, la Biserica Sfinții Apostoli din Roma. Mireasa era Marguerite Marie Thérèse O'Dea d'Audibert de Lussan, verişoară cu Charles după străunchiul acestuia, regele Carol al II-lea. Până în 1769, ea fusese pupila străunchiului ei, Louis Jacques d'Audibert, arhiepiscop de Bordeaux. Bunica lui Marguerite din partea tatălui, Therese, marchiză d'Aubignie, era fiica lui James de Rohano Stuardo, prinț de Boveria şi marchiz d'Aubignie. El era fiul natural (legitimat în 1667) al regelui Carol al II-lea cu Marguerite, ducesă de Rohan. Pe linie maternă, Marguerite de Massillan descindea din conții de Lussan.

În noiembrie 1786, contesa în vârstă de 37 de

ani a adus pe lume un fiu, Edouard Jacques Stuardo (Edward James Stuart), care a devenit cunoscut sub titlul contele Stuarton. Deşi nu era un secret în Europa, vestea despre fiul şi moştenitorul legitim al lui Charles Edward a fost imediat suprimată de guvernarea Casei de Hanovra de la Westminster. Prin urmare, istoricii din Marea Britanie l-au ignorat complet.

În aceeaşi lună, fiica lui Charles Edward, Charlotte de Albany (născută în 1753 ca fiică a Clementinei Walkinshaw de Barrowfield), s-a întâlnit cu tratele regelui George al III-lea, William, duce de Gloucester, în casa prințului Santa Croce din Roma. Preocupată de soliditatea poziției sale ca fiică legitimă a lui Charles Edward, Charlotte l-a informat pe Gloucester despre nou-născut şi i-a solicitat sfatul. Ducele a replicat că poziția ei era suficient de sigură, principala lui grijă fiind stârnită de o scrisoare trimisă de regele George al III-lea tatălui ei, în 1784. Aceasta sugera că Charles Edward se putea întoarce în Marea Britanie din exil, cu titlul de conte de Albany (Scoția). Charles a declinat invitația, dar situația s-a complicat ca urmare a fiului nou-născut, care ar fi putut să prefere altceva atunci când avea să devină conte Stuarton.

La moartea prințului Charles Edward, o înlocuire a testamentelor a tăcut posibil ca atât căsătoria, cât şi naşterea să fie ascunse de ochii publicului britanic – disimulare perpetuată în

timpul dinastiei de Hanovra-Saxa-Coburg.

În 1784, Charles scrisese un testament prin care îl numea re fratele său, cardinalul Henry, de jure duce de York, moştenitorul său regal, în vreme ce unica beneficiară a bunurilor rămase era Charlotte de Albany. Acest lucru este bine documentat în biografiile istorice, dar aceste relatări nu menționează şi că a mai existat după aceea un testament, pe care Charles l-a scris înainte de a muri. Nu numai existența acestui ultim testament a fost ascunsă de parlamentul georgian, ci şi motivul existenței sale.

Pentru a stabiliza poziția regelui George al III-lea, politicienii săi au considerat util să pună capăt problemei pe care constituia popularitatea dinastiei Stuart în Marea Britanie, declarând linia scoțiană ca fiind stinsă, mai cu seamă că iacobiții avuseseră un rol atât de important în războiul american pentru independență (1775-1783). După violenta înfrângere de la Culloden, scoțienii emigraseră în America în număr uriaş. Nu izbutiseră să-şi câştige independența acasă, dar şi-au urmărit cauza de peste ocean, ajutându-i pe americani să se elibereze de sub stăpânirea Casei de Hanovra.

Pe 30 ianuarie 1788, regele de jure Carol al III-lea (alintat Bonnie Prince Charlie) a murit la vârsta de 67 de ani la Palazzo Muți din Roma. Cu puțin timp înainte, el îşi scrisese testamentul. Acesta fusese semnat în calitate de martori, pe 13

ianuarie 1788, de preotul dominican O'Kelly şi de abatele Consalvi, ambii fiind şi executori testamentari. Testamentul preciza că fiul şi fiica lui Charles, Edward şi Charlotte, urmau a fi moştenitori ai proprietăților imobiliare; Edward urma să primească titlul regal când împlinea şasiprezece ani, iar până atunci regent avea să fie cardinalul Henry.

După detronarea lui Charles Edward, ambițiosul său frate, Henry, s-a proclamat imediat regele Henry I al Scoției (al IX-lea al Angliei). Pentru a-şi documenta pretenția la tron, el a adus nu testamentul lui Charles din 1788, ci pe cel anterior, scris în 1784, care le convenea autorităților britanice, fiindcă Henry, cardinal fiind, nu urma să aibă copii. Atât O'Kelly, cât şi Consalvi au luat parte la mistificare, în schimbul unei rapide promovări în sânul Bisericii. La scurt timp după aceea, primul a devenit procurator dominican, iar abatele a fost numit cardinal. Charlotte de Albany a primit o casă în Frascati, iar Palazzo Muți i-a revenit lui Marguerite de Massillan şi prințului Edward. Implicat de asemenea era şi abatele James Placid Waters, procurator al benedictinilor din Roma.

Declarându-se rege de jure, Henry a intenționat să invalideze clauza regenței din testamentul fratelui său. Dar în ianuarie 1789, Henry şi-a redactat propriul testament, prin care îşi revizuia strategia egoistă: toate posesiunile sale şi statutul

ereditar îi reveneau prințului Edward James – adică „nepotului meu, contele Stuarton”. Cardinalii Ercole Consalvi şi Angelo Cesarini cunoşteau conținutul testamentului, fiind şi executorii acestuia, aşa cum reiese din memoriile lor.

Ulterior însă, Henry şi-a pierdut o mare parte din avere în Revoluția Franceză şi în cursul invaziei napoleoniene în Statele Papale. În 1799 a primit o pensie din partea Coroanei britanice, în valoare de 5000 de lire sterline pe an (cam 250.000 de lire sterline anual în valoarea actuală), dar în schimb i s-a cerut să-şi rescrie testamentul. La o întrunire la care au participat prințul Edward, contesa Marguerite şi papa, s-a convenit asupra unei reformulări convenabile. Noul testament a fost scris în 1802, dar moştenirea i-a rămas tot prințului Edward, în documentul revizuit cuvintele „nepotului meu, contele Stuarton” fiind înlocuite cu „în favoarea acelui prinț căruia îi revine în virtutea relației de sânge de jure”.

Când Henry Stuart a murit, în iulie 1807, regele George şi parlamentul britanic au decis că al doilea testament era de fapt mai puțin mulțumitor decât primul. În consecință, au ignorat documentul din 1802 şi au revenit la testamentul original al lui Henry, din 1789 – dar presa a susținut că Henry îşi lăsase averea rudei sale, contele Stuarton (adică, fireşte, lui Edward James). Nimeni în Anglia nu s-a gândit să se

întrebe însă cine era această rudă, contele Stuarton. Iată un exemplu de articol în acest sens preluat din *Gentleman's Magazine,* numărul din septembrie 1807:

El (Henry) avea înainte de 1798 o foarte valoroasă colecție de curiozități în vila sa, iar printre bijuteriile din bibliotecă se aflau numeroase tratate rare şi manuscrise interesante, referitoare la nefericita Casă Stuart. În testamentul pe care l-a scris în ianuarie 1789, el i le-a lăsat pe acestea din urmă rudei sale, contele Stuarton; dar în 1798 au fost toate furate de iacobinii francezi şi italieni din Roma sau confiscate de comisarii francezi pentru bibliotecile şi muzeele pariziene.

De fapt, manuscrisele din bibliotecă nu au fost furate de cei învinuiți; unele dintre ele sunt la Vatican, altele în biblioteci din Roma, iar câteva au fost reținute de guvernul britanic. În orice caz, în conformitate cu Memoriile executorilor testamentari, cardinalii Cesarini şi Consalvi (de la Biblioteca Națională, Paris), colecția lui Henry era de mică importanță ca legat individual, dat fiind că el îi lăsase tot ce avea „nepotului, contele Stuarton".

Lăsând la o parte acest lucru şi depăşit fiind primul obstacol, miniştrii Casei de Hanovra au scos la lumină testamentul modificat al lui Henry, din 1802. Ca urmare a interpretabilității sale, formularea cu pricina („în favoarea acelui prinț căruia îi revine în virtutea relației de sânge de

jure”) [339] a fost strategic pusă în practică în favoarea lui Charles Emmanuel al IV-lea, fost rege al Sardiniei. Acesta abdicase nu de mult pentru a intra în rândurile Ordinului Iezuit, astfel că moştenirea Stuart a revenit, convenabil, unui călugăr care, după toate probabilitățile, nu urma să aibă copii! Charles Emmanuel s-a adresat în scris parlamentului britanic, denunțând numirea fiindcă ştia că există membri în viață ai familiei Stuart. Marguerite şi fiul ei, Edward, trăiseră împreună cu el în Sardinia din 1797, iar în momentul respectiv se aflau în casa lui din Roma. Corespondența sa a fost însă ignorată la Westminster şi chestiunea a fost dată uitării în Marea Britanie. Istoria actuală menționează că succesiunea Stuart ar fi trecut din Sardinia prin Modena şi în Bavaria. Realitatea este aceea că astăzi încă există Casa Regală Stuart (Stewart), legitimă, fiind de multă vreme implicată în managementul constituțional european.

În 1809, între cei doi fii ai lui George al III-lea s-a iscat o dispută cu privire la loialitățile suveranului, care a devenit cunoscută ca „războiul fraților”. Prințul Edward, duce de Kent (tatăl reginei Victoria), era francmason, iar fratele lui, prințul Augustus Frederick, duce de Sussex, era templier. Pe Edward îl deranja faptul că templierii fratelui său susțineau familia Stuart şi, în

---

339 The House of Lords Archive, Westminster, Londra.

consecință, a încercat să-i atragă spre dinastia aflată la putere, cea de Hanovra. Nu a izbutit, dar a făcut un compromis prin crearea unei ramuri de tip templier în cadrul structurii masonice existente la vremea respectivă. Această ramură a intrat sub protectoratul ducelui de Kent, respectând Ritul York al francmasoneriei, în vreme ce templierii originali urmau Ritul Scoțian, sub protectoratul prințului Edward James Stuart, al doilea conte de Albany.

În timpul exilului lor în Franța şi Italia, membrii familiei Stuart s-au implicat puternic în dezvoltarea şi diseminarea francmasoneriei, fiind susținătorii Ritului Scoțian, care avea grade mai înalte şi mistere mai adânci decât alte sisteme masonice. Unul dintre principalii reprezentanți ai acestei mişcări era vărul şi mentorul lui Charles Edward, contele de St. Germain. Implicarea Stuarților era ferm bazată pe drepturile şi privilegiile stabilite, ei dorind să-şi inițieze confrații în adevăratul trecut al Meşteşugului.

În Anglia, caracterul secret al lojilor cu profil de club oferea un cadru excelent pentru intrigile ascunse împotriva susținătorilor Whig şi a succesiunii germane. În întreaga țară, societățile iacobite şi lojile Tory au strâns puternic legăturile, drept care au devenit ținte de prim rang ale spionilor Whig, ai căror agenți de vârf se infiltraseră în confrerii. În ultimii ani, francmasoneria engleză a renunțat la intrigile

politice, fiind preocupată mai degrabă de reprezentările alegorice şi de codurile iubirii frăţeşti, ale credinţei şi caritătii. În Europa însă există încă numeroase loje intelectuale în stil tradiţional, cu bază ştiinţifică.

În 1817, un oarecare dr. Robert Watson a achiziţionat la Roma unele dintre documentele cardinalului Henry privind dinastia Stuart. A plătit suma de 23.000 de lire sterline (echivalentă cu aproximativ 610.000 lire sterline astăzi) şi se pregătea să le publice. Dar înainte de a reuşi s-o facă, documentele i-au fost confiscate de poliţia papală şi trimise la Londra, pentru ca publicul să nu afle ce anume conţineau. Ceva mai târziu, dr. Watson a primit o sumă de bani în schimbul lor, de La Westminster. Nemulţumit, a continuat să-şi afirme dreptul ce a avea documentele, dar în 1838 a fost găsit mort (presupunându-se că s-a sinucis). Documentele nu au mai apărut niciodată în atenţia publicului. *The Jacobite Perrage Register* din 1904 menţionează că s-a procedat astfel pentru ca ele să nu ajungă la cunoştinţa lui Charles Emmanuel de Sardinia.

Odată cu cardinalul Henry, abatele Waters şi-a pierdut şi el posesiunile şi a primit o pensie din partea regelui George. Executor testamentar pentru Charlotte de Albany, Water era păstrătorul altor documente Stuart – care aveau să-i faciliteze ulterior veniturile din partea casei de Hanovra. În 1805, abatele a fost obligat să le predea guvernului

britanic. Unele au fost duse la Castelul Windsor, unde există şi astăzi. Cât despre restul – nu se ştie unde se află.

După achiziționarea acestor documente, s-a considerat că prințul Edward James poate fi exclus fără probleme din arhivele de istorice britanice. În Europa continentală însă, situația era alta, existența sa fiind bine documentată în actele deținute de mandatarii Stuart şi în scrierile lui Rene, viconte de Chateaubriand, ale abatelui James Waters, ale Carolinei Murat şi ale altora. Deşi membrii familiei Stuart au fost ignorați de autoritățile britanice chiar de la moartea cardinalului Henry, descendenții prințului Edward James, conte Stuarton şi al doilea conte de Albany, au fost activ implicați în afacerile politice şi militare ale ultimelor două secole. Adesea şi-au oferit sfaturile diverselor guverne în probleme diplomatice şi constituționale, în efortul de a promova idealurile de slujire publică şi toleranță religioasă, susținute de propria casă domnitoare, fiind implicați îndeosebi în domeniul comercial, al asistenței sociale şi al educației.

În 1888, nepotul prințului Edward, Charles Benedict James Stuart, al patrulea conte de Albany, urma să vină în Marea Britanie şi să participe la o mare Expoziție Stuart de la New Gallery, în Londra. Evenimentul era sponsorizat de Ordinul Rozei Albe, principalii organizatori fiind Bertram, lord de Ashburnham, şi Melville Massue,

marchiz de Ruvigny. Expoziția a fost subminată însă de agenții Casei de Hanovra, iar prințul Charles Benedict a fost găsit asasinat în Italia.

Un an mai târziu a fost organizat un cu totul alt tip de expoziție. În loc să fie dedicată familiei Stuart, aşa cum fusese planificat, a avut ca obiectiv celebrarea a două sute de ani de la revoluția Whig, care dusese la detronarea lui Iacob al VII-lea (al II-lea) şi a dinastiei Stuart în 1688. Noul sponsor al evenimentului era însăşi regina Victoria, prilejul fiind utilizat pentru a obține noi documente valoroase din moştenirea Stuart. Drept urmare, lordul Ashbumham şi marchizul de Ruvigny şi-au îndreptat interesul spre societățile cavalereşti din Europa: Ordinul de Sion, Cavalerii Protectori ai Sfântului Mormânt şi Ordinul Sangréal.

În ciuda eforturilor reginei Victoria de a suprima popularitatea Stuarților, la sfârşitul anilor 1800 s-a înregistrat o semnificativă revenire în scenă a iacobiților. Consilierii reginei au încercat ca atare să susțină pretențiile ei la succesiunea Stuart, mergând până acolo încât să excludă moştenirea scoțiană a Stuarților înşişi. Drept rezultat, Thane Banquo şi filiația scoțiană a regelui Alpin au dispărut din registrele Stuart „cosmetizate“de adepții Casei de Hanovra. Lord Lyon, King of Arms, scria mai târziu: „Relatarea tradițională a succesiunii din Banquo, Thane de Lochaber, şi, prin el, din străvechii regi ai Scoției, este în prezent

discreditată". De atunci, linia bretonă a familiei Stuart a fost adusă în prim-plan – dar pentru ce a fost nevoie ca o linie de succesiune să fie discreditată pentru a promova o alta este de neînțeles.

În continuare, membrii familiei regale scoțiene s-au afirmat în rezistenta belgiană în al Doilea Război Mondial. Hubert Pierlot, prim-ministru al Belgiei, a fost prieten apropiat al Stuarților, care au revenit la ortografia inițială a numelui lor în 1892. În acelaşi an s-au mutat la Château du Moulin, în munții Ardeni din Belgia, unde au trăit până în 1968. Castelul a fost dăruit familiei în 1692 de regele Ludovic al XIV-lea. În 1982, municipalitatea din Bruxelles a organizat o mare recepție în onoarea familiei Stewart. Apoi, pe 14 decembrie 1990, Arhivele din Bruxelles au semnat, parafat şi autentificat o Cartă a Casei Regale Stewart actualizată, în care este prezentată genealogia completă a familiei, din vremea lui Robert the Bruce până în prezent.

Astăzi există mai multe linii de succesiune după prințul Edward James, al doilea conte de Albany; printre membrii acestora se află conții de Derneley şi ducii de Coldingham. La loc de frunte în cadrul principalei linii de succesiune legitimă din Charles Edward Stuart şi din fiul său, Edward James, se află al şaptelea conte de Albany: prințul Michael James Alexander Stewart, duce de Acquitania, conte de Blois, liderul Familiei Sfinte a Sfântului

Columba, Cavaler şi Mare Comandant al Ordinului Templului din Ierusalim, Patron şi Mare Ofițer al Societății Internaționale a Ofițerilor Comisionari pentru Commonwealth şi preşedinte al Consiliului European al Prinților.[340]

Filiația Stewart îşi are rădăcinile în tatăl regelui Arthur, regele Aedan al scoțienilor, pe de o pare, şi în prințul Nascien din Septimanian Midi pe de altă parte. Genealogia lor scoțiană coboară mai departe, prin regele Lucius din Siluria până la Brân cel Binecuvântat şi Iacov/Iosif din Arimateea, vreme ce succesiunea din Midi izvorăşte din străvechea linie masculină a merovingienilor, prin Regii Pescari, până la Isus şi Maria Magdalena. Unind liniile din punctele lor de pornire din secolul I, filiația provine din Casa Regală a lui Iuda. Aceasta este o seminție suverană cu adevărat unică, din regele David, într-o genealogie esențială care cuprinde Stirpea Sfântului Graal.

---

[340] Aspecte din acest capitol derivă din înregistrările iacobite ale Casei Regale Stewart de la St. Germain; din înregistrările lui Melville Henry Massue, marchiz de Ruvigny şi Raineval 1868-1921; documentele familiei Stewart din Edinburgh şi de la Arhiva din Bruxelles; arhivele legatarilor Stuart din Roma. De la publicarea primei ediții a cărții de față însă, în 1996, a apărut lucrarea *The Forgotten Monarchy of Scotland* de Alteța Sa prințul Michael de Albany, în 1998. Această lucrare dezvoltă amplu tema abordată în ultimele două capitole din *Stirpea Sfântului Graal,* în forma sa actuală şi trecută.

Sub asfaltul Romei, catacombele epocii păgâne adăpostesc rămăşiţele pământeşti ale unui număr de peste şase milioane de creştini. Aşezate cap la cap, culoarele ar acoperi distanța de 880 de km. Ca o ironie, fanatismul ulterior al Inchiziției a dus la mai mult de un milion de vieți curmate, fiindcă victimele nu erau considerate creştini!

De-a lungul secolelor, milioane de evrei au fost persecutați şi ucişi ca rezultat al antisemitismului inițiat de Biserica creştină la începuturile ei. Acesta a fost pus în aplicare îndeosebi sub pretextul acuzațiilor de deicid şi a scăpat complet de sub control în Holocaustul de la începutul anilor 1940. În plus, zece milioane de ruşi au fost ucişi în timpul dictaturii brutale a lui Stalin – un totalitarism autocratic care disprețuia orice formă de religie. Numere precum cele citate mai sus depăşesc limitele imaginației, dar amintirea lor nu poate fi limitată la regimurile sălbatice din trecut. Disputele religioase continuă pretutindeni în lume la fel ca în zilele de demult, iar purificarea etnică practicată de Inchiziție funcționează şi astăzi.

Teoretic, comunismul a apărut pentru a împlini ambițiile socialiste, dar visul a pierit curând, odată ce uriaşa maşinărie a preluat puterea prin intermediul opresiunii militare. Capitalismul, pe de altă parte, este la fel de nemilos, pentru că venerează bilanțurile contabile în detrimentul

bunăstării oamenilor. Drept urmare, milioane de persoane sunt condamnate la pieire prin înfometare în regiunile sărace ale lumii, pe când în celelalte zone se înalță veritabili munți de alimente. Chiar şi în Statele Unite ale Americii, unde constituția promovează idealurile de egalitate şi libertate, se constată o prăpastie mereu mai adâncă între cei privilegiați şi grupurile sociale subordonate. Comunitățile bogate se baricadează în medii împrejmuite, în vreme ce sistemele de asistență socială din Occident ajung la faliment.

Istoria a dovedit în repetate rânduri că guvernarea absolutistă prin intermediul monarhilor sau al dictatorilor este o cale sigură către inegalitate socială. Dar şi alternativa democratică a guvernărilor alese s-a arătat adesea la fel de inechitabilă. Chiar şi parlamentele alese pot deveni egotiste şi dictatoriale într-o lume în care cei desemnați să slujească se consideră stăpâni. În plus, în țări care, precum Marea Britanie, au o structură politică multipartită, oamenii se confruntă frecvent cu guverne aduse la putere de votul unei minorități. În asemenea circumstanțe, cine mai poate apăra drepturile individului? Sindicatele, ar spune unii, dar – lăsând la o parte faptul că au şi ele anumite orientări politice – aceste organizații se află sub control guvernamental. Deşi au numeroşi membri, nu dețin o autoritate egală cu cea a parlamentului. Iar cât despre sistemul juridic, scopul lui este

acela de a institui dreptatea egală, nu pe cea morală.

Alții în Marea Britanic ar putea-o aminti aici pe Maiestatea Sa Regina ca apărător al poporului, dar Regatul Unit este monarhie parlamentară în care suveranul domneşte doar cu acordul celor de la Westminster. Ținând cont că nu există o constituție scrisă, monarhii britanici nu dețin puterea de a apăra drepturile şi libertățile individuale. Actualul moştenitor al tronului a dorit cu adevărat să depăşească aceste restricții expunându-şi din când în când punctul de vedere, dar rezultatul s-a constituit în reproşurile autorităților. Ca un copil din epoca victoriană, el trebuie să fie văzut, dar nu şi auzit, în vreme ce bancherii, avocații şi industriaşii controlează soarta națiunii.

Îi auzim adesea pe unii politicieni citând constituția, ca şi când aceasta ar exista cu adevărat, printr-o prevedere documentară. Ea este însă, pur şi simplu, doar o serie de vechi obişnuințe şi precedente referitoare la autorizările parlamentare, plus câteva legi specifice, care detaliază anumite aspecte. De când *Declarația de la Arbroath* din 1320, din Scoția, a fost anulată de *Tratatul de Uniune* din 1707, al englezilor, cea mai veche constituție scrisă încă în funcțiune este cea a Statelor Unite ale Americii. Aceasta a fost adoptă în 1787, ratificată în 1788 şi pusă în aplicare în 1789. În acelaşi an a început Revoluția Franceză,

care a dus la abolirea feudalismului şi a monarhiei absolutiste în Franța, influențând politica pe aproape întregul continent european.

În cele două secole scurse de la Revoluția Franceză, Franța şi alte state europene (Marea Britanie fiind o excepție notabilă) au adoptat constituții scrise, menite să apere drepturile şi libertățile individuale. Dar cine susține aceste constituții în numele poporului?

O alternativă populară la dictatură sau la monarhia absolutistă este republicanismul. Republica Statelor Unite a fost creată în primul rând pentru a elibera noua națiune de despotismul Casei de Hanovra a Marii Britanii. Şi totuşi, cetățenii ei continuă să fie fascinați de conceptul de monarhie. Oricât de republicani am fi în spirit, nevoia unui simbol central rămâne. Niciun drapel şi niciun preşedinte nu poate îndeplini acest rol unificator, fiindcă prin însuşi sistemul de partide, preşedinții au întotdeauna o motivație politică. Republicanismul a fost conceput pe principiul fraternității, dar o societate lipsită de clase sociale nu poate exista într-un mediu care promovează afişarea superiorității prin intermediul averilor şi a posesiunilor.

În cea mai mare parte, cei responsabili pentru constituția cu orientare morală a Statelor Unite ale Americii au fost rozacrucienii şi francmasonii – îndeosebi George Washington, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, John Adams şi Charles

Thompson. Acesta din urmă, care a conceput Marele Sigiliu al Statelor Unite ale Americii, a fost membru al Societății Filosofice Americane, al cărei membru era Franklin – un echivalent al Colegiului Invizibil din Marea Britanie. Imagistica Sigiliului are legătură directă cu tradiția alchimică, moştenită de la alegoria anticului Therapeutate egiptean. Acvila, ramura de măslin, săgețile şi pentagramele sunt simboluri oculte ale contrariilor: binele şi răul, masculinul şi femininul, războiul şi pacea, întunericul şi lumina etc. Pe revers (şi pe bancnota de un dolar) se află trunchiul de piramidă care indică pierderea Vechii Înțelepciuni, retezată şi silită să intre în ilegalitate de autoritățile Bisericii. Deasupra însă se află razele de lumină ale speranței şi ochiul atotvăzător, folosit ca simbol în timpul Revoluției Franceze.

La fondarea republicii, americanii au continuat să nutrească idealul unei monarhii paralele – un nucleu al ataşamentului patriotic, nonpolitic. Lui George Washington i-a fost oferită coroana, dar el a refuzat, fiindcă nu avea o ascendență corespunzătoare, şi s-a adresat Casei Regale Stuart. În noiembrie 1782, patru americani au sosit la Palazzo San Clemente din Florența, reşedința din exil a lui Carol al III-lea Stuart. Aceştia erau domnul Galloway din Maryland, doi frați pe nume Sylvester din Pennsylvania şi domnul Fish, un avocat din New York. Cei patru

au fost duşi la Charles Edward de secretarul acestuia, John Stewart. La întrevedere erau prezenți onorabilul Charles Hervey-Townshend (ulterior ambasador al Marii Britanii la Haga) şi viitoarea soție a prințului, Marguerite, contesă de Massillan. Discuțiile (axate pe dilema transatlantică a epocii) sunt consemnate în Arhiva senatului american şi în *Manorwater Papers.* Scriitori precum Sir Compton Mackenzie şi Sir Charles Petrie au relatat de asemenea cum Charles Edward Stuart a fost invitat să devină regele americanilor. Cu câțiva ani înainte, Charles primise o solicitare similară din partea unor persoane din Boston, dar după încheierea Războiului pentru independență, George Washington şi-a trimis propriii emisari. Ar fi fost o amară ironie pentru Casa de Hanovra să piardă fostele colonii nord-americane în favoarea Casei Stuart, dar Charles a declinat oferta din mai multe motive, printre acestea aflându-se şi lipsa unui moştenitor legitim de sex masculin la data respectivă. Prințul ştia că, fără un succesor la tron, Statele Unite ar fi fost din nou o pradă uşoară pentru Casa de Hanovra la moartea sa, lucru care ar fi zădărnicit toate eforturile pentru cucerirea independenței.

Preceptul Sangréal-ului

De atunci, multe alte evenimente răsunătoare s-

au petrecut: revoluția franceză, revoluția rusă, două războaie mondiale şi o serie de ample schimbări pe măsură ce diverse țări au trecut de la o formă de guvernare la alta. Dar disputele interne şi internaționale continuă şi astăzi la fel ca în Evul Mediu, motivate de comerț, politică, religie şi alte „stindarde" fluturate pentru a justifica neîncetata luptă pentru controlul economic şi teritorial. Sfântul Imperiu Roman a dispărut, Reich-urile germane au căzut, iar Imperiul Britanic s-a prăbuşit. Imperiul Țarist a fost înlocuit de comunism, acesta ajungând şi el la faliment, în vreme ce capitalismul se clatină pe muchia acceptabilității. Odată cu încheierea războiului rece, America se confruntă cu o nouă amenințare la adresa statutului ei de superputere, din partea țărilor asiatice. Concomitent, națiunile europene strâng rândurile în ceea ce a părut la un moment dat o bine gândită comunitate economică, suferind însă deja de pe urma aceloraşi presiuni ale suveranității naționale şi ale tradițiilor individuale care au subminat şi Sfântul Imperiu Roman.

Indiferent că națiunile sunt guvernate de regimuri militariste sau de parlamente alese, de autocrați sau de democrați şi indiferent că sunt descrise ca monarhiste, socialiste sau republicane, esența este întotdeauna aceeaşi: cei puțini controlează soarta celor mulți. În cazul dictaturilor acesta este un lucru de la sine înțeles,

dar alta ar trebui să fie situația într-o instituție democratică, bazată pe principiul votului majoritar. Adevărata democrație presupune guvernarea *de către* popor, *pentru* popor, în formă directă sau reprezentativă, ignorând diferențele de clasă şi tolerând punctele de vedere ale minorității. Constituția americană conturează un ideal al acestei forme de democrație, dar la fel ca în cazul altor țări, există întotdeauna o mare parte a comunității care nu este reprezentată de partidul aflat la putere.

Fiindcă preşedinții şi prim-miniştrii au afilieri politice şi fiindcă partidele ajung pe rând la cârma societății, rezultatul inevitabil este lipsa de continuitate la nivelul națiunii respective. Acesta nu este în mod necesar un lucru rău, dar nu există o instituție permanentă care să susțină şi să apere drepturile şi libertățile populației în aceste condiții ale schimbării periodice a celor aflați la conducere. Marea Britanie are, cel puțin, o monarhie, dar este o monarhie constrânsă din punct de vedere politic şi deci ineficientă în îndeplinirea rolului său de Apărător al Regatului. Spre deosebire de Marea Britanie, Statele Unite dețin o constituție scrisă, însă nu au pe nimeni cu puterea de a-i susține principiile în fața guvernărilor succesive care îşi urmăresc cu fermitate interesele politice.

Să existe oare o rezolvare a acestei anomalii – o soluție care să poată aduce nu numai o rază de speranță, ci una de lumină asupra viitorului? Cu

siguranță există, dar energia sa se bazează pe cei aflați în serviciul guvernamental, care își conştientizează rolul de reprezentanți ai societății, fără a pretinde să se afle doar în fruntea ei. Pe lângă administrația politică, ar putea fi desemnat un reprezentant constituțional, împuternicit să vegheze asupra potențialelor inechități şi încălcări ale prevederilor constituției. Acest lucru ar putea fi realizai aşa cum au intenționat inițial George Washington şi ceilalți fondatori ai națiunii americane. Planul lor inițial viza un parlament democratic combinat cu o monarhie constituțională funcțională supusă nu parlamentului sau Bisericii, ci poporului şi constituției scrise. Într-un astfel de mediu, suveranitatea s-ar afla de fapt în mâinile poporului, în vreme ce monarhul ar depune un jurământ de credință față de națiune – nu invers, aşa cum este cazul în Marea Britanie, unde națiunea aduce agii suveranității parlamentului şi monarhiei.

Dorința neîmplinită a Părinților Fondatori ai națiunii americane a fost aceea ca miniştrii să fie aleşi prin votul majoritar al poporului, iar acțiunile lor să fie guvernate de litera constituției. Cum constituția aparține poporului, apărătorul ei – aşa cum considera George Washington ar trebui să fie un monarh care să nu fie obligat autorităților politice sau religioase, ci națiunii suverane. Prin sistemul ereditar natural (fiind născut şi educat

pentru această misiune), un asemenea apărător constituțional ar asigura continuitatea reprezentării publice pe fondul guvernărilor succesive. Din acest punct de vedere, atât monarhii, cât şi miniştrii ar fi slujitori ai constituției în numele comunității naționale. Un asemenea concept al guvernării morale constituie însăşi esența Codului Graalului şi este fezabil pentru orice stat național civilizat.

Un prim-ministru britanic a afirmat recent că nu este de datoria sa să fie popular! Greşit. Un ministru popular este un ministru în care populația are încredere, iar încrederea electorală binemeritată facilitează procesul democratic. Niciun ministru nu poate susține cu onestitate idealul egalității sociale când el însuşi deține o anume poziție de superioritate asupra societății. Structura de clasă este întotdeauna decisă de sus, niciodată de jos. De aceea, cei autoaşezați pe piedestaluri pentru a fi văzuți trebuie alungați, în interesul armoniei şi al unității. Isus nu s-a simțit deloc umilit când a spălat picioarele apostolilor la Cina cea de Taină; el a fost înălțat pe tărâmul unui adevărat rege al Graalului – tărâmul egalității şi al slujirii princiare. Acesta este preceptul etern al Sangréal-ului, iar tradiția Graalului îl exprimă cu o perfectă claritate: Numai întrebându-ne pe cine slujeşte Graalul va fi tămăduită rana Regelui Pescar, iar țarina stearpă va redeveni rodnică.

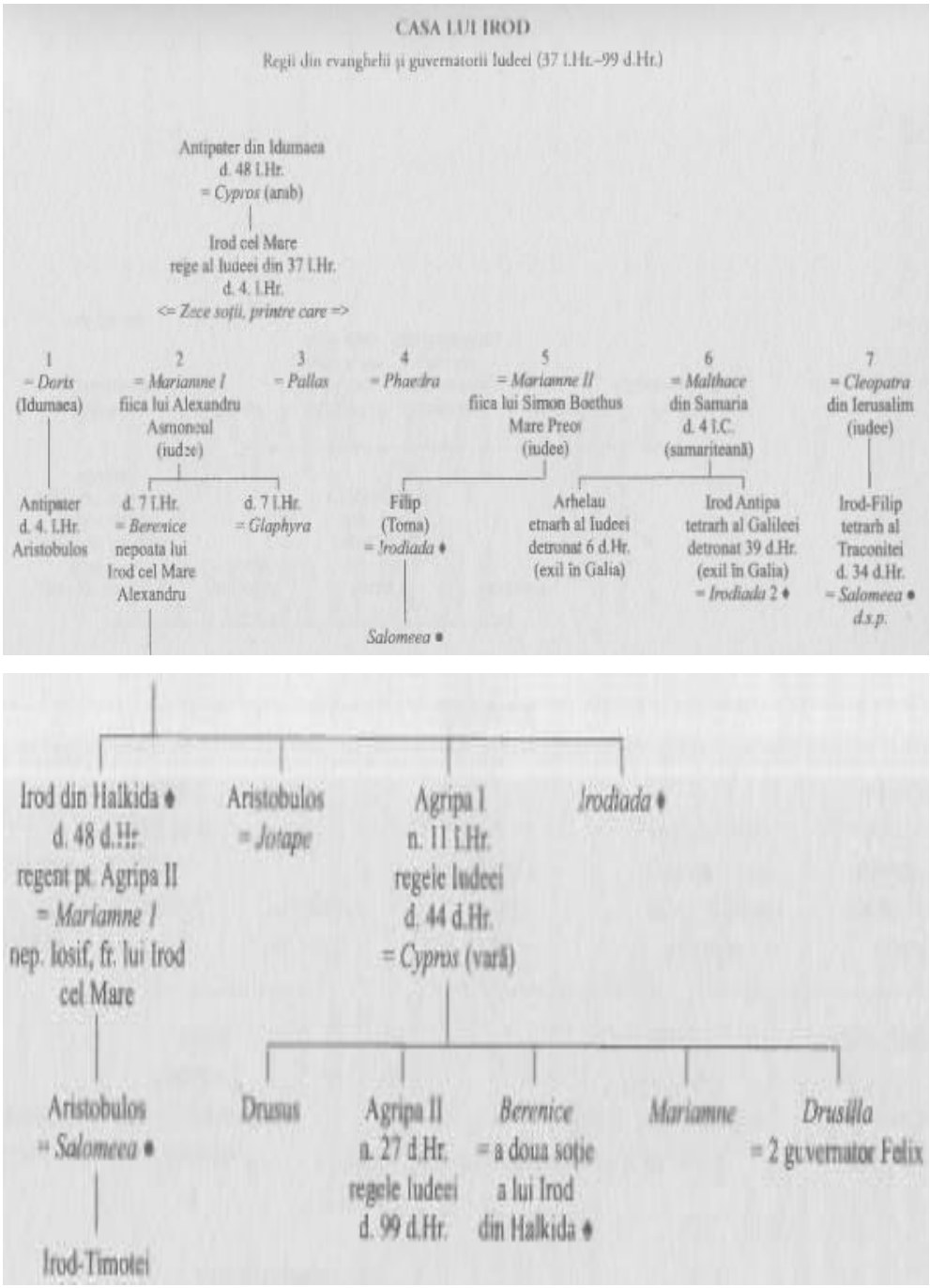
CASA LUI IROD
Regii din evanghelii și guvernatorii Iudeei (37 î.Hr.–99 d.Hr.)
Antipater din Idumaea
d. 48 î.Hr.
= Cypros (arab)
Irod cel Mare
rege al Iudeei din 37 î.Hr.
d. 4. î.Hr.
<= Zece soții, printre care =>
1
= Doris
(Idumaea)
2
= Marianne I
fiica lui Alexandru
Asmoneul
(iudee)
3
= Pallas
4
= Phaedra
5
= Mariamne II
fiica lui Simon Boethus
Mare Preot
(iudee)
6
= Malthace
din Samaria
d. 4 î.C.
(samariteană)
7
= Cleopatra
din Ierusalim
(iudee)
Antipater
d. 4. î.Hr.
Aristobulos
d. 7 î.Hr.
= Berenice
nepoata lui
Irod cel Mare
Alexandru
d. 7 î.Hr.
= Glaphyra
Filip
(Toma)
= Irodiada ♦
Arhelau
etnarh al Iudeei
detronat 6 d.Hr.
(exil în Galia)
Irod Antipa
tetrarh al Galileei
detronat 39 d.Hr.
(exil în Galia)
= Irodiada 2 ♦
Irod-Filip
tetrarh al
Traconitei
d. 34 d.Hr.
= Salomeea ♦
d.s.p.
Salomeea ♦
Irod din Halkida ♦
d. 48 d.Hr.
regent pt. Agripa II
= Mariamne I
nep. Iosif, fr. lui Irod
cel Mare
Aristobulos
= Jotape
Agripa I
n. 11 î.Hr.
regele Iudeei
d. 44 d.Hr.
= Cypros (vară)
Irodiada ♦
Aristobulos
= Salomeea ♦
Irod-Timotei
Drusus
Agripa II
n. 27 d.Hr.
regele Iudeei
d. 99 d.Hr.
Berenice
= a doua soție
a lui Irod
din Halkida ♦
Mariamne
Drusilla
= 2 guvernator Felix

PRIMII ÎMPĂRAȚI ŞI EPISCOPI AI ROMEI
Până în vremea lui Constantin cel Mare
(44 î.Hr. - 337 d.Hr.)

Împărați romani	Anii	Episcopi	Anii
Augustus	44 î.Hr. - 14 d.Hr.		
Tiberius	14-37 d.Hr		
Gaius Caligula	37-41		
Claudius	41-54		
Nero	54-68		
Galba	68-69	Linus	58-78
	(Primul episcop al Romei, desemnat de Pavel înainte de moartea lui Petru)		
Otho (împreună cu)	69		
Vitellius	69		
Vespasian	69-79		
Titus	79-81	Anacletus	78-89
Domițian	81-96	Clement I	89-98
Nerva	96-98		
Traian	98-117	Evaristus	99-106
		Alexandru	107-115
Hadrian	117-138	Sixt I	116-125
		Telesphorus	125-136
Antoninus Pius	138-161	Hyginus	136-140
		Pius I	140vI54
Marcus Aurelius	161-180	Anicetus	155-165
		Soter	165-174
Commodus	180-192	Eleutheriu	174-189
Pertinax (împreună cu)	193	Victor I	189-198
Didius Iulianus	193		

Lucius Severus	193-211	Zephyrinus	199-217
Caracalla	211-217		
Macrinus	217	Calixt I	217-222
Heliogabalus	218-222		
Alexandru Severus	222-235	Urban I	222-230
		Pontianus	230-235
Maximinus	235-238	Anterus	235-236
Gordian I (împreuna cu) + Gordian II Pupienus (împreună cu)	238	Fabian	236-250
+ Balbinus	238		
Gordian III	238-244		
Filip (Arabul)	244-249		
Decius	249—251		
Gallus	251-253	Cornelius	251-253
Emilian	253	Lucius	253-254
Valerian (împreună cu)	253-260	Ştefan I	254-257
+ Gallienus	253 268	Sixt II	257-258
Claudius	268-270	Dionisios	259-268
Aurelian	270-275	Felix I	269-274
Tacitus	275	Eutihianus	275 -283
Probus	276-282		
Carus	282-283	Gaius	283-296
Carinus (împreună cu)	284		
+ Numerianus	284		
Diocleţian (împreună cu)	284-305		
+ Maximianus	286-305	Marcellinus	296-304
Constantius Chlorus	305-306		
Maxentius	306-312	Marcellus I	308-309
Constantin cei Mare		Eusebius	309

(Britannia şi Galia)	306-	Miltiade	310-314
(Occident)	312-	Silvestru I	314-335
(General)	324-337	(Primul episcop imperial al Romei)	

FRANCII SICAMBRIENI ŞI PRIMII MEROVINGIENI

Strămoşi ai Regilor Vrăjitori (secolele al IV-lea–al VI-lea)

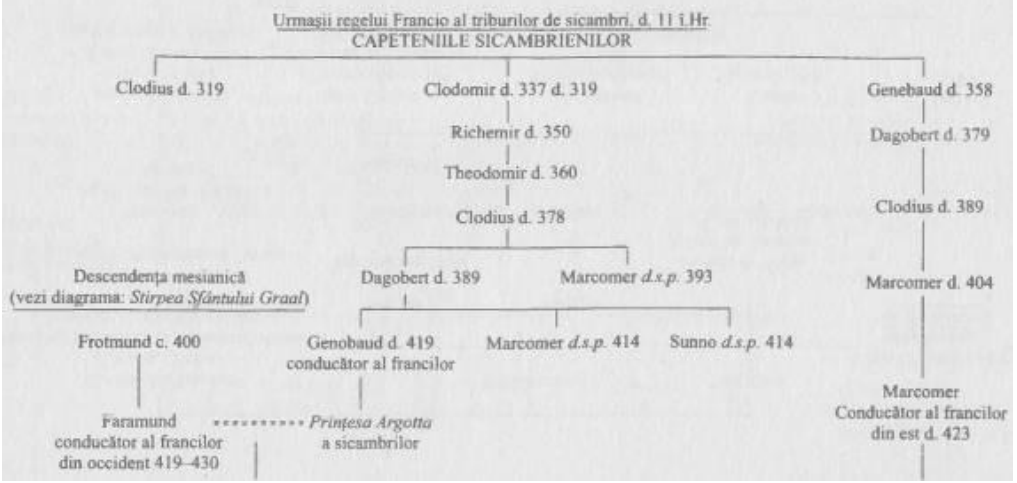
Urmaşii regelui Francio al triburilor de sicambri, d. 11 î.Hr.
CAPETENIILE SICAMBRIENILOR
Clodius d. 319
Clodomir d. 337 d. 319
Genebaud d. 358
Richemir d. 350
Dagobert d. 379
Theodomir d. 360
Clodius d. 389
Clodius d. 378
Descendenţa mesianică (vezi diagrama: Stirpea Sfântului Graal)
Dagobert d. 389
Marcomer d.s.p. 393
Marcomer d. 404
Frotmund c. 400
Genobaud d. 419 conducător al francilor
Marcomer d.s.p. 414
Sunno d.s.p. 414
Faramund conducător al francilor din occident 419–430
Prinţesa Argotta a sicambrilor
Marcomer Conducător al francilor din est d. 423

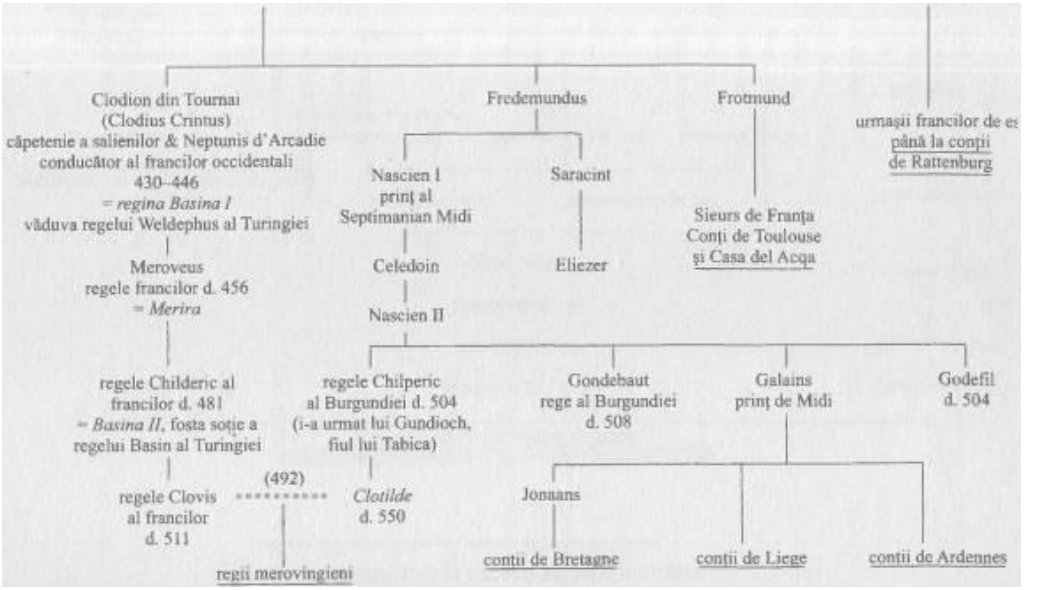
Clodion din Tournai (Clodius Crinitus) căpetenie a salienilor & Neptunis d'Arcadie conducător al francilor occidentali 430–446
= regina Basina I
văduva regelui Weldephus al Turingiei
Fredemundus
Frotmund
urmaşii francilor de es
până la conţii de Rattenburg
Nascien I prinţ al Septimanian Midi
Saracint
Sieurs de Franţa Conţi de Toulouse şi Casa del Acqa
Meroveus regele francilor d. 456
= Merira
Celedoin
Eliezer
Nascien II
regele Childeric al francilor d. 481
= Basina II, fosta soţie a regelui Basin al Turingiei
regele Chilperic al Burgundiei d. 504 (i-a urmat lui Gundioch, fiul lui Tabica)
Gondebaut rege al Burgundiei d. 508
Galains prinţ de Midi
Godefil d. 504
(492)
regele Clovis al francilor d. 511
Clotilde d. 550
Jonnans
regii merovingieni
conţii de Bretagne
conţii de Liege
conţii de Ardennes

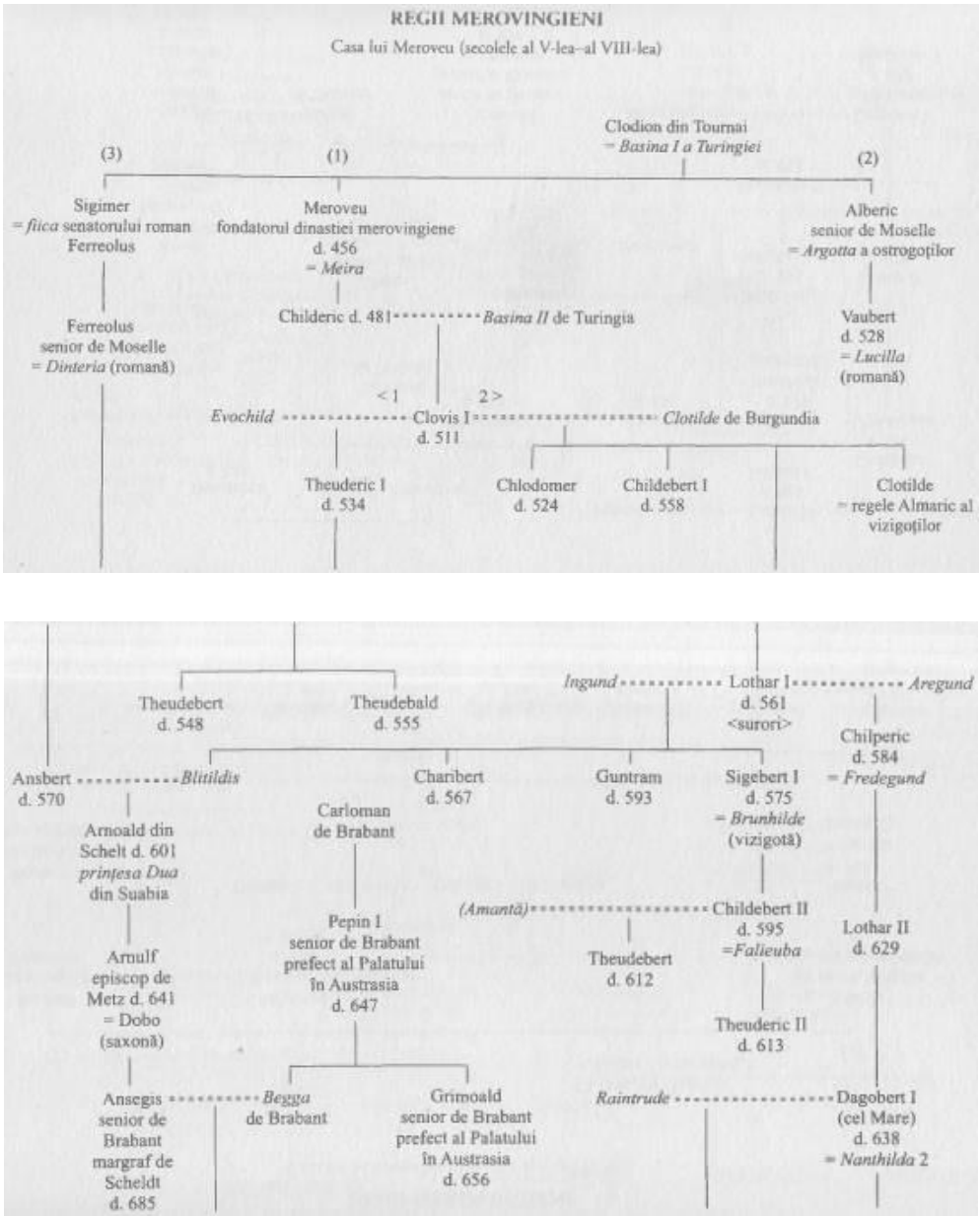
REGII MEROVINGIENI
Casa lui Meroveu (secolele al V-lea–al VIII-lea)
Clodion din Tournai
= Basina I a Turingiei
(3)
(1)
(2)
Sigimer
= fiica senatorului roman Ferreolus
Meroveu
fondatorul dinastiei merovingiene
d. 456
= Meira
Alberic
senior de Moselle
= Argotta a ostrogoților
Ferreolus
senior de Moselle
= Dinteria (romană)
Childeric d. 481
Basina II de Turingia
Vaubert
d. 528
= Lucilla
(romană)
< 1
2 >
Evochild
Clovis I
d. 511
Clotilde de Burgundia
Theuderic I
d. 534
Chlodomer
d. 524
Childebert I
d. 558
Clotilde
= regele Almaric al vizigoților
Theudebert
d. 548
Theudebald
d. 555
Ingund
Lothar I
d. 561
<surori>
Aregund
Chilperic
d. 584
= Fredegund
Ansbert
d. 570
Blitildis
Charibert
d. 567
Guntram
d. 593
Sigebert I
d. 575
= Brunhilde
(vizigotă)
Arnoald din Schelt d. 601
prințesa Dua
din Suabia
Carloman
de Brabant
(Amantă)
Childebert II
d. 595
=Falieuba
Lothar II
d. 629
Arnulf
episcop de Metz d. 641
= Dobo
(saxonă)
Pepin I
senior de Brabant
prefect al Palatului în Austrasia
d. 647
Theudebert
d. 612
Theuderic II
d. 613
Ansegis
senior de Brabant
margraf de Scheldt
d. 685
Begga
de Brabant
Grimoald
senior de Brabant
prefect al Palatului în Austrasia
d. 656
Raintrude
Dagobert I
(cel Mare)
d. 638
= Nanthilda 2

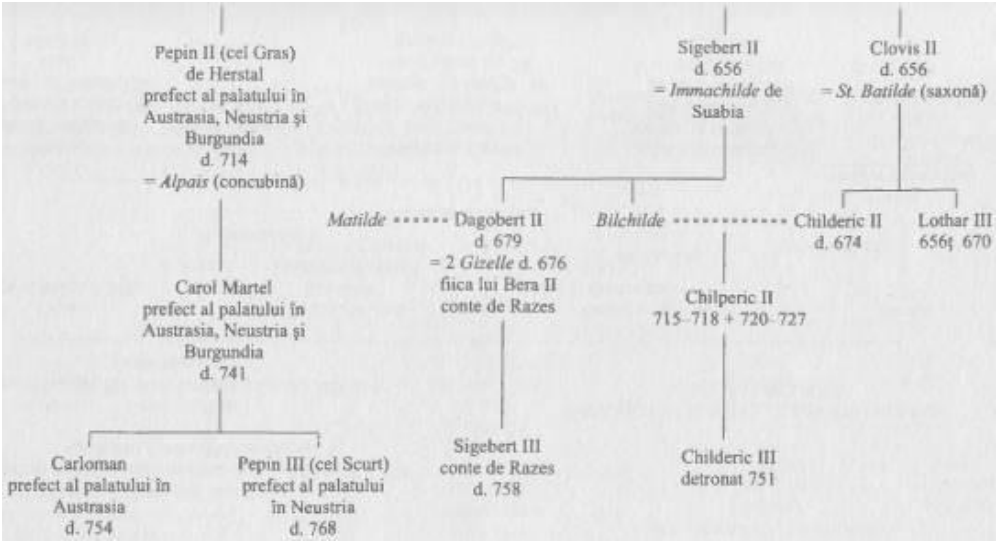

CAROLINGIENII

Casa lui Carol cel Mare (secolele al VIII-lea–al X-lea)

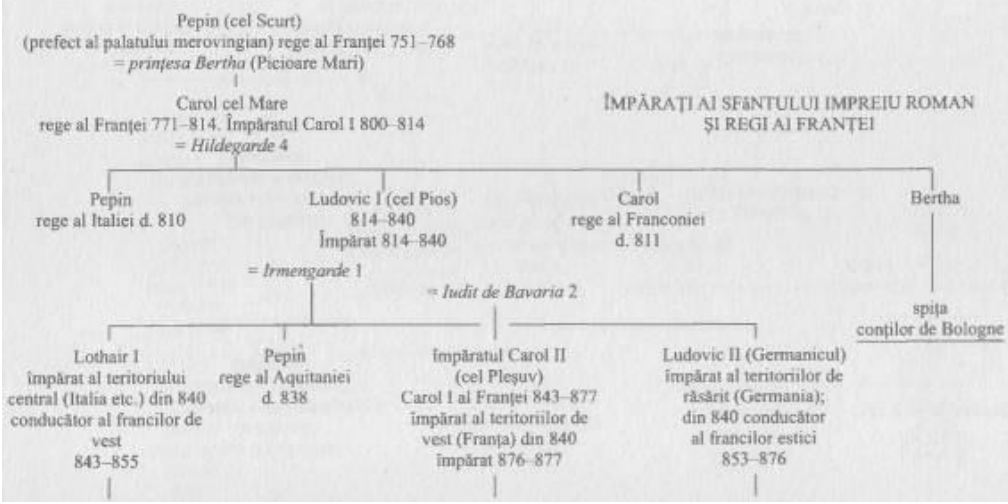

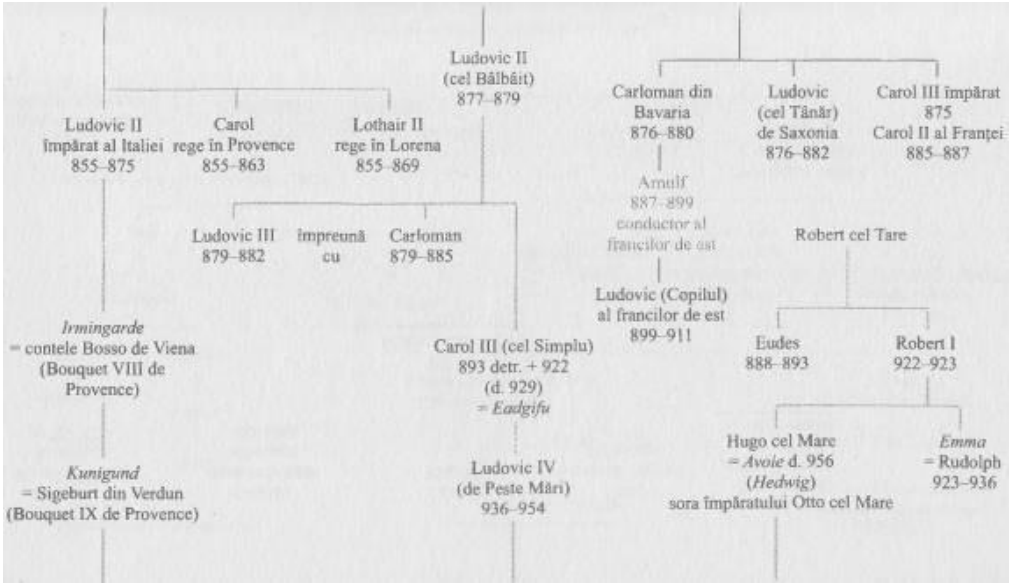
Ludovic II
(cel Bâlbâit)
877–879
Ludovic II
împărat al Italiei
855–875
Carol
rege în Provence
855–863
Lothair II
rege în Lorena
855–869
Carloman din
Bavaria
876–880
Ludovic
(cel Tânăr)
de Saxonia
876–882
Carol III împărat
875
Carol II al Franței
885–887
Arnulf
887–899
conducător al
francilor de est
Ludovic III
879–882
împreună
cu
Carloman
879–885
Robert cel Tare
Ludovic (Copilul)
al francilor de est
899–911
Irmingarde
= contele Bosso de Viena
(Bouquet VIII de
Provence)
Carol III (cel Simplu)
893 detr. + 922
(d. 929)
= Eadgifu
Eudes
888–893
Robert I
922–923
Kunigund
= Sigeburt din Verdun
(Bouquet IX de Provence)
Ludovic IV
(de Peste Mări)
936–954
Hugo cel Mare
= Avoie d. 956
(Hedwig)
sora împăratului Otto cel Mare
Emma
= Rudolph
923–936

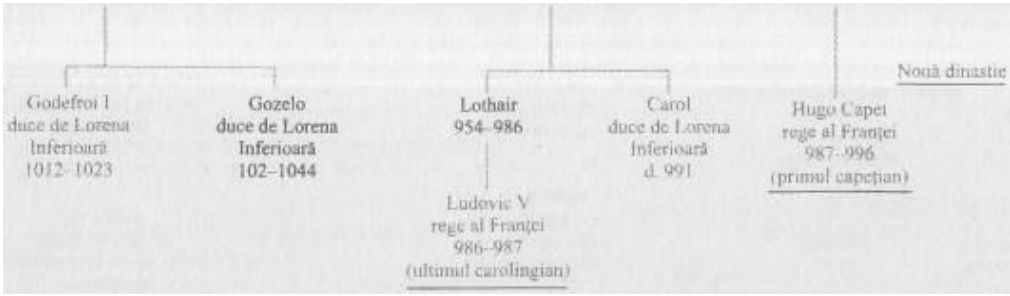
Godefroi I
duce de Lorena
Inferioară
1012–1023
Gozelo
duce de Lorena
Inferioară
102–1044
Lothair
954–986
Carol
duce de Lorena
Inferioară
d. 991
Hugo Capet
rege al Franței
987–996
(primul capețian)
Nouă dinastie
Ludovic V
rege al Franței
986–987
(ultimul carolingian)

CASELE DE WALES ŞI BRETAGNE

Dinastiile armateice (secolele I–al X-lea)

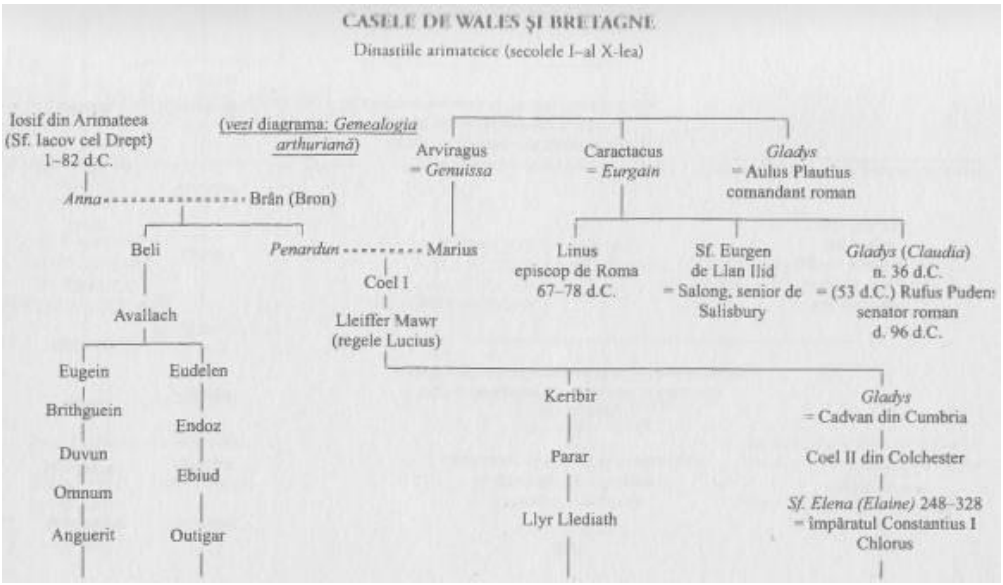

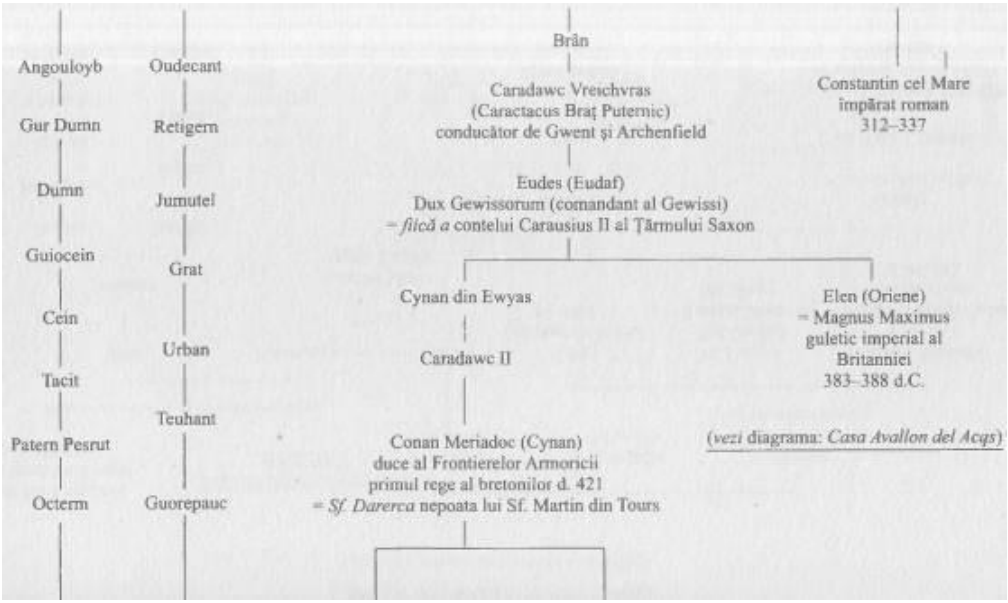

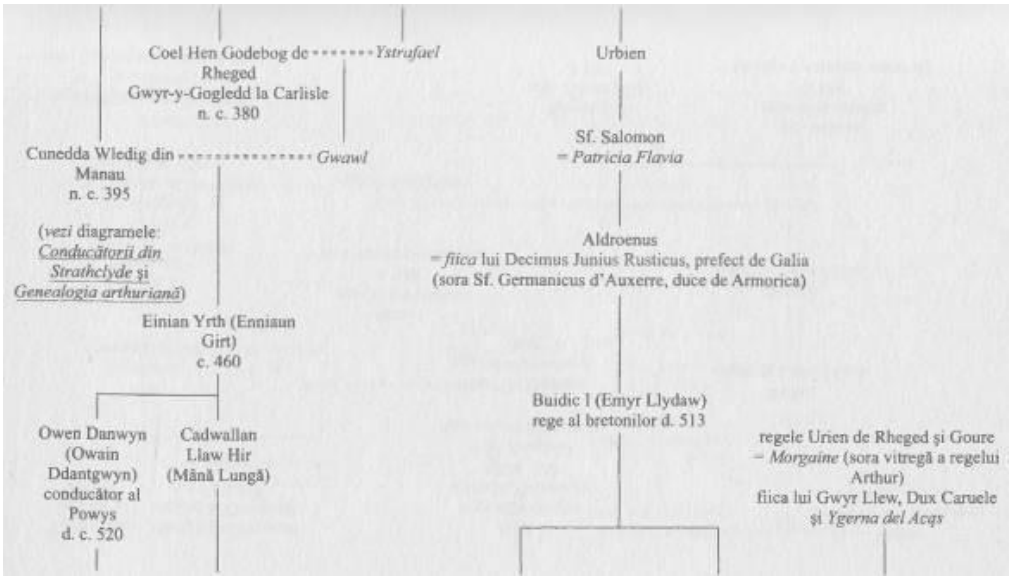
Coel Hen Godebog de Rheged
Gwyr-y-Gogledd la Carlisle
n. c. 380
Ystrafael
Urbien
Cunedda Wledig din Manau
n. c. 395
Gwawl
Sf. Salomon
= Patricia Flavia
(vezi diagramele: Conducătorii din Strathclyde și Genealogia arthuriană)
Aldroenus
= fiica lui Decimus Junius Rusticus, prefect de Galia
(sora Sf. Germanicus d'Auxerre, duce de Armorica)
Einian Yrth (Enniaun Girt)
c. 460
Buidic I (Emyr Llydaw)
rege al bretonilor d. 513
Owen Danwyn (Owain Ddantgwyn)
conducător al Powys
d. c. 520
Cadwallan Llaw Hir (Mână Lungă)
regele Urien de Rheged și Goure
= Morgaine (sora vitregă a regelui Arthur)
fiica lui Gwyr Llew, Dux Caruele
și Ygerna del Acqs

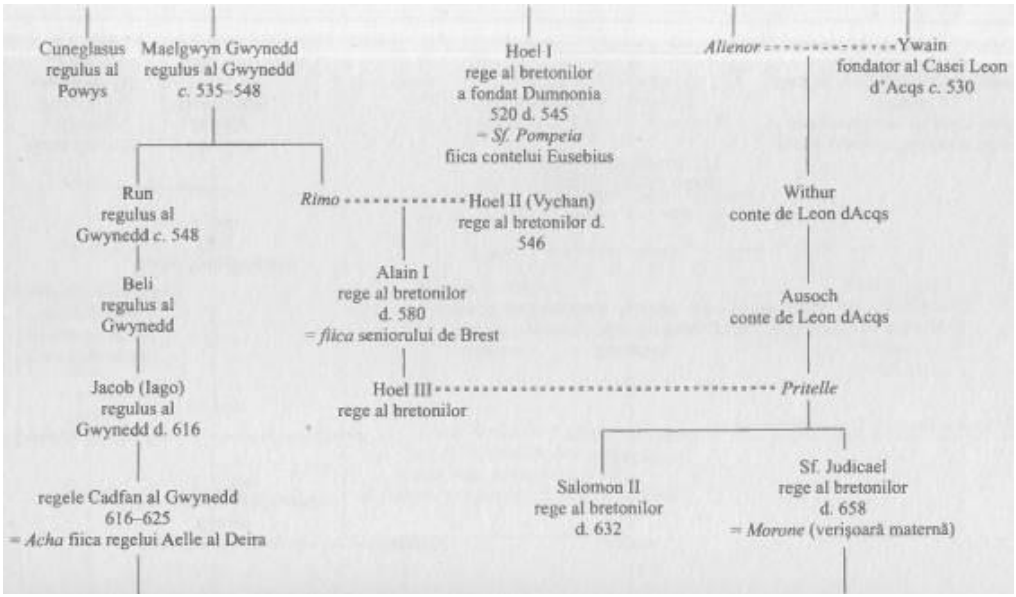
Cuneglasus
regulus al Powys
Maelgwyn Gwynedd
regulus al Gwynedd
c. 535–548
Hoel I
rege al bretonilor
a fondat Dumnonia
520 d. 545
= Sf. Pompeia
fiica contelui Eusebius
Alienor
Ywain
fondator al Casei Leon d'Acqs c. 530
Run
regulus al Gwynedd c. 548
Rimo
Hoel II (Vychan)
rege al bretonilor d. 546
Withur
conte de Leon dAcqs
Beli
regulus al Gwynedd
Alain I
rege al bretonilor
d. 580
= fiica seniorului de Brest
Ausoch
conte de Leon dAcqs
Jacob (Iago)
regulus al Gwynedd d. 616
Hoel III
rege al bretonilor
Pritelle
regele Cadfan al Gwynedd
616–625
= Acha fiica regelui Aelle al Deira
Salomon II
rege al bretonilor
d. 632
Sf. Judicael
rege al bretonilor
d. 658
= Morone (verișoară maternă)

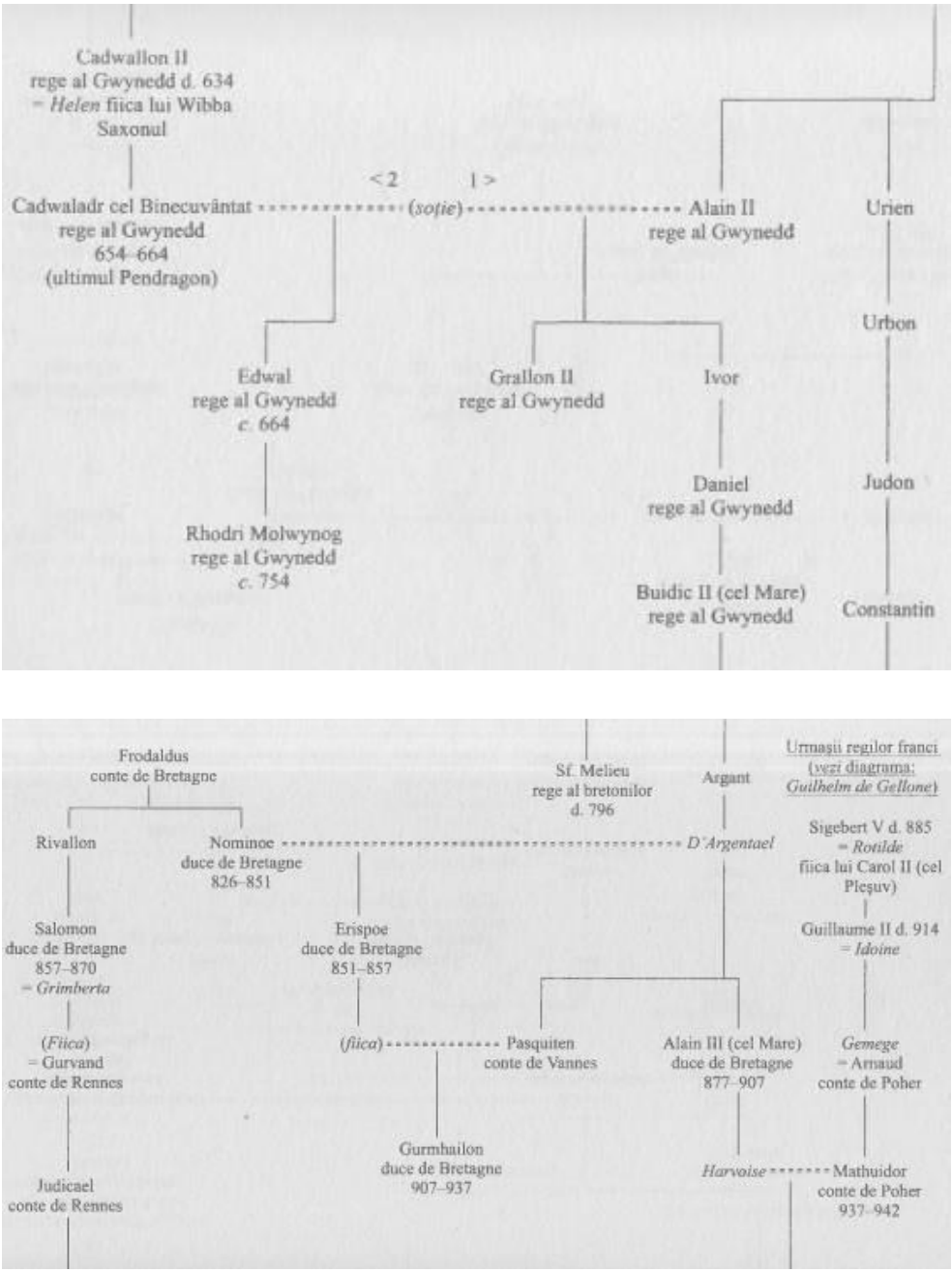
Cadwallon II
rege al Gwynedd d. 634
= *Helen* fiica lui Wibba
Saxonul
Cadwaladr cel Binecuvântat
rege al Gwynedd
654–664
(ultimul Pendragon)
< 2
(*soție*)
1 >
Alain II
rege al Gwynedd
Urien
Urbon
Edwal
rege al Gwynedd
c. 664
Rhodri Molwynog
rege al Gwynedd
c. 754
Grallon II
rege al Gwynedd
Ivor
Daniel
rege al Gwynedd
Buidic II (cel Mare)
rege al Gwynedd
Judon
Constantin
Frodaldus
conte de Bretagne
Rivallon
Nominoe
duce de Bretagne
826–851
Salomon
duce de Bretagne
857–870
= *Grimberta*
(*Fiica*)
= Gurvand
conte de Rennes
Judicael
conte de Rennes
Erispoe
duce de Bretagne
851–857
(*fiica*)
Sf. Melieu
rege al bretonilor
d. 796
Argant
D'Argentael
Pasquiten
conte de Vannes
Gurmhailon
duce de Bretagne
907–937
Alain III (cel Mare)
duce de Bretagne
877–907
Harvoise
Urmașii regilor franci
(vezi diagrama:
Guilhelm de Gellone)
Sigebert V d. 885
= *Rotilde*
fiica lui Carol II (cel
Pleșuv)
Guillaume II d. 914
= *Idoine*
Gemege
= Arnaud
conte de Poher
Mathuidor
conte de Poher
937–942

SFINTELE FAMILII ALE BRITANNIEI

Sfinți și Case suverane (secolele I–al VI-lea)

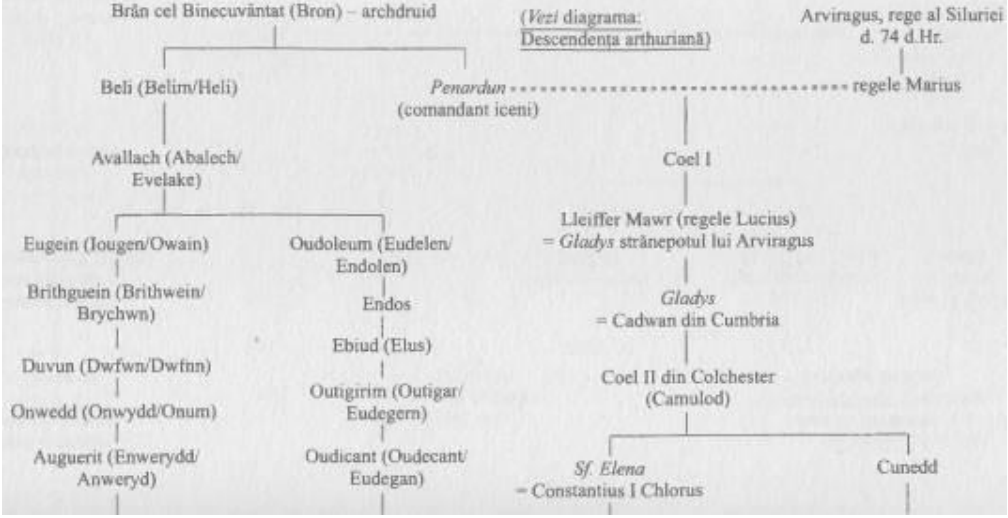

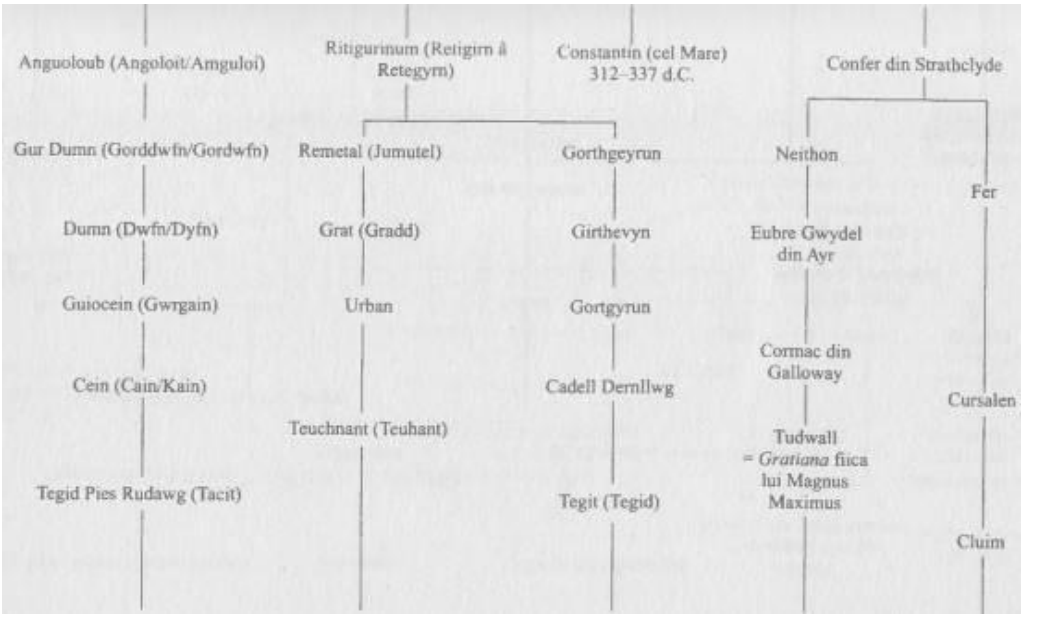
Anguoloub (Angoloit/Amguloi)
Ritigurinum (Retigirn â Retegyrn)
Constantin (cel Mare) 312–337 d.C.
Confer din Strathclyde
Gur Dumn (Gorddwfn/Gordwfn)
Remetal (Jumutel)
Gorthgeyrun
Neithon
Fer
Dumn (Dwfn/Dyfn)
Grat (Gradd)
Girthevyn
Eubre Gwydel din Ayr
Guiocein (Gwrgain)
Urban
Gortgyrun
Cormac din Galloway
Cein (Cain/Kain)
Cadell Dernllwg
Cursalen
Teuchnant (Teuhant)
Tudwall = *Gratiana* fiica lui Magnus Maximus
Tegid Pies Rudawg (Tacit)
Tegit (Tegid)
Cluim

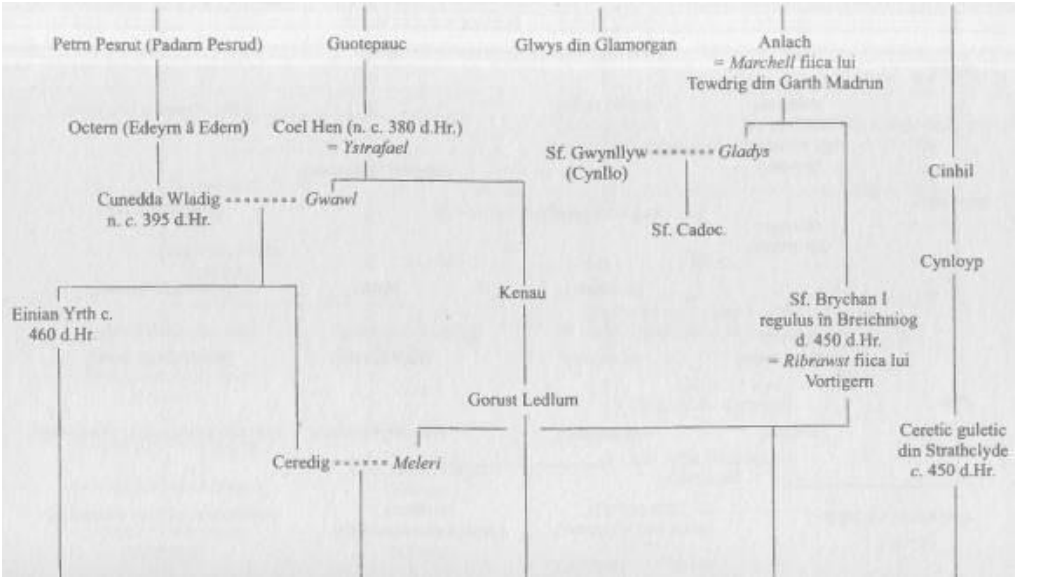
Petrn Pesrut (Padarn Pesrud)
Guotepauc
Glwys din Glamorgan
Anlach = *Marchell* fiica lui Tewdrig din Garth Madrun
Octern (Edeyrn â Edern)
Coel Hen (n. c. 380 d.Hr.) = *Ystrafael*
Sf. Gwynllyw (Cynllo)
Gladys
Cinhil
Cunedda Wledig n. c. 395 d.Hr.
Gwawl
Sf. Cadoc
Cynloyp
Einian Yrth c. 460 d.Hr
Kenau
Sf. Brychan I regulus in Breichniog d. 450 d.Hr. = *Ribrawst* fiica lui Vortigern
Gorust Ledlum
Ceredig
Meleri
Ceretic guletic din Strathclyde c. 450 d.Hr.

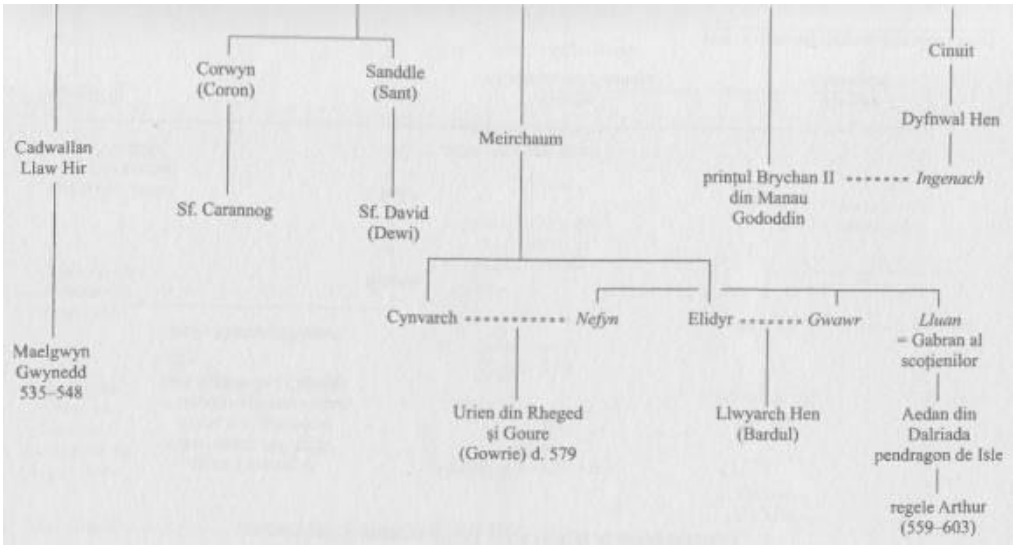

FAMILIA SFINTEI ELENA

Supliment la diagrama SFINTELE FAMILII ALE BRITANNIEI

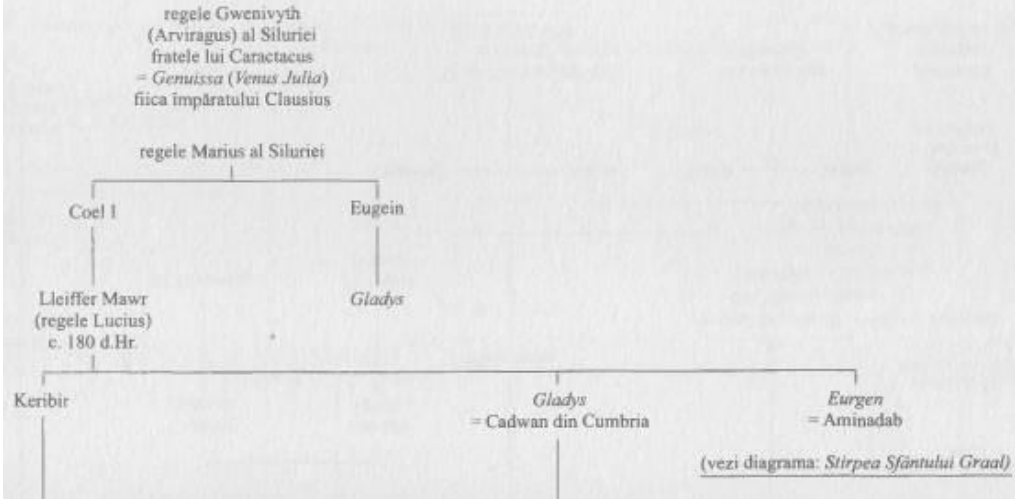

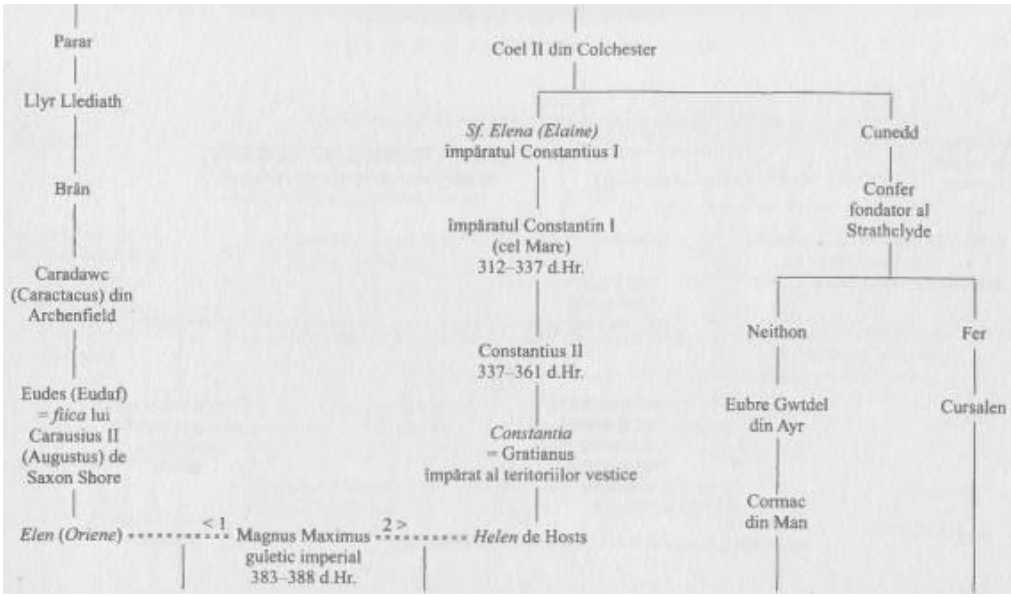
Parar
Llyr Llediath
Brân
Caradawc (Caractacus) din Archenfield
Eudes (Eudaf) = *fiica* lui Carausius II (Augustus) de Saxon Shore
Elen (*Oriene*)
< 1
Magnus Maximus guletic imperial 383–388 d.Hr.
2 >
Helen de Hosts
Coel II din Colchester
Sf. Elena (Elaine) împăratul Constantius I
Împăratul Constantin I (cel Mare) 312–337 d.Hr.
Constantius II 337–361 d.Hr.
Constantia = Gratianus împărat al teritoriilor vestice
Cunedd
Confer fondator al Strathclyde
Neithon
Fer
Eubre Gwtdel din Ayr
Cursalen
Cormac din Man

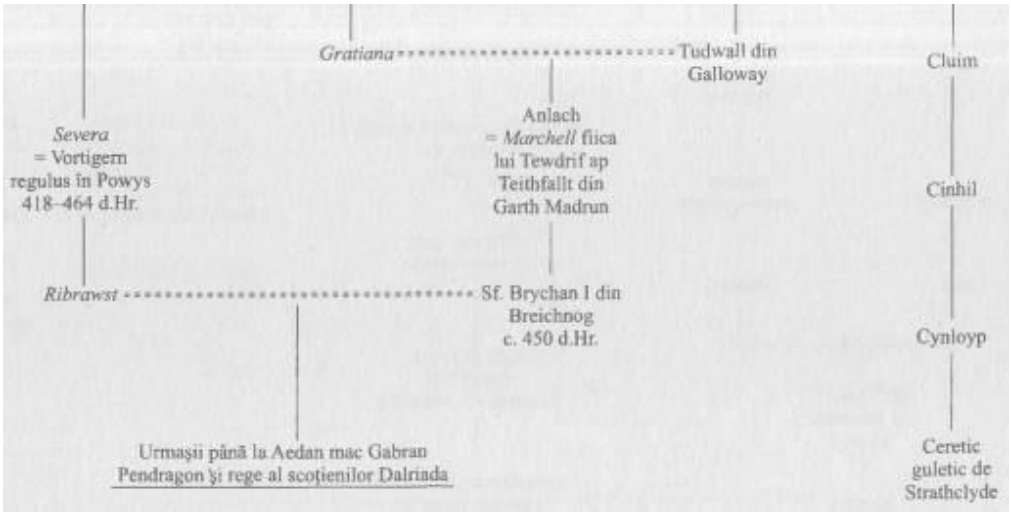
Gratiana
Tudwall din Galloway
Cluim
Severa = Vortigern regulus în Powys 418–464 d.Hr.
Anlach = *Marchell* fiica lui Tewdrif ap Teithfallt din Garth Madrun
Cinhil
Ribrawst
Sf. Brychan I din Breichnog c. 450 d.Hr.
Cynloyp
Urmaşii până la Aedan mac Gabran Pendragon şi rege al scoţienilor Dalriada
Ceretic guletic de Strathclyde

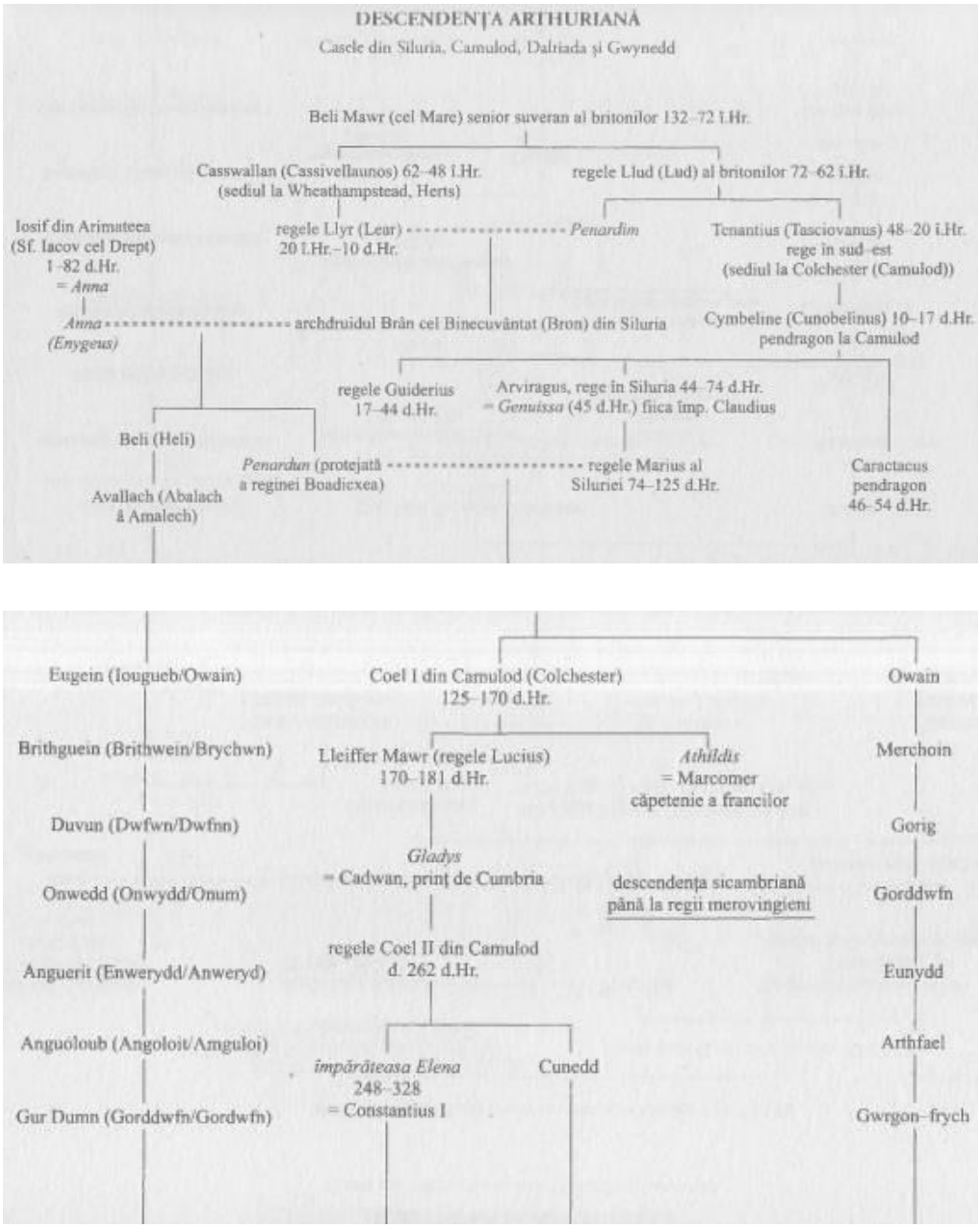
DESCENDENȚA ARTHURIANĂ
Castele din Siluria, Camulod, Dalriada și Gwynedd
Beli Mawr (cel Mare) senior suveran al britonilor 132–72 î.Hr.
Casswallan (Cassivellaunos) 62–48 î.Hr.
(sediul la Wheathampstead, Herts)
regele Llud (Lud) al britonilor 72–62 î.Hr.
Iosif din Arimateea
(Sf. Iacov cel Drept)
1–82 d.Hr.
= Anna
regele Llyr (Lear)
20 î.Hr.–10 d.Hr.
Penardim
Tenantius (Tasciovanus) 48–20 î.Hr.
rege în sud-est
(sediul la Colchester (Camulod))
Anna
(Enygeus)
arhdruidul Brân cel Binecuvântat (Bron) din Siluria
Cymbeline (Cunobelinus) 10–17 d.Hr.
pendragon la Camulod
regele Guiderius
17–44 d.Hr.
Arviragus, rege în Siluria 44–74 d.Hr.
= Genuissa (45 d.Hr.) fiica împ. Claudius
Beli (Heli)
Penardun (protejată
a reginei Boadicxea)
regele Marius al
Siluriei 74–125 d.Hr.
Caractacus
pendragon
46–54 d.Hr.
Avallach (Abalach
â Amalech)
Eugein (Iougueb/Owain)
Coel I din Camulod (Colchester)
125–170 d.Hr.
Owain
Brithguein (Brithwein/Brychwn)
Lleiffer Mawr (regele Lucius)
170–181 d.Hr.
Athildis
= Marcomer
căpetenie a francilor
Merchoin
Duvun (Dwfwn/Dwfnn)
Gorig
Gladys
= Cadwan, prinț de Cumbria
Onwedd (Onwydd/Onum)
descendența sicambriană
până la regii merovingieni
Gorddwfn
regele Coel II din Camulod
d. 262 d.Hr.
Anguerit (Enwerydd/Anweryd)
Eunydd
Anguóloub (Angoloit/Anguloi)
împărăteasa Elena
248–328
= Constantius I
Cunedd
Arthfael
Gur Dumn (Gorddwfn/Gordwfn)
Gwrgon-frych

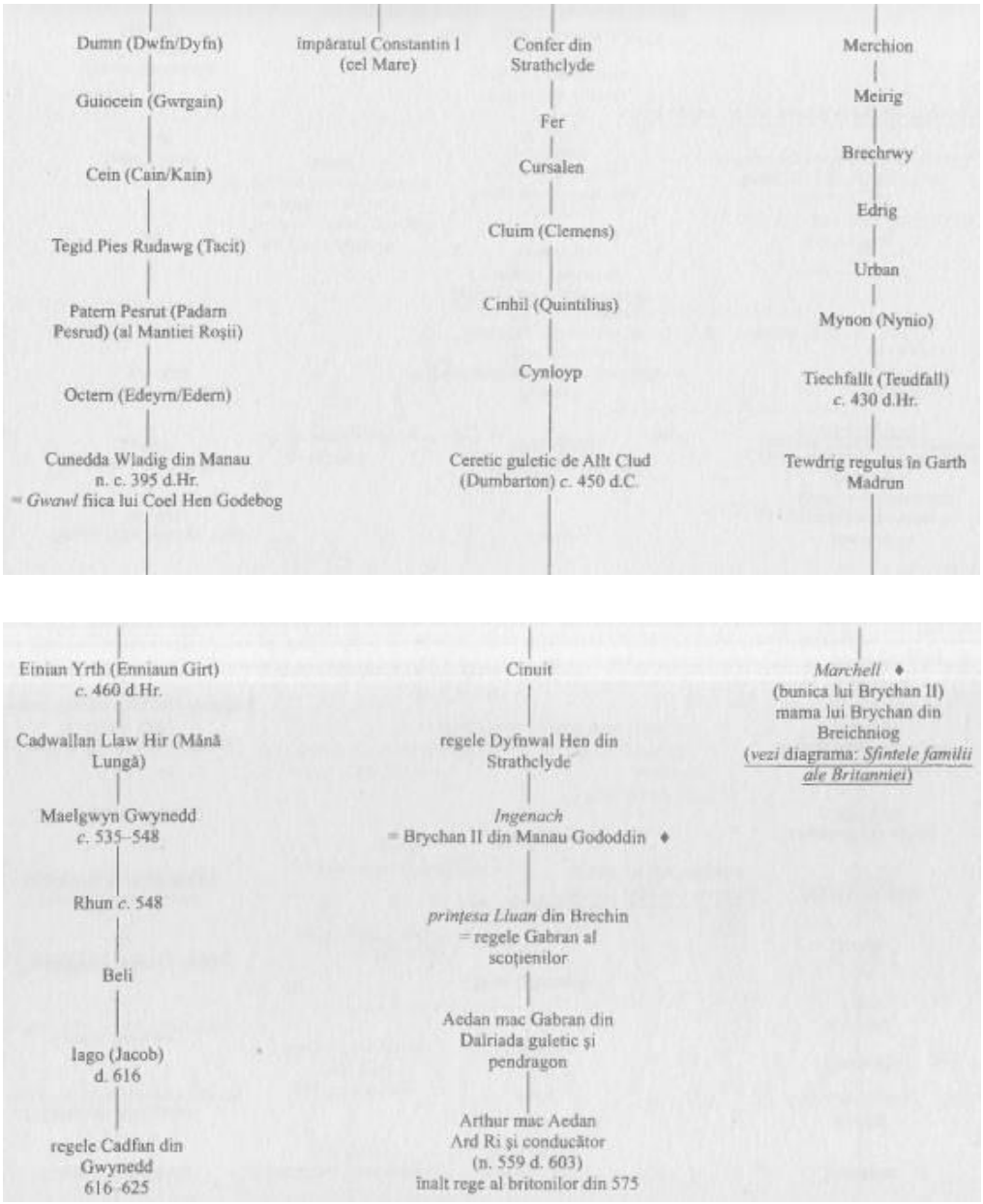
Dumn (Dwfn/Dyfn)
Guiocein (Gwrgain)
Cein (Cain/Kain)
Tegid Pies Rudawg (Tacit)
Patern Pesrut (Padarn Pesrud) (al Mantiei Roşii)
Octern (Edeyrn/Edern)
Cunedda Wladig din Manau
n. c. 395 d.Hr.
= Gwawl fiica lui Coel Hen Godebog
Împăratul Constantin I (cel Mare)
Confer din Strathclyde
Fer
Cursalen
Cluim (Clemens)
Cinhil (Quintilius)
Cynloyp
Ceretic guletic de Allt Clud (Dumbarton) c. 450 d.C.
Merchion
Meirig
Brechrwy
Edrig
Urban
Mynon (Nynio)
Tiechfallt (Teudfall)
c. 430 d.Hr.
Tewdrig regulus în Garth Madrun
Einian Yrth (Enniaun Girt)
c. 460 d.Hr.
Cadwallan Llaw Hir (Mână Lungă)
Maelgwyn Gwynedd
c. 535–548
Rhun c. 548
Beli
Iago (Jacob)
d. 616
regele Cadfan din Gwynedd
616–625
Cinuit
regele Dyfnwal Hen din Strathclyde
Ingenach
= Brychan II din Manau Gododdin ♦
prinţesa Lluan din Brechin
= regele Gabran al scoţienilor
Aedan mac Gabran din Dalriada guletic şi pendragon
Arthur mac Aedan
Ard Ri şi conducător
(n. 559 d. 603)
înalt rege al britonilor din 575
Marchell ♦
(bunica lui Brychan II)
mama lui Brychan din Breichniog
(vezi diagrama: Sfintele familii ale Britanniei)

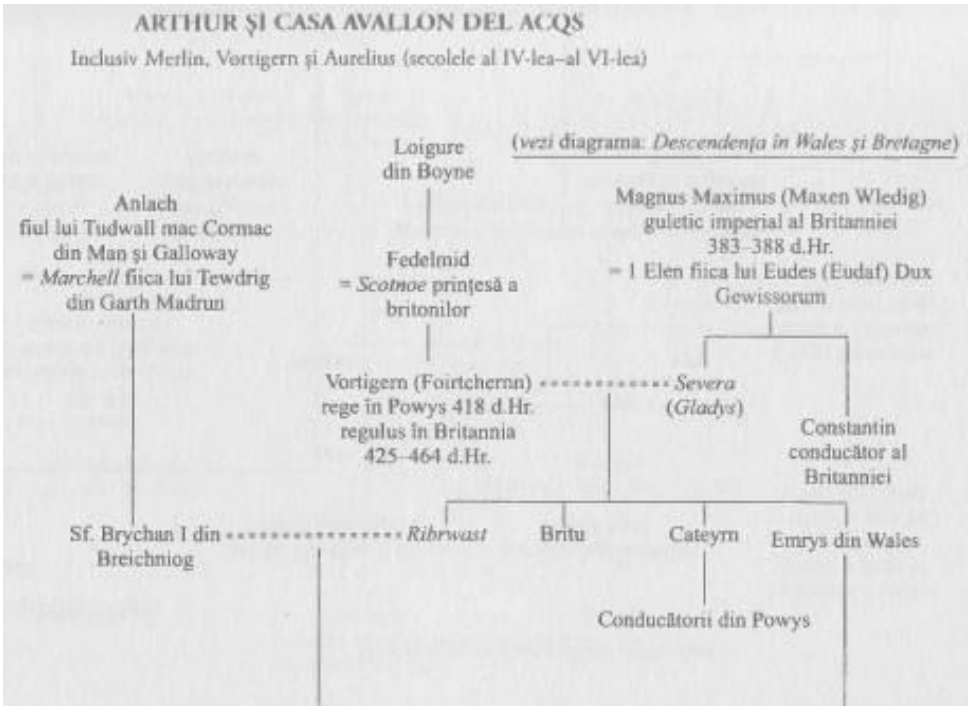
ARTHUR ŞI CASA AVALLON DEL ACQS
Inclusiv Merlin, Vortigern şi Aurelius (secolele al IV-lea–al VI-lea)
Loigure din Boyne
(vezi diagrama: Descendenţa în Wales şi Bretagne)
Anlach fiul lui Tudwall mac Cormac din Man şi Galloway = Marchell fiica lui Tewdrig din Garth Madrun
Fedelmid = Scotnoe prinţesă a britonilor
Magnus Maximus (Maxen Wledig) guletic imperial al Britanniei 383–388 d.Hr. = 1 Elen fiica lui Eudes (Eudaf) Dux Gewissorum
Vortigern (Foirtchernn) rege în Powys 418 d.Hr. regulus în Britannia 425–464 d.Hr.
Severa (Gladys)
Constantin conducător al Britanniei
Sf. Brychan I din Breichniog
Ribrwast
Britu
Cateyrn
Emrys din Wales
Conducători din Powys

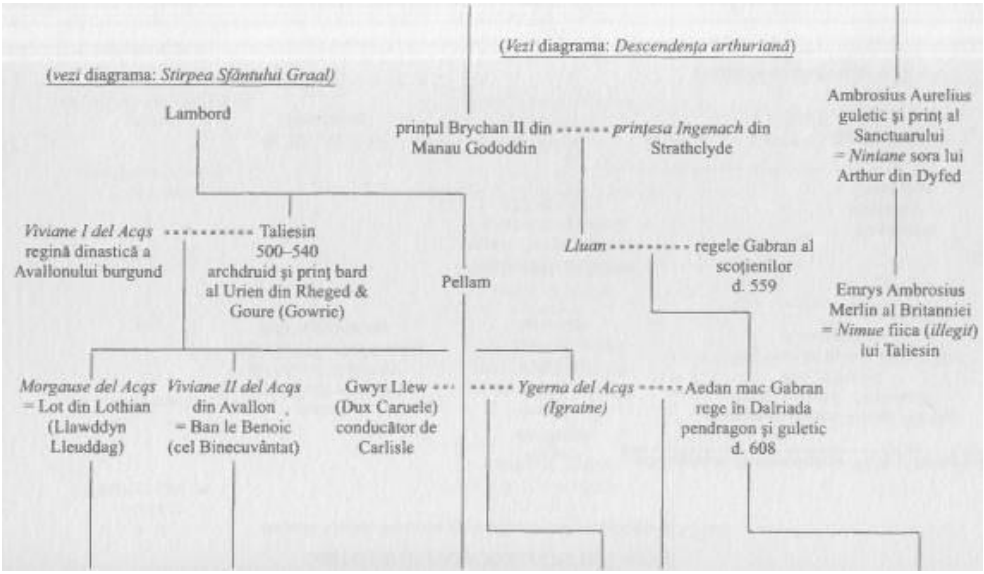
(Vezi diagrama: Descendenţa arthuriană)
(vezi diagrama: Stirpea Sfântului Graal)
Ambrosius Aurelius guletic şi prinţ al Sanctuarului = Ninlane sora lui Arthur din Dyfed
Lambord
prinţul Brychan II din Manau Gododdin
prinţesa Ingenach din Strathclyde
Viviane I del Acqs regină dinastică a Avallonului burgund
Taliesin 500–540 archdruid şi prinţ bard al Urien din Rheged & Goure (Gowric)
Pellam
Lluan
regele Gabran al scoţienilor d. 559
Emrys Ambrosius Merlin al Britanniei = Nimue fiica (illegit) lui Taliesin
Morgause del Acqs = Lot din Lothian (Llawddyn Lleuddag)
Viviane II del Acqs din Avallon = Ban le Benoic (cel Binecuvântat)
Gwyr Llew (Dux Caruele) conducător de Carlisle
Ygerna del Acqs (Igraine)
Aedan mac Gabran rege în Dalriada pendragon şi guletic d. 608

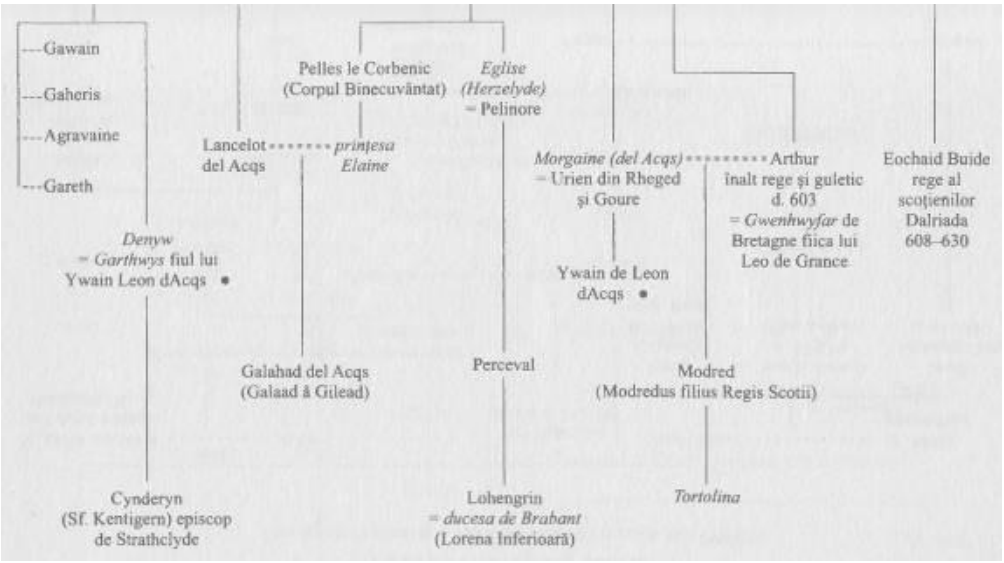

STIRPEA SFÂNTULUI GRAAL

Descendența mesianică în Britannia și Europa (secolele I–al VII-lea)

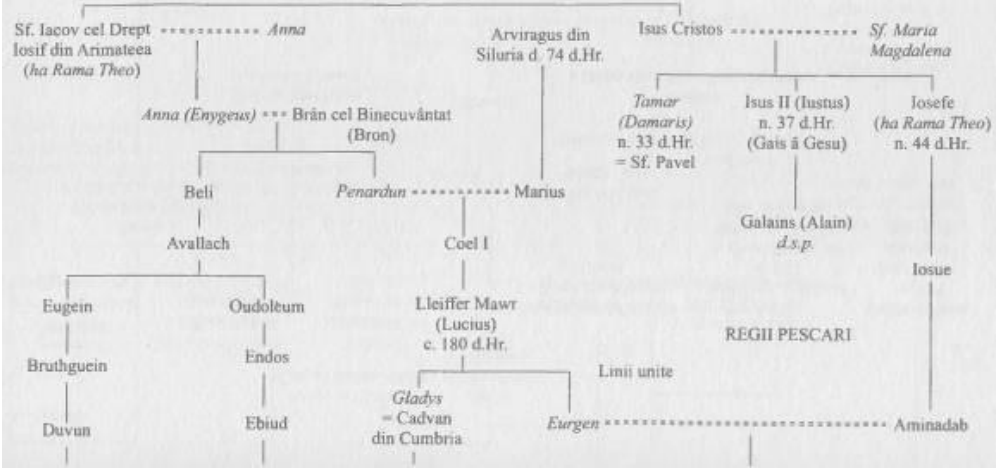

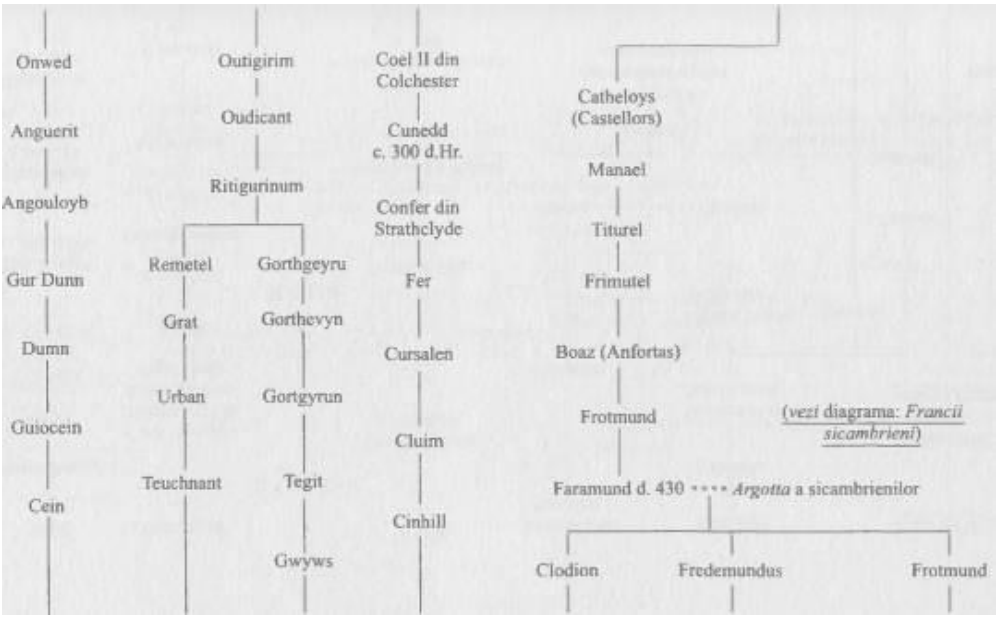
Onwed
Anguerit
Angouloyb
Gur Dunn
Dumn
Guiocein
Cein
Outigirim
Oudicant
Ritigurinum
Remetel
Gorthgeyru
Grat
Gorthevyn
Urban
Gortgyrun
Teuchnant
Tegit
Gwyws
Coel II din Colchester
Cunedd c. 300 d.Hr.
Confer din Strathclyde
Fer
Cursalen
Cluim
Cinhill
Catheloys (Castellors)
Manael
Tituriel
Frimutel
Boaz (Anfortas)
Frotmund
(vezi diagrama: Francii sicambrieni)
Faramund d. 430 ···· Argotta a sicambrienilor
Clodion
Fredemundus
Frotmund

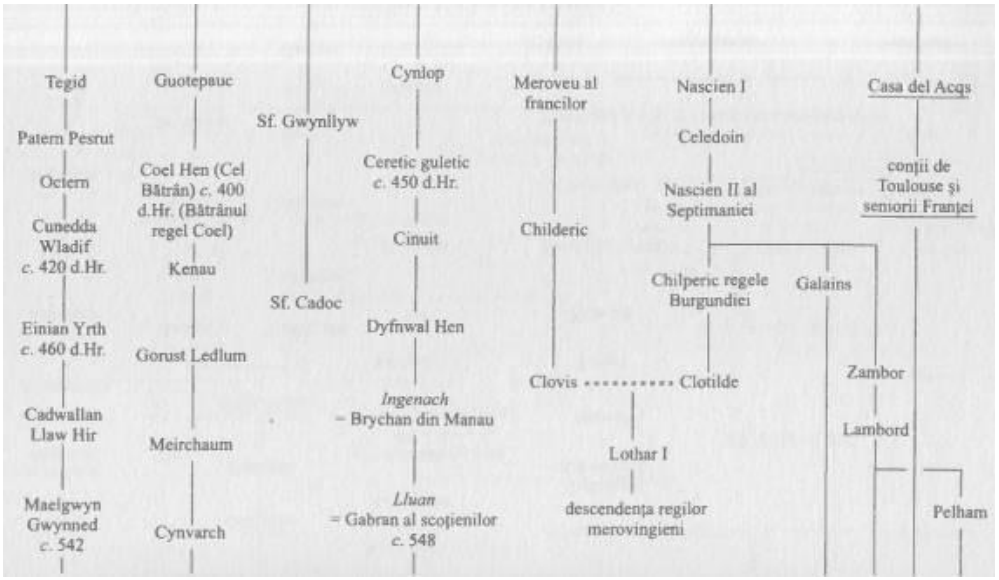
Tegid
Patern Pesrut
Octern
Cunedda Wladif c. 420 d.Hr.
Einian Yrth c. 460 d.Hr.
Cadwallan Llaw Hir
Maelgwyn Gwynned c. 542
Guotepauc
Coel Hen (Cel Bâtrân) c. 400 d.Hr. (Bâtrânul regel Coel)
Kenau
Gorust Ledlum
Meirchaum
Cynvarch
Sf. Gwynllyw
Sf. Cadoc
Cynlop
Ceretic guletic c. 450 d.Hr.
Cinuit
Dyfnwal Hen
Ingenach = Brychan din Manau
Lluan = Gabran al scoţienilor c. 548
Meroveu al francilor
Childeric
Clovis ····· Clotilde
Lothar I
descendenţa regilor merovingieni
Nascien I
Celedoin
Nascien II al Septimanici
Chilperic regele Burgundiei
Galains
Casa del Acqs
conţii de Toulouse şi seniorii Franţei
Zambor
Lambord
Pelham

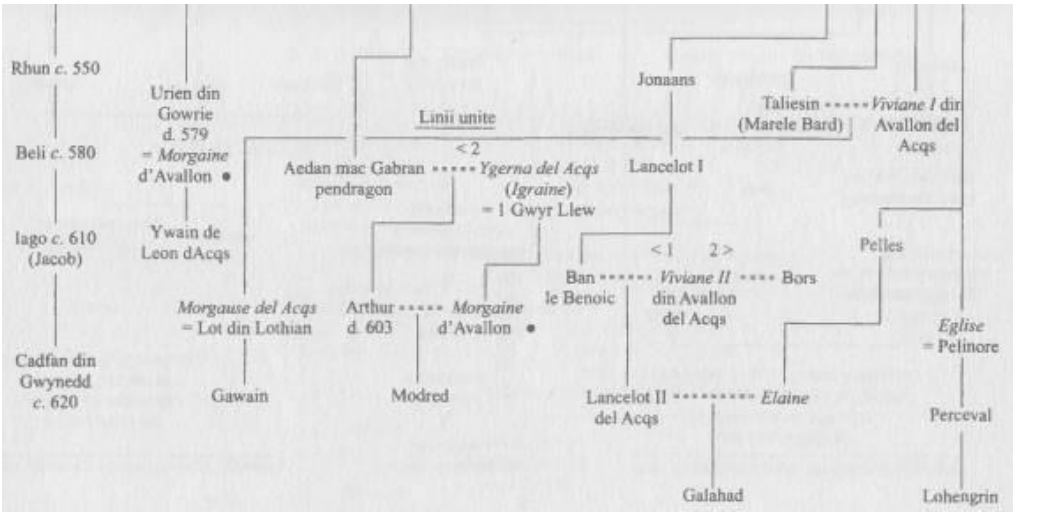

STRATHCLYDE ȘI GWYR-Y-GOGLEDD

Supliment la diagrama: ARTHUR ȘI CASA AVALLON DEL ACQS

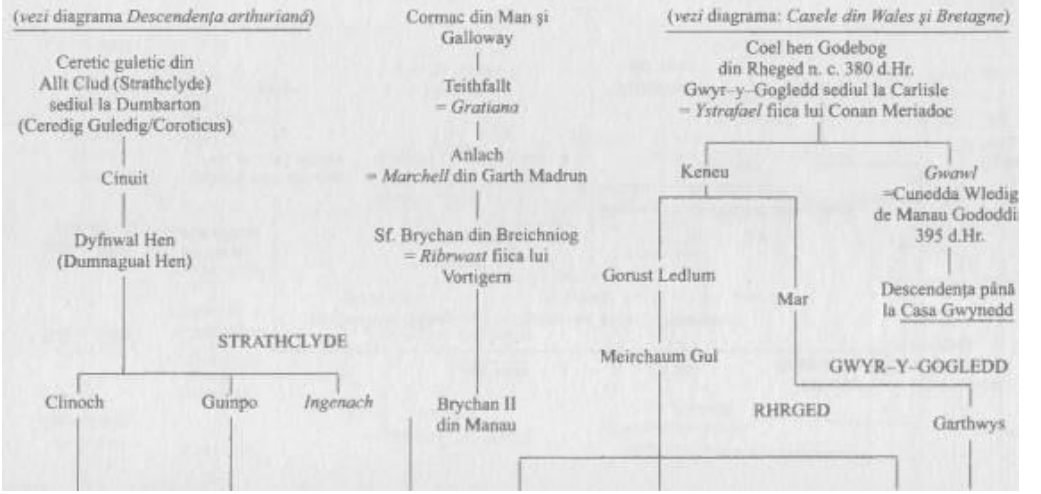
(vezi diagrama Descendența arthuriană)
Ceretic guletic din Allt Clud (Strathclyde) sediul la Dumbarton (Ceredig Guledig/Coroticus)
Cinuit
Dyfnwal Hen (Dumnagual Hen)
STRATHCLYDE
Clinoch
Guinpo
Ingenach
Cormac din Man și Galloway
Teithfallt = Gratiana
Anlach = Marchell din Garth Madrun
Sf. Brychan din Breichniog = Ribrwast fiica lui Vortigern
Brychan II din Manau
(vezi diagrama: Casele din Wales și Bretagne)
Coel hen Godebog din Rheged n. c. 380 d.Hr. Gwyr-y-Gogledd sediul la Carlisle = Ystrafael fiica lui Conan Meriadoc
Keneu
Gwawl =Cunedda Wledig de Manau Gododdi 395 d.Hr.
Descendența până la Casa Gwynedd
Gorust Ledlum
Mar
Meirchaum Gul
GWYR-Y-GOGLEDD
RHRGED
Garthwys

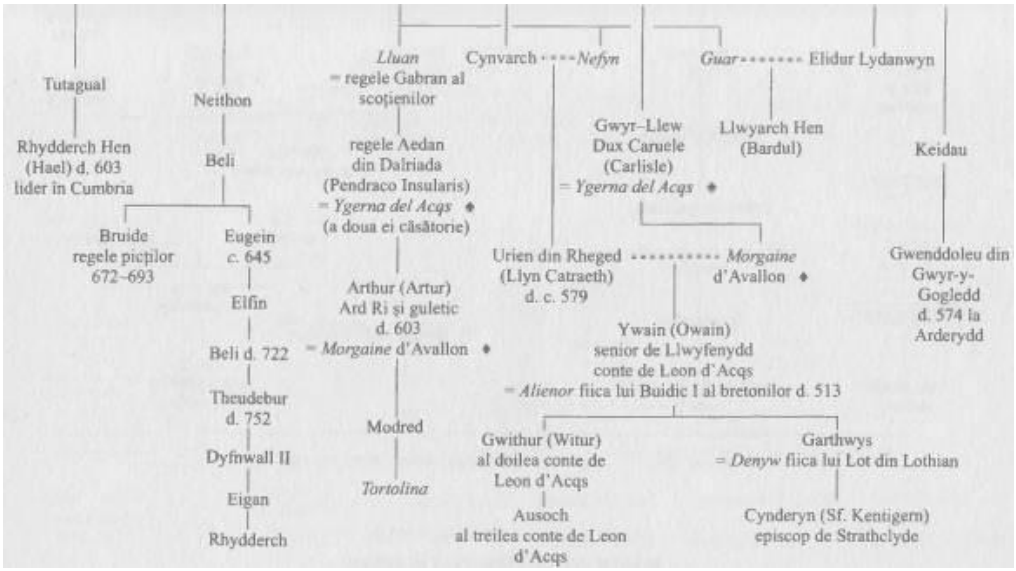

REGII SCOȚIENILOR DALRIADA

Western Highlands și Isles (500–841)

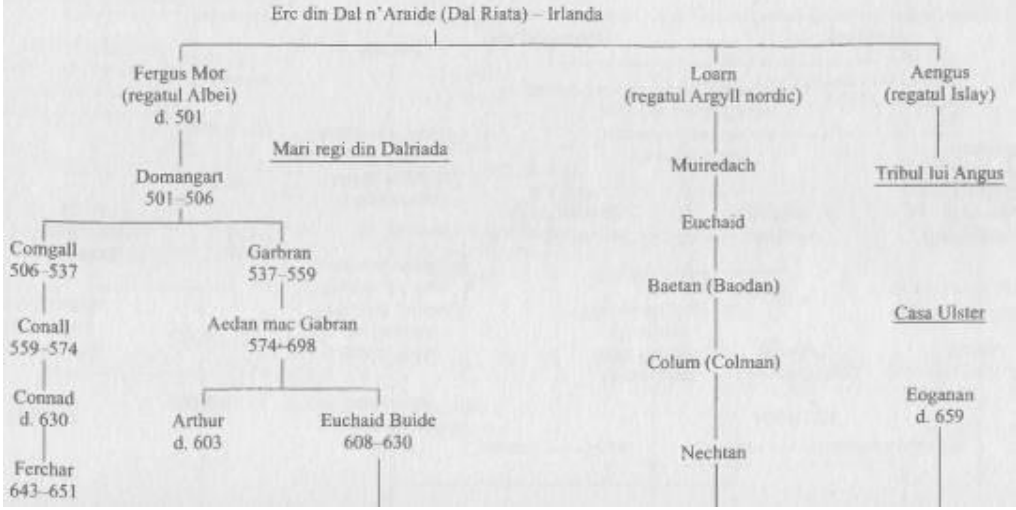

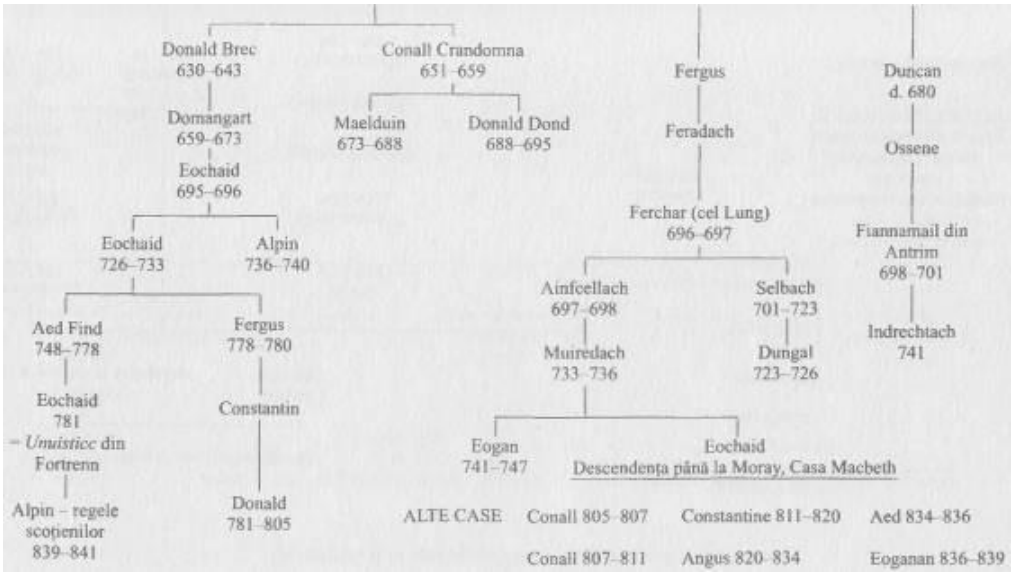

PRIMII REGI AI SCOȚIENILOR

Contemporani cu carolingienii (secolele al VIII-lea–al X-lea)

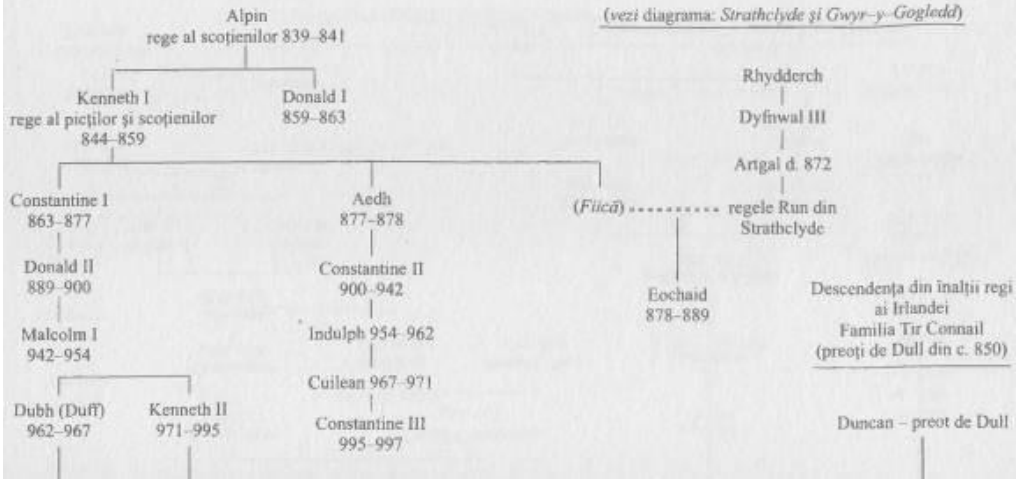

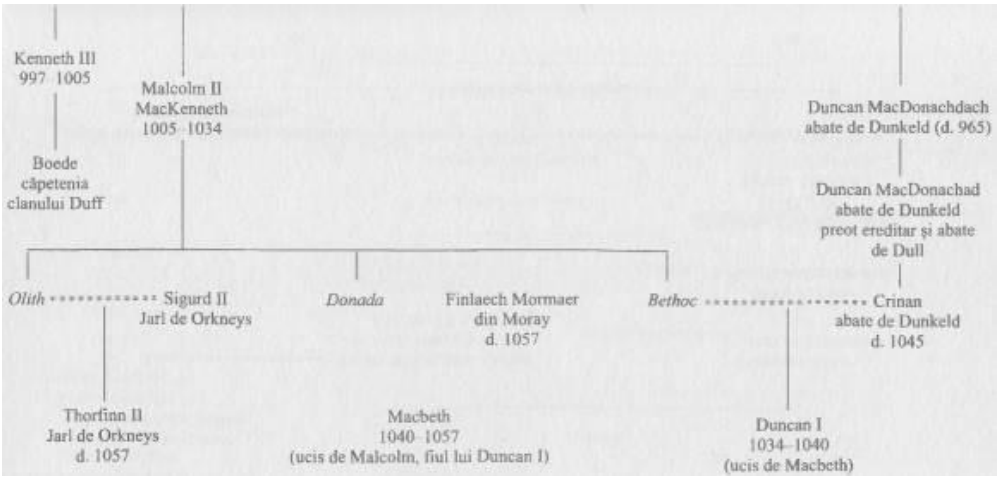

DESCENDENȚA IMPERIALĂ A SCOȚIEI

Supliment la diagrama: SFINTELE FAMILII ALE BRITANNIEI

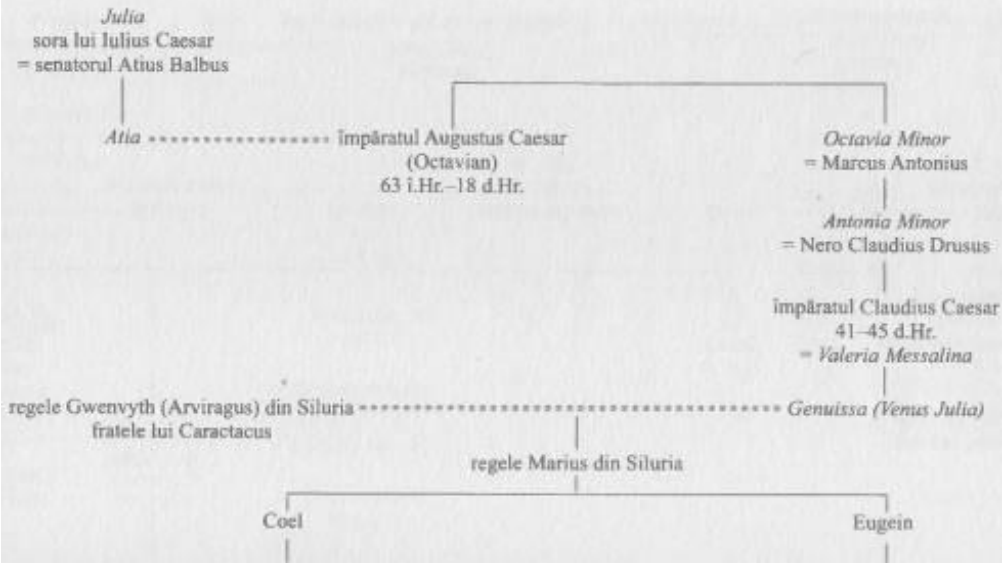

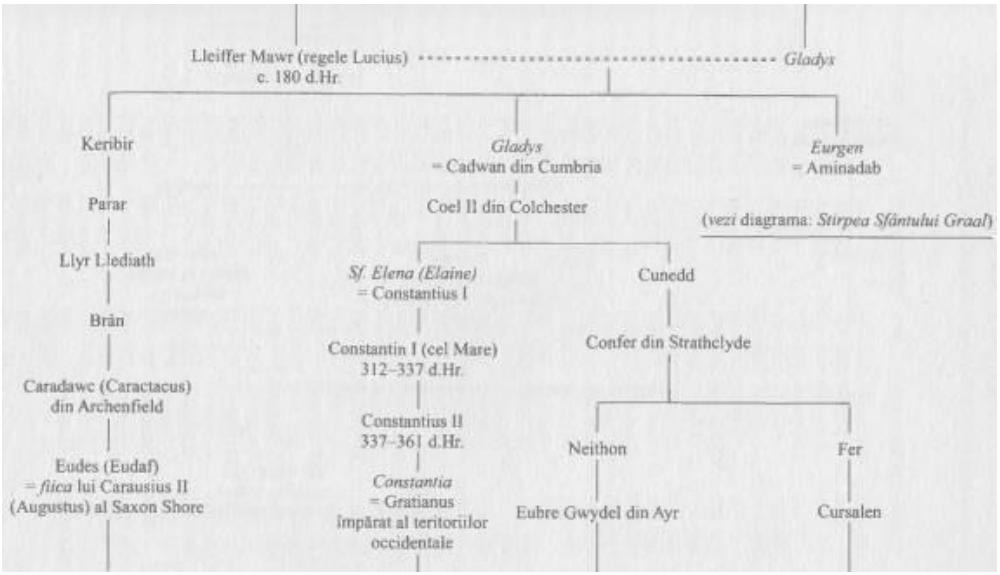
Lleiffer Mawr (regele Lucius)
c. 180 d.Hr.
Gladys
Keribir
Gladys
= Cadwan din Cumbria
Eurgen
= Aminadab
Parar
Coel II din Colchester
(vezi diagrama: Stirpea Sfântului Graal)
Llyr Lledíath
Sf. Elena (Elaine)
= Constantius I
Cunedd
Brân
Constantin I (cel Mare)
312–337 d.Hr.
Confer din Strathclyde
Caradawc (Caractacus)
din Archenfield
Constantius II
337–361 d.Hr.
Neithon
Fer
Eudes (Eudaf)
= fiica lui Carausius II
(Augustus) al Saxon Shore
Constantia
= Gratianus
împărat al teritoriilor
occidentale
Eubre Gwydel din Ayr
Cursalen

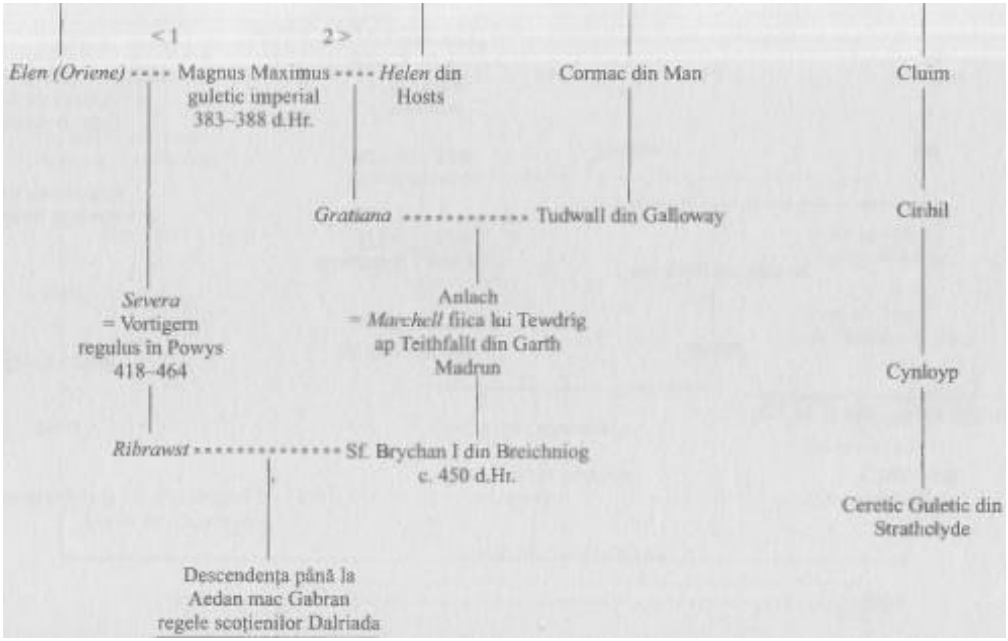
< 1
2 >
Elen (Oriene)
Magnus Maximus
guletic imperial
383–388 d.Hr.
Helen din
Hosts
Cormac din Man
Cluim
Gratiana
Tudwall din Galloway
Cinhil
Severa
= Vortigern
regulus în Powys
418–464
Anlach
= Marchell fiica lui Tewdrig
ap Teithfallt din Garth
Madrun
Cynloyp
Ribrawst
Sf. Brychan I din Breichniog
c. 450 d.Hr.
Ceretic Guletic din
Strathclyde
Descendența până la
Aedan mac Gabran
regele scoțienilor Dalriada

PAPII ŞI EPISCOPII ROMEI
De la Constantin până la Cucerirea Normandă
(336-1066 d.Hr.)

Episcop/Papă	Anii
Marcu	336
Iulius I	337-352
Liberius	352-366
Damasus I	366-348
Siricius	348-399
Anastasius	399 401
Inocențiu I	401-417
Zosimus	417-418
Bonifaciu I	418-422
Celestin	422 432
Sictus III	432-440
Leon I	440-461
Hilarus	461 468
Simplicius	468 483
Felix III	483-492
Gelasius I	492-496
Anastasius II	496-498
Simmachus	498-514
Hormisdas	514-523
Ioan I	523-526
Felix IV	526-530
Bonifaciu II	530-532
Ioan II	533-535
Agapitus	535-536
Silverius	536-537
Vigilius	537-555
Pelagius 1	556-560
Ioan III	561-578

Benedict I	575-579
Pelagius II	579-590
Grigore I	590-604
Sabinianus	604-606
Bonifaciu III (primul numit „papă”)	607
Bonifaciu IV	608-615
Deusdedit	615-618
Bonifaciu V	619-625
Honorius I	625-638
Severinus	640
Ioan IV	640-642
Theodor I	642-649
Martin I	649-655
Eugen I	654-657
Vitalian	657-672
Adeodatus	672-676
Donus	670-678
Agatho	678-681
Leon II	682 683
Benedict II	684-685
Ioan V	685-686
Conon	686-687
Sergius I	687-701
Ioan V!	701-705
Ioan VII	705-707
Sisinnius	708
Constantin I	708-715
Grigore II	715-731
Grigore III	731-741
Zaharia	741-752
Ştefan II	752
Ştefan III	752-757
Paul I	757-767

Ştefan IV	768-772
Adrian I	772-795
Leon III	795-816
Ştefan V	816-817
Pachal I	817-824
Eugen II	824-827
Valentin	827
Grigore IV	827-844
Sergius II	844-847
Leon IV	847-855
Benedict III	855-858
Nicolae I	858-867
Adrian II	867-872
Ioan VIII	872-882
Marinus	882-884
Adrian III	884-885
Ştefan VI	885-891
Formosus	891-896
Bonifaciu VI	896
Ştefan VII	896-897
Romanus	897
Ioan IX	898-900
Benedict IV	900-903
Leon V	903
Sergius III	904-911
Anastasius	911-913
Lando	913-914
Ioan X	914-929
Leon VI	929
Ştefan VIII	929-931
Ioan XI	931-936
Leon VII	936-939
Ştefan IX	939-942
Marinus II	942-946

Agapitus II	946-955
Ioan XII	955-963
Leon VIII	963-964
Benedict V	964
Ioan XIII	965-972
Benedict VI	973-974
Benedict VII	974-983
Ioan XIV	983-984
Ioan XV	985-996
Grigore V	996-999
Silvestru II	999-1003
Ioan XVII	1003
Ioan XVIII	1003-1009
Sergius IV	1009-1012
Benedict VIII	1012-1024
Ioan XIX	1024-1033
Benedict IX	1033-1044
Silvestru III	1045
Benedict IX	1045
Grigore VI	1045-1046
Clement II	1046-1047
Benedict IX	1047-1048
Damascus II	1048
Leon IX	1049-1054
Victor II	1055-1057
Ştefan X	1057-1058
Nicolae II	1059-1061

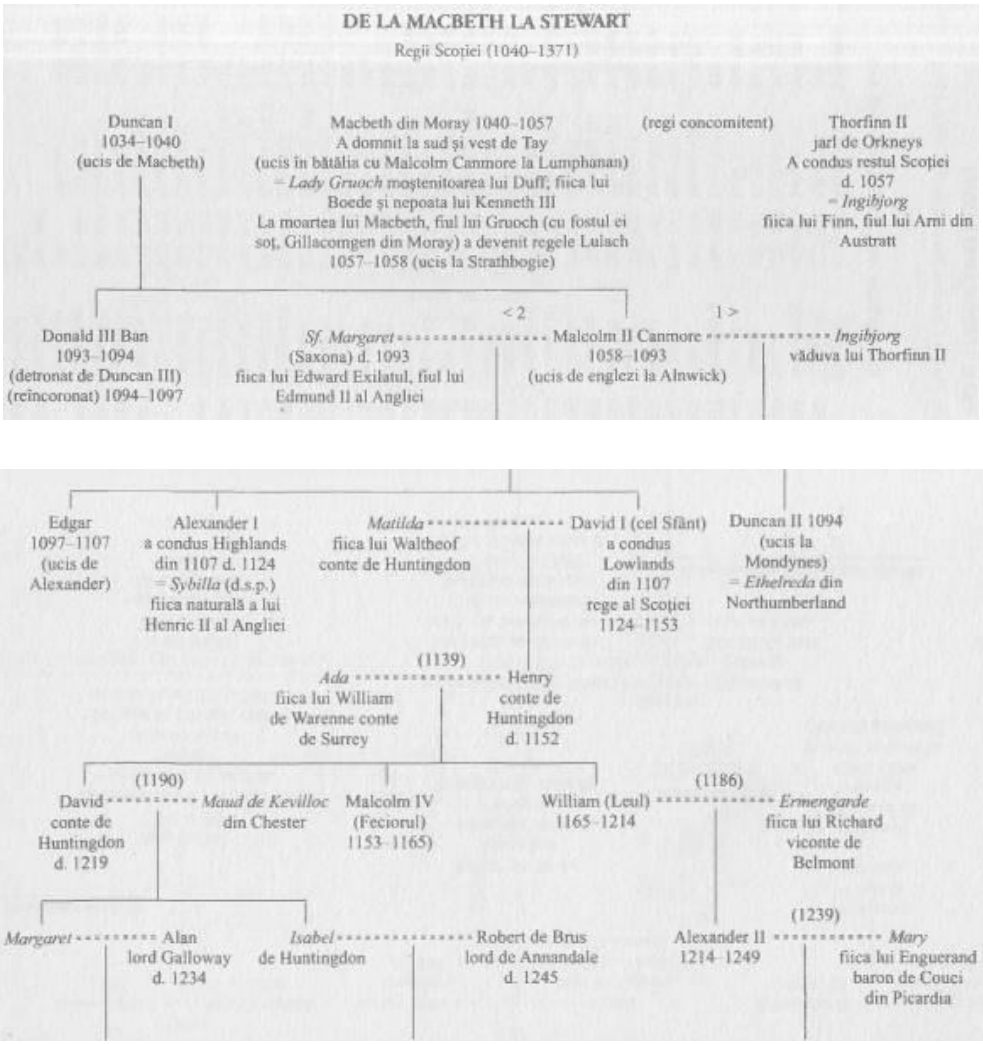
DE LA MACBETH LA STEWART
Regii Scoției (1040–1371)
Duncan I
1034–1040
(ucis de Macbeth)
Macbeth din Moray 1040–1057
A domnit la sud și vest de Tay
(ucis în bătălia cu Malcolm Canmore la Lumphanan)
= Lady Gruoch moștenitoarea lui Duff, fiica lui
Boede și nepoata lui Kenneth III
La moartea lui Macbeth, fiul lui Gruoch (cu fostul ei
soț, Gillacomgen din Moray) a devenit regele Lulach
1057–1058 (ucis la Strathbogie)
(regi concomitent)
Thorfinn II
jarl de Orkneys
A condus restul Scoției
d. 1057
= Ingibjorg
fiica lui Finn, fiul lui Arni din
Austratt
< 2
1 >
Donald III Ban
1093–1094
(detronat de Duncan III)
(reîncoronat) 1094–1097
Sf. Margaret
(Saxona) d. 1093
fiica lui Edward Exilatul, fiul lui
Edmund II al Angliei
Malcolm II Canmore
1058–1093
(ucis de englezi la Alnwick)
Ingibjorg
văduva lui Thorfinn II
Edgar
1097–1107
(ucis de
Alexander)
Alexander I
a condus Highlands
din 1107 d. 1124
= Sybilla (d.s.p.)
fiica naturală a lui
Henric II al Angliei
Matilda
fiica lui Waltheof
conte de Huntingdon
David I (cel Sfânt)
a condus
Lowlands
din 1107
rege al Scoției
1124–1153
Duncan II 1094
(ucis la
Mondynes)
= Ethelreda din
Northumberland
(1139)
Ada
fiica lui William
de Warenne conte
de Surrey
Henry
conte de
Huntingdon
d. 1152
(1190)
David
conte de
Huntingdon
d. 1219
Maud de Kevilloc
din Chester
Malcolm IV
(Fecioru)
1153–1165)
William (Leul)
1165–1214
(1186)
Ermengarde
fiica lui Richard
viconte de
Belmont
Margaret
Alan
lord Galloway
d. 1234
Isabel
de Huntingdon
Robert de Brus
lord de Annandale
d. 1245
Alexander II
1214–1249
(1239)
Mary
fiica lui Enguerand
baron de Couci
din Picardia

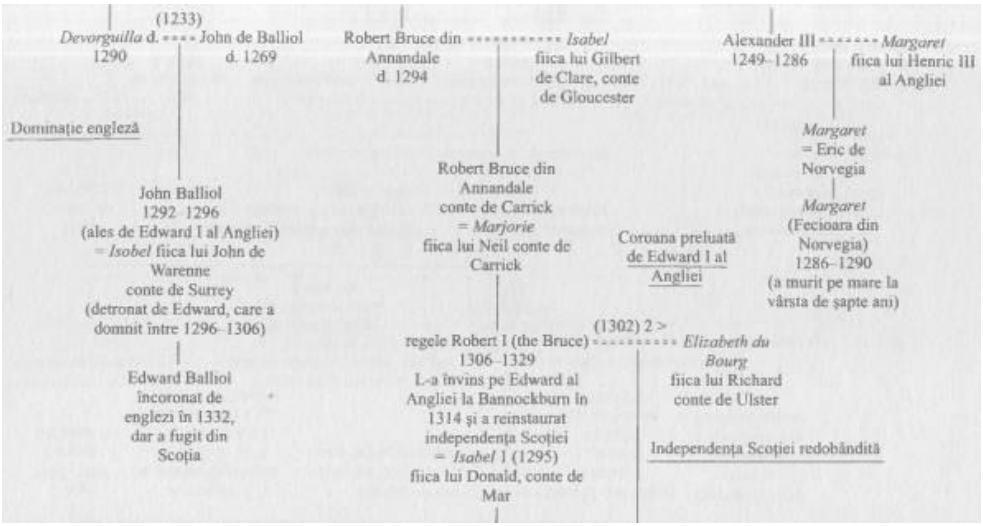
(1233)
Devorguilla d. 1290
John de Balliol d. 1269
Robert Bruce din Annandale d. 1294
Isabel fiica lui Gilbert de Clare, conte de Gloucester
Alexander III 1249–1286
Margaret fiica lui Henric III al Angliei
Dominație engleză
Margaret = Eric de Norvegia
John Balliol 1292–1296 (ales de Edward I al Angliei) = Isobel fiica lui John de Warenne conte de Surrey (detronat de Edward, care a domnit între 1296–1306)
Robert Bruce din Annandale conte de Carrick = Marjorie fiica lui Neil conte de Carrick
Coroana preluată de Edward I al Angliei
Margaret (Fecioara din Norvegia) 1286–1290 (a murit pe mare la vârsta de șapte ani)
Edward Balliol încoronat de englezi în 1332, dar a fugit din Scoția
(1302) 2 >
regele Robert I (the Bruce) 1306–1329 L-a învins pe Edward al Angliei la Bannockburn în 1314 și a reinstaurat independența Scoției = Isabel I (1295) fiica lui Donald, conte de Mar
Elizabeth du Bourg fiica lui Richard conte de Ulster
Independența Scoției redobândită

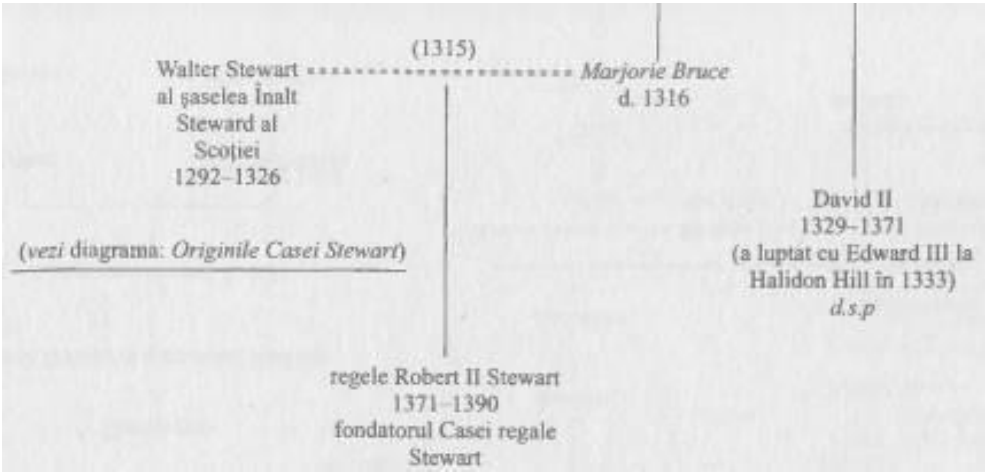
(1315)
Walter Stewart al șaselea Înalt Steward al Scoției 1292–1326
Marjorie Bruce d. 1316
(vezi diagrama: Originile Casei Stewart)
David II 1329–1371 (a luptat cu Edward III la Halidon Hill în 1333) d.s.p
regele Robert II Stewart 1371–1390 fondatorul Casei regale Stewart

ORIGINILE CASEI STEWART

De la Steward la Stewart – descendențele scoțiană și bretonă

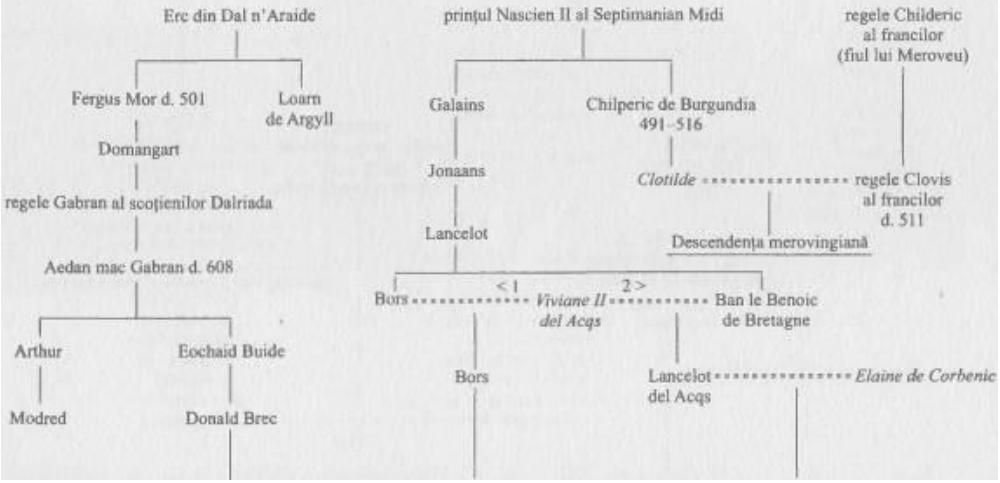

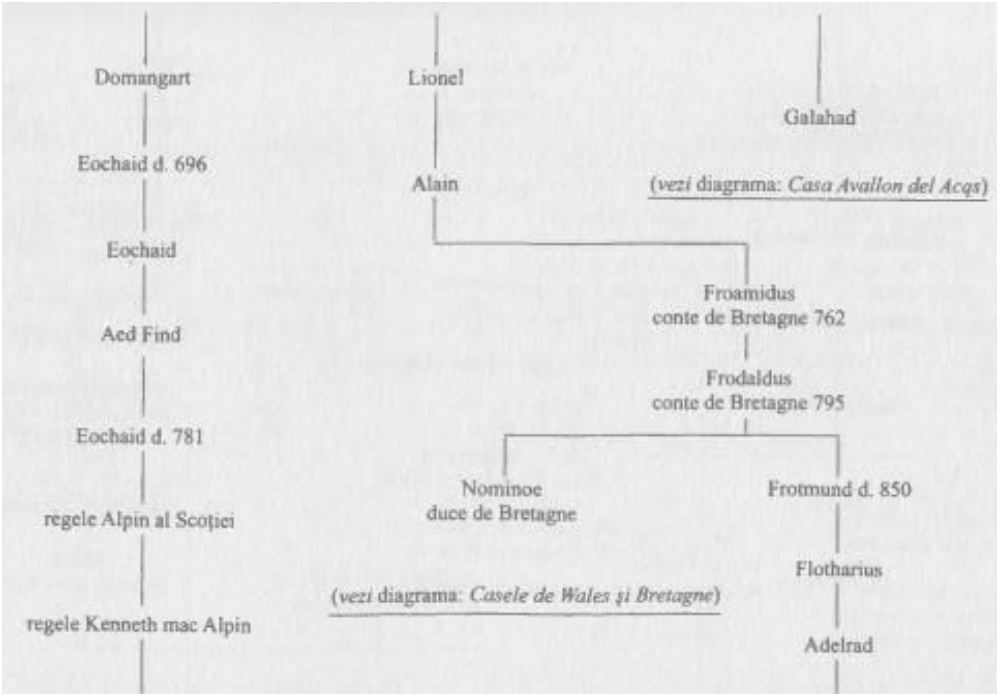

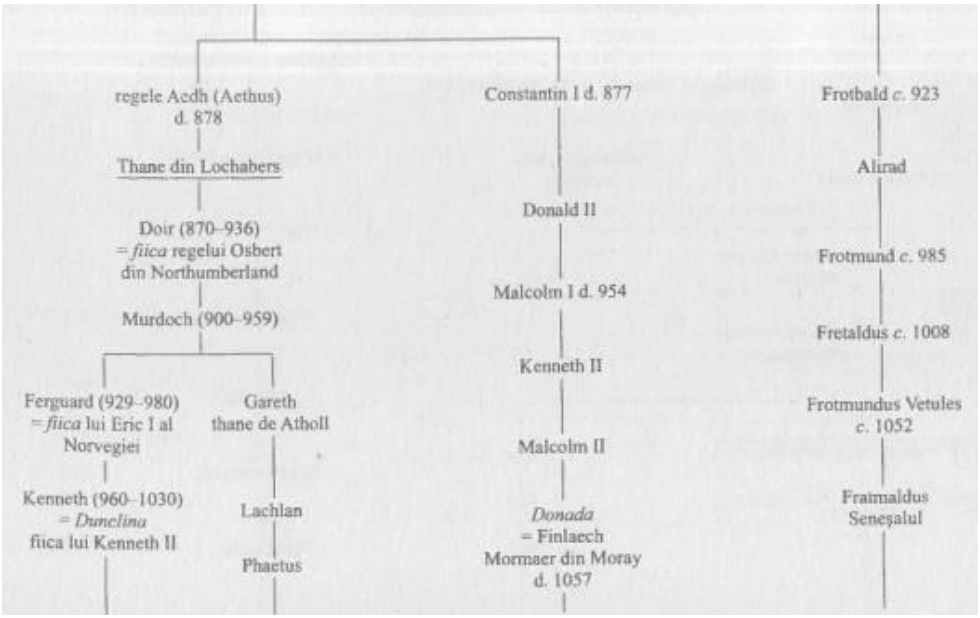
regele Aedh (Aethus)
d. 878
Thane din Lochabers
Doir (870–936)
= *fiica* regelui Osbert
din Northumberland
Murdoch (900–959)
Ferguard (929–980)
= *fiica* lui Eric I al
Norvegiei
Kenneth (960–1030)
= *Dunelina*
fiica lui Kenneth II
Gareth
thane de Atholl
Lachlan
Phaetus
Constantin I d. 877
Donald II
Malcolm I d. 954
Kenneth II
Malcolm II
Donada
= Finlaech
Mormaer din Moray
d. 1057
Frotbald *c.* 923
Alirad
Frotmund *c.* 985
Fretaldus *c.* 1008
Frotmundus Vetules
c. 1052
Fratmaldus
Seneşalul

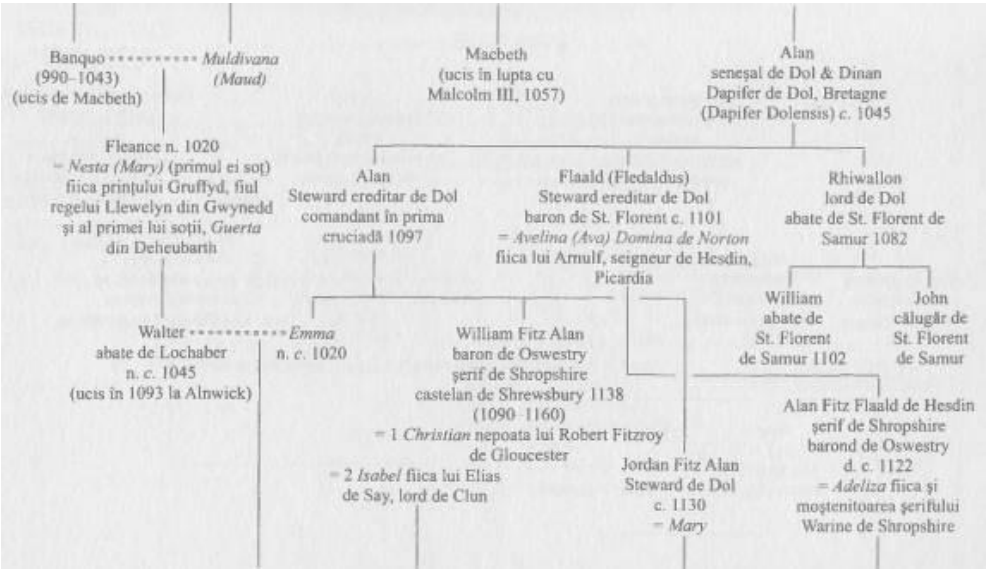
Banquo
(990–1043)
(ucis de Macbeth)
Muldivana
(Maud)
Fleance n. 1020
= *Nesta (Mary)* (primul ei soţ)
fiica prinţului Gruffyd, fiul
regelui Llewelyn din Gwynedd
şi al primei lui soţii, *Guerta*
din Deheubarth
Walter
abate de Lochaber
n. *c.* 1045
(ucis în 1093 la Alnwick)
Emma
n. *c.* 1020
Macbeth
(ucis în lupta cu
Malcolm III, 1057)
Alan
Steward ereditar de Dol
comandant în prima
cruciadă 1097
William Fitz Alan
baron de Oswestry
şerif de Shropshire
castelan de Shrewsbury 1138
(1090–1160)
= 1 *Christian* nepoata lui Robert Fitzroy
de Gloucester
= 2 *Isabel* fiica lui Elias
de Say, lord de Clun
Alan
seneşal de Dol & Dinan
Dapifer de Dol, Bretagne
(Dapifer Dolensis) *c.* 1045
Flaald (Fledaldus)
Steward ereditar de Dol
baron de St. Florent *c.* 1101
= *Avelina (Ava) Domina de Norton*
fiica lui Arnulf, seigneur de Hesdin,
Picardia
Jordan Fitz Alan
Steward de Dol
c. 1130
= *Mary*
Rhiwallon
lord de Dol
abate de St. Florent de
Samur 1082
William
abate de
St. Florent
de Samur 1102
John
călugăr de
St. Florent
de Samur
Alan Fitz Flaald de Hesdin
şerif de Shropshire
barond de Oswestry
d. *c.* 1122
= *Adeliza* fiica şi
moştenitoarea şerifului
Warine de Shropshire

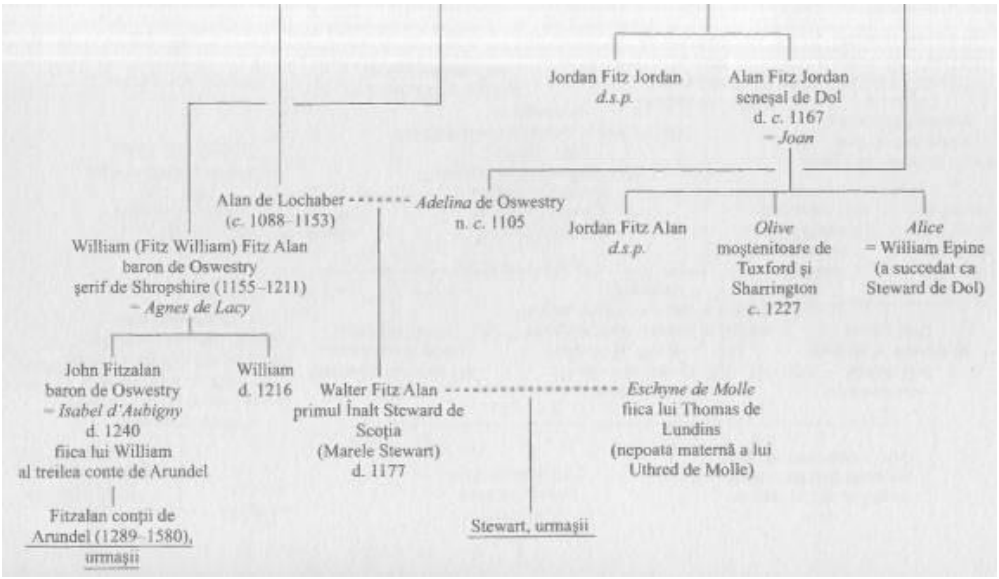

ÎNALȚII STEWARZI AI SCOȚIEI

Cancelari regali (secolele al XII-lea–al XIV-lea)

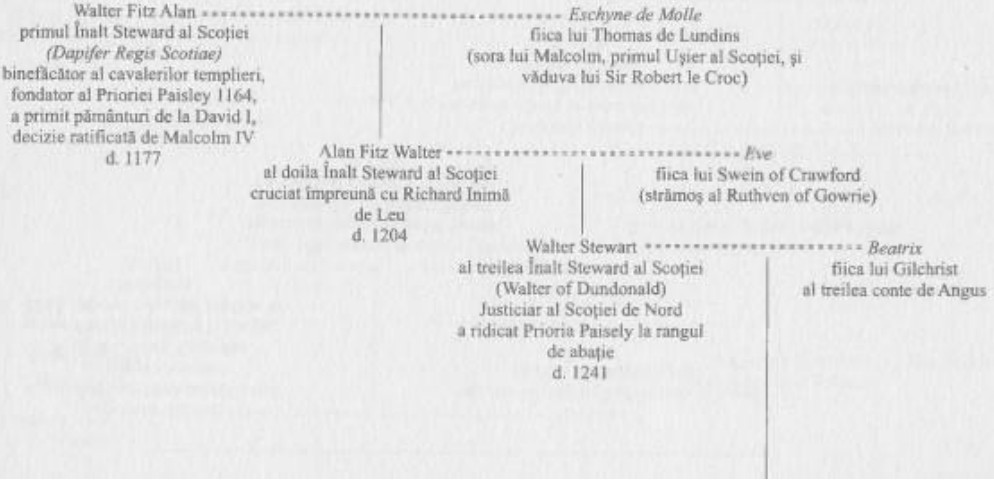
Walter Fitz Alan
primul Înalt Steward al Scoției
(Dapifer Regis Scotiae)
binefăcător al cavalerilor templieri,
fondator al Prioriei Paisley 1164,
a primit pământuri de la David I,
decizie ratificată de Malcolm IV
d. 1177
Eschyne de Molle
fiica lui Thomas de Lundins
(sora lui Malcolm, primul Ușier al Scoției, și
văduva lui Sir Robert le Croc)
Alan Fitz Walter
al doilea Înalt Steward al Scoției
cruciat împreună cu Richard Inimă
de Leu
d. 1204
Eve
fiica lui Swein of Crawford
(strămoș al Ruthven of Gowrie)
Walter Stewart
al treilea Înalt Steward al Scoției
(Walter of Dundonald)
Justiciar al Scoției de Nord
a ridicat Prioria Paisely la rangul
de abație
d. 1241
Beatrix
fiica lui Gilchrist
al treilea conte de Angus

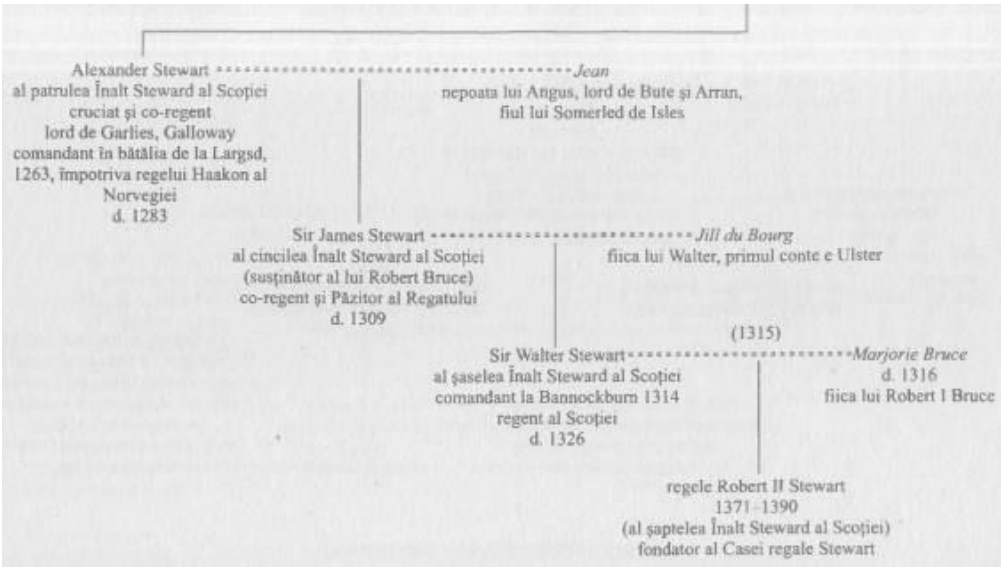

DINASTIA STEWART

Nobilele familii ale Casei regale a Scoției

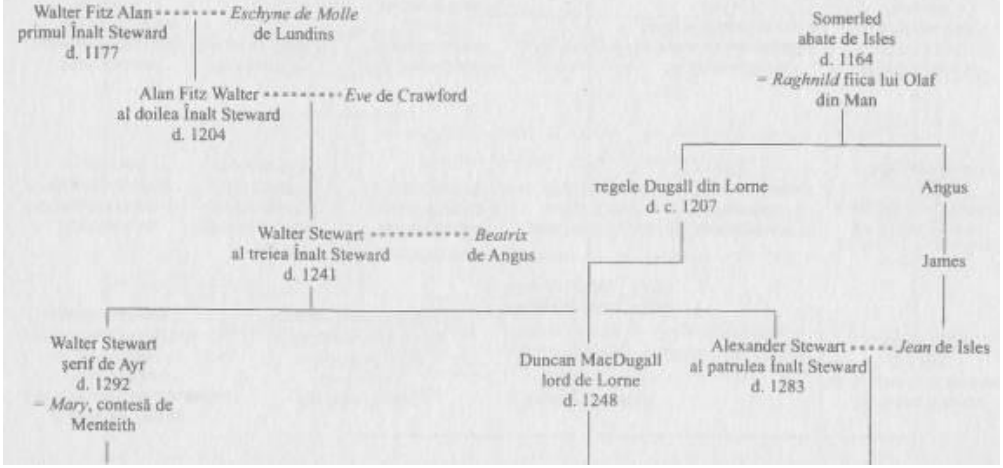

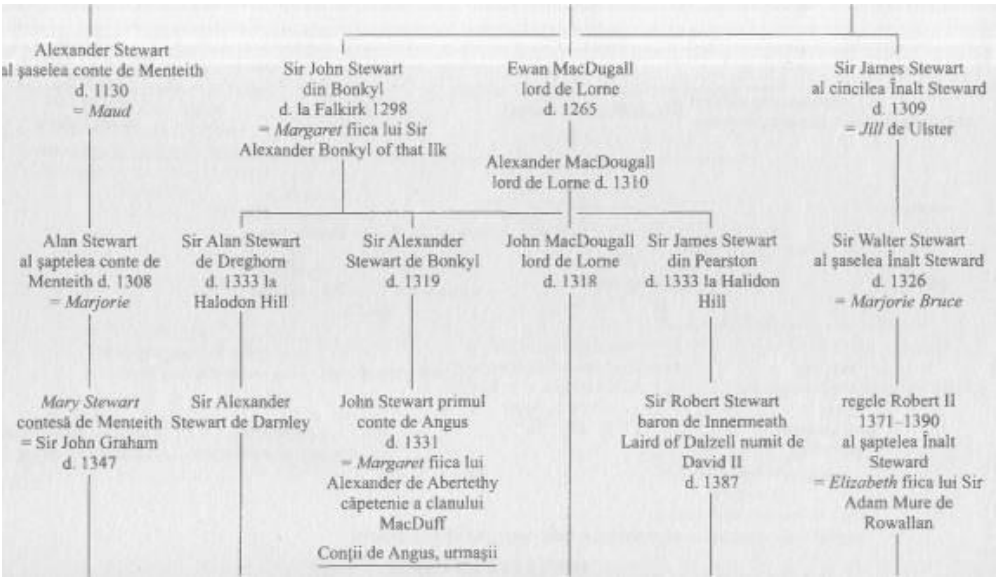
Alexander Stewart
al şaselea conte de Menteith
d. 1130
= Maud
Sir John Stewart
din Bonkyl
d. la Falkirk 1298
= Margaret fiica lui Sir
Alexander Bonkyl of that Ilk
Ewan MacDugall
lord de Lorne
d. 1265
Sir James Stewart
al cincilea Înalt Steward
d. 1309
= Jill de Ulster
Alexander MacDougall
lord de Lorne d. 1310
Alan Stewart
al şaptelea conte de
Menteith d. 1308
= Marjorie
Sir Alan Stewart
de Dreghorn
d. 1333 la
Halodon Hill
Sir Alexander
Stewart de Bonkyl
d. 1319
John MacDougall
lord de Lorne
d. 1318
Sir James Stewart
din Pearston
d. 1333 la Halidon
Hill
Sir Walter Stewart
al şaselea Înalt Steward
d. 1326
= Marjorie Bruce
Mary Stewart
contesă de Menteith
= Sir John Graham
d. 1347
Sir Alexander
Stewart de Darnley
John Stewart primul
conte de Angus
d. 1331
= Margaret fiica lui
Alexander de Abertethy
căpetenie a clanului
MacDuff
Conţii de Angus, urmaşii
Sir Robert Stewart
baron de Innermeath
Laird of Dalzell numit de
David II
d. 1387
regele Robert II
1371–1390
al şaptelea Înalt
Steward
= Elizabeth fiica lui Sir
Adam Mure de
Rowallan

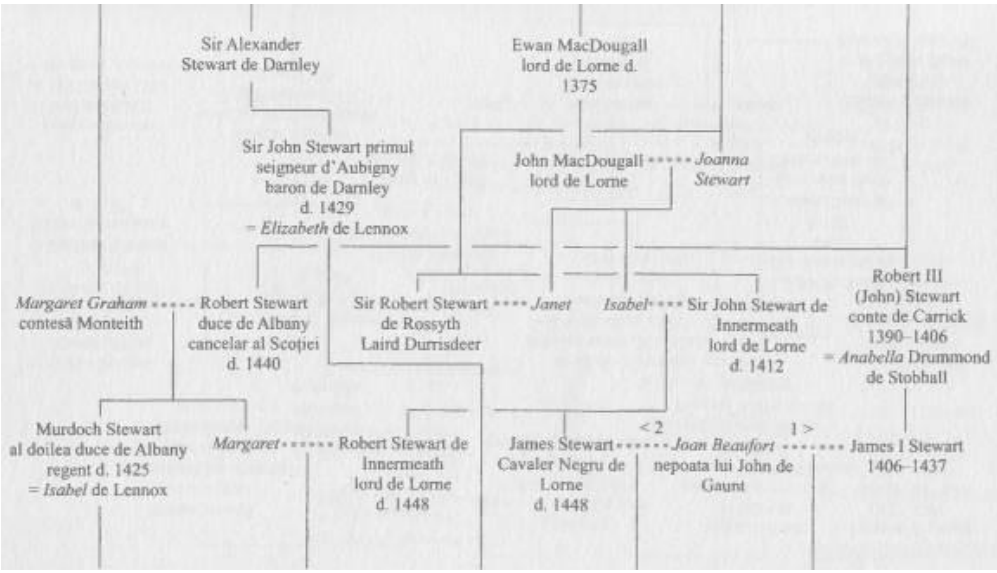
Sir Alexander
Stewart de Darnley
Ewan MacDougall
lord de Lorne d.
1375
Sir John Stewart primul
seigneur d'Aubigny
baron de Darnley
d. 1429
= Elizabeth de Lennox
John MacDougall
lord de Lorne
Joanna
Stewart
Margaret Graham
contesă Monteith
Robert Stewart
duce de Albany
cancelar al Scoţiei
d. 1440
Sir Robert Stewart
de Rossyth
Laird Durrisdeer
Janet
Isabel
Sir John Stewart de
Innermeath
lord de Lorne
d. 1412
Robert III
(John) Stewart
conte de Carrick
1390–1406
= Anabella Drummond
de Stobhall
Murdoch Stewart
al doilea duce de Albany
regent d. 1425
= Isabel de Lennox
Margaret
Robert Stewart de
Innermeath
lord de Lorne
d. 1448
James Stewart
Cavaler Negru de
Lorne
d. 1448
< 2
Joan Beaufort
nepoata lui John de
Gaunt
1 >
James I Stewart
1406–1437

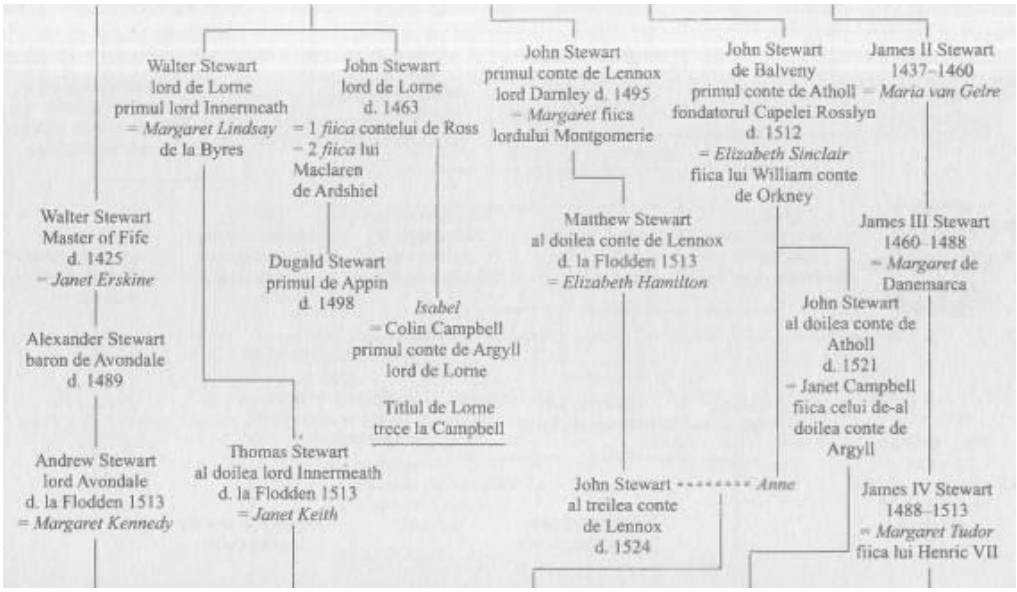
Walter Stewart
lord de Lorne
primul lord Innermeath
= Margaret Lindsay
de la Byres
John Stewart
lord de Lorne
d. 1463
= 1 fiica contelui de Ross
– 2 fiica lui
Maclaren
de Ardshiel
John Stewart
primul conte de Lennox
lord Darnley d. 1495
– Margaret fiica
lordului Montgomerie
John Stewart
de Balveny
primul conte de Atholl
fondatorul Capelei Rosslyn
d. 1512
= Elizabeth Sinclair
fiica lui William conte
de Orkney
James II Stewart
1437–1460
= Maria van Gelre
Walter Stewart
Master of Fife
d. 1425
= Janet Erskine
Dugald Stewart
primul de Appin
d. 1498
Isabel
= Colin Campbell
primul conte de Argyll
lord de Lorne
Titlul de Lorne
trece la Campbell
Matthew Stewart
al doilea conte de Lennox
d. la Flodden 1513
= Elizabeth Hamilton
James III Stewart
1460–1488
= Margaret de
Danemarca
Alexander Stewart
baron de Avondale
d. 1489
John Stewart
al doilea conte de
Atholl
d. 1521
– Janet Campbell
fiica celui de-al
doilea conte de
Argyll
Andrew Stewart
lord Avondale
d. la Flodden 1513
= Margaret Kennedy
Thomas Stewart
al doilea lord Innermeath
d. la Flodden 1513
= Janet Keith
John Stewart
al treilea conte
de Lennox
d. 1524
Anne
James IV Stewart
1488–1513
= Margaret Tudor
fiica lui Henric VII

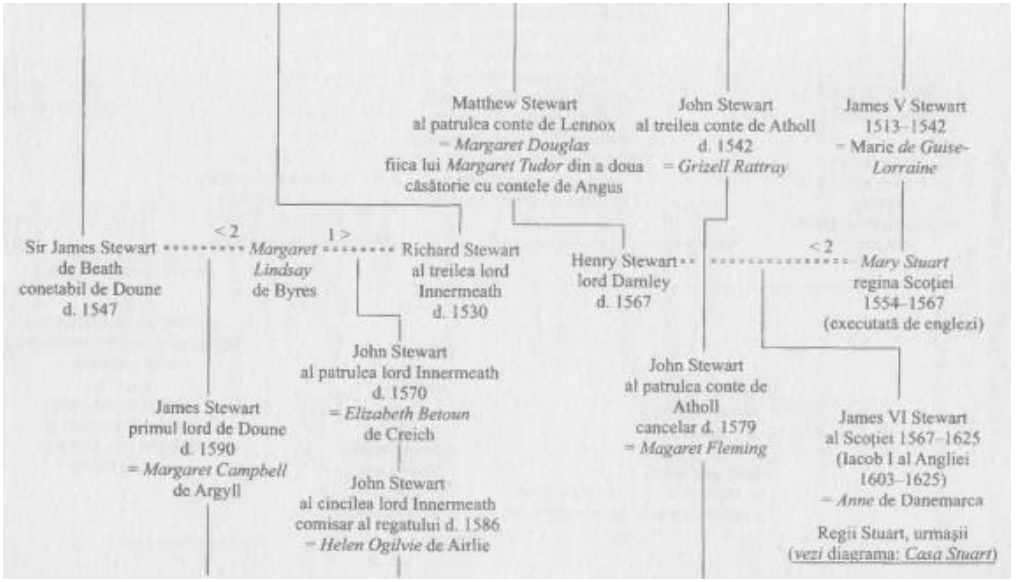
Matthew Stewart
al patrulea conte de Lennox
= Margaret Douglas
fiica lui Margaret Tudor din a doua
căsătorie cu contele de Angus
John Stewart
al treilea conte de Atholl
d. 1542
= Grizell Rattray
James V Stewart
1513–1542
– Marie de Guise-
Lorraine
< 2
1 >
Sir James Stewart
de Beath
conetabil de Doune
d. 1547
Margaret
Lindsay
de Byres
Richard Stewart
al treilea lord
Innermeath
d. 1530
Henry Stewart
lord Darnley
d. 1567
< 2
Mary Stuart
regina Scoției
1554–1567
(executată de englezi)
John Stewart
al patrulea lord Innermeath
d. 1570
= Elizabeth Betoun
de Creich
James Stewart
primul lord de Doune
d. 1590
= Margaret Campbell
de Argyll
John Stewart
al patrulea conte de
Atholl
cancelar d. 1579
= Magaret Fleming
James VI Stewart
al Scoției 1567–1625
(Iacob I al Angliei
1603–1625)
= Anne de Danemarca
John Stewart
al cincilea lord Innermeath
comisar al regatului d. 1586
= Helen Ogilvie de Airlie
Regii Stuart, urmașii
(vezi diagrama: Casa Stuart)

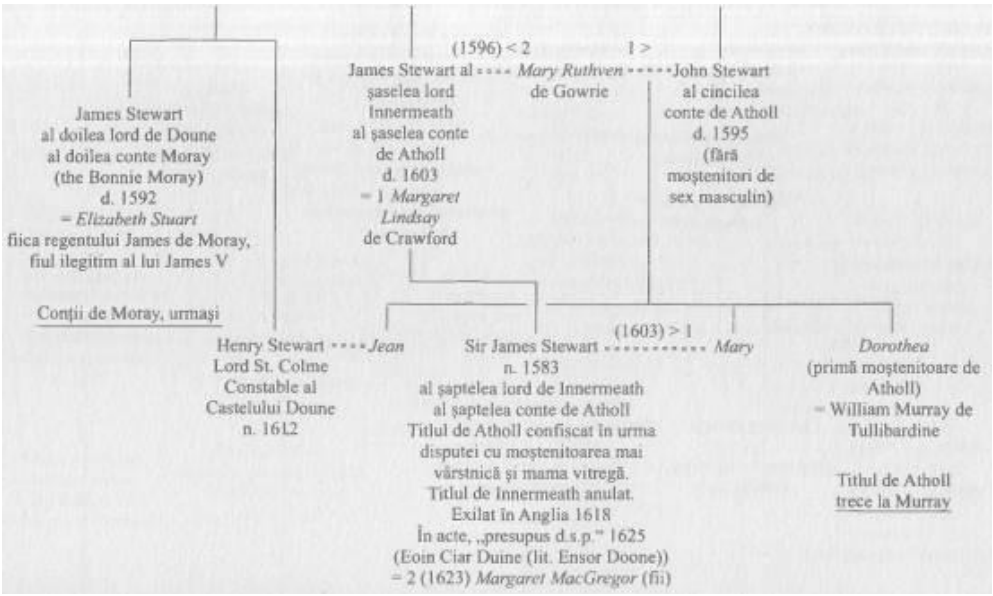
James Stewart
al doilea lord de Doune
al doilea conte Moray
(the Bonnie Moray)
d. 1592
= Elizabeth Stuart
fiica regentului James de Moray,
fiul ilegitim al lui James V
Conții de Moray, urmași
(1596) < 2
James Stewart al
șaselea lord
Innermeath
al șaselea conte
de Atholl
d. 1603
= 1 Margaret
Lindsay
de Crawford
Mary Ruthven
de Gowrie
1 >
John Stewart
al cincilea
conte de Atholl
d. 1595
(fără
moștenitori de
sex masculin)
Henry Stewart
Lord St. Colme
Constable al
Castelului Doune
n. 1612
Jean
(1603) > 1
Sir James Stewart
n. 1583
al șaptelea lord de Innermeath
al șaptelea conte de Atholl
Titlul de Atholl confiscat în urma
disputei cu moștenitoarea mai
vârstnică și mama vitregă.
Titlul de Innermeath anulat.
Exilat în Anglia 1618
În acte, „presupus d.s.p." 1625
(Eoin Ciar Duine (lit. Ensor Doone))
= 2 (1623) Margaret MacGregor (fii)
Mary
Dorothea
(primă moștenitoare de
Atholl)
= William Murray de
Tullibardine
Titlul de Atholl
trece la Murray

MONARHI CONTEMPORANI: ANGLIA, SCOȚIA ŞI FRANȚA

De la cucerirea normandă la Era cavalerismului (secolele al VI-lea-al-XIV-lea)

ANGLIA	SCOȚIA	FRANȚA
Normanzi	Scoţieni	Capetieni
		Robert II 996-1031
		fiul lui Hugo Capet
		= *Constance* de Provence
	Lulach de Morav	Henri I
	1057-1058	1031-1060
	fiul vitreg al lui Macbeth	fiul lui Robert II *Anne* de Kiev
William I	Malcolm III	
Cuceritorul	Canmore	
1066-1087	1058-1093	
duce de Normandia	fiul lui Duncan I	
	= 1 *Ingibjorg* de	
Matilda de Flandra	Orkney	
	= 2 *Margaret*	
	Saxona	Filip I
William II (Rufus)	Donald Ban	1060-1108
1087-1100	1093-1094	fiul lui Henri I
fiul lui William I	fratele lui	= 1 *Bertha* de
	Malcolm III	Olanda
(necăsătorit)	(detronat)	Ludovic al VI-lea
	Duncan II	1108 1137
	1094	(cel Gros)
	fiul lui Malcolm III	fiul lui Filip I

şi *Igibjorg*

= 1 *Lucienne* de Rochefort

Donald Ban 1094-1097 (reîncoronat)
Edgar 1097-1107) fiul lui Malcolm III şi *Margaret* Saxona

Henric I (Beauclerk) 1100-1135 fratele lui William II = *Maud* fiica lui Malcolm III al Scoției

Alexander I 1107-1124 fratele lui Edgar = *Sybilla* fiica naturală a lui Henric I al Angliei

Stephen conte de Blois 1135-1154 nepotul lui William I = *Matilda* de Bologne Plantageneți

David I (Cel Sfânt) 1124-1153 fratele lui Alexander = *Matilda* de Huntingdon

Ludovic VII 1137-1180 (Cel Tânăr) fiul lui Ludovic VI = 2 *Alix* de Champagne

Henric II (Curtmantel) 1154-1189 nepotul lui Henric I = *Eleanor* de Aquitania fosta soție a lui Ludovic VII al Franței

Malcolm IV (Feciorul) 1153-1165 nepotul lui David I (necăsătorit)

Richard I (Inimă de Leu) 1189-1199) fiul lui Henric II =

William I (Leul) 1165-1214

Filip II (August) 1180-1223 fiul lui Ludovic VII =

Berengaria de Navarra	fratele lui Malcolm IV = *Ermengarde* de Bellomont	*Isabella* de Hainault
Ioan (Fără de Țară) 1199-1216 fratele lui Richard I = *Isabel* de Angouleme	Alexander II 1214-1249 fiul lui William I = *Marie* de Picardia	Ludovic VIII 1223-1226 (Inimă de Leu) fiul lui Filip II = *Blanche* de Castilia
Henric III 1216-1272 fiul lui Ioan = *Eleanor* de Provence	Alexander III 1249-1286 fiul lui Alexander II = *Margaret* fiica lui Henric III al Angliei	Ludovic IX 1226-1270 (cel Sfânt) fiul lui Ludovic VIII - *Marguerite* de Provence
Edward I (Longshanks) 1272-1307 fiul lui Henric III = *Eleanor* de Castilia		Filip III 1270-1285 (cel Pleşuv) fiul lui Ludovic IX = *Maria* de Brabant
	Margaret 1286-1290 (Fecioara din Norvegia) (nepoata lui Alexander III) fiica lui Eric II al Norvegiei (Necăsătorită)	Filip IV 1285-1314 (cel Frumos) fiul lui Filip III = *Ioana* de Navarra

GUILHELM DE GELLONE ŞI GODEFROI DE BOUILLON

Descendenţa merovingiană (secolele al VII-lea–al XII-lea)

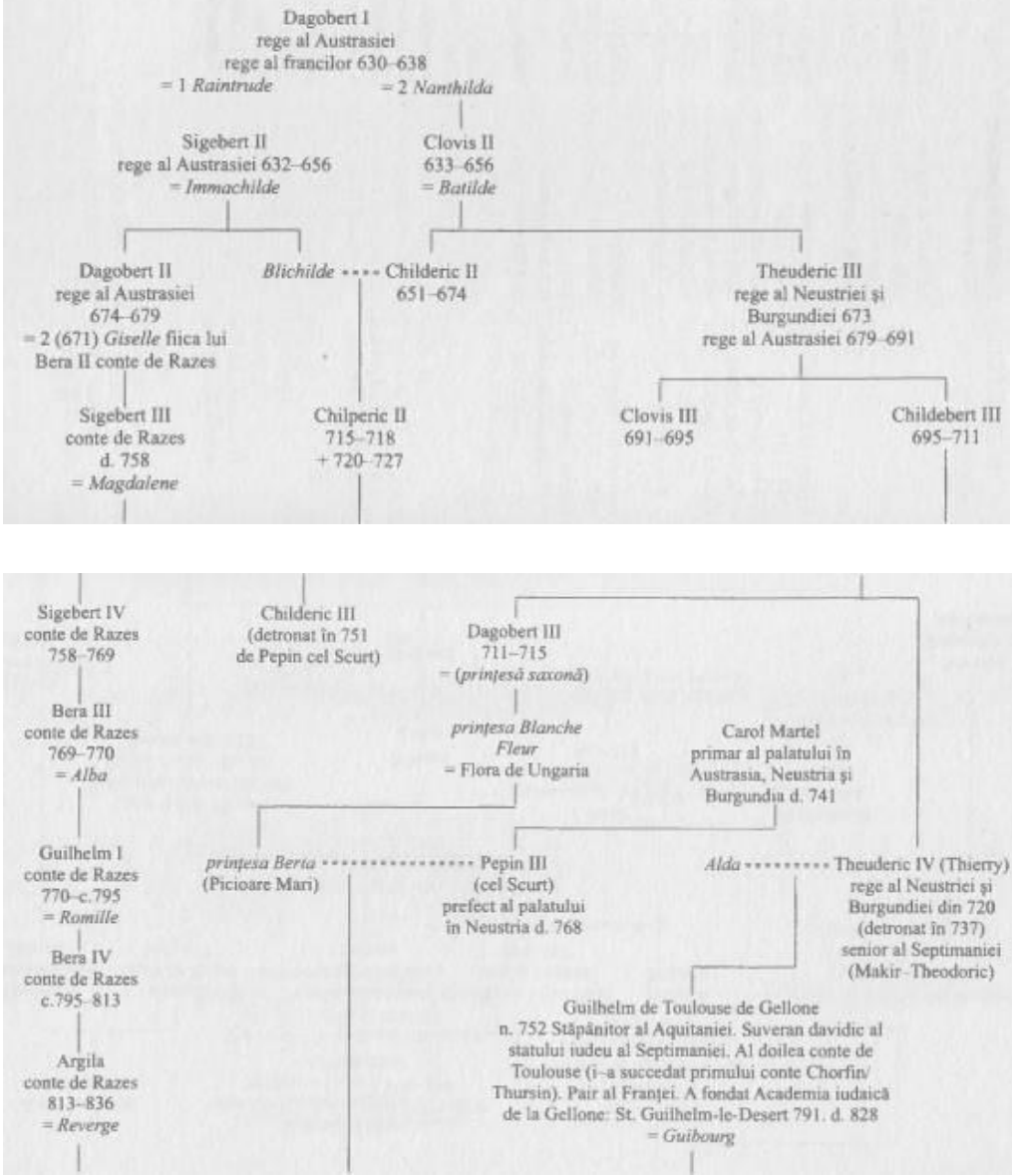

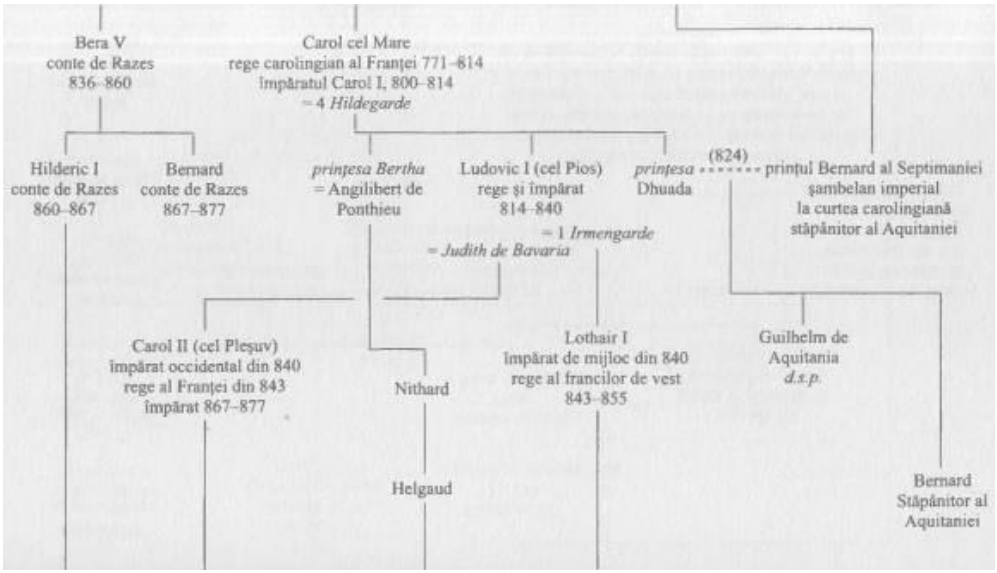
Bera V
conte de Razes
836–860
Carol cel Mare
rege carolingian al Franței 771–814
împăratul Carol I, 800–814
= 4 Hildegarde
Hilderic I
conte de Razes
860–867
Bernard
conte de Razes
867–877
prințesa Bertha
= Angilibert de
Ponthieu
Ludovic I (cel Pios)
rege și împărat
814–840
= 1 Irmengarde
= Judith de Bavaria
prințesa
Dhuada
(824)
prințul Bernard al Septimaniei
șambelan imperial
la curtea carolingiană
stăpânitor al Aquitaniei
Carol II (cel Pleșuv)
împărat occidental din 840
rege al Franței din 843
împărat 867–877
Nithard
Lothair I
împărat de mijloc din 840
rege al francilor de vest
843–855
Guilhelm de
Aquitania
d.s.p.
Helgaud
Bernard
Stăpânitor al
Aquitaniei

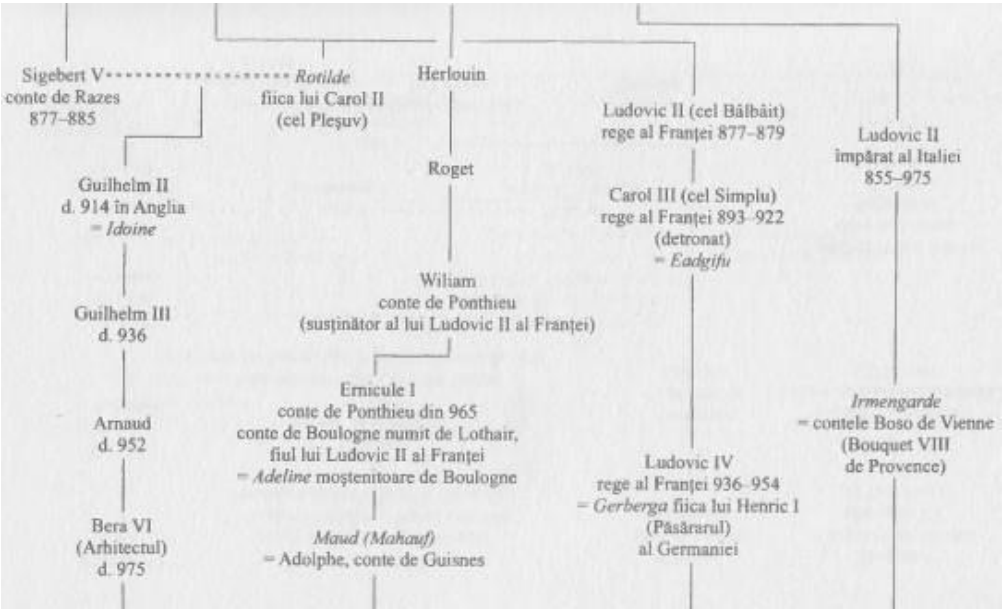
Sigebert V
conte de Razes
877–885
Rotilde
fiica lui Carol II
(cel Pleșuv)
Herlouin
Ludovic II (cel Bâlbâit)
rege al Franței 877–879
Ludovic II
împărat al Italiei
855–975
Roget
Guilhelm II
d. 914 în Anglia
= Idoine
Carol III (cel Simplu)
rege al Franței 893–922
(detronat)
= Eadgifu
Guilhelm III
d. 936
Wiliam
conte de Ponthieu
(susținător al lui Ludovic II al Franței)
Ernicule I
conte de Ponthieu din 965
conte de Boulogne numit de Lothair,
fiul lui Ludovic II al Franței
= Adeline moștenitoare de Boulogne
Irmengarde
= contele Boso de Vienne
(Bouquet VIII
de Provence)
Arnaud
d. 952
Ludovic IV
rege al Franței 936–954
= Gerberga fiica lui Henric I
(Păsărarul)
al Germaniei
Bera VI
(Arhitectul)
d. 975
Maud (Mahaut)
= Adolphe, conte de Guisnes

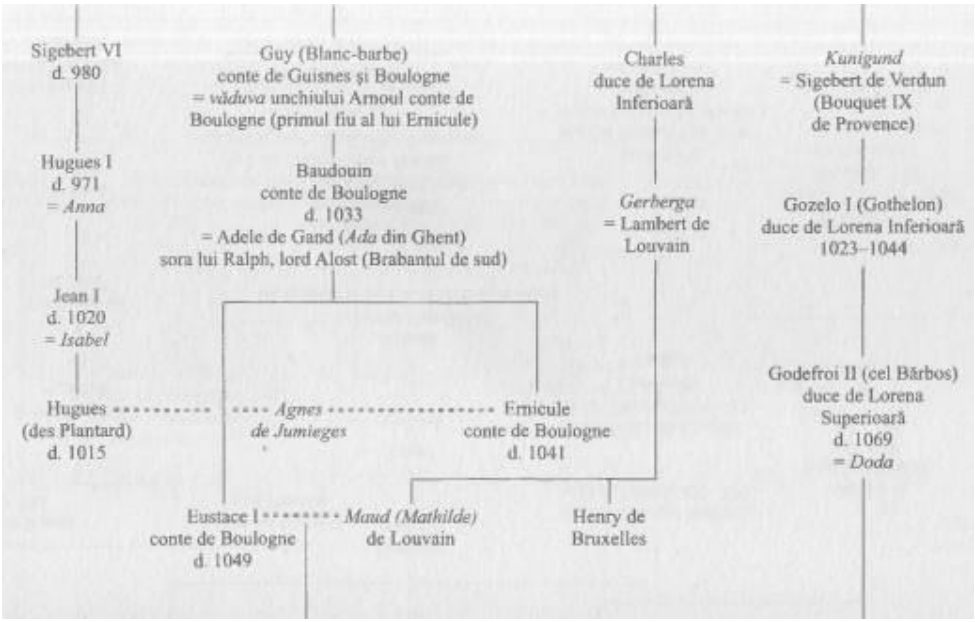
Sigebert VI
d. 980
Guy (Blanc-barbe)
conte de Guisnes și Boulogne
= văduva unchiului Arnoul conte de
Boulogne (primul fiu al lui Ernicule)
Charles
duce de Lorena
Inferioară
Kunigund
= Sigebert de Verdun
(Bouquet IX
de Provence)
Hugues I
d. 971
= Anna
Baudouin
conte de Boulogne
d. 1033
= Adele de Gand (Ada din Ghent)
sora lui Ralph, lord Alost (Brabantul de sud)
Gerberga
= Lambert de
Louvain
Gozelo I (Gothelon)
duce de Lorena Inferioară
1023–1044
Jean I
d. 1020
= Isabel
Godefroi II (cel Bărbos)
duce de Lorena
Superioară
d. 1069
= Doda
Hugues
(des Plantard)
d. 1015
Agnes
de Jumieges
Ernicule
conte de Boulogne
d. 1041
Eustace I
conte de Boulogne
d. 1049
Maud (Mathilde)
de Louvain
Henry de
Bruxelles

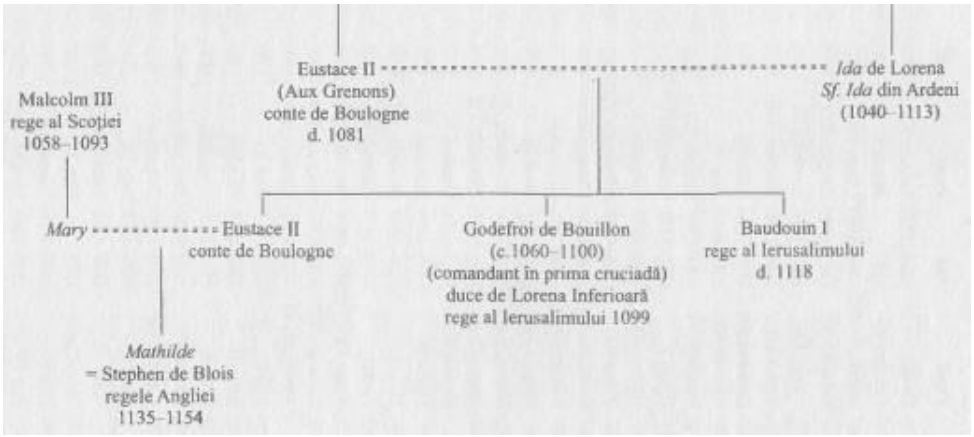
Eustace II
(Aux Grenons)
conte de Boulogne
d. 1081
Ida de Lorena
Sf. Ida din Ardeni
(1040–1113)
Malcolm III
rege al Scoției
1058–1093
Mary
Eustace II
conte de Boulogne
Godefroi de Bouillon
(c.1060–1100)
(comandant în prima cruciadă)
duce de Lorena Inferioară
rege al Ierusalimului 1099
Baudouin I
rege al Ierusalimului
d. 1118
Mathilde
= Stephen de Blois
regele Angliei
1135–1154

PAPI (EPISCOPI AI ROMEI)
De la cucerirea normandă la Tratatul de la Laterano (1066-1929)

Papă	Ani	Papă	Ani	Papă	Ani
Alexandru II	1061-1073	Nicolae IV	1288-1292	Grigore XIII	1572-1585
Grigore VII	1073-1085	Celestin V	1294	Sixtus V	1585-1590
Victor III	1086-1087	Bonifaciu VIII	1294-1303	Urban VII	1590
Urban II	1088-1099	Benedict XI	1303-1304	Grigore XIV	1590-1591
Paschal II	1099-1118	Clement V	1305-1314	Inocențiu IX	1591
Gelasius II	1118-1119	Ioan XXII	1316-1334	Clement VIII	1592-1605
Callistus II	1119-1124	Benedict XII	1334-1342	Leon XI	1605
Honorius II	1124-1130	Clement VI	1342-1352	Paul V	1605-1621
Inocențiu II	1130-1143	Inocențiu VI	1352-1362	Grigore XV	1621-1623
Celestin II	1143-1144	Urban V	1362-1370	Urban VIII	1623-1644
Lucius II	1144-1145	Grigore XI	1370-1378	Inocențiu X	1644-1655
Eugen III	1145-1153	Urban VI	1378-1389	Alexandru VII	1655-1667
Anastasius IV	1153-1154	Bonifaciu IX	1389-1404	Clement IX	1667-1669
Adrian IV	1154-1159	Inocențiu VII	1404-1406	Clement X	1670-1676
Alexandru III	1159 1181	Grigore XII	1406-1415	Inocențiu XI	1676-1689
Lucius III	1181-1185	Martin V	1417-1431	Alexandru VIII	1689-1691
Urban III	1185-1187	Eugen IV	1431-1447	Inocențiu XII	1691-1700
Grigore VIII	1187	Nicolae V	1447-1455	Clement XI	1700-1721
Clement III	1187-1191	Callistus	1455-1458	Inocențiu XIII	1721-1724
Celestin III	1191-1198	Pius II	1458-1464	Benedict XIII	1724-1730
Inocențiu III	1198-1216	Paul II	1464-1471	Clement XII	1730-1740
Honorius II	1216-1227	Sixtus IV	1471-1484	Benedict XIV	1740-1758
Grigore IX	1227-1241	Inocențiu VIII	1484-1492	Clement XIII	1758-1769
Celestin IV	1241	Alexandru VI	1492-1503	Clement XIV	1769-1774

Inocențiu V	1243-1254	Pius III	1503	Pius VI	1775-1799
Alexandru IV	1254-1261	Iulius II	1503-1513	Pius VII	1800-1823
Urban IV	1261-1264	Leon X	1513-1521	Leon XII	1823-1829
Clement IV	1265-1268	Adrian VI	1522-1523	Pius VIII	1829-1830
Grigore X	1271-1276	Clement VII	1532-1534	Grigore XVI	1831-1846
Inocențiu V	1276	Paul III	1534-1549	Pius IX	1846-1878
Adrian V	1276	Iulius III	1550-1555	Leon XIII	1878-1903
Ioan XXI	1276-1277	Marcellus II	1555	Pius X	1903-1914
Nicolae III	1277-1280	Paul IV	1555-1559	Benedict XV	1914-1922
Martin IV	1281 1285	Pius IV	1559-1565	Pius XI	1922-1939
Honorius IV	1285-1287	Pius V	1566-1572		

ÎMPĂRAȚII SFÂNTULUI IMPERIU ROMAN DE NAȚIUNE GERMANĂ (1273-1806)

Împăratul		Casa	Împăratul		Casa
Rudolf I			Albert V		
1273-1291		Habsburg	1438-1439		Habsburg
de Habsburg (Rudolf I de Austria)			str-stră-strănepotul lui Albert I = *Elizabeth,* regina Boemiei şi Ungariei fiica lui Sigismund		
Adolf			Frederic III		
1291-1298		Nassau	1440-1493		Habsburg
fiul lui Walram II de Nassau			arhiduce de Austria vărul lui Albert V		
Albert I			Maximilian I		
1298-1308		Habsburg	1493-1519		Habsburg
fiul lui Rudolf I			fiul lui Frederic III = Maria de Burgundia		
Henric VII			Carol V		
1308-1313		Luxembourg	1519-1558		Habsburg
de Luxembourg			(nepotul lui Maximilian) fiul lui		

		Filip de Burgundia şi *Ioana* de Castilia	
Ludovic III 1314-1346 nepotul lui Rudolf I (prin fiica *Matilda)* fiul lui Ludovic II duce de Bavaria	Wittelsbach	Ferdinand I 1558-1564 fratele lui Carol V	Habsburg
		Maximilian II	
Carol IV 1346-1378 regele Boemiei nepotul lui Henric VII (prin fiul Ioan şi *Eliza beth* de Boemia)	Luxembourg	1564-1576 fiul lui Ferdinand I	Habsburg
		Rudolf II	
Wenceslas 1378-1410 regele Boemiei fiul lui Carol IV	Luxembourg	1576-1612 fiul lui Maximilian II	Habsburg
		Mathias	
Sigismund 1410-1437 regele Boemiei fratele lui Wenceslas = *Maria* de Ungaria	Luxembourg	1612-1619 regele Boemiei şi Ungariei fratele lui Rudolf II	Habsburg
		Carol VII	
Ferdinand II 1619-1637 regele Boemiei şi Ungariei nepotul lui Mathias	Habsburg	1742-1745 elector de Bavaria (a contestat moştenirea *Mariei Tereza)*	Wittelsbac h
		Francisc I	
Ferdinand III 1637-1657 fiul lui Ferdinand II	Habsburg	1745-1765 Francis de Lorena = împărăteasa *Maria Tereza*	Habsburg-Lorena
		Joseph II	
Leopold I 1657-1705 fiul lui Ferdinand III	Habsburg	Habsburg 1765-1790 Habsburg- fiul lui	

		Francisc I Lorena (cu *mama* până în 1780)
Joseph I 1705-1711 fiul lui Leopold I Carol VI	Habsburg	Leopold II Habsburg 1790-1792 Habsburg- fiul lui Francisc I Lorena
		Francisc II
1711-1740 fratele lui Joseph I împărăteasa *Maria Tereza* 1740-1742 fiica lui Carol VI = Francisc de Lorena	Habsburg	1792-1806 Habsburg- îrnparat al Austriei Lorena fiul lui Leopold II (ultimul suveran al Sfântului Imperiu Roman)

CASA STEWART ŞI MONARHII CONTEMPORANI CU EA
Anglia, Scoția şi Franța (1371-1603)

ANGLIA	SCOȚIA	FRANȚA
Plantagenet	Stewart	Valois
Richard II (Bordeaux) 1377-1399 *d.s.p.* Fiul Prințului Negru şi nepotul lui Edward III	Robert II 1371-1390 fiul lui Walter, al treilea Înalt Stewart, şi Marjorie Bruce = *Elizabeth* fiica lui Sir Adam Mure de Rowallan	Carol V (cel Înțelept) 1354-1380 fiul lui Ioan cel Bun = *Jeanne* de Bourbon
Henric IV (Bolingbroke) 1399-1413 (Casa Lancaster) fiul lui John Ogaunt (duce de Lancaster) şi nepotul lui Edward III = *Maria* de Bohun	Robert III 1390-1406 (John conte de Carrick) fiul lui Robert II = *Anabella* fiica lui John Drummond de Stobhall	Carol VI (Nebunul) fiul lui Carol V = *Isabeau* de Bavaria (fiica lui, *Catherine*, s-a măritat cu Henric V al Angliei)

Henric V (Monmouth) 1413-1422 (Casa Lancaster) fiul lui Henric IV = *Catherine* de Valois fiica lui Carol VI al Franței

Iacob I 1406-1437 fiul lui Robert III - *Joan Beaufort* de Somerset nepoata lui John of Gaunt

Henric VI (Windsor) 1422-1461 (Casa Lancaster) fiul lui Henric V = *Margaret* fiica lui Rayner, duce de Anjou, regele Ierusalimului (detronat de Edward, duce de York)

Iacob II 1437-1460 fiul lui Iacob I = *Maria* fiica lui Arnold van Egmond, Hertog van Gelre

Carol VII 1422-1461 fiul lui Carol VI = *Marie* de Anjou

Edward VI 1461-1483 (Casa York) fiul lui Sir Richard Plantagenet, descendent al fratelui lui John of Gaunt, Lionel, duce de Clarence = *Elizabeth* fiica lui Richard Widville, conte Rivers

Jacob III 1460-1486 fiul lui Iacob II = *Margaret* fiica lui Christian I al Danemarcei

Ludovic XI 1461-1483 fiul lui Carol VII = *Charlotte* de Savoia

Edward V 1483 *d.s.p.* (Casa York) fiul lui Edward IV (asasinat înainte de Încoronare, împreună cu fratele lui, Richard)

Carol VIII 1483-1498 fiul lui Ludovic XI = *Anne* de Bretagne

Richard III 1483-1485 (Casa York) (ucis la Boeworth Field) fiul lui Sir Richard Plantagenet şi fratele lui Edward IV = *Anne* fiica lui Richard Neville, conte de Warwick

Iacob IV 1488-1513 = *Margaret* Tudor fiica lui Henric VII al Angliei

Ludovic XII 1498-151 duce de Orléans strănepotul lui Carol VI = 1 *Jeanne* de Valois = 2 *Anne* de Bretagne văduva lui Carol VIII

Henric VII 1485-1509 fiul lui Edmund Tudor conte de Richmond (descendent al Catherinei de Valois (văduva lui Henric V) şi al celui de al doilea soț al ei, Owen Tudor) şi Margaret Beaufort, nepoata lui John Ogaunt = *Elizabeth* de York fiica lui Edward IV

Iacob V 1513-1542 fiul lui Iacob IV = *2 Marie* de Guise-Lorraine fiica lui Claude, duce de Guise

Francisc I 1515-1547 vărul lui Ludovic XII = 1 *Claude* de France fiica lui Ludovic XII = 1 *Eleanor* de Austria

Henric VIII 1509-1547 fiul lui Henric VII = (cu urmaş)

I Catherine fiica lui Ferdinand V de Aragon şi Castilia = 2 Anne fiica lui Sir Thomas Boleyn, conte de Ormonde

Mary, regina Scoției 1542-1587 fiica lui Iacob V şi Marie de Guise-Lorraine = Francisc II al Franței = Henry Stewart, lord Darnley, fiul lui Matthew conte de Lennox = James Hepburn,

Henri II 1547-1559 fiul lui Francisc I = *Caterina de Medici*

= Jane fiica lui Sir John Seymour şi sora lui Edward, duce de Somerset

Edward VI
1547-1553 *d.s.p.*
fiul lui Henric VIII şi Jane Seymour

(necăsătorit)
Jane Grey 1553
fiica lui Henry Grey, duce de Suffolk şi nepoata lui Henric VII (a moştenit coroana prin testamentul lui Edward VI)
(executată)

Mary I (Bloody Mary)
1553-1558 *d.s.p.*
fiica lui Henric VIII şi Catherine de Aragon
= Filip II al Spaniei

Elizabeth I
1558-1603 *d.s.p.*
fiica lui Henric VIII şi Anne Boleyn

(necăsătorită)

conte de Bothwell

Iacob VI al Scoției
1567-1625
(Iacob I al Angliei după unirea coroanelor în 1603)
fiul lui *Mary,* regina Scoției, şi al lordului Darnley = *Anne* fiica lui Frederick II al Danemarcei şi Norvegiei

Francisc II
1559-1560 *d.s.p.*
fiul lui Henri II
(ca Delfin şi rege, a fost primul soț al *Mariei Stuart,* regina Scoției)

Carol IX
1560-1574 *d.s.p.*
fiul lui Henri II şi frate cu Francisc II

Henri III
1574-1589 d.s.p.
fiul lui Henri II şi fratele lui Francisc II

REGII STUART ŞI MONARHII CONTEMPORANI CU EI

Marea Britanie şi Franța (1603-1688) - de la unirea coroanelor la revoluția Whig

ANGLIA

Elizabeth I Tudor 1558-1603 *d.s.p.*
fiica lui Henric VIII şi Anne Boleyn
(necăsătorită)
Unirea coroanelor
Iacob V al Scoției devine Iacob I al Angliei în 1603
Regii Stuart ai Marii Britanii
Iacob I (VI al Scoției)
1603-1625
fiul lui *Mary,* regina Scoției, şi al lui Henry Stewart, lord Darnley
= *Anne* fiica lui Frederick II al Danemarcei şi Norvegiei

Carol I
1625-1649 (executat) fiul lui Jacob I (VI)
= *Henrietta Maria* fiica lui Henric IV al Franței
Commonwealth, declarat în 1649
Oliver Cromwell Lord Protector 1653-1658 Richard Cromwell Lord Protector 1658-1659
Restaurația Stuart 1660
Carol II
1660 1685 *d.s.p.* Legit. Fiul lui Carol I
= *Katherine de Braganza* infanta lui Joao IV al Portugaliei
Iqacob II (VII al Scoției)
1685-1688
fratele lui Carol II
= 1 *Anne* fiica lui Edward Hyde, conte de Clarendon
= *Mary d'Este* fiica lui Alfons

FRANȚA

Henri III
1574-1589 *d.s.p.*
fiul lui Henri II şi fratele lui Francisc II

Bourbon
Henric IV 1589-1610
fiul lui Antoine de Bourbon şi *Jeanne,* regina Navarei
= *Marie de Medici*
(fiica lor, *Henrietta,* s-a căsătorit cu Carol I al Marii Britanii)
Ludovic XIII 1610-1643 fiul lui Henric IV (guvernare cu cardinalul de Richelieu 1624-1642)
= *Anne de Austria*

Ludovic XIV
1643-1715
(Regele Soare)
fiul lui Ludovic XIII
(guvernare cu cardinalul Mazarin până în 1661)
= *Maria Theresa* infanta lui Filip IV al Spaniei

IV de Modena
(detronat de revoluția Whig)

DESCENDENȚA PÂNĂ LA BONNIE PRINCE CHARLIE
Linia de la Mary, regina Scoției, la Charles Edward Stuart

Iacob V Stewart al Scoției n. 1512 (r. 1513-1542) d. 1542 la Falkirk
= 2 (1538) *Marie de Guise-Lorraine*
(d. 1560) fiica lui Claude, duce de Guise

Mary Stuart, regina Scoției n. 1542 (r. 1542-1567) silită să abdice
(decapitată 1587, Fotheringay Castle)
= 2 (1565) Henry Stewart, lord Darnley
stăpânitor de Lennox (asasinat 1567)

Iacob VI Stuart al Scoției n. 1566 (r. 1567-1625) d. 1625 în Herts
Iacob I al Angliei 1603-1635)
= (1589) *Anne* (d. 1619) fiica regelui Frederick II al Danemarcei şi Norvegiei

Carol I Stuart al Marii Britanii n. 1600 (r. 1625-1649) (decapitat 1649 la Londra)
= (1625) *Henrietta Maria* (d. 1669)
Fiica regelui Henri IV al Franței

Carol II Stuart al Marii Britanii
n. 1630 (i-a urmat tatălui său în 1649, dar a reprimit tronul abia în 1660, după perioada de Commonwealth)
(r. 1600–1685) *d.s.p.* legit.
= *Catherine de Braganza*, infanta Portugaliei, fiica lui Joao IV

Iacob VII Stuart al Scoției (Iacob II al Angliei)
n. 1633 (r. 1685–1688) detronat de revoluția Whig (fără abdicare)
(i-a urmat fratelui său, Carol II Stuart)
d. 1701 la St. Germain
= 2 (1673) *Mary Beatrix d'Este* (d. 1718)
fiica ducelui Alfons IV de Modena

James Francis Edward Stuart – de jure Iacob VIII al Scoției (III al Angliei)
(Cavaler St. George) n. 1688 (proclamat 1701) d. 1766
= (1719) *Mary Clementina Sobieska* (d. 1735) fiica prințului James Lewis Sobieski (fiul regelui Ian III al Poloniei)

Charles Edward Louis Philip Casimir Stuart
(Bonnie Prince Charlie) de jure Carol III al Marii Britanii
n. 31 dec. 1720 (încoronat simbolic la Holyrood Sept 1745) d. 31 ian. 1788

CONȚII DE ALBANY

De jure Înalți Stewarzi ai Scoției (1720–prezent)

Henry Benedict Stuart
cardinal, duce de York
(1725–1807)
de jure Henric I (IX)
d.s.p.

prințul Charles Edward Stuart
primul conte de Albany
(1720–1788) de jure Carol III
= (declarație 1746 – anulată 1766)
Clementina Walkingshaw de Barrowfield
contesă d'Alberstroff

(nov. 1785)

Marguerite Odea dAudibert
de Lussan, contesă de Massillan
(1749–1820)

Charlotte de Johnstone Douglas
ducesă de Albany (1753–1789)
= (iubit) Ferdinand de Rohan Guemene
arhiepiscop de Bordeaux

prințul Edward James Stuart (conte Stuarton)
al doilea conte de Albany (1786–1845)
de jure Iacob IX (IV)
= (1809) *Maria Emmanuella Pasquini* (1789–1854)
fiica lui Edouardo Giuseppe Pasquini (Italia)
și a Leonorei, contesă di Vaglio

Marie Beatrice
(1783–1823)
= Philippe d'Auvergne
strănepotul lui Godefroi
duce de Bouillon

Aglae Clementine
(1781–1825)
= (1812) Jehan de la Tour d'Auvergne
fiul lui Jacques prinț de Bouillon

prințul Henry Edward Benedict Stuart
al treilea conte de Albany (1809–1869)
de jure Henric II (X)
= (1829) *Agnes Beatrix de Pescara* 1810–1878
fiica contelui Anselmo Bernardo de Pescara
și a *Alienei Gabrielle Barberini-Colonna*,
principesă de Palestrina

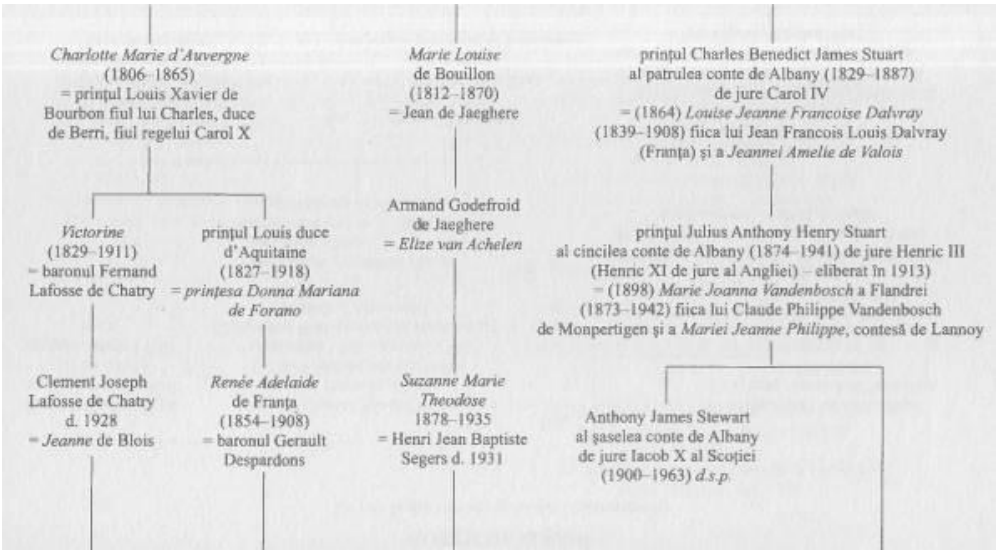
Charlotte Marie d'Auvergne
(1806–1865)
= prințul Louis Xavier de Bourbon fiul lui Charles, duce de Berri, fiul regelui Carol X
Victorine
(1829–1911)
= baronul Fernand Lafosse de Chatry
prințul Louis duce d'Aquitaine
(1827–1918)
= *prințesa Donna Mariana de Forano*
Clement Joseph Lafosse de Chatry
d. 1928
= *Jeanne* de Blois
Renée Adelaide de Franța
(1854–1908)
= baronul Gerault Despardons
Marie Louise de Bouillon
(1812–1870)
= Jean de Jaeghere
Armand Godefroid de Jaeghere
= *Elize van Achelen*
Suzanne Marie Theodose
1878–1935
= Henri Jean Baptiste Segers d. 1931
prințul Charles Benedict James Stuart
al patrulea conte de Albany (1829–1887)
de jure Carol IV
= (1864) *Louise Jeanne Francoise Dalvray*
(1839–1908) fiica lui Jean Francois Louis Dalvray (Franța) și a *Jeannei Amelie de Valois*
prințul Julius Anthony Henry Stuart
al cincilea conte de Albany (1874–1941) de jure Henric III (Henric XI de jure al Angliei) – eliberat în 1913)
= (1898) *Marie Joanna Vandenbosch* a Flandrei
(1873–1942) fiica lui Claude Philippe Vandenbosch de Monpertigen și a *Mariei Jeanne Philippe*, contesă de Lannoy
Anthony James Stewart
al șaselea conte de Albany
de jure Iacob X al Scoției
(1900–1963) *d.s.p.*

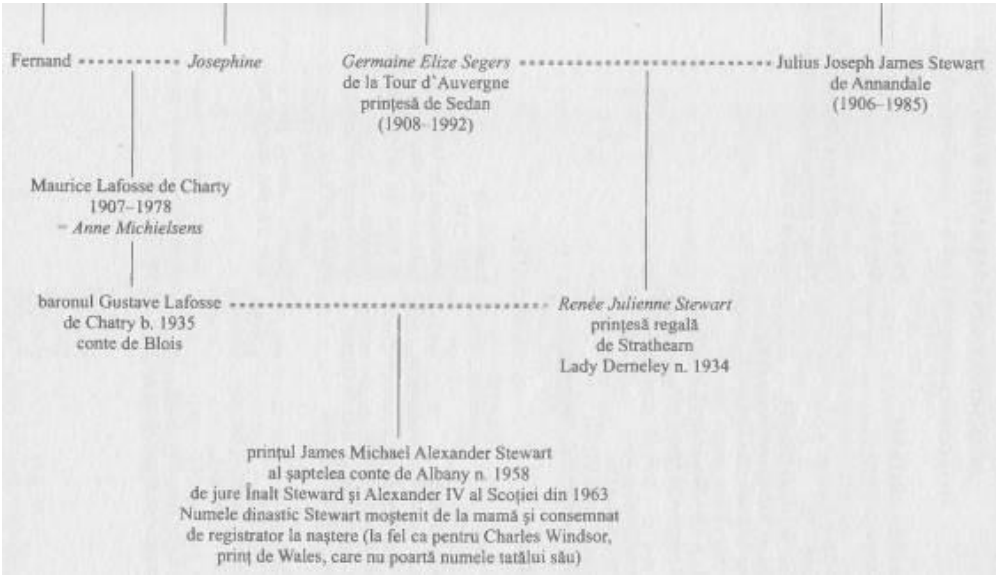
Fernand
Josephine
Germaine Elize Segers de la Tour d'Auvergne
prințesă de Sedan
(1908–1992)
Julius Joseph James Stewart
de Annandale
(1906–1985)
Maurice Lafosse de Charty
1907–1978
= *Anne Michielsens*
baronul Gustave Lafosse de Chatry b. 1935
conte de Blois
Renée Julienne Stewart
prințesă regală
de Strathearn
Lady Derneley n. 1934
prințul James Michael Alexander Stewart
al șaptelea conte de Albany n. 1958
de jure Înalt Steward și Alexander IV al Scoției din 1963
Numele dinastic Stewart moștenit de la mamă și consemnat de registrator la naștere (la fel ca pentru Charles Windsor, prinț de Wales, care nu poartă numele tatălui său)

MONARHII DUPĂ REVOLUȚIA WHIG
Marea Britanie şi Franța 1688 până la Uniunea Europeană

MAREA BRITANIE	FRANȚA
Orania şi Stuart	Bourbon
William III	Ludovic XIV (vezi diagrama: *Regii*
1689-1702	*Stewart* şi *monarhii contemporani cu*
duce de Orania (Olanda) fiul lui	*ei)* până în 1715
Wilhelm de Nassau şi al *Mariei*	
Stuart fiica lui Carol I = *Mary*	
Stuart (regina *Mary 11) d.s.p.*	
1964 fiica lui Iacob VII (II) şi al	
primei soții *Anne Hyde*	
Anne Stuart	
1702-1714 d.s.p.	
fiica lui Iacob VII (II)	
şi al *Annei Hyde* de Clarendon	
Hanovra	
George I	Ludovic XV
1714-1727	1715-1774
(Casa Guelph)	(strănepotul lui Ludovic XIV)
duce de Brunswick-Lunneburg	fiul lui Louis, duce de Burgundia
fiul electorului de	(d. 1712), fiul lui Louis Delfinul
Hanovra, Germania	(d. 1711)
= *Sophia Dorothy* fiica lui George	(guvernare cu cardinalul Fleury
William, duce de Zelle	până în 1743)
	= *Marie Leczinska* a Poloniei
George II	Amante: 1 *Jeanne, Mme de Pompa-*
1727-1760	*dour. 2 Marie, Mme du Barry*
duce şi elector de Hanovra fiul lui	
George I	
= *Wilhelmina Caroline*	Coloniile franceze (Canada/India)

fiica lui Johann Frederick, margraf de Brandenburg-Anspach

George III 1760-1820 rege de Hanovra (nepotul lui George II) fiul lui Frederick, prinț de Wales = *Sophia Charlotte* fiica lui Charles, duce de Mecklenburg-Strelitz

pierdute în războiul de şapte ani 1756-1763

Ludovic XVI 1774-1793 nepotul lui Ludovic XV fiul lui Louis Dauphin (d. 1765) = *Maria Antoaneta* fiica împăratului Francisc I şi a împărătesei *Maria Tereza* (Ludovic şi *Maria Antoaneta* ghilotinați (1793) în Revoluția franceză

Revoluția franceză 1789-1799 a abolit monarhia absolută în Franța. Curtea Supremă din Paris a fost abolită în 1792, când a fost proclamată Prima Republică.

Ludovic XVII 1793-1795 rege al Franței fiul lui Ludovic XVI (mort în închisoare)

George IV 1820-1870 fiul lui George III = 2 *Caroline Amelia* fiica lui Charles William Ferdinand, duce de Brunswick-Wolfenbuttel

Ludovic XVIII 1795-1824 conte de Provence. Rege al Franței (unchiul lui Ludovic XVII). Frate cu Ludovic XVI. A trăit în exil până în 1814.

Lovitura de stat a lui Napoleon Bonaparte a pus capăt revoluției în noiembrie 1799. A fost consul din 1802 şi împăratul Napoleon I al Franței 1804-1815. A introdus *Codul civil* (napoleonian), care constituie încă baza dreptului francez, d. 1821

Carol X 1824-1830 conte de Artois
fratele lui Ludovic XVI şi XVIII în exil în Anglia în timpul revoluției revenit în Franța 1824 abdică 1830

William IV
1830-1837
rege al Hanovrei
fratele lui George IV
= *Amelia Adelaide* fiica lui George Frederick, duce de Saxa Meiningen
(fără urmaş supraviețuitor)
Victoria
1837-1901
(Alexandrina Victoria)
Regina et Imperatrix
nepoata lui William IV: fiica fratelui
său Edward, duce de Kent, şi a prințesei
Victoria Mary fiica lui Francis Frede
rick, duce de Saxa-Saafeld-Coburg
= Francis Albert, prinț de Saxa Coburg-Gotha, fiul lui Ernest I de Saxa
Coburg şi Gotha

Saxa Coburg-Gotha
Edward VII

Ludovic Filip
1830-1848
(regele-cetățean)
fiul ducelui de Orléans, urmaş al lui
Philippe de Orléans. Inițial a susținut
revoluția împotriva monarhiei. Numit
regele francezilor (nu al Franței).
Abdică, d. (Anglia) 1850
Revoluția din 1848 proclamă A Doua
Republică, cu 44 de guverne succesive între 1918 şi 1940

După abdicarea din 1830 a regelui
Carol X, Casa de Bourbon şi-a păstrat
de jure moştenirea, indiferent de
Ludovic Filip, ales politic.

Succesorul numit al lui Carol X a fost nepotul lui, ducele de Chambord,
Henric V, 1830-1833. I-a urmat nepo
tul său, Louis, duce de Aquitania, ca

1910-1910 (Albert Edward) fiul reginei *Victoria* = prințesa *Alexandra* fiica lui Christian IX al Danemarcei

Windsor
Numele de familie schimbat în Windsor în Primul Război Mondial (1917) pentru a masca moştenirea germană. Windsor era supranumele regelui Edward III (d. 1377)

George V 1910-1936 fiul Edward VII = prințesa *Mary* de Teck

Edward VIII 1936 (abdică) duce de Windsor primul fiu al lui George V = (dna) *Wallis Simpson*

Ludovic XIX, 1833-1918. Ludovic a murit fără fii, dar a desem nat ca succesoare linia Bourbon spa niola. Astfel, James, duce de Segovia, al doilea fiu al lui Alfonso XIII, a devenit Jacques I al Franței, 1918-1975. Fiul lui, ducele de Anjou şi Cadiz, a devenit Alfonse I, 1975-1989. Actualul succesor este fiul său, Louis Alfonso, duce de Anjou şi Cadiz, care este de jure regele Ludovic XX din 1989.

George VI 1936-1952 (prințul Albert) al doilea fiu al lui George V = *Elizabeth Bowes-Lyon* fiica lui Claude, conte de Strathmore

Elizabeth II 1952-prezent fiica lui George VI (1947) = Philip (duce de Edinburgh) fiul prințului Andrew, fiul regelui George I al Greciei. Strănepot al lui Christian IX al Danemarcei. Urmaş pe linie feminină prin mamă, prințesa *Alice de Battenberg,* al Casei

Franța a fost invadată de Germania în al Doilea Război Mondial şi eliberată în 1944.

germane Hessa şi al reginei *Victoria.*

Când Saxa Coburg-Gotha a devenit Winsdor în 1917, numele Battenberg a fost schimbat şi el în Mountbatten. Philip a preluat numele de familie Mountbatten când a primit cetățenia britanică, în 1947.

Uniunea Europeană (Comunitatea Europeană) (Piața Comună Europeană) - o organizație a statelor occidentale - a fost creată în 1957 prin Tratatul de la Roma.

Generalul De Gaulle a instituit guvernul provizoriu. A Patra Republică proclamată în 1946.

Bibliografie

Aaron, Robert, *Jesus of Nazareth the Hidden Years* (trad. Frances Frenhaye), Hamish Hamilton, Londra, 1962.

Adam, Frank, *Claris. Septs and Regiments of the Scottish Highlands* (rev. Sir Thomas Innes de Learney), Johnston Bacon, Edinburgh, 1965.

Adamnan, Saint, *A Life of Saint Columba* (trad. Wentworth Huyshe), George Routledge, Londra, 1908.

Adams, Henry, *Mont Saint Michel and Chartres,* Houghton Mifflin, Boston, 1913.

Albany, ESR Prințul Michael de, *The Forgotten Monarchy of Scotland.* Element Books, Shaftesbury, 1998.

Allegro, John M., *The Dead Sea Scrolls,* Penguin, Harmondsworth, 1964.

Ames, Delano (trad.), *Greek Mythology*. Din *Mythologie Generale* Larousse, Paul Hamlyn, Londra, 1963.

Anderson, Alan Orr, *Early Sources of Scottish History* (ed. Marjorie Anderson), Paul Watkins, Londra, 1990.

Anderson, Flavia, *The Ancient Secret, Research into Lost Knowledge Organization/Thorsons,* Wellingborough, 1953.

Anderson, Hugh, *Jesus and Christian Origins,* Oxford University Press, Oxford, 1964.

Anderson, Joseph, *Scotland în Early Christian*

Times, David Douglas, Edinburgh, 1881.

Andressohn, John C., *The Ancestry and Life of Godfrey of Bouillon,* University of Indiana Press, Bloomington, 1947.

Aradi, Zsolt, *Shrines of Our Lady,* Farrar, Strauss Young, New York, 1954.

Arrien, Angeles, *The Tarot Handbook,* Aquarian Press, Wellingborough, 1987.

Ashe, Geoffrey, *Camelot and the Vision of Albion,* Heinemann, Londra, 1971.

Avalonian Quest, Methuen, Londra, 1982.

Aveling, S.T., *Heraldry, Ancient and Modern,* Frederick Warne, Londra, 1873.

Baigent, Michael, cu Leigh, Richard şi Lincoln, Henry, *The Holy Blood and the Holy Grail,* Jonathan Cape, Londra, 1982; *The Messianic Legacy,* Jonathan Cape, Londra, 1986; *The Dead Sea Scrolls Deception,* Jonathan Cape, Londra, 1991. Baigent, Michael şi Leigh, Richard, *The Temple and the Lodge,* Jonathan Cape, Londra, 1989.

Bain, J., *Calendar of Documents Relating to Scotland,* H. M. Stationery Office, Edinburgh, 1881-1888.

Bain, Robert, *The Clans and Tartans of Scotland.* Fontana/Collins, Glasgow, 1981.

Baldock, John, *Christian Symholism.* Element Books, Shaftesbury, 1990.

The Alternative Gospel, Element Books, Shaftesbury, 1998.

Bander, P., *The Prophecies of St Malachy and St. Columbkille,* Colin Smythe, Gerrards Cross, 1979.

Barber, M., *The Trial of the Templars,* Cambridge University Press, Cambridge, 1978.

Barber. Richard, *The Knight and Chivalry,* Longman, Londra, 1970.

Arthur of Albion, Boydell Press, Londra, 1971.

The Figure of Arthur, Longman, Londra, 1972.

King Arthur în Legend and History, Cardinal/Sphere, Londra, 1973. *The Arthurian Legends: An lllustrated Anthology,* Barnes Noble, New York, 1993.

Barbour, John, *The Bruce* William Mackenzie, Glasgow, 1909.

Barclay, James, *The Mind of Jesus,* Harper Row, New York, 1960. Baring-Gould, S. Şi Fisher, J., *The Lives of the British Saints,* Cymmrodorion Society, Londra, 1907-1913.

Barrow, G.W.S., *Robert Bruce and the Community of the Realm of Scotland.* Eyre Spottiswoode, Londra, 1965.

The Kingdom of the Scots, Edward Arnold, Londra, 1973.

Bartrum, Peter C., *Early Welsh Genealogical Tracts,* University of Wales Press, Cardiff, 1966.

Bayley, Harold, *The Lost Language of Symbolism,* William Norgate, Londra. 1912.

Bede, *The Venerable of Jarrow, The Ecclesiastical History of the English Nație*n (trad. J.A. Giles), Dent/Everyman, Londra, 1970.

Begg, Ean C.M., *The Cult of the Black Virgin,* Arkana, Londra, 1985. Bernard de Clairvaux, *On the Song of Songs* (trad. Kilian Walsh), Cistercian Publishers, Michigan, 1976.

Birks, W. And Gilbert, R.A., *The Treasure of Montségur,* Crucible/Thorsons, Londra, 1987.

Black, Matthew, *The Scrolls and Christian Origins,* Thomas Nelson, Londra, 1961.

Blair, P Hunter, *The Origins of Northumbria* Northumberland Press, Gateshead, 1948.

Bogdanow, Fanni, *The Romance of the Grail,* Manchester University Press, Manchester, 1966.

Bowen, E.G., *The Settlements of the Celtic Saints în Wales,* University of Wales Press, Cardiff, 1956.

Brandon, S.G.F., *The Fall of Jerusalem and the Christian Church,* SPCK, Londra, 1951.

Jesus and the Zealots, Charles Scribner's Sons, New York, 1967. Broadhurst, Paul, *Tintagel and the Arthurian Myths,* Pendragon Press, Launceston, 1995.

(cu Miller, Hamish), *The Dance of the Dragon,* Pendragon Press, Launceston, 2000.

Bromwich, Rachel (trad.), *The Welsh Triads,* University of Wales Press, Cardiff, 1961.

Brooke, G., *Temple Scroll Studies,* Sheffield Academic Press, Sheffield, 1989.

Brook-Little, J.P., *Boutell's Heraldry,* Frederick Warne, Londra, 1969. Bryant, Nigel (trad.), *Perlesvaus.* D.S. Brewer, Cambridge, 1978.

Bull, Norman J., *The Rise of the Church,*

Heinemann, Londra, 1967. Bultmann, Rudolf, *Primitive Christianity în its Contemporary Setting* (trad.
R.H. Fuller), Fontana/Collins, Glasgow, 1960.
Burns, Jane E. (ed.), *The Vulgate Cvele,* Ohio State University Press, 1985. Butler, E.M., *The Myth of the Magus,* Cambridge University Press, Cambridge, 1948.
Butterworth, G.W. (trad.), *Clement of Alexandria,* Heinemann, Londra, 1968.
Capellanus, Andreas, *The Art of Courtly Love* (trad. J.J. Parry), Columbia University Press, New York, 1941.
Cartwright, E.H., *Masonic Ritual,* Lewis Masonic, Shepperton, 1985. Castries, Duc de, *The Lives of the Kings and Queens of France* pentru Académie Francaise (trad. Anne Dobell), Weidenfeld Nicolson, Londra, 1979.
Catchpole, David R; *The Trial of Jesus,* E. J. Brill, Leiden, 1971.
Cavendish, Richard, *The Tarot,* Michael Joseph, Londra, 1975; *King Arthur and the Grail,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1978. Chadwick, Hector Munro, *Early Scotland, The Picts, Scots and Welsh of Southern Scotland,* Cambridge University Press, Cambridge, 1949; *Priscillian of Avila.* Oxford University Press, Oxford, 1976; *The Early Church,* Penguin, Harmondsworth, 1978.
Chadwick, Nora K. (ed), *Studies în Early British History,* Cambridge University Press, Cambridge,

1954; *The Age of the Saints in the Early Celtic Church,* Oxford University Press, Oxford, 1961; *Celtic Britain,* Praeger, New York, 1963; *Celt and Saxon,* Cambridge University Press, Cambridge, 1964; *Early Brittany,* University of Wales Press, Cardiff, 1969; *The Celts,* Penguin, Harmondsworth, 1970.

Chambers, A.K., *Arthur of Britain,* Sidgwick Jackson, Londra, 1966. Charisworth, M.P., *The Lost Province,* University of Wales Press, Cardiff, 1949.

Charpentier, Louis, *The Mysteries of Chartres Cathedral,* Research into Lost Knowledge Organization/Thorsons, Wellingborough, 1972. Chase, Mary Ellen, *Life and Language in the Old Testament,* Collins, Londra, 1956.

Chrétien de Troyes, *The Story of the Grail* (trad. R.W. Linker), North Carolina Press, Chapel Hill, 1952; *Le Conte del Graal* (trad. Ruth Harwood Cline), University of Georgia Press, 1985; *Arthurian Romances,* Dent, Londra, 1987.

Clarke, G. (ed.), *Life of Merlin,* University of Wales Press, Cardiff, 1973. Clement, Sfântul, din Alexandria, *Clementine Homilies and Apostolical Constitutions* (trad.), Ante-Nicene Library, T. T. Clark, Edinburgh, 1870.

Confort, W.W., *Arthurian Romances,* E.P. Dutton, New York, 1914. Conran, Anthony, *The Penguin Book of Welsh Verse,* Penguin, Harmondsworth, 1967.

Constantinus din Lyon (c. 480 d.Hr.), *The Life of Saint Germanus of Auxerre* în The Western Fathers, (ed. W. Levinson; trad. F.R. Hoare), Sheed Ward, Londra, 1954.

Copley, Gordon K., *The Conquest of Wessex in the Sixth Century,* Phoenix House, Londra, 1954.

Cranfield, C.E.B., *The Gospel According to St. Mark,* Cambridge University Press, Cambridge, 1959.

Crankshaw, Edward, *The Fall of the House of Habsburg,* Longman, Londra, 1963.

Crossley-Holland, Kevin, *British Folk Tales,* Macmillan, Londra, 1971. Cunliffe, Barry, *The Celtic World,* Bodley Head, Londra, 1979. Currer-Briggs, N., *The Shroud and the Grail,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1987.

Curtin, J., Hero *Tales of Ireland,* Macmillan, Londra, 1894.

Daniel, Glyn (ed.), *Encyclopedia of Archaeology,* Macmillan, Londra, 1978.

Danielou, Jean, *The Dead Sea Scrolls and Primitive Christianity* (trad. Salvator Attansio), New American Library, New York, 1962.

Dart, John, *The Laughing Saviour,* Harper Row, New York, 1976. Davidson, H.E., *Gods and Myths în Northern Europe,* Penguin, Harmondsworth, 1964.

Davidson, Marshall B., *The Concise History of France,* American Heritage, New York, 1971.

Davis, R.H.C., *A History of Medieval Europe,*

Longmans Green, Londra, 1957.

Deacon, Richard, *A History of the British Secret Service,* Grafton/Collins, Londra, 1982.

Deanesly, Margaret, *A History of Early Medieval Europe 476-911,* Methuen, Londra, 1956.

Delaforge, G., *The Templar Tradition in the Age of Aquarius,* Threshold, Vermont, 1897.

Delaney, Frank, *Legends of the Celts,* Hodder Stoughton, Londra, 1989.

The Celts, Grafton/Collins, Londra, 1989.

Dill, Sir Samuel, *Roman Society în Gaul in the Merovingian Age,* Macmillan, Londra, 1926.

Dillon, Myles, *The Cycles of the Kings,* Oxford University Press, Oxford, 1946; (cu Chadwick, Nora), *The Celtic Realms,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1967.

Dobbs, B.J.T., *The Foundations of Newton 's Alchemy,* Cambridge University Press, Cambridge, 1975.

Dodd, C.H., *Historical Tradition in the Fourth Gospel,* Cambridge University Press, Cambridge, 1963.

Doresse, Jean, *The Secret Books of the Egyptian Gnostics* (trad. Philip Mairet), Hollis Carter, Londra, 1960.

Douglas, Alfred, *The Tarot,* Victor Gollanez, Londra, 1972.

Duncan, Anthony, *Celtic Christianity,* Element Books, Shaftesbury, 1992. Dupont-Sommer,

Andre, *The Essene Writings from Qumrān* (trad. G. Vermes), Basil Blackwell, Oxford, 1961; *The Jewish Sect of Qumrān and the Essenes,* Vallentine Mitchell, Londra, 1954.

Durman, Edward, *The Templars, Knights of God,* Aquarian Press, Wellingborough, 1988.

Eisenman, R.H., *Maccabees, Zadokites, Christians and Qumrān.* E.J. Brill, Leiden, 1983; *James the Just in the Habakkuk Pesher,* E.J. Brill, Leiden, 1986.

Eisler, Riane, *The Chalice and the Blade,* Harper Row, New York, 1987. Ellis, P.B., *The Celtic Empire,* Constable, Londra, 1990.

Eusebius din Cezareea, *History of the Church from Christ to Constantine* (trad. G.A. Williamson), Penguin, Harmondsworth, 1981; *Ecclesiasticul History* (trad. C.F. Crusé), George Bell, Londra, 1874. Evans, Sebastian, *În Quest of the Holy Grail,* Dent, Londra, 1898.

The High History of the Holy Grail Perlesvaus (trad.??), Everyman, Londra, 1912.

Faber-Kaiser, Andraeus, *Jesus Died în Kashmir,* Abacus/Sphere, Londra, 1978. Fairweather, Barbara, *Highland Heritage* Glencoe and North Lorne Folk Museum, Argyll, 1984.

Farmer, D.H., *The Oxford Dictionary of Saints,* Clarendon Press, Oxford, 1978.

Feiling, Keith, *A History of England,* Book Club Associates, Londra, 1972. Fell, Charlotte, *John Dee,* Constable, Londra, 1909.

Fife, Graham, *Arthur the King,* BBC Books, Londra, 1990.

Filliette, Edith, *Saint Mary Magdalene, Her Life and Times,* Society of St. Mary Magdalene, Newton Lower Falls, MA, 1983.

Finkel, A., *The Pharisees and the Teacher of Nazareth,* E.J. Brill, Leiden, 1964.

Fleetwood, Rev. John, *The Life of Our Lord and Saviour Jesus Christ,* William Mackenzie, Glasgow, 1900.

Foster, Joseph, *The Dictionary of Heraldry,* Studio Editions, Londra, 1994. Fox-Davies, Arthur C., *A Complete Guide to Heraldry,* T.C. E.C. Jack, Edinburgh, 1929.

Franz, Marie Louise Von, *Alchemy,* Inner City Books, Toronto, 1980. Frappier, Jean, *Chrétien de Troyes and his Work* (trad. Raymond Cormier), Ohio State University Press, 1982.

Fuller, Jean Overton, *Sir Francis Bacon,* East-West Publications, Londra, 1981.

Furnival, Frederick J. (ed.), *The History of the Holy Grail* din *l'Estoire dou Saint Graal* de Sires Robert de Boron (trad. Henry Lonelich Skynner), Early English Text Society/N. Turner, Londra, 1861.

Gantz, Jeffrey (trad.), *The Mabinogion,* Penguin, Harmondsworth, 1976. Gardner, Laurence, *Genesis of the Grail Kings,* Bantam Press, Londra, 1999.

Realm of the Ring Lords, Thorsons/Harper

Collins, Londra, 2002. Garmonsway, G. N. (trad.), *The Anglo-Saxon Chronicle,* Dent/Everyman, Londra, 1967.

Gaster, T. H., *Samaritan Eschatology: Oral Law and Ancient Traditions,* Search, Londra, 1932.

Geoffrey of Monmouth *The Life of Merlin* (ed. J. Parry), University of Illinois Press, 1925; *The History of the Kings of Britain* (ed. Lewis Thorpe), Penguin, Harmondsworth, 1966.

Gildas, *De Excidio et Conquestu Britanniae* (trad. Michael Winterbottom), Phillimore, Chichester, 1978.

Gilson, Etienne, *The Mystical Theology of Saint Bernard* (trad. A.H.C.

Downes), Sheed Ward, Londra, 1940 Gimbutas, Marija, *The Gods and Goddesses of Old Europe,* Thames Hudson, Londra, 1974.

Giot, P.R., *Brittany.* Thames and Hudson, Londra, 1960.

Godwin, Joscelyn, *Mystery Religions in the Ancient World,* Thames Hudson, Londra, 1981.

Goodrich, Norma, *Merlin,* Franklin Watts, New York, 1989.

Arthur, Franklin Watts, New York, 1989.

Gougaud, Dom Louis, *Christianity în Celtic Lands* (trad. Maud Joynt), Four Courts Press, Dublin, 1932.

Gould, R.F., *Gould's History of Freemasonry,* Caxton, Londra, 1933. Grant, M., *The Jews in the Roman World,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1973;

Herod The Great, Weidenfeld Nicolson, Londra, 1971.

Graves, Robert, *The White Goddess,* Faber Faber, Londra, 1961; *Mammon and the Black Goddess,* Cassell, Londra, 1965; (cu Podro, Joshua), *The Nazarene Gospel Restored,* Cassell, Londra, 1953.

Gray, Tony, *The Orange Order,* Bodley Head, Londra, 1972.

Green, Miranda, *The Gods of the Celts,* Alan Sutton, Gloucester, 1986.

Green, *The Hanoverians 1714-1815,* Edward Arnold, Londra, 1948.

Gregory of Tours, *A History of the Franks* (trad. Lewis Thorpe), Penguin, Harmondsworth, 1964.

Guest, Lady Charlotte (trad.), *The Mabinogion,* John Jones, Cardiff, 1977.

Guilliame de Tyre, *A History of Deeds Done Beyond the Sea* (trad. Emily A. Babcock şi A. C. Krey), Columbia University Press, New York, 1943.

Gurney, Robert, *Celtic Heritage,* Chatto Windus, Londra, 1969.

Guthrie, W. K. C., *The Greeks and Their Gods,* Methuen, Londra, 1950.

Hadas, Moses şi Smith, Morton, *Heroes and Gods,* Freeport, New York, 1965.

Halsberghe, G.S., *The Cult of Sol Invictus,* E.J. Brill, Leiden, 1972.

Hamill, J., The Craft: *A History of English Freemasonry,* Crucible/Thorsons, Londra, 1986.

Harrison, Michael, *The Roots of Witcheraft,* Frederick Muller, Londra, 1973.

Harry, Rev. George Owen, *The Genealogy of the High and Mighty Monarch,* James, Simon Stafford, Londra, 1604.

Harvey, John, *The Plantagenets,* B.T. Batsford, Londra, 1959.

Hawking, Stephen, *A Brief History of Time,* Bantam Press, Londra, 1992.

Herford, R. Travers, *Christianity în Talmud and Midrash,* Williams Norgate, Londra, 1903.

Herm, G., *The Celts,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1976.

Hewins. Prof. W.A.S., *The Royal Saints of Britain,* Chiswick Press, Londra, 1929.

Hewison, James King, *The Isle of Bute in the Olden Time,* William Blackwood, Edinburgh, 1895.

Hodgkin, R.H., *A History of the Anglo-Saxons,* Oxford University Press, Oxford, 1952.

Hooke, S. H., *The Siege Perilous,* SCM Press, Londra, 1956.

Home, Alexander, *King Solomon s Temple in the Masonic Tradition,* Aquarian Press, Wellingborough, 1972.

Howard, Michael, *The Occult Conspiracy,* Rider/Century Hutchinson, Londra, 1989.

Howarth, Stephen, *The Knights Templar,* Collins, Londra, 1982.

Hubert, Henry, *The Rise of the Celts,* Keegan Paul, Londra, 1934; *The Greatness and Decline of*

the Celts, Keegan Paul, Londra, 1934.

Hulme, Edward F., *Symbolism în Christian Art,* Swann Sonnenschein, Londra, 1891.

Jacobus de Voragine, *The Golden Legend* (trad. William Caxton; ed. George V. O'Neill), Cambridge University Press, Cambridge, 1972.

James, B.S., *Saint Bernard of Clairvaux.* Harper, New York, 1957.

James, E.O., *The Cult of the Mother Goddess,* Thames Hudson, Londra, 1959.

James, Montague R. (ed.), *The Apocryphal New Testament,* Clarendon Press, Oxford, 1924.

Jameson, Anna, *Legends of the Madonna,* Houghton Mifflin, Boston, 1895.

Jarman, A.O.H., *The Legend of Merlin,* University of Wales Press, Cardiff, 1960.

Jeremias, J., *Jerusalem in the Time of Jesus,* SCM Press, Londra, 1969. Johnston, Rev. Thomas J., *A History of the Church of Ireland,* APCK, Dublin, 1953.

Joinville, Sir Jean de, *Chronicles of the Crusades* (trad. Margaret Shaw), Penguin, Harmondsworth, 1976.

Jonas. Hans, *The Gnostic Religion,* Routledge, Londra, 1992.

Jones B.E., *Freemasons' Guide and Compendium,* Harrap, Londra 1956.

Freemasons' Book of the Royal Arch, Harrap, Londra, 1957.

Josephus, Flavius, *The Jewish Wars* (trad. G. A.

Williamson), Penguin, Harmondsworth, 1959; *Antiquities of the Jews and Wars of the Jews* (trad. W. Whiston), Thomas Nelson, Londra, 1862; *The Works of Flavius Josephus,* Milner Sowerby, Londra, 1870. Jowett, George F., *The Drama of the Lost Disciples,* Covenant Books, Londra, 1961.

Joyce, Donovan, *The Jesus Scroll* Angus Robertson, Londra, 1973. Jung, Emma şi Von Franz Marie Louise, *The Grail Legends* (trad. Andrea Dykes), Hodder Stoughton, Londra, 1971.

Keating, Geoffrey, *The History of Ireland, 1640* (trad. David Comyn and Rev. P. S. Dinneen), Irish Texts Society, Londra, 1902-1914.

Kendrick, T. D., *A History of the Vikings,* Frank Cass, Londra, 1930. Kennedy, B., *Knighthood in the Mort d'Arthur,* D.S. Brewer, Cambridge, 1986.

Kenney, James F., *The Sources for the Early History of Ireland,* Four Courts Press, Dublin, 1966.

Kenyon, K. M., *Jerusalem: Excavating 3000 Years of History,* Thames Hudson, Londra, 1967.

Kermack, William R., *Scottish Highlands: A Short History c. 300-1746,* Johnston Bacon, Edinburgh, 1957.

Kersten, Holger şi Gruber, Elmar R., *The Jesus Conspiracy,* Barnes Noble, New York, 1995.

Knight, Christopher şi Lomas, Robert, *The Hiram Key,* Century, Londra, 1996; *The Second Messiah,* Century, Londra, 1997.

Knight, G „*The Secret Tradition în Arthurian*

Legend, Aquarian Press, Wellingborough, 1983.

Knight, S., *The Brotherhood, The Secret World of the Freemasons,* Granada, St. Albans, 1984.

Knowles, David, *The Monastic Order în England,* Cambridge University Press, Cambridge, 1950.

Knox, Wilfred, *Sources of the Synoptic Gospels,* Cambridge University Press, Cambridge, 1959.

Kramer, Samuel, *History Begins at Sumer,* Thames Hudson, Londra, 1958; *The Sacred Marriage Rite,* Indiana University Press, Bloomington, 1969.

Lacordaire, Rev. Père, *Saint Mary Magdalene,* Thomas Richardson, Derby, 1880.

Lawrence, J., *Freemasonry a Religion,* Kingsway, Eastbourne, 1987. Layamon, *Arthurian Chronicles* (trad. Eugene Mason), Dent, Londra, 1972.

Lewis, Rev. Lionel Smithett, Glastonbury, *the Mother of Saints,* St. Stephen's Press, Bristol, 1925.

St. Joseph of Arimathea at Glastonbury, A.R. Mobray, Londra, 1927. Lincoln, Henry, *The Holy Place,* Jonathan Cape, Londra, 1991.

Lindsay, Jack, *The Normans and Their World,* Purnell, Londra, 1974.

Lloyd, Lewis C., *The Origins of Some Anglo-Norman Families* (ed. Charles Clay şi David Douglas). Harleian Society, Leeds, 1951.

Lomax, Frank (trad.), *The Antiquities of Glastonbury,* Talbot/JMF Books, Llanerch, 1980.

Loomis, Roger Sherman, *The Grail: From Celtic*

Myth to Christian Symbolism, University of Wales Press, Cardiff, 1963.

Celtic Myth and the Arthurian Romance, Columbia University Press, New York, 1977.

Arthurian Literature in the Middle Ages, Clarendon Press, Oxford, 1979.

Lucie-Smith, Edward, *Symbolist Art,* Thames Hudson, Londra, 1972.

Maclain, R.R., *The dans of the Scottish Highlands,* Webb Bower, Exeter, 1983.

Mackenzie, Sir George, *A Defence of the Antiquity of the Royal Line of Scotland.* H.M. Printers, Andrew Anderson, Edinburgh, 1685.

Mackie, J.D. A, *A History of Scotland,* Pelican, Harmondsworth, 1964. Maclean, G.R.D., *Praying With the Highland Christians,* Triangle/SPCK, Londra, 1988.

Macneill, E., *Celtic Ireland,* Martin Lester, Dublin 1921, Academy Press, Dublin, 1981.

Malory, Sir Thomas, *Mort D'Arthur,* New York University Books, New York, 1961; *Tales of King Arthur* (ed. Michael Senior), Book Club Associates, Londra, 1980.

Malvern, Marjorie, *Venus în Sackcloth,* Southern Illinois University Press, 1975.

Margoliouth, D.S., *Mohammed and the Rise of Islam,* Putnam, Londra, 1931.

Markale, Jean, *King Arthur, King of Kings* (trad. Christine Hauch), Gordon Cremonesi, Londra, 1977.

Women of the Celts (trad. A. Mygind, C. Hauch şi P. Henry), Inner Traditions, Vermont, 1986.

Marsden, J., *The Illustrated Colmeille,* Macmillan, Londra, 1991.

Martin, Malachi, *The Decline and Fall of the Roman Church,* Secker Warburg, Londra, 1982.

Matarasso, P.M. (trad.), *The Quest of the Holy Grail* din *Queste del Saint Graal*, Penguin, Harmondsworth, 1976.

Mathers, S.L.M., *Astral Projection, Ritual Magic and Alchemv,* Aquarian Press, Wellingborough, 1987.

Matthews, Caitlin, *The Celtic Tradition,* Element Books, Shaftesbury, 1989.

Arthur and the Sovereignty of Britain, Arkana, Londra, 1989. Matthews, John, *The Grail: Quest for the Eternal,* Thames & Hudson, Londra, 1981; *The Arthurian Tradition,* Element Books, Shaftesbury, 1989; *The Grail Tradition,* Element Books, Shaftesbury, 1990; *Household of the Grail,* Aquarian Press, Wellingborough, 1990. Mekendrick, Malvena, *A Concise History of Spain,* Cassell, Londra, 1972. Memahon, Norbert, *The Story of the Hospitallers of Saint John of God,* M.H. Gill, Dublin, 1958.

Mead, G.R.S., *The Gnostic John the Baptiser,* John M. Watkins, Londra, 1924.

Meade, Marion, *Eleanor of Aquitaine,* Frederick Müller, Londra, 1978. Michell, John, *Ancient Metrology,* Pentacle Books, Bristol, 1981 *The*

Dimensions of Paradise, Thames Hudson, Londra, 1988.

Milik, J.T., *Ten Years of Discovery in the Wilderness of Judaea* (trad J. Strugnell), SCM Press, Londra, 1959.

Moncrieffe, Sir Iain of that Ilk, *The Highland Clans,* Barrie Jenkins, Londra, 1982.

Morris, John, *The Age of Arthur,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1973; *Annales Cambriae: The Annals of Wales,* Phillimore, Chichester, 1980.

Munch, RA. Şi Goss Rev. Dr., *The Chronicle of Man,* The Manx Society, Isle of Man, 1974.

Murray, John, *7th Duke of Atholl, Chronicles of Atholl and Tullibardine Families,* Ballantyne, Londra, 1908.

Nash-Williams, V.E., *The Early Christian Monuments of Wales,* University of Wales Press, Cardiff, 1950.

Nennius, *Historia Brittonium* (trad. John Morris), Phillimore, Chichester, 1980.

Newstead, Helaine., *Brân the Blessed în Arthurian Romance,* Columbia University Press, New York, 1939.

Oldenbourg, Zoe, *Massacre at Montsegur* (trad. Peter Green), Pantheon, New York, 1961.

Oman, Sir Charles, *England Before the Norman Conquest,* Methuen, Londra, 1938.

O'Rahilly, Cecile, *Irelandand Wales,* Longmans Green, Londra, 1924. O'Rahilly, Thomas, *Early Irish History and Mythology,* Dublin Institute for

Advanced Studies, Dublin, 1946.

Osman, Ahmed, *The House of The Messiah,* Harper Collins, Londra, 1992.

Moses Pharaoh of Egypt, Grafton/Collins, Londra, 1990.

Owen, D.D.R., *The Evolution of the Grail Legend,* Oliver Boyd, Londra, 1968.

Pagels, Elaine, *The Gnostic Gospels,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1980. Paine, Lauren, *Britain's Intelligence Service,* Robert Hale, Londra, 1979. Painter, Sidney, *A History of the Middle Ages,* Macmillan, Londra, 1973. Patai, Raphael, *The Hebrew Goddess,* Wayne State University Press, Detroit, 1967.

Pennick, Nigel, *Sacred Geometry,* Turnstone, Wellingborough, 1980. Perowne, S., *The Life and Times of Herod the Great,* Hodder Stoughton, Londra, 1956.

The Later Herods, Hodder Stoughton, Londra, 1958.

Petrie, Sir Charles, *The Stuarts,* Eyre Spottiswoode, Londra, 1937. Phillips, Graham şi Keatman, Martin, *King Arthur, the True Story,* Century, Londra, 1992.

The Shakespeare Conspiracy, Century, Londra, 1994.

Piggot, Stuart, *The Druids,* Penguin, Harmondsworth, 1974.

Pincus-Witten, R., *Occult Symbolism în France,* Garland, Londra, 1976. Platt, Rutherford H. (ed.),

The Last Books of the Bible, World Publishing, New York, 1963.

Platts, Beryl, *Origins of Heraldry,* Proctor Press, Londra, 1980; *Scottish Hazard,* Proctor Press, Londra, 1985-1990.

Pollard, Alfred, *The Romance of King Arthur,* Macmillan, Londra, 1979. Pope, Marvin H., *Song of Songs,* Garden City a Doubleday, New York, 1977. Price, Glanville (trad.), *William. Count of Orange* trad. Franceză, Dent, Londra, 1975.

Pryde, G. S., *The Treaty of Union Between Scotland and England 1707,* Thomas Nelson, Londra, 1950.

Qualls-Corbett, Nancy, *The Sacred Prostitute,* Inner City Books, Toronto, 1988.

Rees, Alwyn şi Brinley, *Celtic Heritage,* Thames Hudson, Londra, 1961. Rees, Rev. W. J. Rice, *An Essay on the Welsh Saints,* Longman, Londra, 1836.

Lives of the Cambro-British Saints, Welsh MSS Society/Longman, Londra, 1853.

Rhys, John, *Celtic Folklore,* Clarendon Press, Oxford, 1901.

(cu Brynmore-Jones D.) *The Welsh People,* T. Fisher Unwin, Londra, 1900.

Richards, Steve, *Levitation,* Thorsons, Wellingborough 1980.

Richey, Margaret Fitzgerald, *Studies of Wolfram Von Eschenbach,* Oliver Boyd, Londra, 1957.

Ringgren, Helmer, *The Faith of Qumrān* (trad.

Emile T. Sander), Fondress Press, Philadelphia, 1973.

Roberts, J. M., *The Mythology of the Secret Societies,* Granada, St. Albans, 1974.

Robinson, James M., *The Nag Hammadi Library,* Coptic Gnostic Library: Institute for Antiquity and Christianity, E.J. Brill, Leiden, 1977.

Roget, F.F., *French History, Literature and Philology,* Williams Norgate, Londra, 1904.

Rohl, David, *A Test of Time,* Century, Londra, 1995.

Ross, Anne, *Pagan Celtic Britain,* Cardinal/Sphere Books, Londra, 1974. Rougemont, Denis de, *Love in the Western World* (trad. Montgomery Belgion), Princeton University Press, New Jersey, 1983.

Round, J. Horace, *Calendar of Documents Preserved în France 918-1206,* Eyre Spottiswoode, Londra, 1899; *Studies în Peerage and Family History,* Constable, Londra, 1901.

Roux, George, *Ancient Irak,* Penguin, Harmondsworth, 1988.

Runciman, Steven, *A History of the Crusades,* Cambridge University Press, Cambridge, 1951.

Rutherford, Ward, *The Druids and Their Heritage,* Gordon Cremonesi, Londra, 1978.

Sackville-West, V., *Saint Joan of Arc.* Michael Joseph, Londra, 1936. Schonfield, Hugh J., *The Authentic New Testament.* Denis Dobson, Londra, 1956; *The Essene Odyssey,* Element Books,

Shaftesbury, 1984; *The Passover Plot,* Element Books, Shaftesbury, 1985.

Scott, John, *The Carly History of Glastonbury,* Boydell Press, Londra, 1981.

Seton, Walter, *Relations of Henry, Cardinal York, With the British Government,* The Royal Historical Society, Londra, 1919.

Seward, Desmond, *The Monks of War,* Paladin/Granada, St. Albans, 1974. Shaw, R. Cunliffe, *Post Roman Carlisle and the Kingdoms of the North-West,* Guardian Press, Preston, 1964.

Silberer, Herbert, *Hidden Symbolism of Alchemy and the Occult Arts,* Dover Publications, New York, 1971.

Simms, Katharine, *From Kings to Warlords.* Boydell Press, Londra, 1987. Sinclair, Andrew, *The Sword and the Grail,* Crown, New York, 1992. Skeels, Dell, *The Romance of Perceval,* University of Washington Press, 1966.

Skeet, Francis J. A, *The Life and Letters of HRH Charlotte, Duchess of Albany,* Eyre Spottiswoode, Londra, 1922.

Skene, William Forbes, *Chronicles of the Picts and Scots.* H.M. General Register, Edinburgh, 1867; *The Four Ancient Books of Wales,* David Douglas, Edinburgh, 1868; *Celtic Scotland,* David Douglas, Edinburgh, 1886-1890.

Smaliwood,. E.M., *The Jews Under Roman Rule,* E.J. Brill, Leiden, 1976. Smith, George A., *The Historical Geography of the Holy Land,*

Fontana/Collins, Glasgow, 1966.

Smith, Jonathan Riley, *The Knights of Saint John of Jerusalem and Cyprus,* Macmillan, Londra, 1987.

Smith, Morton, *The Secret Gospel,* Victor Gollanez, Londra, 1974.

Spence, Keith, *Brittany and the Bretons,* Victor Gollanez, Londra, 1978.

Stanley, John Edgcumbe, *King Rene d'Anjou and his Seven Queens,* John Long, Londra, 1912.

Starbird, Margaret, *The Woman With the Alabaster Jar,* Bear, Santa Fé, 1993.

Steiner, R., *An Outline of Occult Science,* Anthroposophic Press, New York, 1972.

Stenton, F. M., *Anglo-Saxon England,* Oxford University Press, Oxford, 1950.

Stewart, Maj. John of Ardvorlich, *The Stewarts,* Johnston Bacon, Edinburgh, 1954.

Stewart, R. J., *The Mystic Life of Merlin,* Arkana, Londra, 1986.

Stone, Merlin, *When Hod Was a Woman,* Dial Press, New York, 1976.

Tacitus, *The Annals of Imperial Rome* (trad. Michael Grant), Cassell, Londra, 1963.

Tatlock, J.S.P., *The Legendary History of Britain,* University of California, 1950.

Taylor, Gladys, *Our Neglected Heritage,* Covenant Books, Londra, 1969-1974.

Taylor, J.W., *The Coming of the Saints,* Covenant Books, Londra, 1969.

Thackery, H. St. John, *Josephus the Man and Historian,* KTAV, Hoboken, NJ, 1967.

Thiering, Barbara, *Jesus the Man,* Doubleday Transworid, Londra, 1992.

Thomas, Charles, *Britain and Ireland în Early Christian Times,* Thames Hudson, Londra, 1971; *Celtic Britain,* Thames Hudson, Londra, 1986.

Thomson, E.A., *A History of Atilla and the Huns,* Clarendon Press, Oxford, 1948.

Thompson, J.M., *The French Revoluțion,* Basil Blackwell, Oxford, 1964.

Thorpe, Lewis (trad.), *The Life of Charlemagne,* Penguin, Harmondswurth, 1979.

Times, The, *Atlas of the Bible,* Times Books, Londra, 1987.

Tolstoy, Nikolai, *The Quest for Merlin,* Hamish Hamilton, Londra, 1985.

Topsfield, L.T., *A Study of the Arthurian Romances of Chrétien de Troyes,* Cambridge University Press, Cambridge, 1981.

Ullman, W., *A History of Political Thought in the Middle Ages,* Penguin, Harmondsworth, 1970.

Vermes, Geza, *The Dead Sea Scrolls în English,* Pelican, Harmondsworth, 1987.

Von Däniken, Erich, *Chariots of the Gods,* Souvenir Press, Londra, 1969.

Von Eschenbach, Wolfram, *Parzival* (ed. Hugh D. Sacker), Cambridge University Press, Cambridge, 1963.

Wace, Robert, *Arthurian Chronicles* (trad.

Eugene Mason), Dent, Londra, 1972.

Wade-Evans, Arthur W., *Welsh Christian Origins,* Aiden Press, Oxford, 1934.

Waite, Arthur E., *The Hidden Church of the Holy Grail,* Rebman, Londra, 1909; *The New Encyclopedia of Freemasonry,* Weathervane, New York, 1970. Walker, Benjamin, *Gnosticism,* Aquarian Press, Wellingborough, 1983. Wallace-Hadrill, J.M., *The Long Haired Kings* Methuen, Londra, 1962. Wallace-Murphy, Tim şi Hopkins, Marilyn, *Rosslyn,* Element Books, Shaftesbury, 1999.

Ward, J.S.M., *Who Was Hiram Abiff?,* Baskerville, Londra 1925; *Freemasonry and the Ancient Gods,* Baskerville, Londra, 1926. Warren, P.E., *The Liturgy of the Celtic Church,* Oxford University Press, Oxford, 1881.

Watson, W.J., *The History of the Celtic Place Names of Scotland,* William Blackwood, Edinburgh, 1926.

Webster, K.G.T. (trad.), *Lanzelet,* Columbia University Press, New York, 1951.

Wells, H.G., *The Outline of History,* Cassell, Londra, 1920.

Westwood, Jennifer, *A Guide to Legendary Britain,* Paladin, Londra, 1987. Whitelock, Dorothy, *English Historical Documents AD 500-1042,* Eyre Spottiswoode, Londra, 1955.

William of Malmesbury, *Chronicles of the Kings of England,* Bell and Daldy, Londra, 1866.

Williams, A.H., *An Introduction to the History of Wales,* University of Wales Press, Cardiff, 1962.

Williamson, G.A, *The World of Josephus,* Secker Warburg, Londra, 1964. Williamson, John, *The Oak King. The Holly King and the Unicorn,* Harper Row, New York, 1986.

Wilson, A. N., *Jesus,* Sinclair Stevenson, Londra, 1992.

Wilson, E., *The Dead Sea Scrolls,* Collins, Londra, 1971.

Wood, David, *Genisis,* Baton Press, Tunbridge Wells, 1985; (cu Campbell, Ian) *Geneset,* Bellevue Books, Sunbury On Thames, 1994.

Wood, Michael, *În Search of the Dark Ages,* BBC Books, Londra, 1981. Woolley, C. Leonard, *Ur of the Chaldees,* Ernest Benn, Londra, 1930.

Yadin, Yigael, *The Temple Scroll: Hidden Law,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1985; *Masada: Herod's Last Fortress,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1966.

Yates, Frances A., *The Rosicrucian Enlightenment,* Routledge Kegan Paul, Londra, 1972.

Zuckerman, Arthur J., A *Jewish Princedom în Feudal France,* Columbia University Press, New York, 1972.

Titluri nobiliare şi arhive

Anderson, James, *Royal Genealogies,* 1732-

1736.

Burke's *Peerage and Baronetage,* 1840.

Burke's *Landed Gentry,* 1848.

Burke's *Extind and Dormant Peerages,* 1952.

Douglas, Sir Robert of Glenbervie, *The Peerage of Scotland,* 1764. *Baronage of Scotland.* 1798.

The Great Seal Register of Scotland.

Massue, Melville Henry, 9th Marquis of Ruvigny Raineval, *The Royal Blood of Britain.* 1903; *The Jacobite Peerage, Baronage, Knightage and Grants of Honour,* 1904; *The Titled Nobility of Europe,* 1914.

Paul, Sir James Balfour, Lord Lyon, *Ordinary of Scottish Arms,* 1903; *The Scots Peerage,* 1904-1914; *The Privy Seal Register of Scotland.*

Textele de la Nag Hammadi şi texte gnostice

Rugăciunea apostolului Pavel, Apocrifa lui Iacov, Evanghelia adevărului, Tratat despre Înviere, Tratat tripartit, Apocrifa lui Ioan, Evanghelia după Toma, Evanghelia după Filip, Ipostaza arhonților, Despre originile lumii, Exegeză asupra sufletului, Cartea lui Toma Sfăditorul, Evanghelia egiptenilor, Eugnostos cel Binecuvântat, Sophia lui Isus Hristos, Dialogul Mântuitorului, Apocalipsa lui Pavel, Apocalipsa lui Iacov, Apocalipsa lui Adam, Faptele lui Petru şi ale celor doisprezece apostoli, Tunetul: Mintea perfectă, Învățături juste, Conceptul marii noastre puteri, Republica lui Platon, Discurs despre a opta şi a noua, Rugăciune de mulțumire, Asclepios, Parafraza lui

Shem, Al doilea tratat al marelui Seth, Apocalipsa lui Petru, Învățăturile lui Silvanus, Cele trei stele ale lui Seth, Zostrianos, Epistola lui Petru către Filip, Melhisedec, Gândul la Norea, Mărturia adevărului, Marsanes, interpretarea cunoaşterii, Expunere valentiniană, Despre ungere, Despre botez, Despre euharistie, Allogenes, Hypsiphrone, Aforismele lui Sextus, Trimorphic Protennoia, Faptele lui Petru, Evanghelia după Maria.

Evanghelii apocrife, Fapte, Epistole şi Discursuri (inclusiv mărturii şi fragmente)

Evanghelia după evrei, Evanghelia ebioniților, Evanghelia după egipteni, Evanghelia după Matei, Evanghelia după Petru, Predica lui Petru, Pistis Sophia, Evanghelia Fayoum, Faptele lui Pavel, Cartea lui Iacov, Cartea lui Toma, Evanghelia după Nicodim, Evanghelia după Bartolomeu, Cartea lui Ioan Evanghelistul, Adormirea Fecioarei, Faptele lui Ioan, Faptele lui Andrei, Faptele lui Toma, Faptele lui Filip, Epistolele lui Hristos şi Abgar, Epistola lui Lentulus, Epistolă către laodiceni, Corespondența lui Pavel şi Seneca, Evanghelia necunoscută, Naşterea Mariei, Evanghelia după Eva, Întrebările mărunte ale Mariei, Profețiile lui Parchor, Înălțările lui Iacov, Cartea lui Elxai, Memoriile apostolilor, Gelasian Degree, Stihometria lui Nicefor, Sinopsis la Pseudo-Athanasius, Tainele lui Enoh.

Anale, cronici şi manuscrise

Anglo-Saxon Chronicles:
Compilat din secolul al IX-lea (diverse monastice), ed. B. Thorpe, 1861.

Annales Cambriae:
Compilat în secolul al X-lea – manuscris până la 924 editat de Egerton Phillimore – Y Cymmrodor 9 – Cymmrodorion Society 1888.

Annals of Clonmacnoise:
Trad. 1627 (din manuscrise anterioare) de Conell Mageoghagan. Include Synchronisms of Fland Mainistrech – compilat în secolul al XI-lea în Bute. Continuare: *The Book of Lecain,* 1418, ed. Denis Murphy, Royal Society of Antiquities of Ireland, 1896.

Annals of Innisfallen:
Compilat în 1215, Co. Kerry – ediția Bodleian MS. Dr. C. O'Connor – Rerum Hibernicarum Scriptores, 1825.

Annals of the Kingdom of Ireland of the Four Masters:
Compilat în 1632-1636 – Annals of Donegal, Michael O'Clery + 3 O'Clerys şi Forfeasa O'Mulconry, ed. John O'Donovan, Dublin, 1851.

Annals of Tigernach:

Compilat în 1017-1088 – Tigernach Ua-Broein of Clonmacnoise, ed. Whitley Stokes, Revue Celtique, 1896.

Annals of Ulster:

Compilat înainte de 1498 – Cathal Macmanus, Fermanagh şi continuare, ed. W. M. Hennessey şi R. Maccarthy – Dublin, 1887-1901.

Archaelogica Britannica:

Edward Lloyd – publicat 1707. *Ref. Hengwrt* MSS, catalogat de William Maurice, 1658 (Wynnstay MS 10, Nat. Lib. Wales), *Hengwrt MS 33* edit din Wynnstay MS 10 by Prof. A. O. H. Jarman în *Ymddiddan Myrddin a Thaliesin. Hengwrt MS 33* (Hanesyn Hen), copii în Cardiff and Penairth MSS.

Include *Achu Brenhinoedda Thywysogion, Boneddyr Arwyr, Hen Lwythau Gwynedd a'r Mara Plani Brychan.*

Bonedd Gwyr-y-Gogledd:

Lineage of the Men of the North – *Penairth* (Nat. Lib. Wales) MS 45 (secolul al XIII-lea); *Penairth MS 75* (secolul al XVI-lea); *Penairth MS 127* (c. 1510); *Penairth MS 128* (c. 1560); *Penairth MS 129* (early 16th cty); *Penairth MS 253* (secolul al XVI-lea).

Bonedd-y-Saint:

Lineage of the Saints – secolul al XII-lea. Various as given în MSS: Harleian (Brit. Mus.); Cae Cyriog

MS 3 (Nat. Lib. Wales); Llangibby MSS (Nat Lib. Wales); Llanstephan MS 28 (Nat. Lib. Wales); Penairth MSS (Nat. Lib. Wales); Rawlinson B MSS (Bodleian); Achau'r Saint tract – Pedigress of the Saints în MSS Cardiff and Penairth.

Book of Ballymote:
Compilat în secolul al XV-lea. Photo-fac., ed. Robert Atkinson, Royal Irish Academy, Dublin, 1887.

Book of Kells:
Compilat în (MS copiat) secolul al XII-lea – ed. J. O'Donovan, Irish Archaeological Society, 1846.

Book of Leinster:
Compilat în 1160-1170 – Book of Glendalough. Lncluding Tract on the Picts – Leabhar Gabhala, R. Atkinson edition. Dublin, 1880. Transcript by Joseph O'Longan – Facsimile, Royal Irish Academy, Dublin, 1880.

Book of Lismore:
Compilat în secolul al XV-lea – Saints from B of L edition. W. Stokes, 1890. *Book of Llandaff:*
Compilat în circa 1132 – ed. W. J. Rees, Llandovery, 1840.

Book of Ui Maine:
Orig. Circa 1394 – Irish Manuscripts

Commission; facsimile. Dublin, 1942.

Breviary of Aberdeen:
Compilat în 1509-1510 – Coll. Bishop William of Aberdeen. Editions: Spalding Club, Maitland Club, Bannantyne Club – all 1854.

Chronicle of Holyrood:
Compilat în secolul al XII-lea Holyrood Abbey – trad. Joseph Stevenson în Church Historians of England, 1856.

Chronicle of Man:
Compilat în secolul al XIII-lea – trad. Joseph Stevenson în Church Historians of England, 1856.

Chronicle of Melrose:
Compilat din secolul al XII-lea – trad. Joseph Stevenson în Church Historians of England, 1856.

Chronicles of the Kings:
Including *Chronicle of the Picts; Chronicle of the Scots of Dalriata; Chronicle of Scotland.* Compilat în secolul al XIV-lea: *Chronicles of the Picts and Scots,* William Forbes Skene, 1867.

Cognatio Brychan:
Cotton MS (British Museum) *Domitian i* – Sir John Price of Brecon, 1502-1555. Egerton Phillimore text în *Y Cymmroder* 9, 1888. Wade-

Evans text în *Y Cymmroder 19,* 1906 şi *Vita Sanctorum Britanniae et Genealogiae,* Cardiff, 1944.

De Situ Brecheniauc:

Cotton MS (British Museum) *Vespasian A xiv* – circa 1200. Egerton Phillimore text în *Y Cymmroder* 9, 1888. Wade-Evans text în *Y Cymmroder 19,* 1906 şi *Vita Sanctorum Britanniae et Genealogiae,* Cardiff, 1944.

De Excidio et Conquestu Britanniae:

Compilat în secolul al VI-lea. Gildas III – trad. J. A. Giles, 1841-1848 şi Hugh Williams, Cymmrodorion Society, 1899.

Domesday Book:

Compilat în 1086 – trad. Victoria County Histories.

Duan Albanach:

Compilat în secolul al XI-lea, Irish MS. Dudley M'Firbis, 1650; secolul al XIX-lea, edit. William Forbes Skene.

Hanes Gruffudd ap Cynan:

Cotton MS (British Museum) *Vitellius C ix* – circa 1600; *Penairth MS 17* (Nat. Lib. Wales); *Penairth MS 267,* John Jones, 1641. Text edit. Arthur Jones în *The History of Gruffyddap Cynan,* Manchester.,

1910.

Historia Britonum:
Nennius ediția 858 – *Harleian MS/Vatican MS/Paris MS.* Saxon and Welsh additions – Irish and Pictish additions, trad. J. A. Giles, 1848. *Chartres MS 98 Z* – circa 900. *Vatican MS Reginae,* 1964 M, secolul al XI-lea. *Harleian MS* (British Museum) 3859 H, circa 1100. Egerton Phillimore text în *Y Cymmrodor* 7, 1886. Wade-Evans edit. În *Y Cymmrodor 19,* 1906. *Cotton MS* (British Museum) *Vespasian D xxi* – secolul al XII-lea, *Cotton MS* (British Museum). *Caligula A viii* – secolul al XII-lea.

Historia Ecclesiastica Gentis Angolorum:
Compilat în 731, Bede of Jarrow. Ed. C. Plummer, Oxford, 1896. (2) Edit. Bertram Colgrave and R. A. B. Mynors, Oxford, 1969.

Historia Regum Britannie:
Compilat în circa 1147, Geoffrey of Monmouth. Trad. J. A. Giles. Caxton Society, 1844.

History of Ireland:
Compilat în circa 1640, Geoffrey Keating. Trad. David Comyn şi Rev. Patrick S. Dinneen, Irish Texts Society, 1902-1914.

History of Scotland:

Compilat în secolul al XIV-lea — John of Fordun, Chaplain of Church of Aberdeen. Edit. William Forbes Skene, 1891-1892. Recension: *Scotichronicon*, Walter Bower, Abbot of Inchcolm – Compilat în 1441, including *Book of Paisley, Book of Scone, Book of Cupar, Chronicle of Icolmkill* – ed. Thomas Hearne, Oxford, 1722 şi Walter Goodall, Edinburgh, 1759.

Jesus College MSS:

Oxford MS 20 (Bodleian) – Pedigrees: *Ach Cunedda, Ach Gryg, Ach LIewelyn ap Iorwerth, Ach Morgan ab Owain, Ach Rhodri Mawr, Gwehelyth Brycheiniog, Gwehelyth Buellt, Gwehelyth Ceredigion, Gwehelyth Dogfeiling, Gwehelyth Dunoding, Gwehelyth Meirionydd, Gwehelyth Rhos, Gwyr-y-Gogledd, Plant Brychan, Plant Ceredig, Plant Cunedda,* secolul al XIV-lea. *J.C. MS 20* – copii: *Penairth MS 120* (Nat. Lib. Wales) – Edward Lluyd, circa 1700; *Panton MS 15* (Nat. Lib. Wales), secolul al XVIII-lea, Evan Evans; *Harleian MS 4181* (British Museum) – Hugh Thomas, circa 1700.

Mostyn MSS:

Mostyn 117 (Nat. Lib. Wales) – secolul al XIII-lea, Edits. J. G. Evans în *Report on Manuscripts in the Welsh Language,* Historical MSS Commission, Londra, 1898-1910.

Vitae Sanctii:

Viețile Sfinților: *Vita Beatissimi Cadoci – Cotton MS* (British Museum), *Vespasian A xiv,* circa 1200 – orig. Lifris of Llancarfan, circa 1100. A. W. Wade-Evans edit.: *Vita Sanctorum Britanniae et Genealogiae,* Cardiff, 1944. *Vita Sancti Carantoci – Cotton MS* (British Museum), *Vespasian A xiz* – orig. Secolul al XII-lea, A.W. Wade-Evans edit în *Vita Sanctorum Britanniae et Genealogiae. Vita Beati David – Cotton MS* (British Museum), *Vespasian A xiv* – orig. Ricemarchus, circa 1090. A. W. Wade-Evans edit. În *Vita Sanctorum Britanniae et Genealogiae. Vita Sancti Kentegerni* – Cotton MS (British Museum), *Titus A xix* – orig. Anon circa 1150. *Vita Sancti Samsonis* – Bibliotheque Municipale, Metz, *MS 195* (secolul al XI-lea); Bibliotheque Mazarine, Paris, *MS 1708* (circa 1000); Bibliotheque Naționale, Paris, *MS 11758* (secolul al XIII-lea).

Sposalizio della Vergine – Logodna Mariei cu Iosif –
Rafael (1483–1520)
O reprezentare a lui Iosif mai tânăr decât de obicei,
în ciuda convențiilor în acest sens

Cina cea de Taină – Jean Baptiste de Champaigne (1631–1681)

Sophia (Înțelepciunea) – din Cartea Mirărilor, secolul al XVI-lea
Spiritul nemuritor al Înțelepciunii aduce lumină în
întunericul Haosului

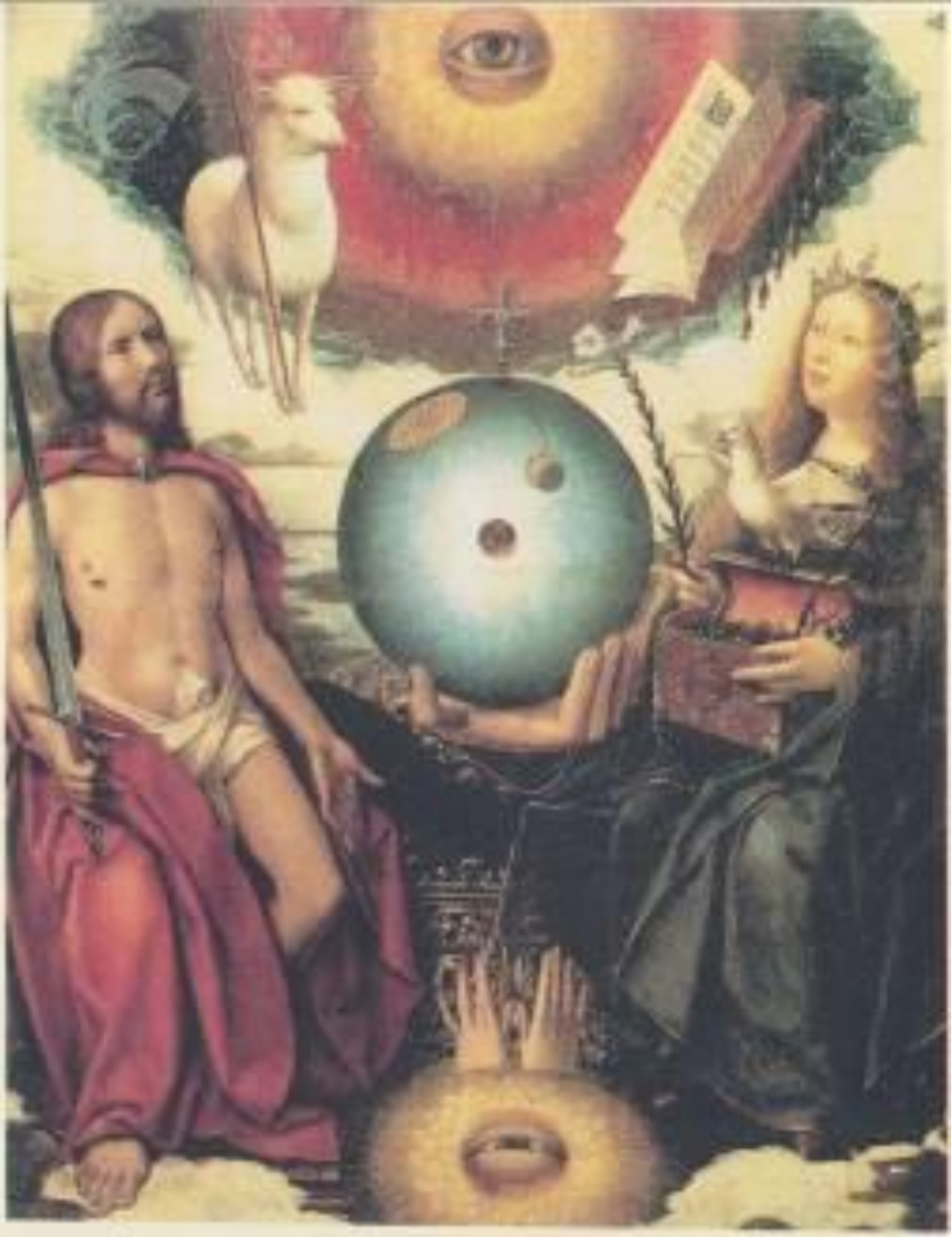

Algoria sacră – Jan Provost (1465–1529)
Isus e înarmat cu o sabie, iar Maria Magdalena e încoronată și poartă roba neagră a preoteselor nazire

Maria Magdalena în Provence – pictor olandez,
secolul al XVI-lea
Maria poată mantia roşie a hierodulelor sacre,
refuzată de Biserica romană

Hristos în casa Mariei și a Martei – Tintoretto, cca 1575
Maria Magdalena unge picioarele lui Isus la Hieros Gamos

Isus spală picioarele lui Petru la Cina cea de Taină –
Ford Maddox Brown cca 1865
Întruchipare a codului de slujire a Graalului

Saltul credinţei – Sir Peter Robson, 1996
Alegorie a răstignirii şi învierii

Odihnă în timpul fugii în Egipt (detaliu) – Gerard David, 1510
O încălcare a regulii privind reprezentarea Mariei doar în albastru și alb, înfățișând o bucată de material roșu cardinal și strugurii viței Graalului

Presa de vin – John Spencer Stanhope, 1864
Isus: „Eu sunt adevărata viță". (Ioan 15:1)

Maria Magdalena purtată de îngeri –
Giovanni Lanfranco (1582–1647)
Alegorie a fugii Mariei Magdalena, însărcinată, în Europa, în 44 d.Hr.

Sosirea Mariei Magdalena în Provence
Din *Cartea Orelor* a lui Sforza, 1490

Fecioara Graalului de la Castelul Corbenic –
Arthur Rackham (1867–1939)

Regele Clovis al francilor merovingieni –
William H. Rainey (1852–1936)

Sir Galahad – Căutarea – Arthur Hughes, 1870

Înnobilarea – Edmund Blair Leighton, 1901
Regina Graalului și Cavalerul Căii Splendide

Stirpea Sfântului Graal – Sir Peter Robson, 1996

Alegorie a conflictului dintre Biserica Graalului
și autoritățile imperiale romane

Ioana d'Arc şi Sabia Izbăvirii – Dante Gabriel Rossetti, 1863

Naşterea lui Venus – Sandro Botticelli, cca 1485
Reprezentare a scoicii Afroditei, a Mariei de la Mer

"Y gwyr erbyn y Byd" – Adevărul împotriva lumii –
Sir Peter Robson, 1996
Strigătul de luptă al reginei Boadicea

Masa Rotundă a regelui Arthur – Walter Crane (1845–1915)

Galahad, Bors și Perceval se hrănesc cu Sanct Grael
Dante Gabriel Rossetti (1828–1882)